MUHAMMED HÜSEYİN (R.A.)

Kur'ân ve İnsan

"Kur'ân'la insan ikizdir."
(Hadis-i Şerif)

Editör - Sorumlu:
Serhat KAN

Hazırlayan:
Hasan ERGÜN

Basım Tarihi:
2026

ISBN: 978-625-95756-6-7

İKRA TV ve ERDEMLİ İNSAN YETİŞTİRME DERNEĞİ İLETİŞİM

Galaba Mahallesi Çubuk Cad. No: 89 Kat:1
Akyurt / ANKARA
Tel: 0850 304 55 64 - 0312 336 70 48

Web: www.ikratv.com - www.ikrayayin.com
www.erdemliinsan.org.tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 3

TAKDİM 7

1.Bölüm 11

2.Bölüm 35

3.Bölüm 61

4.Bölüm 89

5.Bölüm 117

6.Bölüm 143

7.Bölüm 167

8.Bölüm 189

9.Bölüm 217

10.Bölüm 243

11.Bölüm 267

12.Bölüm 289

13.Bölüm 313

14.Bölüm 337

15.Bölüm 369

16.Bölüm 391

17.Bölüm 421

18.Bölüm 451

19.Bölüm 475

20.Bölüm 497

21.Bölüm 523

22.Bölüm _____ 545

23.Bölüm _____ 571

24.Bölüm _____ 593

ÖNSÖZ

Huzuru ilâhiden geldiğimiz bu imtihan âleminde kim olduğumuzu unutup kaybolmayalım ve asıl anavatanımıza tekrar çıkabilelim diye bizlere lütfu ve ihsanıyla mübarek Arş'ından ipini gönderen ve bizi onunla kendine çeken Allah'a hamd olsun; çünkü o Ekrem'dir, Vehhab'dır, Hâdi'dir.

Selat ve selam; Allah'ın nebîlerinin, resullerinin, Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.) Efendimiz'in, onun ehl-i beytinin, ashabının, Mürşid-i kâmillerin, bütün irşad ehlinin, mü'min ve mü'minatın, müslim ve müslimatın üzerine olsun.

İnsan bu âlemde gariptir; çünkü rabbine olan aşk ve sadakatini ispatlamak üzere dünyaya gelmiş, göklerde uçan rabbani bir varlıkken çamura, toprağa saplanan bir beşer hâline gelmiştir; ama rabbi ona rahmet etmiş ve onu karanlıktan çıkaracak nûrunu ona indirmiştir. Bu nûr, bütün âlemleri aydınlatan Kur'ân'dır, Alllah'ın âyetleridir.

"Hâl böyle iken onlara ne oluyor da aslandan ürküp kaçan yaban eşekleri gibi (insanlık için ancak bir) Zikir (öğüt ve hatırlatma olan bu Kur'ân)dan yüz çevirip kaçıyorlar?"[1]

Âyetlerden kaçmak; gönlü başka tarafa çevirmek, onu anlamaya çalışmamak, kabullenmemek ve âyetler karşısında "ben, bence, bana göre" demekten kurtulmamaktır. Âyetlerden kaçınmak bizi aslandan kaçan yaban eşekleri konumuna düşürür ve bizi düştüğümüz karanlıklara mahkûm eder.

[1] Muddessir /49-51

Madem öyle insan neden Allah'ın vahyinden kaçar, neden kendini, geldiği yeri hatırlamak istemez! Onu yaratan rabbi defalarca ona hatırlatırken hâlâ rabbinin vahyine yüz çeviren, âyetleri görmezden gelen, yok sayan, anlamak, tabi olmak istemeyen birine hiç mü'min denir mi! Hele insan hiç denmez; ama bunu kendisi tercih etmiştir.

Rabbimiz bütün âyetlerde nasıl yaşamamız gerektiğini bize anlatmış, haber vermiştir. Hem de her hâlimizi, her anımızı; nasıl düşünmemiz, nasıl konuşmamız, nasıl yapmamız, her varlığa, her insana nasıl muamele etmemiz, onları nasıl görmemiz gerektiğini anlatmıştır. İşte, rabbimizin bize ne anlattığını bilmemiz ve idrak etmemiz için Kur'ân'ı anlayarak okumamız şarttır.

Kur'ân'ı anlamadan okuyup geçince rabbimizin vahyini okumuş olmayız. Eğer Kur'ân'ı anlama derdimiz yoksa ondan kaçıyoruzdur. Burada söz konusu olan ebedi hayatımızdır, rabbimizi, kendimizi tanımamız, kim olduğumuzu bilmemiz ve bu âlemde niye bulunduğumuzdur. Hâl böyleyken "Kur'ân'ı anlamak gerekmez, ben anlamadan okudum sevap kazandım, herhâlde cennete giderim" diyenden daha çok aklını kullanmayan kimse var mıdır!

"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! (Allah ve resulü) Size hayat verecek şeylere (âyetlerimize iman etmeye) sizi davet ettiği zaman (hemen) Allah'a ve resul(ünün davetin)e icabet edin (ve dirilin)! Bilin ki şüphesiz Allah, (dünyada kuluna yakınlığını tattırmak ve hakkı gönlüne vahyetmek için) kişi ile kalbi arasına tecelli eder ve siz mutlaka onun huzurunda toplanacaksınız."[2]

[2] Enfâl /24

Kur'ân bize hayat verir ve bizi diriltir. Bu yüzden Kur'ân'a iman edip sarılanlar diri, iman etmeyenler ölüdür. Allah da kulunu hayat verene; yani vahyine iman etmeye davet ediyor. Kur'ân'sız insan, rabbini dinlemeyen insan, ölü bir insandır. Birinin ne kadar ilmi olursa olsun, Kur'ân ile dirilmedikçe ölü mesabesindedir. Bu şekilde baktığımızda insan için Kur'ân'dan daha değerli, daha kıymetli, daha şerefli hiçbir şey yoktur; çünkü kendisini yaratan rabbi ona Kur'ân'ı indirmiştir. O zaman insana düşen; rabbinin emrini, vahyini öğrenmeye, anlamaya çalışıp hayatı onunla yaşamaktır. Diğer türlü "işte, birkaç emri biliyoruz, onu da yapmaya çalışıyoruz yeter, bunlarla cennete gideriz" demek yalnızca hayal kurmaktır, şeytanın tuzağıdır.

Her bir âyet, insanı cennete taşıyan velinimetidir. Tek bir âyete bile iman edilmezse, rüştüne erme ve kâmil insan olma yolunda büyük bir eksiklik olur. Şeytan da insanlar rabbini bilmesin, kendisine ne vahyettiğini anlamasın, dolayısıyla rüştüne ermesin diye onları tuzağa düşürür. Bize düşen; rabbimizin vahyine sarılıp yolu yürümek ve Hz. İnsan olmaya doğru yolculuk yapmaktır. Yoksa rabbimizin kelamından gâfil olduğumuz her anda şeytan bizi tuzağına düşürür ve bizi kendimizden, rabbimizden uzaklaştırır.

Biz de Kur'ân ve İnsan sohbetlerini yaptık ki hayat kitabımız Kur'ân'ın bizim için nasıl bir nimet, değer ve şeref olduğunu bilelim, ona sarılıp karanlığımızdan kurtulalım, nefis mağaramızdan çıkalım. İnşallah Kur'ân ve İnsan sohbetlerini gönlümüzü açarak okursak, Kur'ân'ın bütününe iman eder ve hayatımızı rabbimizin istediği, razı olduğu gibi yaşayan, canlı Kur'ân olan kullardan oluruz.

TAKDİM

Allah hadis-i kutside *"insan benim en büyük sırrımdır (sırrım insanda tecelli etmiştir) ben de onun sırrıyım"*[1] buyurmuştur. Kur'ân rabbimizin "sır" dediği hakikatimizi ortaya çıkarma yolunu bize gösterecek, bizi sırrımıza vardıracak ve manevi olarak büyütüp kemale erdirecek kitabımızdır.

Genel itibariyle Kur'ân'dan mahrum kaldığımız için sırrımıza vakıf olamamışız; ama rabbimiz bizi bize haber veriyor ki sırrımızı, hakikatimizi bilelim ve kendimizi tanıyalım.

Peki, Allah, insanı nasıl tanıtmıştır?

Allah âyet-i kerimelerde "ben insana rûhumdan nefhettim, melekleri ona secde ettirdim.[2] İnsanı yeryüzünde kendime halife kıldım.[3] Her şeyi onun emrine verdim.[4] Onu güzelliğimin üzerinde göründüğü ayna olması ve güzelliğime şahid olması için yarattım. İnsan kendi üzerinde benim sırrıma, hakikatine aşina olsun, şehadet etsin. Ben de ona bakınca üzerindeki güzelliğe şahid olayım diye insanı dünyaya gönderdim" buyurmuştur. Kur'ân olmazsa ne kendimizi rabbimizin tanıttığı gibi tanıyabilir ne de hakikatimize kavuşabiliriz. Bu yüzden Kur'ân bizim en büyük nimetimiz ve bize ebedi nimeti kazandıracak Kevser'imizdir. Öyleyse en büyük şükür de yine Kur'ân nimetine yaptığımız şüküdür.

Kur'ân nimetine şükretmek için mutlaka Kur'ân'ın kıymetini bilmemiz ve onun bizim için bir nimet olduğunu, ikram

[1] Sırrül Esrar, Abdulkadir Geylani Hz.
[2] Hicr /29
[3] Bakara /30
[4] Lokmân /20

olduğunu kabul etmemiz lazım. Nasıl ki durup dururken birine "sana teşekkür ederim" demekle teşekkür etmiş olmuyorsak, aynısı Kur'ân için de geçerlidir. Önce onun bizim için ne kadar büyük bir kıymete, değere sahip olduğunu kabul edeceğiz ki Kur'ân nimeti için rabbimize teşekkür edebilelim, şükredebilelim.

Her şeyi dosdoğru anlamamız gerekir. Dosdoğru anlayalım ki kim olduğumuzu bilelim ve kendimizi tanıyalım. Her zaman söylüyoruz: Biz rabbimizin rûhundan nefhettiğiyiz ve onun emrindeniz. Kur'ân da onun emrinden indirdiği rûhtur. İşte, ikisi bir araya gelince; kul, kâmil insan, Hz. İnsan olur ve ondaki rûh, emir dirilmiş olur. Böylelikle bir olmuş olurlar.

Rabbimiz her şeyi apaçık bir şekilde Kur'ân'da anlatmıştır. Nasıl bir ahlaka sahip olmamız gerektiğini de kendi güzelliğini de El Esmâu'l Husnâ'sını da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i de peygamberleri de beyan etmiştir. Allah her âyetiyle bize öğüt verir ve bize kim olduğumuzu, nasıl Hz. İnsan olacağımızı, Allah'ın isimlerini üzerimizde nasıl göstereceğimizi ve nasıl bir ahlaka sahip olmamız gerektiğini hatırlatır.

Kul, rabbini dinleyince rabbine varan yolu tutar. Eğer Kur'ân ile rabbine varan bir yol tutarsa aradaki perdeler kalkar ve rabbi ona güzelliğiyle, El Esmâu'l Husnâ'sıyla tecelli eder; çünkü Allah âyet-i kerimede **"şüphesiz Allah, (dünyada kuluna yakınlığını tattırmak ve hakkı gönlüne vahyetmek için) kişi ile kalbi arasına tecelli eder"**[5] buyurdu. O da Allah'ın yeryüzündeki halifesi olur.

Kur'ân'dan başka yol yoktur. Kur'ân'sız din, iman olmaz. Kur'ân'sız ahlak olmaz, amel olmaz. Biri rabbini dinlemez, kendi

[5] Enfâl /24

kendine bir şeyler yapmaya çalışırsa bu, Allah'a karşı samimi olmadığını, ihlaslı olmadığını gösterir. Allah da ihlassız hiçbir ameli, hiçbir işi kabul etmez. Allah âyet-i kerimelerde **"hep birlikte Allah'ın ipi (olan Kur'ân'a ve onun resulü)ne sımsıkı sarılın."**[6] **"Onlar, Allah'ın ipi (olan Kur'ân)a ve insanlardan bir ip (olan Allah'ın resulün)e sımsıkı sarılmadıkça nerede bulunurlarsa bulunsunlar, onların üzerlerine aşağılık (damgası) vurulmuş, Allah'tan (gelen) bir gazaba uğramış ve (manen) yoksulluğa mahkûm edilmişlerdir"**[7] buyurmuştur. İnsanlardan olan ip, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir, peygamberlerdir ve kıyamete kadar gelecek olan peygamber varisi Mürşid-i kâmillerdir.

Kur'ân ile tanışırken aslında kendimizle tanışırız. Eğer Kur'ân'ı okur, anlarsak Kur'ân bizim için Furkân olur. Biz de hakkı bâtıldan, doğruyu yanlıştan ayırırız. Hayatı nasıl yaşamamız, insanlara, ehlimize nasıl muamele etmemiz, ticaret yaparken nasıl alışveriş yapmamız ve bir şeyi öğrenirken ya da öğretirken nasıl öğrenip öğretmemiz gerektiğini Kur'ân'dan öğrenir, anlarız inşallah.

[6] Âli İmrân /103
[7] Âli İmrân /112

1.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber yeni bir sohbete başlayacağız inşallah. Sohbetimizin adı Kur'ân ve İnsan sohbetleridir. Bu sohbetlerimizde hayat kitabımız Kur'ân'ın bizimle aramızdaki bağını anlamaya ve insanı Kur'ân'la tanımaya çalışacağız inşallah.

Kur'ân ile tanışırken aslında kendimizle tanışmaya çalışacağız. Şimdiki sohbetimizde rabbimizin Kur'ân'a hangi isimleri verdiğini ve hangi isimlerle Kur'ân'ı zikrettiğini anlamaya çalışacağız, sonra sohbetin ilerleyen bölümlerinde hayat kitabımız Kur'ân'la aramızdaki bağı, yakınlığı anlamaya devam edeceğiz inşallah.

Kur'ân'ın isimlerini bilince, anlayınca bile Kur'ân'ın ne olduğunu, bizi ne kadar ilgilendirdiğini ve bizimle ne kadar bir olduğunu anlamış oluruz.

Şimdi hep beraber Kur'ân'ın isimlerini anlamaya başlayalım inşallah.

Hakk. Rabbimiz, Kur'ân'a "Hakk (tek gerçek)" demiştir. Allah âyet-i kerimede **"de ki: Ey insanlar! Andolsun ki size Rabbinizden Hak (olan bu Kur'ân) gelmiştir"**[1] buyurur. Hak yalnızca Allah'ın vahyettiğidir. Eğer bir bilgi, Allah'ın âyetine uymuyorsa o bilgi hak değildir, bâtıldır ve insanı hidâyete erdirmez, aksine dalâlete götürür. Bu yüzden Allah başka bir âyet-i kerimede **"haktan öte dalâletten başka ne vardır?"**[2]

[1] Yûnus /108
[2] Yûnus /32

buyurmuştur. Bir şey ki Allah'ın vahyinden değilse onda hak namına hiçbir şey yoktur, sadece dalâlet vardır.

Evet, bir söz ki Allah'ın vahyine uymuyorsa o söz bâtıldır. Bir yol ki Allah'a gitmiyorsa o yol bâtıldır. Bir insan ki hakta değilse o kişi yolunu kaybetmiştir, bâtıldadır ve bâtılda kaybolmuştur.

Acep.[3] Acep; şaşırtıcı olan, mucize demektir. Mucize; olağanüstüdür, insana acayip gelir ve insanı aciz bırakır. Zaten Kur'ân'ı okuyunca ya da dinleyince onun ne kadar olağanüstü olduğunu anlarız.

Zahiri olarak gördüklerimizin ve anladıklarımızın hepsi olağan şeylerdir. Kur'ân ise bize olağanüstü olanı anlatır. Hatta sadece anlatmaz, bizi de olağanüstü hâle getirir, görünenin dışında bir ikramda bize bulunur ve bizi Hz. İnsan yapar. Biz de kendimizi manevi olarak görünce acayip olur, hayrete düşeriz.

Tezkira. Rabbimizin Kur'ân'a verdiği isimlerden biri de Tezkira'dır.[4] Tezkira; temizleyen, eğiten, büyüten, zikrettiren, hatırlatan demektir.

Sıdk.[5] Sıdk; sadık olan manasına gelir.

Allah'ın Kur'ân'a verdiği isimlerin her biri insanla ilgilidir. Kur'ân, insanı hakta kılar, onu eğitir, büyütür ve acayip bir manevi hâle getirir. Bir de insana sadakati ikram eder ve onu rabbine verdiği sözde sadık bir kul yapar. Kul, Allah'ın ipine, Kur'ân'a sarılınca Kur'ân ona nasıl sadık olması gerektiğini öğretir, rabbine verdiği sözleri ona hatırlatır ve onu sadıklardan kılar.

Adl. Rabbimiz Kur'ân'a "Adl"[6] demiştir. Adl; adil, adaleti sağlayan manasına gelir. Adalet sadece Allah'ın buyurduğudur,

[3] Cinn /1
[4] Muddessir /54
[5] Zumer /32-33
[6] En'âm /115

gerisi zulümdür. Dünyadaki kanunları görüyoruz: İnsanlar bir araya gelip kendilerine göre kanunlar oluşturuyor ve uygulamaya koyuyorlar; ama sonuçta kanunlarında açıklık kalıyor ve sanki adalet sağlanmış gibi görünse de aslında diğer tarafta başkalarına bir zulüm meydana geliyor. Bütün kanunlar adaleti sağlıyormuş gibi görünse de bu şekilde başka taraftan beraberinde zulmü getirir.

Zulüm olmayan tek şey; Allah'ın verdiği hükümdür ve sadece Allah'ın buyurdukları adildir, adaletlidir. Hem de herkese; zalime de mazluma da zulmedene de zulme uğrayana da adildir. Onun için Kur'ân denince rabbimizin koyduğu kuralları ve bu kuralların insanlar için tek adil olan kurallar olduğunu anlamamız gerekir.

Adaletli olmak için; insanın hem kendine karşı adil olması hem de evinde, işinde, memleketin idaresinde adil olması şarttır. İşte, bu konuda adaletin nasıl sağlanacağını rabbimiz bir bir beyan etmiştir. Bundan dolayı Allah'ın Kur'ân'a verdiği isimlerden biri "Adl" ismidir. Allah'ın vahyi istisnasız olarak tüm varlık için adaletlidir. Eğer Allah'ın vahyine uyulmazsa zulüm olur. Zaten genel olarak baktığımızda hem kendi üzerimizde hem de bütün ümmetin, insanlığın üzerinde bir zulüm olduğunu görüyoruz. Bu zulümlerin olmasının sebebi; bizi yaratan rabbimizi dinlememiz, ciddiye almamamız, Kur'ân'a sarılmamamız ve rabbimizin vahyini kabul etmememizdir.

Bilmemiz lazım ki adaleti bize öğreten, bizi yaratan rabbimizdir. Onun hükmü dışında adalet olmaz; aksine bâtıl olur, zulüm olur. Rabbimizi dinlemeyince hem kendimize hem de başkalarına zulmederiz. Her konuda "acaba rabbim ne buyuruyor, acaba nasıl yapmamı istiyor, nasıl yapmamı seviyor" dediğimizde ise adaletli oluruz. Diğer türlü zulmetmekten kurtulamayız.

Emr. Rabbimiz "Kur'ân benim emrimdir"[7] buyuruyor. Her bir âyet tek tek emirdir. Bizim de Allah neyi "öğren" dediyse onu öğrenmemiz, neyi "anla" dediyse onu anlamamız, nasıl "gör" dediyse öyle görmemiz, neyi "dinle" dediyse onu dinlememiz, nasıl "konuş" dediyse öyle konuşmamız ve nasıl "yap" dediyse öyle yapmamız lazım. Böyle olunca rabbimizin emrini dinlemiş oluruz.

Hayatı yaşarken bize emir verenler çok olur. İnsanlar emir verir, şeytan emir verir, nefsimiz emir verir. Anamız, babamız, eşimiz, çocuğumuz emir verir. Emir verenler çoktur, herkes mutlaka emir verir; ama emir Allah'ındır ve onun emri Kur'ân'dır.

Herkes kimin emrini dinlediğine bakmalıdır. Kur'ân'ı okumayan, dinlemeyen, anlamayan, rabbinin emrini de anlamamıştır. Böyleleri Allah'ın emrini dinlemek ve emrini yerine getirmek yerine başkalarının emrini yerine getirmeye çalışır. İnsan ister farkında olsun ister olmasın, Allah'ın vahyinin karşısında her kimi ve neyi dinlediyse onu Allah'a, Allah'ın emrine şirk koşmuştur. Şirke düşmemek için ne olursa olsun herkesin rabbini dinlemesi ve ciddiye alması şarttır.

Münadi.[8] Nida eden, feryad eden, bağıran demektir. Nida etmek sesli olarak davet etmektir. Kur'ân da nida eder; yani sesini duyurabildiği her yere duyurur. Eğer Kur'ân'ın nidasını duymuyorsak rabbimizin nidasını duymuyoruzdur; çünkü aslında nida edip davet eden odur.

Evet, Allah, vahyini her bir kula mutlaka duyurur. Yeter ki kul duymak istesin; ama kul "bu beni ilgilendirmez" derse bu durumda Allah'ın nidasını işitemez. İnsan ancak dinlemek istediği şeyi duyar, dinlemek istemediği şeyi duymaz. Örnek vermek gerekirse; burada yüz kişi birden konuşsa biz kimi duymak istersek

[7] Nahl /2, Şûrâ /52
[8] Âli İmrân /153

sadece ona kulak verir, onu dinleriz. Onu dinlerken diğer sesleri işitmeyiz. İşte, aynısı manevi olarak da geçerlidir. Şayet rabbimizi dinlersek başkalarını işitmeyiz, ne söylerse söylesin kimseyi dinlemeyiz. Tam tersi olarak rabbimizi değil de başkalarını dinlersek o zaman da rabbimizin Kur'ân'daki nidasını, davetini işitemeyiz.

Mecid.[9] Mecid ismi Allah'ın El Esmâu'l Husnâ'sı'ndandır ve şerefli demektir. Allah, Kur'ân'ın yanı sıra Arş'a da "Mecid"[10] demiştir.

Kur'ân, rabbimizden tecelli etmiş, Arş'tan inmiş ve bizi şereflendirmeye gelmiştir. Rabbimizin âyetlerini, vahyini dinleyince, ona iman edip üzerimizde ahlaka, amele dönüştürünce, Kur'ân bizi de kendi şerefiyle şereflendirir. Bizi rabbimizin emri, kelimesi yapar, mecid yapar, âbd yapar, bizde tecelli eder ve bizi Kur'ân yapar.

Beşir ve Nezir.[11] Beşir müjdeleyen, nezir ise uyaran demektir. Rabbimiz Kur'ân'la bizi hem müjdeler hem de uyarır.

Allah iman edip Allah'a ve resulüne itaat edenleri, iman edip salih amel işleyenleri, iman edip güzellik yapanları, iman edip hayırda yarışanları, iman edip cennete koşanları, Allah'a firar edenleri, Allah'a varan yolu tutanları müjdeler. Kibirlenip iman etmeyenleri, "benim buna ihtiyacım yok" diyenleri, rabbini dinlemeyenleri, Allah'ın vahyinden, Kur'ân'dan yüz çevirenleri ise ebedi bir azapla uyarır, ikaz eder. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"işte ben sizi, alev alev yanan bir ateşle uyardım"**[12] buyurmuştur. Allah böyle söyleyerek "sakın ateşe, cehenneme gitmeyesin. Ben seni cennet için yaratmışım, bana âbd olasın, veli olasın diye yaratmışım. Senin işin âbdiyettir, âşıklıktır. Sakın

[9] Kaf /1
[10] Burûc /15
[11] Fussilet /4
[12] Leyl /14

çamura batma, dünyayı tercih etme, rabbini tercih et" buyuruyor ve bizi müjdeleyip uyarıyor.

"Dünya hayatında da ahirette de onlara müjde vardır."[13] Allah, dünya hayatında kulunu Kur'ân ile müjdeler. Bununla beraber bir de kula birebir olan manevi müjdeler vardır. Kıyamet günü ise kazanmış olanları melekler cennetle, Allah'ın rızasıyla, selamıyla müjdeler[14] "size selam olsun, mübarek olsun" derler.

Rabbimizi dinler, emirlerini yerine getirir ve onun emrettiği, razı olduğu gibi yaşarsak Allah genel olarak müjdelediği gibi özel olarak da bizi müjdeler.

İnşallah dünyadayken müjdeyi alanlardan oluruz.

Aziz.[15] Allah'ın Kur'ân'a verdiği isimlerden biri de Aziz ismidir. Aziz hem güç, kuvvet hem de şeref demektir. Aziz olan Allah'tır. Aziz ismi Allah'ın El Esmâu'l Husnâ'sındandır ve Allah'ın isimlerinden biridir. Kur'ân, kendisini dinleyenleri, iman edip âyetlerini ahlaka dönüştürenleri; yani âyetlerle amel etmeye çalışanları aziz yapar. Aziz aynı zamanda veli demektir. Böyle bir kul; Allah'ın güzelliğiyle, âyetlerle şereflenmiş, rabbini dinlemiş, âyetlerin nûru üzerinde tecelli etmiş ve aziz olmuştur.

İnsan ve Kur'ân ikiz gibidir, ikisi birbirini tamamlar. Kur'ân konuşur, insan ise yapar ve Kur'ân'a uydukça Allah'ın razı olduğu gibi olur. İnsan, Allah'ın vahyini dinledikçe, gereğini yaptıkça Kur'ân insanı büyütür, rüştüne erdirir. Allah zaten Kur'ân'ı, insana kemalata doğru yolculuk yaptırsın ve onu kâmil insan, Hz. İnsan yapsın diye göndermiştir. Bu nedenle Kur'ân iman edip gereğini yerine getirenleri aziz kılar, gönlünü Rahmân'ın arşı yapar, mecid yapar. Rabbimiz arşa tecelli ediyor ya, insanın gönlü de mecid

[13] Yûnus /64
[14] Fussilet /30, Ra'd /24
[15] Fussilet /41

olunca, Kur'ân ile arş olunca, rabbimiz âyetleriyle oraya tecelli eder, vahyeder.

Belağ.[16] Belağ sıradan bir söz değildir. Bütün insanlar ve cinler bir araya gelseler yine de bir sûrenin benzerini getiremezler.[17] Getirebilseydiler şimdiye kadar zaten getirirlerdi. Konuşan Allah'tır. Kur'ân'daki kelimeleri, kelimeleri yaratan konuşuyor! Elbette ki onun belağati bambaşkadır. Şiire ya da herhangi bir söze benzemez. Kimler için? -Tabi ki anlayanlar, dinleyenler için.

Kıssa.[18] Kur'ân'ın bir ismi de Kıssa'dır. Rabbimiz Kur'ân'da peygamberlerin, mü'minlerin, aynı zamanda azaba, gazaba uğramış kavimlerin kıssalarını anlatır. Allah'ın anlattığı bütün kıssalar bizim için örnek ya da ibret olsun diyedir.

Allah, manevi olarak güzel yapanları, doğru yapanları, Allah'ın gönderdiği nebîlere, resullere iman edip tabi olanları ve vahyine uyanların nasıl kazandığını, ahlaklarının nasıl olduğunu, nebîlerin, resullerin kendi ümmetlerini nasıl davet ettiğini anlatır. Aynı zamanda nebîlerin, resullerin karşısında duranları, iman etmeyenleri, "beni ilgilendirmez" diyenleri ve gazaba uğrayıp helâk olanları anlatır. Güzel yapanlar bizim için örnek olsun, yanlış yapanlar da ibret olsun diye Allah hem güzellik yapanların hem de yanlış yapanların kıssalarını bize anlatır.

Mushaf.[19] Mushaf; sahifelerden meydana gelmiş kitap demektir. Kur'ân ile mushafı doğru anlayalım. Elimize aldığımız kitap Kur'ân değildir, mushaftır. Kur'ân, mushafın içindeki âyetlerin manasıdır ve "okunan" anlamına gelir. Ne zaman ki mushafı elimize aldık, okuduk, anlamaya çalıştık o zaman Mushaf bizim Kur'ân'ımız olmuş olur. Okumayana kadar Kur'ân'ımız

[16] Ahkâf /35, İbrâhîm /52
[17] İsrâ /88
[18] Yûsuf /3
[19] Abese /13, Beyyine /2

olmaz; çünkü Kur'ân okunması gerekendir, okunan ve anlaşılandır. Bu yüzden mushafı okumayanın Kur'ân'ı yoktur.

Mubin.[20] Allah'ın Kur'ân'a verdiği isimlerden biri de Mubin ismidir. Mubin apaçık demektir. Kur'ân apaçıktır ve anlaşılmayan hiçbir tarafı yoktur. Hangi âyeti okursak okuyalım onu mutlaka anlarız. Elbette ki istisnai olarak müteşabih olan; yani teşbih edilmiş, benzetmeyle anlatılmış âyetler vardır. Onları da anlamadıysak anlayanlara soracağız. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"her ilim sahibinin üstünde daha iyi bir bilen vardır"**[21] buyurmuştur. Bizim de müteşabih olanları bilenlerden öğrenmeye ve anlamaya çalışmamız gerekir.

Hakem.[22] Hakemliği yapacak olan Kur'ân'dır.

"Herhangi bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz, Allah'a ve âhiret gününe gerçekten iman ediyorsanız, onu Allah'a ve resul(ün)e arz edin (onların hükmüne göre aranızda hüküm verin)! Bu hem daha hayırlı hem de netice bakımından daha güzeldir."[23] **"Allah ve resulü bir işe hükmettiği zaman, mü'min olan bir erkek ve mü'min olan bir kadın için o işte kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur."**[24] **"Hayır! Rabbine andolsun ki aralarında çıkan anlaşmazlık hususunda seni hakem kılıp sonra da verdiğin hükme karşı içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın, tam bir teslimiyetle (sana) teslim olmadıkça (onlar) iman etmiş olmazlar."**[25]

Anlaşamadığınız bir konuyu Allah'a ve resulüne götürün demek, "onu Allah'ın resulüne götürün, o da aranızdaki hükmü Allah'ın kitabıyla, Kur'ân ile versin" demektir.

[20] Yûsuf /1
[21] Yûsuf /76
[22] Hûd /1
[23] Nisâ /59
[24] Ahzâb /36
[25] Nisâ /65

Unutmamamız lazım ki Allah ve resulü bir konuda hüküm verdiğinde mü'minlere fikir beyan etmek yaraşmaz. Aynı şekilde Allah ve resulü bir konuda hüküm verdiğinde mü'minler gönüllerinde hiçbir ağırlık hissetmeden o hükmü kabul edenlerdir. Şayet biri gönlünde ağırlık hissediyorsa bu durumda rabbini zulümle itham etmiş ve "Allah yanlış yaptı" demiş olur; çünkü Allah'ın hükmünü kendisi için en doğru ve en adil hüküm olarak görseydi o hükümden razı olurdu ve gönlünde ağırlık olmazdı. Bu tehlikeye düşmemek için mutlaka "Allah ne dediyse doğru odur, hak odur, güzel odur" dememiz ve buna iman etmemiz gerekir. Öyle ki Allah ve resulünün hükmü karşısında gönlümüze ağırlık gelmesin.

Furkân.[26] Furkân; hakkı bâtıldan, imanı küfürden ve doğruyu yanlıştan ayıran demektir. Doğruyu, hakkı her konuda rabbimize sormamız ve rabbimizin âyetlerinden öğrenmemiz lazım. Rabbimize sorduğumuzda doğrunun, yanlışın, hayatın, ölümün, dirinin ne olduğunu anlamış oluruz.

Eğer Kur'ân'ı okur, anlarsak Kur'ân bizim için Furkân olur. Biz de hakkı bâtıldan, doğruyu yanlıştan ayırırız. Hayatı nasıl yaşamamız, insanlara, ehlimize nasıl muamele etmemiz, ticaret yaparken nasıl alışveriş yapmamız ve bir şeyi öğrenirken ya da öğretirken nasıl öğrenip öğretmemiz gerektiğini Kur'ân'dan öğrenir, anlarız.

Kur'ân bize hakikati, doğruyu öğretir. Mesela; Kur'ân'a göre hayatla ölüm, ölüyle diri birbirinden farklıdır. Allah'ın âyetlerini dinlemeyenler ölü; dinleyenler ise diridir. Bu yüzden Allah âyet-i kerimelerde **"(resulüm!) muhakkak ki sen ölülere işittiremezsin, arkalarını dönüp giderlerken sağırlara da (hakka olan bu) daveti duyuramazsın."**[27] **"Dirilerle ölüler (kâfir ile mü'min) de bir olmaz. Muhakkak ki Allah, (hakkı) dilediğine (duymak isteyene)**

[26] Bakara /185, Furkân /1
[27] Rûm /52, Nem /80

işittirir. (Resulüm!) Sen kabirdekilere (manen ölmüş olanlara hakkı) işittiremezsin!"[28] buyurmuştur. Gördüğümüz gibi; Allah, rabbine iman edenler, rabbini zikredenler ve âyetleri dinleyip ona iman edenler için diri; zikretmeyenler ve âyetlerini dinlemeyenler için de ölü buyuruyor. Eğer Furkân'ımız olmazsa hakla bâtılı, doğruyla yanlışı birbirine karıştırır, Allah'ın "doğru" dediğine "yanlış", "yanlış" dediğine de "doğru" deyip Allah'a ters düşeriz. Üstelik bundan haberimiz bile olmaz.

Neden?

Çünkü rabbimizi dinlememişiz! Çünkü Furkân'ımız yoktur, olmadığı için de doğrunun ne olduğunu öğrenmemişiz! Bu nedenle hakla bâtılı birbirinden ayırt edemiyoruz! Hakla bâtılı, doğruyla yanlışı birbirinden ayırmayı istiyorsak Furkân'a; yani Kur'ân'a sarılmamız şarttır. Allah âyet-i kerimelerde **"hep birlikte Allah'ın ipi (olan Kur'ân'a ve onun resulü)ne sımsıkı sarılın."**[29] **"Onlar, Allah'ın ipi (olan Kur'ân)a ve insanlardan bir ip (olan Allah'ın resulün)e sımsıkı sarılmadıkça nerede bulunurlarsa bulunsunlar, onların üzerlerine aşağılık (damgası) vurulmuş, Allah'tan (gelen) bir gazaba uğramış ve (manen) yoksulluğa mahkûm edilmişlerdir"**[30] buyurmuştur. Burada da gördüğümüz gibi Kur'ân'a sarılmak bizim için olmazsa olmaz olandır.

Dikkat edersek Allah bir de "insanlardan bir ipe sarılmadıkça…" buyurdu. İnsanlardan olan ip nebîlerdir, resullerdir ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den sonra gelen peygamber vârisi Mürşid-i kâmillerdir. Allah'ın insanlardan olan ipine, Mürşid-i kâmile sarılırsak rüştümüze erer, reşit olur, kemale erer ve kâmil insan, Hz. İnsan oluruz; ama Kur'ân'la beraber canlı Kur'ân olmuş, insanlardan olan Allah'ın ipine sarılmazsak rüştümüze eremeyiz, aksine ham kalırız. Nasıl ki çekirdek toprağa

[28] Fâtır /22
[29] Âli İmrân /103
[30] Âli İmrân /112

düşmeden kemale eremiyorsa; toprağa düşünce, ısınınca, nemlenince rahmet (yağmur) yağınca, güneşle ısınınca yeşeriyor, çatlıyor, filizlenip ağaç oluyor, meyve veriyorsa, aynısı insan için de geçerlidir. İnsan sadece rabbini dinleyince ve resulüne, insanlardan olan ipe tabi olunca toprağa düşmüş olur, aşkla, muhabbetle, imanla ısınır ve rüştüne, kemale ermeye doğru yol alır.

Elbette ki insan beşerdir; yavaş yavaş büyür. Önce Allah'ın ipine sarılır, öğrenir, okur, dinler ve kendini, rabbini tanımaya çalışır, sonra her bir âyete iman eder ve âyetler kendisinde tecelli eder. Aslında âyetler zaten insanın fıtratında mevcuttur; ama bu âyetlerin açığa çıkması için insana dışarıdan bir müdahale gerekir. Tıpkı çekirdeğin ağaca dönüşmesi için ona dışarıdan müdahalenin gerektiği gibi! Çekirdeğin içinde de ağaç zaten mevcuttur; ama çekirdeğin çatlayıp ağaca dönüşmesi için toprağa ekilmesi, güneş alması ve sulanması; yani dışarıdan bir müdahalenin olması gerekir. Aynısı insan için de geçerlidir. İşte, vahiy böyledir. Her ne kadar Allah'ın güzelliği, Kur'ân, insanın fıtratında mevcut olsa da onun açığa çıkması için kendisine dışarıdan bir müdahale lazımdır ki bu da Allah'ın vahyidir ve Allah'ın insanlardan olan ipidir.

Nûr.[31] Kur'ân önümüzü, gönlümüzü, hayatımızı aydınlatandır. Eğer Kur'ân'la aydınlanmazsak karanlıkta kalırız. O zaman da ne kendimizi görür, tanır ne de rabbimize şahid olur, şehadet ederiz. İmanımız da bir hayalden ibaret kalmış olur. Allah âyet-i kerimede **"doğu da Allah'ındır batı da. Nereye dönerseniz (dönün) Allah'ın vechi (zatından tecelli eden El Esmâu'l Husnâ'sı) oradadır. Muhakkak ki Allah Vâsi'dir, Alîm'dir (ilmi ve rahmetiyle her şeyi ve herkesi kuşatan ve bilendir)"**[32] buyurmuştur. Ne yana dönersek dönelim rabbimizin vechi, güzelliği oradadır; ama biz karanlıkta kaldığımız ve Kur'ân'la

[31] Nisâ /174
[32] Bakara /115

aydınlanmadığımız için rabbimizin güzelliklerini göremiyor, şahid olup şehadet edemiyoruz.

Hâdi.[33] Genel olarak baktığımızda Allah âyet-i kerimelerde "bu Kur'ân sizin için bir hidâyettir" buyurur. Eğer Kur'ân'a iman ettiysek, Kur'ân bizim için hidâyet olduysa bu durumda Allah'ın vahyi bizim hem kitabımız hem Kur'ân'ımız hem de hidâyetimiz olmuştur.

Emir ve Rûh. Rabbimiz âyet-i kerimede **"(resulüm!) işte böylece sana da emrimizden bir Rûh (olan bu Kur'ân'ı) vahyettik"**[34] buyurur. Allah Kur'ân'a bir de "emir ve ruh" buyurmuştur.

Peki, insan nedir?

Allah, insana rûhundan nefhetmiştir.[35] **"Sana rûh hakkında soruyorlar. De ki: Rûh, Rabbimin emrindendir ve size ancak (onun hakkında) pek az bir ilim verilmiştir."**[36] Allah, insan için de "rabbinin emri ve ruh" buyuruyor. Eğer Kur'ân'a da insana da "rabbinin emri ve ruh" buyuruyorsa bu durumda Allah, insana "senle Kur'ân birsiniz" buyuruyor demektir. O yüzden Kur'ân ile insan ikiz gibidir, hatta ikisi birdir. Öyleyse insanın Kur'ân için "ben oyum, o da ben, Kur'ân bende tecelli etmiştir" demesi gerekir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "canlı Kur'ân" dememizin sebebi de budur.

Kur'ân da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de bize rabbimizden gelmiştir. Hani, Allah okuduğumuz âyetlerde "Allah'ın ipine[37] ve insanlardan olan ipine sarılın"[38] buyurmuştu ya, eğer Allah'ın insanlardan olan ipi canlı Kur'ân olmazsa bu işte bir terslik olur.

[33] Câsiye /11
[34] Şûrâ /52
[35] Hicr /29
[36] İsrâ /85
[37] Âli İmrân /103
[38] Âli İmrân /112

İnsanlardan olan ip, canlı Kur'ân olacak ki Kur'ân'la insan bir olsun.

Nasıl ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Allah'ın ipiyse, canlı Kur'ân'sa sahabeleri de aynen böyle yetiştirmiştir. Onun için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ashabım gökteki yıldızlar gibidir. Hangisine tâbi olursanız hidâyete erersiniz"*[39] buyurmuştur. Kur'ân'sız hidâyet olmaz. Her biri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmuş, Allah'ın vahyini hayatlarına geçirmişlerdir. Böylelikle üzerlerinde hidâyet tecelli etmiş, Furkân tecelli etmiştir. İnsanlar da onlara tabi olunca hidâyete erebilmiştir.

Besâir.[40] Besâir, basiretler demektir. Basiret de görmek manasına gelir. Ama sıradan bir görmek değildir; hakikati, perdenin ötesini görmektir. Kur'ân bize hakikati; her varlıkta rabbimizin isimlerini, tecellisini, El Esmâu'l Husnâ'sını gösterir. En kâmil manada ise kendi üzerimizde gösterir.

Bizim öncelikle kendimizi görmemiz lazım. Kendimizi görmeden kendimizi gerçek manada tanımış, kim olduğumuzu bilmiş olmayız. Kendimizi de ancak rabbimizin haber vermesiyle anlayabilir, tanıyabiliriz ki bunun için de manevi bir yolculuk yapmamız şarttır. İşte, bu yolculuğa gönül yolculuğu denir.

Gönül yolculuğu kendimizden kendimizedir. Allah, kişi ile kalbi arasına tecelli eder.[41] Madem öyle bize tecelli eden rabbimize şahid olup şehadet etmemiz gerekir. Bu da çaba, gayret göstermekle; yani rabbimizi zikretmekle, secde etmekle, aklımızı sonuna kadar kullanıp tefekkür etmeye çalışmakla mümkündür. Sarf ettiğimiz bu çaba bizim duamız olur, rabbimiz de duamızı kabul eder ve şahid olmayı bize ikram eder.

[39] Beyhakî, el-Medhal, s.164, Kenzu'l-ummal, h. no: 1002
[40] En'âm /104, A'râf /203
[41] Enfâl /24

Evet, Kur'ân bizim için basirettir. Basiret; hakkı gören manevi gözdür.

"Onların kalpleri vardır (ancak küfürleri sebebiyle) onunla (apaçık ortada olan hakikati idrak edip) fıkhetmezler, onların gözleri vardır (ama) onlarla (hakkı) görmezler, onların kulakları vardır (fakat) onlarla (nasihatleri) işitmezler."[42]

"(Resulüm! Seni yalanlayanlar) Yeryüzünde hiç dolaşmadılar mı ki (kendilerinden önce yaşamış ve helâk olmuş memleketleri görsünler de) kendileri için onunla akıllarını kullan(ıp, düşünüp anlay)acakları kalpleri veya onunla (hakkı) işitecekleri kulakları olsun. Zira gözler kör olmaz (çünkü gözlerin körlüğü, geçici bir görme yetersizliğidir), fakat (asıl) kör olan, göğüslerdeki kalpler (ve basiretler)dir."[43]

Baktığımızda genel olarak kendimizi göremiyor, kim olduğumuzu bilmiyoruz; çünkü manevi gözümüzden mahrumuz; ama Kur'ân bize besâir (basiretler) olunca hem kendimizi görürüz hem de bütün varlıkta Allah'ın tecellisini görürüz.

Besâir; tek bir bakış değildir, bakışlar, gözler demektir. Kur'ân bize basiretler olur ve bizi huzura taşır. Kalp gözümüzü, gönül gözümüzü açar. Kur'ân olmadan manevi gözümüz açılmaz. Mesela; özellikle bayan kardeşlerimiz -içlerinden yetmiş beş kişiden fazlası Akyurt'taki bayan kardeşlerimizdir- manevi yolculuğunda huzura varmış, bir kısmı da huzura çıkmış ve rabbiyle muhatap olmuş, rabbinin hitabını işitmiştir. Tabii, Allah her birine farklı farklı hitapta bulunmuştur; çünkü her bir kul özeldir. Bu bayan kardeşlerimiz kendilerini tanıma yolunda daha tek bir adım atmışlardır; ama bu adımlarıyla dahi rableri onlarla konuşmuş ve onlara hitap etmiştir. Yalnız, onlar da bu ikramı almak için manevi bir yol yürümüşlerdir. Manevi yol yürümeden

[42] A'râf /179
[43] Hacc /46

manevi göz açılmaz ve insan kendine, rabbinin tecellisine şahid olmaz.

Manevi olarak huzura varanlar kendini henüz yeni yeni tanırlar.

Nasıl tanırlar?

Bütünüyle rablerine ait olduklarını, rablerinin tecellisi, güzelliği olduklarını, rablerinin kendilerini nasıl sevdiğini tadar, anlarlar. Allah'ın sevgisi akla, mantığa sığacak ve hayal edilecek bir şey değildir. Onlar da zaten Allah'ın kendilerini nasıl ve ne kadar ciddiye aldığını, kendilerine nasıl bir şeref verdiğini sadece anlayabildikleri kadarıyla anlarlar. Zaten daha bir adım atmışlardır. Bir de bunun devamı vardır. Kul yolu yürüdükçe Allah'ın güzelliklerine, yakınlığına şahid olmaya devam eder.

Evet, hep birlikte Allah'ın, Kur'ân'a verdiği isimlerin bir kısmını kısaca anlamaya çalıştık. Sadece bu isimler üzerinden bile Kur'ân'ın bizim için ne kadar kıymetli ve değerli olduğunu rabbimiz bize anlatmıştır. Hâl böyleyken insana "bu Kur'ân senin neyin oluyor" diye sormamız lazım. Öğrendiği kadarıyla iman ettiğini söyleyenler mutlaka "Kur'ân benim kitabımdır" derler. Tabii ki başlangıç itibariyle bu cevap doğrudur. Zaten Allah da Kur'ân'a "**kitâbil mubîn:**[44] Apaçık kitap" buyurmuştur. Ama bu kitabın bir de senin Kur'ân'ın olması gerekir; yani nasıl ki Kur'ân için "benim kitabımdır" diyorsan bir de "bu kitap benim Kur'ân'ımdır" diyeceksin. Bunun için de kitabını okuman, hatta tefekkür ederek, tek tek okuyup anlaman gerekir. Öyle ki bu kitap senin Kur'ân'ın olsun.

Dediğim gibi: Kur'ân'ın her bir ismini anlamına göre düşünüp "acaba Kur'ân gerçekten benim için böyle midir, değil midir?" diye tefekkür etmemiz gerekir. Eğer Kur'ân, isimlerine

[44] Şuarâ /2

göre bize öyle olduysa o hâlde "ben oyum, o da ben. Ben Allah'ın kelimesiyim, Allah'ın emriyim, ben Allah'ın rûhundan nefhettiğiyim" dememiz lazım.

Peki, Kur'ân'ın bütün isimlerini bir araya getirdiğimizde Kur'ân bize neyi anlatır?

Kur'ân kim olduğumuzu anlatır ve bize bizi tanıtır. Ne yapmamız, nasıl iman etmemiz, rabbimizi nasıl tanıyıp şehadet etmemiz gerektiğini bize anlatır. Bununla beraber Allah'a yakınlığımızı, Allah katındaki kıymetimizi, değerimizi, şerefimizi, bu âlemde ne yapmamız gerektiğini anlatır. Daha önce gelenlerin ne yaptığını anlatırken bir yandan bize örnek olanları, bir yandan da ibret olanları anlatır ve bize hakla bâtılı gösterir. Üstelik rabbimiz bütün bunları bize kendi ilmiyle öğretir; yani "gidip başkalarının fikirlerine, düşüncelerine bakmayın, çöplükte ilim aramayın" buyurur.

Doğruyu, güzeli, hakikati çöplükte arıyor muyuz? -Arıyoruz. Allah'ın vahyi karşısında söylenilen her fikir, her bilgi bâtıldır, dalâlettir, çöplüktür. Doğru olarak da her kim neyi bilirse bilsin, anlarsa anlasın, yine Allah'ın kendisine verdikleriyle bilmiş, anlamış, Allah'ın yarattığını görerek doğruyu bulmuştur. Diğer bir ifadeyle o doğruyu yine Allah'tan öğrenmiştir. Madem öyle ilmi, hakikati, doğruyu ve güzeli kaynağından; yani yaratandan öğrenmemiz gerekmez mi!

Allah'tan öğrenenler tertemiz bir bilgiye sahiptir. Diğerleri ise kirlenmiştir. Aynı şekilde biri öğrendiklerini, gördüklerini Allah'a bağlamıyorsa yine kirlenmiştir. Şayet Allah'a bağlarsa o öğrendiği bilgi kendisini zaten Allah'ın vahyine götürür; çünkü o öğrendiği de mutlaka âyetlerden tecelli etmiştir. Bunun için neyi anlatırsak anlatalım sonunda onunla ilgili âyeti söylememiz ve anlattıklarımızı âyete bağlamamız, hatta onu âyetle anlamamız gerekir. Öyle ki o bilgiyle kirlenmeyelim. Yoksa bir bilgiyi Kur'ân'a

bağlamadan, “ben bildim, ben buldum” ya da “şunlar bildi, şunlar buldu” demek kirlenmiş bir bilgidir.

Mutlaka şahid olmuşsunuzdur, bazen “ampulü bulan cennetlik midir?” diye sorular sorulur. İnsanlar ampulle aydınlandı ya bu yüzden onu bulanın cennete gitmesi gerektiğini düşünürler! Biri güzel bir şey yaptığında onu hangi niyetle yaptığına bakmamız gerekir. Bu bütün konularda böyledir. Eğer biri Allah için güzel bir şey yapmışsa kazanmıştır ama Allah için yapmamışsa o güzelliği kendisine bir fayda vermez. Neticede işi ona gösteren, ona öğreten yine Allah’tır. Eğer iman etmemişse neyi bulursa bulsun o kaybetmiştir.

Elbette ki Allah, kuluna işi her ne için yaptıysa karşılığını verir; çünkü Allah, kulunun duasına, isteğine bakar. Eğer biri rabbini, rabbinin rızasını, cenneti isterse, Allah onun yaptıklarını ona göre değerlendirir, başka bir şey isterse bu defa ona göre değerlendirir.

İnsana isteğinden, duasından başka bir şey vermek, “sen bunu istiyorsun ama sana onu değil, şunu veriyorum” demek o kişiye zulümdür. Misal; cehennemlik işleri yapan birini alıp cennete koymak ona zulümdür; çünkü cennette duramaz, dayanamaz ve bu da ona zulüm olur. Bu, cennettekilere de zulüm olur; çünkü o hâliyle cennete giderse cenneti kirletir.

Biraz daha izah edeyim.

Küfrü, şirki seven birini dergâha getirip bırakırsanız burada dayanamaz, sıkıntı duyar, bunalıma girer; çünkü burada küfür yoktur, şirk yoktur. Burada “Allah” deniyor. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in buyurduğu gibi; burası cennet bahçesidir.

Nasıl?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, sahabelere *“cennet bahçelerine uğradığınız zaman istifade edin”* buyurur. Sahabeler

"ya Resulullah! Cennet bahçeleri nerelerdir?" diye sorar. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"cennet bahçeleri zikir meclisleridir"*[45] diye cevap verir. İşte, biri zikri, cenneti sevmiyorsa, cehennemlik biriyse onu burada zorla tutarsak ona zulmetmiş, haksızlık etmiş oluruz.

Bu sohbetimizde Kur'ân'ın isimlerinin yalnızca bir kısmını söyledim. Bütün isimlerine baktığımızda hepsi insanla ilgilidir. Bundan dolayı sohbetimizin adına "Kur'ân ve İnsan" dedik. İnsan eşittir Kur'ân, Kur'ân eşittir insan. Eğer Kur'ân'ı böyle anlamazsak onu sadece okunan bir kitap olarak anlamış oluruz ki bu da Kur'ân'ı bilmemek ve insanla arasındaki bağı anlamamaktır. Öyle olunca Kur'ân'ı okuduğumuzda Kur'ân bizim nefsimizdeki yanlışları, karanlıkları silmez, bizi yok etmez. Eğer Kur'ân'ın nûru karanlıklarımızı aydınlatmazsa bilelim ki o bizim için Allah'ın kitabı değildir, başka bir kitaptır. Biz o kitabı başka türlü görüyoruz; yani ilim kitabı, bilgi kitabı olarak görüyoruz demektir.

Oysaki Kur'ân, sadece bir ilim kitabı değildir. Bu kitap ilim de verir, bilgi de verir, hikmet de verir, marifet de verir. Bununla beraber yol gösterir, bizi nûrlandırır, aydınlatır, benliğimizi, karanlıklarımızı yok eder, nefsimizi temizler. Nefsimizi temizleyince yerine kendini koyar, biz de artık canlı Kur'ân oluruz.

İnsan zaten Kur'ân'dan başka bir şey değildir, yalnızca şeytanın verdiği vesveseyle, yanlış bilgilerle ya da birilerinin kiriyle kirlenmiş, kendini karartmıştır; ama Kur'ân'ın nûru kendisine tecelli edince ve insan bu nûrla aydınlanınca bu defa Kur'ân'la bir olduğuna şahid olup şehadet eder.

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için **"o, (nefsinin) hevâsından da konuşmaz. O(nun söyledikleri Allah tarafından ona) vahyedilen bir vahiyden başkası değildir"**[46] buyurmuştur.

[45] Tirmizî, Deavât, 82/3510
[46] Necm /3-4

Zahiri olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de herkes gibi bir beşerdir; ama manevi olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz canlı Kur'ân'dır. İnsan ona tabi olunca, tabi oldukları kadarıyla Kur'ân olur, Allah'ın kelimesi, emri, Allah'ın rûhundan nefhettiği olur; yani Hz. İnsan olur. Hayatı yaşarken, düşünürken, konuşurken, bir iş yaparken, ne iş yaparsa yapsın üzerinde sadece âyetler görünür, başka bir ifadeyle âyetler onda canlanmış olur.

Bir insanda, âyetler bilgi olarak mevcut olabilir; ama Allah'ın insanlardan olan ipine sarılan ve onunla gönül yolculuğu yapan bir kulda âyetler açığa çıkar. O kul, her âyete şahid olur, şehadet eder, dolayısıyla onun üzerinde görünen; Allah'ın isimlerinin, sıfatlarının, güzelliğinin tecellisidir, Hakk'ın tecellisidir.

Bütün mü'minler Kur'ân'a kıymet verir, değer verir. Öyle ki onu alıp en yükseğe asar ya da en yüksek rafa koyar, "çünkü Kur'ân meciddir, azizdir" der. Oysaki Kur'ân'ın bizim gönlümüzde ve gözümüzün önünde olması gerekir. Bu yüzden kardeşlerimize "Kur'ân'ı rafa koymayın, masanın üstüne koyun. Bayan kardeşlerimiz mutfaktaki tezgâhın üstüne koysun ki fırsat buldukça açıp okusunlar" diyoruz.

Neden?

Çünkü Kur'ân manevi olarak biziz. Kendimizi yukarı koymakla kendimize ulaşamayız, kendimizi bilemez, bulamayız. Bizim Kur'ân'la kendimizi bilmemiz, bulmamız ve kendi kendimiz olmamız lazım.

Evet, bütün derdimiz, rabbimizin muradının üzerimizde gerçekleşmesidir. Biz bunu söylerken kendini ilim sahibi zanneden birileri "Kur'ân'ı oraya koymak doğru değildir" diyebilirler. Hatta daha başka şeyler de söyleyebilirler ama ne söylerse söylesinler, söyledikleri ancak cehaletlerini ve Kur'ân'ı, rabbimizin muradını anlamadıklarını gösterir.

Allah'ın Kur'ân'a ip demesinin bir hikmeti vardır. Allah, ipi Levh-i Mahfuz'dan, Arş'tan indirmiştir. Allah bize "hepiniz Allah'ın ipine sarılın" derken "ipime sarılın ve bana gelin" buyuruyor. Bu Kur'ân, kendisine sarılıp rabbimize gideceğimiz iptir, dolayısıyla ona nasıl sarılacağımızı bilmemiz lazım.

Bir de insanlardan olan ipine sarılın,[47] buyurmuştu Allah.

Madem Allah'ın ipi Kur'ân'a sarılacağız, öyleyse neden bir de Allah'ın insanlardan olan ipine sarılmamız gerekir? -Çünkü o, Allah'ın ipine sarılmış, Hz. İnsan olmuş ve rabbine varmıştır. İşte, Allah bize "sana böyle biri lazım" buyuruyor. Bu nedenle "ben kendi kendime okur, anlarım" diye bir şey yoktur. Anlamak, okumak Allah'ın ilk emridir ve ilk adımdır; ama bunun devamının gelmesi gerekir; yani Allah'ın ipine sarılıp onunla rabbimize varmamız gerekir.

Rabbimize nerede varırız?

Elbette ki gönlümüzde varırız. Allah âyet-i kerimede **"bilin ki şüphesiz Allah, (dünyada kuluna yakınlığını tattırmak ve hakkı gönlüne vahyetmek için) kişi ile kalbi arasına tecelli eder"**[48] buyurmuştur. Gönül, Rahmân'ın arşıdır. Bizim de Allah'ın ipine sarılıp kendi arşımıza varmamız ve kendimizi bilip bulmamız lazım. Kendimizi bilince, bulunca rabbimizin bize tecelli ettiği yere varınca, gönül arşımıza varmış oluruz. Bu, vuslat yolculuğudur, manevi yolculuktur ve bu yolculukta yürüyüp rabbimize varmamız şarttır.

Evet, hep birlikte Allah'ın Kur'ân'a verdiği isimleri ve Kur'ân'la bizim aramızdaki yakınlığı anlamaya çalıştık.

Allah bizi Kur'ân'dan, kitabından yüz çevirenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi ipine sarılanlardan eylesin. Allah bizi

[47] Âli İmrân /112
[48] Enfâl /24

Kur'ân'ı okuyanlardan, anlayanlardan ve her bir âyeti üzerinde gösterip yaşayanlardan eylesin. Allah bizi insanlardan olan ipine tabi olup Kur'ân'la beraber rabbine varanlardan ve gönül arşına çıkanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

2.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, kendimizi Allah'ın kitabı Kur'ân'la tanımaya, bununla beraber insan ile Kur'ân arasındaki bağın ne olduğunu öğrenmeye çalışıyorduk.

Hamd olsun Ramazan ayına kavuştuk. Ramazan ayı Kur'ân'ın indiği aydır. İnşallah biz de ramazanla beraber Kur'ân'la mübarek olacak ve kitabımızı biraz daha tanıyıp rabbimizin "anla" dediği gibi anlayacağız.

Bu sohbetimizde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i, âyetlerde geçtiği şekilde, rabbimiz onu nasıl tanıtmışsa öyle tanımaya çalışacağız inşallah.

İnsan denince anlamamız gereken ilk kul, ilk insan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir; çünkü Kur'ân en kâmil manada Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in üzerinde zuhur etmiş, açığa çıkmıştır. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz canlı Kur'ân'dır. Biz de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ne kadar tabi olursak, o kadar canlı Kur'ân oluruz. Ne kadar canlı Kur'ân olursak da Allah'ın vahyi, âyetleri üzerimizde o kadar açığa çıkar ve Hz. İnsan oluruz. Bizi Hz. İnsan yapan yalnızca Kur'ân'dır, Allah'ın âyetleridir. Kur'ân'ı okuduğumuzda, anladığımızda, iman edip gerekeni yaptığımızda âyetler bizi kemale erdirir ve Hz. İnsan oluruz.

Kur'ân'ı okumayı doğru anlamamız gerekir. Kur'ân'ı yüzünden okumakla ya da sadece yüzeysel anlamakla Kur'ân'ı okumuş olmayız. Kur'an'ı okumak; onu hem anlamaktır hem iman etmektir hem de ahlaka ve amele dönüştürmektir. Kur'ân,

Allah'ın ipidir ve ona sarılıp rabbimize gitmemiz içindir. Bizim de Kur'ân'la rabbimize gitmemiz şarttır.

Nasıl?

Rabbimize gitmek zahiri olarak bir yolu yürümek demek değildir. Bu yolculuk gönül yolculuğudur, iman yolculuğudur. Allah âyet-i kerimede **"(resulüm!) kullarım sana Benden sorar(lar)sa (söyle onlara), 'muhakkak ki Ben Karîb (ismimle herkese ve her şeye çok yakın)ım. Bana dua ettiği vakit dua edenin duasına icabet ederim. O hâlde (onlar da) Benim (kulluk davetime) icabet etsinler ve Bana iman etsinler ki rüşdlerine (manevi olarak kemâlâtlarına) ersinler"**[1] buyurmuştur. "Bana benimle iman etsinler. Onlara yolu gösterdiğim gibi, vahyettiğim gibi iman etsinler. Kendilerini benden bağımsız bir varlık olarak görmesinler. Kendilerini bana ait görerek iman etsinler."

İnsanın kendini Allah'a ait görerek iman etmesi yalnızca Kur'ân'la mümkündür. Bu nedenle Kur'ân'ı okumadan, anlamadan, iman etmeden, ahlaka, amele dönüştürmeden hiç kimse ne hidâyette olabilir ne de kurtulabilir; çünkü Hidâyet, Allah'ın hidâyetidir.[2] Allah, Kur'ân'a "hidâyet"[3] demiştir. Onun için Kur'ân'sız hidâyet olmaz. Eğer hidâyette olmayı istiyorsak Kur'ân'ı okuyup anlamamız, ona iman etmemiz ve onu ahlaka, amele dönüştürmemiz gerekir.

Peki, Kur'ân'a nasıl iman edebiliriz?

Kur'ân'a iman etmenin ölçüsü; Allah'ın vahyini, âyetlerini hayata geçirmektir. Rabbimiz nasıl yapmamızı emretmişse, nasıl yapmamızı seviyorsa ve nasıl yapmamızdan razıysa, bizim de hayatımızın her anında öyle olmaya çalışmamız lazım ki Kur'ân'a iman etmiş olalım. Aynı şekilde Kur'ân bizim kitabımız olmuş

[1] Bakara /186
[2] Âli İmrân /73
[3] Câsiye /11, Bakara /2

olsun. Yoksa Kur'ân'a iman etmiş olmayız, Kur'ân da zaten bizim kitabımız olmuş olmaz.

Geçen sohbetimizde söyledim: Kur'ân ve insan ikiz gibidir; çünkü Kur'ân, insanı tanıtır. Rabbimiz, Kur'ân'da insanın ne yapması, nasıl iman etmesi gerektiğini anlatmış, yetmez bir de kendini tanıtmıştır. Allah, vahyini indirerek El Esmâu'l Husnâ'sını bize tanıtmış ve işleri nasıl yaptığını, nasıl tedbir ettiğini, nasıl yarattığını, nasıl takdir ettiğini, nasıl taksim ettiğini tek tek apaçık bir şekilde anlatmıştır. Dolayısıyla insan, Kur'ân'ı okuduğunda hem rabbini hem de kendini tanımış olur.

"Resul, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de (onun iman ettiği gibi iman ettiler)."[4] Allah'ın vahyine en kâmil manada iman eden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in iman ettiği gibi iman etmedikçe imanımız olmaz, bu sadece zan olur, vehim olur, iman ettiğimizi zannederiz. Ne zaman ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in iman ettiği gibi iman edersek o zaman imanımız hakiki bir iman olur.

Aynısı ahlak için de geçerlidir. Rabbimiz nasıl bir ahlaka sahip olmamız gerektiğini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e vahyetmiş, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de aynen öyle bir ahlaka sahip olmuştur. Zaten bu yüzden âlemlere rahmet olmuş,[5] Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için **"muhakkak ki sen, (Rabbinin isimlerinin üzerinde tecelli etmesiyle) elbette azim (ve yüce) bir ahlak üzeresin"**[6] buyurmuştur. Ve ona "rauf ve rahim" demiştir.[7]

Allah, kulunun üzerinde hangi isimlerinin tecelli etmesini istiyorsa, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in üzerinde o isimler tecelli etmişti. O, Allah'ın bütün isimlerinde azim bir ahlak üzereydi.

[4] Bakara /285
[5] Enbiyâ /107
[6] Kalem /4
[7] Tevbe /128

Rabbimiz neyi emrediyorsa aynen öyle yapıyordu. Kısacası, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hayatı yaşarken rabbimiz nasıl "ol" dediyse öyle olmuş, nasıl "yap" dediyse öyle yapmış, nasıl "konuş" dediyse öyle konuşmuş, nasıl "düşün, tefekkür et" dediyse öyle düşünmüş, tefekkür etmiştir. Böylelikle canlı Kur'ân, kâmil insan ve Hz. İnsan olmuştur. Bununla beraber bir âyetin bile dışına çıkmamıştır.

Çıksaydı ne olurdu?

Allah, âyetleri dinlemeyenler için "müşrik" buyuruyor. Eğer biri tek bir âyetin bile dışına çıksa şirke düşer, müşrik olur. Allah bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "sakın müşriklerden olma"[8] diye emretmiştir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de hiçbir zaman tek bir âyetin dışına çıkmamıştır.

Evet, şirke düşmemenin tek çaresi vardır; o da Kur'ân'a sarılmaktır. Kur'ân'a sarılınca şirkten, küfürden ve nifaktan kurtuluruz; çünkü rabbimiz Kur'ân'a "hidâyet" demiş, "nûr" demiş, "müjdeci ve uyarıcı" demiş, "kitap" demiş, "hak" demiş, "Furkân" demiştir. Furkân; hakkı batıldan, doğruyu yanlıştan, güzeli çirkinden, Hz. İnsan ile iman etmeyip hayvan gibi olanı, mü'minle münafığı, mü'minle kâfiri, müşriki birbirinden ayıran kitap demektir.

Allah Kur'ân'a bir de "mubin (apaçık)"[9] demiştir. Kur'ân'ın anlaşılmayan bir tarafı yoktur. Kim olursa olsun Kur'ân'ı okuduğunda rabbinin kendisine ne vahyettiğini mutlaka öğrenir, anlar. İman edip gereğini yapınca ise Kur'ân ona furkân olur, hidâyet olur, nûr olur.

Geçen sohbetimizde söyledim: Kitabımızın bizim Kur'ân'ımız olması lazım. Kur'ân'ı okuyup rabbimizin bize ne söylediğini anlamamız, iman edip teslim olmamız ve âyetleri

[8] Yûnus /105
[9] Nisâ /174

amele, ahlaka dönüştürmemiz gerekir ki kitabımız bizim Kur'ân'ımız olsun. Allah âyet-i kerimede **"ey iman (ettiğini iddia) edenler! (Allah ve resulü) Size hayat verecek şeylere (âyetlerimize iman etmeye) sizi davet ettiği zaman (hemen) Allah'a ve resul(ünün davetin)e icabet edin (ve dirilin)"**[10] buyurmuştur. Kur'ân bizi diriltince; yani Kur'ân bizde dirilince, Kur'ân bizim kitabımız olmuş olur.

Âyetler bize hayat verir ve bizi diriltir. Bu durumda âyetlere iman etmeyenler ölüdür demektir. Zaten Kur'ân'a baktığımızda, rabbimiz âyetlerini dinlemeyenlere, ciddiye almayanlara, inkâr edenlere "ölü"[11] demiş, "onlar hayvan gibi, hatta hayvandan daha aşağıdır, daha cahildir, yolunu kaybetmiştir"[12] buyurmuştur. Allah, kulunu hayat verene; yani vahyine iman etmeye davet ediyor. Bu davete icabet etmeyenler manevi olarak ölüdür. Kur'ân'sız insan, rabbini dinlemeyen insan, ölü bir insandır. Birinin ne kadar ilmi olursa olsun, Kur'ân ile dirilmedikçe ölü mesabesindedir. Bu şekilde baktığımızda insan için Kur'ân'dan daha değerli, daha kıymetli, daha şerefli hiçbir şey yoktur; çünkü kendisini yaratan rabbi ona Kur'ân'ı indirmiştir. O zaman insana düşen; rabbinin emrini, vahyini öğrenmeye, anlamaya çalışıp hayatı onunla yaşamaktır. Diğer türlü "işte, birkaç emri biliyoruz, onu da yapmaya çalışıyoruz yeter, bunlarla cennete gideriz" demek yalnızca hayal kurmaktır, şeytanın tuzağıdır.

Tek bir âyete bile iman edilmezse, rüştüne erme ve kâmil insan olma yolunda büyük bir eksiklik olur. Şeytan da insanlar rabbini bilmesin, kendisine ne vahyettiğini anlamasın, dolayısıyla rüştüne ermesin diye onları tuzağa düşürür. Kul, rabbinin emrini yerine getirmede zorlanmasın ve kemale erebilsin diye rabbimiz Kur'ân'ı yirmi üç senede peyderpey indirip tamamlamıştır.

[10] Enfâl /24
[11] Neml /80, Rûm /52
[12] Furkân /44, A'râf /179

Bundan dolayı "ben Kur'ân'ın hepsini birden anlarım, âyetlere iman ederim, amele dönüştürür, ahlakımı, hayatımı değiştiririm" demek doğru değildir. Hiç kimsenin bir seferde bütün âyetlere iman edip ahlaka dönüştürmeye gücü yetmez. Hiç kimse bir anda nefsini temizleyemez, bir anda Allah'ın âyetleri, nûru gönlüne tecelli etmez. Hayat baştan sona Allah'a âbd olma yolculuğudur. Zaten rabbimiz bizi görüyor, biliyor, davetine icabet ettiğimizi biliyor. Onun için acele etmeden yolu yavaş yavaş yürümemiz ve sakin olmamız gerekir.

Dediğim gibi: Kur'ân'ı en kâmil manada üzerinde gösteren Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i en güzel şekilde de bize tanıtan Allah'tır. Bu yüzden Kur'ân'ı okuyunca aynı zamanda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i tanımış oluruz. Bu sohbetimizde, hep beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le ilgili bir kısım âyetleri okuyup anlamaya çalışacağız inşallah. Zaman sorunundan dolayı maalesef hepsini okuyamıyoruz. Sadece Kur'ân ile ilgili olan bir kısım âyetleri okuyacağız.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

"Onlar ki yanlarındaki Tevrât ve İncîl'de yazılı buldukları o resule, o ümmi nebîye tabi olan kimselerdir. O (nebî), onlara iyiliği emreder, kötülükten meneder ve onlara (Allah'ın emriyle) temiz şeyleri helâl, çirkin şeyleri ise haram kılar. Onlardan ağır (olan cehalet) yüklerini ve (nefislerinin onlara vurduğu) üzerlerindeki zincirleri kaldırır. Ona iman edenler, ona (gerektiği gibi kıymet verip) saygı gösterenler, ona yardım edenler ve onunla beraber indirilen (âlemlere) nûr (olan bu Kur'ân)a tabi olanlar (var ya), işte felaha (kurtuluş ve saadete) erenler onlardır."[13]

[13] A'râf /157-158

Rabbimiz her neyi vahyettiyse Allah'ın resulü ona iman etmiş ve tüm âyetler onun üzerinde olduğu gibi görünmüştür. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Kur'ân'dan, Allah'ın âyetlerinden başka bir ilmi yoktur. Allah bu yüzden ona "ümmi" buyurmuştur.

Ümmi; tertemiz, pırıl pırıl, ana gönüllü, hiçbir şey bilmeyen, hiçbir bilgiyle kirlenmeyen demektir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, rabbinden her neyi öğrenmiş, anlamışsa ona iman etmiş, teslim olmuş, ahlaka ve amele dönüştürmüştür; yani gereğini hemen yapmış ve âyetler kendisinde tecelli etmiştir. Bununla beraber Allah'ın bütün isimleri onun üzerinde azim bir ahlak üzere tecelli etmiştir. Örneğin; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hem rahimdir hem kerimdir hem afuvvdur hem ğafurdur hem tevvabtır. Bütün isimler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz üzerinde böyle tecelli etmiştir. Bunları rabbimiz bize haber veriyor.

Allah âyet-i kerimede **"yeryüzünde bir halife yaratacağım"**[14] buyurmuş ve insanı halife kılmıştır. Baktığımızda Allah'ın resulü, Allah'ın isimleriyle halife olmuş mudur? -Evet hem de en kâmil şekilde olmuştur. Rabbimiz Kur'ân'da halifenin ne yapması gerektiğini bir bir anlatmıştır. Hangi âyeti okursak okuyalım, Allah bize onunla bir şey öğretir, bir emir verir ve "senin şöyle olman, şunu şöyle anlaman lazım, şöyle öğrenmen lazım" buyurur. Buna nasıl yürüyeceğimiz bile dâhildir. Mesela; Allah âyet-i kerimede **"yeryüzünde böbürlenerek yürüme! Çünkü sen (ağırlık ve azametinle) ne yeri yarabilir ne de boyca (ululuk itibariyle) dağlara erişebilirsin."**[15] Allah'ın yollarında boyun bükerek yürü, buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de aynen böyle yürüyordu.

Allah bir de genel olarak âyetlerde "rabbine şükret, rabbini tesbih et, rabbine hamd et, rabbini tekbir et, tevhid et, rabbini her şeyden çok sev" buyurmuştur. Bunların hepsi de en kâmil manada

[14] Bakara /30
[15] İsrâ /37

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'de mevcuttu; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Kur'ân ile dirilmişti. Bu her bir kul için aynen böyle olmalıdır.

"(Resulüm!) De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı mağfiret etsin; çünkü Allah Ğafûr'dur, Rahîm'dir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)."[16] Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bizim için örnektir. Eğer Allah'ın resulüne tabi olursak, Allah bizi mağfiret eder ve rahmetinin içine alır.

Allah'ın resulüne tabi olur, onun gibi iman etmeye, Allah'a onun gibi teslim olmaya, takvâ sahibi olmaya, muhsin olmaya çalışır, Allah'a onun gibi itaat eder, rabbimizi onun gibi dinler, ciddiye alırsak, onun yaptığı gibi amel işler, insanlara muamele edersek Allah'ın sevgisine layık oluruz. İşte o zaman Allah'a iman etmiş, Allah'ı, Allah'ın bize indirdiği Kur'ân'ı ve resulünü ciddiye almış oluruz. Diğer türlü "benim kitabım Kur'ân'dır" demekle Kur'ân'a iman etmiş olmayız. Zaten bu yüzden hâlimiz ortadır.

Her birimiz kendimize dönüp ahlakımızın, hâlimizin Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ne kadar benzediğine bakalım. Gerçekten Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e benziyor muyuz! Bize bakanlar bizim hakkımızda "bu, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e benziyor" ya da "peygamberlere benziyor" diyebiliyor mu? - Diyorsa o zaman her şey yolundadır; ama diyemiyorsa bu durumda bir sorun var demektir. Diyemiyorsa; insan olamamışız, rabbimizi dinlememişiz, rabbimizin bizden istediği gibi âbd olamamış, kul olamamış, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakına bürünememişiz; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmamışız, dolayısıyla ahlakı da üzerimizde zuhur etmemiş demektir.

[16] Âli İmrân /31

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde "*Kur'ân'la insan ikizdir*" buyurmuştur. Kur'ân'la insan aynıdır, birdir. Birinde mana vardır, ötekinde ise mana açığa çıkmış, zuhur etmiştir. Hâl böyleyken bir insanda Kur'ân zuhur etmemişse, âyetler onun üzerinde görünmüyorsa o kişi insan olamamıştır, ona insan denmez; çünkü rabbini dinlememiş, ciddiye almamıştır.

Unutmamamız lazım ki Kur'ân sadece bir bilgiyle üzerimizde zuhur etmez. Üzerimizde zuhur eden, Allah'ın emridir, hükmüdür. Kur'ân üzerimizde zuhur edince, Allah'ın nûru üzerimizde tecelli eder. Böyle olunca da meleklerin secde ettiği, nûrdan bir varlık oluruz.

"(Resulüm!) İşte böylece sana da emrimizden bir Rûh (olan bu Kur'ân'ı) vahyettik. (Bundan önce sen) Kitâb nedir, iman nedir bilmezdin; fakat Biz o (Kur'ân)ı kullarımızdan dilediğimizi kendisiyle hidâyete erdirdiğimiz bir nûr kıldık. Şüphesiz ki sen (de bu Kur'ân ile insanları) dosdoğru bir yola hidâyet etmektesin."[17]

Kur'ân bir nûrdur. Rabbimiz her neyi söylediyse anında iman etmemiz ve onunla nûrlanmamız lazım. Bu sadece bir bilgi değildir hem bilgidir hem marifettir hem hikmettir hem de nûrdur. Bunların hepsi nûrdur; ama bir de özel olarak Kur'ân'ın nûru vardır. Kur'ân okununca bir nûr tecelli eder ve onunla nûrlanırız. Kur'ân'sız nûr da iman da olmaz.

Kur'ân'ı okumayınca imanımız zandan ileriye gitmez; çünkü gönlümüze nûr tecelli etmemiş olur. Rabbimiz nûru, hidâyeti, şifayı, rahmeti bir tek onunla verir. Kur'ân olmadı mı sadece hayalde, zanda kalırız; böyle olunca da nefsimizin karanlığından, küfründen, şirkinden kurtulamayız. Edindiğimiz bilgiler ise bize sadece benlik, bencillik verir ve bizi Allah'tan uzaklaştırır.

[17] Şûrâ /52

Allah âyet-i kerimede **“mü’minler ancak o kimselerdir ki Allah zikredil(ip anıl)dığı zaman (haşyet ve muhabbetle) kalpleri titreyen, kendilerine Allah’ın âyetleri okunduğunda imanlarını (Allah’a olan haşyet ve muhabbetlerini) artıran ve yalnız Rabblerine tevekkül eden kimselerdir”**[18] buyurmuştur. Demek ki sadece âyetleri dinlemek bile mü’minlerin imanını arttırıyormuş! Eğer biri mü’min değilse onun da hastalığı artar; çünkü o kişi vesvese ve zan içindedir. **“De ki: “O, (sadece) iman edenler için bir hidâyet ve (onların gönülleri için) bir şifadır.”**[19] Kur’ân bir tek iman edenler için şifa olur, iman etmeyenler için ise hastalıktır.

“Ey insanlar! Andolsun ki size Rabbinizden bir nasihat, göğüslerde olan (manevi hastalıklar)a bir şifa, mü’minler için bir hidâyet ve bir rahmet (olan Kur’ân) gelmiştir.”[20] Rabbimiz bize Kur’ân ile nasihat eder, öğüt verir.

Kur’ân gönlümüze ve gönlümüzdeki hastalıklara bir şifadır. Nefsimiz hastadır, Kur’ân da manevi hastalıklarımıza şifa verir. Allah’ın âyetlerini okudukça, dinledikçe, rabbimize cevap verdikçe hastalıklardan kurtuluruz, nefsimiz de şifa bulur.

Evet, Allah “Kur’ân mü’minler için bir hidâyet ve rahmettir” buyurmuştu. Kur’ân bizi hidâyete erdirir, sırât-ı mustakîme hidâyet eder, bize yolu gösterir ve bizim için rahmet olur. Onunla Allah’ın rahmetinin içine gireriz. Şifa da hidâyet de rahmet de Kur’ân’sız olmaz.

Allah’ın söylediği her şey bizim için hem şifadır hem de bizi rahmetin içine alır. Bir insan, Kur’ân’dan mahrum kalınca hem şifadan hem rabbinin nasihatlerinden hem hidâyetten hem de rahmetten mahrum kalır. Zaten bunlardan mahrum kalmayalım diye kardeşlerimize ısrarla “Âyetlere Göre Genişletilmiş Kur’ân-ı

[18] Enfâl /2
[19] Fussilet /44
[20] Yûnus /57

Kerim Meali masanızın üzerinde, gözünüzün önünde olsun. Gözünüzün önünde olsun ki fırsat bulduğunuz gibi açıp okuyun. Gerekirse bir âyet okuyun, iki âyet okuyun, beş âyet okuyun, yeter ki okuyun. Alıp duvara asmayın ya da yüksek bir rafa koymayın. İster evde ister işyerinde ister başka yerde olun hiç fark etmez, Kur'ân sürekli önünüzde olsun. Her imkân bulduğunuzda açıp birkaç âyet okuyun ve 'acaba rabbim bana burada ne söylüyor, ne öğretiyor' deyin. Öyle ki Kur'ân'daki nûru, rahmeti, şifayı, hidâyeti alabilesiniz" diyoruz.

Bizim kurtuluşumuz sadece Kur'ân'dadır. Kur'ân, rabbimizin kelamıdır, dolayısıyla rabbimizi dinlemeyince bunların hepsinden mahrum kalırız. En önemlisi de rabbimizden mahrum kalırız.

Kur'ân'dan mahrum kalmamayı istiyorsak rabbimizin bize vahyettiklerini okuyup, dinleyip iyice anlamaya çalışmamız gerekir. Mesela; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"sahabem gökteki yıldızlar gibidir. Hangisine tabi olursanız hidâyete erersiniz"*[21] buyurmuştur. Sahabelerin hepsi hidâyete vesile olan hidâyetçi ile; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ile hidâyete ermiş ve hidâyete vesile olmuşlardır.

Peki, sahabelerin Kur'ân'dan başka bilgileri var mıydı?

Elbette ki yoktu. Zaten Kur'ân inmeye başlayınca Mekke'de sadece dört kişi okumayı biliyordu. Gerisinin okuma yazması yoktu; yani okuyarak bir bilgi edinmemişlerdi. Kur'ân inmeye başlayınca bütün sahabeler öğrendikleri her şeyi Kur'ân ile öğrenmeye başladı. Önce Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den dinlediler, anlamaya, iman etmeye çalıştılar, okumaya ise daha sonra başladılar. Âyetlere iman ettikçe, amele, ahlaka

[21] Beyhakî, El-Medhal, S.164, Kenzu'l-Ummal, H. No: 1002

dönüştürdükçe bu defa kendileri hidâyete vesile oldu ve her biri gökteki yıldız mesabesine geldiler.

Hidâyetçi, peygamber varisidir; çünkü peygamberi temsil eder. Hidâyetçi; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gibi iman etmiş, teslim olmuş, muttaki olmuş, muhsin olmuş, Allah'a yeryüzünde halife olmuştur. İnsan ancak Kur'ân ile rabbine halife olabilir. Diğer türlü kime uyuyor, kimin peşinden gidiyorsa ona halife olur. Bu da şeytandan başkası değildir. İnsan hayatı yaşarken ya rabbini dinler ya şeytanı ya da başkalarını dinler. Bu konudaki tercih sadece insana aittir.

Biri "ben Kur'ân'a iman etmişim" diyorsa, Allah onu mutlaka Kur'ân'dan hesaba çeker ve ona "o zaman anlat, ben sana ne vahyettim? Sen hayatını benim vahyettiğim gibi yaşadın mı, yaşamadın mı" buyurur. Bunu Allah söylüyor.

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"Muhakkak ki bu (Kur'ân), sana ve kavmine bir zikir (bir öğüt, hatırlatma ve büyük bir şeref)tir. Yakında (hepiniz ondan) hesaba çekileceksiniz."**[22] Hâl böyleyken Kur'ân'ı bilmiyorsak, okumamışsak ya da dinlememişsek nasıl hesap vereceğiz!

Tabii ki biri Arapça olarak Kur'ân okumayı bilmeyebilir ya da okuma yazması yoktur, yine Kur'ân'ı okuyamayabilir. Onun da Kur'ân'ı dinlemesi ve anlamaya çalışması gerekir ki Allah'ın kendisine ne söylediğini, kendisine nasıl bir yol gösterdiğini ve kendisini nasıl davet ettiğini bilsin, hayatını böyle yaşasın, dolayısıyla hesabını verebilsin.

Allah'ın Kur'ân'da anlatmadığı hiçbir şey yoktur. Bu yüzden biri Kur'ân'ı okuduğunda ya da dinlediğinde hayatı nasıl yaşaması gerektiğini bilir. Bilmemesi mümkün değildir. Kul, Allah'a nasıl iman etmesi, teslim olması, nasıl amel etmesi; insanlara, ailesine,

[22] Zuhrûf /44

çocuklarına, anasına, babasına, komşusuna nasıl muamele etmesi, nasıl kazanması ve kazandıklarını nasıl harcaması gerektiğini rabbinden öğrenmelidir. Eğer ne yapacağını rabbinden öğrenmez, "herkes böyle yapıyor, ben de insanlara uyuyorum" derse Kıyamet günü hesabını veremez; çünkü böyle bir düşünceyle kulluk da olmaz, hesap da verilmez.

Dediğim gibi: Biri "ben Kur'ân'a iman ettim" dediğinde, rabbimiz ona "anlat bakalım, ben sana ne söyledim" diye sorar. Eğer Kur'ân'ı okumamışsa, rabbine cevap veremez! Vereceği tek cevap "bilmiyorum ya rabbi!" olur. Allah da ona "demek ki sana söylediklerimi bilmek, anlamak için bir çaba, gayret sarf etmedin. 'Ben zaten biliyorum' dedin ve sana gönderdiğim mektubu anlamaya tenezzül dahi etmedin, ciddiye almadın" buyurur.

Rabbini bilmiyorsan, rabbini, onun kendini tanıttığı gibi tanımıyorsan, aynı şekilde peygamberini bilmiyorsan, örnekliğini anlamadıysan, rabbinin sana söylediklerini anlamamışsan, bu hayatta ne anlamışsın! Daha kim olduğunu bilmiyorsan, rabbine nasıl halife olacaksın! Rabbin seni yeryüzünde halife kılmış ve sana "sen beni temsil edeceksin" demiş! Onu nasıl temsil edeceğini göstermek için de önüne peygamberi koymuş, bir de kitabını gönderip sana her şeyi vahyetmiştir. Sen de artık ya rabbini dinlersin ya da dinlemezsin. Ya "Allah'a göre" dersin ya da "ben, bence, bana göre" dersin. Veya "bizde âdet böyledir, şimdiki moda böyledir, herkes öyle söylüyor" der, hayatı başkalarının istediği gibi yaşarsın. Kısacası ya "Allah" dersin ya da "başkaları" dersin. Hiç kimse için üçüncü bir şık yoktur.

"(Resulüm, onlara) De ki: Allah'ın lütfu ve rahmetiyle, yalnız bununla (Kur'ân'la, ferahlayıp) sevinsinler. Bu, onların toplayıp biriktirdikleri (dünya malı)ndan daha hayırlıdır."[23]

[23] Yûnus /58

Malla, mülkle, onları toplamakla sevinmeyin. Sizin için hayırlı olan mal, mülk değildir; bu Kur'ân'dır. Kur'ân ile sevinin.

Rabbimiz, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "onlara Kur'ân ile sevinmeyi öğret" buyuruyor. Biz de kendimize bakalım; acaba Kur'ân ile seviniyor muyuz! Seviniyorsak ne kadar seviniyoruz! Âyetler bizim için ne kadar değerlidir! Eğer âyetler bizim için değerli değilse Kur'ân'la sevinmiyoruz demektir.

İnsan ve Kur'ân birdir. Biri görünen, diğeri görünmeyendir. İnsan görünen, Kur'ân ise görünmeyendir; yani biri zahir, diğeri de bâtın gibidir. İstisnasız bütün insanların fıtratında Kur'ân vardır ve onun açığa çıkması gerekir. Eğer insanın fıtratında Kur'ân olmasaydı Kur'ân onda açığa çıkamazdı. Allah da insandan canlı Kur'ân olmasını ve Kur'ân'ı kendi üzerinde açığa çıkarmasını istemezdi. Allah, kime ne vermişse ancak onun karşılığını ister. Hâşâ vermediği bir şeyi istemez.

Allah bütün isimleriyle tecelli edip insanı yaratmıştır ve Allah'ın isimlerinin tecellisi güzel ahlaktır. Allah, isimlerinin tecellisini de insana vermiş ve "bunları kullanacaksın, bu güzellik senin üzerinde görünecek" buyurmuştur. Örnek vermek gerekirse; rahmetini vermiş ve "haydi rahmete muhtaç birine rahmet et ki üzerinde rahmet açığa çıksın, zuhur etsin. Âyetlerimle amel et ki Kur'ân, senin üzerinde zuhur etsin" buyurmuştur.

Bütün âyetlere baktığımızda Allah bu şekilde her birimizde isimlerinin, Kur'ân'ın zuhur etmesini emretmiştir. Mesela; rabbimiz "affet[24], mağfiret et,[25] ikram et,[26] yardım et,[27] hatayı ört, hatta görmezlikten gel"[28] buyurmuştur. Bütün âyetler Resulullah

[24] Âli İmrân /159, Mâide /13
[25] Âli İmrân /159
[26] İsrâ /26
[27] Kalem /25
[28] Şûrâ /37

(s.a.v.) Efendimiz'in üzerinde görünürdü, dolayısıyla bunların hepsi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'de mevcuttu. Bu durumda âyetler bizim üzerimizde ne kadar göründüyse Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e o kadar tabi olmuş ve rabbimizi o kadar dinlemiş oluruz. Âyetler bizim üzerimizde görünmemişse o zaman da rabbimize, rabbimizin davetine icabet edemedik, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olamadık, Kur'ân'ı okumadık, dinlemedik, anlamadık ya da kabul etmedik demektir. Rabbimizin emrettiği gibi yapmak yerine tersini yaptık ve rabbimize ters düştük. Rabbimizin emrine ters düşünce, "ben, bence, bana göre" ya da "birilerine göre" dediğimizde ise şeytanın verdiği vesveseye uymuş, rabbimizin davetine değil, şeytanın davetine icabet etmiş oluruz.

Unutmamamız lazım ki gönül boşluk kabul etmez. Rabbimizin emrettiği bir konuda, Allah'ın vahyi karşısında kimi dinlersek dinleyelim onu Allah'a şirk koşmuş oluruz. Sonuçta, Allah'ın vahyi karşısındaki her şey vesvesedir, zandır.

"İşte böylece sana da emrimizden bir Rûh (olan bu Kur'ân'ı) vahyettik."[29] Allah, Kur'ân için rûh buyuruyor. Aynı şekilde insan için de rûh buyurmuştu. **"Onu düzenleyip (ona bir şekil verdikten sonra) ona rûhumdan nefhettiğim (üflediğim) zaman hemen onun için secdeye kapanın!"**[30] **"Sana rûh hakkında soruyorlar. De ki: Rûh, Rabbimin emrindendir ve size ancak (onun hakkında) pek az bir ilim verilmiştir."**[31]

Görüldüğü gibi; Allah hem Kur'ân için hem de insan için rûh buyuruyor. Rûh ve Kur'ân bir araya gelmelidir. Şayet bir araya gelmezse insan olamayız. İnsan olmak ancak Allah'ın âyetlerinin üzerimizde tecelli etmesiyle mümkündür. Âyetlere ne kadar iman

[29] Şûrâ /52
[30] Hicr /29
[31] İsrâ /85

ettiysek, üzerimizde ne kadar göründüyse insanlığımız da ancak o kadar olur.

Tam tersi olarak âyetleri dinlemezsek bu defa insanlığımızı kaybederiz. Genel olarak baktığımızda insanlığını kaybedenlerin nasıl canavarlaştıklarını, zalimleştiklerini, insanlıktan nasıl çıktıklarını görüyoruz. Zahiri olarak insan gibi görünürler ama inssanlıkla alakaları yoktur. İnsan elbisesi giymişler ama içlerinde insan yoktur.

İman yoksa, Kur'ân yoksa insanlık da olmaz; çünkü insanlık tamamen iman iledir, Kur'ân iledir. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için **"(resulüm!) işte böylece sana da emrimizden bir Rûh (olan bu Kur'ân'ı) vahyettik. (Bundan önce sen) Kitâb nedir, iman nedir bilmezdin; fakat Biz o (Kur'ân)ı kullarımızdan dilediğimizi kendisiyle hidâyete erdirdiğimiz bir nûr kıldık. Şüphesiz ki sen (de bu Kur'ân ile insanları) dosdoğru bir yola hidâyet etmektesin"**[32] buyurmuştur. Biri Kur'ân ile hidâyete ermediyse o kişinin hidâyeti yoktur. Hidâyette olmayan da dalâlettedir, yolunu şaşırmış ve kaybetmiştir.

"(Resulüm!) Sen (hiçbir şeyi Allah'a şirk koşmadan ve hakka yönelmiş) hanîf olarak yüzünü dine çevir. O ki Allah'ın fıtratı (El Esmâu'l Husnâ'sı)dır ve (Allah) insanları bu (fıtrat)a göre yaratmıştır. Allah'ın yaratmasında hiçbir değişiklik yoktur. İşte dosdoğru din budur; fakat insanların çoğu (bunu) bilmezler."[33]

Allah, insanı kendi fıtratı üzere yaratmıştır. Allah'ın fıtratı ise El Esmâu'l Husnâ'sıdır ve Allah, insanı bu fıtrat üzere; yani El Esmâu'l Husnâ'sıyla tecelli edip yaratmıştır. Aynı şekilde Allah, insana rûhundan nefhetmiştir ve bu da insanın hakikatidir,

[32] Şûrâ /52
[33] Rûm /30

Allah'ın fıtratıdır. İnsanların çoğu, Allah'ın onu kendi fıtratı üzere, El Esmâul Husnâ'sıyla tecelli edip yarattığını bilmiyor!

Şayet insanlar bunu bilmiyorsa biz de öğreteceğiz. Zaten inşallah hepimiz bunu öğrenmişiz; ama bir de insanlara haber verip öğretmeye çalışacağız ki dinimiz şirkten temizlensin ve dinimiz Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayan, Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın dini olsun.

Hanif din bütün peygamberlerin getirdiği dindir. Allah "hanif olarak yüzünü dine çevir. O ki Allah'ın fıtratı; El Esmâu'l Husnâ'sıdır ve Allah, insanları bu fıtrat üzere yaratmıştır" buyuruyor. Yoksa din dosdoğru olmaz.

Bilmemiz lazım ki bu konuda cehalet mazeret değildir; çünkü kitap elimizde, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de önümüzdedir. Bütün mü'minler bunu bilir. Rabbimiz bize Kur'ân'da bütün peygamberlerin hayatlarından kıssalar anlatmıştır. Allah Kur'ân'da hangi peygamberi, hangi hâliyle anlattıysa bize örnek olsun diye anlatmıştır. Bir tane peygambere bile iman etmezsek imanımız iman olmaz. Bütün peygamberlere de arada bir fark gözetmeksizin iman etmemiz gerekir; çünkü hepsi Allah'ın resulleridir ve hepsi birer örnektir.

Söyledim: Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e canlı Kur'ân diyoruz. O zaman iman edebilmemiz için ona tabi olmamız gerekir. Ona ne kadar tabi olduysak, onu ne kadar örnek aldıysak, onun gibi yapmaya, olmaya çalıştıysak imanımız, insanlığımız, Allah'a âbdiyetimiz, kulluğumuz; Allah'a, resulüne, cennete, insanlara yakınlığımız da o kadar olur.

Herkes kendi tercihini kendisi yapar. İman etmiş olan her bir kul, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yakın olmak ister. Madem öyle ona tabi olmamız şarttır; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ne kadar tabi olursak ona da Allah'a da o kadar yakın

olur, Allah'ın sevgisine o kadar layık oluruz. Böyle olunca canlı Kur'ân olabiliriz.

Hiç kimse "ben bilmedim, anlamadım" diyemez. Rabbimiz her şeyi en güzel şekilde apaçık anlatmıştır. Allah; insanı, peygamberleri, nasıl düşünmemiz, nasıl konuşmamız ve nasıl yapmamız gerektiğini bir bir anlatmıştır. Hayatımızın her anında yapacağımız her şey Kur'ân'da vardır. Bu yüzden rabbimizin ilk emri "oku"dur. **"(Zatıyla ve sıfatlarıyla tecelli edip tüm mevcudatı) Yaratan Rabbinin adıyla (kendini ve tüm mahlûkatı) oku (anla, idrak et)."**[34]

Evet, içinde Kadir Gecesi'nin bulunduğu Ramazan ayındayız. Kadir Gecesi'nin kıymeti, değeri bu gecede Kur'ân'ın inmesindendir. Onun nûru bütün Ramazan ayını kapsamıştır. Yetmez, Recep ve Şaban ayını da kapsamış, hepsinde onun nûru tecelli etmiştir. Neden? -Tabi ki Kur'ân indiğinden ve rabbimiz "yaratan rabbinin ismiyle oku" dediğinden dolayı!

Eğer Allah'ın adıyla, adına onun isimlerini okursak hakikati, rabbimizi, kendimizi, hayatı anlamış oluruz. Sonra rabbimiz Kur'ân'da bunları beyan ediyor zaten. Bunun için önce Allah'a göre bakmamız lazım. Rabbimizin ismiyle okuyabilmek için önce onun ismiyle bakmamız ve "gör" dediğini görüp "anla" dediğini anlamamız lazım ki Allah'ın ismiyle okumuş olalım.

Böyle yaparsak Kur'ân bize rabbimizin tecellisini, isimlerini, sırât-ı mustakîmi, hayatı, varlığı, ahireti okutur. Onun okutmadığı hiçbir şey yoktur. Rabbimiz bize öğretir. Bizim de onun öğrettiğinden başka bir bilgimizin olmaması gerekir.

Hiçbir zaman unutmamamız gerekir ki rabbimiz ne dediyse doğru odur, hak odur, güzel odur. Geriye kalan bütün ilimler, bilgiler sadece rabbimizin isimlerini, güzelliğini, vahyini anlamak

[34] Alak /1

içindir. Bu nedenle işin sonunda Allah'a varmayan hiçbir bilgi doğru değildir. Tam tersine havada kalmış bir bilgidir. Yaratan, öğreten, El Âlim olan odur. Bizi alim yapacak olan da yine odur.

Biz de rabbimizi tanımak ve kim olduğumuzu bilip hayatı rabbimizin istediği, emrettiği şekilde yaşamak için rabbimizin ismiyle okuyacağız inşallah.

Allah, Rahmân Sûresi'nde; **Er Rahmân:** "Rahmân (herkesi ve her şeyi rahmetiyle kuşatan Allah odur ki)." Allah ilk önce "Er Rahmân" buyurdu. O, Er Rahmân'dır. Nerede rahmet varsa ondan tecelli eder. O bütün varlığa rahmetiyle tecelli etmiştir. O, El Mubîn olandır; belli olandır, görünendir. Nereye bakarsak bakalım sadece onun rahmetini görürüz. Her ne meydana geldiyse mutlaka orada Allah'ın rahmeti vardır.

Âllemel Kur'ân: "(Size) Kur'ân'ı (indirip resulüyle talim ettirdi) öğretti."

Peki, kime talim ettirdi?

Ortada daha varlık yok, insan yaratılmamış. Sonra buyurdu: **Halakal insân:** "(O) İnsanı (alakasından ve sevgisinden) yarattı."

Allah, insana Kur'ân'ı talim ettirdi sonra yarattı. Onun için insanla Kur'ân ikiz gibidir; çünkü Allah bize Kur'ân'ı talim ettirmiştir ve o bizdedir. **Âllemehul beyân:**[35] "Ona (idrak etmeyi, Allah'ın âyetlerini okuyup anlayıp üzerinde ahlaka dönüştürmeyi ve anladığını başka insanlara) açıklamayı öğretti." Talim ettirdiği Kur'ân'ın yanında bir de bize beyan etmeyi öğretti.

Evet, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in her hâli Kur'ân'dır. Allah ona talim ettirmeseydi, öğretmeseydi, onu öyle yaratmasaydı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz canlı Kur'ân olamaz, Kur'ân'ı üzerinde gösteremezdi. Bütün peygamberler de

[35] Rahmân /1-4

sahabeler de Allah dostları da gerçekten iman eden, rabbini seven bütün mü'minler de böyledir. Biri böyle değilse, üzerinde Kur'ân görünmüyorsa zaten Allah'a dost olamaz, veli olamaz, mü'min olamaz.

Allah bu âyetlerden sonra gökleri, yeri, secdeyi, secde edenleri anlatır ve hepsinin peşinden **fe bi eyyi alâ-î rabbikumâ tükezzibân:**[36] "O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlıyorsunuz?" buyurur.

Rabbinin hangi nimetlerini yalanlayabilirsin? Sen bu ikramı yalanlayabilir misin? Kur'ân'ı yalanlayabilir misin? Seni Kur'ân olarak yarattığımı yalanlayabilir misin? Sana rûhumdan nefhetmişim, sen rabbinin emrisin. Rabbinin rûhundan nefhettiği, zatıyla ve sıfatıyla tecelli ettiği Hz. İnsansın. Meleklerin secde ettiği varlıksın. Bunu yalanlayabilir misin!

Allah her anda seninledir ve seninle beraberdir. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimelerde **"(Ey insanlar!) Allah'ın, göklerde ve yerde ne varsa (hepsini) sizin hizmetinize verdiğini, nimetlerini açık ve gizli olarak size bol bol ihsan ettiğini görmediniz mi?"**[37] **"Nerede ol(ur)sanız (olun), O, sizinle beraberdir."**[38] **"Andolsun ki insanı Biz yarattık ve nefsinin ona ne vesvese verdiğini biliriz; çünkü Biz ona (hayat veren) şah damarından (ve kendi varlığından) daha yakınız."**[39] **"Bilin ki şüphesiz Allah, (dünyada kuluna yakınlığını tattırmak ve hakkı gönlüne vahyetmek için) kişi ile kalbi arasına tecelli eder"**[40] buyurmuştur. Allah senin gönlüne tecelli ediyor ve her anda sana vahyediyor. Allah sana bu kadar yakındır, seninle beraberdir. Bu durumda rabbinin hangi nimetini yalanlayabilirsin!

[36] Rahmân /13
[37] Lokmân /20, Câsiye /13
[38] Hadîd /4
[39] Kâf /16
[40] Enfâl /24

Eğer Rahmân'ı kabul etmediysen, sana Kur'ân'ı talim ettirdiğini kabul etmediysen, Rahmân'ın, seni Kur'ân ile, vahyiyle, emriyle yarattığını, sana güzelliğini, El Esmâu'l Husnâ'sını verdiğini kabul etmediysen, anlamadıysan, bu güzelliği üzerinde göstermek için çaba, gayret sarf etmediysen bütün bu nimetleri, bu ikramları yalanlamış olursun.

Bu duruma düşmemek için Allah sana "oku" buyuruyor. **İkra' bismirabbikellezî halak. Halakal insâne min alak. İkra' ve rabbukel ekrem:**[41] "(Zatıyla ve sıfatlarıyla tecelli edip tüm mevcudatı) Yaratan Rabbinin adıyla (kendini ve tüm mahlûkatı) oku (anla, idrak et)! (O) İnsanı alaktan (zahiren bir kan pıhtısından, manen de alakasından ve sevgisinden) yarattı. Oku (anla, idrak et ki)! Senin rabbin Ekrem'dir (zatında kerim olan ve kullarına kerim olmayı ikram edendir)." Senin de her anda rabbinin ekremliğini, kerimliğini okuyup anlaman lazım. Okumadıysan Rahmân Sûresi'nde Allah'ın buyurduğu gibi "rabbinin hangi nimetini yalanlıyorsun?"

Allah zaten nimetlerini sayıp her defasında "o hâlde rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlıyorsunuz?" buyuruyor. Bütün bunları gördün, anladın, rabbin sana haber verdi, madem öyle rabbinin hangi nimetini yalanlayabilirsin!

Yalanlamak demek; görmezden gelmek, gördüğü hâlde görmemiş, anladığı hâlde anlamamış gibi yapmaktır; yani rabbinin âyetlerini okuduğu hâlde sanki okumamış, dinlediği hâlde sanki dinlememiş gibi yapmaktır.

Hepimiz "acaba ben rabbimi, rabbimin vahyini ne kadar tasdik ediyorum! Ne kadar sadıklardan olmuşum, rabbime verdiğim sözü ne kadar yerine getiriyorum" ya da "rabbimi yalanlıyor muyum, yalanlıyorsam ne kadar yalanlıyorum" deyip

[41] Alak 1-3

kendimize bakalım. Kendimize baktığımızda nasıl bir hâlde olduğumuzu net olarak görürüz.

İnşallah yalanlayanlardan olmayacağız. Onlardan olmamak için de rabbimizin kitabını, Kur'ân'ı okuyacak, dinlemeye, anlamaya çalışacağız. Âyetleri okurken ya da dinlerken rabbimize duayla, tövbeyle, istiğfarla, tesbihle, hamdle, şükürle, tekbirle, tevhidle cevap vermeye çalışacağız.

Bilmemiz lazım ki Kur'ân'ı okuduğumuzda rabbimiz bizimle konuşmuş olur. Bizim de onunla konuşmamız için okuduğumuz âyetlere cevap vermemiz gerekir. Cevap verince rabbimizle konuşmuş oluruz. Biz rabbimize cevap verince rabbimiz de bize bir daha cevap verir.

Allah âyet-i kerimede **"göklerde olanları da yerde olanları da Allah'ın bildiğini görmüyor musun? Üç kişinin gizli konuştuğu yerde dördüncüsü mutlaka odur. Beş kişinin (gizli konuştuğu yerde) altıncısı mutlaka odur. Bundan daha az veya daha çok olsunlar (ve her) nerede bulunurlarsa (bulunsunlar) mutlaka o, onlarla beraberdir. Sonra da onlara kıyamet günü yaptıklarını (bir bir) haber verecektir. Muhakkak ki Allah her şeyi (en ince ayrıntısına kadar) bilendir"**[42] buyurmuştur.

Evet, hep beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i Allah'ın âyetlerinden tanımaya ve Kur'ân ile aramızdaki bağı anlamaya çalıştık.

Allah bizi; Kur'ân'ı muhacir bırakanlardan, yalanlayanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi; Kur'ân'ı, vahyini ciddiye alanlardan, tasdik edenlerden ve onunla hidâyete erenlerden, sırât-ı mustâkime hidâyet olanlardan eylesin. Allah bizi, rabbimizin "kitaba sımsıkı sarıl, sana iman edenlere de bana sımsıkı sarılmayı emret"[43] buyurduğu gibi kitabımıza sımsıkı sarılanlardan eylesin.

[42] Mücâdele /7
[43] Zuhrûf /43, A'râf /145, Âli İmrân /103

Allah âyet-i kerimelerde “hep beraber Allah’ın ipine,[44] Kur’ân’a sımsıkı sarılın, Allah’a sarılın”[45] buyurmuştu. Allah bizi Allah’ın ipine, Allah’a olan imanımıza, muhabbetimize ve rabbimizin bize nefhettiği rûha sımsıkı sarılanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[44] Âli İmrân /103
[45] Hacc /78

3.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber kendimizi Kur'ân ile tanımaya ve hayat kitabımız Kur'ân'la aramızda nasıl bir bağ olduğunu öğrenmeye çalışıyorduk.

Kur'ân'ı anlayınca hem rabbimizi hem de kendimizi tanırız. Bununla beraber rabbimizden hayatı nasıl yaşamamız gerektiğini öğrenmiş oluruz. Şimdiye kadar yaptığımız sohbetlerde bütün hayatımız boyunca aslında yalnızca âyetleri anlamaya ve anlatmaya çalıştık. Anlattığımız her şeyi mutlaka Kur'ân'dan anlattık ve rabbimizin söylemediği, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yapmadığı hiçbir şeyi anlatmadık. Şimdiki Kur'ân ve İnsan sohbetinde ise Kur'ân'ın kendisini anlamaya çalışacağız inşallah.

Daha önce Kur'ân'ı, sohbetlerin konusuna göre parça parça öğrenmiştik; ama bu sefer parçaları bir araya toplayıp bütünü anlamaya çalışacağız. Bu da dinimizi tamamlayacağız ve bütünleyeceğiz demektir.

Aynı şekilde "Ben Kimim" sohbetlerimizde insanın "ben kimim" sorusuna nasıl cevap vermesi gerektiğini izah ettik. Hatta bunu gökten anlattık. Rabbimizin insana nasıl kıymet, değer verdiğini, nasıl zatıyla, sıfatıyla tecelli edip yarattığını, kendinden nasıl güzellik verdiğini, kendine halife kıldığını, melekleri secde ettirdiğini anlamaya çalıştık. Şimdi ise insanın kim olduğunu Kur'ân'dan anlayacağız ve şimdiye dek öğrendiğimiz parçaları birleştireceğiz inşallah.

Allah, âyetleri yirmi üç senede peyderpey indirmiştir, dolayısıyla herkes Kur'ân'ı peyderpey, parça parça öğrenmelidir.

Sonra parçaları bir araya getirip bütünleyince, tüm parçalar birleşir ve gönlünde Kur'ân olur.

Allah, Kur'ân'a "zikir"[1] demiş, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e de "müzekkir" buyurmuştur. Kur'ân zikir, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de müzekkirdir.

Fe zekkir innemâ ente müzekkir:[2] "O hâlde (resulüm! Sen, seni dinleyenlere âyetlerimi) hatırlat; çünkü sen, ancak bir müzekkirsin (âyetlerimi hatırlatıcı ve öğüt vericisin)." Hatırlat; çünkü sen hatırlatansın. Neyi hatırlat? -Elbette ki Kur'ân'ı hatırlat.

Birinin bir şeyi hatırlayabilmesi için önceden onun bilgisine sahip olması gerekir. Eğer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hatırlatansa bu durumda zaten bildiğimiz bir şeyi bize hatırlatıyor demektir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hiçbir zaman kendisine vahyedilenden başka bir şey söylemez. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz konuşurken hatırlattığı gibi hayatı yaşarken de Kur'ân'ı, rabbinin güzelliğini, El Esmâu'l Husnâ'sını üzerinde gösterir ve kendi üzerinde göstererek de insanlara hatırlatır. Örnek vermek gerekirse; kulluk nasıl yapılır, âbdiyet nasıl yapılır, ibadet nasıl yapılır, namaz nasıl kılınır, oruç nasıl tutulur, hac nasıl yapılır, nasıl takvâ sahibi olunur, muhsin olunur, güzellikler yapılır, güzel olunur, hepsini kendi üzerinde göstermiştir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sadece anlatan değil, bir de Kur'ân'ı üzerinde gösteren ve hatırlatan müzekkirdir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Kur'ân'ı üzerinde gösterirken, aslında Hz. İnsanı üzerinde gösterir. Kendisi Hz. İnsandır, insana da Hz. İnsanı gösterir, hatırlatır, öğretir. Hz. İnsan olmanın yalnızca Kur'ân'ı üzerinde göstermekle mümkün olduğunu anlayınca, kıyamete kadar Hz. İnsanın nasıl olması gerektiğini de

[1] Hicr /9
[2] Ğâşiye /21

anlamış oluruz; ama Kur'ân'ı anlamadan, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i tanımadan ne kendimizi tanıyabiliriz ne sırât-ı mustâkimi ne Allah'a kul olmayı ne de Hz. İnsanı anlayabiliriz.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabeleri Kur'ân'la yetiştirmiş ve her birini gökteki yıldız mesabesine getirip Hz. İnsan yapmıştır. Kıyamete kadar da Hz. İnsanlar gelir ki ona da Mürşid-i Kâmil denilir. Kul bir Mürşid-i kâmile tabi olup yolu yürüyünce, mürşidinin yaptığı gibi yapınca âyetler onun üzerinde tecelli eder ve o da Hz. İnsan olur.

Manevi yolculuk yaparken dervişin mürşidinde fena bulması gerekir. Daha önce yaşayan Allah dostları buna "fena fişşeyh" demişlerdir. Sonra yolu yürüdükçe Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'de fena bulunur, buna da "fena firresul" demişlerdir. En son ise Allah'tan fena bulunur ki bu mertebeye de "fena fillah" adını vermişlerdir.

Bu şekilde bakılınca sanki üçü birbirinden ayrıymış gibi görünür. Oysaki hepsi birdir; çünkü mürşid gerçekten Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmuşsa, müzekkir olmuşsa; yani âyetler onda dirilmişse, Kur'ân'ı üzerinde gösteriyorsa, Allah'ın isimleri, güzelliği onda tecelli etmişse o kul manevi olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e varis olmuştur ve canlı Kur'ân'dır. Bu yüzden onda tecelli eden de yalnızca Kur'ân olur. Kur'ân da Allah'ın kelamı olduğuna göre, biri mürşidinde fena bulunca direkt olarak hem Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'de hem de Allah'ta aynı anda fena bulmuş olur; çünkü mürşidde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in güzelliğinden, Kur'ân'dan başka bir şey yoktur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in varisleri de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gibi canlı Kur'ân'dır; ama genel olarak baktığımızda ümmet böyle anlamamış ve mürşidi farklı bir şeymiş gibi zannetmiştir. Şeyhe, mürşide kendilerine göre vasıflar verdikleri için sadece bir taraftan bakmışlar ve "falanca şeyh şöyle

keramet gösterdi" ya da "falanca şeyh şöyle farklı şeyler söylüyor" demişlerdir. Biri kendi mürşidi hakkında bunları söylüyorsa ve mürşidi gerçekten peygamber varisi bir Mürşid-i kâmilse bilmesi lazım ki bu sözleri mürşidine hakarettir.

Mürşid-i Kâmil, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmuş ve onun gibi iman edip canlı Kur'ân olmuştur, dolayısıyla derviş, mürşidinde fena bulunca, aynı zamanda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'de fena bulmuş ve "fena firresul"e gelmiş olur. Bir de rabbine teslim olur, Kur'ân olur, Allah'a yeryüzünde gerçek manada halife olmuş olur.

Biri canlı Kur'ân değilse, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in imanını, ahlakını üzerinde göstermiyorsa o kişi mürşid değildir. Tam tersine yarım yamalak bir şeydir. Kendisine Kur'ân'dan birtakım hükümleri emir diye almıştır, onları uygulamaya çalışır, başkalarını da böyle olmaya davet eder. Her ne kadar aldığı hükümler, emirler Kur'ân'dan olsa da dinin, Kur'ân'ın bütününü yaşamadığı için tam değildir, Hz. İnsan değildir. Bir gövdesi vardır; ama kolları, ayakları yoktur, bu yüzden yolu yürüyemez. O kişi mürşid değildir, Allah'ın güzelliğinin üzerinde görünmediği ve Hz. İnsan olmayı anlamamış biridir.

Hz. İnsan denince her zaman için en önde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ve peygamberler vardır. Kim Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ne kadar benzemişse, o kadar Hz. İnsandır. Bunu böyle açık açık anlatıyoruz ki anlaşılmayan bir şey kalmasın.

Evet, Allah bütün peygamberlere gönderdiği kitaplara "zikir" peygamberlere de "müzekkir" demiştir.

"**(Resulüm!) Biz Nûh'a ve ondan sonraki nebîlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik."**[3] **"Bir hidâyet ve bir rahmet olmak üzere Mûsâ'ya kitabı (Tevrât'ı) verdik."**[4]

Tevrat da insanlar için hidâyettir, rahmettir, şifadır. Söz konusu olan Allah'ın vahyidir, Allah'ın emrinden gönderdiği rûhtur. Allah'ın vahyi insanla buluşunca insan onunla dirilir; çünkü insan manevi olarak uykudadır ve bir tek Allah'ın vahyiyle uyanır, kendine gelir; kendini, rabbini, geldiği âlemi, Hz. İnsan olduğunu, meleklerin secde ettiği varlık olduğunu hatırlar. İşte, bir Mürşid-i kâmile tabi olup manevi yolculuk yapmak baştan sona insanın canlı Kur'ân olmasından ibarettir.

Unutmamamız lazım ki Kur'ân'ın olmadığı bütün yollar çıkmaz sokaktır, yarım yamalaktır. Aynısı dini parça parça yapmak için de geçerlidir. Din bir bütündür, parçalandığı zaman insan onunla dirilemez. Allah âyet-i kerimede **"(insanlar) aralarındaki bu birliği parça parça edip gruplara ayrıldılar. Her grup kendi yanındaki (parça)yla sevin(ip kibirlen)mektedir."**[5] Siz öyle olmayın, buyurmuştur. Hiç kimse Allah'ın ipine parça parça sarılamaz; çünkü Allah'ın ipi, vahyi, dini bir bütündür. Kul bunu parçaladı mı rabbine varamaz, rabbini de kendini de tanıyamaz.

Aklımızı sonuna kadar kullanalım ve ümmetin içinde bulunduğu hâli anlamaya, görmeye çalışalım. Acaba "ben kimim" sorusuna kaç kişi doğru cevabı verebilir! Mürşid-i kâmillere tabi olan dervişlere de "sen kimsin" diye sorarsak, bu defa onlardan alacağımız cevap tam ters bir cevap olur. Onlar da "ben aciz, hatalı, kusurlu, günahkâr, perişan bir insanım" derler! Hâlbuki Allah sizi böyle tanıtmıyor! Bu anlattıklarınız siz değilsiniz, sizin nefsinizdir, nefsinizin hâlleridir. Eğer siz öyleyseniz o zaman siz nefisten ibaretsiniz ve maneviyatınız ölmüş demektir. Oysa bu

[3] Nisâ /163
[4] En'âm /154
[5] Mu'minûn /53

saydıklarınız sizin nefsinizdir, vehminizdir, zannınızdır. Giydiğiniz elbisenin hâlleridir; yani dünya hayatı ile ilgili olanlardır. Sizin "ben kimim" sorusuna cevap verirken nefsinizin hâlini değil; nerden geldiğinizi, rabbinizin size nasıl ikramlarda bulunduğunu anlatmanız lazım. Yoksa nasıl şükreden bir kul olacaksınız! Şeytan sizi buradan tuzağa düşürüyor!

Neden?

"Hani Rabbin meleklere buyurmuştu ki: 'Ben (pişmiş ve ses çıkaran) kuru bir çamurdan, şekillenmiş kara bir balçıktan bir beşer yaratacağım. Onu düzenleyip (ona bir şekil verdikten sonra) ona rûhumdan nefhettiğim (üflediğim) zaman hemen onun için secdeye kapanın!' Bunun üzerine bütün melekler topluca secde ettiler. Fakat (cinlerden olan) iblis hariç! O, secde edenlerle beraber olmadı (Allah'ın emrine uyup Âdem'e secde etmedi)."[6]

"(Allah, iblise şöyle) Buyurdu: Ben sana emretmişken seni (Âdem'e) secde etmekten meneden nedir? (iblis) 'Ben ondan daha hayırlıyım, (çünkü) beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın' dedi."[7]

O sırada meleklerin içinde cinler de bulunuyordu. İblis de onların içindeydi. Melekler secde ederken, iblis, Allah'ın nefhettiği rûhu yok sayıp o tarafa bakmadı ve onun kıymetini bilmedi, bu nedenle secde etmedi. İnsanlar da manevi olarak kendi kıymetlerini bilmeyince, aynı şekilde birbirinin kıymetini bilmeyince iblisin baktığı gibi bakmış olur. İşte, şeytan, insanın manevi tarafını görme ve onun durumuna düş diye seni kendi tuzağına çekiyor.

Genel itibariyle bakalım; acaba Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in gönderildiği insanlık kendi kıymetini ya da

[6] Hicr /28-31
[7] A'râf /12

birbirlerinin kıymetini biliyor mu? -Elbette ki bilmiyor. Hatta insanın kıymetini bilmek yerine, insanın hizmetine verilmiş dünyanın kıymetini biliyor! İnsana kıymeti, değeri de dünyaya göre biçip hesap ediyor! Böyle bir bakış rabbani, ilâhi bir bakış değildir. Şeytanın öğrettiği; dünyaya göre olan, nefsani bir bakıştır.

Şeytanın öğrettiği bakıştan kurtulmanın tek yolu Kur'ân'a sarılmaktır. Kur'ân'dan başka bütün yollar kapalıdır; çünkü insan eşittir Kur'ân'dır. Rabbimiz de Kur'ân'ı; rabbimizi, kendimizi, kim olduğumuzu hatırlayalım diye indirmiştir. Allah, Kur'ân'ı hiç indirmeseydi yine âbd olmaktan sorumlu olurduk; ama rabbimiz takdirini böyle yapmış ve kitabını bir peygamberle, nebîyle, resulle göndermiş ve onu önümüze örnek olarak koyup bize hatırlatmıştır. Biz de Allah'ın resulüne tabi olmadan iman etmiş olmayız. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"(resulüm!) de ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı mağfiret etsin; çünkü Allah Ğafûr'dur, Rahîm'dir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)"**[8] buyurmuştur.

Şimdiye kadar bilmedin, anlamadın; ama şimdi ona tabi olman ve onun gibi olman gerektiğini öğrendin. Artık gerekeni yapman lazım.

Âmenerresulu bimâ unzile ileyhi min rabbihî vel mu'minûn. Kullun âmene billâhi ve melâiketihî ve kutubihî ve rusulih:[9] "Resul, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de (onun iman ettiği gibi iman ettiler). Hepsi de Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve resullerine iman ettiler."

Mü'minler resulün iman ettiği gibi iman ettiler, dolayısıyla imanları birdir, aynıdır; çünkü her birinin hakikatinde, gönlünde,

[8] Âli İmrân /31
[9] Bakara /285

fıtratında iman da Kur'ân da mevcuttur. Daha önceki peygamberlere hangi kitap gelmişse ümmetleri de o kitap olmak zorundaydı. Allah'ın âyetlerinde bir değişiklik olmaz. Hz. Âdem (a.s.)'dan beri kıyamete kadar insan insandır ve aynı fıtrata sahiptir.

Peki, bu fıtrat nedir?

Fıtratallâhillletî halakan nâse aleyhâ. Lâ tebdîle lihalkillâh:[10] "O ki Allah'ın fıtratı (El Esmâu'l Husnâ'sı)dır ve (Allah) insanları bu (fıtrat)a göre yaratmıştır. Allah'ın yaratmasında hiçbir değişiklik yoktur." Bu fıtrat, Allah'ın El Esmâu'l Husnâ'sıdır.

Allah, bize "hepiniz aynı fıtrat üzere yaratılmışsınız" buyuruyor. Bu nedenle "insan aynıdır" diyorum. İnsanın hangi zamanda gönderildiği önemli değildir. Kim hangi zamanda dünyaya gelmişse, kulluğunu en güzel şekilde o zamanda yapabilir. Yoksa değişen bir şey yoktur. Allah her dönemde gönderdiği kullarını vahyi ile muhatap kılmış, âyetlerini beyan etmiş ve onlara "sana vahyettiğim gibi ol; çünkü sen fıtrat itibariyle zaten osun" demiştir. Kula da düşen; Allah'ın vahyiyle dirilmek, hidâyete ermek, nûrlanmak, hayatı onunla yaşamak, âyetlerle kendine gelip rabbini ve kendini tanımaktır. Öyle ki Hz. İnsan olabilsin.

Allah'ın kitabından, Kur'ân'dan ne kadar mahrum kalırsak kendi insanlığımızdan, rabbimizin güzelliğinin tecellisinden, fıtratımızdan, bize tecelli eden rabbimizden o kadar mahrum kalmış oluruz. Kur'ân ile bir araya gelince ise onunla kendimizi hatırlarız. Uyuyan, baygın olan biri ya da ölü biri hatırlamaz. Hatırlaması için önce uyanması ve kendine gelmesi gerekir. Kur'ân da insanı uyandırır, kendine getirir, ona kendisini hatırlatır ve onu diriltir.

[10] Rûm /30

“Ey iman (ettiğini iddia) edenler! (Allah ve resulü) Size hayat verecek şeylere (âyetlerimize iman etmeye) sizi davet ettiği zaman (hemen) Allah’a ve resul(ünün davetin)e icabet edin (ve dirilin)!”[11]

Allah’ın resulü müzekkir olarak; Kur’ân’ı üzerinde göstererek Allah’ın zikriyle seni dirilmeye, rabbini dinlemeye, kendine gelmeye davet ettiğinde hemen onun davetine icabet et ve diril. Sen çamur değilsin, dünyaya ait değilsin. Sen rabbinin huzurundan gelmişsin. Bunu bil ve çamurdan çık. Kur’ân’a sarılmadan hiçbir zaman çamurdan çıkamazsın.

Bütün mü’minler rabbinin huzurundan geldiğini, rabbine söz verip onunla ahitleştiğini ve orada rabbinin huzurunda bir hayat yaşadığını bilir; ama bunu unutmuştur. Ya da unutmuş gibi yapar ve hatırlamak istemez. Hatırlamak istemeyince de manevi olarak ölü kalır, dirilemez; çünkü Kur’ân’sız insan ölü insandır.

İman eden herkes mutlaka bir kısım âyetlerle diridir; ama bu dirilik tam bir diriliş değildir. Gönlündeki Kur’ân’la Allah’ın indirdiği Kur’ân karşı karşıya geldiğinde işte o zaman dirilir, hakiki insan olur, Allah’a yakın olur, rabbini dinlemiş, ciddiye almış ve rabbinin davetine icabet etmiş olur.

Israrla “falanca şöyle söyledi, demeyelim, doğru olan başkalarının değil, Allah’ın söylediğidir. Allah ne söylediyse o doğrudur, o haktır, o güzeldir. Onun dışında kim ne söylerse söylesin, söylediği bâtıldır” diyoruz. Âyete ters konuşan, hüküm veren, davet eden birinin köpekten farkı yoktur. Konuştuğunda sadece köpek havlamıştır. Onun ismine ne denirse densin, hakikat böyledir. Eğer bizim için rabbimizin vahyi her şeyin üzerinde olmazsa bu durumda rabbimizi dinlememiş, anlamamış ve rabbimize şirk koşmuş oluruz.

[11] Enfâl /24

"(Resulüm!) De ki: İşte bu, benim yolumdur. Ben basiret üzere (Allah'ın yarattığı her şeyde ve her imtihanda El Esmâu'l Husnâ'sını müşahede etmek üzere) Allah'a davet ediyorum, ben ve bana tabi olanlar (böyleyiz) ve Allah Subhân'dır (zahiri gözle görülmekten münezzehtir). Ben de müşriklerden değilim."[12]

Allah'ın resulü Kur'ân'la Kur'ân'a davet eder ve onun yolu basiret (görmek) üzeredir. "Allah'ı gördüm değil, onun tecellisini, El Esmâu'l Husnâ'sını, rahmetini, ikramını, yaratmasını, muamelesini, takdirini, emrini, hükmünü gördüm ve güzelliğine şahid oldum. O subhândır ve ben müşriklerden değilim, de." Her anda rabbinle muhatap olduğunu, rabbinin sana senden daha yakın olduğunu, her an onun tecellisi, hükmü, takdiri içinde olduğunu unutursan şirke düşer, müşrik olursun. Tabii ki hemen bunu yapayım demek ve her anda rabbimizin tecellisine şahid olmak öyle basit ve kolay bir şey değildir. Rabbimiz Kur'ân'ı yirmi üç senede, peyderpey indirmiştir. Bunun sebebi; Kur'ân'ı hayatımıza geçirebilelim diyedir. Bu nedenle Hz. Aişe annemiz (r.a.) *"eğer rabbimiz Kur'ân'ı birden indirseydi hiç kimse onun gereğini yerine getiremezdi"* buyurmuştur.

Biz de şimdiye kadar hep beraber Kur'ân'ı peyderpey anlamaya çalıştık; ama bir de onun bütününü anlamamız gerekir. Kur'ân ve İnsan sohbetlerimizde şimdiye dek öğrendiğimiz parçaları bir araya getirip bütünleyeceğiz inşallah.

Evet, Allah'ın, âyet-i kerimede buyurduğu gibi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bütün insanları basiret üzere (görmek üzere, şahid olup şehadet etmek üzere) davet eder.

Allah basiret kelimesini Kur'ân için de tekrar tekrar kullanır. **"(Resulüm! De ki) Muhakkak ki size Rabbinizden basiretler (hakkı görmeniz için bir nûr olan Kur'ân âyetleri) gelmiştir."**[13]

[12] Yûsuf /108
[13] En'âm /104

“Bu (Kur’ân), insanlar için basiretler (hakkı gösteren bir nûr)dur.”[14]

Basiret; görmek demektir ama tek başına görmek değildir; manevi olarak görmek ve anlamaktır. Bununla beraber hem görme hem işitme hem anlamadır. Hepsi basiretin içindedir. Kur’ân’ı hem işitir hem anlattıklarını görür hem de anlarız. Buna rağmen iman etmeyenler kendi tercihlerini kendileri yapmıştır.

Allah, bütün kullarına tercih hakkını vermiştir. Dileyen iman eder, dileyen etmez.[15] Dileyen sever, dileyen sevmez. Dileyen dünyayı sever, dünyayı, nefsinin sevgisini tercih eder. Dileyen de ahireti tercih eder.

Bu yol basiret yoludur. Bizim de yürüdüğümüz yol, basiret yoludur; yani Allah’a hiçbir şeyi şirk koşmadan, her şeyi sahibine teslim ederek, söz hakkını rabbimize vererek, kendimizde rabbimizin tecellisinden başka bir şey görmeyerek yaşama yoludur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabesini böyle yetiştirmiştir. Nasıl ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz canlı Kur’ân ise ve sahabelerini canlı Kur’ân olarak yetiştirdiyse, onun varisleri de canlı Kur’ân’dır ve kendilerine tabi olanları basiret yolu üzere yürütür, canlı Kur’ân yapar.

“(Resulüm!) de ki: Ben de ancak sizin gibi bir beşerim.”[16] Resulullah (s.a.v.) Efendimiz zahiri olarak bir beşer elbisesi giymiştir; ama içinde meleklerin secde ettiği, Allah’ın yeryüzündeki halifesi olan Hz. İnsan vardır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’de ve peygamberlerde Hz. İnsan vardır. Peygamberlere tabi olanlarda da tabi oldukları kadarıyla, Allah’ın âyetleri, vahyi, kitabı oldukları kadarıyla Hz. insan vardır. Allah’ın vahyini kabul etmeyenlerin, karşısında duranların, iman etmeyenlerin içinde de

[14] Câsiye /20
[15] Kehf /29
[16] Fussilet /6, Kehf /110

manevi olarak hayvan vardır. Kiminin içinde köpek, kiminin içinde eşek, kiminin içinde de yılan vardır. Bu yüzden insan manevi açıdan ya insandır ya da hayvan gibi, hatta hayvandan daha aşağıdır. Bu konudaki tercihi insanın kendisi yapar ve Allah mazereti kimseden kabul etmez; çünkü Kur'ân'ı indirmiş ve her şeyi apaçık bir şekilde vahyetmiştir, dolayısıyla "ben bilmedim, anlamadım" diye bir şey yoktur.

Evet, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz zahiri olarak bir beşerdi; ama manevi olarak bütünüyle Kur'ân'dır. Aynı şekilde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in varisleri de zahiri olarak beşerdir; fakat manevi olarak Kur'ân'dır. Mürşid-i kâmilde Kur'ân'dan başka bir şey aramak da doğru değildir; çünkü daha kendisi Kur'ân olmamışsa diğer insanların Kur'ân olmasına nasıl vesile olabilir! Daha kendisi Kur'ân'la dirilmemişse, üzerinde Kur'ân görünmüyorsa başkalarını manevi olarak nasıl diriltebilir, Kur'ân'a nasıl davet edebilir!

Unutmamamız lazım ki zikir, müzekkirin üzerinde görünür, müzekkir de yalnızca zikre davet eder. Onda zikirden başka bir şey olamaz. Hâşâ, eğer olursa bu onun için büyük bir leke ve büyük bir çamur olur.

"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Allah'a itaat edin! Resule ve sizden olan ulu'l-emre (emri Allah'tan ve resulünden alan yetki sahiplerine) de itaat edin! Eğer herhangi bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz, Allah'a ve âhiret gününe gerçekten iman ediyorsanız, onu Allah'a ve resul(ün)e arz edin (onların hükmüne göre aranızda hüküm verin)! Bu hem daha hayırlı hem de netice bakımından daha güzeldir."[17] Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Allah'ın indirdiği ile hükmedince hüküm, Allah'a göre olur.

[17] Nisâ /59

Allah âyetin devamında, "bir de içinizdeki ulu'l-emr'e, (emir sahibine) götürün" buyurdu.

Peki, bu âyeti nasıl anlamamız lazım?

Ulu'l-emr, Allah'ın emriyle emreden kuldur. Bizim de hükmü ulu'l emre götürmemiz gerekir. Ulu'l-emr kıyamete kadar gelecek olan peygamber varisleridir. İşi peygamber varisine götürdüğümüzde, o mutlaka Allah'ın hükmü ile hükmeder; çünkü onda Allah'ın hükmünden başka bir şey yoktur.

"De ki: Rûh, Rabbimin emrindendir."[18] **"(Resulüm!) İşte böylece sana da emrimizden bir Rûh (olan bu Kur'ân'ı) vahyettik."**[19] Allah hem Kur'ân'a hem de insana rûh buyurdu. Böylelikle ikisi de bir oldu.

Devamlı söylüyoruz: "Bizde Kur'ân'dan başka bir şey duyar, görürseniz onu kabul etmeyin." Geri zekalı olanlar bu sözümüzden "demek ki onda Kur'ân'dan başka şeyler de görebiliriz" diye anlıyorlar. Oysaki bu "zahiri olarak bir beşeriz; ama bizde manevi olarak Kur'ân'dan başka bir şeyi işitemez, göremezsiniz. Ben canlı Kur'ân'ım" demektir. Kur'ân'a uymayacaksan neye, kime uyacaksın!

Er Reşit olan; bizi rüştümüze erdirecek olan Allah'tır. Her birimizle beraber olan Allah'tır. Mürşid, Kur'ân'ı nasıl yaşamamız, nasıl iman etmemiz, rabbimize nasıl teslim olmamız, nasıl takvâ sahibi olmamız, muhsin olmamız, rabbimizi nasıl tanımamız ve ona karşı nasıl edepli olmamız gerektiğini kendi üzerinde gösterir; yani mürşid, Kur'ân'a ayna demektir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"mü'min, mü'minin aynasıdır"*[20] buyurmuştur. Zaten hepimiz birbirimizin aynasıyız. En kâmil manadaki ayna ise; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bütün ümmet

[18] İsrâ /85
[19] Şûrâ /52
[20] Ebu Davud, Edeb, 49

için aynadır. Onun aynası da Kur'ân'dır, dolayısıyla El Mü'min olan Allah'tır.

İnnâ enzelnâhu fî leyletil kadr:[21] "Şüphesiz ki Biz, bu (Kur'ân)ı Kadir Gecesi'nde indirdik." Allah, Kur'ân'ı Kadir Gecesi'nde inzal etmiştir.

Peki, Kur'ân'ın inzali bitmiş midir?

Tabi ki bitmemiştir. Kur'ân, kıyamete kadar inmeye ve inzal olmaya devam eder. Kur'ân zahiri olarak yirmi üç senede inmiştir; ama bir de manevi olarak her bir insana, gönle ayrı ayrı, özel olarak inmeye devam eder. Kul, canlı Kur'ân'dan âyetleri dinleyince âyetler onun gönlüne iner.

Kıyamete kadar gelenlerin dirilmesi, yeniden uyanması ve kendine gelmesi için Kur'ân'ın yeniden gönle inzal olması ve nüzul olması gerekir. İnzal farklı, nüzul farklıdır. İnzal; Kur'ân'ın inmesidir. Nüzul ise, insanın gönlüne inmesidir. Rabbimiz bize ikram ediyor. Bu yüzden Ramazan ayında Kur'ân ikramına şükretmek için oruç tutarız. Eğer şükretmezsek şeytana tabi olmuş ve onu dinlemiş oluruz.

Kur'ân nimetine şükretmek için mutlaka Kur'ân'ın kıymetini bilmemiz ve onun bizim için bir nimet olduğunu, ikram olduğunu kabul etmemiz lazım. Nasıl ki durup dururken birine "sana teşekkür ederim" demekle teşekkür etmiş olmuyorsak, aynısı Kur'ân için de geçerlidir. Önce onun bizim için ne kadar büyük bir kıymete, değere sahip olduğunu kabul edeceğiz ki Kur'ân nimeti için rabbimize teşekkür edebilelim, şükredebilelim.

Her şeyi dosdoğru anlamamız gerekir. Dosdoğru anlayalım ki kim olduğumuzu bilelim ve kendimizi tanıyalım. Her zaman söylüyoruz: Biz rabbimizin rûhundan nefhettiğiyiz ve onun emrindeniz. Kur'ân da onun emrinden indirdiği rûhtur. İşte, ikisi

[21] Kadir /1

bir araya gelince; kul, kâmil insan, Hz. İnsan olur ve ondaki rûh, emir dirilmiş olur. Böylelikle bir olmuş olurlar.

İnsan, Kur'ân'dır, manevi olarak ondan ayrı değildir. Kur'ân derken rabbimizin buyurduğu her şey… Her bir âyet rabbimizin kelimesidir. Kelimenin içinde mana vardır. Rabbimiz manayı kelimelerin içine koymuş, bizimle konuşuyor. Mesele; kelimelerin içindeki manayı alıp rabbimizin ne buyurduğunu anlamaya çalışmaktır. Bunun için de âyetleri ders edinip üzerinde tefekkür etmemiz şarttır.

Nasıl ki insanda bir beden bir de rûh varsa kelimeler de öyledir. Kelimeler bedendir, içindeki mana da rûhtur. Bizim o manayla dirilmemiz lazım; çünkü Kur'ân'daki her bir kelimenin bir manası ve o kelimede Allah'ın isimlerinin tecellisi vardır. Kelimeler bir araya gelince, rabbimiz murad ettiklerini insanın anlayacağı seviyede anlatmış olur. İnsan da onunla dirilir.

Bu, Kur'ân'daki tek bir harf için de geçerlidir. Mesela; Arapça'da "Elif lam mim" şeklinde gelen tekli harflere mukattaa harfleri denir. Sûrelerin başında bu harflerin gelmesinin bir hikmeti vardır. Tabii ki herkes bu konuda kendine göre bir yorum yapmıştır ve hepsininki de doğrudur.

Peki, mukattaa harflerini nasıl anlamamız gerekir?

Örnek vermek gerekirse; bir sûre okuduğumuzda şayet sûrenin başında Elif harfi varsa, o sûreyi okurken Allah'ın Elif harfi ile başlayan isimlerini; "E'âla, Evvel, Âhir ve Ehad" isimlerini anlamalıyız. Allah e'âladır; yüceler yücesidir, evveldir, ahirdir, ehaddır. "Lam" deyince ise Allah'ın El Latîf ismini anlamalıyız. Allah bütün varlığa ve her zerreye lütfuyla, latif olan bir nûrla tecelli etmiştir. O, göklerin ve yerlerin nûrudur. "Mim" dediğimizde ise bu defa Allah'ın "Melik, Mâlik, Mü'min ve Müheymin" isimlerini; yani "mim" harfiyle başlayan bütün isimlerini anlamamız gerekir.

Kısacası mukattaa harfleri hangi sûrede hangi harflerle gelmişse o sûreyi rabbimizin bu harflerle başlayan isimleriyle beraber okumamız lazım. Genel olarak bu harfler sûrelerin başında gelir. Allah bir de sûrenin sonunda veya bir âyetten hemen sonra isimlerini söyler. Burada da yine o sûreyi ve âyeti rabbimizin o isimlerine göre okuyup anlamamız gerekir.

Allah hem mukattaa harflerinde hem âyetlerin sonunda söylediği isimlerinde kendini tanıtır. Bizim de Allah'ın her bir emrinde, hükmünde, verdiği her bir haberde onun yeryüzündeki halifesi olarak rabbimizi tanımamız gerekir. Rabbimizi tanıdıkça kendimizi tanırız. Bunun için ilim gerekmez, âlim olmak gerekmez. Rabbimiz Kur'ân'ı zaten her bir kula indirmiştir. Neyi anladıysak bizim için o gereklidir ve o bizi rabbimize götürür. Biz de onunla iman ederiz, amel işleriz, rabbimizi ve kendimizi anlarız. Tabii onu da ancak kendi gönlümüz kadarıyla anlayabiliriz.

"De ki: Rabbim ilmimi artır."[22] Rabbimizden ilmimizi artırmasını istememiz, bunun için de vesileye sarılmamız lazım. Bu vesile, Allah'ın kitabı Kur'ân'dır, âyetlerdir. Âyetleri aramızda ders edindikçe, kelimenin içindeki mana açılır. Allah bir deryayı bir tasa sığdırmış ve önümüze koyup "onu aç" buyurmuştur. Zaten beyan edip anlatmak bunun içindir. Deryayı tasa sığdıran odur. Bize düşen; onu açıp kana kana içmektir.

Bir de rabbimizin kelamı bütünüyle aşktır, muhabbettir! Rabbimiz konuşmuş ve kelamı içinde bir mana var olmuştur. Bu manayı içmemiz gerekir. Mesela; birlikte Kur'ân'ın Özü, Kapısı, Fâtiha Sûresi'nin Tefsiri sohbetlerimizi yaparken hep birlikte Fâtiha'yı sıkınca içinden aşk şarabı çıktığını gördük.

Evet, Allah kelimelerin içine manayı sığdırmıştır. Bazı kelimelerde öyle manalar vardır ki belki bir ömür anlatsam yine

[22] Tâhâ /114

de bitmez. Mesela; Allah rahimdir.[23] Ömrüm boyunca sadece Allah'ın rahmetini anlatsam yine de Rahim'i anlatmayı bitiremem.

Peki, küçücük görünen insana Allah hangi manaları yüklemiştir?

İnsan, Allah'ın yeryüzündeki halifesidir. Rabbimiz ona doksan dokuz ismini yüklemiştir. İnsan, üzerinde âlemlerin rabbinin tecelli ettiği bir mana, bir güzellik taşır ve Allah'a aynadır; yani üzerinde Allah'ın güzelliğini gösterir. İnsanın bu kadar büyük bir kıymeti, değeri, şerefi vardır. Biri bütün bunları unutup insana başka türlü bakarsa köpeğin baktığı gibi bakmış ve insanı sadece etten, kemikten ibaret bir varlık olarak görmüş olur. Buradaki tercih insanındır. Kul ister rabbinin emrettiği, sevdiği gibi bakar, isterse de nefsiyle bakar. Kimisi insan olmayı tercih ederken kimi de eşek olmayı, köpek olmayı tercih eder. Bu yüzden âyetlere baktığımızda Allah nefsin bazı hâlleri için "eşek, köpek" buyuruyor.

"Hâl böyle iken onlara ne oluyor da aslandan ürküp kaçan yaban eşekleri gibi (insanlık için ancak bir) Zikir (öğüt ve hatırlatma olan bu Kur'ân)dan yüz çevirip kaçıyorlar?"[24] Gördüğümüz gibi; Allah, âyetlerinden kaçanlara "eşek" buyuruyor. Yaban eşeklerinin aslandan kaçtığı gibi onlar da Allah'ın âyetlerinden kaçıyorlar.

"Eğer Biz dileseydik kesinlikle onu, o (verdiğimiz âyet)lerle yüceltirdik; fakat o, (dünya denilen) yere saplan(ıp kal)dı ve (nefsinin) hevâsına tabi oldu. Onun misali (tıpkı) köpeğin misali gibidir; onun üzerine varsan da (sana) dilini sarkıtıp solur, onu (kendi hâline) bıraksan da (sana) dilini sarkıtıp solur. İşte, âyetlerimizi yalanlayan kavmin durumu böyledir. Şimdi onlara bu kıssayı anlat, umulur ki onlar (enine

[23] Fatiha /3
[24] Muddessir /49-51

boyuna düşünüp bunu) tefekkür ederler."[25] Fâsık kalbin hâli böyledir. **"Allah, fâsıklar topluluğunu hidâyete erdirmez."**[26] Burada da Allah, nefsinin hevâsına tabi olanlara "köpek" buyuruyor.

Bir yandan alay-ı illiyine çıkabilen, meleklerin secde ettiği, Allah'ın isimlerini, zatıyla ve sıfatıyla tecellisini üzerinde taşıyan varlık… Bir yandan da esfel-i safiline inen, şeytanın bile kendisinden Allah'a sığındığı[27] hayvandan daha aşağı olan, rabbimizin kel en'âm dediği;[28] hayvanlar gibi, davar gibi bir varlık! Davarlar gibi hiçbir laftan anlamayan varlık! **"Yoksa sen onların çoğunu (âyetleri) dinler yahut akıllarını kullan(arak düşünüp anl)ar mı sanıyorsun? Onlar hayvanlar gibidir, hatta (idrakten daha yoksun ve) yolca daha şaşkındırlar."**[29] Allah, âyetlerini dinlemeyenler için "hayvan gibi" buyuruyor! Rablerinin sözünü de dinlemeyecek, anlamayacaklarsa hangi sözü dinleyecekler! İşte, insan ister alay-ı illiyini tercih eder ve Hz. İnsan olur, isterse de hayvan olmayı tercih eder ve hayvandan daha aşağıda olur.

Evet, kim neye "doğru", neye "yanlış" derse desin, bize düşen; yalnızca rabbimizin ne söylediğine bakmaktır. Aynı şekilde kim bize nasıl bakarsa baksın bize düşen; Allah'ın bizi âbdi olarak, kulu olarak kabul edip etmediğidir. Birileri bizi küçümseyebilir ya da insanlardan hakaret görebiliriz veya insanlar zahiri şeylerden dolayı bize kıymet ve değer biçebilirler. Bunların hiçbiri önemli değildir. Önemli olan; bizim Allah'ın vahyiyle kıymetli, değerli olmamızdır.

İnsanları aşağılamak ya da zahiri şeylerden dolayı kıymet vermek saygısızlıktır. Kime bakarsak bakalım mutlaka Allah'a

[25] A'râf /176
[26] Mâide /108
[27] Enfâl /48
[28] A'râf /179
[29] Furkân /44

göre, Kur'ân'a göre kıymet, değer biçmemiz gerekir. Biri tam tersini yapıyorsa bunun sebebi; Allah'tan, Allah'ın vahyinden, resulünden mahrum olmasıdır ve bu onun cehaletidir, basiretsizliğidir, körlüğüdür. Aynı şekilde Allah'tan, resulünden, Kur'ân'dan haberdar olmayışıdır.

İnsan; Allah'ın, kuluna verdiği kıymeti, değeri bilmediyse körden başka ne olabilir! Allah ile, resulü ile Kur'ân'la bakmadığı için insana dünyaya göre değer veriyor. Bu da onun kör olduğunun göstergesidir.

Evet, insan kıymetlidir, değerlidir, şereflidir. Allah her şeyi onun hizmetine vermiştir. Kul, insanlara böyle bakmadıkça, kıymetini, değerini takdir edemez. Bununla beraber kendi kıymetini, değerini de takdir edemez.

Biri, insanların kendisini övmesine, sevmesine, takdirine bakıyor ve insanların ne söylediğini ciddiye alıyorsa bilelim ki Allah'ın kendisini sevmesini, takdir etmesini, övmesini kabul etmemiştir, dolayısıyla insanları Allah'ın önüne koymuş ve Allah'a şirk koşmuştur.

Genel olarak baktığımızda insanların sosyal medyada beğeni almak için neler yaptığını görüyoruz. Böyle olanlar hayatının sonuna doğru giderken akli dengelerini bozarlar; çünkü rablerini ciddiye almak, kendilerini Allah'a beğendirmek ve Allah'ın rızası peşinden koşmak yerine, insanların kendilerini övmesini, takdir etmesini, beğenmesini istemişler ve "insanlar bizi beğensin, övsün" demişlerdir. Sonuçta da akli dengelerini bozmuş ve imanlarını kaybetmişlerdir.

Ömrün boyunca rabbini, rabbinin rızasını değil, insanların seni sevmesini, takdir etmesini ve senden razı olmasını tercih ettin, insanlar seni takdir etmeyince de bu defa "sana döndüm ya rabbi!" diyorsun! Geçti, sen sermayeni kullandın ve bir kere hayatını harcadın!

Baktığımızda kimi “estetik ameliyat olayım, insanlar beni beğensin” der. Kimi “şunları yaparsak insanlar bizi beğenir, takip eder” der. Kimi sırf beğeni almak için gidip gezdiği yerleri paylaşır. Kimi de yediği yemeği sosyal medyaya atar ve insanların kendisini beğenmesini ister. Bu tam bir rezalettir! İnsanlıktan çıkış ve insanlığını kaybediştir. Bütünüyle şeytanın, insanı peşinden sürüklemesidir.

“İnsanlar beni takdir etsin ve yaptığımı beğensin” demek doğru değildir. Neden kendini insanların beğenisi için bu kadar harcıyorsun! Sen mü’min olmanın neresindesin! Hani, rabbinin hesabını yapmak nerede! Her “insanlar beni beğensin” dediğinde rabbinden uzaklaştığını, yakınlığını ve sevgisini kaybettiğini anlaman gerekmez mi!

Her ne olursa olsun bütün amellerin saf Allah rızası için olmalıdır. Bunun için de rabbinin senden ne istediğini anlaman şarttır. Anlamak için sana lazım olan şey de; âyetleri öğrenmek, dinlemek, okumak ve tefekkür etmektir. Bunlar da yetmez, bir de âyet olman gerekir. Âyet olacaksın ki sende âyetten başka bir şey tecelli etmesin. Allah’ın vahyinden başka bir fikrin, düşüncen, tercihin olmasın. Kendi hakikatine erip Allah’ın kelimesi olabilesin.

İnsan zaten Allah’ın kelimesidir, rûhundan nefhettiğidir. Çamura düştün diye kendini çamur mu zannedeceksin! Ya da çamura düşen insanlar seni takdir etsin, övsün, beğensin mi isteyeceksin! Çamura düştüysen kalk, eğer kalkarsan Allah’ın seni nasıl sevdiğini, sana güzelliğiyle nasıl tecelli ettiğini ve fıtratının nasıl da Kur’ân olduğunu göreceksin. Manevi yolculuk zaten çamur olmaktan kurtulmak içindir ve bu yolculuk baştan sona Kur’ân olma yolculuğudur.

Mesela; Hz. Mûsâ (a.s.)’a tabi olup iman edenlere “Musevi” denir. Yahudiler Musevi değildir, onlar kendi kendilerine Yahudi

ismini vermişlerdir. Hz. Îsâ (a.s.)'a iman edenlere de Hristiyan denmez, "Îsevi" denir. Onlar da kendilerine Hristiyan ismini vermişlerdir. Kul hangi peygambere uymuşsa onun ismini alır ve üzerinde onun ahlakı, güzelliği tecelli eder; yani ona benzer.

Bu ümmet de Muhammedî'dir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in canlı Kur'ân olduğunu anlayınca, ona tabi olup onun gibi iman edince, rabbimizi onun sevdiği gibi sevince, onun gibi kul olmaya; yani onun gibi olmaya çalışınca Muhammedî oluruz. Yoksa "o benim peygamberimdir" demekle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bizim peygamberimiz olmuş olmuyor! Bizim peygamberimiz olması için o olmamız lazım.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i rabbimiz bize anlatmış, tanıtmıştır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz âlemlere rahmettir, rauf ve rahimdir. Azim bir ahlak üzeredir ve Allah'ın bütün isimlerinin, El Esmâu'l Husnâ'sının üzerinde kâmil manada tecelli ettiği zattır, canlı Kur'ân'dır, rabbimizin güzelliğini üzerinde gösteren aynadır. Mü'min mü'minin aynasıdır ya, işte Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hakiki aynadır ve aynısı Mürşid-i kâmil için de geçerlidir.

Eğer mürşid, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gibi değilse, canlı Kur'ân olmamışsa, mürşid değildir; yarım yamalak bir şeydir. Nasıl ki ayna paslı veya çamurlu olduğunda insan kendini göremiyorsa, o da aynen böyledir. Çamurlu bir aynaya da bakılmaz; çünkü aynanın net göstermesi gerekir.

Kitabımız elimizdedir. Rabbimiz bu kitabı bize gönderip "kulum yanılma, al sana içinde her şeyi anlattığım, seni sana anlattığım, peygamberini anlattığım, kendimi tanıttığım kitap, hayatı nasıl yaşaman gerektiğini, nasıl kazanacağını, ne yaparsan, nerede durursan kaybedeceğini bütün teferruatıyla, bir bir örneklerle tekrar tekrar anlattığım kitap" buyurmuştur. Bu kitaba baktığımızda elimizde ölçümüz olur ve ayna olanların nasıl vasıflara sahip olduğunu anlamış oluruz; yani Resulullah (s.a.v.)

Efendimiz'i de, onun varisi olan Mürşid-i kâmilleri de tanımış oluruz.

Bilmemiz lazım ki her kaybediş, rabbimizin yakınlığını ve fıtratımızdan kendi güzelliğimizi kaybediştir. Yük gerçekten ağırdır; çünkü bu yük göklerin, yerin taşıyamadığı yüktür, azametlidir. Allah hadis-i kutside *"yerler, gökler tecellimi almadı, mü'min kulumun kalbi tecellimi aldı"*[30] buyurmuştur. Demek ki gönül, kalp, yerlerden de göklerden de daha genişmiş!

Hepimiz göklerin, yerin, dağların yüklenmeye çekindiği, haşyet duyduğu emaneti taşıyoruz.[31] Ya hayatımızı yaşarken emaneti taşır ve nefsimizi, hakikatimizi Allah'ın elinden satın alırız ya da kaybederiz.

Hakikatimizi Allah'ın elinden satın almanın bedeli; fani olanı verip baki olanı almaktır. Fani olanı kurban edince bakiyi alma imkânımız olur. Dünyayı verince ahireti alırız. Nefsimizi, varlığımızı Allah'a kurban edince rabbimizin güzelliğini, tecellisini, rahmetini, rızasını, yakınlığını, dostluğunu alırız. Bu değişim, Allah'ın Hallâk ismiyle yarattığını yok edip yeniden yaratmasıdır.

Çocukken bambaşka bir âlemiz; ama buluğa erince başka biri oluruz. Kırk yaşından sonra yine bakışımız, anlayışımız, gönül hâlimiz değişir ve yine başka biri oluruz; çünkü insan değişen bir varlıktır. Sürekli bir değişim içindeyiz. Manevi olarak yolu yürüdükçe rabbimizin güzellikleri, affı, mağfireti üzerimizde tecelli eder. Allah'ın güzelliği tecelli ettikçe de sonra birden Allah tecelli eder ve kim olduğumuzu anlar, geldiğimiz yere, rabbimizin huzuruna varmış oluruz. Allah hakikatin perdesini aralar, biz de emanetin ne olduğunu anlarız. Kısacası rabbimize olan yakınlığımızı ancak onun tecellisiyle anlayabiliriz. Böyle olunca Allah Hallâk imiyle bizi yeniden yaratmış olur.

[30] K. Hafâ:2256, İhya-u Ulum'id Din
[31] Ahzâb /72

"(Resulüm!) De ki: İşte bu, benim yolumdur. Ben basiret üzere (Allah'ın yarattığı her şeyde ve her imtihanda El Esmâu'l Husnâ'sını müşahede etmek üzere) Allah'a davet ediyorum, ben ve bana tabi olanlar (böyleyiz) ve Allah Subhân'dır (zahiri gözle görülmekten münezzehtir). Ben de müşriklerden değilim."[32] Ben ve bana tabi olanlar böyleyiz.

Allah subhândır; yani aklına ne geldiyse bil ki Allah öyle değildir. Yolu yürüyüp rabbine vardığında rabbin sana kendini tanıtır ve onunla muhatap olursun, işte o zaman anlaman gerekenleri rabbin sana anlatır. Böyle olmadan rabbini anlayamazsın; çünkü Allah, aklına gelen her şeyden münezzehtir. O subhândır.

Evet, hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, kendimizi Kur'ân'la tanımaya çalışıyorduk.

Kur'ân'a bakarken kendi hakikatimize bakar gibi bakmamız lazım; çünkü onu okurken kendimizi okuruz, rabbimiz bize bizi okutur ve bize bizi tanıtır. Allah âyet-i kerimede **"(ey insanlar!) andolsun ki size içinde zikriniz (şeref ve şanınız) bulunan bir Kitâb (olan Kur'ân'ı) indirdik. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?"**[33] buyurmuştur. Kur'ân bizim şerefimizdir. Onu okudukça, dinledikçe, anladıkça, ona tabi oldukça, kendimize geldikçe şereflenmiş oluruz. Bu yüzden Kur'ân bize şerefimizi hatırlatan, bize bizi tanıtan, ona uyunca şerefimizin ortaya çıktığı kitaptır. Bu şeref gönlümüzde ortaya çıkar. O zaten gönlümüzde mevcuttur; yani zaten öyleyiz; ama kendimizi unutmuş, perdelemişiz. Hatırlayınca, kendimize gelince ise âyetler üzerimizde açığa çıkar, biz de rabbimize yakın olur ve bir kul olarak rabbimizin bize verdiği şerefi taşırız.

[32] Yûsuf /108
[33] Enbiyâ /10

Kur'ân bizim her şeyimizdir. Ne olursa olsun ona sarılmamız gerekir. Bütün ümmet ona sarılmak zorundadır; çünkü bu, Allah'ın ipidir. Allah'ı istiyorsak onun ipine sarılacağız! Şayet sarılmazsak, Allah'a güvenmemiş, "ondan daha iyi biliyorum" demiş, "benim duyduklarım, öğrendiklerim bana yeterdir," demiş oluruz. Hiçbir zaman "bildiklerim bana yeter" diyemeyiz. Bütün âyetleri okuyacağız, dinleyeceğiz, anlayacağız ve o olacağız. Manevi yolculuk zaten bundan ibarettir ve bu bizim yolumuzdur. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i tanıtırken "işte benim yolum"[34] buyurdu ya, bizim de yolumuz tamamen Kur'ân olma yoludur.

Allah bizi basiret üzere; onu görmemiz, tanımamız için kendisine davet ediyor. Onu tanımamız için onunla konuşmamız lazım; çünkü biriyle ne kadar konuşursan onu o kadar tanırsın. Ümmet olarak bu yüzden rabbimizi tanımıyor ve rabbimizin bizden ne istediğini, neyi niçin yaptığını bilmiyoruz.

Misal; kaderden, Allah'ın takdirinden söz edildiğinde, insanlar "kader hakkında konuşmayın, kader anlaşılmaz" derler. Ne demek kader hakkında konuşmayayım! Kader için imanın şartıdır, diyorsun! O zaman nasıl konuşmayacağım! Konuşmadan, düşünmeden nasıl iman edeceğim!

Herkesin kaderi bellidir, ortadadır ve herkes kendi kaderini bilir; çünkü rabbimiz apaçık haber vermiştir. Yanlış yapacak, rabbini dinlemeyecek, peygamberine tabi olmayacaksın, sonra da cennete gideceksin öyle mi! Bu hangi kitapta yazılmış! Allah yoksa sana Kur'ân'dan başka bir kitap mı verdi ya da sana böyle bir vaade mi bulundu! Böyle zannederek neyi yalanladığını biliyor musun! Sen Allah'ın kitabını, vahyini yalanlıyorsun. Bu durumda nasıl cennete gideceksin!

Evet, kaderimiz bellidir ve kaderimiz, Allah'a âbd olmaktır. Allah bizim için bunu takdir etmiştir. Eğer "yok, ben senin takdirini

[34] Yûsuf /108

kabul etmiyor, sana âbd olmuyorum" diyorsan o zaman da şeytana, nefsine, dünyaya, mevkiye, makama, insanlara âbd olursun. Tercih tamamen senindir. İster Hz. İnsan olursun ister davar gibi olursun ister köpek gibi olursun istersen de aslandan kaçan yaban eşekleri gibi Allah'ın âyetlerinden kaçar, bahane üretir ve âyetlerden yüz çevirirsin. Ya da "ben zaten biliyorum, ibadetlerimi yapıyorum, benim öğrenmeme gerek yoktur" dersin. İyi de sen insan olamamışsın! Senin Kurân olman, Hz. İnsan olman gerekmiyor mu!

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "*insanlar madenler gibidir. Kimi gümüş, kimi altın, kimi mücevher, kimi pırlanta, kimi de teneke gibidir*"[35] buyurmuştur. Demek ki insanlar böyle çeşit çeşitmiş!

Neden?

Elbette ki imanından, marifetinden, rabbini tanımasından dolayı. On kamyon teneke küçücük bir mücevher etmez. Hepsini de satsan bir mücevher alamazsın. İnsanlar da böyledir ve bu değer insanın imanından dolayıdır. İman nasılsa ameller de Allah katında öyle kıymetli ve değerlidir. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"O'na ancak temiz (ve güzel) sözler yükselir, onları da sâlih amel yükseltir"**[36] buyurmuştur.

Güzel söz; Allah'ın söylediği sözdür, aynı şekilde Allah'tan söylenen sözdür ve âyetlerin beyanıdır. Allah'ın sözünden başka güzellik olabilir mi! Biri güzel söz söylüyorsa da onu ancak salih amel Allah'a ulaştırır; yani söylediklerini ameli destekliyorsa, söylediğini gerçekten kendisi yerine getiriyorsa, sözü Allah'ın sevdiği söz olur. Diğer türlü sözleri Allah'a ulaşmaz.

Allah başka bir âyet-i kerimede **"o gün, Rahmân'ın izin verdiği ve sözünden razı olduğu kimseden başkasının şefâati**

[35] Müslim, Birr, 159, 160. Ayrıca Bkz. Ebû Davud, Edeb 16
[36] Fâtır /10

fayda vermez”[37] buyurmuştur. O gün Allah’ın sözünü sevdiği müstesna hiç kimse konuşamaz. Konuşan da sadece hakkı söyler.[38]

Peki, hak nedir?

Allah Kur’ân’a “hak”[39] demiştir. Hak söz, sadece Allah’ın kelamıdır, vahyidir. Burada hak sözü söylemezsen öbür tarafta konuşamazsın; çünkü hayatı yaşarken yalan söylemişsin. Kıyamet günü konuşabilecek olanlar çok istisnadır. Onlar da zaten kendinden konuşmaz, sadece hakkı söylerler. Kur’ân’a bakarken “ben oyum, o da benim” dememiz lazım.

Evet, hep beraber Kur’ân ve insanı anlamaya, kendimizi hayat kitabımız Kur’ân’la tanımaya çalıştık.

Allah bizi âyetlerinden yüz çevirenlerden ve çamura saplananlardan eylemesin inşallah. Allah bizi güzel sözü salih amelle destekleyenlerden ve sözü Allah’a ulaşan kullarından eylesin. Allah bizi hayatı yaşarken rabbinin emrettiği, sevdiği, razı olduğu gibi olanlardan eylesin. Allah bizi Kur’ân’a “ben oyum, o da benim” diyenlerden ve canlı Kur’ân olanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[37] Tâhâ /109
[38] Nebe /38
[39] Yûnus 108

4.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber rabbimizin bize indirdiği Kur'ân'ı, Kur'ân'ın ne olduğunu, insanın hayatındaki yerini ve rabbimizin Kur'ân'ı indirmesindeki muradını anlamaya çalışıyorduk.

Kur'ân'sız hayat ölü hayattır. Biri kendisini yaratan rabbini, kendisine indirileni dinlemiyor, ciddiye almıyor, iman edip ahlaka dönüştürmüyorsa ona mü'min denmez. Allah âyet-i kerimelerde **"gerçek hidâyet, Allah'ın hidâyetidir."**[1] **"(Resulüm!) Sen, onların hidâyete ermelerini ısrarla istesen de bil ki Allah, (küfür ve şirklerinden dolayı) dalâlette bıraktığı kimseyi hidâyete erdirmez. Onlar için (kıyamet günü) hiçbir yardımcı da yoktur"**[2] buyurmuştur. Kim Allah'ın hidâyetiyle hidâyete ererse o kişi hidâyettedir. Kim de Allah'ın hidâyetini kabul etmezse dalâlettedir ve kimse ona yardım edemez; çünkü kendi isteğiyle rabbini tercih etmesi, dinlemesi gerekir. Kendisi rabbini dinlemezse kimse ona yardım edemez, şefaat edemez, dolayısıyla Allah'tan bir yardım göremez.

Zikir hatırlatma demektir. Kur'ân zikirdir, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz müzekkirdir. Kur'ân'ı hatırlayınca, iman edip gereğini yerine getirince biz de rabbimizin zikri olur, zikredilmeye layık oluruz inşallah.

"Öyle ise siz Beni zikredin (her anda Benim hesabımı yapın) ki Ben de sizi zikredeyim (sizin hesabınızı yapıp size rahmetimle muamele edeyim). Bana şükredin, sakın

[1] Âli İmrân /73
[2] Nahl /37

(şükürsüzlük ederek) nankörlerden olmayın!"[3] buyurdu Allah. Biz Kur'ân ile rabbimizi zikreder, âyetleri okuyup ona cevap verirsek, rabbimizden bir daha cevap alırız ki bir kul için rabbinin onu zikretmesi en büyük şereftir.

Zikretmek sadece "Allah Allah" demek değildir. Kul, hayatı yaşarken her anda "rabbim benden ne istiyor, bana ne emretmiş, nasıl yaparsam rabbim benden razı olur, nasıl yaparsam ebedi hayatımı kazanırım, nasıl yaparsam Allah'a veli, dost olurum" dediğinde rabbini zikretmiş olur. Bu da hakiki zikirdir. Diğer zikirler de Kur'ân'ı okumak da bunun içindir. Okuyacak, anlayacak, iman edecek sonra ahlaka, amele dönüştüreceğiz ki Kur'ân'ı okumuş ve rabbimizin zikrini; yani bize hatırlattığını hatırlamış olalım.

Rabbimiz, Kur'ân'a "zikir (hatırlatma)"[4] demiştir. Rabbimiz bize bildiğimiz bir şeyi; yani öğrettiği bir şeyi hatırlatıyor. **"İman (ettiğini iddia) edenlerin, Allah'ın zikrine ve Hakk'tan inen (Kur'ân)a karşı kalplerinin saygı (ile ürperme) zamanı hâlâ gelmedi mi? Onlar da daha önce kendilerine kitap verilenler gibi olmasınlar. Onların üzerinden uzun zaman geçti de kalpleri katılaştı. Onların birçoğu (yoldan çıkmış) fâsıklardır."**[5]

Allah'ın âyetlerini okurken, rabbimizi zikrederken rabbimizden inen Kur'ân'a karşı kalbimizin saygıyla, edeple ürpermesi lazım; çünkü bizi yaratan rabbimiz konuşuyor! Rabbinin huzurunda, rabbini dinlerken ya da rabbinin kelamını okurken, birinin kalbi saygıyla, edeple ürperiyorsa o kul mü'mindir. Ürpermiyorsa bir sorun vardır. "İman ettiğini iddia edenlerin bu Kur'ân'a karşı kalplerinin saygıyla, edeple ürperme

[3] Bakara /152
[4] Hicr /9
[5] Hadîd /16

zamanı gelmedi mi!" Rabbimiz bu soruyu iman edenlere soruyor, iman etmeyenlere sormuyor.

Dikkat edersek Allah, âyetin hemen devamında önceki kavimlerden ve kitap verilenlerden bahsetti; yani iman ettiğini iddia edenler de kendilerine kitap verilen önceki kavimler gibi olmasınlar. Onların üzerinden uzun zaman geçti de kalpleri katılaştı ve onların birçoğu yoldan çıkmış fâsıklardır, buyurdu.

Eğer Kur'ân'a karşı kalbimiz ürpermiyor, titremiyorsa, "rabbim bunu bana söylüyor" demiyor ve heyecan duymuyorsak geçmişteki ümmetler gibi; Yahudiler, Hristiyanlar ve Sabiiler gibi bizim de kalbimiz katılaşmış, taşlaşmış demektir. Allah da böyle olanlar için "birçoğu yoldan çıkmış fâsıklardır" buyurdu.

Kendimize bakalım: Acaba kalbimiz ürperiyor mu, ürpermiyor mu! Acaba fasıklardan mıyız, değil miyiz? Kalbimiz Kur'ân'a, Allah'ın âyetlerine karşı katılaşmış mı, katılaşmamış mı? Şayet kalbimiz Allah'ın âyetlerine karşı ürperiyorsa mü'miniz ve rabbimizin davetine icabet etmişiz; ama ürpermiyorsa bir sorun vardır. Kalbimiz katılaşmış demektir.

"(Ne var ki) Bunun ardından kalpleriniz (yine) katılaştı; hatta onlar, taş gibi yahut daha da katı oldu. Çünkü taşlardan öylesi vardır ki içinden nehirler çağlar. Öylesi de vardır ki (çatlayıp) yarılır da içinden su çıkar. Taşlardan bir kısmı da Allah'ın haşyetinden (yukardan aşağı) yuvarlanır. Allah, yaptıklarınızdan (asla) gâfil değildir."[6]

Taş, rabbinden haşyet duyuyor! Su gelip kendisine dayandığında, eğer akmasına engel oluyorsa; kendini çatlatıyor ve su aksın diye yolunu açıyor! Taş, insana hizmet için yaratıldığını biliyor. Şayet Allah "kalpleri taş gibi, hatta taştan daha katı"

[6] Bakara /74

dediyse bu durumda insanın kendine dönüp ne için yaratıldığına bakması gerekir.

Allah âyet-i kerimede **“ey iman (ettiğini iddia) edenler! Kendinizi ve (bütün) ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan (cehennem) ateş(in)den koruyun!”**[7] buyurur. Cehennemlikler kalbi katılaşan ve taş gibi olanlardır. Bu yüzden yakıtı taşlar ve insanlar, buyurdu Allah. Çünkü kalbi taşlaşmış insanlar, taşlarla beraber aynı konumdadırlar.

Allah bize “kendinizi ve ailenizi koruyun!” buyurduysa, bu durumda hem kendin rabbinin âyetlerini okuyacak, dinleyecek, iman edeceksin hem de âyetleri ev halkına, sorumlu olduklarına taşıyacaksın. Öyle ki hem kendini hem de onları korumuş olasın. Allah’ın âyetlerinden başka bir şeyle ehlini koruyamazsın. Onları sadece Allah’ın zikriyle, indirdiği Kur’ân ile koruyabilirsin. Bunu Allah söylüyor. Bu nedenle hepimiz kendimize bakacağız, acaba gerçekten hem kendimizi hem de ehlimizi taşlaşmış bir kalpten kurtarıyor, yakıtı taşlar ve insanlar olan cehennemden koruyabiliyor muyuz! Koruyamıyorsak kendimizden sorumlu olduğumuz gibi onlardan da sorumlu olduğumuz için ehlimize karşı sorumluluğumuzu yerine getirmemiş oluruz.

“Muhakkak ki bu (Kur’ân) bir zikirdir (insanlara bir öğüt ve hatırlatmadır). Artık kim dilerse Rabbine (varan) bir yol tutar.”[8] Rabbimiz tercihi kuluna bırakıyor. Kur’ân bir zikirdir, hatırlatmadır. Allah, Kur’ân’la kendini sana hatırlatır, seni sana hatırlatır. Bununla beraber kulluğu, imanı, Allah’a verdiğin sözü hatırlatıp, “rabbine varan yolu tut” buyurur ve sana öğüt verir, nasihat eder. Artık dileyen, rabbine varan yolu tutar, tercih onundur.

[7] Tahrîm /6
[8] İnsân /29

Kul ancak Kur'ân ile rabbine gidebilir, yola girip sırât-ı mustakîmde yürüyebilir; yani sırât-ı mustâkim Kur'ân'dır. Kur'ân'ı olmayanın yolu olmaz. Kendi kendine bir şeyler yapmaya çalışır; ama rabbini dinlememiş, ciddiye almamış ve yolu anlamamıştır.

Rabbimiz her şeyi apaçık bir şekilde Kur'ân'da anlatmıştır. Nasıl bir ahlaka sahip olmamız gerektiğini de kendi güzelliğini de El Esmâu'l Husnâ'sını da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i de peygamberleri de beyan etmiştir. Allah her âyetiyle bize öğüt verir ve bize kim olduğumuzu, nasıl Hz. İnsan olacağımızı, Allah'ın isimlerini üzerimizde nasıl göstereceğimizi ve nasıl bir ahlaka sahip olmamız gerektiğini hatırlatır.

Kul, rabbini dinleyince rabbine varan yolu tutar. Eğer Kur'ân ile rabbine varan bir yol tutarsa aradaki perdeler kalkar ve rabbi ona güzelliğiyle, El Esmâu'l Husnâ'sıyla tecelli eder; çünkü Allah âyet-i kerimede **"bilin ki şüphesiz Allah, (dünyada kuluna yakınlığını tattırmak ve hakkı gönlüne vahyetmek için) kişi ile kalbi arasına tecelli eder"**[9] buyurdu. O da Allah'ın yeryüzündeki halifesi olur.

Kur'ân'dan başka yol yoktur. Kur'ân'sız din, iman olmaz. Kur'ân'sız ahlak olmaz, amel olmaz. Biri rabbini dinlemez, kendi kendine bir şeyler yapmaya çalışırsa bu, Allah'a karşı samimi olmadığını, ihlaslı olmadığını gösterir. Allah da ihlassız hiçbir ameli, hiçbir işi kabul etmez. Allah âyet-i kerimelerde **"hep birlikte Allah'ın ipi (olan Kur'ân'a ve onun resulü)ne sımsıkı sarılın."**[10] **"Onlar, Allah'ın ipi (olan Kur'ân)a ve insanlardan bir ip (olan Allah'ın resulün)e sımsıkı sarılmadıkça nerede bulunurlarsa bulunsunlar, onların üzerlerine aşağılık (damgası) vurulmuş, Allah'tan (gelen) bir gazaba uğramış ve (manen) yoksulluğa mahkûm edilmişlerdir"**[11] buyurmuştur. İnsanlardan

[9] Enfâl /24
[10] Âli İmrân /103
[11] Âli İmrân /112

olan ip, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir, peygamberlerdir ve kıyamete kadar gelecek olan peygamber varisi Mürşid-i kâmillerdir.

İnsan ebedi hayatını ciddiye almalıdır. Zahiri olarak kendini ciddiye alır. Mesela; rahat etmek için okul okur veya bir meslek öğrenmeye çalışır. Sırf bir günlük dünyada rahat etmek için elinden gelen tüm emeği sarf eder. Hatta ehlinin de rahatını düşünür. Bunun için çocuklarını okutur, onları iş sahibi yapmaya çalışır, gerektiğinde fedakârlıklar bile yapar; ama dünyasına önem verdiği kadar ahiretine önem vermez, yakıtı taşlar ve insanlar olan ateşten kendini ve ehlini korumak için gerekli sorumlulukları taşımaz.

Biri böyleyse kendi gönlüne, imanına bakmalıdır; çünkü bir sorun vardır. Rabbini anlamamış, dinlememiştir. Evet, iman etmiştir, hatta kulluğunu da yapar, rabbine karşı duadadır; hayrı, güzelliği ister. Çocukları için de her şeyin en güzelini ister; ama onları Allah'ın kulu olarak görmez; çünkü onlara âbd olmayı, imanı anlatmamıştır; yani bir kul olarak gerektiği gibi onlara muamele etmemiş ve kulluğu, imanı kendi üzerinde göstererek onlara verememiştir.

Herkes kendine dönüp "çocuklarımı büyütürken bir kul olarak yetiştiriyor muyum, yetiştirmiyor muyum? Allah'a varan yolu çocuklarıma gösteriyor muyum, göstermiyor muyum" diye kendine bakmalıdır. Bakarsa kendini ve ehlini yakıtı taşlar ve insanlar olan cehennem ateşinden koruyup korumadığını anlar.

Evet, rabbimiz "bu Kur'ân bir zikirdir. Onunla sana hatırlatıyor, seni kendime davet ediyorum. Davetime icabet edersen bana varan yolu tutar, bana gelirsin"[12] buyurdu. Dediğim gibi: Allah'a varan yol ancak Kur'ân ile mümkündür. Gerisi

[12] İnsân /29

hayaldir, insanın kendi kendine zannıdır. Allah da âyet-i kerimede **"şüphesiz ki zan haktan hiçbir şeyi kazandırmaz"**[13] buyurmuştur.

Kimse zannetmekle bir şey kazanamaz. Rabbimizin bize indirdiği vahyi, Kur'ân önümüzdedir. Ona sarılırsak rabbimize varan yolu tutmuş, sırât-ı mustâkimde olmuş ve rabbimize varmış oluruz. Diğer türlü ancak kuru bir hayal kurmuş ve zannetmiş oluruz ki bu da bize bir fayda vermez.

Peki, sırât-ı mustakîmde olmak için ne yapmalıyız?

Sırât-ı mustakîmde olanlar; Allah'ın gönderdiği peygamberlerdir, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. **Yâ, sîn:** "Yâ, Sîn (resulüm)!" Ey insan (ey Hz. İnsan)! **Vel Kur'ânîl hakîm:** "Hikmet dolu Kur'ân'a andolsun ki." **İnneke leminel murselîn:** "Muhakkak sen elbette resullerdensin." **Alâ sırâtin mustakîm:** (Ve) Sırât-ı mustakîm (dosdoğru bir yol) üzere(sin)." Kur'ân'ın sayesinde sen dosdoğru bir yol üzeresin. **Tenzîlel azizir rahîm:**[14] "(Bu Kur'ân da) Azîz, Rahîm (bütün şeref ve kudretin sahibi olan, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli eden Allah)ın indirmesidir."

Bu Kur'ân size rahim olan rabbinizin rahmetidir. O yüzden Allah başka bir âyet-i kerimede **"O, dilediğini (Allah'ın rahmetiyle hem kendine hem de başkalarına merhamet edenleri) rahmetinin içine alır"**[15] buyurmuştur. Bu durumda Kur'ân'dan kaçıyorsak Allah'ın rahmetinden, sırât-ı mustakîmden, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmaktan kaçıyoruz, dolayısıyla insan olmaktan kaçıyoruz demektir. Bu da rabbimizin hikmetini, muradını anlamadığımız ve cahil kaldığımız içindir. İstediğimiz kadar "ben biliyorum" diyelim, hakikat böyledir.

[13] Yûnus /36
[14] Yâsîn /1-5
[15] Şûrâ /8

“Bununla beraber Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz (ve Allah sizin için sadece hayrı diler). Çünkü Allah Alîm’dir, Hakîm’dir (her şeyi ve herkesi bilen, her işinde hikmet ve hayır olandır).”[16]

Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz. Allah, kuluna öyle bir tecelli etmiştir ki o dilemeden kul dileyemez. O görmeden kul göremez, o işitmeden kul işitemez. Allah’ın, kuluna olan yakınlığını buradan anlamaya çalışalım. Yine de anlayamayız. İnsanın her zaman için yaptığı ilk şey dilemedir ve Allah dilemeden insan yürüyemez, tutamaz. O dilemeden ne bir şey işitebilir ne görebilir ne de söyleyebilir. Her şey sadece onun dilemesiyle olur. O zaman kulun neyi vardır!

Bununla beraber rabbimiz sadece hayrı diler. Allah âyet-i kerimede **“sana isabet eden her güzellik Allah’tandır. Sana isabet eden her kötülük ise kendi nefsindendir”**[17] buyurmuştur. Allah, kulu için hayrı diler ve bu hayrı hikmetiyle beraber kuluna işittirir, bildirir. Bu nedenle Allah âyetin sonunda “Allah alîmdir, hakîmdir” buyurmuştur. Allah, kuluna hem öğretir hem de hikmetini gösterir. Kulu da bunu bilir, sonra ise tercih artık onundur.

Evet, kötülük insanın nefsinden, şeytandan gelir. İnsan da tercihini yapar. Allah “dileyen, rabbine varan yolu tutar” buyurmuştu ya, işte ancak rabbini, rahmeti, ebedi hayatını kazanmayı dileyenler rabbini dinler ve rabbine varan yolu tutarlar. Rablerini dinledikleri için de rablerinin kendilerinden ne istediğini, neyi dilediğini bilirler. Aynı zamanda şeytanın ve nefislerinin de kendilerinden ne istediğini bilir ve bu arada tercih yaparlar.

[16] İnsân /30
[17] Nisâ /79

İnsan ya Allah'ın kendisi için dilediğini diler ya da şeytanın, nefsinin kendisi için dilediğini diler. Allah daimî olarak kulunun gönlüne vahyetmeye devam eder ve kuluna bildirir. Hiçbir şey tesadüf değildir. "Aklıma geldi" ya da "gönlüme böyle geldi" diye bir şey yoktur. Aklımıza, gönlümüze gelenler havadan gelmez ya da kendi kendine gelmez. Mutlaka bir yerden gelir.

Peki, gönlümüze gelenin Allah'tan mı yoksa şeytandan mı olduğunu nasıl anlarız?

Eğer gönlümüze, aklımıza gelenler hayırsa, rahmetse, Allah'ın razı olduğu, sevdiği bir şeyse bilelim ki Allah'tan gelmiş, Allah onu gönlümüze bildirmiştir; çünkü Allah dilemeden biz hayrı dileyemeyiz. Aynı şekilde aklımıza ya da gönlümüze gelenler kötüyse, rabbimizin emrine, hükmüne, rızasına, vahyine, Kur'ân'a ters düşüyorsa o da şeytandandır. Şeytan, nefse bu vesveseyi vermiştir. Biz de bu ikisi arasında kendi tercihimizi yaparız.

Bilmemiz lazım ki rabbini, rabbinin rızasını, dostluğunu, yakınlığını, cemalini isteyenler ona varan yolu tutarlar. Rabbinin dostluğunu istemek gibi bir tercihi olmayanlar ise rabbine varan yolu tutamazlar.

Rabbimize varan yolun ne olduğunu biliyoruz. Bu yol sırât-ı mustakîm yoludur. Allah, Fâtiha Sûresi'nde bize sırât-ı mustakîmi öğretmiştir.

İhdinâs sırâtel mustakîm: "Bizi sırât-ı mustakîme (Sana gelen dosdoğru yola hidâyetçinle) hidâyet et!"

Nasıl?

Bunun cevabını da Allah veriyor. **Sırâtellezîne en'amte aleyhim:**[18] "Kendilerine nimet verdiğin kimselerin (nebîlerin,

[18] Fâtiha /6-7

sıddıkların, şahidlerin ve sâlihlerin) yoluna." Demek ki sırât-ı mustakîm Allah'ın kendisine nimet verdiği kulların yoluymuş!

Allah başka bir âyet-i kerimede kendisine nimet verdiği kullarla ilgili olarak **"kim Allah'a ve resul(ün)e itaat ederse, işte onlar; Allah'ın kendilerine nimet verdiği nebîler, (rabblerine âbd olacaklarına dair verdikleri söze sadakat gösteren) sıddıklar, (her anda Allah'ın esmâsına şahidlik eden, canlarıyla, mallarıyla Allah yolunda cihad eden) şahidler ve (nefsini ıslah eden) sâlih kimselerle beraberdirler. Bunlar ne güzel yoldaştırlar!"**[19] buyurmuştur. Kendilerine nimet verilen kullar; nebîler, sıddıklar, şahidler ve sâlihlerdir.

Namazda her Fâtiha Sûresi'ni okuduğumuzda, rabbimize "beni kendisine nimet verdiğin kulların; nebîlerin, sıddıkların, şahidlerin ve salihlerin yoluna ilet. Onlar hayatlarını yaşarken senin rızanı kazanmak için neler yaptılarsa ben de onlara uyayım" demiş oluruz. Bu yüzden sırât-ı mustâkimde kendisine nimet verilen kullarla beraber olmadan, kendi kendimize "ben sırât-ı mustakîmdeyim" demekle sırât-ı mustakîmde olmuş olmayız. Allah, sırât-ı mustakîmde olmayı böyle anlatmamıştır. Hâl böyleyken biri rabbini dinlemiyor, nebîlerle, sıddıklarla, şahidlerle, salihlerle beraber olmuyorsa, sonra da "ben sırât-ı mustâkimdeyim" diyorsa, hiç böyle bir şey olabilir mi!

Hepimiz biliyoruz ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hatemun nebîyyindir; yani nebîlerin sonuncusudur. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den sonra nebîlik yolunu mühürlemiştir, dolayısıyla artık nebî gelmeyecektir. Bu nedenle zahiri olarak bir nebîyle beraber olamayız. Öyleyse yolu kiminle yürüyeceğiz?

Tabii ki sadıklarla, şahidlerle ve salihlerle beraber olup yolu onlarla yürüyeceğiz. Allah âyet-i kerimede **"bunlar ne güzel arkadaş ne güzel yoldaştırlar"** buyurdu. Sırât-ı mustakîmde olup

[19] Nisâ /69

yürüyenler nebîlere, sıddıklara ve şahidlere arkadaş olurlar. Bizim de mutlaka sıddık bir kul bulmamız gerekir ki onlar da Mürşid-i kâmillerdir, rabbine verdiği sözü yerine getirip sadakat gösterenlerdir.

Bulunduğumuz yerde bir Mürşid-i kâmil yoksa, bu durumda ne yapmamız lazım?

Şahidlerle; yani rabbine şehadet edenlerle, her anda nerede olursa olsun rabbinin huzurunda olduğunu bilen, "ne yana dönersen dön rabbinin vechi, güzelliği oradadır" âyetine şahid olanlarla beraber olmamız gerekir. Onlar da velilerdir, Allah dostlarıdır.

Bir de salihler vardır. Nefsini ıslah eden, tezkiye eden salihlerle beraber olmamız lazım. Bütün bu özellikler nebîlerde vardır. Sadıklar hem sadıktır hem şahiddir hem de salihtirler. Şahidler hem şahid hem salihtir. Salihler ise mü'minlerdir. Nerede olursak olalım mutlaka bunlardan biri vardır. Onlarla beraber olup yolu yürümemiz ve onların yaptığı gibi yapmamız gerekir. Onlara tabi olacağız ki bize örnek olabilsinler. Aksi takdirde kibirlenmiş oluruz.

"O, dilediğini (Allah'ın rahmetiyle hem kendine hem de başkalarına merhamet edenleri) rahmetinin içine alır. Zalimlere gelince, (Allah) onlar için (kıyamet günü) elem verici (iç yakan) bir azap hazırlamıştır."[20]

Kim Allah'ın rahmetinin içine girmez hem kendine hem de başkalarına rahmet etmezse Allah'ın rahmetinden mahrum kalır. Yalnız bu tercihi kendisi yapmış, kendisi rahmeti istememiştir. Rabbimiz böyle olanlar için "zalim" buyurdu.

Neden?

[20] İnsân /31

Çünkü kendilerini rahmetten mahrum bırakarak önce kendilerine zulmetmiş; rablerinin rahmanlığını, rahimliğini kendi üzerlerinde inkâr etmişlerdir. Allah onlara rahman ve rahim olarak tecelli etmiş, onlara rûhundan nefhetmiş, güzelliğini vermiştir; ama onlar kendi güzelliklerini ve kendilerindeki rahmeti perdelemişlerdir.

Kul, kendi üzerindeki rahmeti perdeleyip örtünce rahmete karşı kâfir olur. Kâfir olunca da; yani hakikati örtünce de zalim olur. Bu yüzden Allah "zalimlere gelince, Allah onlar için elem verici, iç yakan bir azap hazırlamıştır" buyurdu. Bu azap hem dünyada hem de ahirettedir. Böyle bir kul, hayatı yaşarken Allah'ın kullarına rahmet etmediği için kendisi de rahmete layık olmaz.

Biliyorsunuz, ilk inen âyetler Alak Sûresi'nin âyetleridir. Hazırladığımız Kur'ân-ı Kerim'in genişletilmiş mealinde parantezler içerisinde ayrıntılı olarak rabbimizin bize ne vahyettiğini yazdık ki kardeşlerimiz âyetlerin birbirini tefsir ettiğini görsün ve rabbimizin ne buyurduğunu anlasınlar.

Şimdi de bu âyetleri okuyup rabbimizin bize ne buyurduğunu anlamaya çalışalım inşallah.

"(Zatıyla ve sıfatlarıyla tecelli edip tüm mevcudatı) Yaratan Rabbinin adıyla (kendini ve tüm mahlûkatı) oku (anla, idrak et)!"[21]

Allah, indirdiği ilk âyette bize "oku" buyurmuştur. Okuduğumuz, Kur'ân-ı Kerim'in Âyetlere Göre Genişletilmiş Meali'nde parantez içinde rabbimizin neyi okumamızı beyan ettiğini de anlamış olduk.

Allah bize "yaratan rabbinin adıyla (kendini ve tüm mahlûkatı) oku" buyuruyor; çünkü "oku" emri ilk inen âyettir.

[21] Alak /1

Daha Kur'ân inmemiştir, dolayısıyla okuyacağımız şey kendimiziz ve tüm varlıktır.

Rabbimiz bize okutuyor, anlatıyor. Âyetler indikçe insan bütün varlığı, mevcudatı, kendini rabbinin ismiyle okur. Bizim de bütün varlıkta tecelli eden rabbimizin isimlerini, güzelliğini okumamız gerekir. Kul, rabbini anlayınca, isimlerini okuyunca, idrak edince, anlayınca Allah'ın yeryüzündeki halifesi olarak kendini rabbine göre tanır, anlar; yani rabbine ne kadar iman ettiyse, onu ne kadar tanıdıysa kendini de o kadar tanır ve anlar.

"(O) İnsanı alaktan (zahiren bir kan pıhtısından, manen de alakasından ve sevgisinden) yarattı."[22]

Allah, bu âyette insanı yaratırken hem zahiri hem de manevi olanı birden söyledi. Şayet insan kendi maneviyatını inkâr eder, Allah'ın nefhettiği rûhu yok sayar, hafife, basite alırsa bir alakadan; yani iki damla sudan ibaret olur.

Senin başın iki damla su, sonun ise bir avuç topraktır! Hâl böyleyken neyinle kibirleniyor, neyine güveniyorsun! Senin kendine ait neyin vardır!

İnsanın sadece zahiri yaratılışına bakarsak başı iki damla su sonu ise bir avuç topraktır; ama insan bu değildir. Allah, kuluna "sen iki damla sudan, bir avuç topraktan ibaret değilsin" buyuruyor ve ona Kur'ân'ı anlatıyor.

Allah, kulunu yaratırken vermediği bir şeyi kuluna anlatmaz; çünkü anlatırsa kul bunun ne olduğunu anlamaz. Allah, kuluna kendi güzelliğini verdiği için indirdiği âyetlerde kendini anlatmıştır; yani aslında Allah, kuluna "kendini gör, sana güzelliğimle tecelli ettiğimi bil" buyuruyor.

[22] Alak /2

Evet, insanın varlık sebebi manevi olarak sadece alakadır. Hani biriyle ilgilenildiği zaman o kişi hakkında "alakadar oldu" denir ya işte Allah'ın, kulunu yaratması da böyledir.

Alak kelimesi iki manaya birden gelir. Allah, kuluyla ilgilenir, alakadar olur, kulunu korur, gözetir; çünkü kulunu o yaratmış! Rabbimizin kuluna olan sevgisini, yakınlığının tefekkürünü artık buna göre bina etmemiz lazım. İnsan ancak bir şeyi seviyorsa ya da birini seviyorsa onunla alakadar olabilir, ilgilenebilir. Bu ilgisi de ancak sevdiği kadar olur. Bir de söz konusu Allah'ın alakadar olması, ilgilenmesi olunca, Allah'ın yakınlığını buna göre hesap edelim. Tabii, Allah'ın sevgisini, yakınlığını kendimizce ne kadar anlamaya çalışsak bile anlayamayız; çünkü Allah subhândır ve onu anlamaya hiç kimsenin gücü yetmez.

"Oku (anla, idrak et ki)! Senin Rabbin Ekrem'dir (zatında kerim olan ve kullarına kerim olmayı ikram edendir)."[23] Senin rabbin Ekrem'dir; insanı ikram sahibi kılandır.

Kerim, ikram sahibi demektir. Ekrem ise, insanı ikram sahibi kılan manasına gelir. Allah bu âyetle bize "sana öyle bir ikramda bulunmuşum ki yeryüzündeki halifem olarak seni de ikram sahibi kılmışım" buyuruyor. Bu ikram; Allah'ın, kuluna rûhundan nefhetmesidir, El Esmâu'l Husnâ'sıdır ve her bir ismin kul üzerinde tecelli etmesidir. İnsana gelen bu ikramların hepsi Allah'ın El Ekrem isminden tecelli etmiştir.

Ellezî âlleme bil kalem:[24] "O ki (kulluğu, insanın fıtratına kudret) kalem(iy)le (yazıp) öğretti (ve talim ettirdi)." Allah, nasıl ki zahiri olarak kullarına kalemle yazmayı öğretip talim ettirdiyse, aynı zamanda bir de kudret kalemiyle talim ettirmiştir.

Allah, bizi henüz dünyaya göndermeden önce kudret kalemiyle bize talim ettirmiş ve gönlümüze yazmıştır. Yalnız bu

[23] Alak /3
[24] Alak /4

zahiri bir yazma değildir. Mesela; Allah başka bir âyet-i kerimede **"O, rahmeti zatına yazdı"**[25] buyurmuştur. Allah, rahmeti zahiri olarak bir kalemle zatına yazmadı hâşâ! İşte, Allah'ın gönlümüze yazması da böyledir. Allah rahmeti zatına yazdığı gibi bizim de gönlümüze rahmet etmeyi, rahmete nasıl nail olacağımızı, Allah'ın rahmetinin içine nasıl gireceğimizi yazmıştır. Ayrıca Kur'ân'ı indirmiş ve rahmetin içine nasıl gireceğimizi bize bir bir beyan etmiştir. Biz bunları anlatırken, kardeşlerimiz gönlünü açarsa; yani söylediklerimizi dinler, okuduğumuz âyeti anlar, iman edip kabul ederlerse Allah onların gönlüne kudret kalemiyle söylediklerimizi yazar.

Burada önemli olan bizim kendi tercihimizdir. Gönlümüzü açıp rabbimizin bize yazmasını tercih etmemiz gerekir. Eğer biz âyetleri almayı istediysek rabbimiz de kudret kalemiyle onu gönlümüze yazar; ama almayı istemezsek, bu defa rabbimizin gönlümüze yazmasına müsaade etmiyoruz demektir.

Allah âyet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **"(resulüm!) Biz sana (Kur'ân'ı okuyup) okutacağız ve sen onu unutmayacaksın"**[26] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz âyetler inerken, onları unutmamak için hızlı hızlı tekrar etmeye ve âyetleri ezberlemeye çalışıyordu. Allah da ona "merak etme, Kur'ân'ı senin gönlüne biz indirip yazacağız. Böylelikle sen onu unutmayacaksın" buyurmuştur. Tabii Allah'ın dilediği müstesnadır,[27] Allah'ın bir şeyi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e unutturması ayrı bir şeydir. Rabbimiz zaten her konuda mutlaka istisna yapıyor.

Peki, Allah hiçbir âyeti Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e unutturmuş mudur?

[25] En'âm /12
[26] A'lâ /6
[27] A'lâ /7

Hâşâ! Elbette ki unutturmamıştır. Ama Allah, verdiği hükmün mahkûmu değil; hakimi olduğu için böyle istisna yapar ve dilerse verdiği hükmü değiştirir.

Burayı nasıl anlayabiliriz?

Allah her şeyi her anda yapar. Bu yüzden hiçbir şey olmuş bitmiş değildir. Allah bize "bunu söylediysem artık kesinlikle böyle olacak diye bir şey yoktur. İstersem verdiğim emri, hükmü değiştiririm; çünkü emir de hüküm de benimdir. Ben hükmümün mahkûmu değil, hâkimiyim" buyuruyor. Örnek vermek gerekirse; rabbimiz cennet ve cehennemin ebedi olduğunu buyurmuş; ama devamında "Allah'ın dilediği müstesna"[28] demiştir. Allah, bunu söylerken hükmünün hâkimi olduğunu beyan etmek için söylüyor. Yoksa Allah bunu değiştirir manasında değildir.

Âllemel insâne mâ lem ya'lem:[29] "İnsana (daha önce kendini, rabbini ve hiçbir şey bilmezken) bilmediklerini öğretti."

Allah, insana bilmediğini öğretti. İnsan zaten hiçbir şey bilmiyordu. Ne kim olduğunu ne rabbini ne hayatı ne hayatı nasıl yaşaması gerektiğini ne de Kur'ân'ı biliyordu; yani Allah tecelli edip insanı yaratmadan önce insan hiçbir şey bilmiyordu; fakat Allah insana bilmediklerini öğretti. Ona kendini tanıttı, bir de insanın kim olduğunu öğretti. Kendini tanıtırken de "ben sizin rabbiniz değil miyim"[30] deyip her bir insanı kendine şahid kıldı. Böyle olunca rabbinin söylediği her şey kudret kalemiyle insanın gönlüne yazılmış oldu.

Evet, Allah hepsini gönlümüze yazmıştır; ama biz onları kendimizden perdelemişiz! Bu perde manevi perdedir ve bu perdelerin sebebi; gönlümüze yönelmek yerine başka şeylere bakmamızdır. Hayatı, varlığı sadece dışarıdan ibaret gördüğümüz

[28] Hûd /107-108
[29] Alak /5
[30] A'râf /172

içindir. Oysaki bizim bir gönül arşımız vardır ve rabbimiz oraya tecelli edip bizimle konuşur, bize her anda vahyeder.

Manevi yolculuğu yapıp rabbimizi dinleyince, sırât-ı mustâkimde Allah'ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber yürüyünce Allah bir anda bütün kâinatı, varlığı, melekleri ya da neyi göstermeyi, öğretmeyi dilerse onları bize seyrettirir, öğretir. Biz de böylelikle çamurdan bir varlık olmadığımızı, bedenimizin sadece bizim elbisemiz olduğunu anlamış oluruz.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Bazı insanlar vardır ki rüyasında gidip başka yerleri dolaşırlar. Hatta bazen öyle rüyalar olur ki onu görenler rüyaları için "tıpkı gerçek gibiydi" derler. Hâlbuki gördükleri zaten gerçektir; çünkü gördükleri bu rüya misal âlemindendir ve aslında gerçektir, haktır. Fani olan, hayal olan ise burasıdır. Yoksa asıl gerçek âlem bizim içimizdedir.

"Onlar ki ayaktayken, otururken ve yanları üzerine (yatarken her vakit) Allah'ı zikrederler, göklerin ve yerin yaratılışı hakkında tefekkür ederler (enine boyuna düşünürler ve şöyle derler); Rabbimiz! Sen bunları boş yere yaratmadın. Sen Subhân'sın (her türlü noksanlıktan münezzehsin), bizi ateş azabından koru!"[31] Onlar yerlere, göklere bakıp düşünmezler mi! Onların tefekkür edip "rabbim sen bunları boşuna yaratmadın" demeleri gerekmez mi?

Allah bize "yere, göğe, kendine, etrafına bak ve tefekkür edip rabbinin yaratmasını, kudretini, hikmetini anlamaya çalış" buyuruyor.

Evet, Allah, her şeyi insan için yaratmıştır. Yeryüzünde tek bir insan bile olsa rabbimiz yerleri ve gökleri yine onun için varlıkta durdurur; çünkü her şey insan içindir. Hâl böyleyken biri diğer

[31] Âli İmrân /191

insanları da görünce kendi kıymetini umursamaz ve "zaten Güneş'ten herkes istifade ediyor" der. Oysaki herkes seni ilgilendirmiyor. Seni sadece rabbin ilgilendiriyor. Allah "her şeyi senin hizmetine verdim" buyurduysa, aynen öyledir. Senin de hayatı yaşarken sadece kendini, rabbini ve rabbinin ikramlarını görmen, diğer bütün insanları da varlığı da kendin için bir imtihan olarak görmen gerekir.

İnsanlarla ya da varlıkla her anda bir imtihandasın. Bu imtihanlarda Allah'ın bazen celâli bazen de cemâli tecelli eder; ama sana tecelli eder. Allah her an bir şe'endedir ve bu bütün kulları için geçerlidir. Allah'ın daveti de ikramı da imtihanlar da her bir kul için ayrı ayrı özeldir. Şayet gönlüne yönelir ve rabbinin huzurunda durmaya çalışırsan rabbin için ne kadar özel olduğunu anlarsın. Böyle olunca artık kalabalıklar içinde, gölgeler içinde kaybolmazsın.

Evet, hep birlikte Alak Sûresi'nin inen ilk âyetlerini anlamaya çalışıyorduk.

Rabbimiz bize bilmediklerimizi öğretmiştir. Hiçbir şey bilmiyorduk ama Allah bize öğretti. Rabbimiz hepimize kendini, güzelliğini şahid kılmış ve bize kim olduğumuzu öğretmiştir. Bütün insanlar olarak hiçbir şey bilmeden oradaydık; fakat zahiri olarak beşerî elbisemizle değil, kendi hakikatimizle, rabbimizin ilmindeki hakikatimizle oradaydık.

Kellâ innel insâne leyetgâ. En reâhustağnâ:[32] "Hayır (sizin zannettiğiniz gibi değil)! Muhakkak ki insan, kendini müstağni (kendi kendine yeterli ve Allah'a karşı ihtiyaçsız) gördüğü için gerçekten (haddini aşarak) azar." Yani bu kadar şey söyledim; ama siz bu işi hiç anlamadınız!

[32] Alak 6-7

Hakikat odur ki insan kendini kendine yeterli görür ve rabbine karşı kibirlenip kendini ihtiyaçsız zanneder. "Ben bana yeterim. Ben zaten neyin doğru neyin yanlış olduğunu biliyorum" dediği ve "Allah" demediği için iğvaya, şeytanın tuzağına düşer. Bu yüzden rabbine karşı haddini aşarak azar ve edepsizleşir. Hakikat böyledir.

Unutmamamız lazım ki kim Allah'a karşı haddini aşmışsa, onu dinlememiş, ciddiye almamış, anlamaya çalışmamışsa kendini kendine yeterli gördüğü ve Allah'a karşı "benim ihtiyacım yok" dediği içindir. Şayet biri "benim Kur'ân'a, rabbimi dinlemeye ihtiyacım yok. Benim zaten yeteri kadar bilgim vardır. Zaten neyin ne olduğunu görüyorum, işitiyorum, biliyorum. Ayrıca rabbimi dinlemeye ihtiyacım yok" dediyse iğvaya, şeytanın tuzağına düşmüştür, haddini aşıp azgınlık yapmıştır. Rabbini dinlememekten, ciddiye almamaktan "benim ihtiyacım yok" demekten daha büyük bir azgınlık olabilir mi! Şayet ihtiyacın yoksa rabbin o zaman bu kitabı neden indirdi! Neden 6236 âyetle sana konuşuyor, sana bir şey anlatıyor! Demek ki ihtiyacın varmış, rabbini dinlemeden, öğrenmeden kim olduğunu bilemiyor, rabbini tanıyamıyor, ahiretini kazanamıyormuşsun!

İnne ilâ rabbiker ruc'â:[33] "Kesinlikle dönüş, Rabbinedir (insan, onun huzurunda bu azgınlığının hesabını verecektir)." Muhakkak ki rabbine rücu edeceksin; yani muhakkak ki rabbine döneceksin. İstesen de istemesen de rabbine dönecek ve bu azgınlığın hesabını vereceksin.

Rabbimiz "beni neden dinlemedin, sana vahyettiklerimi neden okumadın? Neden öğrenmeye, anlamaya çalışmadın? Neden vahyimi ciddiye almadın! Hangi sözü benim kelamıma tercih ettin? Sana indirdiğim kitabın dışında birçok kitabı okudun. Onlar benim indirdiğim kitaptan daha mı değerli, daha mı

[33] Alak /8

önemliydi? Hayatın boyunca onlarca kitap okudun. Bir sefer bile benim sana gönderdiğim kitabı alıp okudun mu" diye sorsa kul bu soruya ne cevap verebilir! Veya verecek bir cevabı olabilir mi!

Evet, rabbimizin, Kur'ân'ı anlattığı âyetleri nüzul sırasına göre anlatıyoruz. Zaten Âyetlere Göre Genişletilmiş Kur'ân-ı Kerim Meali'ni nüzul sırasına göre hazırladık. Âyetleri nüzul sırasına göre okurken rabbimizin sırayla neler anlattığını da anlamış olacağız inşallah.

"(Resulüm!) Sen bu sözü (Kur'ân'ı) yalan sayan kimseyi Bana bırak! Biz onları, bilemeyecekleri bir yerden tedrici olarak (yavaş yavaş, hak ettikleri azaba) yaklaştıracağız."[34]

Biri "evet, kabul ediyorum, bu kitap Allah'ın kelamıdır" diyor ama onu okumuyor, dinlemiyorsa ya da okurken, dinlerken kalbi ürpermiyorsa, Kur'ân'ı ciddiye almamış ve onu yalan saymıştır. Allah da yalan saymakla inkâr etmeyi bir olarak beyan ediyor. Âyetleri yalan saymak hakkında gelen her âyeti böyle anlamalıyız.

Sahabeler pazar yerinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e *"ya Resulullah! Allah âyet-i kerimede 'kim âyetlerimizi yalan sayarsa' buyuruyor. Peki, Allah'ın âyetlerini yalan saymak ne demektir, bu yalanlayanlar kimlerdir"* diye sorarlar. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de onların anlayacağı bir şekilde örnek verir ve *"ben 'şu tepenin arkasında bir ordu size saldırmak üzere geliyor' dersem bana inananlar tezgâhını toplayıp burayı terk ederler (bunlar bana inanan, iman eden kimselerdir. Bundan dolayı tezgahlarını toplarlar). Aralarından bir kısmı da 'doğru söylüyorsun öyledir (tepenin arkasında bize saldırmak için gelen bir ordu var)' derse; ama alışverişlerine devam ederse benim söylediğimi yalan saymış olurlar; çünkü sözümü 'doğrudur' deyip tasdik etmişler; ama yerlerinde durup hiçbir şey yapmamışlardır. Allah'ın âyetlerini*

[34] Kalem /44

yalan saymak da böyledir. Allah'ın vahyi hakkında 'doğrudur, Allah böyle söylemiş' dedikten sonra peşinden 'ama' deyip gerekeni yapmamak ya da yaptığı yanlışı terk edip doğru yapmamak Allah'ın âyetlerini yalan saymaktır" buyurur.

Bu kitap, Allah'ın kitabıdır. Biri "Allah'ın kitabını okumamız, anlamamız lazım" deyip Kur'ân'ı okuduysa, dinlediyse, gerekeni yaptıysa iman etmiştir. Tam tersine "evet doğrudur. Bu, Allah'ın kitabıdır" deyip hiçbir şey yapmazsa bu defa âyetleri yalanlamış olur. Zaten "bu, Allah'ın kitabı değil" diyenler inkâr etmiş ve kâfir olmuşlardır.

Dediğim gibi: Yalanlamak, Allah'ın vahyini kabul ettiğini söyleyip gerekeni yapmamaktır. Allah da "rabbinin sözünü, kelamını, Kur'ân'ı yalan sayanı bana bırak" buyurdu.

Peki, Allah neden "o kimseyi bana bırak" buyurdu?

Allah böyle söyleyerek "kuluma karışma. Belki şu anda bilmiyor, şu anda daha anlamamıştır. Bu yüzden ona bir müdahalede bulunma ve onu bana bırak" buyuruyor. Şayet kul bu hâliyle devam ederse o zaman yavaş yavaş azaba yaklaştırılır ve sonu büyük bir hüsran olur; yani cehennem olur.

"Yahut gayb(ın bilgisi) onların yanında da onlar mı (hükümleri istedikleri gibi) yazıyorlar?"[35]

Gaybın bilgisi; rabbini dinlemeyenlerin, ciddiye almayanların, rabbinin vahyini kabul etmeyenlerin, onunla muhatap olmayanların yanındadır da onlar mı hükümleri istedikleri gibi yazıyor, Allah'ın hükmünü öğrenmiyorlar! Sanki gaybı biliyorlarmış gibi kendileri hüküm veriyorlar!

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"(Resulüm!) O kâfirler, (insanlar için bir öğüt ve hatırlatma olan bu) Zikri**

[35] Kalem /47

işittikleri zaman (hasetlerinden) neredeyse seni gözleriyle devirecekler ve (senin için), 'hiç şüphe yok ki kesinlikle o bir mecnundur' diyorlar."[36]

O kâfirler sana kinle ve nefretle bakıyorlar. Aynısı kıyamete kadar devam eder. Sen de birilerine âyetleri okuyunca sana kinle ve nefretle bakar; çünkü kendi fikirleri vardır. Kendi ilâhları onlara birtakım sözler söylemiş, onlar da kendi ilâhlarının sözlerine iman etmiştir. Onun için Allah'ın âyetlerini onlara okuduğunda sana kinle, nefretle ve hasetle bakarlar. Öyle ki neredeyse seni gözleriyle seni devirecekler. Bunu Allah söylüyor.

Her bir kardeşimiz için söylüyoruz. Nerede olursak olalım; âyetleri okuduğumuzda birileri bize kinle, nefretle, hasetle, sanki bizi gözleriyle devirecekmiş gibi bakarsa şaşırmayalım; çünkü onlar kendi ilâhlarından başka şeyler öğrenmişlerdir. Her neyi, kimi ilâh edinmişlerse onun hükümlerini kabul etmişlerdir. Biz de Allah'ın hükmünü söyleyince o anda kinleri, nefretleri, hasetleri, küfürleri ortaya çıkar. Böylelerinin isimlerinin Müslüman olması bir şeyi değiştirmez. İstedikleri kadar ibadet etmiş olsunlar hiç fark etmez, aslında iman etmemişler, rablerini dinlememişler ve Allah'ın hükmünü kabul etmemişlerdir.

Oysaki bu Kur'ân bütün âlemlerde yaratılmış her bir varlık için ancak bir zikirdir. Allah'ın kendini tanıttığı, her bir varlığa kendi kulluklarını ve sorumluluğunu bildirdiği bir öğüt ve bir hatırlatmadır; yani saf rahmettir, dolayısıyla Allah'ın hükmünü, vahyini kabul etmemek tamamıyla rahmeti kabul etmemektir.

Şimdi de Muzzemmil Sûresi'nden gece kalkıp Kur'ân okumakla ilgili âyetleri okuyalım. Böylelikle rabbimizin bu konuda ne buyurduğunu direkt olarak ondan öğrenelim; yani gece kalkıp

[36] Kalem /51

Kur'ân okumanın, secde etmenin, rabbimizi zikretmenin, tesbih etmenin ne kadar önemli olduğunu anlayalım.

Muzzemmil Sûresi'ndeki âyetler de ilk inen âyetlerdendir. Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"Ey (vahyin) örtüsüne bürünen (resul)! (Nebîliğin ve resullüğün gereği olan vahyi almaya hazırlanmak için) Birazı hariç, geceleyin kalk!"**

"Ben mü'minim" diyen her bir kul için bu âyetlerin hepsi çok kıymetlidir. Bizim de rabbimize olan imanımızı, sevgimizi ispatlamak için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmamız şarttır.

"(Gecenin) Yarısında yahut ondan biraz azalt ya da çoğalt ve Kur'ân'ı tertil üzere (anlayarak tane tane) oku!"[37]

Tertil üzere okumak; âyetleri tane tane, tefekkür ederek ve anlayarak okumak demektir. Yani tabir-i caizse âyetleri yutarak, nefes gibi alarak okumaktır; çünkü sen onu yutarak anlayınca rabbine cevap verme imkânın olur.

Örnek vermek gerekirse; Kur'ân okuduğumuzda secde âyetleri geldiğinde secde eder, tesbih âyetleri geldiğinde ise rabbimizi tesbih ederiz; çünkü "secde et" emri ya da "azim olan rabbinin ismini tesbih et" âyetini okuduğumuzda emre hemen karşılık vermemiz gerekir. Bu yüzden "rabbine secde et" âyetine geldiğimizde secde eder, "azim olan rabbinin ismini tesbih et" âyetine geldiğimizde ise rükûda söylediğimiz gibi "subhâne rabbiyel azim" deriz, dememiz lazım. Aynı şekilde "ea'lâ olan rabbinin ismini tesbih et" âyeti geldiğinde hemen o anda rabbimize cevap verip "subhâne rabbiyel ea'lâ"[38] deriz. Tertil üzere okumak böyledir ve rabbimiz bunu özellikle gece kalkıp Kur'ân okumak için söylüyor.

[37] Muzzemmil /1-4
[38] A'lâ / 1

"Çünkü Biz, sana (sorumluluğu) ağır bir söz ilka (edip vahy)edeceğiz."[39]

Ağır sözü taşıyabilmemiz için gece kalkıp rabbimizle beraber olmamız ve Kur'ân'ı tertil üzere okumamız gerekir. Öyle ki okuduğumuz Kur'ân bize güç ve kuvvet olsun. Biz de rabbimizin huzurunda durabilelim ve rabbimizin bize vahyettiği ağır sözü, vahyi taşıyabilme gücümüz olsun.

Kur'ân'ı okurken ağır sözü yüklenmiş oluruz. Bu ağır söz, rabbimizin emridir, vahyidir. Şayet rabbimizin emrini, vahyini gerçekten okuduysak ve âyetler gerçekten gönlümüze indiyse bu ağırlığı hissederiz, taşırız.

"Muhakkak ki o gece kalkışı (âyetleri tefekkür ederek anlama ve onunla dirilme açısından) çok daha tesirli ve söz (kavrayış) bakımından daha sağlamdır. Zira gündüz vakti sana uzun uzadıya bir meşguliyet vardır."

Gündüz bizim için meşguliyetler vardır. Bu nedenle gönlümüzü âyetlere tam olarak açamaz, kendimizi ona veremeyiz. Gece kalkışı ise farklıdır. Meşguliyetimiz olmadığı için gönlümüzü âyetlere açar, kendimizi ona verebiliriz. Eğer âyetlerin gönlümüze yazılmasını istiyorsak o zaman duruma göre gecenin bir bölümünü, yarısını, üçte birini veya üçte ikisini rabbimize ayırmamız gerekir.

"(Geceleyin) Rabbinin ismini zikret ve (her şeyden sıyrılarak) bütün varlığınla O'na yönel!"

İnşallah bütün kardeşlerimiz gece hem teheccüd namazını kılar hem rabbini tesbih eder, zikreder hem de Kur'ân'ı tertil üzere okuyup anlamaya çalışırlar. İstersek birkaç âyet okuyalım; ama mutlaka okuyalım. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olanlar

[39] Muzzemmil /5

olarak rabbimizin bu emrini yerine getirmemiz şarttır; çünkü biz de rabbimizin dostluğunu, veliliğini istiyoruz.

"O, doğunun da batının da (doğanın da ölenin de görünenin de görünmeyenin de) Rabbidir, O'ndan başka İlâh yoktur. Öyleyse (yalnız O'na güvenip teslim olarak) O'nu vekîl edin!"[40]

Sadakallahulazim.

Biz de rabbimizin emrettiği gibi yapacak, gecelerimizi Kur'ân'la değerlendireceğiz inşallah. Eğer rabbimizi, rabbimizin huzuruna varmayı istiyorsak bunu mutlaka yapmamız gerekir. Yapalım ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmuş ve rabbimizin övgüsüne layık olmuş olabilelim.

Allah bizi vahyini, âyetlerini yalanlayanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi gece kalkıp âyetleri tertil üzere okuyanlardan ve rabbinin razı olduğu gibi yapanlardan eylesin. Allah bizi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olanlardan eylesin. Allah bizi; kendini ve tüm mahlûkatı rabbinin ismiyle okuyanlardan, anlayanlardan ve idrak edenlerden eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[40] Muzzemmil /6-9

5.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber kendimizi Kur'ân'la tanımaya, hakikatte, maneviyatta Kur'ân olduğumuzu, aynı zamanda Kur'ân'ın hayatımızdaki yerini ve hayatımızın Kur'ân olması gerektiğini anlamaya çalışıyorduk.

İnsan, zahiri olarak nefes almadığı takdirde ölüyorsa manevi olarak da Kur'ân'dan nefes almayınca ölür. Ölmemesi için bu nefesin sürekli olması gerekir. Allah âyet-i kerimede **"Allah, sözün en güzeli (olan âyetleri)ni birbiriyle uyumlu ve (bıkılmadan) tekrar tekrar okunan bir Kitâb olarak indirdi"**[1] buyurmuştur. Nasıl ki insan nefes almaktan bıkmıyor, usanmıyorsa Kur'ân da öyledir. Kulun bıkmadan, usanmadan Kur'ân'ı okuması, dinlemesi, âyetler üzerinde tefekkür etmesi gerekir ki manevi olarak diri kalabilsin. Aksi takdirde ölür. Bunu rabbimiz söylüyor.

Ya eyyuhel muddessir. Kum fe enzir:[2] "Ey (vahyin) örtüsüne bürünen (ve nübüvvetini gizleyen resul)! (Nebîliğin ve resullüğün gereği olarak) Kalk ve (insanları) uyar!"

Ey örtüsüne bürünen! Kalk ve inzar et; yani insanların nazarına sun. Kendini de nazara sun. Onlara âyetleri, âbdiyeti anlatıp nasıl olunması gerektiğini öğretirken; bir kul olarak, şahid olarak, örnek olarak da kendi üzerinde o âyetleri göster.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz âyetleri insanlara inzar eden, onlara gösterendir. Bu yüzden Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz

[1] Zumer /23
[2] Muddessir /1-2

için "sen ancak bir nezirsin"[3] buyurmuştur. Aynı şekilde Kur'ân da insanlara nezirdir.[4]

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz iman edenlerin örneğidir. İman etmeyenler zaten onu örnek almazlar; çünkü rablerinin âyetlerini dinlemez ve ondan istifade etmek yerine kaçınırlar.

Ve rabbeke fe kebbir:[5] "Ve Rabbini tekbir et (Rabbinin büyüklük ve azametini anlat)!" Rabbinin büyüklüğünü, azametini üzerinde göster.

Rabbinin azameti, büyüklüğü karşısında nasıl boyun bükmen gerekiyorsa, öyle boyun bük, secde et, rabbini zikret, insanları da öyle uyar. Seni dinlemedikleri takdirde başlarına neyin geleceğini onlara anlat.

Bu her birimiz için geçerlidir. Bulunduğumuz yerde rabbimiz nasıl emretmişse öyle yaptığımızda "rabbimiz böyle yapmamızı seviyor, bunu yapmamızdan razıdır. Emri, hükmü, vahyi böyledir" dediğimizde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ve Allah'ın âyetlerine tabi olmuş oluruz.

Her zaman için hüküm de emir de Allah'ındır. Bize düşen; rabbimizi tekbir etmektir. Bunun için de Allah nasıl emretmiş, nasıl bir hüküm vermişse itiraz etmeden, isyan etmeden "ben, bence, bana göre, benim de bir fikrim var" demeden veya birilerini Allah'ın önüne koyup "falancalar şöyle hüküm vermiş, biz de onlara uyuyoruz" demeden onun hükmüne boyun bükmemiz ve hükmü karşısında rükû edip secde etmemiz gerekir.

[3] Fâtır /23
[4] Furkân /1
[5] Muddessir /3

“Hâl böyle iken onlara ne oluyor da aslandan ürküp kaçan yaban eşekleri gibi (insanlık için ancak bir) Zikir (öğüt ve hatırlatma olan bu Kur’ân)dan yüz çevirip kaçıyorlar?”[6]

Kur’ân’ı dinlemeyen, âyetlerinden kaçanlar için Allah “böyleleri yaban eşeklerinin aslandan kaçtığı gibi Allah’ın âyetlerinden kaçarlar. Bunlar anlamadı mı yoksa anlamak mı istemiyor?” buyurdu.

Âyetlerden kaçmak; gönlü başka tarafa çevirmek, onu anlamaya çalışmamak, kabullenmemek ve âyetler karşısında “ben, bence, bana göre” demekten kurtulmamaktır. Âyetlerden kaçınmak bizi aslandan kaçan yaban eşekleri konumuna düşürür; ama bu tercih bize aittir.

Gördüğümüz gibi; okuduğumuz her âyette rabbimiz “Kur’ân bir zikirdir, hatırlatmadır” buyuruyor. Bu Kur’ân, insanı insana hatırlatır. Huzurundan geldiği, söz verdiği, “belâ şehidnâ”[7] dediği rabbini hatırlatır.

Madem öyle insan neden Allah’ın vahyinden kaçar, neden kendini, geldiği yeri hatırlamak istemez! Onu yaratan rabbi defalarca ona hatırlatırken hâlâ rabbinin vahyine yüz çeviren, âyetleri görmezden gelen, yok sayan, anlamak, tabi olmak istemeyen birine mü’min denir mi? -Elbette ki denmez. İnsan denir mi? -Yine denmez. Bunun yerine yaban eşeği denir; ama eşek olmayı kendisi tercih etmiştir.

Allah, âyetlerden kaçmanın insanı yaban eşekleri konumuna düşürdüğünü buyuruyor. Biz de bakacağız: Acaba ümmet, yaban eşekleri gibi Allah’ın âyetlerinden kaçıyor mu kaçmıyor mu, âyetlerden uzak duruyor mu durmuyor mu? Buna Kur’â’nı okuyanlar da dâhildir. Biri Kur’ân’ı okuyor; fakat anlamaya çalışmıyorsa o da yaban eşeklerinin aslandan kaçtığı

[6] Muddessir /49-51
[7] A’râf /172

gibi âyetlerden kaçıyor demektir. Yani "ben Kur'ân'ı okuyorum, sevap kazanıyorum" diyenler de âyetlerden başka şekilde kaçıyorlar, şeytan onlara diğerlerinden farklı bir hile yapıyor!

Evet, "bu Kur'ân bir zikirdir, hatırlatmadır, nasihattir, öğüttür" buyurdu Allah; çünkü Allah bu Kur'ân'la bizi bize anlatır, kendini bize tanıtır.

Kur'ân'ı anlamadan okuyup geçince rabbimizin vahyini okumuş olmayız. Eğer Kur'ân'ı anlama derdimiz yoksa ondan kaçıyoruzdur. Burada söz konusu olan ebedi hayatımızdır, rabbimizi, kendimizi tanımamız, kim olduğumuzu bilmemiz ve bu âlemde niye bulunduğumuzdur. Hâl böyleyken "Kur'ân'ı anlamak gerekmez, ben anlamadan okudum sevap kazandım, herhâlde cennete giderim" diyenden daha çok aklını kullanmayan kimse var mıdır!

Rabbimiz bütün âyetlerde nasıl yaşamamız gerektiğini bize anlatmış, haber vermiştir. Hem de her hâlimizi, her anımızı; nasıl düşünmemiz, nasıl konuşmamız, nasıl yapmamız, her varlığa, her insana nasıl muamele etmemiz, onları nasıl görmemiz gerektiğini anlatmıştır. İşte, rabbimizin bize ne anlattığını bilmemiz ve idrak etmemiz için Kur'ân'ı anlayarak okumamız şarttır.

"Bu (Kur'ân âyetleri), Rabbinizden (size gelen) basiretlerdir (hakkı görmeniz için bir nûrdur). İman eden bir kavim için bir hidâyet ve bir rahmettir."[8]

Allah'ın âyetleri insanda hem hidâyet hem rahmet hem de basiretler; yani görme, işitme, bilme, anlama olur. Basiret hepsini birden kapsar. Eğer Kur'ân basiretse bu durumda Kur'ân'ı olmayanın, âyetleri bilmeyenin, anlayıp iman etmeyenin basireti yoktur. Böyleleri manevi olarak kördür.

[8] A'râf /203

Basiret zaten bizde mevcuttur; ama Allah onu yalnızca Kur'ân ile açar. Kur'ân ile insanın maneviyatının buluşması gerekir ki insan dirilebilsin. Kul, Kur'ân ile ne kadar buluşursa o kadar dirilir.

Her şey insanda mevcuttur. Basiretler de rahmet de işitmek de bilmek de anlamak da insanda mevcuttur. Bütün güzellikler insanda Allah'ın kendisine vahyettiği bu hatırlatmayla açığa çıkar. Bir şeyi biliyor olabiliriz ama onu unutmuşsak bu durumda onun bize hatırlatılması gerekir. Bundan dolayı Allah âyet-i kerimelerde **"muhakkak ki bu (Kur'ân) bir zikirdir (insanlara bir öğüt ve hatırlatmadır)."**[9] **"Sen ancak bir müzekkirsin (âyetlerimi hatırlatıcı ve öğüt vericisin)"**[10] buyuruyor.

Allah bu âyetleri her birimize söylüyor. Bizim de rabbimizin âyetlerini okuyarak önce kendimize, sonra hatırlatabildiğimiz herkese kim olduğumuzu hatırlatmamız gerekir; ama özellikle kendi üzerimizde göstererek hatırlatmamamız gerekir. Öyle ki âyetleri yaşamış ve inzar etmiş olalım.

Nasıl?

Rabbimiz neyi emretmiş, neyi buyurmuş, nasıl olmamızı, mahlûkata nasıl bakmamızı, nasıl görmemizi, nasıl yapmamızı, varlığa, insanlara nasıl muamele etmemizi emretmişse öyle yaptığımızda Allah'ın âyetlerini üzerimizde göstermiş oluruz. Bununla beraber Hz. İnsan olduğumuzu, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e, Kur'ân'a tabi olduğumuzu, rabbimize itaat ettiğimizi, kul olduğumuzu ve rabbimize verdiğimiz sözü yerine getirdiğimizi kendi üzerimizde ortaya koymuş, insanları buna şahid kılmış oluruz. Kendimiz şahid olduğumuz gibi insanları da buna şahid kılmış oluruz.

[9] İnsân /29
[10] Ğâşiye /21

Rabbimiz insana nazar ederken onda kendi güzelliğini; isimlerinin üzerinde tecelli ettiğini ve âyetlerinin üzerinde dirildiğini görmeyi diler. Zaten bir kul, rabbini dinlediyse onun üzerinde görünen sadece rahmet olur, af olur, mağfiret olur, nûr olur, hidâyet olur, ikram olur, nimet olur, kerimlik olur; yani rabbinin güzelliği olur. Allah'tan, resulünden, vahyinden yüz çevirince ise onda sadece karanlık kalır ki Allah da âyet-i kerimede **"de ki: Hak geldi, bâtıl yok oldu. Zaten bâtıl yok olmaya mahkûmdur."**[11] Hakkı çekip çıkarırsan bâtıldan başka bir şey kalmaz, buyurmuştur.

Biri haktan yüz çevirince geriye bâtıl kalır, karanlık kalır. Şeytanın verdiği vesveseler, şeytanın hâli, yakınlığı kalır. Böyle olunca her hâli, tavrı ilâhi, rabbani değil; şeytani olur.

Ne olursa olsun kul, "benim üzerimde görünen kimdir, nedir" deyip kendine bakmalıdır. Ya Allah ona zatıyla ve sıfatlarıyla tecelli etmiş, rabbinin güzelliği üzerinde görünmüştür ya da üzerinde şeytan görünmüş, cehalet görünmüş, karanlık görünmüş, rabbinden mahrumiyet görünmüştür. Biri böyleyse Hz. İnsan olmaktan mahrum kalmıştır, dolayısıyla üzerinde mahrumiyet görünür, herhangi bir hayvanın hâli görünür, yaban eşekleri gibi Allah'tan kaçan bir hâl görünür. Kur'ân'ı okusa bile onu anlamaya çalışmayarak aslında onu dinlemez, ciddiye almaz ve yüz çevirip ondan kaçar.

Bir de köpek gibi dilini çıkarıp solumak vardır. **"Eğer Biz dileseydik kesinlikle onu, o (verdiğimiz âyet)lerle yüceltirdik; fakat o, (dünya denilen) yere saplan(ıp kal)dı ve (nefsinin) hevâsına tabi oldu. Onun misali (tıpkı) köpeğin misali gibidir; onun üzerine varsan da (sana) dilini sarkıtıp solur, onu (kendi hâline) bıraksan da (sana) dilini sarkıtıp solur. İşte, âyetlerimizi yalanlayan kavmin durumu böyledir. Şimdi onlara bu kıssayı**

[11] İsrâ /81

anlat, umulur ki onlar (enine boyuna düşünüp bunu) tefekkür ederler. Âyetlerimizi yalanlayan ve nefislerine zulmeden kavmin durumu ne kötüdür!"[12] Allah'ın vahyinden kaçanların manevi olarak aynı zamanda böyle bir hâli vardır. Bunlar da Allah'ın âyetlerini öğrendikleri, anladıkları hâlde dünyaya saplanmış ve yalancılardan, zalimlerden, fâsıklardan olmuştur. Allah da fâsıkları hidâyete erdirmez.[13]

Allah'ın vahyinden ısrarla kaçmak isteyenler dillerini köpek gibi çıkarıp solurlar. Üstlerine varsak da varmasak da bize düşmanlık yaparlar. Aslında bize düşmanlık yapmazlar. Bizde tecelli eden Allah'ın güzelliğine düşmanlık yaparlar; çünkü karanlık nûra, aydınlığa düşmandır.

Peki, düşmanlık yapmalarının sebebi nedir?

Bunun sebebi; hak gelince bâtılın zail olmasıdır, yok olmasıdır. Yok olmaktan korktukları için onlar da Allah'ın güzelliğine, nûra düşmanlık ederler.

"Hayır (onların zannettikleri gibi değil)! Muhakkak ki bu (Kur'ân insanlık için ancak) bir zikir (öğüt ve hatırlatma)dır."

Hayır, bu senin zannettiğin gibi değildir. Bu Kur'ân sana seni hatırlatır. Hâl böyleyken nereye kaçıyorsun! Neden yaban eşeklerinin aslandan kaçtığı gibi kaçıyorsun! Bu Kur'ân bir zikirdir, sana seni hatırlatır! Rabbin sana onunla nasihat ediyor, öğüt veriyor ve seni sana hatırlatıp kendine davet ediyor. Allah'ın vahyi hakkındaki bu zanların yanlıştır. Sakın Kur'ân'ı farklı bir şeymiş gibi zannetme, rabbini dinle ve ondan kaçma!

Her konuda olduğu gibi burada da tercihi Allah, kuluna vermiştir. Bu yüzden Allah âyetin devamında **femen şâe**

[12] A'râf /176-177
[13] Munafikûn /6

zekerehu:[14] "Dileyen onu tezekkür eder (Allah'a âbd olmak için yaratıldığını hatırlar ve onunla küfürden, şirkten temizlenir)" buyurur.

Bu Kur'ân bütün insanlar için zikirdir, hatırlatmadır, nasihattir. Kaçıp kaçmamak ise insanın kendi tercihine aittir. Kul isterse yanlış fikirlerini, düşüncelerini temizleyip yerine Allah'ın âyetlerini koyar, böylelikle hakiki ilme ve doğru bakışa sahip olur. İsterse zan içinde kalır; ama zan da insana haktan hiçbir şeyi kazandırmaz.[15] Yine de dileyen zan içinde kalır, dileyen de aklını kullanır, düşünür, tezekkür eder, tefekkür eder ve anlamaya çalışır.

Bir şeyi rabbimiz söylediyse öyle olduğuna iman ediyoruz. Mü'minler de zaten iman edip tefekkür edip onu hatırlamaya çalışırlar.

"O Kur'ân ancak âlemler için ve sizden Allah'a varan yolda istikamet üzere olmak isteyenler için bir zikir, hatırlatma ve öğüttür."[16]

Her insan bir âlemdir. Allah insana "âlem" buyuruyor. Bu yüzden Allah her bir insanın kıymetini, değerini, şerefini anlatmak için **"kim bir canı, bir can karşılığı veya yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya karşılık olmaksızın (haksız yere zahiren veya manen) öldürürse bütün insanları öldürmüş gibidir. Her kim de birini (zahiren veya manen) yaşatırsa bütün insanları yaşatmış gibidir"**[17] buyurmuştur.

Zahiri olarak böyle olduğu gibi manevi olarak da böyledir. Zahiri olarak öldürmenin ne demek olduğunu biliyoruz. Zahiri

[14] Muddessir /54-55
[15] Yûnus /36
[16] Tekvîr /27-28
[17] Mâide /32

olarak diriltmeye de her ne kadar kelimeyi tam olarak ifade etmese de birinin hayatını kurtarmak diyelim.

Peki, manevi olarak öldürmeyi ya da diriltmeyi nasıl anlamamız gerekir?

İnsan birini zahiri olarak öldürdüğünde, öldürdüğü kişinin sadece dünya hayatı bitmiş olur; ama kendisi onun bütün günahını yüklendiği için öldürdüğü kişiyi cennete göndermiştir. Bu aslında ölen kişi için felaket değildir; ama insan birini manevi olarak öldürürse; yani o kişiyi imanından eder, Allah'tan başka tarafa döndürür ve imanını, rabbini, insanlığını kaybetmesine sebep olursa onu cehenneme göndermiş olur ki bu durumda kendisi de bütün insanları cehenneme göndermiş gibi karşılık görür.

Şimdi de manevi olarak dirilmeyi izah edeyim. Allah âyet-i kerimede **"ey iman (ettiğini iddia) edenler! (Allah ve resulü) Size hayat verecek şeylere (âyetlerimize iman etmeye) sizi davet ettiği zaman (hemen) Allah'a ve resul(ünün davetin)e icabet edin (ve dirilin)!"**[18] buyurmuştur.

Bir insana bir veya birkaç âyeti anlatırsak, o da anlattığımız âyetlere iman edip rabbine döner, bundan dolayı ebedi hayatını kazanırsa anlattığımız âyetlerle onu diriltmiş oluruz. Allah da bize bütün insanları diriltmişiz gibi muamele eder, karşılık verir.

Şayet biri bir insanı diriltebiliyorsa bütün insanları da diriltebilir; onlara hidâyet olabilir, rahmet olabilir, iman olabilir, marifet olabilir. Aynı şekilde bir insanı öldürebiliyorsa bütün insanları da öldürebilir. Bu nedenle karşılık olarak bütün insanları öldürmüş gibi olur; çünkü bu onun gönül hâlidir. Ceza olarak da mükâfat olarak da durum böyledir. Burada bütün mesele niyettir.

[18] Enfâl /24

İnsan karşısındaki kişiyle muhatap olurken niyetinin onu öldürmek mi, yoksa diriltmek mi olduğuna bakması gerekir.

"O (Kur'ân) ancak âlemler için (ve) sizden (Allah'a varan yolda) istikamet üzere olmak isteyenler için bir zikir (hatırlatma ve öğüt)tür."[19]

Evet, dediğim gibi: Her insan bir âlemdir. Kur'ân'da bütün insanlar için; istikamet üzere olmak, rabbine varan yolda olmak, sırât-ı mustâkimde rabbine yürüyüp varmak isteyenler için bir zikirdir, hatırlatmadır, nasihattir, öğüttür.

İnsanlar kendilerine göre bize öğüt verebilir, nasihat edebilir, "falancanın yaptığı gibi yap, şunlar şöyle yaptı kazandı, sen de böyle yaparsan kazanırsın" deyip bize Kur'ân'dan başka bir hatırlatma yapabilir. Aynı zamanda bizi dünyaya, mevkiye, makama davet edebilir. Bütün bunların yanında bir de bizi yaratan rabbimiz davet eder ve bize hatırlatır. Geçmişteki kavimlerin, Allah'ın âyetlerini inkâr edenlerin nasıl gazaba uğradığını, yaptıkları şeylerin kendileri için nasıl bir felaket olduğunu bize hatırlatır. Bununla beraber manevi olarak kazananları; nebîleri, resulleri, onlarla beraber olan mü'minleri bize anlatır ve onlardan nasıl razı olduğunu bize hatırlatıp beyan eder. Sonra da "sana hakkı da bâtılı da öğrettim, şimdi tercih senindir" buyurur. Biz de ya rabbimizi dinler, tercihimizi Allah'tan yana yapar; Kur'ân'ı okur, dinler, rabbimizin bize olan vahyini alır, anlamaya çalışır, rabbimize varan yolu tutarak sırât-ı mustakîm üzere oluruz ya da Allah'ın vahyini reddeder, başka sözleri, zikirleri, hatırlatmaları, davetleri kabul ederiz.

İnsan olmak, ebedi hayatını kazanmak isteyenler Allah'ı dinlemekten, vahyini almaktan, onu anlayıp imana, ahlaka, amele dönüştürmekten başka çarelerinin olmadığını bilirler, dolayısıyla

[19] Tekvîr 27-28

Allah'ın vahyini muhabbetle kabul edip okur ve anlamaya, gereğini yapmaya çalışırlar.

Kur'ân okumaya, âyetleri hayatımıza geçirmeye çalışmak zorlanarak olmamalıdır; çünkü Kur'ân bizim hayat kitabımızdır ve olmazsa olmaz olanımızdır. Bu yüzden her zaman için "rabbim benimle konuşuyor ve bana vahyediyor" deyip Kur'ân'ı bizim için mutlaka gerekli olduğuna iman ederek okumamız lazımdır.

Örnek vermek gerekirse; "siz Allah'ın indirdiklerine iman etmeyecek misiniz? Kalbinizin, gönlünüzün Allah'ın indirdiğine, Kur'ân'a, âyetlerine ısınma vakti gelmedi mi! Artık kalbiniz ürpermeyecek mi! Bu kadar mı katılaştı! Geçmiş ümmetlerin, ehli kitabın üzerlerinden uzun zaman geçti de onların kalpleri katılaştı. Sizin de kalbiniz Yahudiler, Hristiyanlar, Sabiiler gibi katılaştı, taş gibi mi oldu? Bundan dolayı mı vahyimi dinlemiyorsunuz ya da dinleyince kalbiniz ürpermiyor, bir şey hissetmiyorsunuz! Üzerinizden bu kadar uzun bir zaman mı geçti"[20] âyetini okuduğumuzda, "bunu rabbim bana soruyor" dememiz lazım.

Peki, bize kitap verilmesinin üstünden uzun bir zaman geçti mi?

Elbette ki geçmedi, geçmiyor da. Her an sadece bir andır. İnsanın aklı bunu almasa da Allah katında bu böyledir. Zaten zamandan, mekândan münezzeh olmak demek, subhân demek böyledir. Allah için an diye bir şey yoktur. An da zaman da mekân da yaratılmışlar içindir. Biz rabbimizin huzurunda durunca o bir anda olmuş oluruz. Allah da her şeyi içinde bulunduğumuz o anda bize vahyeder. Allah bizi her neyle muhatap ettiyse o an rabbimizin huzurunda olduğumuz ve rabbimizin, âyetleri bize indirdiği andır. Allah zamanı döndürür ve bizi hep aynı ana getirir.

[20] Hadîd /16

Biliyorsunuz Kur'ân'ın indiği, inmeye başladığı Ramazan ayındayız. Âyetlerin artık gönlümüze inmesi gerekir. Kur'ân'ı okurken "rabbim bu âyetleri şu anda gönlüme vahyediyor, şimdi şu anda rabbim bunları bana söylüyor" dediğimizde âyetler gönlümüze iner ve rabbimiz âyetlerini gönlümüze inzal eder. Böyle olunca âyetler bizde imana, ahlaka ve amele dönüşür. Âyetlerin nûru kalbimizi, gönlümüzü aydınlatır, nûrlandırır ve fikrimizi, düşüncemizi, hayatımızı aydınlatmış olur. Böyle bakmadığımız sürece âyetleri bir bilgi olarak okumuş, anlamış oluruz. Oysaki Allah'ın vahyini anlayıp hayatımıza geçirince sırât-ı mustâkimde rabbimize yürüyebilir, koşabiliriz. Allah'ın vahyi olmadan sırât-ı mustâkimde yürüyemeyiz.

Allah âyet-i kerimede **"eğer kendisiyle dağların yürütüleceği veya kendisiyle yeryüzünün parçalanacağı yahut kendisiyle ölülerin konuşturulacağı bir Kur'ân olsaydı (o, bu Kitâb olurdu; ama kâfirler yine de iman etmezlerdi)"**[21] buyurmuştur. Bu kitap dağı yürütür. Hâl böyleyken bizi yürütmüyorsa bir sorun vardır. Bu sorun da Kur'ân'ı dinlememiz, anlamamamız ve ona iman etmememizdir. Eğer âyetleri rabbimizin buyurduğu, emrettiği gibi anlayıp, iman edip ahlaka dönüştürmüyorsak Kur'ân bizi yürütmez.

Elbette ki herkesin bir gücü vardır ama bilmemiz lazım ki Allah kimseye gücünün yettiğinden başkasını yüklemez[22] ve gücünün yetmediği bir şeyi yapmasını kulundan istemez. Kulun gücü ne kadarsa âbdiyet olarak da ancak o kadarından sorumludur. Buradaki bütün mesele; insanın var olan bütün gücünü gerçekten kullanıp elinden geleni yapmaya çalışmasıdır. Kul böyle yaptığı takdirde Allah artık o kadarını yeterli görür, üstelik bire en az on verip kulunun yaptıklarını katlar. Bunun yanı

[21] Ra'd /31
[22] Bakara /286

sıra kuluna bire yüz, bire beş yüz, bire yedi yüz, hatta hesapsız verir ki bu da Allah'ın saf rahmeti, affı, mağfireti ve ikramıdır.

"(Şunu da unutmayın!) Âlemlerin Rabbi Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz (ve Allah sizin için sadece hayrı diler)." [23]

Allah sizin için sadece hayrı, rahmeti, affı, mağfireti, güzelliği, cenneti, yakınlığını ve dostluğunu diler. Bütün bunlar size rabbinizden bir ikramdır. Artık rabbinizi tanıyın ve size olan lütfunu, yakınlığını anlayın.

"(Resulüm!) Biz sana (Kur'ân'ı okuyup) okutacağız ve sen onu unutmayacaksın."[24]

Kendimiz okursak Kur'ân'ı unuturuz ama rabbimiz bize Kur'ân'ı okutursa hiçbir şekilde onu unutamayız.

Peki, rabbimizin okutması nasıl olur?

Kur'ân'ı okuduğumuzda "bunu rabbim bana söylüyor, rabbim bana okuyor" deyip âyetlere cevap verirsek Allah onu bize okutmuş olur. Allah önce bize okutur, sonra okuduğumuz âyet için bize cevap verdirir. Sonuçta âyete cevap vermişsek onu anladığımız için cevap vermişizdir. Anlaşılmadan cevap verilmez. Eğer "rabbim acaba bana ne söylüyor" deyip âyetleri okumaya çalıştıysak ve anladıysak rabbimiz bize okutmuştur, eğer bir de âyetlere cevap verdiysek bu defa tam olarak okumuşuz demektir. Neyi ne kadar anlarsak o kadar cevap veririz. Her cevap verişimizde ise Allah bize bir daha cevap verir.

Allah mutlaka herkesin gönlüne, okuyuşuna, anlayışına, duasına göre cevap verir. Bu nedenle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"insanlarla az konuşun, Allah ile çok konuşun"* buyurmuştur. Allah

[23] Tekvîr /29
[24] A'lâ /6

ile çok konuşmak hem dua etmektir hem de rabbimizi zikretmek, tesbih etmek, hamd etmektir.

Bütün ibadetler duadır; Allah ile konuşmaktır, secde etmektir. Namaz zaten baştan sona duadır, hem de bütün ibadetleri kapsayan duadır. Zahiri olarak rabbimizin huzurunda durmaya çalışırken, manevi olarak da miraçta, rabbimizin huzurunda rabbimizle sohbet etmek ve hâlimizi rabbimize arz etmektir. Yetmez, bir de rabbimizi tesbih etmek, hamd etmek ve ona şükretmektir. Namaz bu şekilde bütün ibadetleri birden kapsar; yani namaz toptan bir ibadettir.

Evet, okuduğumuz âyette **"(resulüm!) Biz sana (Kur'ân'ı okuyup) okutacağız ve sen onu unutmayacaksın"** buyurdu Allah.

Unutmamak için aşk gerekir, iman gerekir; çünkü insan ancak sevdiğini unutmaz. Sevdiği, âşık olduğu kendisine bir söz söylerse onun sözünü asla unutmaz. Biz de iman edince, rabbimizi sevince, âşık olunca, Allah'ın âyetlerini okuduğumuzda onu unutmayız.

Bununla beraber bizi yaratan rabbimiz âyetlerinde bize bir söz söylemiştir. Biz de her âyeti okuduğumuzda "rabbimin istediği, razı olduğu, sevdiği gibi olacağım" diye rabbimize söz vermeye ve cevap vermeye çalışmışız. Ya da rabbimize verdiğimiz sözü, ahdimizi tazeleyip tekrarlamaya çalışmışız. Allah da onu bize unutturmaz.

"Mü'minler ancak o kimselerdir ki Allah zikredil(ip anıl)dığı zaman (haşyet ve muhabbetle) kalpleri titreyen, kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğunda imanlarını (Allah'a olan haşyet ve muhabbetlerini) artıran ve yalnız Rabblerine tevekkül eden kimselerdir."[25]

[25] Enfâl /2

Dikkat edersek Allah mü'minler için "kendileri âyetleri okuduğunda" demiyor, "kendilerine âyetler okunduğunda" buyuruyor. Yani âyetleri ona okuyan biri vardır. Bu durumda insan tek başına Kur'ân okuyunca âyetleri ona Allah okuyor demektir! Kelimeyi doğru anlamak gerekir. Rabbi ona okumuş, o da rabbine cevap vermiştir.

Kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğunda imanlarını arttırırlar… Demek ki bize imanı verecek olan Allah'ın âyetleriymiş, Allah'ın bizimle konuşması, âyetlerini bize okumasıymış! Kur'ân'ı Allah'tan dinleyince iman olur. Diğer türlü iman olmaz. Zaten genel itibariyle baktığımızda ümmet olarak hep Kur'ân'ı okuyoruz; ama imanımız ne kadardır!

Mesela; biri Kur'ân'ı ezberleyip hafız olmuşsa, onun nasıl bir imanı olmalıdır?

O kişi bütünüyle iman ve bütünüyle aşk olmalıdır.

Peki, baktığımızda hafızlar böyle midir?

Maalesef böyle değildir; çünkü Allah onlara okumamıştır. Onlar sadece Allah'ın söylediğini ezberlemeye çalışırlar, okuduklarında da ezberledikleri âyetleri tekrar ederler hem de nefisleriyle tekrar ederler. Böyle olunca da nefis tezkiye olmaz, temizlenmez.

Dediğim gibi: Biri âyetleri okurken "bunu rabbim bana söylüyor, rabbim şu anda şimdi benimle konuşuyor" derse rabbi ona âyetleri okumuş olur. Bunun sonucunda Allah'a olan imanı, aşkı, muhabbeti artar ve artık Kur'ân'ı unutmaz, unutamaz. Allah'ın kendisine ne söylediğini, rabbinin neyi sevdiğini, nasıl yapılmasını sevdiğini bilir ve baştan sona her okuyuşunda, Allah'a her cevap verişinde rabbinin nûru tecelli eder, iman tecelli eder, aşk ve muhabbet tecelli eder. O da artık nefsinden, benliğinden, varlığından bütünüyle kurtulur. Nerede olursa olsun âyetin bir

bölümünü ya da âyette rabbinin ne dediğini hatırlar, rabbinin kendisinden nasıl düşünmesini, konuşmasını istediğini bilir. Zahiri olarak âyeti hatırlamayabilir; ama rabbinin kendisinden ne istediğini mutlaka hatırlar ve hâlinin, tavrının mutlaka bir âyete dayandığını bilir; çünkü Kur'ân'ı rabbinden dinlemiştir. Kur'ân'ı Allah okumazsa insan âyetleri gönlüne yazamaz, gönül itibariyle ezberleyemez.

Bazen bir âyeti dinleyince onu unuttuğumuzu zannederiz; ama bu doğru değildir. Eğer rabbimizden dinlemişsek hiçbir âyeti unutamayız, rabbimiz onu bize unutturmaz. Manevi olarak rabbimizle aramızda öyle bir aşk ve muhabbet bağı olmuştur ki o anda bütün gönlümüzle rabbimize döndüğümüzde, rabbimiz bizden ne istediğini gönlümüze o anda vahyeder ve bu vahiy daha önce dinlediğimiz vahiyle aynı vahiy olur. Zaten aynı değilse bir sorun vardır, araya bir şeyler karışmış demektir.

"(Resulüm!) Biz sana (Kur'ân'ı okuyup) okutacağız ve sen onu unutmayacaksın. Ancak Allah'ın dilediği müstesna. Muhakkak ki Allah, açığı da gizli olanı da bilir."[26]

Allah'ın dilediği müstesna; yani Allah emrinin mahkûmu değil, hâkimidir. Bununla beraber Allah açığı da gizliyi de bilir. Buna rağmen Allah unutturduysa bir muradı ve bir rahmeti vardır, burada Allah'ın rahmeti tecelli etmiştir; çünkü unutturduysa ondan hesaba çekmeyecek demektir ki bu da rahmetinin tecelli ettiğini gösterir.

Allah hem gizli olanı hem de açıkta olanı bilir. Aynı şekilde gizlediklerini de açığa vurduklarını da bilir. İşin bu bölümünde Allah'ın rahmeti tecelli eder. Allah, kulunu sorumlu tutmamak için o anda onu kuluna unutturur.

[26] A'lâ /6-7

Bu nasıl bir rahmet tecellisidir ki kuluna günahlarını dahi unutturuyor!

"(Resulüm!) Biz sana (anlaşılması ve amel edilmesi) kolay olan (bu Kur'ân)ı (daha da) kolaylaştıracağız." Anlamayı da anlatmayı da sana kolaylaştıracağız. **"O hâlde eğer öğüt fayda verirse sen (onlara) öğüt ver!"**[27] Fayda veriyorsa Kur'ân'la öğüt ver, insanlara hatırlat, Kur'ân'la nasihat et.

"Eğer fayda verirse öğüt ver" ne demektir ya da bu âyeti nasıl anlamamız gerekir?

Birine bir âyet okuduysak, o da iman etmeye ve okuduğumuz âyeti hayatına geçirmeye çalışırsa, öğüdümüz ona fayda vermiş, bu yüzden ona tekrar etmemiz gerekir; ama bir, iki, üç, beş defa aynı âyeti okuduk, buna rağmen o iman etmeye, okuduğumuz âyetle amel etmeye çalışmadıysa, dinlemek istemediyse, öğüdümüz ona fayda vermemiş olur ki bu durumda ona tekrar etmemiz gerekmez; çünkü mücevheri köpeğin boynuna asmak doğru değildir, köpek mücevhere layık değildir. Allah'ın âyetlerini dinlemek istemeyenlere ısrarla anlatmak da aynen böyledir. Sadece bilmeyene, anlamayana; ama bilmek, anlamak isteyenlere anlatmak gerekir. Görmeyenlere, işitmeyenlere; ama görmeyi, işitmeyi isteyenlere göstermeye ve duyurmaya çalışmak gerekir. İşittiği hâlde işitmemiş numarası yapanlara ya da işitmek istemeyenlere biz işittiremeyiz. Bu yüzden Allah âyet-i kerimelerde **"(resulüm! Hakka olan bu daveti duymak istemeyen) sağırlara sen mi işittireceksin yahut (hakkı görmek istemeyen) körleri ve apaçık bir dalâlet içinde bulunanları (sen mi) hidâyete erdireceksin?"**[28] **"Elbette sen**

[27] A'lâ /8-9
[28] Zuhrûf /40

ölülere işittiremezsin, arkalarını dönüp giderlerken sağırlara da (hakka olan bu) daveti duyuramazsın"[29] buyurmuştur.

İşitmek istemeyenler manevi olarak ölüdür, sağırdır, kördür. Bir köre ısrarla "şuraya bak" demek ne kadar doğru değilse; Allah'ın âyetlerine karşı sağır, kör, kalpsiz olanlara da ısrarla "âyete bak" demek de o kadar doğru değildir. Onlara âyeti öğretemez, gösteremeyiz. Hakkı ve hakikati gösteremez, işittiremeyiz. O zaten hakikati biliyor, zaten Allah'tan, Allah'ın âyetlerinden bile bile yüz çevirmiş, bile bile kendinden yüz çevirmiş, bile bile Allah'ı dinlememiş, bizi hiç dinler mi!

Hepimiz böyle insanlar olduğunu biliyoruz. İş nefsimize kalsa nefsimizin de böyle olduğunu biliyoruz; ama yine de bu Kur'ân tezkiradır;[30] bize hatırlatır, nefsimizi temizler, tezkiye eder. Aynı zamanda Kur'ân'da Allah'ın nûru tecelli eder. Nûr tecelli edince de karanlıklar yok olur, sonuç olarak nefsimiz temizlenmiş, aydınlanmış olur. Böylelikle nefsimiz de rabbini ister.

Ayet devam ediyor. **"Kim (Allah'tan) haşyet duyuyorsa (o seni dinleyip) öğüt alacaktır."**

Kul, Allah'tan haşyet duyuyorsa, Allah'a karşı edepliyse, Allah'ın azametini biliyor, ilâhlığını kabul etmiş, aklını kullanıp nefsini ilah edinmemişse mutlaka rabbinin âyetlerini dinler ve öğüt alır.

"(Allah'a karşı) İsyankâr olan ise ondan kaçınır."

Allah'ın âyetlerinden kaçan herkes Allah'a karşı isyankârdır. İster âyetleri kabul etmiş gibi görünüp zahiri olarak ondan yararlanmış olsun isterse de direkt olarak kabul etmesin hiç fark etmez, Allah'a karşı isyankârdır. Allah'ın davetinden, âyetlerinden

[29] Neml /80
[30] Muzzemmil /19

kaçınır. **“O, (kıyamet günü) en büyük ateşe yaslanacaktır.”**[31] Allah’ın âyetlerini dinlemediyse ve ondan kaçındıysa cehennemliktir, yeri ateştir.

Bu âyetle artık işin ciddiyetini anlamamız lazım. Bu tehlikeye düşmemek için rabbimizi dinlememiz ve Kur’ân’ın hayatımızdaki yerine bakmamız şarttır. Şayet Kur’ân’ı okumaz ya da dinlemezsek başımıza neyin geleceğini buradan anlayalım. Rabbimiz “Kur’ân’dan yüz çevirenler ve onu dinlemeyenler Kıyamet günü en büyük ateşe yaslanacaktır, onların yeri ateştir” buyuruyor. Acaba Allah’ın kitabını, âyetleri ne kadar dinliyor, rabbimizin davetine ne kadar icabet ediyoruz! Kendimize dönüp bakarsak bunu net olarak görürüz inşallah.

Unutmamamız lazım ki bu Kur’ân, Allah’ın sözü, bir şaka değildir. “Allah şaka yapmaz”[32] buyurdu. Ya iman eder, rabbimizi dinleriz ya da kaybedenlerden oluruz. Bu yüzden Kur’ân öyle hafife alınacak bir söz değildir. Konuşan Allah’tır. Rabbimiz, yarattığı ve her türlü ikramı, şerefi verdiği kuluyla konuşuyor. Eğer kul, rabbinin vahyinden, kelamından yüz çevirirse en büyük ateşe girer, yaslanır. Yalnız ahireti değil, dünya hayatı da ateş olur.

Evet, hayat kitabımız Kur’ân’ı anlamaya ve Kur’ân’la aramızdaki bağı öğrenmeye çalışıyorduk, devam edelim inşallah.

İnnâ a’teynâ kel kevser:[33] “(Resulüm!) Muhakkak ki Biz sana (ve sana tabi olanlara ebedi nimetleri kazandıran bu) Kevser’i (Kur’ân’ı) verdik.”

Kevser Sûresi namaz kılarken en sık okuduğum sûredir. Bununla beraber bize nûr olan, yoldaş olan, yol gösteren sûredir.

[31] A’lâ /10-12
[32] Târık /14
[33] Kevser /1

Her ne kadar âlimlerimiz Kevser'e farklı farklı manalar vermiş olsa da Kevser Kur'ân'dır; çünkü Kevser bize ebedi nimetleri kazandıran, bitmez, tükenmez, sonu gelmeyen ikram demektir. Bu hiç Kur'ân'dan başka bir şey olabilir mi! Bize Allah'ın rızasını, yakınlığını, dostluğunu kazandıracak ve bizi Hz. İnsan yapacak olan yalnız Kur'ân'dır. Bu yüzden Kevser'e Kur'ân'dan başka bir mana vermek eksik olur. "Onun için sana ve sana tabi olanlara" dedi Allah. Kur'ân her birimiz için Kevser'dir ve her birimize verilmiştir.

Fe salli li rabbike venhar:[34] "Bundan dolayı Rabbin için salât et (bir kul olarak yalnızca ona itaat et) ve (Rabbinin sana verdiklerini onun yolunda) kurban et!" Rabbine salât et, kulluk et, ibadet et.

Salâtın on sekiz farklı manası vardır. Bu kelime namaz için gelince "ekîmûs salât"[35] yani "namazı ikame etmek" şeklinde gelir; ama sadece salât diye gelince farklı bir manada geldi demektir. Tabii ki namaz da o mananın içindedir.

Salât kelimesi bir de desteklemek, manasına gelir. Örnek vermek gerekirse; Allah başka bir âyet-i kerimede buyurur. **İnnallâhe ve melâiketehû yusallûne alen nebîy:** "Muhakkak ki Allah ve melekleri, nebîye salât ed(ip dinine yardım ederek onu destekl)erler." **Yâ eyyuhellezîne âmenû, sallû aleyhi ve sellimû teslimâ**:[36] "Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Siz de ona salât ed(ip dine yardım ederek onu destekley)in ve tam bir teslimiyetle (onun örnekliğine) teslim olun!" Şimdi salât kelimesini sadece namaz olarak alırsak; Allah ve melekleri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e salât eder, deyince "Allah ve melekleri namaz kılar" mı diyeceğiz, hâşâ! Rabbimiz burada Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i desteklediğini beyan ediyor ve bizi de Resulullah (s.a.v.)

[34] Kevser /2
[35] Bakara /43
[36] Ahzâb /56

Efendimiz'i salâta; yani onu desteklemeye, ona yardım etmeye davet ediyor.

Fe salli. Bundan dolayı hemen salât et.

Salât; desteklemek, güvenmek, yaslanmak, aşkla yanıp doğrulmak ve vuslat etmek demektir. Vuslat da; rabbine varan yolu yürüyüp yolculuk yapmak, aslına, hakikatine dönmek, geldiği yere yürüyüp varmak demektir. Namazı, salâtı ikame edince, namazla ayağa kalkıp doğrulunca; yani namaz bizi doğrultunca bütün bunları bize kazandırır. Bundan dolayı namaz bütün ibadetleri birden kapsar; çünkü namaza başlarken önce tekbir getiririz, hemen peşinden "**subhâneke:** Sen subhânsın ya rabbi" deyip rabbimizi tesbih ederiz. Sonra Fâtiha'yı okuduğumuzda zaten Kur'ân'ı özetle okumuş oluruz. İşte, bütün bunların hepsini salâtta; yani namazda yapmış oluruz.

Evet, "sana Kevser'i, Kur'ân'ı verdik. Hayatını Kur'ân'a göre yaşa, salâtta ol, namazda rabbinin huzurunda ol" buyurdu Allah.

Venhar: "Kurban et ve kurban ol." Hayatını kurban et. Misal; bir şey aldığımızda karşılığında her ne vermişsek, o verdiğimiz şeyi aldığımız şey için kurban etmiş oluruz. Bizim de mutlaka fani olanı verip baki olanı almamız lazım. Bu da dünyayı ahirete kurban etmektir. Aynı şekilde vehim olan, zan olan, "ben, bence, bana göre" dediğimiz, benliğimiz, varlığımız hayalidir, bedenden meydana gelmiştir ve dünyaya, nefse, bedene aittir. İşte, kurban etmek demek bu hayali nefsimizi Allah'a kurban edip yerine Allah'tan hakikisini satın almaktır.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hz. Fatıma (r.a.) Annemiz'e *"kızım Fatma! Sakın babam peygamberdir, diye bana güvenmeyesin. Nefsini Allah'ın elinden satın al"*[37] buyurmuştur. Yani "hakiki varlığını satın al. Zan olan nefsini vererek Allah'ın sana

[37] Buharî, Vesâyâ 11; Tefsir (26) 2; Müslim, İman, 348-352

nefhettiği rûhu, hakiki nefsini satın al." Vehmi nefsini vermeden, kurban etmeden hakiki nefsini alamazsın. Bu bir alışveriştir. Bunu yaptığımızda, Allah'ın âyet-i kerimede **"ey iman edenler! Allah ile yaptığınız alışverişten dolayı sevinin"**[38] buyurduğu gibi alışverişi rabbimizle yapmış oluruz.

Fe salli li rabbike venhar. Bunu rabbin için yap, rabbinin senden istediği şey budur.

İnne şânieke huvel ebter:[39] "Şüphesiz ki (ebedi hayatını kaybeden) ebter, (sana verilen bu Kur'ân'dan dolayı) sana buğz edendir."

Seni beğenmeyen, sana buğzeden, senin için ileri geri konuşan, senin bu hâlini takdir etmeyen, beğenmeyen; rabbini, insanlığını kaybetmiştir. Dünyayı ya da başka şeyleri tercih etmiş, benliğinden, kibrinden dolayı rabbinin kendisi için takdir ettiğini kabul edememiştir. Bu da Allah'ın kendisine ikram ettiği Kevser'den; yani Kur'ân'dan mahrum olduğu içindir.

Şayet biri Kur'ân'dan mahrumsa zaten kendini, insanlığını, her şeyini kaybetmiştir. Asıl kaybeden de odur. Senin karşında, senin söylediklerinin, yaptıklarının tam tersini düşünen ya da konuşan kim varsa hepsi kaybetmiştir. Sen ise rabbinden Kevser'i, Kur'ân'ı aldığın için kazanmışsın.

Eğer rabbimiz biri için "o kaybedenlerdendir" dediyse, acaba bu nasıl bir kaybediştir, bunu da artık ona göre anlamaya çalışmamız gerekir.

Evet, hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, insanın Kur'ân'la nasıl bir bağı olduğunu öğrenmeye çalıştık.

Allah bizi Kur'ân'dan mahrum olanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi, bize ebedi nimetleri kazandıran Kevser'e

[38] Tevbe /111
[39] Kevser 3

sımsıkı sarılanlardan eylesin. Allah bizi; rabbini dinleyenlerden eylesin. Allah bizi kim ne söylerse söylesin, “rabbim ne der” diyenlerden ve “benim rabbim Allah’tır” diyen kullarından eylesin. Allah bizi hiçbir varlığın, kulun, şeytanın ilâhlığını kabul edenlerden eylemesin. Onları reddedip her zaman “lâ ilâhe illallah” diyenlerden eylesin. Allah bizi; rabbini dinleyip vahyine, rabbinin ipine, Kur’ân’a ve insanlardan olan ipine sarılanlardan eylesin. Allah bizi ipine sarılıp rabbine varanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

6.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Kur'ân'ı ve insanı anlamaya, Kur'ân'la insanın aslında bir olduğunu, ayrı olmadığını, Kur'ân'sız insanın ölü olduğunu ve insanın sadece Kur'ân'la dirildiğini öğrenmeye çalışıyorduk.

Bir kul; rabbine, rabbinin söylediklerine iman edip davetine icabet etmediyse, neyin doğru, neyin yanlış olduğunu rabbinden öğrenmediyse, hakkı ve bâtılı birbirinden ayırt etmediyse Kur'ân'la dirilmemiştir, dolayısıyla ölü mesabesindedir. Her ne kadar bir şeyler bildiğini zannetse bile rabbinden öğrenmedikçe cahildir, karanlıkta kalmıştır ve hiçbir zaman da kendi bilgisiyle, ilmiyle Allah'a yakın olamaz. Bununla beraber Kur'ân'ı okumadıysa, dinlemediyse, anlamadıysa, âyetlerin her birine iman etmediyse "Allah boş konuştu" demiş ve "benim buna ihtiyacım yok" diyerek kendini müstağni görmüş olur.

Allah âyet-i kerimede **"hayır (sizin zannettiğiniz gibi değil)! Muhakkak ki insan, kendini müstağni (kendi kendine yeterli ve Allah'a karşı ihtiyaçsız) gördüğü için gerçekten (haddini aşarak) azar"**[1] buyurur. Kur'ân'dan kaçan biri haddini aşar, edepsizleşir. Âyetleri okudukça böyle olduğunu hep birlikte öğrenmeye, anlamaya çalışacağız ve işin sonunda "Kur'ân benim için her şeydir. Ondan daha değerli, daha kıymetli bir şey yoktur. Onsuz manevi nefes alamam" deyip Kur'ân'a sımsıkı sarılacağız inşallah.

[1] Alak /6-7

Hiçbir zaman unutmamamız lazım ki Kur'ân olmadan sırât-ı mustakîm olmaz, Allah'ın ipi olmaz, rabbine yolculuk olmaz, vuslat olmaz; iman olmaz, teslimiyet olmaz, takvâ olmaz, muhsin olmak olmaz. Her şey sadece Kur'ân'ladır.

Kitabımızı kenarından, köşesinden birbirimize anlatıp bir şeyler öğretmiş olabiliriz; ama Kur'ân'ı parça parça bilmek hiç kimse için yeterli değildir. Nasıl ki insan bir bütünse ve bir parçası olmadan tam bir insan olamıyorsa Kur'ân da insanın gönül âlemi de böyledir. Bütün olmadığı müddetçe asla tam olmaz.

Allah âyet-i kerimede **"Biz (bu) Kitâb'ta hiçbir şeyi eksik bırakmadık"**[2] buyurmuştur. Kur'ân bizim eksiklerimizi tamamlamaya gelmiştir. Gönlümüzdeki Kur'ân, rabbimizin indirdiği Kur'ân'la bir araya gelmeyene kadar manevi olarak dirilemeyiz. Biri Kur'ân'ı parça parça öğrenmeye çalışmışsa sadece parça parça dirilmiş olur; ama kâmil insan olmaz. Böyle biri topal, sakat, kör ya da hakkı ve hakikati anlamayan, işitmeyen, konuşamayan yarım yamalak bir insandır. Manevi olarak ona bakınca insan görünmez, hayvanla karışık bir insan görünür; çünkü nefsi tezkiye olmamış, kemâle ermemiş, insan olma, rabbine kul olma, yakın olma, veli olma, dost olma yolunda ilerleyememiştir. Bu yüzden yarım yamalak bir şeydir.

"(Hiç) Yaratan (yarattığını) bilmez mi?"[3] Kulunu yaratan, kuluyla konuşuyorsa, bu durumda kul, rabbinin kendisiyle konuştuğunu bilmez mi, anlamaz mı? -Elbette ki anlar, onun Allah kelamı olduğunu da bilir. Bu yüzden inkâr edenler bile bile inkâr ederler.

Kulun kendi haberini rabbinden öğrenmesi gerekir. Kim olduğunu, nereden geldiğini, neye geldiğini, hayatı nasıl yaşaması gerektiğini, işin sonunda nasıl kazanacağını ve nasıl kaybedeceğini

[2] En'âm /38
[3] Mulk /14

de ancak rabbinden öğrenebilir; çünkü kim olduğunu, kıyamet yerinde nasıl bir muameleyle karşılaşacağını, nasıl bir hesap göreceğini, cenneti, cehennemi Allah'tan başka kimse ona haber veremez, dolayısıyla insan, rabbini dinlemez, Kur'ân'ı okumaz, âyetler üzerinde tefekkür etmez, tedebbür etmez, tefakkuh etmez, derinlemesine düşünmez ve aklını kullanmazsa kendini bilemez, tanıyamaz. Böyle olunca hem ahiretten hem kendi hakikatinden hem dünyadan, hayattan hem de nereden geldiğinden cahil kalır.

Kendini bilmeyenler bu âlemde kaybolur ve kendilerini başka bir şey zannederler. "Ben kimim" sorusuna doğru cevap veremeyenler bu âlemde kaybolmuş, kendi kendinden cahil kalmış ve karanlıkta olmuşlardır. Mesela; bin kişiye "sen kimsin" diye sorsak, acaba Allah'a göre doğru cevabı kaç kişiden alabiliriz! Aynı şekilde "Kur'ân'dan ne kadar haberdarsın" diye sorsak acaba kaç kişiden "ben Kur'ân'ı baştan sona anlayarak okudum, iman ettim, teslim oldum, rabbime cevap verdim" yanıtını alabiliriz!

Rabbimizin bize ne buyurduğunu anlamak için her birimize düşen; kendimize dönüp Kur'ân'dan ne kadar haberdar olduğumuza ve "ben kimim" sorusuna ne kadar doğru cevap verip vermediğimize bakmaktır. Bakınca kendimizi, manevi olarak ne durumda olduğumuzu net olarak görürüz inşallah.

Evet, hep birlikte âyetlerle Kur'ân ve insanı anlamaya, hayat kitabımız Kur'ân'la aramızdaki bağı öğrenmeye çalışıyorduk. Devam edelim inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Veylun yevmeizin lilmükezzibîn:[4] "O gün (Allah'ın âyetlerini ve resulünü) yalanlayanların vay hâline!" Onlara

[4] Murselât /40

yazıklar olsun, veyl olsun. Veyl, cehennemde bir derenin ismidir. Yani Allah'ın âyetlerini ve resulünü yalanlayanlar cehennem olsun. Daha önceki sohbetlerimizde yalanlayanların kim olduğunu söylemiştik.

Bir kabul etmeyip inkâr etmek vardır ki böylelerine "kâfir" denir. Bir de "ben kabul ediyorum, Kur'ân, Allah'ın kitabıdır, âyetleridir" deyip gerekeni yapmamak vardır. Böyle olanlar da yalanlayanlardır.

Allah yalanlamakla ilgili olarak âyet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hitaben **"(resulüm!) onların söylediklerinin hakikaten seni üzmekte olduğunu Biz biliyoruz. Aslında onlar seni yalanlamıyorlar; fakat o zalimler Allah'ın âyetlerini inkâr ediyorlar"**[5] buyurmuştur. "Evet doğrudur, bu, Allah'ın âyetidir, Allah böyle buyurmuş" deyip gerekeni yapmayanlar için Allah "yalanlayanlar" buyuruyor.

İnkâr edenler kâfir, yalanlayanlar ise münafık olur. **"Şüphe yok ki münafıklar (cehennem) ateşin(in) en alt tabakasındadırlar. (Orada) Onlara asla bir yardımcı da bulamazsın!"**[6] Münafıkların cehennemin en alt tabakasında olmasının sebebi; insanları kandırmalarıdır; çünkü insanlar onlara baktığında "bunlar mü'mindir, Müslümandır" der ve İslam'ı onların yaptığı gibi anlar ve yanlış tanırlar. Mü'min, Müslüman göründükleri için insanlar onlara güvenir, aldanırlar. Bundan dolayı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"bizi aldatan bizden değildir"*[7] buyurmuştur.

"Rabbimi, Kur'ân'ı kabul ediyorum" deyip gerekeni yapmamak en büyük münafıklıktır. Zaten en büyük yalan da budur. "Ben iman ettim" deyip aslında iman etmemek en büyük

[5] En'âm /33
[6] Nisâ /145
[7] Müslim, Îmân, 164

yalandır ve münafıklar aynen böyle yaparlar. Bundan dolayı Allah "Kıyamet günü, yalanlayanların vay hâline" buyurmuştur.

"Fakat (o gün) takvâ sahipleri (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar) gölgeliklerde ve pınar başlarındadırlar."

Allah bu defa iman edip salih amel işleyenler için nimetlerini beyan etti. Diğerlerinin ise yalanladıkları ve aslında iman etmedikleri için salih amelleri yoktur.

"İşte Biz, muhsinleri (güzellik yapıp güzel olanları) böyle mükâfatlandırırız. O gün (Allah'ın âyetlerini ve resulünü) yalanlayanların vay hâline!"[8] Gördüğümüz gibi; Allah âyetin sonunda yine âyetlerini yalan sayanların Kıyamet günündeki durumunu tekrar etti. Bu tehlikeye düşmemek için herkes "acaba ben âyetleri yalanlıyor muyum, yalanlamıyor muyum" diye kendine bakmalıdır.

"(Ey Allah'ın âyetlerini ve resulünü yalanlayanlar! Siz de dünyada) Az bir müddet yiyin ve yararlanın! Çünkü sizler (nefsinin hevâsına uyan) mücrim (ve suçlu) kimselersiniz. O gün (Allah'ın âyetlerini ve resulünü) yalanlayanların vay hâline! Bir de onlara, 'rükû edin (Allah'ın hükmü karşısında eğilin ve kibirlenmeyin)' dendiği zaman rükû etmezler. O gün (Allah'ın âyetlerini ve resulünü) yalanlayanların vay hâline!"[9]

"Muhakkak bu (Kur'ân), (hak ile bâtılı birbirinden) ayıran kesin bir sözdür. Ve bu, (sıradan bir söz ve) şaka değildir!"[10] Bu söz asla şakaya veya hafife alınamaz; çünkü bu söz hakla bâtılı birbirinden ayıran kesin bir sözdür. Hakla bâtıl Allah'ın vahyinden başka hiç kimsenin sözüyle birbirinden ayrılmaz. Hakla bâtılı, doğruyla, yanlışı, imanla küfrü, kazanmakla kaybetmeyi

[8] Murselât /41, 44-45
[9] Murselât /46-49
[10] Târık /13-14

birbirinden ayıran ve bize anlatan tek söz rabbimizin sözüdür, âyetleridir. Öyleyse herkesin baştan sona Kur'ân'ı okuyup anlaması ve kim söylerse söylesin herkesin sözünü Kur'ân'ın ölçüsüne vurması gerekir. Eğer rabbimiz "doğru" dediyse doğrudur, "yanlış" dediyse yanlıştır ve onu söyleyen de yanılmıştır. Bu âlemde söz hakkı bir tek âlemlerin rabbi olan, dünyanın da ahiretin de kendisine ait olduğu Allah'ındır, ona aittir. Onun söylediğinden başka bir şey söyleyen, onun verdiği hükümden başka bir hüküm veren, Allah'a şirk koşmuş ve müşrik olmuştur. Üstelik bundan haberi bile yoktur. Bu da onun cehaletinden dolayıdır.

Şayet birinin öğrenme, anlama, dinleme imkânı olmadıysa cehaleti onun için mazerettir; ama rabbimiz mutlaka her bir kula öğrenme ve anlama imkânını verir. Allah, kuluna birileriyle öğretir ve onu kendine davet ettirir; çünkü kulunu bunun için yaratmıştır. İnsan; rabbiyle, rabbinin vahyiyle, âyetlerle muhatap olmadıkça; cehaletten, karanlıktan, küfürden, şirkten kurtulamaz. Allah da kulu şirkten, küfürden kurtulsun diye bir vesileyle ona mutlaka öğretir.

"(Onlar resullerimizi ve âyetlerimizi) Yalanladılar ve kendi (nefislerinin) hevâlarına uydular. Ama tüm işler (Allah'ın takdir ettiği şekilde) kararlaştırılmıştır."[11]

Allah hükmünü vermiş ve hakla bâtıl, imanla küfür birbirinden ayrılmıştır. Bu nedenle hakla bâtıl bellidir ve neyi seçip seçmeyeceği kulun kendi tercihine aittir. Allah âyet-i kerimede **"hak Rabbinizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin"**[12] buyurmuştur. Tercih bütünüyle kulundur. Şayet rabbimizi ciddiye almadıysak, Kur'ân'ı okuyup anlamaya çalışmadıysak,

[11] Kamer /3
[12] Kehf /29

âyetlere iman etmediysek neyi tercih etmemiz gerektiğini bile anlamamış, bilmemiş oluruz.

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "bundan önce iman nedir, kitap nedir bilmezdin.[13] Sana bu vahyi yapacağımızı beklemiyor, ummuyordun"[14] buyurmuştur. Eğer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bile bütün hâliyle imanın ne olduğunu bilmiyorsa, biz imanın ne olduğunu nasıl bilebiliriz! Hakkı bâtılı, imanı, küfrü Kur'ân'sız nasıl anlayabiliriz!

Peki, genel olarak baktığımızda imanı anlamış mıyız?

Hayır anlamamışız. Bu yüzden "Allah'a, resulüne, meleklere, kitaplara, ahirete inanınca iman etmiş oluruz" demişiz. Oysaki Allah böyle söylemiyor. İmanı Allah'tan öğrenseydik onun ne olduğunu, nasıl iman edeceğimizi öğrenirdik; fakat öğrenmediğimiz için Müslüman olmakla, Allah'a teslim olmakla ilgili hiçbir şey anlamadık. Sadece "işte, teslim olmamız lazım" dedik. Tamam, teslim olacağız da kime, hangi söze, hangi emre teslim olacağız! Bilmeden nasıl teslim olunur! Bilmeden nasıl selamete erilir! Bunları hiç anlamaya çalışmadık.

Müslüman olmak; Allah ile barışık olmak demektir. Kendisiyle konuşmaya, kendisini dinlemeye tenezzül etmediğimiz rabbimizle nasıl barışabiliriz, nasıl barışık oluruz! Bize ne emrettiğini bilmeden onun emrine nasıl itaat edebilir, teslim olabilir, selamette olabiliriz!

Genel itibariyle baktığımızda insanlar olarak kendimizle barışık değiliz. Bunun sebebi; kim olduğumuzu bilmeyişimiz, anlamayışımızdır. Kendimizle barışık olmadığımız için de diğer insanlarla barışık olamıyoruz. Herkeste hata arıyor, kusur arıyor, eksik arıyoruz. Birbirimize muamele ederken kendimize muamele eder gibi etmiyoruz. Hepsinin tek sebebi; tevhitte olmayışımız,

[13] Şûrâ /52
[14] Kasas /86

insanları kendimizle bir görmeyişimizdir; çünkü insanları bir görseydik kendimize nasıl muamele edilmesini istiyor, kendimiz için her neyi istiyorsak insanlar için de onu isterdik. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"biri kendisi için istediğini insan kardeşi için de istemedikçe mü'min olmaz, Müslüman olmaz."*[15] *"Müslüman; insanların elinden ve dilinden emin olduğu kimsedir. Mü'min; insanların elinden ve dilinden fayda umduğu kimsedir"*[16] buyurmuştur. Kendimizi bu ölçüye vurup ne kadar mü'min ne kadar Müslüman olduğumuza bakalım. Aslında kendimiz de manevi olarak ne hâlde olduğumuzu biliyor, görüyoruz.

Allah, âyetlerini yalanlayanların nefislerinin hevâlarına uyduğunu buyurur.[17] Başka bir âyette ise **"nefsinin hevasını ilâh edineni gördün mü"**[18] buyurmuştur. İnsan kendi nefsinin hevasını ilâh edinirse yapacağı iş Allah'ın âyetlerini yalanlamak olur.

Kur'ân olmayınca hüsranda olduğumuzu ve onu ciddiye almamanın felaketimiz olduğunu rabbimiz bize haber veriyor. O hâlde Allah'ın vahyine, Kur'ân'a nasıl sarılmamız gerektiğini anlamaya çalışmamız lazım.

"Andolsun ki onlara (bu Kur'ân ile kendilerini küfürden ve şirkten) meneden nice önemli haberler geldi. (Bu Kur'ân, iman etmek isteyenler için) Kâmil bir hikmettir; fakat (kâfirlere) uyarılar fayda vermiyor!"[19]

Hikmet; Allah'ın muradıdır. Onu da ancak Kur'ân'dan alabiliriz. Herkes bize bir şeyler öğretmeye çalışabilir; ama kâmil hikmet, hakiki hikmet Kur'ân'dan alınır, rabbimiz onu bize öğretir.

[15] Tirmizî, Sıfatü'l Kıyâme, 59
[16] Tirmizî, Îmân, 12; Nesâî, Îmân, 8
[17] Kamer /3
[18] Furkân /43, Câsiye /23
[19] Kamer /4-5

“Andolsun ki Biz, Kur’ân’ı (üzerinde düşünüp) öğüt alınsın diye kolaylaştırdık. Öğüt alan var mı?”[20] Allah bize “öğüt alan var mı” diye soruyor! Öğüt alan var mı, hitabı bu sûrede tekrar tekrar gelir.

Dikkat ettiysek rabbimiz Kur’ân’ı kolaylaştırdığını beyan ediyor. Hâl böyleyken “Kur’ân’ı herkes anlayamaz, ancak âlimler Kur’ân’ı anlayabilir” derler. Oysaki Kur’ân’da benimle konuşan benim rabbimdir. Rabbim benimle konuşursa ben onun sözünü nasıl anlamam! Yaratan yarattığını bilmez mi?[21] Yaratan konuşur da insan anlamaz mı! Hiç böyle edebe aykırı bir kelime olabilir mi! “Kur’ân’ı okuyamazsın, ona dokunamazsın, manasını anlamaya çalışamazsın, yoksa küfre girersin, kâfir olursun, müşrik olursun” diyorlar. Tek kelimeyle “Kur’ân’ı anlamaya çalışma” diyorlar. Anlamaya çalışanlara da “bu senin işin değil” diyorlar!

Peki, gerçekten öyle midir?

Elbette ki değildir. Rabbimiz öğüt alınsın, zikir olsun, hatırlatma olsun diye Kur’ân’la bütün kullarına hatırlatır. Bu yüzden “Kur’ân’ı öğüt alınsın diye kolaylaştırdık, öğüt alan var mı” buyurdu Allah.

Biz de rabbimizi dinleyecek, Kur’ân’ı okuyacak, öğüt alacağız inşallah.

“(Resulüm! Bu Kur’ân, iman edenler) Âyetlerini tedebbür etsinler (arkasındaki manayı tefekkür edip düşünsünler) ve (rabbine yönelen) gönül (ve akıl) sahipleri öğüt al(ıp Allah’ın muradını anla)sınlar diye sana indirdiğimiz mübarek (şanı yüce ve insanı yücelten) bir Kitâb’tır.”[22]

[20] Kamer /17
[21] Mulk /14
[22] Sâd /29

Bu Kur'ân, insanı yücelten bir kitaptır. Ona sarılınca rabbimize gideriz. Böylelikle rabbimizin güzellikleri, El Esmâu'l Husnâ'sı bizde tecelli eder ve bizi yüceltir. Allah zaten bu kitabı bizi huzuruna taşısın, Hz. İnsan yapsın, rabbimizin güzellikleri, El Esmâu'l Husnâ'sı üzerimizde tecelli etsin diye göndermiştir. Kendini Kur'ân'dan mahrum edenler kendini Allah'tan mahrum etmiştir.

Tabii ki kul kendi tercihini kendisi yapar, kim olduğunu bilmediğinden, anlamadığından "ben biliyorum" der ve işi kendi kendine yapmaya çalışır. Böyle olunca da rabbinden mahrum kalır; ama rabbimiz yine de bir şekilde birileriyle kulunu kendine davet eder ve ona işi öğretir.

Mesela; hepimiz fark etmişizdir. Çocuklar biraz büyüyünce ısrarla "benim istediğim gibi olsun, beni dinle, ciddiye al, benim dediğim gibi yap" derler. Bunun bir sebebi olmalıdır. Çocuğumuzun, henüz hiçbir şey bilmemesine ve dünyayı, etrafını yeni yeni anlamasına rağmen ilk yaptığı "benim istediğim gibi olsun" demektir; çünkü geldiği âlemde sultandı. Oradaki sultanlığını hâlâ unutmamış! Geldiği yerde hep onun dediği olduğu ve dünyaya inince de orayı unutmadığı için sürekli olarak tavrını ortaya koyar ve "benim istediğim gibi olsun, beni dinleyin, beni ciddiye alın" der.

Bununla beraber aynı zamanda dehşet içindedir. Buranın nasıl bir yer olduğunu anlamaya çalışır. Geldiği yer kendisinden perdelenmiş; ama o kendini perdeleyememiştir! Geldiği âlemde sultanken, burada her şeyin karmakarışık olduğunu görünce dehşet içinde kalır. Bundan dolayı sürekli kızar, ağlar, "benim istediğim gibi olsun, neden benim dediğimi yapmıyorsunuz" der. Sultan olduğunu biliyor; ama sultanlığının burada geçmediğini daha anlamamış! Zaman içerisinde bunu yavaş yavaş anlayacak; fakat çok zor bir durumda olduğu için feryad eder. Bu yüzden büyüklerine "beni dinle, beni ciddiye al, benim dediğimi yap" der.

"(Resulüm!) De ki: Ben ancak bir uyarıcıyım." Resulullah (s.a.v.) Efendimiz münzirdir, nezirdir (uyarıcıdır). Kur'ân da nezirdir, münzirdir, uyarıcıdır.

"Vâhid, Kahhâr (sıfatlarında, isimlerinde tek olan ve nefsi kahredip temizleyen, uyaran, ikaz eden) Allah'tan başka İlâh yoktur."[23]

Allah vehmi olanı, hayali olanı, bizi kirleteni, bize sahip çıkıp rablik, ilâhlık taslayan nefsimizi vahid olarak kahreder. Vâhid isimlerinde tek olan demektir. Nefis "ben güçlüyüm, ben görüyorum, işitiyorum, ben rahmanım, kerimim, ben her şeyi yaparım" deyip Allah'ın isimlerine sahip çıkar. Allah da Vâhid ve Kahhâr ismiyle tecelli ederek onu kahreder; çünkü Allah'ın isimlerine sahip çıkmak şirktir. Allah, isimlerine sahip çıkmanın şirk olduğunu buyuruyor.

Peki, Allah, Kahhâr ismiyle tecelli edince ne olur?

Kulda Allah'ın güzelliği zuhur eder. Allah, kuluna isimleriyle tecelli edince "üzerindeki bütün güzellikler benimdir, bana aittir. Sen de benim âbdimsin, sevdiğimsin, beni sevensin. Seni bu âleme aşkı yaşayasın diye gönderdim, kendini ilâh zannedesin diye göndermedim" buyurmuş olur.

Allah bir hadis-i kutside *"kulum kendisine farz kıldığım ibadetlerle en güzel şekilde bana yaklaşır. Diğerleriyle yaklaşmaya devam eder. Yaklaştıkça ben onu severim. Ben bir kulumu sevdim mi -bu sevgi, bu muhabbet kemale erince- o kulum benimle görür, benimle işitir, benimle tutar, benimle yürür"*[24] buyurmuştur. Yani her hâli, her şeyi benimle olur. Çünkü Vâhid ve Kahhar isimleri tecelli etmiş ve kulun nefsinden bütün küfrü, karanlığı almıştır. Bunu yaparken güzellikleri yine ona teslim etmiş ve bu defa "üzerindeki güzellikleri nefsinle değil rabbinle gör, rabbinle bak,

[23] Sâd /65
[24] Buharî, Rikâk, 38

nefsinle konuşma, rabbinle konuş, rabbinden konuş" buyurmuştur. Bir kul, kendindeki bütün isimleri Allah'a ait görünce böyle bir hâle gelir.

Kulun, rabbinden konuşabilmesi için Kur'ân'ı bilmesi, okuması, dinlemesi ve rabbine cevap vermesi şarttır. Öyle ki rabbinden konuşabilsin. Kul ancak Kur'ân'ı okuyunca rabbini tanımış olur, böylelikle rabbinden konuşur.

Allahu bikulli şey'in muhit:[25] "Allah her şeyle (onu rahmeti, kudreti ve ilmiyle çepeçevre kuşatarak) Muhît'tir." Allah her şeyi ihata etmiştir. Allah'ın nûrunun, ilminin, kudretinin tecelli etmediği bir zerre bile yoktur, olamaz. Hâşâ, bunun tersi bir şey düşünülemez. Bütün varlığın kendisi Allah'ın nûrunun, isimlerinin ve kudretinin tecellisidir. Kul, Kur'ân'ı okuyunca ve varlıkta rabbinin tecellisine şahid olunca konuştuğunda ondan konuşur, ona konuşur; çünkü huzurunda olduğuna şahid olmuştur.

Nerede olursanız olun o sizinle beraberdir,[26] Allah size şah damarınızdan daha yakındır,[27] Allah, insanı çepeçevre ihata etmiştir.[28] Allah, insanın gönlüne tecelli etmiştir,[29] buyurdu Allah. Hiç bundan daha büyük bir yakınlık olur mu! Şayet Allah bunu âyetleriyle anlatmasaydı biz böyle olduğunu hiçbir zaman anlayamazdık. Zaten baktığımızda insanlar olarak bunu anlamamışız. Anlamamamızın sebebi de rabbimizi dinlemeyişimizdir.

"(O) Göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunanların rabbidir. Azîz'dir, Ğaffâr'dır (bütün şeref, kudret kendisine ait olan ve tekrar tekrar işlenen günahları mağfiret edendir). (Resulüm!) De ki: Bu (Kur'ân'da size anlattıklarım), büyük bir

[25] Nisâ /126
[26] Hadîd /4
[27] Kâf /16
[28] İsrâ /60
[29] Enfâl /24

haberdir." Allah'ın anlattığı haber azimdir, büyüktür. Azim haberi bir tek Allah haber verebilir. **"Ama siz ondan yüz çeviriyorsunuz."**[30] Siz Allah'ın verdiği azim haberlerden yüz çeviriyorsunuz!

Peki, rabbimiz bize neyi haber veriyor?

"Doğrusu bana yalnızca apaçık bir nezir (uyarıcı) olduğum vahyediliyor. (Resulüm! Hani) Rabbin o zaman meleklere buyurmuştu: Muhakkak ki Ben, çamurdan bir beşer yaratacağım. Nihâyet onu (bir insan suretinde yaratarak ona bir şekil verip) düzenlediğim ve ona rûhumdan nefhettiğim (üflediğim) zaman hemen onun için secdeye kapanın! Bunun üzerine bütün melekler (Allah'ın, rûhundan nefhettiği insana) topluca secde ettiler."[31] Rabbimiz bize bizi haber veriyor. Bunlar hiç kimsenin haberdar olmadığı haberlerdir. İnsanların çoğu bilmez. [32] Rableri onlara haber vermiştir; ama onlar bunu hâlâ bilmiyorlar; çünkü kabul edememişler!

"Ancak (cinlerden olan) iblis hariç. O, kibirlendi ve (Allah'ın insana nefhettiği rûhu görmezden gelip secde etmediği için) kâfirlerden oldu. (Allah) 'Ey iblis! (Celâl ve cemâl tecellim olarak) İki elimle yarattığıma seni secde etmekten meneden nedir? Kibirlendin mi, yoksa yücelerden mi oldu(ğunu sanıyorsu)n' buyurdu. (iblis) 'Ben ondan daha hayırlıyım! Beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın' dedi. (Allah) Buyurdu ki: Öyle ise çık oradan; çünkü sen kovulmuş olanlardansın. Şüphesiz (herkesin hesaba çekileceği) din gününe kadar lanetim senin üzerinedir."

Burada Allah "din gününe kadar" buyururken aslında iblisin ne söylemesi gerektiğini de ona öğretmiş oldu. Zaten iblis de

[30] Sâd /66-68
[31] Sâd /70-73
[32] Sebe /28

hemen devamında öyle söyledi. **“Rabbim! O hâlde (insanların secdeye layık olmadıklarını ispatlamam için) tekrar diriltilecekleri güne kadar bana mühlet ver!”**[33] Din gününe kadar bana mühlet ver. Eğer Allah öyle söylemeseydi iblis bunu söyleyemezdi, mühleti Allah hatırlatmış ve ona vermiştir.

Bununla ilgili olarak başka bir örnek daha vereyim. Hz. Yakûb (a.s.), Hz. Yûsuf (a.s.)’ı kardeşleriyle beraber gönderirken “onu bir kurdun yemesinden korkarım”[34] demişti. Allah, Hz. Yûsuf (a.s.)’ı Mısır’a sultan yapmayı takdir ettiği için Hz. Yûsuf (a.s)’ın bir şekilde babasından kopup Mısır’a gitmesi gerekiyordu. Kardeşleri de zaten Hz. Yûsuf (a.s.)’dan kurtulmak istiyorlar ama bunun için ne bahane bulacaklarını bilmiyorlardı. Hz. Yakûb (a.s.) “onu bir kurdun yemesinden korkarım” deyince, onlar da ne yapacaklarını öğrendiler ve Hz. Yûsuf (a.s.)’ı kuyuya attıktan sonra gelip babalarına “Yûsuf’u kurt yedi”[35] dediler; yani öncesinde Hz. Yakûb (a.s.) farkında olmadan, çocuklarına ne yapacaklarını öğretmiş oldu. İşte, rabbimiz bir şeyin olmasını dilediğinde bütün olayları birbirine bağlar ve hepsi peş peşe gelir.

“(Allah) Haydi, sen vakti (sadece Bizim tarafımızdan) bilinen (kıyamet) gün(ün)e kadar mühlet verilenlerdensin, buyurdu. (iblis) Dedi ki: Senin izzetine yemin ederim ki mutlaka onların hepsini (şaşırtıp yoldan çıkararak) azdıracağım.”

İblis kendini Allah’a yakın olanlardan biri olarak biliyor ve “rabbim” diyor! Burada da “izzetine yemin olsun” diyor!

“Ancak onlardan (hiçbir şeyi sana şirk koşmayan ve gönülden bağlanan) ihlâslı kulların müstesna.”

[33] Sâd /74-79
[34] Yûsuf /13
[35] Yûsuf /17

Bizi şeytandan, iblisten koruyacak tek şey; ihlastır, samimiyettir. Bu da imandan meydana gelir. Ne kadar imanımız varsa, ihlasımız da samimiyetimiz de o kadardır.

"(Allah) Buyurdu ki: İşte bu haktır ve Ben, hakkı söylerim." Allah "ben hakkı söylerim" buyurdu ve hakkı şeytana söyletmedi. **"Andolsun cehennemi seninle (olan cinlerle) ve o (insa)nlardan sana tabi olanların hepsiyle dolduracağım."**[36]

"(Resulüm!) De ki: Ben bu (Kur'ân'ı size tebliğ etmem)e karşılık sizden herhangi bir ücret istemiyorum ve ben kendiliğinden bir şey iddia eden kimselerden de değilim. Bu (Kur'ân) ancak âlemler için bir zikir (öğüt ve hatırlatma)dır."[37]

Allah, Kur'ân'da bildiğimiz, yaşadığımız bir şeyi bize hatırlatır ve hiç kimsenin haber veremediği büyük haberleri bize beyan eder. Buna rağmen, rabbimizin buyurduğu üzere insanların çoğu bunu bilmez, kabullenmez ve anlamak istemezler.[38]

İnsan, insanın yaratılışını, Allah'ın kendisine rûhundan nefhetmesini, melekleri secde ettirmesini, iblisin secde etmediğini, insana düşman oluşunu, bütün çabasıyla, gayretiyle, kendisine tabi olanlarla beraber insanları cehenneme sürüklemeye ve insanın secdeye layık olmadığını ispatlamaya çalıştığını bilmek, anlamak istemez. İblisin bütün derdi zaten insanın secdeye layık olmadığını ispatlamaktır; çünkü bunu ispatlarsa haklı çıkacağını ve kazanacağını zanneder.

"(Resulüm! Bu Kur'ân) Sana, kendisiyle (insanları) uyarman ve mü'minlere zikir (öğüt ve nasihat vermen) için indirilen bir Kitâb'tır. Artık bundan dolayı senin göğsünde bir sıkıntı (ve daralma) olmasın! (Ey insanlar!) Rabbinizden size indirilen (Kur'ân'a ve sizin için gönderdiği resulün)e tabi olun!

[36] Sâd /80-85
[37] Sâd /86, 87
[38] Câsiye /26, Rûm /30, Sebe /36, Enfâl /34

Ondan başka dostlar (edinerek onlar)a tabi olmayın! Ne kadar da az (düşünüp) öğüt alıyorsunuz!"[39]

Her birimizin kendimize dönüp "acaba bizi terbiye etmek, edeplendirmek, eğitip büyütmek için rabbimizin bize indirdiği Kur'ân'a ne kadar tabi oluyorum, ne kadar ondan başka dostlar ediniyor ya da ne kadar Kur'ân'dan başka sözlere tabi oluyorum" diye kendimize bakmamız lazım. Unutmayalım ki bize büyük haberi verecek ve bizi rabbimize, hakikatimize yaklaştıracak olan Kur'ân'dır. Onun dışındaki sözler bâtıldır, dalâlettir.

Allah bize "Kur'ân'dan başka dostlar edinerek onlara tabi olmayın" buyuruyor. Bu, rabbimizin emridir; ama baktığımızda insanlar olarak kendi kendimize kararlar veriyor, "falanca biliyor onun yanına gidelim, filanca çok bilgilidir ona uyalım" diyoruz. Oysaki başkasına ya da başka sözlere değil, rabbimizden bize indirilene, Allah'ın ipine hep beraber tabi olup sarılmamız gerekir. Ancak o zaman hak bir cemaat olabiliriz; çünkü davet bir tek Allah'adır.

Yalnız, Allah'ın kitabına, Kur'ân'a davet edenin mutlaka canlı Kur'ân olması gerekir. Bir kul, ne kadar canlı Kur'ân ise tabi olunmaya o kadar layık olmuştur. Allah âyetin sonunda "ne kadar da az düşünüp öğüt alıyorsunuz" buyurdu. Yaratan öğüt alıp almadığımızı, dinleyip dinlemediğimizi biliyor mu? -Elbette ki biliyor, zaten bilen odur.

"Şüphesiz ki âyetlerimizi yalanlayanlar ve ona karşı kibirlenenler var ya, (işte) onlara göklerin kapıları açılmaz ve onlar, deve, iğne deliğinden geçinceye kadar cennete giremezler! İşte Biz, (nefsinin hevâsına uyan) mücrimleri böyle cezalandırırız!"[40] Nasıl ki devenin iğne deliğinden geçmesi mümkün değilse, âyetlerimizi yalanlayıp ona karşı kibirlenenlerin

[39] A'râf /2-3
[40] A'râf /40

de cennete girmesi ve gök kapısının onlara açılması mümkün değildir.

Allah'ın vahyini yalan sayanlar "benim bunlara ihtiyacım yok, ben zaten biliyorum, bunlar gereksizdir" deyip Allah'ın âyetlerine karşı kibirlenirler. Kur'ân'ı duyar, okur ama anlamak istemezler; çünkü anlamak işlerine gelmez.

Vahyini dinlemeyenler için Allah "mücrim (Allah'a, Allah'ın âyetlerine karşı suç işleyenler)" demiştir. Onlara gök kapıları açılmaz; deve, iğne deliğinden geçinceye kadar cennete giremezler. Devenin iğne deliğinden geçmesi mümkün olmadığı için onların da cennete girmeleri mümkün değildir.

Hükmü veren Allah'tır. Allah, kulunu da kuluna ne gerekli olduğunu da bilir. Bununla beraber herkes de kendini bilir. Rabbimizin kitabı şu anda hepimizin elindedir. Ya onu okuyup rabbimizi dinleyecek, ciddiye alacak ve kurtuluşa, saadete ereceğiz ya da ondan yüz çevirmiş, onu ciddiye almamış, yalanlamış ve Allah'ın âyetlerine karşı kibirlenip kaybetmiş olacağız. Bu konudaki bütün tercih bizimdir.

Örnek vermek gerekirse; memlekette seksen milyon insan vardır. "Ben Müslümanım" diyenlere sorulsa, acaba samimiyetle Allah'ın hesabını yapan kaç kişi çıkar! Kaç kişi Allah'ın kitabını gerçekten okumuş, âyetleri yalan saymamış, inkâr etmemiş, kibirlenmemiştir! Seksen milyonun yüzde kaçı ihlasla rabbine âbd olmaya çalışır! Sadece samimi olanlardan bahsediyorum, ötekilerin durumu zaten ortadadır.

Bir sokak röportajında izlemiştik. Röportajda insanlara "Allah'ın kaç ismini biliyorsunuz" diye sorulmuştu. Verilen cevaplara insan gerçekten şaşırıyor! Aralarından bir tanesinin cevabı çok ilginçti. Kendisine "Allah'ın kaç ismini biliyorsunuz" diye sorulduğunda "ben okul okuyorum, benim böyle şeylerle işim yok" diye cevap vermişti! Benim böyle şeylerle işim yok! Yani

"bana Allah'tan, İslam'dan bahsetmeyin, benim derdim okul okumaktır, böyle şeylerle ilgilenmiyorum!" Birçoğu da zaten hiç cevap verememişti. Cevap verenlerin bir kısmı ise "Allah'ın Rezzâk ismi var" diye cevap vermişti. Demek ki onlara da sadece "Allah rezzaktır" denmiş, bu yüzden onlar da Allah'ın bir tek Rezzak ismini öğrenmişler.

Şimdi şöyle bir baktığımızda en azından "Allah, rahman ve rahimdir" dememiz gerekmez mi! Demek ki hayatlarında bir sefer bile besmele çekmemişler ya da besmelenin bile anlamını bilmiyorlar. Bilselerdi Allah'ın rahman ve rahim olduğunu söylerlerdi. Bir kısmı ise kelime-i şehadeti bile bilmiyordu. Üstelik bunlar "ben mü'minim, Müslümanım" diyenlerdir. Büyükleri de mü'min ve Müslüman olanlardır; ama onlara yolu göstermemişler! Çünkü kendileri de Allah'ı ciddiye almamış!

Bu hâlimizden kurtulmanın tek bir çaresi vardır; o da Allah'ın ipine hep beraber sarılıp kurtuluşa ermektir. Unutmamamız lazım ki Kur'ân, rabbimizi dinlemek bizim izzetimizdir, şerefimizdir. Şayet rabbimiz **"öyleyse (ey iman ettiğini iddia edenler!) gevşeklik göstermeyin ve üzüntüye kapılmayın! Eğer (Allah'a ve O'nun resulüne gerçekten) iman etmiş kimseler iseniz üstün gelecek olan (mutlaka) sizlersiniz"**[41] buyurmuşsa, ancak iman edersek üstün olabiliriz. Başka türlü hiçbir şekilde üstün gelemeyiz.

Peki, Müslümanlar olarak üstün müyüz?

Tabii ki değiliz. Mü'min olduğumuzu söylüyoruz; ama küfre, kâfire karşı üstün olmadığımızı, izzetimizi, şerefimizi kaybettiğimizi, ne kadar zillete düştüğümüzü görüyoruz. Küfür bize ağır gelmiştir. Bütün bunlar; Allah'ın ipine sarılmadığımız ve mü'min olmadığımız içindir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"cennete giremezsiniz iman etmedikçe, iman etmiş olmazsınız*

[41] Âli İmrân /139

birbirinizi sevmedikçe"[42] buyuruyor. Bu yüzden birbirimizi ne kadar seviyorsak imanımız da cennet de o kadardır ve zaten ümmet olarak birbirimizi ne kadar sevdiğimiz ortadadır!

Allah, Müslümanların birbirini nasıl sevmesi gerektiğini de beyan etmiştir. **"Onlardan önce o yurda (Medine'ye) yerleşmiş ve (gönüllerine) imanı yerleştirmiş olanlar (yani ensar), kendilerine hicret ed(ip gel)en (muhacir)leri severler ve onlara verilenlerden dolayı sinelerinde bir ihtiyaç (ve rahatsızlık) duymazlar. Kendilerinin bir sıkıntıları (ve ihtiyaçları) olsa bile onları kendi nefislerine tercih ederler. Kim nefsinin kıskanç(lık ve cimri)liğinden korunursa işte onlar felaha (kurtuluş ve saadete) erenler."**[43] İşte sevmek böyledir. Sevmek; kardeş olmaktır, kardeşini kendi nefsine tercih etmektir.

"Yine onlar, (Allah'ı sevdikleri ve rızasını kazanmak istedikleri için) o (malları)nı sevmelerine rağmen (mallarını ve) yemek(ler)ini yoksul(lar)a, yetim(ler)e ve esir(ler)e yedirirler(di). (Doyurdukları kimselere ise şöyle derlerdi) 'Biz sizi ancak Allah'ın vechi(ni, rızası ve cemâlini kazanmak) için doyuruyoruz. (Ayrıca) Biz sizden ne bir karşılık ne de bir teşekkür bekliyoruz."[44] Gördüğümüz gibi; Allah, mü'minleri anlatıyor. Kul, ancak Allah'ın sevdiği, istediği gibi kardeşini severse Allah'ın beyan ettiği mü'min olabilir.

Rabbimiz mü'minlerin hâlini bize anlattığı hâlde, baktığımızda mü'min, Müslüman olduğunu iddia edenler dünyalık için, üç kuruş için birbirlerini öldürüyorlar. Bunlara nasıl mü'min denilir! Hani nerede iman, nerede kardeşlik, nerede Allah'ı sevmek, Allah için sevmek, Allah'ın hesabını yapmak!

[42] Müslim, Îmân 93-94; Tirmizî, Et'ime 45; İbni Mâce, Mukaddime 9
[43] Haşr /9
[44] İnsân /8-9

Dünyalık için kardeşlerine zarar verenler Allah'a hesap vereceklerine, ahirete, ebedi hayata iman etmemişlerdir. İman etselerdi Allah'ın vahyini okuyup kazanmaya çalışırlardı. Onlar ise tam tersine Allah'ın âyetlerini, Kur'ân'ı, kendilerini yalanlıyorlar. Yalanladıkları için de insanlıktan çıkmışlardır! Hâlbuki Kur'ân'a sarılsalardı insan olurlardı, Kur'ân olurlardı; ama onlar Kur'ân olmaktan çıkmayı tercih etmişler, dolayısıyla şeytanın kitabı olmuşlar; yani şeytanın verdiği vesveseyle yazılmış; insana, kendi hakikatine düşman bir kitap hâline gelmişlerdir.

Şeytanın kitabı olmayı istemiyorsak eğer; şeytan, gönlümüze, nefsimize her neyi "doğru budur, gerçek budur" deyip yazdırdıysa, hangi hilesini bize doğruymuş gibi yutturduysa, onu silip yerine Allah'ın âyetlerini yazmamız ve onunla dirilmemiz, temizlenip nûrlanarak rabbimizin yakınlığına, dostluğuna, cemaline layık olmamız gerekir. Mürşid-i kâmilin işi budur, başka da işi yoktur. Mürşid-i kâmile kendi kendimize farklı işler vermemiz ve Mürşid-i kâmili bundan farklı bir şey zannetmemiz doğru değildir, edebe aykırıdır.

Peki, Mürşid-i kâmilin vazifesini nasıl anlamamız lazım?

"Biz, (âyetlerimizi) onlara iyice açıklasın diye her resulü ancak kendi kavminin diliyle gönderdik."[45] **"(Andolsun ki biz, bu Kur'ân nimetini size) Gönderdiğimiz gibi kendi içinizden size (afaktaki ve enfüsteki) âyetlerimizi okuyan, sizi (en derin nefsani istek ve arzularınızdan) temizleyen, size (bu) Kitâb'ı ve (onun içindeki) hikmeti talim ettiren (âyetleri size yaşatıp üzerinizde ahlaka dönüştüren) ve size (manevi olarak) bilmediklerinizi (ve dünyevi ilimle hiçbir zaman da bilemeyeceklerinizi) öğreten bir resul (gönderdik)."**[46]

[45] İbrâhim /4
[46] Bakara /151

Sizin dilinizi konuşan bir resul gönderdik ki size Allah'ın âyetlerini okusun, beyan etsin, size Kitâb'ı, hikmeti, Allah'ın muradını öğretsin, nefislerinizi tezkiye etsin ve size bilmediklerinizi öğretsin. Resul bütün bunları Allah'ın âyetleriyle yapar. İşte Mürşid-i kâmil, Allah'ın resulünün resulüdür ve bütün işi budur. Bunun dışındakiler sahtedir, sahtekârdır.

Veli de âlim de insanlar için lazım ve gereklidir; ama insanları irşad edip rüşdüne erdirecek kul yalnızca Mürşid-i kâmildir. İnsanı rüştüne erdiren Allah'tır. Mürşid-i kâmil ancak Allah'ın vahyiyle, âyetleriyle kulu rüştüne erdirebilir. Birileri Allah'ın vahyi dışında "sizi rüştünüze erdiririm" diyorsa bilelim ki insanları rüşt yolundan, Allah'ın yolundan ayırmaya çalışıyordur. Aynısını Firavun da söylüyordu. **"Firavun dedi ki: Ben size kendi gördüğümden başkasını göstermiyorum ve sizi ancak (manevi olarak kemale ereceğiniz) rüşd yoluna hidâyet ediyorum."**[47] Kur'ân'dan başka bir şekilde rüşt yolunda davet edenler, kim olursa olsun sadece dalâlete ve kaybetmeye davet ederler.

Yolu bize gösteren ve bizi rüştümüze erdirecek olan Allah'tır. Allah ayet-i kerimede **"Mûsâ ona, 'sana öğretilenden bana da rüşde götüren bir ilim (olan Ledun ilmin)i öğretmen için sana tabi olabilir miyim?' dedi"**[48] buyurur. Er Reşîd olan Allah'tır. Mürşid-i kâmil de Er Reşîd ismiyle, Allah'ın vahyiyle insanları rüştüne erdiren, manevi olarak eğiten, büyüten, nefsi tezkiye edip temizleyen, şeytanın verdiği vesveseyi, insanların verdiği vehmi, zannı temizleyip yerine Allah'ın âyetlerini yazdırandır.

İnşallah bizde de Allah'ın âyetlerinden başka bir şey kalmaz ve hayatımızı yaşarken rabbimizin âyetleriyle nûrlanırız. Aynı şekilde rabbimizin öğrettiği gibi öğrenir, onun davetine icabet

[47] Mu'min /29
[48] Kehf /66

eder, sırât-ı mustakîmde rabbimize yürür, koşar ve rabbimize varanlardan, vasıl olanlardan oluruz inşallah.

Evet, hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, Kur'ân ile insan arasındaki bağı öğrenmeye çalıştık.

Allah bizi kitabından, Kur'ân'dan mahrum kalanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi sırât-ı mustakimde yürüyüp rabbine varan kullarından eylesin. Allah bizi bir Mürşid-i kâmille beraber rüştüne erenlerden ve kendini tanıyanlardan eylesin. Allah bizi canlı Kur'ân olanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

7.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, nasıl Kur'ân olacağımızı, canlı Kur'ân olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e nasıl benzeyeceğimizi, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ile, Kur'ân'la nasıl bir olacağımızı, bir de nasıl Allah'ın güzelliği, El Esmâu'l Husnâ'sı olacağımızı anlamaya çalışıyorduk.

Kur'ân bizim hayat kitabımız ve iman kitabımızdır. Kur'ân olmadan ne imanı kazanabilir ne de hayatı rabbimizin razı olduğu şekilde yaşayabiliriz. Onsuz hiçbir zaman fıtratımızdaki güzellikler açığa çıkmaz, iman, aşk üzerimizde tecelli etmez.

İnsan, aşktan yaratılmış bir varlıktır. Rabbimiz kendi güzelliğini seviyor. Bu yüzden güzelliğiyle tecelli ederek insana varlık vermiş ve kendi güzelliğini insan aynasında seyretmek için insanı yaratmıştır. Allah kendi güzelliğini insan üzerinde seyrettiği için insan, Allah'ın sevdiği ve sevgisini istediği varlıktır.

Unutmamamız lazım ki rabbimiz Kur'ân'da her neyi vahyetmişse hepsi insan içindir. Kur'ân asli fıtratımıza, asli vatanımıza, rabbimizin huzuruna nasıl döneceğimizi bize öğreten, anlatan kitaptır. Her bir âyet de Allah'ın "yap" ya da "yapma" dediği her şey de sadece bunun içindir; yani Allah'ın güzelliğinin üzerimizde tecelli etmesi ve manevi gönül yolculuğumuzu yapmamız içindir.

Allah hem nasıl bir âbd olacağımızı bize Kur'ân'da beyan etmiş hem de önümüze canlı Kur'ân olarak bir örnek koyup "işte onun gibi olun" buyurmuştur. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"andolsun ki Allah'ın resulünde sizin için(izden), Allah'a ve**

âhiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çokça zikredenler için güzel bir örnek vardır"[1] buyurmuştur. İnsan ya Allah'ın vahyini dinler, örnek olarak önüne koyduğu resulüne tabi olur ya da kendi nefsinin istediği gibi yaşar. Bu konudaki tercih tamamen insana aittir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hayatıyla da ahlakıyla da hepimiz için örnektir. Güzel ahlakla ilgili olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"din güzel ahlaktır."*[2] *"Kişi güzel ahlakıyla gece sabaha kadar ibadet, gündüz oruçlu sevabı alır"*[3] buyurmuştur.

Peki, dini nasıl anlamalıyız?

Din, Allah'ın güzelliğinin kulda tecelli etmesidir. Sevap, sevb; elbisedir, nûrdan elbisedir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim"*[4] buyurmuştur. Bu durumda güzel ahlaklı olmanın tek yolu; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olup Allah'ın vahyini yaşamaktır. Diğer türlü güzel ahlakı kazanmak hiç kimse için mümkün değildir.

Güzel ahlak zaten herkeste mevcuttur; çünkü insanın fıtratı güzel ahlak üzeredir. Bu nedenle herkeste fıtrat itibariyle güzel ahlak vardır; ama yarım yamalak vardır, kâmil değildir, hatta bu güzelliklerin bir kısmını bütünüyle kaybetmiştir. Misal; Allah'ın hangi ismi kulda tecelli etmemişse, kul o ismi kaybetmiştir. Kul ne kadar yarım yamalaksa Allah'ın onun üzerindeki tecellisi de o kadardır; yani kul, Allah'ın isimlerinin tecellisiyle; yani ahlakıyla, diniyle ya Allah'a yakındır ya da uzaktır. İşte, bundan dolayı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"sizin, Allah'a en sevgili olanınız, ahlakça en güzel olanınızdır"*[5] buyurmuştur.

[1] Ahzâb /21
[2] Gazali, İhya, 3 /50
[3] Ebû Dâvûd, Edeb 7. Ayrıca bk. Tirmizî, Birr 62
[4] Muvatta, Hüsnü'l-Hulk, 8; Ahmed B. Hanbel 2/381
[5] Ravi: Hz. Enes (r.a.) Ramuz-ul Ehadis Ahmet Ziyauddin Gümüşhanevi

Evet, güzel ahlakın tecelli edebilmesi için imtihanların; yoklukların, sıkıntıların, musibetlerin, belaların, hastalıkların olması gerekir. Öyle ki Allah'ın El Esmâu'l Husnâ'sı, güzelliği insan üzerinde tecelli etsin; ama insan, rabbini bilmediği, dinlemediği için beden çamuruna batmış ve rabbini, geldiği âlemi unutup bu âlemde kaybolmuştur. Rabbimiz de insan kendini bilsin, bulsun, rabbini tanıyıp nereden geldiğini anlasın diye ona peygamber ve kitap göndermiştir; çünkü Allah, kulu manevi olarak ölüyken, kaybolmuşken kendisini bulmasını ve dirilmesini dilemiş, murad etmiştir.

Genel olarak baktığımızda hangi âyeti okursak okuyalım, Allah bizi sürekli kendini dinlemeye, ciddiye almaya davet eder. İnsanın, rabbini dinlemesi ve ciddiye alması edeptir. Kul da ya Allah'a karşı edeplidir ya da edepsizdir. Şayet biri rabbini dinlemiyor, ciddiye almıyorsa, gönderdiği Kur'ân'ı, kitabı okumaya tenezzül etmiyorsa onda edep olmaz. Edebi olanlar rabbini dinleyenlerdir. Allah'a en yakın olanlar da, Allah'ın dininde olanlar da edepli olanlardır. Edep bu kadar önemlidir. Şimdiye kadar sohbetlerimizde sürekli Allah'a, resulüne, Kur'ân'a, bütün insanlara, varlığa karşı edebin önemini, olmazsa olmazlığını tekrar etmemizin sebebi budur.

İnsan hayata, varlığa bakarken önce doğru bakmalıdır; çünkü doğru bakmazsa ne hayatı ne de varlığı anlayabilir. Allah âyet-i kerimede **"bu (Kur'ân), insanlar için basiretler (hakkı gösteren bir nûr)dur. Kesin olarak iman eden bir toplum için de bir hidâyet ve bir rahmettir"**[6] buyurmuştur. Kur'ân, insana basiret verir ve hem kendine hem hayata hem de varlığa karşı doğru bakmayı öğretir.

Basiret; görmek, işitmek, anlamak, rabbimizin tecellisine şahid olup şahadet etmek demektir. Kul bunun bir adım ötesinde

[6] Câsiye /20

bu şehadetiyle Allah'ı sever sonra da herkesi ve her şeyi Allah için sever. Bizi kendine davet eden rabbimizdir. Rabbimiz bizi kendimizi bilmeye, tanımaya davet ediyor. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *men arefe nefsehû fekad arefe rabbehû:*[7] *"Nefsine arif olan, rabbine arif olur (kendini tanıyan rabbini tanır)"* buyurmuştur. Eğer rabbimizi dinler ve Kur'ân'ı okuyup anlamaya çalışırsak Kur'ân bize bizi tanıtır.

Rabbimiz bizi devamlı aklımızı sonuna kadar kullanmaya davet ediyor. Zahiri tarafımızı da bu âlemi de anlamak için akıl yeterlidir. Aklımızla tefakkuh eder, rabbimizin emrettiği gibi tedebbür ederiz; yani gördüklerimizin arkasındaki manaya, hikmetine, neden yaratıldığına bakar, derinlemesine düşünür, tefekkür ederiz, böylelikle onu anlarız. Aklın işi bu kadardır; ama rabbimize şahid oldukça rabbimizi severiz. Bu sevgi ve muhabbet üst üste birikince ise aşk olur. İşte, manevi yolculuk da aşk iledir. İman da bir tek aşktan ve âşıklıktan ibarettir.

Peki, aşk gelince ne olur?

Hak gelince bâtıl zail olur.[8] Aşk gelince akıl perdelenir ve işi biter. Buraya kadar akıl kendi vazifesini yapmıştır, durduğu yerde yine vazifesini yapmaya devam eder; fakat güç, kuvvet artık aşkın, muhabbetin olur. Biz de artık yolu aşkla yürürüz. Bize bütün perdeleri aralayacak olan aşktır, muhabbettir; yani imandır. Bu aşkın olabilmesi için öncesinde bize lazım ve gerekli olan şey ise rabbimize karşı edeptir; çünkü aşk edepten tecelli eder.

Biz gücümüzün yettiği kadarıyla Allah'ın sevdiği gibi yaptığımızda; yani âyetlere her uymaya çalıştığımızda rabbimizin sevgisine, muhabbetine layık oluruz. Rabbimizin emrettiği gibi yaptıkça Allah bizi sever ve aşk tecelli eder. Allah, bizi sevince de âşık oluruz.

[7] El-Aclunî, Keşfu'l-Hafâ, 2, 262
[8] İsrâ /81

Âşıkta akıl aranmaz, âşık engel tanımaz. Vuslat yolcusunun manevi yolculuğu yürümeye başlarken kurban ettiği ilk şey kendi canıdır. Şayet rabbimize gitmeye karar vermişsek bilelim ki canını kurban edemeyenler aşktan söz edemezler. Kul her ne kadar ilk olarak canını verse de nefsini hemen kurban edemez; ama canını verip Allah yolunda ölmeyi kabul etmiştir. Bu aşamada nefis hâlâ yerinde durur. Kul da onunla büyük bir savaş içindedir. Kulun, nefisle olan bu büyük cihadı yapması lazım ki savaşı kazanabilsin.

Allah, nefsimizle olan savaşı nasıl kazanacağımızı ve canımızı nasıl kurban etmemiz gerektiğini bize vahyedip öğretmiştir. Bize düşen; nefsimizle olan cihadı kazanmak için rabbimizi dinlemek ve gerekeni yapmaktır. Küçücük, basit, fani şeylerden bile vazgeçemeyen biri canını kurban edemez. Böyle olanlar her neyi isterlerse kendilerine isterler. Onların putları kendi canları, nefisleri olmuştur, ilâhları nefisleridir. Hayatlarını onun için kurban eder, onun için koşturur, çalışır, çabalar, fedakârlık yapar, sıkıntılara sabrederler; çünkü ilâhlarının davetine, emrine icabet etmişlerdir, bu yüzden ilâhlarının emrini yerine getirirler. Aşk ise insanı rabbinin emrettiği gibi yapar. Aşk gelince kul her şeyi Allah için kurban edebilecek vasıfta olur. Bu nedenle aşk yoksa yol yoktur. Yol bütünüyle aşk yoludur ve bu yolu yürüyebilecek olan yalnızca âşıktır, onun vardığı da maşuktur! Yolun sonunda olacak olan ise tamamen aşktan ibaret bir varlık olmasıdır.

Bu söylediğim işin manevi tarafıdır. Bir de insanın zahiri tarafı vardır. Rabbimiz, zahiri taraf için de kuluna cennette her türlü zahiri nimetleri, ikramları vaad etmiştir. Bu yüzden ona gözlerin görmediği, kulakların işitmediği, kalplerin fehmetmediği, anlamadığı ikramlar vardır.[9] Allah cenneti anlatırken **“ne yana bakarsan bak, (tarifi mümkün olmayan) bir nimet ve büyük bir**

[9] Buhari, Bed'ü'l-Halk 8, Tefsir, Secde 1, Tevhid 35; Müslim, Cennet 2, (2824); Tirmizi, Tefsir, (3195)

saltanat görürsün"[10] buyurmuştur. Bir de fazlası vardır ki[11] o da Allah'ın rızasıdır. Belki de şimdi anlayamayacağımız şeyler olduğundan, Allah bu ikramın ne olduğunu buyurmak yerine "bir de fazlası" demiştir. Cennette elbette ki zahiri nimetlerin yanında bir de manevi nimetler vardır.

Âşık her ne kadar maşukunu, onun cemalini görmeyi istese de ne istediğini aslında kendisi de bilmez. Bilmesi için yolu yürümesi lazım ki rabbi ona ne istediğini göstersin ve istediğini ona ikram etsin.

Peki, bu aşkı nasıl kazanabiliriz?

Allah bütün âyetlerde ne yapmamız ve hayatı nasıl yaşamamız gerektiğini bize beyan etmiştir. Rabbimizin her "yap" dediğini yaptığımızda, her "yapma" dediğini yapmadığımızda rabbimize karşı edepli olmuş oluruz. Bu da rabbimizin sevgisine, muhabbetine vesile olur; yani Allah'ın vahyine her uyuşumuzda rabbimizin sevgisini, muhabbetini kazanır, rabbimize yaklaşırız.

Allah'ın "yap" dediğini yapmak bize manevi olarak kazandırır. "Yapma" dediğini yapmamak ise bambaşka bir şeydir. Mesela; rabbimiz "kızmayın, kızdıysanız da affedin"[12] buyurmuştur. Şayet kızmazsak çaba göstererek alamayacağımız nimeti o anda alırız. Hatta o anda öyle büyük bir ikram alırız ki aldığımız bu nimet çalışmakla elde edemeyeceğimiz kadar büyük bir nimet olur. Aynısı tersi için de geçerlidir. Kul, Allah'ın "yapma" dediği bir şeyi yaptığında öyle bir kaybedişle kaybeder ki bunun sonunda rabbini kaybeder ve rabbinden öyle bir uzaklaşır ki iblisin durumuna düşer.

Nasıl?

[10] İnsân /20
[11] Yûnus /26
[12] Âli İmrân /134

İblis, Allah'ın emrini beğenmeyip itiraz etmiş, üstüne bir de yanlışını savunmuştu. İnsan da Allah'ın "yapma" dediğini yaparsa, artık rabbinin sözünü beğenmezlik yapar ve günahını savunmaya başlar. Böyle olunca da iblis olur, iblisin durumuna düşer.

"**(Allah) Ey iblis! (Celâl ve cemâl tecellim olarak) İki elimle yarattığıma seni secde etmekten meneden nedir? Kibirlendin mi, yoksa yücelerden mi oldu(ğunu sanıyorsu)n, buyurdu. (iblis) Ben ondan daha hayırlıyım! Beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın, dedi.** (**Allah**) **Buyurdu ki: Öyle ise çık oradan; çünkü sen kovulmuş olanlardansın. Şüphesiz (herkesin hesaba çekileceği) din gününe kadar lanetim senin üzerinedir. (iblis) Rabbim! O hâlde (insanların secdeye layık olmadıklarını ispatlamam için) tekrar diriltilecekleri güne kadar bana mühlet ver, dedi. (Allah) Haydi, sen vakti (sadece Bizim tarafımızdan) bilinen (kıyamet) gün(ün)e kadar mühlet verilenlerdensin, buyurdu."**[13]

"(iblis) Dedi ki: (İnsan secdeye layık olmadığı hâlde Âdem'e secde etmemi emretmekle beni azgınlığa mahkûm ettin) Öyle ise beni azgınlığa mahkûm etmene karşılık ben de onlar(ı azdırmak) için mutlaka Senin (dosdoğru yolun olan) sırât-ı mustakîmin (üzerind)e oturacağım."[14]

Dikkat edersek iblis "ben yanlış yaptım" demiyor, bunun yerine "beni sen tuzağa düşürdün, sen azdırdın. Ben de senin azdırmana karşılık onları yoldan çıkaracağım" diyor! Tabir-i caizse Âdem'e secde emrini vermekle rabbini suçluyor! İblis öyle yapınca, Allah da ona "kıyamete kadar lanetim senin üzerinedir, sen kovuldun" buyurdu.

Diğer taraftan ise Hz. Âdem (a.s.) Babamız ve Havva Annemiz yanlış yapınca **rabbenâ zalemnâ enfusenâ:** "Biz

[13] Sâd /75-81
[14] A'râf /16

nefsimize zulmettik ya rabbi" demiştir. Böyle baktığımızda kendine zulmedip tövbe edenler Hz. Âdem (a.s.) Babamızın istiğfarını yapmış; günahına, yanlışına bahane arayanlar da iblisin durumuna düşmüştür.

Lanet; rahmetten mahrumiyet demektir. Tövbe etmeyip yanlışını, günahını savunanlar lanete uğrar; tövbe edenler ise Allah'ın rahmetine, mağfiretine erer. Bundan dolayı Hz. Âdem (a.s.) Babamız ile Havva Annemiz hemen devamında **"Sen bize rahmet etmez, bizi mağfiret etmezsen biz hüsrana uğrayanlardan oluruz"**[15] demiştir.

Dediğim gibi: Tövbe, istiğfar edince mağfiret ve rahmet olur. Günahını savununca da lanet olur. Bu çok basit bir şey gibi görünebilir ama insanın manevi olarak kaybetmesine neden olacak kadar büyüktür. Örnek vermek gerekirse; iki kişi tartışsa ve biri Allah'a göre haksız olduğunu bildiği hâlde haklı olduğunu söylese, Allah'ın vermediği bir hükmü vermiş olur ki bunun sonucunda da Allah'ın sevgisini kaybeder. Kul bu şekilde yaptığı her yanlışı savunduğunda Allah'ın sevgisini kaybedip Allah'tan, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den, Kur'ân'dan, insanlığından uzaklaşır.

Evet, Kur'ân bizim hayat kitabımız, iman kitabımız, ahlak kitabımızdır. Kur'ân bize, yaratan rabbimizi tanıtır, El Esmâu'l Husnâ'yı, rabbimizin isimlerinin nasıl tecelli ettiğini bize öğretir. Rabbimizin istediği gibi yaptıkça da isimler üzerimizde tecelli eder ve bu da bizim ahlakımız olur.

Kur'ân aynı zamanda edep kitabıdır. Edepli olunca insan olmuş oluruz. Manevi olarak kazananlar edebinden, kaybedenler de edepsizliğinden dolayı kaybederler. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"hayâ imanın bir şubesidir."*[16] *"Eğer hayâ etmiyor,*

[15] A'râf /23
[16]Müslim, Îmân, 57; Nesâî, Îmân, 16

utanmıyorsan istediğini yap"[17] buyurmuştur. Hayâ etmek, utanmak edebin bir parçası, bir bölümüdür. Biri utanmıyor, hayâ etmiyorsa insanlığını, imanını kaybetmiştir. Bu zahiri âlemde hayâ bir tek insanda vardır. Melekler de hayâ eder; ama onların âlemi başka bir âlemdir. Hayvanların hayâ etme duygusu yoktur. Allah onlara bu duyguyu vermemiştir. Hayâ etmek özel bir durumdur. Bu yüzden ne kadar hayâmız varsa o kadar insanız. Eğer hayâmız yoksa diğer varlıklara benziyoruz demektir.

Genel olarak insanlığa baktığımızda hayâlarını kaybettiklerini görürüz. Hatta hayâsızlık yapanlar için "özgüvenli, medeni cesareti olan biri" gibi saçma sapan kelimeler kullanılır. Üstüne "ne kadar da özgüvenli, kimseden çekinmeden laf söylüyor" derler. Tabii ki bu kelimeleri de şeytanın verdiği vesveseyle, onun öğretmesiyle söylüyorlar!

Unutmamamız lazım ki insanlardan çekinmeden laf söyleyenler, kırıp dağıtanlar özgüvenli değildir, öz hayvandır! Bir gönül kırmak belki Kâbe'yi kazma, kürekle bin defa yıkmaktan daha beterdir. Gönül kıranlar insan olamamıştır. Kendileri insan olamadıkları için başkalarını kırmaktan da çekinmezler. Allah âyet-i kerimede **"Allah, kötü sözün açıkça söylenmesini sevmez; ancak zulme uğrayan müstesna. Allah Semî'dir, Alîm'dir (her şeyi ve herkesi işiten ve bilendir)"**[18] buyurmuştur. Zulme uğrayanlar bundan müstesnadır; çünkü zulme uğrayanlar o anda kendine hâkim olamayıp bir şey yapabilir ya da laf söyleyip kırabilirler; fakat onların da sınırı aşmaması gerekir.

Evet, Allah kötü sözün bile açıkça söylenmesini sevmezken, baktığımızda öyleleri var ki insanları eleştirir, çekiştirir, laf taşır, insanlarda hata, kusur ararlar. Allah âyet-i kerimede **"ey iman (ettiğini iddia) edenler! Zannın çoğundan kaçının; çünkü zannın bazısı (yani kötü zan) günahtır. (Birbirinizin kusurlarını ve**

[17] Buhârî, Edeb, 78
[18] Nisâ /148

günahlarını) Araştır(ıp casusluk yap)mayın! Birbirinizin gıybetini de yapmayın"[19] buyurduğu hâlde onlar başkalarının hatasını, kusurunu dinlemeyi sever ve insanların gıybetini yaparlar. İşte, bu davranışlar insanı insanlıktan çıkaran, edepten mahrum eden, rabbinden uzaklaştırıp ona kaybettiren ve insanı Allah'ın rahmetinden mahrum eden şeylerdir.

Bununla ilgili bir kıssa anlatayım.

Hz. Mûsâ (a.s.) döneminde yağmur yağmayınca, kavmi Hz. Mûsâ (a.s.)'ın yanına gelip *"rabbine dua et, yağmur yağsın, perişan olduk"* derler.

Dikkat edersek Yahudiler "rabbimize söyle" demiyor, bunun yerine "rabbine söyle" diyorlar! Yani hâlâ Allah'a iman etmemiş, Allah'ı rableri olarak kabul etmemişler! Çünkü Allah'a iman etselerdi "rabbimize" derlerdi. Elbette ki istisnalar kaideyi bozmaz. İçlerinde gerçekten iman edenler de, Allah'ın haber verdiği üzere kendilerine Kur'ân okunduğunda yüzüstü secdeye kapananlar da,[20] kendi peygamberlerine iman ettiği gibi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ve Kur'ân'a iman edenler de vardır.

Evet, Yahudiler Hz. Mûsâ (a.s.)'ın yanına gelip *"rabbine dua et, yağmur yağsın, perişan olduk"* derler. Hz. Mûsâ (a.s.) da Tûr'a gidip *"ya rabbi! Malumundur, kulların yağmur istiyor"* der. Allah da Hz. Mûsâ (a.s.)'a *"falan gün tövbe, istiğfar edip yağmur duasına çıkın o zaman yağmur yağacak"* buyurur. Elbette ki Allah, yağmura "yağ" buyurursa yağmur anında yağar; ama Allah'ın yağmur duasına çıkmalarını söylemesinde bir hikmeti ve muradı vardır. Allah, burada bir şey öğreteceği için böyle buyuruyor.

Hz. Mûsâ (a.s.) kavmine gidip Allah'ın emrini söyleyince, herkes o gün geldiğinde aynen öyle yapıp yağmur duasına çıkar; ama akşama kadar yağmur yağmaz. Yahudilerin hâli zaten

[19] Hucurât /12
[20] İsrâ /107

ortadadır, her defasında Hz. Mûsâ (a.s.)'a itiraz ederler. Burada yine Hz. Mûsâ (a.s.)'a saldırıp *"hani yağmur yağacaktı? Hani rabbin sana söz vermişti? Neden yağmur yağmadı"* derler. Hz. Mûsâ (a.s.) mahcup bir şekilde Tûr'a gidip *"ya rabbi! Yağmurun yağacağını söyledin, yağmayınca kavmin hâlini gördün, duamızın kabul olmamasının hikmeti nedir?"* diye sorar. Allah da ona *"aranızda söz taşıyan gammaz biri vardı, bundan dolayı duanızı kabul etmedim"* buyurur.

Gammaz; söz taşıyan ve insanların hatasını, kusurunu araştıran demektir. İnsanların yanına gidip "falanca senin için böyle söyledi" der. Sonra diğerine gidip "filanca senin hakkında şunları söyledi" deyip onunla beraber gıybet eder, peşinden başka yere gidip yaptığı gıybeti konuşmaya devam eder.

Hz. Mûsâ (a.s.) *"ya rabbi! O gammaz kimdir, hemen onu aramızdan çıkaralım"* deyince, Allah da ona *"başkasının kusurunu söyleyip ben de mi gammaz olayım?"* buyurur.

Gördüğümüz gibi Allah, kulunun kusurunu söylemiyor ve kimse kulunun kusurunu bilsin istemiyor, bundan dolayı kulun hatasını, eksiğini, kusurunu perdeleyip gizliyor!

Hz. Mûsâ (a.s.)'ın kavminde gammaz olduğu için yağmur inmiyordu. Yağmur rahmettir. Allah yağmura "rahmet"[21] demiştir; çünkü yeryüzü onunla dirilir ve bütün mahlûkat bundan dolayı rızıklanır. Gammazlığın, söz taşımanın ne kadar kötü bir şey olduğunu artık buradan anlamamız gerekir.

Gammazlık şeytanın büyük bir tuzağıdır. İnsan gammazlık yaparken hiç farkında olmadan kibirlenir, kendini büyük görür; karşısındakini küçümser, onda hata arar, kusur arar. Hâlbuki sana ne başkalarının hatasından! Allah sana insanların kusurunu bulman için vazife mi verdi!

[21] Rûm /50, A'râf /57, Fukân /48

Böyleleriyle ortak olmamak için biri bizim yanımızda gammazlık eder, gıybet yaparsa; birilerini eleştirir, çekiştirirse ona "rabbimiz âyet-i kerimede **'sizden biri ölü kardeşinin etini yemek ister mi? Bundan tiksindiniz değil mi'**[22] buyurmadı mı? Sen insansan ölü kardeşinin etini yemekten tiksinirsin; eğer tiksinmiyor, kardeşinin etini yiyorsan sende bir sorun vardır. Kardeşinin etini yemekle beslenen, onunla büyüyen bir nefsin var demektir. Bundan mutlaka kurtulman lazım. Nefsini tedavi edip ona zikri, tesbihi, hamdı, şükrü yedirmen lazım. Aksi takdirde nefsin iflah olmaz ve hiçbir zaman temizlenemezsin" dememiz gerekir.

Evet, kardeşimizin etini yememeye dikkat etmemiz şarttır. Hâl böyleyken baktığımızda manevi yolculukta olan kardeşlerimiz bile farkında olmadan kardeşinin etini yiyebiliyor! Kendisi yemeğe çalışmasa dahi, birileri onun yanında kardeşinin gıybetini yapıp onu yemeğe davet edince hemen kabul ediyor ve onunla birlikte kardeşinin etini yiyor. Böyle yapanlara vuslat yoktur; çünkü bunu yaparken rablerini incitiyorlar!

İnsanı Allah yaratmış, kendinden ona varlık vermiş, şeref vermiş, hayat vermiş, onu Allah varlıkta durduruyor. Kazansın diye onu imtihanlara tabi tutuyor ve onun üzerinde bir muradı vardır. Bu durumda rabbinin hesabını yapmadan onun hakkında konuşursan, edepli olmuş olur musun!

Bir de şu şekilde bakmak lazım. Edepli olanı, hayâlı olanı herkes sever. Zaten bu insanın elindeki bir şey değildir; çünkü edebi sevmek insanın fıtratında vardır. Örnek vermek gerekirse; biri yanlış yapsa; ama sonra boynunu bükse ve bu yanlışından dolayı utansa gönlümüz onu hemen affeder. Tam tersine yaptığından dolayı utanmasa, diliyle özür dilese bile onu affedemeyiz. Bu da bizim elimizdeki bir şey değildir.

[22] Hucurât /12

Aynı şekilde bir kul da rabbine tövbe edince, istiğfar edip hayâ edince, "yapmamam gereken bir şeyi yaptım ya rabbi! Huzurunda mahcup olmak istemiyorum. Beni affet, mağfiret et" deyince ve gerçekten yaptığından dolayı utanınca, Allah onu affeder, mağfiret eder. Diğer türlü hiçbir pişmanlık yoksa, yaptığından utanmayıp hayâ etmediyse ona af yok, mağfiret yoktur; çünkü tövbesi tövbe, istiğfarı istiğfar değildir. Allah onu affetmez.

İsterseniz şimdi de biraz âyetleri okuyup rabbimizin bizi nasıl edeplendirdiğini ve edebe nasıl davet ettiğini anlamaya çalışalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

"Şüphesiz ki âyetlerimizi yalanlayanlar ve ona karşı kibirlenenler var ya, (işte) onlara göklerin kapıları açılmaz ve onlar, deve, iğne deliğinden geçinceye kadar cennete giremezler! İşte Biz, (nefsinin hevâsına uyan) mücrimleri böyle cezalandırırız!" Âyetlerimizi yalan sayıp ciddiye almayanlar âyetlerimize karşı kibirlenmiştir.

Biri Allah'ın âyetlerine karşı kibirlenince kendi bilgisini Allah'ın ezeli ilmine karşı daha büyük görmüş, dolayısıyla ilmini Allah'a şirk koşmuş olur.

"Onlar için cehennem (ateşin)den bir döşek ve üzerlerini örtecek (ateşten) örtüler vardır. İşte Biz, (kendine zulmeden) zalimleri böyle cezalandırırız!"[23]

Allah bu âyette bize bir haber veriyor. **"(Resulüm!) Onlara; kendisine âyetlerimizi verdiğimiz hâlde (onu inkâr ederek ve) onlardan sıyrıla(rak uzaklaşa)n, bu yüzden de şeytanın kendisini peşine taktığı ve sonunda azgınlardan olan kimsenin**

[23] A'râf /40-41

haberini oku! Eğer Biz dileseydik kesinlikle onu, o (verdiğimiz âyet)lerle yüceltirdik; fakat o, (dünya denilen) yere saplan(ıp kal)dı ve (nefsinin) hevâsına tabi oldu. Onun misali (tıpkı) köpeğin misali gibidir; onun üzerine varsan da (sana) dilini sarkıtıp solur, onu (kendi hâline) bıraksan da (sana) dilini sarkıtıp solur. İşte, âyetlerimizi yalanlayan kavmin durumu böyledir. Şimdi onlara bu kıssayı anlat, umulur ki onlar (enine boyuna düşünüp bunu) tefekkür ederler."[24]

Allah âyetlerini hepimize vermiştir. Bizim de kendimize dönüp âyetleri yalanlayıp yalanlamadığımıza bakmamız gerekir. Âyetleri dinlediği hâlde dinlememiş, anladığı hâlde anlamamış gibi yapmak âyetleri yalan saymaktır.[25] Bu söylediğim de âyettir.

Allah bize âyetleri yalanlayanların hâlini beyan ediyor. Buradan durumun ciddiyetini; Kur'ân'dan mahrum kalınca rabbimizden, insanlığımızdan mahrum kaldığımızı ve ebedi hayatımızı nasıl kaybettiğimizi anlamamız gerekir.

Onun misali (tıpkı) köpeğin misali gibidir; yani onun durumu kuduz köpek gibidir, buyurdu Allah. Kuduz köpeklerin dili dışardadır ve ağızlarından sürekli salya akar. Âyetleri yalan sayanların durumu da aynen böyledir; çünkü dünya denilen çamura batmış, saplanmışlardır. Öyleyse çamurda olup olmadığımıza bakalım. Bakalım ki onların düştüğü duruma düşmeyelim. Bu çamurdan kurtulabilmek için bize lazım olan yalnızca imandır, aşktır ve Allah'ın ipine, kitabına sarılmaktır; ama kendi bildiğimiz gibi sarılmak değildir.

Peki, Allah'ın kitabına nasıl sarılabiliriz?

Allah âyet-i kerimede Allah'ın insanlardan olan ipine sarılmamızı buyurmuştur.[26] Allah'ın ipine insanlardan olan iple

[24] A'râf /175-176
[25] Câsiye /8
[26] Âli İmrân /112

sarılmamız gerekir. Hangi cemaate, partiye ya da kime sorarsak soralım, herkes kendilerinin doğru yolda olduğunu ve hakta olduğunu söyler. Her biri de "mü'min olanlar biziz, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e biz uyuyoruz, hatta biz ehl-i sünnetiz" deyip kendini hakta gösterir. Kendisi gibi olmayanları da küfürle, imansızlıkla, peygambere uymamakla itham eder. Böylelerine "sünnet nedir" diye sormamız gerekir.

Unutmamamız lazım ki sünnet, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in âdetidir, aynı zamanda bütün peygamberlerin yaptığıdır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in âdetine, sünnete bakınca önce Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in imanını görmemiz lazım. Allah âyet-i kerimede **"resul, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de (onun iman ettiği gibi iman ettiler)"**[27] buyurmuştur. Bu nedenle asıl sünnet Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in iman ettiği gibi iman etmektir ki "ben mü'minim" diyenlerin de onun gibi iman etmesi şarttır.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in imanının peşinden onun ahlakı gelir. Güzel ahlak da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sünneti, âdetidir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'de örnek almamız gereken önce onun imanı, sonra da onun ahlakıdır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz azim bir ahlak üzeredir,[28] âlemlere rahmettir,[29] hidayettir, âlemler için nûr saçan kandildir.[30] İşte, sünnet derken Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bu vasıflarını anlamamız gerekir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in imanından, ahlakından rahmet tecelli eder. Onun yaptığı her iş saf rahmettir. Zahiri olarak da her ne yaparsa yapsın yalnızca ahlakına ve imanına göre yapar, saf Allah için yapar. Nerede olursa olsun, kiminle olursa olsun Allah'ın huzurunda yaşar. Sünnet budur. Resulullah (s.a.v.)

[27] Bakara /285
[28] Kalem /4
[29] Enbiyâ /107
[30] Ahzâb /46

Efendimiz'in sünneti Kur'ân'dır; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz canlı Kur'ân'dır, aynı zamanda Allah'ın insanlardan olan ipidir hem de en öndeki, merkezdeki ipidir. Bütün bunlara rağmen sünnet denilince bize Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in zahiri hâlleri takdim edilip "sünnete uymak istiyorsan sakalın bir tutam olacak" denilir. Ya da yemeği bitirince "tabağı sünnetledi" denilir. Sanki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in işi gücü yok, sadece yemek yemiş gibi yemeği bitirmekle sünnete uyulduğu zannedilir! Bir de "sarığın şöyle olacak" denilir. Üstelik bunlar sarığın kuyruğu önde mi yoksa arkada mı olacak diye tartışırlar ve birbirlerini sünnetten çıkmakla itham ederler. Biri "sarığın kuyruğu önde olmalıdır" öteki de "yok arkada olması lazım" der ve tersini söyleyenler için "sünnetten çıktı" derler. Sünnetten çıkmak ne demek! Sen ne demek istedin! Biri sünnetten çıkarsa Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i kabul etmekten çıkar, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i kabul etmezse kâfir olur. Sen bu söylediğinin ne kadar ağır olduğunu biliyor musun!

Herkes bid'at içinde olunca bid'at artık doğru zannedilir. Biri dinde olmayan bir şeyi getirip dine koyar "bu dindendir" der, sonra herkes onun öyle olduğunu zanneder; çünkü öyle öğrenmişlerdir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ahir zamanda bid'atler öyle bir çoğalır ki biri çıkıp dinimi yenileyince, hakkı ve hakikati ortaya koyunca bid'atçiler onu parmağıyla göstererek 'bakın bu adam bid'atçıdır' derler"* buyurmuştur. Hepsi bid'atı din zannettiği için hakkı anlatanın yanlış söylediğini zannederler.

Her yerde herkesin hakkı ve hakikati olduğu gibi söylemesi gerekir. Sünnet, tabağı bitirmek, sarık takmak değildir. Sünnet derken Kur'ân'ı anlamamız lazım; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bütün hayatı Kur'ân'dır. O, kendisine vahyedilenden başka bir şey söylemez. Allah âyet-i kerimede **"o, (nefsinin) hevâsından da konuşmaz. O(nun söyledikleri Allah tarafından**

ona) vahyedilen bir vahiyden başkası değildir"[31] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sözü, bakışı, hâli, hayatı, her işi Kur'ân'dır, Allah'ın âyetleriyle, emriyledir. Biz de ona tabi olanlar olarak böyle olmak zorundayız. Onun için Kur'ân'ı bilmek, öğrenmek, anlamak, iman etmek, ahlaka dönüştürüp hayatımızda yaşamak zorundayız; çünkü bu bizim ebedi hayatımızı bize kazandıran, Allah'ın üzerimizdeki muradıdır.

Evet, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sünneti aşkı yaşamaktır. Bununla ilgili olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den bir kıssa anlatayım.

Hz. Aişe (r.a.) annemiz anlatır: "*Bir gece Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yatağında olmadığını fark ettim. Kalkıp baktığımda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bir köşede Allah'a tefekkür hâlinde olduğunu gördüm. Ben de yanına yaklaşıp 'ya Resulullah! Ne yapıyorsun?' diye sordum. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de başını kaldırıp bana baktı ve bana 'sen kimsin?' buyurdu. Ben de 'ya Resulullah! Ben Aişe'yim' dedim. Fakat Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu defa 'Aişe kimdir' diye sordu."* Resulullah (s.a.v.) Efendimiz aşktan, muhabbetten, rabbinin huzurunda durmaktan sarhoş olduğu için kendine gelememiştir. "*Sonra ben, 'ya Resulullah! Ben senin hanımın Aişe'yim' deyince, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz yavaş yavaş kendine geldi."*[32]

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz huzurda o kadar durmuş ki aşktan dolayı kendine gelemiyor! İşte, sünnet Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bu imanını, aşkını, âşıklığını yaşamak, geceyi rabbimize ayırmak ve onunla olmaktır. Bizim de başlangıcı imandan yapmamız lazım. Hâl böyleyken baktığımızda öyleleri var ki sünnete uyduğunu söyler; ama Allah'ın kullarını küçümser, "din bir tek bizdedir, bizim gibi yaparsan doğru yapmış olursun. Bizim gibi yapmazsan yanlış yoldasın" der. İnsanlar kendi dediğinden en

[31] Necm /3-4
[32] Tecelli-i İlahiyenin Mazhariyeti- Zuhuratı İzhari-l- Vakf-I Güneş /1. Cilt

ufak bir şekilde ayrılsa bu defa onlara "münafık" der, "kâfir müşrik, dinsiz, inkârcı" der! Böyle söyleyenlere "Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakı bu muydu? Âlemlere Rahmet, böyle mi yapıyordu, insanları böyle mi davet ediyordu?" diye sormak lazım. "Allah'ın kullarında hata, kusur arıyor, gammazlık yapıyorsun sonra da 'ben mü'minim, Müslümanım, din bendedir' diyorsun. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyle mi yapıyordu?" Bilmemiz lazım ki böyle yapanların hepsi tehlikededir.

Hak gelince bâtıl zail olur.[33] Güneş doğunca karanlık yok olur. Allah'ın vahyi tecelli edince de bid'atler, vesveseler, zanlar yok olur, kaybolur. İnsanlar hakiki mü'minleri, Allah dostlarını görünce bu sahtekârları anlar ve kovarlar. Onları kovunca da bu sahtekârların bütün işleri saldırmak olur.

Peki, onlar saldırınca ne yapmamız gerekir?

Allah âyet-i kerimede buyurur. **"Rahmân'a âbd olan (has kul)lar öyle kimselerdir ki yeryüzünde tevazu (ve vakar) ile yürürler, cahiller onlara laf attığı vakit 'selam!' de(yip geçe)rler."**[34] Rahmân'a âbd olanlar cahilleri ciddiye alıp cevap vermez, onlarla tartışmaz, sadece "Allah'ın selamı üzerinize olsun" deyip geçerler. Bize de düşen; hem onlara hem de insanlara dua etmektir. "Bakın, rabbimiz böyle buyurmuş" deyip Allah'ın vahyinin nûrunu etrafımıza saçmaktır. Biz konuşmayalım, bırakalım rabbimiz konuşsun, Allah'ın vahyini insanların önüne koyalım, neyi tercih edeceklerine ise onlar karar versin.

Her zaman söylüyoruz: Aşksız insan ölüdür; âşık, Allah ile diridir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"en sağlam kulp, muhabbetullah kulpudur (Allah'ı sevmektir). Ona tutunan asla*

[33] İsrâ /81
[34] Furkân /63

kaybetmez (düşmez, sarsılmaz)"[35] buyurmuştur. Bizim de yapmamız gereken; imanımıza, muhabbetimize sarılmaktır.

Sevilmeye, şükredilmeye, teşekkür edilmeye, övülmeye, hamd edilmeye layık olan; hatasız, kusursuz, noksansız, eksiksiz olan, mükemmel olan, âlemlerin rabbi olan Allah'tır. Subhân olan odur. İnsan ise hatalıdır, kusurludur, eksiktir. Her ne olursa olsun insan kendini bilmelidir. İnsan zahiri tarafına bakıp "ben kıymetliyim, değerliyim" deyip zahiri tarafla övünse yanlış olur. Ne demişler: İnsanın başlangıcı iki damla sudur, sonu da bir avuç topraktır. Şimdi bunun kıymeti, değeri nedir! İnsan bu mudur!

Evet, az önce hep birlikte okuduk. Allah âyet-i kerimede buyurdu. **"Eğer Biz dileseydik kesinlikle onu, o (verdiğimiz âyet)lerle yüceltirdik; fakat o, (dünya denilen) yere saplan(ıp kal)dı ve (nefsinin) hevâsına tabi oldu. Onun misali (tıpkı) köpeğin misali gibidir; onun üzerine varsan da (sana) dilini sarkıtıp solur, onu (kendi hâline) bıraksan da (sana) dilini sarkıtıp solur. İşte, âyetlerimizi yalanlayan kavmin durumu böyledir. Şimdi onlara bu kıssayı anlat, umulur ki onlar (enine boyuna düşünüp bunu) tefekkür ederler."**[36] O, dünyaya, çamura saplandı. Dilini köpek gibi çıkarıp solur. Üstüne varsan da varmasan da sana havlar.

İman etmeyenlerin mü'minlere, Müslümanlara nasıl saldırdığını, köpek gibi dilini sarkıtıp soluduğunu, kadın, çoluk çocuk demeden nasıl vahşice öldürdüğünü görüyoruz. Şu anda Filistin'de olan savaş değildir. Savaşta ordular karşı karşıya gelir, artık hangisi galip gelirse diğer taraf mağlup olur. Filistin'deki ise böyle bir şey değildir. Bir tarafın uçağı, füzeleri vardır ve durduğu yerden füzeleri atıp masum insanları öldürür. Bunların bütün dertleri öldürmektir. Kendileri insan olmadığı için diğer insanları da insan olarak görmez, kibirlenirler. Buna rağmen "bir tek biz

[35] El Câimu's Sağir, 2247
[36] A'râf /176

insanız, diğerleri insan değil" derler. Bir de Allah'a iftira atıp "biz sadece kendi kavmimize karşı sorumluyuz. Allah kitabımızda 'öldürme' demiş; ama bunu sadece bizim kavmimizde olanlar için söylemiş, diğerlerini öldürebiliriz" derler!

Filistin'de yaşananlarda görüyoruz: İnsan, insanlığını kaybedince en vahşi canavardan bile daha vahşi oluyormuş! Hamd olsun ki hesap vardır; ama biliyoruz ki mü'min dünyada kazansa da kaybetse de yaşasa da ölse de kazanır. Hem de ebediyen kazanır; ama zalimler yaşasa da ölse de kaybetmiştir.

Evet, hep birlikte hayat kitabımız Kur'ân'ı ve insanı anlamaya, Kur'ân'la aramızdaki bağı öğrenmeye çalıştık.

Allah bizi çamura saplananlardan ve karanlıkta kalanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi kendisini dinleyenlerden eylesin. Allah bizi Kur'ân'a, Allah'ın ipine ve insanlardan olan ipine sarılanlardan eylesin. Allah bizi vuslat yolunda yürüyüp geldiğimiz âleme dönenlerden ve rabbine varanlardan eylesin. Allah bizi hakkı ve hakikati rabbinin vahyinden olduğu gibi öğrenenlerden eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

8.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Kur'ân ile insanın bir olduğunu anlamaya ve hayat kitabımız Kur'ân'la aramızdaki bağı öğrenmeye çalışıyorduk.

Kur'ân, insanı anlatır. Allah, Kur'ân'da insanın nereden geldiğini, nereye gideceğini, ne yapması gerektiğini ve nasıl hesaba çekileceğini bir bir örneklerle anlatmış, bir de geçmiş kavimlerin yaşadıklarını, peygamberlerin davetini, bu davete icabet edenler ile icabet etmeyenleri, peygamberlerle beraber olanlar ile düşmanlık yapanları, ayrıca manevi olarak kazananların nasıl kazandığını, kaybedenlerin de nasıl kaybettiğini beyan etmiştir.

Bilmemiz lazım ki her bir âyet direkt olarak bizimle muhataptır ve Allah her bir âyeti birebir bize söylüyor. Okuduğumuz her âyette Allah bize ya bir haber verir ya bir emir verir ya da "sakın şunu yapmayın" diye bir nehyi emreder ve bizi ondan sakındırır. Kısacası bütün âyetler nasıl olmamız gerektiğini bize anlatır.

Allah, nasıl bir hayat yaşamamız gerektiğini bize öğretirken önümüze de örnekler koymuştur. Bizim için örnek Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Aynı şekilde Allah diğer peygamberlerin yaşadıklarını anlatırken onları da bize örnek olarak göstermiştir ki bundan dolayı bütün resullere iman etmemiz şarttır.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

"(Resulüm!) Hani bir zaman da Rabbin, Âdemoğullarının sırtından zürriyetlerini çıkarmış ve onları kendi nefisleri üzerine şahid tutarak, '(ben) sizin rabbiniz değil miyim?' (buyurmuştu. O anda onlar da Allah'ın cemâlini ve kudretini müşahede ederek) 'Evet! Şahidiz (ki sen bizim Rabbimizsin)' demişlerdi. Kıyamet günü 'biz bundan habersizdik' demeyesiniz diye (bunu böyle yaptık)."[1]

Allah hepimizi kendine şahid kılmıştır. Eğer rabbimiz bunu bize söylediyse bu durumda hiç kimse mazeret üretip "ben anlamadım, ben bilmiyordum" diyemez; çünkü bu şehadet bizim gönlümüzde, fıtratımızda mevcuttur. Zaten bu bilgi, şehadet insanların fıtratında mevcut olduğu için herkes rabbini ister ve rabbini arar.

"Yahut 'daha önceden babalarımız (Allah'a) şirk koşmuştu, biz ise onlardan sonra gelen bir nesildik (bilmeden onların doğru yolda olduğunu zannedip onlara uyduk). Şimdi bâtıl işleyenler yüzünden bizi helâk mı edeceksin?' demeyesiniz diye (bunu böyle yaptık)."[2] Kendi kendinize mazeret üretip "biz atalarımızdan böyle gördük" demeyesiniz diye sizi şahid kıldık.

Atalarınız yanlış düşünmüş ve bâtılda hareket etmiş olabilir; ama rabbiniz size bir kitap göndermiş ve her şeyi apaçık bir şekilde size beyan etmiştir. Bu nedenle "büyüklerimiz öyle yapıyordu, âlimlerimiz böyle söylüyordu, biz de onlara uyduk" deyip onları mazeret gösteremezsiniz.

"İşte Biz, belki (kâfirler şirkten imana) dönerler diye âyetleri (birer birer) böyle açıklıyoruz."[3] Allah, imana dönsünler

[1] A'râf /172
[2] A'râf /173
[3] A'râf /174

diye inkâr edenleri, yalanlayanları, şirk koşanları uyarıp âyetlerini birer birer açıklıyor, beyan ediyor.

"(Resulüm!) Onlara; kendisine âyetlerimizi verdiğimiz hâlde (onu inkâr ederek ve) onlardan sıyrıla(rak uzaklaşa)n, bu yüzden de şeytanın kendisini peşine taktığı ve sonunda azgınlardan olan kimsenin haberini oku!" Rabbimiz bize haber veriyor. Allah hepimize âyetlerini, Kur'ân'ı vermiştir, dolayısıyla bu durum hepimiz için geçerlidir.

"Eğer Biz dileseydik kesinlikle onu, o (verdiğimiz âyet)lerle yüceltirdik; fakat o, (dünya denilen) yere saplan(ıp kal)dı ve (nefsinin) hevâsına tabi oldu. Onun misali (tıpkı) köpeğin misali gibidir; onun üzerine varsan da (sana) dilini sarkıtıp solur, onu (kendi hâline) bıraksan da (sana) dilini sarkıtıp solur. İşte, âyetlerimizi yalanlayan kavmin durumu böyledir. Şimdi onlara bu kıssayı anlat, umulur ki onlar (enine boyuna düşünüp bunu) tefekkür ederler."[4]

Biz dileseydik; yani o isteseydi âyetlerle onu yüceltir, Hz. İnsan yapar, kendisini Allah'a yakın kılardık; fakat o âyetlerle yücelmek yerine dünya denilen yere, kendi çamuruna saplandı.

"Ne zaman ki onlar kendilerine hatırlatılan (nasihatler)i (ciddiye almayıp) unuttular, (o vakit) Biz de kötülükten menedenleri kurtardık ve (âyetlerimizi yalanlayıp resulümüze) zulmedenleri ise fâsık olmaları sebebiyle kötü bir azapla yakaladık."[5] Biri âyetleri anladığı hâlde hayatını Allah'ın vahyine göre yaşamaz ve dünyayı tercih ederse nefsine zulmetmiş ve zalimlerden olmuş olur ki Allah da âyetlerini yalan sayan zalimlere "fâsık" demiştir.

Allah, bu haberi bize vererek "âyetlerimizi yok sayanlar; okumaya, dinlemeye, anlamaya tenezzül etmeyerek nasıl bir

[4] A'râf /175-176
[5] A'râf /165

duruma düştüklerini bilsinler" buyuruyor. Çünkü insan, rabbini dinlemeyip çamura saplanınca şeytan onu peşine takar, o da azgınlardan olur, böylelikle iflah olmaz. Bunu Allah söylüyor.

"Âyetlerimizi yalanlayan ve nefislerine zulmeden kavmin durumu ne kötüdür! Kim Allah'ın hidâyetinde ise asıl hidâyette olan odur. Kim de dalâletteyse işte hüsrana uğrayanlar onlardır."[6]

Kim Allah'ın vahyiyle, Kur'ân ile, âyetleriyle hidâyete erdiyse hidâyette olan odur. Gerisi dalâlettedir. Devamlı söylüyoruz: Kur'ân yoksa hidâyet yoktur. Biri Kur'ân'la hidâyeti bulamadıysa onun dalâletten (yolunu kaybetmekten, şaşırmaktan) başka bir çaresi yoktur; çünkü Allah ona Kur'ân'ı indirip hidâyeti ikram etmiş; ama kendisi bile bile hidâyeti almamıştır.

Evet, huzurunda tecelli edip "ben sizin rabbiniz değil miyim?"[7] buyurdu Allah. Rabbimiz bize huzurundaki hâlimizi hatırlatıyor. Rabb; yaratan, terbiye eden, eğiten, büyüten demektir. Allah bu âyette özellikle Rabb ismini kullandıysa o hâlde dünyaya gelmeden önce rabbimizin bizi nasıl terbiye ettiğine, El Esmâu'l Husnâ'sıyla bize nasıl tecelli ettiğine ve bize nasıl bir kıymet, değer verdiğine şahid olduk demektir.

Allah bize bir kelime, bir cümle söyler; ama o kelime içinde binlerce manayı barındırır ve hepsini bir anda bize gösterir. Zaman, mekân yaratılmışlar içindir. Allah ise zamandan, mekândan münezzehtir. Allah'ın konuşması, kullarına hitabı da öyledir. Özel olarak hitap ettiğinde yine bu hitabı zamandan ve mekândan bağımsız olur.

Âyet devam ediyor. **"El Esmâu'l Husnâ (en güzel isimler) Allah'ındır. Öyleyse ona o (güzel isimleriy)le dua ed(ip**

[6] A'râf /177-178
[7] A'râf /172

yalvar)ın ve onun isimlerinde ilhad edenleri (fıtratındaki Allah'ın isimlerini yok sayarak doğruluktan ayrılıp eğriliğe sapanları ve zalimleri) bırakın! Yakında onlar yaptıklarının cezasını göreceklerdir."[8]

Allah âyetin devamında "El Esmâu'l Husnâ Allah'ındır" buyurdu. O hâlde rabbimizin El Esmâu'l Husnâ'sına ve bize tecellisine şahid olduk demektir. "Kendi fıtratındaki Allah'ın isimlerini kabul etmeyenleri; yani haddini aşanları, yoldan çıkıp sapanları, zalimleri, rabbini unutanları, kim olduğunu inkâr edenleri bırakın. Allah'ın isimleriyle Allah'a dua edin" buyurdu Allah. Bu durumda Allah'ın isimlerini bilmiyorsak ona dua etmeyi de bilmiyoruz demektir. Böyle olunca duamıza karşılık da alamayız.

Peki, nasıl dua etmemiz gerekir?

Kul, Allah'ın isimleriyle bir şey isterken, rabbinin kendisine hangi ismiyle muamele edeceğini bilmelidir; yani kul, rabbinden rahmet istiyorsa "ya rabbi! Sen rahman ve rahimsin, bize rahmetinle muamele et" demeli, rabbinden bir nimet istiyorsa "ya rabbi! Sen kerimsin, sen ekremsin, sen vehhâbsın, sen El Hayr olansın, bana şu nimeti ikram et" demelidir. Eğer rabbinden af ve mağfiret diliyorsa "sen afuvsun, ğafursun, ğaffarsın, sen tevvabsın, beni affet, mağfiret et, tövbemi kabul et ya rabbi" diye dua etmelidir. Her duamız bu şekilde Allah'ın isimleriyle olmalıdır. Böyle dua etmezsek duamız doğru bir dua olmaz.

Allah bizi kendine şahid kılmakla bizi dünyaya göndermeden önce bize "bak kulum, dünyaya gidiyorsun, sakın orada kendini, seni yaratan rabbini, sana güzelliğini verip güzelliği ile edeplendireni unutmayasın. Beni, El Esmâu'l Husnâ'mı, isimlerimle sana tecellimi unutmayasın. Haddini aşıp aşırı gidenleri, üzerindeki Allah'ın isimlerini, güzelliklerini yok sayanları

[8] A'râf /180

bırak" demiş oldu. Allah bize önceden hatırlatıyor ki hayatı yaşarken nasıl durmamız gerektiğini bilelim.

Allah bizi dünyaya gönderirken bir de Kur'ân'ı, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i bize gönderip ne yapacağımızı hatırlatmıştır. Allah âyetin devamında **"yarattıklarımızdan, hakka hidâyet eden ve onunla adaleti gerçekleştiren bir topluluk vardır"**[9] buyurmuştur. O yüzden "ben hakka hidâyet eden kimseyi bulamadım" diyemeyiz. Rabbimiz bize bu toplulukların olduğunu haber veriyor. Hakka hidâyet edenler bunu sadece Kur'ân ile yaparlar; ama Kur'ân'ın yanında bir de hidâyetçinin olması lazım ki bizi hidâyet etsin. Hidâyet, Allah'ın hidâyetidir.[10] Kim Allah'ın hidâyetiyle hidâyeti bulmuşsa o hidâyettedir. Gerisi dalâlettedir, yolunu kaybetmiştir. Yolu bize gösteren de öğreten de rabbimizdir.

Evet, "bu hidâyeti gerçekleştiren bir topluluk, bir cemaat vardır" buyurdu Allah. Biz de kardeşlerimizle beraber rabbimizin anlattığı bu cemaat olmak istiyoruz. Bunun için nerede olurlarsa olsunlar kardeşlerimiz bir araya gelip Kur'ân'ı okumalı, okutmalı ve Allah'ın hidâyetiyle hidâyet etmelidir. Bununla beraber adaletli olmalı ve Kur'ân ile dengeyi kurup hükmü Allah'ın vahyiyle vermelidir. Adalet başkalarına göre olmaz. Allah ne buyurduysa doğru olan, hak olan, bizim için adil olan odur. Allah'ın vahyi dışında adalet olmaz. Adalet olmayınca da zulüm olur. İnsan önce kendi kendine zulmeder sonra da başkalarına zulmeder.

Kul, Allah'ın vahyini dinlerse hayatı yaşarken kendi gönlünde adaleti sağlar, rabbimizin hükmüyle hükmettikçe de hem temizlenmiş hem de Allah'ın hakkını teslim etmiş olur. Allah ehl-i kitap için **"onlar Allah'ın hakkını takdir edemediler"**[11]

[9] A'râf /181
[10] Âli İmrân /73
[11] En'âm /91

buyurmuştur. Eğer Allah'ın hakkını takdir etmezsek biz de onlar gibi oluruz.

Ne olursa olsun öncelikle Allah'ın hakkını takdir etmemiz sonra da kendi hakkımızı adaletle takdir etmemiz gerekir. Zaten rabbimiz her âyette nerede durmamız gerektiğini, bizi nereye koyduğunu, bize nasıl bir şeref, kıymet, değer verdiğini ve karşılaştığımız her olayda ne yapmamız gerektiğini bize öğretmiştir. Rabbimizi dinlersek ailemiz içinde, işyerimizde, alışverişimizde, ticaretimizde veya bir şey öğrendiğimizde ya da öğrettiğimizde hükmü Kur'ân'a göre veririz. Kur'ân'a göre verince adil olmuş, insanları hakka hidâyet etmiş, davet etmiş, dolayısıyla karanlıklardan kurtulup hakta olmuş oluruz. Böyle olmadığı sürece karanlıklara gömülüp zalimlerden oluruz.

Aynısı peygamberler için de geçerlidir. Örnek vermek gerekirse; Hz. Âdem (a.s.) Babamız Allah'ın bir emrini unutup yanlış yapınca "biz nefsimize zulmettik" demiştir.

"Andolsun ki Biz, daha önceden Âdem'le (yasaklandığı o ağaçtan yememesi için) ahidleşmiştik. Ne var ki o (bunu) unuttu ve Biz (bu konu hakkında) onda bir azim de bulmadık."[12]

"(Âdem ile eşi) Dediler ki: Rabbimiz biz nefsimize zulmettik. Eğer (sen) bizi mağfiret etmez ve bize rahmet etmezsen, biz mutlaka hüsrana uğrayanlardan oluruz."[13] Hz. Âdem (a.s.) Babamız ve Havva Annemiz yaptıkları yanlış için tövbe edip istiğfar ederken "sen bize rahmet etmezsen, biz mutlaka hüsrana uğrayanlardan oluruz" diyorlar.

Hz. Yûnus (a.s.) da Allah'tan emir gelmeden kavmini terk ettiği için bir yanlış yapmış ve tövbe etmiştir. **Lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu minez zâlimîn:**[14] "Senden başka İlâh

[12] Tâhâ /115
[13] A'râf /23
[14] Enbiyâ /87

yoktur. Sen Subhân'sın (her türlü noksanlıktan münezzehsin). Ben gerçekten (senin emrini beklemeden kavmimi terk ederek) zalimlerden oldum!" Gördüğümüz gibi peygamberler istiğfar ederken her defasında "zalimlerden olduk" diyorlar.

"Nûh, Rabbine nidâ edip dedi ki: "Rabbim! Şüphesiz oğlum da ailemdendir (sen bana ailemin kurtulacağını vaad etmiştin) ve muhakkak ki senin vaadin haktır. Sen hâkimlerin hâkimi (olarak her konuda en güzel hükmü veren)sin."

"(Allah) Buyurdu: Ey Nûh! Şüphesiz o (sana iman etmediği için) senin ailenden değildir. Muhakkak ki bu (senin Benden istediğin) sâlih olmayan bir amel (ve dua)dır. O hâlde hakkında bilgin olmayan bir şeyi benden isteme! Ben sana cahillerden olmamanı tavsiye ederim. (Nûh) Dedi ki: Rabbim! Muhakkak ki ben, hakkında bilgim olmayan bir şeyi senden istemekten sana sığınırım. Eğer beni mağfiret etmez ve bana merhamet etmezsen şüphesiz ben hüsrana uğrayanlardan olurum!"[15]

Hz. Nûh (a.s.) duayı yanlış yapıp, Allah onu uyarınca bu defa "cahillerden olmaktan sana sığınırım" dedi; yani o da "ben kendime zulmettim" buyurdu. O zaman biri yanlış yaptığında peygamberler gibi istiğfar edip "ben kendime zulmettim ve zalimlerden oldum" demelidir.

Bilmemiz lazım ki her yanlış yaptığımızda ya da Allah'ın emrini her dinlemediğimizde kendimize zulmetmiş ve kendimizi karanlığa gömmüş oluruz. Diğer bir tabirle nûrdan, karanlıklara kaçmış oluruz.

Kendine zulmeden mutlaka başkasına da aynı zulmü yapar. Nûr olmayınca karanlık olur. Karanlıkta da sadece şeytana yakınlık vardır. Eğer şeytanla berabersek, onu dinlediysek, onun verdiği vesvesenin peşine takıldıysak şeytan bize yakın olur, dost olur.

[15] Hûd /45-47

Şeytanın ateşten yaratılmasının bir hikmeti vardır. Şeytanla her beraber oluşumuzda ateşimizi çoğaltırız. Şeytan zaten cehennemliktir, lanetlenmiştir, dolayısıyla onunla beraber olduğumuzda ateşle beraber olmuş oluruz. Bu yüzden şeytanın verdiği her vesveseye uyduğumuzda şeytan manevi olarak bir tarafımızı yakar, aslında bir tarafımızı yakmasına biz müsaade ederiz.

Şeytanın bizi yakmasına müsaade etmemek için hakka hidâyet olmamız gerekir. Okuduğumuz âyette Allah **"yarattıklarımızdan, hakka hidâyet eden ve onunla adaleti gerçekleştiren bir topluluk vardır"**[16] buyurmuştu ya biz de kendimize bakalım: Acaba hakka hidâyet eden topluluklardan mıyız, onlarla beraber olanlardan mıyız! Veya hakka davet edenlerin davetine icabet ediyor muyuz! Eğer hakka hidâyet edenlerin davetine icabet etmiyorsak şeytanın bizi yakmasından kurtulamayız.

"Peki, bu (Kur'ân)dan sonra onlar hangi söze iman edecekler?" Rabbimiz konuşuyor. Peki, benim sözlerime iman etmeyecekseniz hangi söze iman edeceksiniz!

"**Allah, kimi (âyetlerini ve resulünü yalanladığı için) dalâlette bırakırsa artık onu hidâyete erdirecek kimse yoktur."** Çünkü bildiği hâlde bilmiyormuş gibi, dinlediği hâlde dinlememiş gibi, anladığı hâlde anlamamış gibi yapar. Allah'ın vahyini dinlemez, "ben biliyorum, ben, bence, bana göre" der. Biri rabbini dinlemedi mi hiç kimse onu hidâyete erdiremez.

"Ve (Allah) onları azgınlıkları içinde bırakır da onlar bocalayıp dururlar."[17] İnsan hakkı bulamayınca sürekli bocalar.

Nasıl?

[16] A'râf /181
[17] A'râf /185, 186

"Acaba şu mu doğrudur yoksa öteki mi doğrudur! Hangisi haktır, hangisi bâtıldır! Acaba ne yapsam, kime uysam!" der ve bunlarla bocalar. Allah, insana ne yapması gerektiğini söylemiştir; ama insan, rabbini dinlemeyince bu soruların içinde bocalar, kaybolur.

Allah, hak olan Kur'ân'ı her bir kula tek tek indirmiştir. İnsan onu okusa, dinlese hem rabbini hem kendini tanımış hem de ne yapması gerektiğini anlamış olur; ama işine gelmeyince Kur'ân'dan yüz çevirir. O zaman da her yüz çevirişinde sadece bocalar.

Herkes kendine baktığında nerede yanlış yaptığını, nerede güzel yaptığını bilir. Kendi üzerinde de fıtrat itibariyle bunu hisseder, tadar. Örnek vermek gerekirse; hayır işlediğinde, güzel bir şey yaptığında gönlüne bir ferahlık, huzur, muhabbet gelir. Sanki sırtından bir yük inmiş gibi sevinir; çünkü yaptığı bu hayırla rabbini sevindirmiştir. Rabbini sevindirince rabbi de onu sevindirir. Kendisini Allah'tan uzaklaştıracak bir yanlış yaptığında, günah işlediğinde ise gönlünde bir sıkıntı ve daralma hisseder, o kadar ki boğulur gibi olur ve yaptığı yanlışı unutmaya, ondan yüz çevirmeye çalışır. İnsan bu şekilde bakınca doğru mu yanlış mı yaptığını mutlaka anlar.

Aslında insanın bilmediği bir şey yoktur; çünkü Allah tecelli edip onu yaratırken zaten fıtratına Kur'ân'ı, Furkân'ı vermiş, yerleştirmiş, hayrı da şerri de ona ilham etmiştir.[18] Bu yüzden kimse "ben bilmiyorum" diye mazeret üretemez, herkes doğru mu yanlış mı yaptığını bilir.

"(Ey iman ettiğini iddia edenler!) Kur'ân okunduğu zaman susun ve onu dinleyin (anlamaya çalışın, nefsinizi ve

[18] Şems /8

şeytanı susturun, bir de ön yargıda bulunmayın) ki rahmete eresiniz."[19]

Kur'ân okunduğu zaman susun demek; âyetlerimi anlamaya, dinlemeye çalışın. Nefsiniz başka bir şeyle meşgul oluyorsa onu durdurun, demektir. Elbette ki âyetler okununca şeytan da boş durmaz. Mutlaka gürültü yapar ve o anda bir sürü vesvese verip insanı başka şeylerle meşgul etmeye çalışır. Allah da bize Kur'ân okunduğunda "şeytanı da nefsini de sustur. Eğer susturursan rahmete erersin" buyuruyor.

Peki, hangi rahmete ereriz?

Tabii ki Kur'ân'ın, rabbimizin kelamının rahmetine ereriz. Kur'ân bizim gönlümüze indiğinde onunla rahmete ereriz; ama Kur'ân'ı dinlemez, anlamaya, iman etmeye çalışmazsak, "benim rabbimin emrini yerine getirmem ve rabbimin vahyine iman etmem lazım" demezsek o zaman Kur'ân bize rahmet olmaz. Kur'ân'ı gönderen bizim rahman ve rahim olan rabbimizdir, tebliği yapan ise canlı Kur'ân olan, âlemlere rahmet Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Kur'ân'ı okuyunca, dinleyince rahman ve rahim olan rabbimizi dinlemiş oluruz ki bunun sonucunda rahman ve rahim olan rabbimizin rahmeti tecelli eder. Aynı şekilde âlemlere rahmet olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmuş oluruz. Böylelikle âyetleri dinleyerek biz de âlemlere rahmet olandan rahmeti almış ve peygamberimize yaklaşmış oluruz; ama Kur'ân'ı dinlemezsek Allah'ın rahmetinden de resulünün âlemlere rahmet oluşundan da onun ahlakından da mahrum kalırız. Allah âyet-i kerimede **"(o) size çok düşkün, mü'minlere karşı ise çok Raûf'tur, Rahîm'dir (Allah'ın esmâsının üzerinde tecelli etmesiyle mü'minlere karşı şefkatle muamele eden ve ahlakında her zaman Allah'ın rahmeti tecelli edendir)"**[20] buyurmuştur.

[19] A'râf /204
[20] Tevbe /128

Kur'ân'ı okumayınca raûf ve rahîm olmaktan da mahrum kalmış oluruz.

"(O Kur'ân, onu dinleyen herkesi manevi olarak kemale erdirecek) rüşde hidâyet eder."[21] Eğer Kur'ân'ı dinler, iman ederseniz mutlaka rüştünüze erersiniz. Kul, rabbinin davetine icabet ederse Allah'ın isimleri ona tecelli eder, sonra yolu yürüdükçe Allah'ın onun üzerindeki isimleri kemale erer. Kul o zaman kâmil insan olur ve rüştüne erer.

"Rabbini, içinden yalvararak ve korkarak, yüksek olmayan bir sesle (O'nu unutmamak için) sabah akşam zikret ve gâfillerden olma!"[22]

Sabah akşam zikret demek "bir sefer sabah, bir sefer akşam zikret" demek değildir. "Sabahtan akşama kadar zikret. Hayatı yaşarken gün boyunca onu unutma" demektir; çünkü Allah gece için zaten ayrıca "geceleyin onu zikret, tesbih et, ona secde et ve Allah'ın âyetlerini tertil üzere oku"[23] buyuruyor. Dolayısıyla Allah'ın burada beyan ettiği şey sabah ve akşam vakitleri değil, sürekli olarak rabbimizi zikretmektir. Eğer rabbimizi sürekli zikretmezsek gafillerden olmuş ve rabbimizi unutmuş oluruz. Rabbimizi unutunca rabbimiz de bize kendimizi unutturur.[24] Biz de kendimizi doğru yolda zannederiz.

"Muhakkak ki Rabbinin katındaki (melek)ler, O'na ibadet etmekten kibirlenmezler. O'nu tesbih eder ve (yalnız) O'na secde ederler (siz de Rabbinizi tesbih edin ve yalnız O'na secde edin)!"[25]

[21] Cinn /2
[22] A'râf /205
[23] Muzzemmil /2-4, 8, Kâf /40, Tûr /49
[24] Tevbe /67
[25] A'râf /206

Allah'ın bu âyette katındakileri ayrıca söylemesinin hikmeti nedir?

Çünkü onun katındaki melekler sana secde etmiştir. Sana secde edenler rabbine ibadet etmekten, onu zikretmekten, tesbih etmekten kibirlenmezler. Öyleyse sen rabbini zikretmiyor, ona secde etmiyorsan "benim ihtiyacım yok" demiş ve kibirlenmiş olursun.

Bu âyette de Allah cinleri bize haber verir. **"(Resulüm!) De ki: Cinlerden bir topluluğun (Kur'ân'ı) dinleyip şöyle dedikleri bana vahyolundu: Gerçekten biz, hayret verici bir Kur'ân dinledik."**[26]

Umreye giderken hep beraber Cin Mescidi'ni ziyaret ettik. Cinler burada Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i dinlemiştir. Cin Mescid'i de daha sonraki zamanlarda cinler burada Kur'ân'ı dinlediği için yapılmıştır.

Nasıl ki insanlar Allah'a âbd olmakla sorumluysa cinler de tıpkı insanlar gibi Allah'a âbd olmakla sorumludur; yani onlar bizim kul arkadaşlarımızdır. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **ve mâ halaktul cinne vel inse illâ liya'budûn:**[27] "Ben cinleri ve insanları ancak bana âbd olsunlar (hiçbir şeyi bana şirk koşmayarak aşkla, muhabbetle kulluk etsinler) diye yarattım" buyurmuştur.

Peki, insanların kulluğuyla cinlerin kulluğu arasındaki fark nedir?

Allah bir tek insana rûhundan nefhetmiştir. Bu nedenle nasıl ki melekler Âdem'e secde ettiyse cinler de Âdem'e secde ile emrolundular. Bununla beraber cinlere özel olarak peygamber

[26] Cinn /1
[27] Zâriyât /56

gelmez. İnsanlardan gelen peygamberler ve Allah'ın indirdiği kitaplar cinlere de gelmiştir.

Cinler Kur'ân'ı İncil'den sonra dinlediklerine göre Tevrat'ı da dinlemişlerdir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i dinlemeye gelen cinlerin bir kısmı Yahudi, bir kısmı Hristiyan olabilir. Hangisi olursa olsun sonuçta ehl-i kitaptan olan cinlerdir. Zaten onlar da Kur'ân'ı dinledikten sonra kavimlerine uyarıcı olarak döndüklerinde "gerçekten biz, hayret verici bir Kur'ân dinledik" diyorlar. Onlar Kur'ân'ı dinleyip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman edince, rabbimiz de onlara vazife vermiştir.

Aynısı Ben-i İsrail için de geçerlidir. Allah âyet-i kerimede **"onların içinden, sabrettikleri zaman emrimizle (insanları) hidâyete erdiren önderler (imamlar) çıkardık; çünkü onlar âyetlerimize kesinkes (görüyormuşçasına) iman ediyorlardı"**[28] buyurmuştur. O hâlde Allah'ın seçtikleri yalnızca Allah'ın âyetlerine kesinkes iman edenler ve sabredenlerdir. Allah ancak böyle olanları kavminin içinden seçer ve uyarıcı olarak vazifelendirir. Mürşid-i kâmil de âyetlere iman edip sabrettiği için kavmi içinde seçilmiş ve Allah ona irşad vazifesini vermiştir. Allah'ın Ben-i İsrail kavmi arasından seçtiği o zatlar da Mürşid-i kâmillerdir.

Evet, dediğim gibi: Cinlere peygamber ya da kitap gelmez, insanların içinden gelen peygamberler ve inen kitaplar onlara da gelmiştir. Bundan dolayı cinler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i dinledikten sonra uyarıcılar olarak kendi kavimlerine döndüler. Cinler de insana secde etmekle emrolunduğu için iblis secde etmemiş ve rabbinin emri dışına çıkmıştır.[29] Çünkü iblis, cinlerdendi ve bir nefis taşıyordu. Melekler ise nefis taşımazlar. Fikir beyan edebilirler ama itiraz etmezler, onun için melekler

[28] Secde /24
[29] Kehf /50

secde ederken, cinlerden olan iblis ise nefis taşıdığı için Allah'ın secde emrine itiraz etmiştir.

Âyet devam ediyor. **"(O Kur'ân, onu dinleyen herkesi manevi olarak kemale erdirecek) Rüşde hidâyet eder. Artık biz ona iman ettik ve asla hiç kimseyi rabbimize şirk koşmayacağız."** Bunu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i, Kur'ân'ı dinleyen cinler söylüyor.

"Muhakkak ki Rabbimizin şanı çok yücedir. (O) Ne bir eş ne de bir çocuk edinmiştir." Bu sözü de Hristiyanlar ve Yahudiler için söylüyorlar.

"Meğer bizim beyinsiz olanımız (iblis), Allah hakkında saçma sapan şeyler söylüyormuş." İblis cinlerdendi ya, demek ki onlara Allah hakkında saçma sapan şeyler söyleyip onları cehenneme davet ediyormuş! Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i dinleyen cinler iblisin Allah hakkında saçma sapan şeyler söylediğini anladılar.

"Hâlbuki biz, insanların ve cinlerin Allah hakkında asla yalan söylemeyeceklerini zannediyorduk."[30]

Evet, okuduğumuz bu âyetlerde Allah cinlerin ne söylediğini bize haber veriyor. Bu sözlerin hepsini adlarını bile söylemekten korkup "üç harfliler" diye isimlendirdiğimiz Allah'ın kulları söylüyor.

Mutlaka duymuşsunuzdur. İnsanlar cinler için "üç harfliler" derler. Cinlere üç harfliler demek doğru değildir. Şimdi onlar da bizim için "beş harfliler" derse hoşumuza gider mi! Eğer bize "insan" demek ya da "kul" demek yerine "beş harfliler" derlerse bize hakaret etmiş olurlar. Aynı şekilde biz de cinlere "üç harfliler" deyince onlara hakaret etmiş oluruz. Onlar üç harfli değildir, onlar da kuldur. Elbette ki onların için de iman edenler olduğu gibi tıpkı

[30] Cinn /2-5

insanlar gibi iman etmeyenler de vardır. Allah, zaten şeytanları beyan ederken "cinlerden ve insanlardan olan şeytanlar"[31] buyurmuştur. Onlarda da insanlar gibi iman edenler vardır, ayrıca kâfirler, münafıklar, müşrikler vardır; çünkü onlar da tıpkı insanlar gibi âbd olmak için yaratılmışlardır.

Ve mâ halektul cinne vel inse illâ liya'budûn:[32] "Ben cinleri ve insanları ancak bana âbd olsunlar (hiçbir şeyi bana şirk koşmayarak aşkla, muhabbetle kulluk etsinler) diye yarattım" âyetinde dikkat edersek Allah önce cinleri sonra insanları zikrediyor; çünkü Allah önce cinleri yaratıp dünyaya göndermiştir. İnsanı ise her şeyi hazırladıktan sonra en son yaratmıştır.

Bilmemiz lazım ki cinlerden korkmak ya da onlara fazla bir güç, kuvvet verip "benim gücüm cinlere yetmiyor" demek insanın kendi insanlığına yaptığı bir hakarettir. Cinlerin insana zarar verecek bir güçleri yoktur ve onlar kuldan başka bir şey değildir. Şeytanlar ise hem cinlerden hem de insanlardan olabilir. Kim bizi haktan, Allah'tan, iyilikten, güzellikten, hayırdan başka tarafa davet ediyorsa şeytanın işini yapmış olur. Zaten Allah da böylelerine "şeytan" diyor.

Bunları anlatıyorum ki cinleri doğru tanıyalım ve onlara haklarını teslim edelim, cinlere farklı bir güç vermeyelim. Kaldı ki âyetin devamında Kur'ân'ı dinleyen cinler de bazı insanların cinlere olmadık vasıflar verdiklerini söylüyorlar. **"Gerçi insanlardan bazı adamlar, cinlerden bazı adamlara sığınırlardı. Öyle ki onların azgınlıklarını arttırırlardı."**[33]

Peki, cinlere nasıl sığınırlardı?

[31] Nâs /6
[32] Zâriyât /56
[33] Cinn /6

"Benim cinim bana yardım ediyor" ya da "falan yerde bir cinci hoca var, gidelim de bize yardım etsin" derler ve cinlere sığınırlardı. Cinlere sığınınca da azgınlıkları artardı.

Kâfirlerden olan şeytan cinler kendilerine sığınanlara, kendilerinden yardım isteyenlere, hayır bekleyenlere, şifa bekleyenlere "benim kulum" derler. Birbirleriyle konuşurken de bundan söz ederler. Nasıl ki insanlar kendi aralarında konuşurken "ben şu makamdayım, şu mevkideyim" ya da "benim şu kadar malım var" deyip övünüyorsa cinler de kaç insana hükmettikleri, kaç kulu oldukları konusunda birbirlerine karşı övünürler. Biri "benim beş tane kulum var" der, diğeri "benim elli tane kulum var, elli kişi bana uyuyor, benden medet bekliyor" der.

Evet, cinler kaç kişiye hükmettikleri konusunda birbirlerinin arasında kibirlenip büyüklenirler. **"Gerçekten o (cin)ler de sizin sandığınız gibi, Allah'ın hiç kimseyi (resul olarak seçip göndererek manen) diriltmeyeceğini sanmışlardı."** Allah'ın gönderdiği resuller insanı Allah'ın vahyiyle diriltir.

"Bu nedenle ne zaman ki biz, o hidâyet (kaynağı olan Kur'ân)ı işittik, hemen ona iman ettik. Kim onun Rabbine iman ederse ne (ecrinin) eksileceğinden ne de (haksızlığa) uğrayacağından korkar. (Kendilerine) Zulmedenlere gelince, artık onlar cehenneme odun olmuşlardır."[34] Kur'ân'ı dinlemeyip ciddiye almayanlar cehenneme odun olmuşlardır.

"(Resulüm!) Şayet o (âyetlerimizi inkâr eden)ler istikamet üzere (Allah'ın rızasına varan) yolda gitselerdi, Biz onları bol bir su ile sular (onların rızıklarını bollaştırır)dık. Ta ki onları, o (bolluk için)de imtihan edelim. Kim Rabbinin zikri (olan Kur'ân)dan yüz çevirirse (Rabbin) onu (gittikçe şiddeti) artan bir azaba sokar! (Resulüm!) De ki: Ben ancak Rabbime dua ederim ve ona (hiçbir şeyi ve) hiç kimseyi şirk koşmam. (Benim

[34] Cinn /7, 13, 15

yapabileceğim) Ancak Allah'tan ve onun (vahiy olarak bana) gönderdiklerinden bir tebliğdir. O hâlde kim Allah ve resulüne karşı gelirse, şüphesiz ona içinde ebedi kalacağı cehennem ateşi vardır."[35]

Allah vahyini yapmıştır, resulü de Allah'ın vahyini tebliğ etmiştir. Tebliğ edilen, Allah'ın âyetleridir. Bu durumda kim Allah'ın vahyini kabul etmez, dinlemez, ciddiye almaz ve ondan yüz çevirirse Allah'a ve resulüne itiraz etmiş, karşı gelmiş, reddetmiş olur.

Aklımızı sonuna kadar kullanmamız gerekir. Âyetleri dinlemeyince, ciddiye almayınca ya da dinlediğimiz hâlde anlamamış gibi yapınca Allah'a ve resulüne karşı gelmiş oluruz. Karşı gelmek demek "bunları doğru bulmuyorum, reddediyorum" demektir. Ya da "kabul ediyorum ama bunu yapamam" demektir. Israrla "her bir kardeşimizin Kur'ân'ı baştan sona anlayarak okuması, okurken de âyetlere cevap verip Allah'a verdiği sözünü, ahdini yenilemesi ve imanını tazelemesi gerekir" diyoruz. Çünkü âyetlere iman etmeyenin imanı olmaz, manevi yolculuk da yapamaz.

Manevi yolculuğumuzu, nefsimizin tezkiyesini sadece Kur'ân ile yapar ve yalnızca Kur'ân ile hidâyete ereriz, nûrlanırız. Onu okudukça, dinledikçe, rabbimizin emrini yerine getirdikçe ahlakımız güzelleşir, Allah'ın isimleri, güzelliği üzerimizde tecelli eder, Kur'ân bize hidâyet olur, nûr olur, Furkân olur, aşk olur, muhabbet olur, iman olur, güzel ahlak olur. Kur'ân bizi âlim yapar hem de rabbimizden aldığımız bilgiyle âlim eder.

Bu yüzden bize tabi olmak isteyen her bir kardeşimize söylüyoruz: Eğer bizimle yürümeyi istiyorsan önce Âyetlere Göre Genişletilmiş Kur'ân-ı Kerim Meali'ni baştan sona okuyacak, kabul edecek, onunla rabbine cevap vereceksin. Âyetlere rabbinin sana

[35] Cinn /16, 17, 20, 23

öğrettiği, vahyettiği gibi cevap veriyorsan mü'minsin, cevap veremiyorsan daha mü'min olmanın ne olduğunu bile bilmiyorsun demektir, dolayısıyla bizimle beraber yol yürüyemezsin. Böyle birinin bize tabi olmasını kabul etmiyoruz.

Daha önce bize tabi olanlara da yine aynı şeyi söylüyorum. Bir kardeşimizin okuma, yazması olmayabilir, o da âyetleri sesli olarak durdura durdura dinlemeli ve rabbine cevap vermelidir. Kardeşlerimiz böyle yaparsa birlikte yürümeye devam ederiz. Böyle yapmayanlar benimle beraber yürüyemez.

Biz kendimizden söz söylemiyoruz, rabbimiz ne söylediyse onu söylüyoruz. Allah hep beraber ipine sımsıkı sarılmamızı söylemiştir.[36] Bu nedenle herkes Allah'ın ipine sarılmalıdır. Kim insanlardan olan ipine[37] de sarılmak istiyorsa buyursun hep beraber birbirimize sarılalım. Diğer türlü kimse bizim yanımızda Allah'ın vahyinden, kelamından başka bir şey bulamaz.

Evet, hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **Yâ, Sîn:**[38] "Yâ, Sîn (Resulüm)!" Yâ, Sîn aynı zamanda "ey insan" demektir. Bir âyette ne zaman "insan" diye bir hitap geçse bilelim ki Allah ilk muhatap olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i kasteder. Biri iman edip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olduysa insanoğludur. Gerisi beşerdir; çünkü Allah iman etmeyenlere insan demiyor.

Peki, Allah iman etmeyenler için ne buyuruyor?

"İşte bunlar hayvanlar gibi hatta daha (idrakten yoksun ve) şaşkındırlar."[39]

"Eğer Biz dileseydik kesinlikle onu, o (verdiğimiz âyet)lerle yüceltirdik; fakat o, (dünya denilen) yere saplan(ıp kal)dı ve (nefsinin) hevâsına tabi oldu. Onun misali (tıpkı) köpeğin misali

[36] Âli İmrân /103
[37] Âli İmrân /112
[38] Yâsîn /1
[39] A'râf /179

gibidir; onun üzerine varsan da (sana) dilini sarkıtıp solur, onu (kendi hâline) bıraksan da (sana) dilini sarkıtıp solur. İşte, âyetlerimizi yalanlayan kavmin durumu böyledir. Şimdi onlara bu kıssayı anlat, umulur ki onlar (enine boyuna düşünüp bunu) tefekkür ederler."[40] Allah'ın âyetlerini dinlemediği için dilini köpek gibi çıkarıp solur. Aslında âyetleri dinlemiş, anlamış; ama dünyayı tercih ettiği için yere saplanmıştır.

Allah bir de âyetlerinden kaçanlar için "aslandan kaçan yaban eşekleri"[41] buyurmuştur. Gördüğümüz gibi; Allah'ın vahyini dinlemeyenler insan değil, yalnızca beşerdir. İnsan denince de en önde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gelir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olanlar ikrama nail olmuştur. En önde de sahâbe-i kirâm vardır. Bu ikram Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le beraber olma ve Allah'ın vahyini taşıma ikramıdır. Aslında her bir insan özünde ikrama nail olmuştur. Bu nedenle Allah âyet-i kerimede **ve lekad kerremnâ benî âdem:**[42] "Andolsun ki Biz Âdemoğullarını mükerrem (ikrama nail) kıldık" buyurmuştur.

"(Resulüm!) Hani bir zaman da Rabbin, Âdemoğullarının sırtından zürriyetlerini çıkarmış ve onları kendi nefisleri üzerine şahid tutarak, '(Ben) sizin Rabbiniz değil miyim?" (buyurmuştu. O anda onlar da Allah'ın cemâlini ve kudretini müşahede ederek) 'Evet! Şahidiz (ki Sen bizim Rabbimizsin)' demişlerdi."[43] Allah her ne bilgi varsa; yani dünyada ne yapılması gerekiyorsa hepsi hakkındaki bilgiyi Âdemoğullarına vermiştir.

[40] A'râf /176
[41] Muddessir /49-51
[42] İsrâ /70
[43] A'râf /172

Rabb; terbiye eden, yaratan, eğiten ve büyüten demektir. Rabbimiz vahyiyle kullarını eğitip onlara gereken bütün bilgileri öğretmiştir.

Dikkat ettiyseniz genel olarak "vahiy" kelimesini kullanıyorum. Neden "Kur'ân" ya da "Kitap" isimlerini kullanmıyorum da devamlı "vahiy" diyorum?

Çünkü sayısını Allah'ın bildiği kadar nebî ve resul gelmiştir. Âlimlerimiz bununla ilgili sayı verirken kimi *"yüz yirmi beş bin"* kimi de *"yüz yirmi dört bin peygamber geldi"* demiştir. Biz yüz binden fazla gelmiştir, diyelim. Allah her birine vahyini yapmıştır. Kur'ân denince ise Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e inen vahyi söylemiş oluruz. Oysaki ister genel isterse de özel vahiy olsun hiç fark etmez, Allah bütün nebîlerine, resullerine vahyetmiştir. Ben de Kur'ân demek yerine sürekli vahiy diyorum ki Allah'ın Hz. Âdem (a.s.)'dan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e kadar aynı vahyi yaptığını iyice bilelim, anlayalım.

Evet, rabbimiz, dünyaya gelmeden önce hepimize perdeyi aralayıp "ben sizin rabbiniz değil miyim?" diye sorduğunda her birimiz "evet, sen bizim rabbimizsin ve biz bunun şahidiyiz" dedik. Rabbimiz de o anda bize her şeyi öğretti. Allah âyetin devamında **"Kıyamet günü 'biz bundan habersizdik' demeyesiniz diye (bunu böyle yaptık)"**[44] buyurmuştu. Yani dünyaya indikten sonra "ben unuttum, bilmiyordum, ben anlamadım" ya da "ben birilerine uydum, atalarım öyle yapıyordu, ben de onlara uydum, demeyesiniz, diye sizi birebir muhatap almış ve her şeyi size göstermiş, öğretmişim. Öyle ben bilmedim, anlamadım, demeyin" buyurdu Allah.

[44] A'râf /172

Her şey apaçık ortadadır, Allah'ın vahyi de önümüzdedir. Ya insan olmayı tercih eder, rabbimizi dinleriz ya da insanlığımızı kaybederiz. Bu konudaki tercih tamamen bizimdir.

Evet, hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **Yâ, Sîn:** "(Resulüm) Ey insan!" Ey Hz. İnsan! **Vel Kur'ânîl hakîm:**[45] "Hikmet dolu Kur'ân'a andolsun ki!" Kur'ân hikmet doludur. Allah da hikmet dolu kitabına, Kur'ân'a yemin ediyor.

Hikmet; Allah'ın muradıdır. Kur'ân'da okuyacağımız şey; hikmettir, Allah'ın bizim üzerimizdeki muradıdır. Allah her neyi emretmişse onda bir muradı vardır, bizim de onu anlamaya çalışmamız gerekir. Örnek vermek gerekirse; rabbimiz "namazı ikame et"[46] buyurdu. Öyleyse bizim de namazın hikmetini öğrenmeye ve anlamaya çalışmamız gerekir.

Nasıl?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"namaz mü'minin miracıdır"*[47] buyurmuştur. Bu durumda namazın hikmeti; rabbimizin huzurunda durmak ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in miraçta rabbi ile muhatap olduğu gibi bizim de rabbimizle muhatap olmamızdır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz zahiri olarak huzura, miraca çıkmıştır. Bizim için de namaz manevi olarak huzura çıkmak olmalıdır. Eğer namazı miraç olarak anlamaz, namazın sadece zahiri tarafına bakarsak, namazı; abdest alma, kıyamda durma, rükû etme ve secde etme diye zannederiz ki o zaman da namazı eksik anlamış oluruz.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"bedenle gönlün (bedenle kalbin) beraber olmadığı hiçbir ibadeti Allah kabul etmez"*

[45] Yâsîn /1, 2
[46] Bakara /110
[47] El-Munavî, Feyzu'l-Kadir 1 /497; El-Kari, Şerhu'l-Mişkat 2 /523; El-Alusi, Rûhu'l-Meânî, C: 10, S: 453; Razi, Et-Tefsîru'l-Kebîr, 1 /226; İbn Mace, Keratişi, Ts 1 /313

buyurmuştur. Çünkü ameller niyetlere göredir.[48] Gönlümüzde ne varsa amelimiz de ona göre olur. Namazımızın namaz olabilmesi için namazda hem beden itibariyle hem de gönül itibariyle Allah'ın huzurunda durmamız gerekir. Yoksa namazımız namaz olmaz, dolayısıyla miraç olmaz; çünkü huzura çıkamamışız! İşte, "kabul olmayan" dediğimiz namaz bu şekilde kılınan namazdır.

Sen daha namaz kılmayı, namazla miraca çıkmayı kabul etmedin, rabbinin huzurunda durmadın! Hâl böyleyken "benim namazım miraç olsun" dersen bu haksızlık olmaz mı! Bu yaptığın kendi kendini kandırmak değil midir?

Bu sadece namaz için geçerli değildir. Allah'ın her bir emri ve her bir tavsiyesi için aynen geçerlidir. Her bir ibadetin sana ne kazandırdığını anlaman şarttır. Anlayacaksın ki o ibadeti Allah'ın istediği şekilde yapabilesin. Bu, Allah'ın muradıdır, aynı zamanda hikmettir. Hikmetsiz Kur'ân; anlaşılmadan, üzerinde tefekkür edilmeden, tefakkuh edilmeden, tedebbür edilmeden okunan bir kitap olur ki böyle olunca da Kur'ân olmuş olmaz. Mesela; namaz kılarken Fâtiha'yı okuduğumuzda Kur'ân'ı baştan sona özetle, toptan okumuş oluruz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bununla ilgili olarak *lâ salâte illâ fâtiha: "Fatihasız namaz yoktur"*[49] buyurmuştur. Fâtiha'yı okumadığımızda namaz kılmış olmayız. Bunun sebebi, Fâtiha'nın; Kur'ân'ın özeti, bütünü oluşudur.

Peki, namazdayken bütün Kur'ân'ı okusak bir tek Fâtiha'yı okumasak yine de namazımız namaz olur mu?

Hayır, olmaz. Dikkat edersek Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "Fâtihasız namaz kabul olmaz" demedi, "Fâtihasız namaz yoktur" buyurdu. Fâtiha varsa namaz vardır. Bu da Fâtiha'yı okurken aslında Kur'ân'ı baştan sona özetle okuduğumuz içindir.

[48] (M4927 Müslim, İmâre, 155; B1 Buhârî, Bedü"l"vahy, 1)

[49] Buhari 765, Müslim 394, Ebu Avane 2/124, Ebu Davud 822, Nesei 909, Tirmizi 247, İbni Mace 837

Allah başka bir âyet-i kerimede **“andolsun ki Biz sana tekrarlanan yedi (âyetlik Fâtiha Sûresi’n)i ve Kur’ân-ı Azîm’i (yüce Kur’ân’ı) verdik”**[50] buyurur. Allah bu âyette Fâtiha’yı ve Kur’ân’ı ayrı ayrı zikredip Fâtiha’yı özel olarak söylemiştir. Fâtiha Sûresi tam olarak inen ilk sûredir. Böyle olunca bütün sahabeler daha Kur’ân inmeye devam ederken aslında Kur’ân’ı özetle anlamış oldular. Biliyorsunuz biz de Fâtiha’yı iyice anlayalım ve iman edelim diye Kur’ân’ın Özü, Kapısı, Fâtiha Sûresi’nin Tefsiri sohbetlerini yaptık. İsteyen kardeşlerimiz bu sohbetleri hem kitap olarak okuyabilir hem de video olarak izleyebilirler.

Evet, okuduğumuz Yâsin Sûresi’nde en son âyette “hikmet dolu Kur’ân’a andolsun ki!” buyurdu Allah. Âyet devam ediyor. **İnneke leminel murselîn:** “Muhakkak ki sen elbette resullerdensin.” **Alâ sırâtın mustekîm:** “(Ve) Sırât-ı mustakîm (dosdoğru bir yol) üzere(sin).” **Tenzîlel azîzir rahîm**:[51] “(Bu Kur’ân da) Azîz, Rahîm (bütün şeref ve kudretin sahibi olan, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli eden Allah)ın indirmesidir.” Bu Kur’ân, Allah’ın, kulları için rahmetidir.

Kur’ân’dan kaçanlar, Allah’ın rahmetinden kaçmış olur. Âyet “Azizîr rahîm” olarak geldi; yani Kur’ân’dan kaçanlar rahmetten kaçtığı gibi kendi izzetinden, şerefinden de kaçmış ve gücünü kaybetmiş olur. Rabbini dinleyenler de Kur’ân’la rahmetin içine girer, onunla aziz olur, izzeti, şerefi bulur, rabbinin kendisine verdiği şerefi taşımış olur; Allah’a yakın olur, veli olur, dost olur. Rabbini dinlemeyen, kabul etmeyenler ise hayvan gibidir. Allah onlar için **kel en’âm:** “Onlar davarlar gibidir”[52] buyurdu. Onlar davarlar gibidir ya da biraz önce okuduğumuz âyetlerde Allah’ın

[50] Hicr /87
[51] Yâsîn /3-5
[52] A’râf /179

buyurduğu üzere dilini çıkarıp soluyan köpek[53] veya aslandan kaçan yaban eşekleri gibidir.[54]

Allah bizi vahyinden; rahmetinden, kendi izzetinden, şerefinden kaçanlardan eylemesin, bu duruma düşmekten de muhafaza eylesin inşallah.

Evet, hep birlikte Kur'ân ve insan arasındaki bağı anlamaya, insanla Kur'ân'ın ikiz olduğunu öğrenmeye çalıştık.

Allah bizi kendini, kim olduğunu, sorumluluğunu unutanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi insan olanlardan eylesin. Allah bizi rahmetinin içine aldıklarından, aziz kıldıklarından, vahyi ile şereflendirdiklerinden eylesin. Allah bizi aşkıyla, muhabbetiyle, imanla şereflendirdiği kullarından eylesin. Allah bizi rabbini, kendini bilen, tanıyan, bu âleme neye geldiğini ve ne yapması gerektiğini bilip rabbine koşanlardan eylesin. Allah bizi sırât-ı mustakîmde koşup rabbine varanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[53] A'râf /176
[54] Muddessir /49-51

9.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, Kur'ân'la aramızdaki bağı öğrenmeye çalışıyorduk. Bu sohbetimizde ise hep birlikte tevhidi anlamaya çalışacağız inşallah.

Bütün yollar tevhide çıkar. Bu yüzden devamlı söylüyoruz: Yolun başı da lâ ilâhe illallah'tır, yolun sonu da lâ ilâhe illallah'tır. Kur'ân ile insanı, aynı zamanda Kur'ân'ı, insanı ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i birlemedikçe, hepsini Allah'a ait görmedikçe tevhid olmaz, vahdet olmaz.

Yolculuğu doğru anlamamız lazım. Kur'ân'dan olan her yol doğrudur. İster cemaat, tarikat olsun, ister mezhep, meşrep olsun, yol Kur'ân'dan, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den ise doğrudur; ama bu da eksiktir.

Neden?

Çünkü yolun Kur'ân'dan olması başka, Kur'ân olması başka şeydir. Yol, Kur'ân'dan olunca Kur'ân'ın bir bölümü, bir parçası olur, dolayısıyla kâmil olmaz; ama yol, Kur'ân olunca; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e, Allah'a varmak olunca o zaman kâmil olur.

"Ben iman ettim" diyen bütün insanlar doğru yoldadır; ama eksiktir. Ne zaman ki yol Kur'ân'dan değil Kur'ân olursa bu defa tam olur. Zaten güzel olan bütün yollar Kur'ân'dandır. Kur'ân'dan başka yol olmaz. Biri kendine Kur'ân'dan başka bir yol arıyorsa asla hidâyeti bulamaz. Yürüdüğü yol da sırât-ı mustakîm olmaz. Aynı şekilde sırât-ı mustakîmde de yürüyemez. İnsanın, gönlünün

istikameti üzere olması gerekir. Bu da ancak Kur'ân ile mümkündür. Kur'ân olmayınca gönül istikametini bulamaz.

Evet, önceki sohbetimizde Yâsîn Sûresi'ne kadar gelmiştik ve rabbimizin bize ne buyurduğunu anlamaya çalışmıştık. Kaldığımız yerden devam edelim inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Yâ, sîn: "Yâ, Sîn (resulüm)!" Ey insan! Ey Hz. İnsan! Ey azim bir ahlak üzere olan, rabbinin yeryüzündeki halifesi insan! **Vel Kur'ânil hakîm:** "Hikmet dolu Kur'ân'a andolsun ki." Önce "insan" sonra da "hikmet dolu Kur'ân" buyurdu Allah.

İnneke leminel murselîn: "Muhakkak sen elbette resullerdensin." **Alâ sırâtın mustekîm:** "(Ve) Sırât-ı mustakîm (dosdoğru bir yol) üzere(sin)." **Tenzilel azîzir rahîm:**[1] "(Bu Kur'ân da) Azîz, Rahîm (bütün şeref ve kudretin sahibi olan, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli eden Allah)ın indirmesidir." Bu kitap rabbinin sana indirdiği hikmet dolu Kur'ân'dır. Sen de onun resulüsün ve sırât-ı mustakîm üzeresin.

Okuduğumuz âyetlerin hepsini beraber anlamamız gerekir. Bu bir yolculuktur. İnsan olmayı kabul edenlerin insan olabilmesi için hikmet dolu Kur'ân'a sarılması şarttır. Biz de şimdiye kadar anlattığımız her şeyi yalnızca âyetlerden aldık ve insanı anlatmaya çalıştık.

Şu anda dünyadayız. Rabbimiz âyetleriyle bize dünyada kim olduğumuzu, kendimize, hayata, varlığa nasıl bakmamız, onları nasıl anlamamız ve ne yapmamız gerektiğini öğretiyor. Bizim de kendimize gelip manevi olarak dirilmemiz için Allah'ın indirdiğine iman etmemiz, ondaki hikmeti, Allah'ın muradını anlamaya

[1] Yâsîn /1-5

çalışmamız ve Allah'ın ipine hep beraber sımsıkı sarılmamız gerekir.

Evet, Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **"muhakkak ki sen gönderdiğimiz resullerdensin"**[2] buyurdu. Kur'ân ve Allah'ın resulü… Resulullah (s.a.v.) Efendimiz canlı Kur'ân'dır. Nebî; kendisine kitabın, büyük haberin geldiği resuldür. Resul ise kendisinden önceki nebînin yolunda Allah'ın vahyini tebliğ edendir. Bununla beraber Allah, resullerine de özel olarak vahyeder; ama resullere ayrıca kitap indirmemiştir; yani nebî aynı zamanda resuldür; fakat resuller nebî değildir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Allah'ın resulüdür, nebîsidir ve hikmet dolu Kur'ân onda tecelli etmiştir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz önce iman eder, sonra da Allah'ın âyetlerini tebliğ edip insanları Allah'a, imana davet eder.

Âmener resûlu bimâ unzile ileyhi min rabbihî vel mu'minûn(mu'minûne), kullun âmene billâhi ve melâiketihî ve kutubihî ve rusulih:[3] "Resul, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de (onun iman ettiği gibi iman ettiler). Hepsi Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve resullerine iman ettiler."

Önce resul iman eder, sonra mü'minler onun iman ettiği gibi iman eder. Resul, Allah'ın kendisine indirdiğini tebliğ eder ve rabbimiz her ne buyurmuşsa önce kendisi yapar sonra da insanları buna davet eder.

Alâ sırâtın mustakîm:[4] "(Ve) Sırât-ı mustakîm (dosdoğru bir yol) üzere(sin)." Sen sırât-ı mustakîm, Allah'a dosdoğru varan bir yol üzeresin.

[2] Yâsîn /3
[3] Bakara /285
[4] Yâsîn /4

Bu her mü'min için geçerlidir. Biri insan olmak istiyorsa hikmet dolu Kur'ân'a tabi olmalıdır. Tabi olunca, rabbine itaat etmiş olur. Nasıl ki Allah'ın resulü, Allah'ın kendisine indirdiğine iman ediyorsa bizim de onun gibi iman etmemiz, hikmeti, Allah'ın üzerimizdeki muradını anlamaya çalışmamız gerekir. Anlamaya çalışırsak o zaten her şeyi öğretir.

Allah'ın resulüne tabi olmak; Kur'ân'a tabi olmaktır. Bu nedenle rabbimiz âyeti kerimelerde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **"muhakkak ki sen, (Rabbinin isimlerinin üzerinde tecelli etmesiyle) elbette azim (ve yüce) bir ahlak üzeresin."**[5] **"(Resulüm!) Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik."**[6] **"(O) Size çok düşkün, mü'minlere karşı ise çok Raûf'tur, Rahîm'dir (Allah'ın esmâsının üzerinde tecelli etmesiyle mü'minlere karşı şefkatle muamele eden ve ahlakında her zaman Allah'ın rahmeti tecelli edendir)"**[7] buyurmuştur.

Allah'ın resulüne tabi olunca sırât-ı mustakîm üzere olmuş, Kur'ân'a tabi olmuş oluruz. Aksi hâlde Kur'ân'ı kendi kendimize okuyup tabi olmaya çalışırsak rabbimiz bunu kabul etmez; çünkü Allah, resulünü bize örnek olsun diye göndermiştir.

"(Resulüm!) Muhakkak ki Biz seni, (insanlar için ancak) bir şahid, bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak gönderdik."[8] **"Ayrıca onun izni ile (insanları) Allah'a (çağıran) bir davetçi ve nûr saçan bir kandil olarak (gönderdik)"**[9]

Allah'ın resulüne tabi olanlar da aynen bu vasıfları alır; yani onlar da şahid olur, Allah'ın güzelliğini, mü'minliğini, kulluğunu kendi üzerlerinde gösterir, hâliyle insanları müjdelerler. Onlara bakanlar da "bu, Allah'ın kuludur ve cennetlik biridir" derler.

[5] Kalem /4
[6] Enbiyâ /107
[7] Tevbe /128
[8] Fetih /8
[9] Ahzâb /46

Böylelerinin gönlü cennet olmuştur, rableri ile beraberdirler ve rablerinin hesabını yaparlar. Güzel yapanları Allah'ın âyetleriyle müjdeler, yanlış yapanları da âyetlerle uyarıp ikaz ederler. İkaz ederken de insanlıklarını, rablerini, ebedi hayatlarını kaybedeceklerini onlara anlatır ve insanları uyarırlar. Yetmez, bir de Allah'a imana, rabbini tanımaya, sevmeye, rabbine teslim olmaya, itaat etmeye, takvâ sahibi olmaya, muhsin olmaya, güzel yapıp güzel olmaya, Hz. İnsan olmaya, rabbine dost olmaya, veli olmaya, mukarrebun olmaya, nûr saçan kandil olmaya, cennete davet ederler. Kendileri de zaten vahyin nûrunu saçıp Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakını, güzelliğini üzerlerinde göstererek örnek olmuş, şahid olmuşlardır. Bunların hepsini birden toptan anlamak lazım ki tevhid olsun, vahdet olsun. Yoksa tevhidimiz de imanımız da eksik kalır.

Kul, Allah'ın resulüne tabi olunca, onu dinleyince, insan olmak için çaba gayret sarf edince Hz. İnsan olur. Diğer türlü beşer olarak kalır; yani rabbini dinlemeyince, iman etmeyince, resulüne tabi olmayınca, sırât-ı mustakîmde rabbine varan yolda yürümeyince, koşmayınca, rabbinin emrettiği gibi güzel yapmaya çalışmayınca çamurdan bir varlık olarak kalır.

Kul, insan olmayı tercih etmeyip, çamurdan bir varlık olunca, zahiri tarafı öncesinde iki damla su, sonrasında bir avuç topraktır. Bunun ne kıymeti ne değeri ne de şerefi vardır. İnsan bütün şerefini, kıymetini, değerini Allah'ın rûhundan nefhettiği hakikatinden alır. Çamurdan olan tarafının ise bir kıymeti, değeri yoktur.

Peki, çamurdan varlık olmayı nasıl bırakabiliriz?

Kul, rabbini dinleyince, resulüne tabi olunca, sırât-ı mustakîmde yürümeyi kabul edince bunun için bir adım bile atarsa insan olmayı kabul etmiş ve hakikatine bir adım atmış olur. Aslında bunların hepsi insanın kendisinde mevcuttur; çünkü zaten

kendi hakikatidir. Hz. İnsan da meleklerin secde ettiği varlık da Allah'ın resulü de kendisinde, Hakikat-i Muhammediye'dedir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hakikati insanın rûhundadır. Manevi yol da dosdoğru Hakikat-i Muhammediye'ye gider.

Evet, kul bu dünyaya kendini bilmeye, bulmaya ve kendi kendisi olmaya gelmiştir. Yol da yolculuk da böyledir. Kul kendi hakikati olmaya çalışırken karşısında bir de iblis, şeytan ve onun zahiri tarafından meydana gelen, hayatı yalnızca dünya hayatı olarak zanneden, bu yüzden dünyayı tercih edip dünyayı seven nefsi vardır.

Allah âyet-i kerimede **"eğer Biz dileseydik kesinlikle onu, o (verdiğimiz âyet)lerle yüceltirdik; fakat o, (dünya denilen) yere saplan(ıp kal)dı ve (nefsinin) hevâsına tabi oldu. Onun misali (tıpkı) köpeğin misali gibidir; onun üzerine varsan da (sana) dilini sarkıtıp solur, onu (kendi hâline) bıraksan da (sana) dilini sarkıtıp solur. İşte, âyetlerimizi yalanlayan kavmin durumu böyledir. Şimdi onlara bu kıssayı anlat, umulur ki onlar (enine boyuna düşünüp bunu) tefekkür ederler"**[10] buyuruyor ya, işte dünyayı tercih eden bir nefis, dilini köpek gibi çıkarıp solur! Yani ondan kuduz köpek salyası akar. Dilini çıkarıp solumak budur. Böyle olanlar başkalarını da çamura batmaya davet eder ve insanlara çamurla üstünlük sağlamaya çalışır, onunla zulmeder, zalim olurlar. Kâfiri de müşriki de münafığı da böyledir.

Eğer her şey insanın fıtratında mevcutsa bu durumda yolculuk insanın kendi hakikatinedir, kendindeki Kur'ân'adır, Allah'ın vahyinedir, resulünedir. Bu nedenle rabbimizi dışarıda aramayalım, kendimizde arayalım. Bütün bunların sahibi; zatıyla, sıfatıyla tecelli eden Allah'tır. **"Allah, (dünyada kuluna yakınlığını tattırmak ve hakkı gönlüne vahyetmek için) kişi ile kalbi arasına**

[10] A'râf /176

tecelli eder."[11] İşte, yolculuk bize tecelli eden rabbimizedir; ama çamura batanlar bunu bilmez, anlamaz ve anlamak istemezler.

"(Resulüm!) O kâfirler, (insanlar için bir öğüt ve hatırlatma olan bu) Zikri işittikleri zaman (hasetlerinden) neredeyse seni gözleriyle devirecekler ve (senin için), 'hiç şüphe yok ki kesinlikle o bir mecnundur' diyorlar."[12] Neredeyse gözleriyle seni devirecekler. Öyle pis bakıyorlar ki seni devirmek istiyorlar. **"(Resulüm!) Onların söylediklerinin hakikaten seni üzmekte olduğunu Biz biliyoruz. Aslında onlar seni yalanlamıyorlar; fakat o zalimler Allah'ın âyetlerini inkâr ediyorlar."**[13]

Genel olarak baktığımızda Müslümanlar olarak rabbimizden, kendi hakikatimizden, bizdeki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den, Kur'ân'dan, Allah'ın vahyinden yüz çevirmişiz. Ümmete bakarsak durumumuzu anlarız.

"(Resulüm!) İşte böylece sana da emrimizden bir Rûh (olan bu Kur'ân'ı) vahyettik."[14] Allah, Kur'ân için emrimizden bir rûh, buyurdu. Allah başka bir âyet-i kerimede de **"sana rûh hakkında soruyorlar. De ki: Rûh, Rabbimin emrindendir"**[15] buyurmuştur. Allah insan için de "Allah'ın emrinden bir rûh" buyuruyor.

Allah, insana rûhundan nefhetmiştir. Bütün güzellikler, El Esmâu'l Husnâ ondadır. Bu yüzden insan, rabbinin bilgisine sahiptir; çünkü Allah ona rûhundan nefhetmiştir. Onun bilgisi için de gerekli olan; Kur'ân'dır, vahiydir ve bu bilgi de bizde mevcuttur. Allah'ın bize indirdiği Kur'ân da onun emrinden bir

[11] Enfâl /24
[12] Kalem /51
[13] En'âm /33
[14] Şûrâ /52
[15] İsrâ /85

rûhtur. Allah, insana da rûh buyurduğu için, dolayısıyla Kur'ân bizdeki bizi diriltir.

Örnek vermek gerekirse; bir çekirdeğin içinde ağaç mevcuttur; ama gizlidir, bir ağaç olarak ondan istifade edilmez. Çekirdeğin ağaç olabilmesi için toprağa düşmesi, sonra Güneş'i görüp ısınması ve suyu, rahmeti görmesi gerekir. Öyle ki çatlasın ve filizlenip ağaç olsun. Çekirdek çatlamadan, yok olmayı kabul etmeden filizlenmez, ağaç olmaz. İnsan da zahiri tarafını yok mesabesinde görmeden maneviyatı asla dirilmez.

Kulun zahiri tarafını yok mesabesinde görmesi için hiçbir arzusuna, isteğine Allah'ın izin verdiğinin dışında taviz vermemesi, her şeyi Allah'a ait görmesi ve rabbine teslim olması gerekir; yani çatlamayı kabul etmesi, rabbi ona nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun ondan razı olması ve rabbini tanıması gerekir.

İnsan bütün bunları kendi kendine yapamaz. "Yaratan yarattığını bilmez mi?"[16] buyurdu Allah. Zaten kul bunları yapabilsin diye Allah ona Kur'ân'ı indirmiş ve hidâyetçilerini, uyarıcılarını, resullerini, nebîlerini göndermiştir.

Nebî; haberi alan demektir. Resul ise; Allah'tan aldığı haberi tebliğ eden ve insanlara ulaştıran demektir. Allah âyet-i kerimede **"Allah'a ve resulüne itaat edin."**[17] **"Biz her resulü, Allah'ın izniyle ancak (kendisine) itaat edilmesi için gönderdik"**[18] buyurmuştur. Çünkü Allah'ın resulüne itaat, Allah'a itaattir. Bu nedenle Allah âyet-i kerimede **"o(nun söyledikleri Allah tarafından ona) vahyedilen bir vahiyden başkası değildir"**[19] buyurmuştur.

Peki, aynı şey nebî için geçerli midir?

[16] Mulk /14
[17] Enfâl /20
[18] Nisâ /64
[19] Necm /4

Hayır, nebî için aynı şey geçerli değildir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, **innemâ enâ beşerun mislukum**:[20] "Ben de ancak sizin gibi bir beşerim" derken bunu Allah'ın nebîsi olarak söylemiştir. Âyetleri okurken net olarak görürüz ki Allah "nebî" derken başka, resul derken başka bir şey söyler. Örnek vermek gerekirse **"andolsun ki kocası hakkında seninle tartışan (ona bir hüküm vermen için direnen) ve Allah'a şikâyette bulunan (kadın)ın sözünü Allah işitmiştir"**[21] buyurdu Allah.

Şimdi bu âyet üzerinden nebî ile resulün farkını anlamaya çalışalım.

Kadın, Allah'ın resulü ile tartışamaz; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Allah'ın resulü olarak konuştuğunda o anda bir âyet söyler. Şayet kadın o anda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ile tartışırsa Allah'ın vahyine itiraz etmiş ve kâfir olmuş olur. Küfre düşmemek için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Allah'ın resulü olarak konuştuğunda gönlünde hiçbir ağırlık hissetmeden onu kabul etmeli ve hemen itaat etmelidir; çünkü o anda okunan Allah'ın âyetidir; ama âyette konusu geçen durum böyle değildir. Kadın, kocasından şikâyet etmek için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna gelmiştir, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de o sırada zahiri olarak kadınla beşeri bir konuyu konuşmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz zahiri olarak bir konu hakkında konuştuğunda insanlar kendisine fikir beyan edebilirdi. Bu yüzden kadın da o sırada kendi fikrini beyan edip konuşmuştu.

Resullük ise farklıdır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz zatında nebîdir, biriyle zahiri olarak konuştuğunda o anda da yine nebîdir ve herkes gibi insandır ama ne zaman ki bir âyeti tebliğ etse o zaman Allah'ın resulü olarak konuşmuş olur ki burada asla bir Müslüman için fikir beyanı olmaz, itiraz olmaz; çünkü konuşan Allah'tır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de âyeti söylerken Allah'ın

[20] Kehf /110
[21] Mücâdele /1

konuştuğu sözü, rahman ve rahim olan rabbinin adıyla, onun adına söylüyor.

Aynısı manevi yolculukta bir Mürşid-i kâmile tabi olunca da geçerlidir. Rabbimiz; resullerden, hidâyetçilerden, uyarıcılardan, müjdecilerden bahsetmiş ve onlarla beraber olmamız gerektiğini emretmiştir; çünkü manevi yolculuk tek başına yürünecek bir yol değildir. Bunu mutlaka bir Mürşid-i kâmille beraber yapmamız gerekir. Mürşid-i kâmil de kendisine tabi olanlarla zahiri bir konuda konuşabilir ve insanlar kendisine fikir beyanında bulunabilir; ama mürşid âyet okuduğunda Kur'ân'ın resullüğünü yapmış olur ki o zaman orada fikir beyan edilemez. Edilirse bu hareket Mürşid-i kâmile değil, Allah'a, Allah'ın vahyine gitmiş ve âyete karşı fikir beyan edilmiş olur.

Manevi yolculukta "fenâ fi'ş-şeyh, fenâ fi'r-resûl ve fenâ fillâh" denilir. Tabii bir de "fenâ fi'l-ihvân" vardır. Bize göre "fenâ fi'l-ihvân" en altta değil, fenâ fi'ş-şeyh ile beraber gelir. Biz şeyh kelimesini sevmediğimiz için buna "fenâ fi'l-mürşid" diyoruz.

Mürşid-i kâmil ile beraber manevi yolculukta yürüyüp gönlümüzü mürşidimize çevirince, ona tabi olup onun yaptığı gibi yapınca mürşidimizde fena buluruz. Yalnız, Mürşid-i kâmilde fena bulmayı doğru anlamamız gerekir. Sırât-ı mustakîmde yürürken aslında tabi olduğumuz Mürşid-i kâmile; yani onun ahlakına yürürüz, dolayısıyla aslında Mürşid-i kâmille beraber onda tecelli eden Kur'ân'a, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakına ve onda tecelli eden Allah'a yürürüz. Bütün manevi yolculuk bundan ibarettir. Bu yüzden yol Mürşid-i kâmille başlar, Mürşid-i kâmille de biter.

Eğer burayı doğru anlamazsak yolu yürüyemeyiz, Mürşid-i kâmile olan bakışımız da düzgün olmaz. Elbette ki hiçbir şey birden olmadığı gibi Mürşid-i kâmilin ahlakına bürünmek de birden olmaz. Bunun için önce tabi olduğumuz Mürşid-i kâmili

mürşid olarak kabul etmemiz şarttır. Biz mürşidimizi kabul edince mürşidimiz de bize Kur'ân ile, Allah'ın âyetleriyle yolu gösterir, öğretir ve bizi yürütüp manevi olarak büyütür. Bize Allah'ın âyetleriyle öğrettiği için bir de bize âyetleri hayatımıza geçirmenin talimini yaptırır ve bizi kendi üzerinden âyetlere şahid kılar. Biz de ona tabi olduğumuz için onun gibi yapmaya ve onun gibi olmaya çalıştıkça ona benzeriz. Mürşid-i kâmilde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakı tecelli ettiği için aslında olmaya çalıştığımız; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakıdır ve Allah'ın âyetleridir. Bu yüzden mürşidimizle yolu yürürken aslında onunla beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gibi olmaya, canlı Kur'ân olmaya yürümüş oluruz; ama bu yolculuğu mürşidimizle yaptığımız için ona yürürüz; çünkü canlı olarak bize örnek olan, muhatap olduğumuz, âyetleri kendi üzerinde bize gösteren zat mürşidimizdir. Huzura zaten böyle varılır. Kısacası mürşidimize yürürken hem Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hem de rabbimize yürürüz. Sonuç itibariyle Allah'ın âyetleri üzerimizde tecelli eder ve canlı Kur'ân oluruz.

Yol bir tanedir; o da sırât-ı mustakîmdir. Birileri "biz de yolda yürüyoruz" diyebilir. Doğrudur, onlarınki de yoldur. Biz onları da rabbine yürüyen ve cennete koşan kullar olarak kabul ediyor, seviyor, onlara yardımcı olmaya, destek olmaya, onlarla bir ve beraber olmaya çalışıyoruz. Aynı zamanda hepsini kardeşimiz olarak kabul ediyoruz; ama dediğim gibi: Yolun Kur'ân'dan olması başka, Kur'ân olması başka şeydir. Yol, Kur'ân olursa canlı Kur'ân oluruz, Kur'ân değilse canlı Kur'ân olamayız.

Genel olarak ümmete baktığımızda herkes kendine göre bir yol gitmeye çalışır. Hâlbuki bütün yollar kapalıdır. Neden "bütün yollar kapalıdır" diyoruz, yolu biz mi kapatıyoruz? -Hayır, Allah sırât-ı mustakîmden başka bir yolu kabul etmiyor da ondan. Eğer mü'minlerin yürüdüğü bütün yollar Kur'ân'dan olursa bu

durumda yol bir olur ve Kur'ân dışındaki bütün yollar kapanmış olur.

Evet, yolumuz tevhid olmalıdır. Yolumuz tevhid, vahdet olmazsa ümmet olamaz, kardeş olamayız. Onun için yolu birleyelim. Birleyelim ki yolumuz tevhid olsun, vahdet olsun. Vahid ve Kahhar olan Allah tecelli edip nefsimizi temizlesin, tezkiye etsin, nefsimizde Kur'ân'dan, onun güzelliğinden başka bir şey kalmasın. Bizde bizdeki bu güzelliğin saf Allah'a ait olduğunu bilip rabbimize teslim olalım ve rabbimizin güzelliğini ona teslim edelim. Bize tecellisinden, verdiği bu şereften dolayı şükredip hamd edelim, bu güzellikleri kendimize ait görmeyelim. Onun güzelliklerini kendimizde seyredelim.

Rabbimizin güzelliklerini kendi üzerimizde seyredince rabbimize ayna olmuş oluruz. Allah kendi güzelliğini seviyor ya, işte onun güzelliğini üzerimizde gösterdiğimiz için rabbimiz de bizi sever, böylelikle gönlümüzde aşk tecelli eder.

İnşallah şimdiye kadar yaptığımız bütün sohbetlerde yolu da yolculuğu da Kur'ân ile buluşunca ne olduğumuzu da anladık.

Unutmamamız lazım ki elimizdeki kitap mushaftır. Kur'ân ise mushafın içindeki âyetlerin manasıdır. İnsan da öyledir. Zahiri tarafı mushaftır, tabii içinde Kur'ân varsa mushaftır. Şayet içinde Kur'ân yoksa zahiri tarafı başka bir kitap olur, mushaf olmaz. İçinde hangi kitabın manası varsa kendisi de o kitap olur. Önemli olan; insanın içinde, gönlünde Kur'ân'ın yazılı olmasıdır. Birinin zahiri tarafında; mushaf yazılı olsa bile eğer içinde şeytanın verdiği vesveseler, kirli bilgiler, dünyaya ait şeyler varsa bu durumda dışında âyetler görünse bile aslında içi tahrif olmuştur.

Tenzîlel azizîr rahîm:[22] (Bu Kur'ân da) Azîz, Rahîm (bütün şeref ve kudretin sahibi olan, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli eden Allah)ın indirmesidir."

Kur'ân'ı bütün izzetin, şerefin, kuvvetin, kudretin kendisine ait olduğu rahim olan rabbiniz size indirmiştir. Rabbinizin indirdiğini alır, onu okursanız Allah aziz ve rahim olarak size tecelli eder. Allah'ın ilk emri "(Zatıyla ve sıfatlarıyla tecelli edip tüm mevcudatı) Yaratan Rabbinin adıyla (kendini ve tüm mahlûkatı) oku (anla, idrak et)!"tir.[23] Onun ismine okursak Allah bizi aziz kılar, şerefli kılar ve bizi rahim kılar, bize rahim olma, ikram etme, rahmet etme gücünü verir. Biz de onunla Hz. İnsan olur, âlemlere rahmet olan nebîmize, resulümüze benzer ve onunla izzeti, şerefi buluruz.

Li tunzire kavmen mâ unzire âbâuhum fehum ğâfilûn:[24] "(O) Atalarının (daha önce) uyarıldıkları (vahiy) ile gâfil bir kavmi uyarman için (sana) indirilmiştir."

Bizden öncekiler de mü'mindi. Tabii biz onları öyle görüyoruz. Yoksa onların ne kadar mü'min olduklarını, Kur'ân'a ne kadar sarıldıklarını, Allah'ın âyetlerini ne kadar dinlediklerini, okuduklarını, anladıklarını imana, ahlaka dönüştürüp hayatları içerisinde ne kadar yaşadıklarını hepimiz biliyoruz; yani Kur'ân'dan ne kadar mahrum olduklarını, hatta en âlimlerinin bile Kur'ân'dan nasıl mahrum olduklarını biliyoruz. Şu anda âyetleri biz okuduğumuz için, onların durumuna düşmeyelim diye Allah bu âyetler üzerinden bizi uyarıyor.

Le kad hakkel kavlu alâ ekserihim fehum lâ yu'minûn:[25] "Andolsun ki onların çoğu üzerine o (azap) söz(ü) hak olmuştur; çünkü onlar iman etmiyorlar." Allah'ın âyetlerine iman

[22] Yâsîn /5
[23] Alak /1
[24] Yâsîn /6
[25] Yâsîn /7

etmeyenlerin üzerine Allah'ın emri, sözü hak olur. Bu da "azap onların üzerine hak olur" demektir.

Herkes "acaba Allah'ın emri üzerime hak olmuş mu olmamış mı?" deyip Kur'ân'ı ne kadar dinlediğine ne kadar iman ettiğine ve Kur'ân'a ne kadar sarıldığına bakmalıdır. Bakarsa manevi olarak ne durumda olduğunu görür.

İnsanın; Allah'ın âyetlerini dinlememesinin bir sebebi vardır. Bunun sebebinin ne olduğunu yine Allah beyan ediyor. **"Şüphesiz Biz, onların (kibirlerinden dolayı) boyunlarına çenelerine dayanacak şekilde (manevi) halkalar geçirdik. Bu yüzden onların başları yukarı kalkıktır."**[26]

Allah'ın vahyini dinlemeyenler kibirlerinden dolayı başlarını kaldırıp dik dik bakar ve "ben zaten biliyorum, benim dinlemeye ihtiyacım yok" derler. Dikkat edersek Allah onların hâlini manevi olarak tarif ederken "boyunlarında halkalar vardır" buyurdu. Boyunlarında halka olduğu için başları diktir, havadadır. Kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğunda secde etmez, boyun büküp "işittik ve itaat ettik" demezler. Bunun yerine şeytanın kendilerine verdiği vesvesenin peşine takılırlar.

Allah bize "âyetlerimi dinlerken başınız önünüzde olsun, başınız kalkık durmasın. Öyle duranların boyunlarında halkalar vardır, kibirlendikleri için başları kalkıktır, siz onlar gibi olmayın" buyuruyor.

"Sen ancak (mü'minler için bir) Zikir (öğüt ve hatırlatma olan bu Kur'ân)a tabi olan ve gıyâben Rahmân'dan haşyet duyan kimseyi uyarabilirsin. İşte böylesini bir mağfiret ve (Allah tarafından kendisine ikram edilecek) güzel bir mükâfatla müjdele!"[27]

[26] Yâsîn /8
[27] Yâsîn /11

Âyetleri okurken sonunda Allah'ın isimleri geliyorsa buna ayrıca dikkat etmemiz gerekir. Baktığımızda bu âyette Allah "Allah'tan haşyet duyan kimseyi uyarabilirsin" dememiş, bunun yerine "Rahmân'dan haşyet duyan kimseyi uyarabilirsin" buyurmuştur.

Peki, bu âyeti nasıl anlamamız gerekir?

Rahmân'dan haşyet duyan kimse demek; rabbine rahman olarak bakan, rabbinin rahmetini, her anda bütün varlığa rahmetiyle tecelli ettiğini, rahmeti zatına yazdığını bilip "benim rabbim rahmandır" diyen kimse demektir. Bu durumda biri Rahmân'ı kabul etmediyse Rahmân'dan haşyet de duymaz; çünkü Allah'ın rahmetine iman etmemiştir.

Rahmân'dan haşyet duyanların ona karşı bu haşyeti duymasının sebebi nedir?

Bunun sebebi; rablerine karşı edepli olmalarıdır. Huşû, haşyet edeptendir. Onlar Rahmân'ın rahmetini, sevgisini, muhabbetini kaybetmekten korkuyorlar; çünkü rablerinden haşyet duyuyorlar. Biri Rahmân olan Allah'ın gazabına uğrarsa ona artık kim rahmet edebilir, yardım edebilir, dost olabilir ya da kim onu kurtarabilir!

"Benim rabbim rahmet sahibidir" deyip Rahmân'dan haşyet duymak özel bir durumdur. Mesela; Hz. İbrâhîm (a.s.) da babasını davet ederken **"ey babacığım! Doğrusu ben, sana Rahmân'dan bir azabın dokunmasından, böylece (şeytanın durumuna düşüp) şeytana dost olmandan korkuyorum"**[28] buyurmuştur. Burada Hz. İbrâhîm (a.s.) öncelikli olarak kendisini yaratan rabbinin rahmân olduğunu babasına hatırlatıyor. Biz de Allah'ın rahmetine, rahman oluşuna iman edeceğiz ki gıyabında Rahmân'dan haşyet duyan kullardan olabilelim.

[28] Meryem /45

“Muhakkak ki ölüleri Biz diriltiriz. Onların önden takdim ed(ip âhirete gönder)diklerini, (dünyada iyi, kötü her ne bırakmışlarsa o) eserlerini de yazarız. Biz her şeyi İmam-ı Mübin (apaçık ana kitap olan Levh-i Mahfuz)da hesap ed(ip yaz)mışızdır.”[29]

Allah her şeyi bir takdirle, ezeli ilmine göre yapar. Allah bizim öncemizi de sonramızı da şu anımızı da bilir. Zamansızlık ve mekânsızlık akla sığmayan bir şeydir. Kul ne kadar bunu düşünmeye çalışsa da aklı bunu anlamaz. Kul, aklını zamansızlığı ve mekânsızlığı anlamaya çalışmada değil; Allah’ın vahyini ve Allah’ın kendisine ne söylediğini anlamaya çalışmada kullanmalıdır. Aklını kullananlar rablerinin kendilerine ne buyurduğu anlar ve kazanırlar. Aklını kullanmayanlar ise kaybederler.

Arapçada “ukal” bağ demektir. “Akıl” kelimesinin kökü bu “ukal” kelimesinden gelir. Onun için aklımızı kullanıp bağı kurmamız gerekir.

Nasıl?

Biraz önce Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’i, sırât-ı mustakîmi, Allah’a varan yolu ve Mürşid-i kâmili anlattım. Dediğim gibi: Yol mürşidedir, dolayısıyla Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’edir, Allah’adır ve bu yol sırât-ı mustakîmdir. İşte, bunların hepsini birbirine bağlamamız lazım. Allah âyet-i kerimede **“onlar Allah’ın kendisiyle birleştirilmesini emrettiği (resulünün ve vahyinin kendisiyle olan ünsiyet bağı)nı keserler”**[30] buyurmuştur. Akıl “bağ kuran” demekti ya, bu durumda Allah’ın birbirine bağlanmasını emrettiği şeyi bağlamayıp bu bağı koparanlar aklını kullanmayanlardır.

[29] Yâsîn /12
[30] Bakara /27

Kul, Kur'ân ile insan arasındaki bağı, insan ile Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in arasındaki bağı, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ile Allah arasındaki bağı, kendisiyle Allah arasındaki bağı birbirine bağlamalıdır. Bütün bunları birbirine bağlayınca tevhid olur, vahdet olur.

Bunların her biri hem ayrı ayrıdır hem de birdir. Kur'ân, insan ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz birdir, aynı şekilde tecelli edip yaratan Allah hepsinin rabbidir. İnsanı yaratan da onu dünyaya gönderen de ona vahyeden de kitap ve peygamberi gönderen de yine rabbidir. Böyle bakınca hepsi birdir; çünkü hepsi rabbimizin kelamı, emri ve rabbimizin emrinden olan rûhudur.

Kur'ân ve İnsan sohbetlerini yapmamızdaki gaye; insanla Kur'ân'ı bir görmemiz, Kur'ân'ı kendimiz için bir rûh olarak, dirilten olarak görmemizdir. Bununla beraber çekirdeğin onunla çatlayıp filizlenmesi ve ağaç olup meyve vermesidir; yani hakikatimizin, Hz. İnsan oluşumuzun Kur'ân'la meydana çıkması, El Esmâu'l Husnâ'nın üzerimizde tecelli etmesidir. Rabbimize yakın olmamız, veli olmamız, dost olmamız, yeryüzünde rabbimize halife olup güzelliğini üzerimizde göstermemizdir. Yürüdüğümüz yolun Kur'ân'dan değil, Kur'ân olmasıdır. "Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in şöyle sünneti vardı, biz de onun yaptığı gibi yapalım" demek değil, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gönül itibariyle benzememiz ve onun ahlakına bürünmemizdir. Yol da yolculuk da sırât-ı mustakîm de budur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e benzedikçe yolu yürümüş, ona yakın olmuş oluruz. Ne zaman ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakı kemaliyle üzerimizde tecelli ettiyse o zaman yolun sonuna varırız. Vuslat yolculuğu baştan sona bundan ibarettir. Bu yüzden yol mürşide, dolayısıyla Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ve yine dolayısıyla onda tecelli eden Allah'a gitmediyse yolculuk olmaz.

Başta uzunca izah ettim. "Lâ ilâhe illallah muhammedun resulullah" deyip "Kur'ân benim rabbimden gelen, onun indirdiği kitaptır. Allah, resulünü bana gönderip onu önüme örnek olarak koymuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz benim için imamdır, önderdir, rehberdir, hidâyetçidir, müjdecidir, uyarıcıdır. Allah'a davet eden ve Allah'ın kendisine güzelliğiyle tecelli ettiği nûr saçan kandildir" deyip onu örnek aldıkça yolu yürümüş oluruz. Diğer türlü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e uymadan bir adım bile atamayız.

Unutmamamız lazım ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmazsak, "ben Allah'ı çok seviyorum" demekle Allah'ı sevmiş olmayız; çünkü Allah âyet-i kerimede **"(resulüm!) de ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı mağfiret etsin; çünkü Allah Ğafûr'dur, Rahîm'dir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)"**[31] buyurmuştur. Allah'ın resulüne ne kadar tabi olduysak Allah'ın sevgisine o kadar layığız demektir.

Âyetin devamında Allah bir de "günahlarınızı mağfiret etsin" buyurdu. Peki, burayı nasıl anlamamız lazım?

Şayet Allah "de ki: Bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı mağfiret etsin" buyuruyorsa o hâlde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmayanlar günahtadır, günahta boğulmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz günahla ilgili olarak *"varlığın senin için günah olarak yeter"* buyurur. Hâl böyleyken "ben bir günah işlemedim" demekle günahtan kurtulmuş olmazsın, hayali varlığınla, nefsinle zaten karanlığa, benlik günahına boğulmuşsun. Senin buradan çıkman gerekir. Burdan çıkmanın tek yolu da Allah'ın resulüne tabi olmaktır. Allah da bize bu âyetle "resulüme doğru yol al ve ona benzemek için yolculuk yap" buyuruyor.

[31] Âli İmrân /31

Herkes “acaba Allah’ın resulü ile birlikte mi yoksa kendi kendime mi yol yürüyorum” diye bakmalıdır. Biri “ben kendi kendime yürümek istiyorum” diyebilir. Zaten herkes mutlaka bir yol yürür. Biz de herkesin yolcu olduğunu kabul ediyoruz. Eğer biri “lâ ilâhe illallah muhammedun resulullah” deyip Kur’ân’ı da kabul ettiyse, kendine göre bir yol yürür, hatta yolculuğu da Kur’ân’dandır. Biraz yanlış yapar, biraz eksik yapar, biraz da doğru yapmaya çalışır; ama yolculuğu Kur’ân olmadığı için her ne kadar güzel yapmaya çalışsa da yolun sonunda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e kâmil manada benzeyemez, canlı Kur’ân olamaz.

Allah’ın vahyine uymaya çalışanlar için hepsine dua hâlinde olmamız ve yardım etmeye çalışmamız gerekir. Neden? -Tabii ki dinlerini tamamlasınlar, Kur’ân’ın bütününe, her bir âyete sarılsınlar ve Kur’ân’a, canlı Kur’ân’a şahid olup şehadet etsinler diye yardım etmemiz gerekir. Bu yüzden farklı bir yolda giden kardeşlerimizi gördüğümüzde onlara yardımcı olmaya, destek olmaya çalışacağız.

Bugün bu yol yeteri kadar anlaşılmamış olabilir. Eğer kıyamet kopmazsa on sene, yirmi sene, elli sene, belki yüz sene sonra aklını kullanan herkes yolun aslında ne olduğunu görüp bilecek, anlayacak. Aynı şekilde dinlerini parça parça ederek kendisindeki parça ile ferahlayıp sevinenler de aklını kullanıp anlamaya çalıştıklarında aslında neyi kaybettiklerini görecekler.

Bilmemiz lazım ki parça, din olmaz. Dinden bir parça, hiç kimse için dinin bütünü olmaz. İnsan da parça parça olmaz; çünkü insan Kur’ân’dır. İnsanı parçalayınca Kur’ân’ı parçalamış olursun. Dini Kur’ân’sız gösterince; dini, dolayısıyla insanı parçalamış olursun.

Din de Kur’ân da insan da bir bütündür. Allah âyet-i kerimede **“bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki**

nimetimi tamamladım"[32] buyurmuştur. Allah'ın tamamladığı nimet ve kemale erdirdiği din Kur'ân'dır. İnsan da bir tek Kur'ân'la kemale, nimetin tamamına erer ve kâmil insan, Hz. İnsan olur. Yoksa yarım yamalak bir insan olur; bir tarafı insan, bir tarafı da hayvan gibi olur.

Nasıl?

Hepimiz aklımızı kullandığımızda bunu anlarız. Bazen bir bakıyoruz ki nefsimizden hayvani hâller ortaya çıkmış! Bazen bir bakıyoruz ki nefsimiz köpek olmuş, bazen yılan olmuş, bazen eşek olmuş, bazen de aslandan kaçan yaban eşekleri gibi olmuş! Nasıl ki yaban eşekleri aslandan kaçıyorsa, nefsimiz de Allah'ın âyetlerinden öyle kaçar ve âyetleri işitmek istemez, ondan yüz çevirir. Aynı şekilde bazen bir bakıyoruz nefsimiz karanlığa gömülmüştür, bazen de aydınlıktadır. Bazen bakıyoruz aşk ve muhabbet hâlindeyiz, bazen de bakıyoruz hâlimiz değişmiş ve kupkuru olmuşuz.

İşte, bu hâllerden kurtulmamız için insan olmamız, Kur'ân olmamız lazım.

Söyledim: Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hakikati, güzelliği üzerimizde mevcuttur. Yolu yürüyüp ona varmamız ve fıtratımızdaki bu güzelliğimizin, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hakikatinin üstümüzde tecelli etmesi lazım. Böyle olmazsa ortaya yarım yamalak bir şey çıkar.

Burada özellikle dikkat etmemiz gereken bir husus vardır. "Lâ ilâhe illallah muhammedun resulullah" diyen herkesi kesinlikle mü'min ve Müslüman olarak kabul etmemiz ve hepsine "bizim mü'min kardeşimiz" dememiz şarttır. Kim Müslüman olduğunu söylüyorsa o bizim kardeşimizdir, biz de istisnasız hepsini kabul edeceğiz; ama yolu Kur'ân olmayanların da tam

[32] Mâide /3

olmadıklarını, eksik olduklarını bilelim. Bunu bilelim ki kendimizi düzeltelim, yolumuz sadece Kur'ân'dan olmasın, Kur'ân olsun. Bununla beraber hiçbir kardeşimize karşı kibirlenmemeye ve büyüklenmemeye de dikkat edelim. Allah bize yolu Kur'ân olan bir yol ihsan etmişse bu tamamen Allah'ın ikramıdır. Onun için kendimizi asla kimseden üstün görmeyelim. Yarın ne olacağını hiç kimse bilemez. Biri bugün bu hâlde olabilir; ama bir de bakarız ki yarın bambaşka biri olmuştur, bu nedenle kimse hakkında en ufak bir şekilde yanlış düşünmeyelim. Bütün iyiliklerin, güzelliklerin rabbimizden olduğunu, kötülüklerin de kendi nefsimizden olduğunu asla unutmayalım.

"(Bu Kur'ân manen) Diri olanları uyarması ve kâfirlerin üzerine o (azap) sözün(ün) hak olması için (ona indirilmiş)tir."[33] **"Âlemlere bir uyarıcı olsun diye kuluna Furkân'ı (hakla bâtılı birbirinden ayıran Kur'ân'ı) indiren (Allah) odur ki mübarek (ve şanı yüce olan)dır." "(Resulüm!) De ki: O (Kur'ân)ı göklerin ve yerin (tüm) sırrını bilen (Allah) indirmiştir. Muhakkak ki O, Ğafûr'dur, Rahîm'dir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)."**[34]

"Andolsun ki (iman edenler için bir) Zikir (olan Kur'ân) bana geldikten sonra o beni dalâlete düşürdü. Zaten şeytan, insanı (uçuruma sürükler sonra da) yüzüstü bırakır."[35] Bunu Kıyamet günü kaybedenler söylüyor. Şeytan onları önce arkadaş gibi davet edip her şeyi süslü gösterir, sonra da onları uçurumdan aşağı yuvarlayıp cehenneme sürükleyince Kıyamet günü onları yüzüstü bırakır.

[33] Yâsîn /70
[34] Furkân /1, 6
[35] Furkân /29

“(O gün) Resul der ki: Ya Rabbi! Muhakkak ki benim kavmim (nefislerinin hevâsını ilâh edinerek) bu Kur’ân’ı (terk edip) muhacir bıraktı.”[36]

Kur’ân’ı okumayınca, dinlemeyince, okuduğumuz her âyet için “rabbim bunu bana söylüyor” deyip cevap vermeyince; yani rabbimizi muhatap almayınca, Kur’ân’ı muhacir bırakmış oluruz. Kur’ân’ı muhacir bırakmak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in ümmetinden şikâyetçi olduğu tek konudur. Biz de kendimize bakalım, acaba Kur’ân’ı terk etmiş miyiz, etmemiş miyiz? Terk ettiysek bilelim ki Kıyamet günü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bizden davacı olacaktır.

Evet, Kur’ân, insanı diriltir. Kur’ân’la dirilenler aşkla dirilmiştir. Âşıklar sürekli diridir, asla ölmezler. Aşksız, heyecansız insan ise ölüdür. Eğer rabbimizi dinlersek onun kelamıyla her zaman diri oluruz, tabir-i caizse aklımız devamlı başımızda olur. Aklımızın başımızda olması; “her zaman rabbimizin huzurundayız ve onunla beraberiz” demektir. Mesela; kardeşlerimiz bize baktıklarında bizi hiç heyecansız görmüşler midir? Hep birlikte Allah’ın âyetlerini okuduğumuzda ya da sohbet ettiğimizde sanki ilk defa konuşuyor gibiyiz. Tabii ki bunu görmek için de göz gerekir; ama baş gözü yetmez. Bunu görmek için gönül gözü gerekir.

Ne geçmişi biliyoruz ne geleceği… Ne öncesini biliyoruz ne de sonrasını…. İçinde bulunduğumuz anda rabbimizin huzurunda olduğumuz çok net görünüyor. Heyecanımız da muhabbetimiz de haşyetimiz de edebimiz de her zaman böyledir. Devamlı rabbimizin huzurunda diriyiz ve onun adına konuşuyor, ondan konuşuyoruz; ama yine ona konuşuyoruz. Rabbimiz bize “konuş” dediyse konuşacağız; fakat sadece âyetleri ve âyetlerden

[36] Furkân /30

anladığımızı konuşacağız. Rabbimizin bizden ne istediğini anlamaya çalışıp sadece onları konuşacağız.

Hepimiz bizde tecelli edenin rabbimiz olduğuna iman etmişiz. O bizi yoktan yaratmış, kendi rûhundan tecelli edip bize güzelliğinden vermiştir. Bütünüyle ona ait olduğumuzu, her anda varlığı varlıkta tutanın, diri tutanın, hayy ve kayyum olanın, vahid ve ehad olanın Allah olduğunu biliyoruz. Ayrıca Allah'ın zatında, sıfatlarında, isimlerinde bir olduğunu, yerlerin, göklerin nûru olduğunu,[37] yerde, gökte ve ikisi arasındaki her şeyin ona ait olduğunu biliyoruz.[38] Bunların hepsini Allah söylüyor. Her şey yalnızca onundur, biz de ona aidiz. Mesele hem kendimizi hem kendimizdeki güzellikleri ona ait görmemizdir. Kendimizi Allah'a ait görmeyince vahşileşir, insanlıktan çıkarız; ama ne onun mülkünün ne de onun hükmünün dışına çıkabiliriz. Bu yüzden bize düşen; rabbimize güvenmek, tevekkül etmek, ona teslim olmak ve kulluğumuzu yapmaktır. Kulluğumuzu yaparken de hiçbir şeyden endişe etmemektir. Olayları, meseleleri, her şeyi ve herkesi rabbimizin ismine okumaktır.

Her şey bir âyettir. Kimi cennet âyetidir, kimi Allah'a yakınlık, dostluk âyetidir, kimi de cehennem âyetidir. Cehennemi de seyretmemiz lazım. Nasıl? -Elbette ki zalimler üzerinden... Dünyaya saplandığı için dilini sarkıtıp soluyan köpekler var ya, işte onlarla da muhatap olduğumuzda cehennemi görüp kendimizi korumamız lazım; ama rabbimize güvenerek, onu vekil edinerek kendimizi korumaya çalışmamız lazım.

Evet, hep birlikte Kur'ân ve insanı anlamaya, hayat kitabımız Kur'ân'la aramızdaki bağın ne olduğunu öğrenmeye çalıştık.

[37] Nûr /35
[38] Mâide /17-18

Allah bizi dünyaya saplananlardan ve kendine zulmedenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi tüm varlığı âyet olarak okuyanlardan eylesin. Allah bizi kendisi üzerinde rabbinin güzelliğini seyredenlerden ve rabbinin emrettiği, razı olduğu gibi yaşayanlardan eylesin. Allah bizi gıyabında Rahmân'dan haşyet duyan kullarından eylesin. Allah bizi rabbine karşı edepli olan kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

10.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, Kur'ân, insanın neyi oluyor? İnsan, Kur'ân'ın neyi oluyor? İnsan, Allah'ın neyi oluyor ve Allah, insanın neyi oluyor? Sorularının cevabını rabbimizden öğrenmeye çalışıyorduk.

Nasıl ki Kur'ân, Allah'ın kitabıysa insan da aynı şekilde Allah'ın kitabıdır; çünkü Allah, insanın gönlüne, fıtratına Kur'ân'ı yazmış, ona hayrını da şerrini de ilham etmiş,[1] vahyetmiştir. Aynı şekilde her anda hem Kur'ân'ı indirerek hem de birebir kuluyla muhatap olarak onun gönlüne vahyetmeye devam eder; ama insan kendini tahrif edip Allah'ın kitabı olmaktan çıkmıştır. Bu yüzden ne ahlakı Kur'ân ahlakı ne sözü Kur'ân'ın sözü ne de düşünceleri, fikirleri Allah'a, Kur'ân'a göredir. Diğer bir tabirle kendini kaybetmiş ve kendini hakikatinden perdelemiştir.

Herkes dünyanın faniliğini bilir; ama insan, dünyaya tenezzül edip ona saplanınca, dünya hayatını ebediymiş gibi anlayınca kendi kendine yalan söyler ve kendini perdeler. Böyle olunca da dünyaya sanki ebediymiş gibi muamele eder; fakat insan, Kur'ân'ı okuyunca, âyetlere iman edip onlarla amel edince dünyanın fani olduğunu bilir, Kur'ân olunca ise bu defa sadece rabbiyle beraber olur.

Peki, insanın Kur'ân olup olmadığı nereden anlaşılır?

Elbette ki fikirlerinden, düşüncelerinden, imanından, sevdiklerinden, tercih ettiklerinden, peşinden koştuklarından anlaşılır. İnsan konuşurken içinde ne varsa onu konuşur. Bu

[1] Şems /8

yüzden bir insanı tanımak için onunla konuşmak gerekir; çünkü konuştuğunda içindekiler dışarı çıkar ve söylediği şeyler aslında kendisini anlatmış olur.

Konuşmak insanın ebedi hayatını etkileyecek kadar önemlidir. Neyi, nasıl konuşmamız gerektiğini bileceğiz ki sözlerimizden dolayı kaybetmeyelim. Eğer sözlerimiz Allah'a, Allah'ın vahyine göre olmazsa, rabbimize ters düşeriz. Bu da bizim kaybetmemize neden olur. Sözlerimizle ebedi hayatımızı kazanabilmek ve kaybetmemek için bu sohbetimizde konuşmanın ne kadar önemli olduğunu izah edeceğiz inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"(Resulüm!) Şayet Biz dileseydik o (münafık)ları(n iç yüzlerini) sana gösterirdik de sen onları (gerçek) yüzleriyle tanırdın. Andolsun ki sen, onları (şimdi dahi) konuşma tarzlarından tanırsın."**[2] Allah bunu her birimize söylüyor. Birinin gerçekten mü'min olup olmadığını, Allah'a iman edip etmediğini, rabbini dinleyen, itaat eden, rabbinin vahyini ciddiye alan biri olup olmadığını, Kur'ân'ın onun üzerinde ahlaka dönüşüp dönüşmediğini, gerçekten Allah'ın kitabı, Kur'ân olup olmadığını onun konuşmasından anlarız.

Şayet biri Allah'ın kitabı değilse bu durumda vesvese dolu, zan dolu, vehim dolu bir kitaptır. Bu nedenle hayrı şer, kazanmayı kaybetmek, kötülüğü de iyilik olarak görür; yani her şey onda tersine dönmüş, kendisi de Allah'ın kitabı olmaktan çıkıp başka bir kitap olmuştur. Olduğu bu kitap da düşmanının, şeytanın kendisine öğrettiği kitaptır. Böyle biri şeytanın kitabı olmuştur.

Bilmemiz lazım ki hayat da gönül de anlamak da bilmek de boşluk kabul etmez. İnsanın söylediği Hakk'tan gelen olmaz,

[2] Muhammed /30

rabbimizin söylediği olmazsa Allah'ın vahyinin tam tersi bir şey olur. Allah'ın âyetleri yerine orada farklı şeyler olur. İlâhlık iddia eden biri onun gönlüne bir şey yazar ki bu da şeytandan, iblisten başkası olmaz.

İnsan, Allah'ın kitabıdır; ama tahrif olmuş kitabıdır. Bütün peygamberlerin gelmesinin ve Allah'ın, kitaplarını gönderip resulleriyle kullarına beyan etmesinin sebebi; tahrif olanın yerine Allah'ın âyetlerini yazmak ve insanı Allah'ın kelamı hâline getirmektir. Allah, kullarına kitap ve resul göndererek "haydi, kendinizi düzeltin! Şimdiye kadar kendinizi karanlıklarda bırakıp kendinize zulmettiniz ama artık rabbinize dönün ve nefsinizi temizleyin" buyurur. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"Allah, iman edenlerin velisi (dostu ve destekçisi)dir, onları (cehalet ve nefsani) karanlıklardan nûra çıkarır. İnkâr edenlere gelince, onların veli(si, dostu ve destekçi)leri ise tâğuttur (azgınlığın kaynağı olan şeytan ve şeytanlaşmış insanlardır) onları nûrdan karanlıklara çıkarır"**[3] buyurmuştur.

Kur'ân, Allah'ın indirdiği nûrdur. Allah da bizi kitabına, vahyine davet eder. Eğer Kur'ân'ı okur, dinlersek, ona sarılır, iman eder, onu kabul eder, hayatımızda yaşarsak Kur'ân bizim için nûr olur. Biz de Allah'ın nûru ile nûrlanmış, Allah'ın güzelliği ile güzelleşmiş, Allah'ın kitabı, canlı Kur'ân, Hz. İnsan olmuş ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e benzemiş oluruz. Üzerimizde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hâli, ahlakı, imanı, teslimiyeti, takvâsı, kulluğu tecelli eder, biz de rabbimizin sevgisine layık olur ve mü'min oluruz.

Evet, ne konuştuğumuz ebedi hayatımız için çok önemlidir, dedik. Hayatı yaşarken ne konuştuğumuza bakmamız gerekir. Konuşmak insana ait özel bir mucizedir. Tabii ki hayvanların da birbirleriyle konuşması vardır. Yeri geldiğinde insanlarla da

[3] Bakara /257

konuşurlar; ama insanların birbiriyle konuştuğu gibi konuşmazlar. Çıkardıkları sesleri zaten hepimiz işitiriz. Aynı şekilde meleklerin de konuşmaları vardır ve onların da konuşmaları insanınki gibi değildir.

Peki, melekler nasıl konuşurlar?

Melekler biriyle konuştuğunda o kişi hangi dilde olursa olsun melekleri kendi dilinden anlar. Aynısı veliler için de geçerlidir. Diyelim ki Afrika'dan bir veli buradaki bir veliyle bir araya gelip konuşsa ya da farklı dilleri konuşan on veli bir araya gelip bir iş için toplantı yapsa, her biri kendi dilini konuştuğu hâlde birbirlerini anlarlar. Bu da tabii ki Allah'ın onlara ikramıdır.

Zahiri olarak konuşan bir tek insandır. Bütün varlık içinde bizim gibi konuşan başka bir varlık görmedik. Manevi dili konuşmak başka şeydir. Bu yüzden velilerin birbiriyle konuşmasını söyledim.

İnsanın dili günde en az bir milyon defa hareket edip oynar. Bir damağa değer, bir dişlere değer, bir ileri bir geri gider, bir sağa bir sola gider. Bu başlı başına bir mucizedir. Konuştuğunda da insanın içinde, gönlünde, aklında, fikrinde ne varsa dil yalnız onu beyan eder.

Allah, insana beyanı vermiştir ve bunda bir hikmeti vardır. Bunun hikmeti; insanın kendini, Allah'ın ona olan vahyini, güzelliğini beyan etmesidir. Rahmân Sûresi'ni okurken beyanı anlamaya çalışmıştık. **Er rahmân:** "Rahmân (herkesi ve her şeyi rahmetiyle kuşatan Allah odur ki)." **Allemel Kur'ân:** (Size) Kur'ân'ı (indirip resulüyle talim ettirdi) öğretti." **Halakal insân:** "(O) İnsanı (alakasından ve sevgisinden) yarattı." **Alemehul beyân:**[4] "Ona (idrak etmeyi, Allah'ın âyetlerini okuyup anlayıp üzerinde ahlaka dönüştürmeyi ve anladığını başka insanlara) açıklamayı öğretti."

[4] Rahmân /1-4

İnsan; Kur'ân'ı, yaratılışını, Allah'ın yaratmasını, Rahmân'ı ve Rahmân'ın rahmetini beyan etsin diye Allah ona beyanı talim etmiştir. İnsan; Rahmân'ı, Rahmân'ın rahmetini, kendisindeki tecelliyi, yaratılışın, takdirin Allah'ın rahmeti olduğunu anlatacak, beyan edecek ve üzerinde gösterecek ki Allah'a hamd etsin, şükretsin, Allah'ın âlemlere rahmet olarak gönderdiği resulü gibi rahmet sahibi olsun, rahmeti üzerinde beyan etsin ve kendisi de varlığa rahmet etsin. İnsan bunu ancak Kur'ân ile yapabilir. İşte, Allah da bunu yapabilsin diye insana Kur'ân'ı, beyanı talim ettirmiştir.

"O'na ancak temiz (ve güzel) sözler yükselir, onları da sâlih amel yükseltir."[5]

İnsan konuştuklarıyla ya kazanır ya da kaybeder. Bu yüzden konuştuklarımız çok önemlidir; çünkü rabbimize ancak güzel söz, güzel konuşmalar yükselir. Eğer doğru söylüyorsak; yani söylediklerimizi amelimiz destekliyorsa sözümüz kabul olur. Tam tersine amelimiz bizi tasdik etmiyor, söylediklerimizi desteklemiyorsa o zaman ne kadar güzel konuşursak konuşalım sözümüz doğru olmaz, biz de yalancılardan olmuş oluruz.

"Hani Lokmân, oğluna nasihat ederek şöyle demişti: Yavrucuğum! Allah'a şirk koşma! Muhakkak ki (Allah'a) şirk (koşmak, insanın kendisi için yapacağı en) büyük zulümdür."[6] Zulüm en büyük karanlıktır.

İnsan, Allah'a nasıl şirk koşar?

Birinin söylediği sözler Allah'ın vahyine uygun değilse, anlattıkları vahiyden gelmiyor, âyetler onun söylediklerini tasdik etmiyorsa o kişi sözünde Allah'a şirk koşmuş ve Allah'ın "doğru" dediğine "yanlış", "hak" dediğine "bâtıl", "iman" dediğine

[5] Fâtır /10
[6] Lokmân /13

"küfür", "güzel" dediğine de "çirkin" demiş olur. Böyle olunca da zulmün karanlığına gömülür.

İnsanlar olarak genel itibariyle baktığımızda günde binlerce kelime konuşuruz. Hatta bu her gün için böyledir. Allah âyet-i kerimede **"(insan) hiçbir söz söylemez ki onun yanında hazır bulunup (yaptıklarını) gözetleyen (ve kaydeden bir melek) bulunmasın!"**[7] buyurmuştur. Demek ki sözlerimiz yazılıyormuş ve bundan hesaba çekilecekmişiz! O zaman sözümüz Kur'ân'dansa kazanırız, değilse kaybederiz.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz konuşmakla ilgili olarak bir hadis-i şerifinde *"kişinin boş konuşmayı terk etmesi dininin güzelliğindendir"*[8] buyurmuştur. Boş konuşmayı terk etmek için konuştuğumuz şey ya dünyamız için hayırlı olmalıdır ya da ahiretimiz için hayırlı olmalıdır. Konuşmak deyip geçmeyelim, konuştuklarımız bizi ya Allah'a yaklaştırır ya da Allah'tan uzaklaştırır. Sözlerimiz ya Allah'ın "güzel" dediği, huzura varan, Allah'ın sevdiği, kabul ettiği sözdür ya da bizi Allah'tan uzaklaştıran sözdür. Bizi Allah'tan ayıran sözlerin ille de rabbimizin vahyine ters düşmesi gerekmez, konuştuğumuz söz bize faydası olmayan boş bir sözse, kalbimiz onunla perdelenir, kararır. Bu da yine rabbimizden uzaklaşmamıza neden olur.

Bizi Allah'tan uzaklaştırmayan sözler rabbimizin razı olduğu, rabbimize yükselen sözlerdir. Allah'ın zikrinden, hayrı konuşmaktan, emri bil maruf ve nehyi ani'l münkerden (hayra davet etmekten ve kötülükten menetmekten) başka konuştuğumuz sözler ise bize fayda değil, yalnızca zarar verir.

Küpün içinde ne varsa dışarıya onu sızdırır. Gönlümüzde ne varsa dilimizle, konuşmalarımızla, amelimizle, fiilimizle dışarıya akseder. Şayet Allah, söylediklerimize ve fiilimize "güzel" dediyse

[7] Kaf /18
[8] Tirmizî, Zühd, 11; İbni Mace, 3976

rabbimizin güzelliğiyle güzelleşmişizdir; ama Allah, söylediklerimiz ve fiillerimiz için "güzel" dememişse o zaman da hem konuşmalarımız hem de yaptıklarımız bize bir fayda vermemiştir.

Bizi güzelleştirecek olan şey; Allah'ın bize indirdiği Kur'ân'dır. Kur'ân'la insan birdir, birbirine böylesine yakındır. Geçen sohbetimizde söyledim: Elimizdeki Kur'ân, Mushaf'tır; yani âyetlerin yazıldığı sahifelerdir. Kur'ân ise onun içindeki manadır, okunması gerekendir. İnsanın Kur'ân'ı okuması için Mushaf'ı eline alıp okuması şart değildir. Biri Kur'ân'ı ezbere okuyunca da okuduğu yine Kur'ân olur. O hâlde mesele sahifeler değildir. Mesele; sahifelerin içindeki âyetlerdir; yani âyetlerin içindeki manalardır ve rabbimizin bize ne söylemek istediğidir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ameller niyete göredir"*[9] buyurmuştur. İnsanın niyetini de konuşmasından, hâlinden, hareketinden, tavrından anlarız. Nasıl ki insanın konuşmalarından niyetini anlıyorsak, kula göre kıyas yaparak anlamaya çalışırsak; okuduğumuz âyetlerde de rabbimizin o âyeti söylerken ki niyetini, muradını, hikmetini anlamamız gerekir.

Allah âyet-i kerimede **"(Allah) hikmeti dilediğine (bu uğurda çalışıp gereğini yapana) verir. Kime de hikmet verilirse elbette (ona) pek çok hayır verilmiş demektir. Ancak gönül (ve akıl) sahiplerinden başkası (bunu düşünüp) öğüt almaz"**[10] buyurmuştur. Kul, Allah'ın vahyini hayatına geçirir, gücünün yettiğini yaparsa Allah ona hikmeti verir ve Allah kime hikmet vermişse ona pek çok hayır vermiştir.

Neden kendisine hikmet verilen bir kula pek çok hayır verilmiştir?

[9] Buhârî, Bedü'l-Vahy, 1; Müslim, İmare, 155; Ebu Davud, Talak, 11
[10] Bakara /269

Çünkü o kul her zaman için rabbinin kendisine ne dediğini ve kendisinden ne yapmasını istediğini anlar. Elbette ki bunu da Kur'ân'dan anlar. Gerekeni yaptıkça da beraberinde pek çok hayır kazanır.

Evet, Allah "konuş" dediyse konuşacak, "sus" dediyse susacak, "yürü" dediyse yürüyecek, "yap" dediyse yapacak, "bırak" dediyse bırakacağız, bırakmamız şarttır. Bununla beraber neyi ne kadar sevmemiz gerektiğini de yine rabbimizden öğrenmemiz gerekir. Rabbimizden öğrenirsek Kur'ân bizi inşâ eder ve Hz. İnsan yapar. Zaten Hz. İnsan fıtratımızda mevcut olan şeydir; ama perdelenmiş ve tahrif olmuştur. Doğduğumuz andan itibaren yanlış bilen, anlayan, vesveselere, zanlara boğulan insanlar bizi tahrif etmeye çalışır; ama buluğa erip artık anlamaya başladığımızda rabbimiz kendini bize hatırlatır, biz de "ben kimim, nereden geldim, ben neyim, niye buradayım" sorularını kendimize sorar, bunlara cevap aramaya başlarız. Böyle olunca da bizi yaratan bir yaratıcı olduğunu bilir, anlarız.

"(Resulüm!) Hani bir zaman da Rabbin, Âdemoğullarının sırtından zürriyetlerini çıkarmış ve onları kendi nefisleri üzerine şahid tutarak, '(ben) sizin Rabbiniz değil miyim?' (buyurmuştu. O anda onlar da Allah'ın cemâlini ve kudretini müşahede ederek) 'Evet! Şahidiz (ki sen bizim Rabbimizsin)' demişlerdi. Kıyamet günü 'biz bundan habersizdik' demeyesiniz diye (bunu böyle yaptık)."[11]

Şahid olmayan hiç kimse yoktur. Bu yüzden istisnasız bütün insanlar kendisini yaratanı, Allah'ı, bilir. Âyette de gördüğümüz gibi Allah, kulundan söz almıştır. bütün kullar rabbimizin "ben sizin rabbiniz değil miyim" hitabına "belâ şehidnâ" demiş ve rablerine şahid olmuştur.

[11] A'râf /172

Eğer Allah "Kıyamet günü 'biz bundan habersizdik, atalarımız şirk koşuyordu, biz de onların doğru yolda olduğunu zannedip onlara uyduk demeyesiniz' diye sizi nefislerinize şahid tuttuk" buyurduysa, o hâlde herkes kendi özgür iradesini kullanmalı ve kim ne derse desin yalnızca kendi gönlüne bakmalıdır; çünkü o, rabbine şahid olmuş ve rabbinin güzelliği onun üzerinde tecelli etmiştir.

Evet, konuştuklarımızın manevi olarak kaybetmemize neden olmasını istemiyorsak herkesin ne konuştuğuna bakması lazım. İster evde ister işyerinde, ticaretinde, alışverişinde olsun ister öğrenirken ister öğretirken olsun hiç fark etmez, her kiminle muhatap olursa olsun ya da hangi konuda konuşursa konuşsun mutlaka herkes ne konuştuğuna ve nasıl konuştuğuna bakmalıdır. Biri Allah'tan, Allah'ın vahyinden konuşuyorsa, söylediklerini Kur'ân tasdik ediyor, ona "sen doğru söyledin" diyorsa o zaman söylediği sözler Allah'ın sevdiği, kabul ettiği sözlerdir. Gerisi, rabbine yükselmeyen ve Allah'ın kabul etmediği sözlerdir.

İnsanın sadece konuştukları değil, hâli, tavrı, bakışı, hatta yüzündeki her mimik önemlidir; çünkü herkes birbirine bakar. Biri bir başkasına muhabbetle bakar, biri kızgınlıkla bakar, bir diğeri de kinle, nefretle bakar. Aynı şekilde biri birine istemek için bakar, başkası da vermek için bakar. Hepsi aynı gözün bakışı olsa da altında yatan sebepler farklı farklıdır. Asıl mesele; gönlün bu gözü nasıl kullandığıdır.

İnsanın hiçbir bakışı sıradan değildir. İnsanda en açık konuşan ve gizlenmeyen şey gözdür, bakıştır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"bir mü'minin bir mü'mine sertçe bakması ona hakkının geçmesine sebep olur"*[12] buyurmuştur. Nasıl ki insanın sertçe bakması karşı tarafa hak geçiriyorsa, insanın muhabbetle bakması da kendisine sevap kazandırır ve Allah'a yaklaştırır.

[12] Camiüssağir-8123

Haydi, bir insana bakarken bakıştan yeteri kadar anlayamadığımızı farz edelim, bakışı anlayamasak da mutlaka konuşmayı anlarız. Biri konuşunca gönlündekini anlatmış, içindekileri dışarı dökmüş olur ya, bu yüzden biriyle uzun süreli konuşunca onun kim olduğunu, daha doğrusu ne olduğunu anlamış oluruz; yani konuştuğumuz kişi Allah'ın kulu, yeryüzündeki halifesi, güzelliğinin tecelli ettiği canlı Kur'ân olan biri midir yoksa şeytanın tahrif ettiği başka bir kitap mı olmuştur! Onunla konuştuğumuzda bunu anlarız.

İnsanlar arasında türlü türlü kitaplar vardır. Kimisi bütünüyle şeytanın kitabı olmuştur. Bunlar zalimler, fitne çıkaranlar ve kan dökenlerdir. Bunlara bakıldığında üzerlerinde Allah'ın güzelliğinden bir eser görünmez. Onlar da onları tasdik edip destekleyenler de aynı kâtip tarafından yazılmıştır.

Peki, onları yazan kimdir?

Tabii ki iblistir ve hepsi iblisin kitabı olmuştur. Kan döken, fitne çıkaran, zulmeden, insanları öldüren, öldürmeye davet eden, öldürenleri destekleyen ve onları sevenlerin üzerinde Kur'ân'dan, Allah'ın âyetlerinden hiçbir eser görünmez. Onlar tamamen şeytanın kitabı olmuştur ve bunu kendileri tercih etmiştir; yani onları bu hâle getiren şey kendi nefislerinin tercihidir. Bu yüzden Allah'ın kendilerine nefhettiği rûhlarını perdelemiş ve tamamen nefis olmuşlardır.

İnsan nefsine uyar, nefsinin arzusunu tercih ederse, nefsi onu şirke sürükler ve imanına şirki karıştırır. Genel itibariyle mü'minler imanlarına şirki karıştırmıştır. Allah şirk için "şirk en büyük zulümdür"[13] buyurdu. Şirk en büyük zulüm, en büyük karanlıktır; çünkü insan şirkle kendini Allah'tan mahrum eder.

[13] Lokmân /13

Biri Allah'ın vahyine karşı "ben, bence, bana göre" ya da "birilerine göre" dediğinde kendi düşüncesini, bilgisini ya da başkalarının söylediğini Allah'a şirk koşmuş, böylelikle büyük bir zulüm işlemiş olur. Bunu yapınca da "rabbim bu konuda ne buyurdu" demek yerine, kendini Allah'ın âyetlerinden mahrum etmiş olur. İşte, bu da insanın kendine yaptığı en büyük zulümdür.

Allah âyet-i kerimelerde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için tekrar tekrar **"de ki: Şüphesiz Rabbim beni dosdoğru bir yola, doğru bir dine, hanîf olan İbrâhîm'in dinine hidâyet etti ve o, müşriklerden değildi"**[14] buyurmuştur. "Sadece Allah'a âbd olan İbrahim'in dinindenim" de. Aynı şekilde "sakın nefsinizin hevasını, arzusunu Allah'a şirk koşmayın. Böyle yaparsanız nefsinizin isteğini âyetlerin yerine koymuş ve nefsinizi Allah'a şirk koşmuş olursunuz." Bu şirkten kurtulmak nefsi temizlemekle mümkündür. Nefsi temizleyip tezkiye etmeden hiç kimse için kurtuluş olmaz. Bundan dolayı Allah âyet-i kerimede **"(kıyamet günü, nefsini tezkiye edip günahlarından) temizlenen kimse ise muhakkak ki felah bulmuş (kurtuluş ve saadete ermiş)tir"**[15] buyurmuştur.

Asla unutmamamız gereken bir şey vardır ki o da rabbimizdir ve rabbimizin bize vahyettikleri, anlattıklarıdır. Daha önceki sohbetlerimizde söylemiştik. Biliyorsunuz iki türlü ilim vardır. Biri ilm-i husulî, diğeri de ilm-i huzurîdir. İlm-i husulî; hâsıl olan, sonradan öğrenilen ilimdir. İlm-i huzurî ise hazır bulduğumuz ilimdir. Örnek vermek gerekirse; insan kendi varlığını huzurî ilimle bilir. Kulun var olduğunu bilmek için bunu dışarıdan, birilerinden öğrenmesi ya da "ben varım" demesi gerekmez; çünkü insan zaten kendini görür, bilir, tadar.

Kul hâsıl olan, sonradan öğrenilen ilmi unutabilir; ama kendini unutamaz. Hatta insan, aklını kaybetse bile kendini

[14] En'âm /161, Bakara /135, Yûnus /105, Nahl /123, Rûm /30, Beyyine /5
[15] A'lâ /14

unutamaz. Öyleyse âyetleri unutmamamız için bize lazım olan ilim de huzurî ilimdir; yani Kur'ân'ı huzurî ilim ile bilmektir.

Rahmân Sûresi'ni okurken söylemiştim. Allah, Rahmân Sûresi'nde buyurur. **Er Rahmân:** "Rahmân (herkesi ve her şeyi rahmetiyle kuşatan Allah odur ki)." **Allamel Kur'ân:** (Size) Kur'ân'ı (indirip resulüyle talim ettirdi) öğretti." Dikkat edersek ortada henüz Allah'ın talim ettiği kimse yoktur. Allah, Kur'ân'ı talim ettirmeyi insanı yaratmasının önüne alıp "önce burayı anlayın" buyurdu.

Halakal insân:[16] "(O) İnsanı (alakasından ve sevgisinden) yarattı." Burada da Allah, "Kur'ân'ı talim ettirdi" dedikten hemen sonra insanı yarattığını buyurmuştur. Allah, Kur'ân'ı insana talim ettirmiştir. Kur'ân zaten bizdedir ve rabbimiz bize her şeyi öğretmiştir.

Rahmân, insana Kur'ân'ı talim edip insanı öyle yarattı. Yaratırken de her şeyi öğrettiği rûhundan ona nefhetti. Rabbi olarak insanı bir fıtrat üzere terkip etti ve terkibine Kur'ân'ı yazdı. Eğer insan, Kur'ân'ı kendisinde bulur, fıtratının Kur'ân olduğunu bilir, anlar, iman ederse "o benim" der ve bir daha Kur'ân'ı unutmaz. Yoksa âyetleri okuyup ezberlerse bu bilgisi hasıl olmuş ilim olur ki bir yerde onu unutur.

"(Resulüm!) Biz sana (Kur'ân'ı okuyup) okutacağız ve sen onu unutmayacaksın. Ancak Allah'ın dilediği müstesna. Muhakkak ki Allah, açığı da gizli olanı da bilir."[17]

Eğer Kur'ân'ı rabbimiz bize okutursa onu unutmayız. Allah bize okutursa aynı zamanda bizi Kur'ân'la terbiye eder. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in *"eddebeni rabbi ve ahsene te'dibi: Beni rabbim terbiye etti (edeplendirdi). Ne güzel edeplendirdi"*[18]

[16] Rahmân /1-3
[17] A'lâ /6, 7
[18] Süyûtî, Câmiu's-Sağîr, I, 12

buyurduğu gibi, bizi edeplendirir. Kur'ân, baştan sona edep kitabıdır, insanı kendine getiren ve aklını başına aldıran kitaptır. Eğer rabbimizin terbiyesiyle terbiye olur, edeplenirsek, Kur'ân bizde edebe, ahlaka, imana, amele dönüşürse istesek de onu unutamayız. Biz zaten fıtrat itibariyle Kur'ân'ız ve bu fıtratımız artık açığa çıkar, böylelikle Kur'ân oluruz. Diğer bir tabirle Kur'ân biziz, dolayısıyla kendimizi unutamayız. İşte bu; kendimizi, rabbimizi, rabbimizin emrini, hükmünü, vahyini huzurî ilimle bilmektir.

Biliyorsunuz Kur'ân'da Kur'ân ile ilgili âyetler tekrar tekrar gelir. Allah, âyetlerinde ısrarla Kur'ân'ı zikrederek "ben seninle konuşuyorum, bunları sana söylüyorum. Bunlar sıradan sözler, kelimeler değil" buyuruyor.

"Âlemlere bir uyarıcı olsun diye kuluna Furkân'ı (hakla bâtılı birbirinden ayıran Kur'ân'ı) indiren (Allah) odur ki mübarek (ve şanı yüce olan)dır."[19]

Hakla bâtılı ancak Kur'ân ile birbirinden ayırt edebiliriz. Hâl böyleyken "ben biliyorum, ben, bence, bana göre" dersek rabbimizi dinlememiş oluruz. Aynı şekilde rabbimizi dinlemeyince hakla bâtılın ne olduğunu da anlayamaz, ikisini birbirine karıştırırız. Hakla bâtılı birbirine karıştırınca da imanımıza küfrü karıştırmış oluruz.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Allah'ın "hak" demediği bir şeye hak der, "batıl" dediği bir şeye "batıl" demezsek hakla bâtılı birbirine karıştırmış, böylelikle imanımıza küfrü karıştırmış oluruz. Nasıl ki bir kova suya bir damla idrar düştüğünde o bir kova su haram oluyor, içilemiyorsa, imana da şirk bulaşınca iman olmaktan çıkar.

[19] Furkân /1

“(Resulüm!) De ki: O (Kur’ân)ı göklerin ve yerin (tüm) sırrını bilen (Allah) indirmiştir. Muhakkak ki O, Ğafûr’dur, Rahîm’dir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir).”[20]

Göklerin ve yerin sırrını Allah’tan başka hiç kimse bilemez. Bu durumda göklerin de yerin de sırrını bilmek istiyorsan Kur’ân’ı dinlemen şarttır. İster yerde ister gökte olanları öğrenmek iste, onu başkalarından değil, yerlerin ve göklerin sırrını bilen rabbinden öğrenmen gerekir.

“O, Ğafur’dur, Rahim’dir.” Yani şimdiye kadar bilmiyordun, anlamamıştın; ama şimdi biliyorsun. Şimdi istiğfar et ki rabbin seni mağfiret etsin ve rahmetinin içine alsın. Kur’ân’da sadece rabbinin affını, mağfiretini ve rahmetini görürsün.

Her şeyi rabbinden öğrenmen gerekir. Allah, kullarına rahmetle, af ile, mağfiretle öğretir. Bu nedenle öğretenlerin de mutlaka af ile mağfiret ile öğretmesi lazım. Eğer böyle öğretmiyorlarsa, Allah’ın öğrettiği gibi öğretmiyorlar demektir.

“Andolsun ki (iman edenler için bir) Zikir (olan Kur’ân) bana geldikten sonra o beni dalâlete düşürdü. Zaten şeytan, insanı (uçuruma sürükler sonra da) yüzüstü bırakır.”[21]

Bunu Kıyamet günü kaybedenler söylüyor! Kendilerine Allah’tan Zikir gelmiş, sorumluluklarını onlara hatırlatan, her şeyi öğreten rablerinin kitabı gelmiş; ama yine de “şeytan beni dalâlete düşürdü” diyorlar.

Şeytan, insanı uçuruma sürükler, aşağı attıktan sonra ise onu yüzüstü bırakıp “şüphesiz ben senden uzağım; çünkü ben

[20] Furkân /6
[21] Furkân /29

âlemlerin rabbi olan Allah'tan korkarım"[22] der. Yani "senden Allah'a sığınırım" der ve ondan uzaklaşır.

Bu âyette de Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Kıyamet günkü hâlini beyan ediyor. **"(O gün) Resul der ki: Ya Rabbi! Muhakkak ki benim kavmim (nefislerinin hevâsını ilâh edinerek) bu Kur'ân'ı (terk edip) muhacir bıraktı."**[23] Benim kavmim Kur'ân'dan uzaklaştı, yüz çevirdi, onu terk etti.

Hicret etmek sadece bir memleketten başka bir memlekete gitmek değildir. **"Kim de evinden Allah ve resulüne hicret etmek için çıkar sonra da kendisine ölüm yetişirse artık onun mükâfatı(nı vermek) Allah'a düşer"**[24] buyurdu Allah. Bir yerden başka bir yere giderken Allah'a ve resulüne hicret ederiz. Bu yüzden Allah başka bir âyette **"(imanda, amelde ve hayırda yarışıp) öne geçen ilk muhacirler ve ensar ile onlara güzellikle tabi olanlar var ya, Allah onlardan razı olmuş, (onlar da) O'ndan razı olmuşlardır. (Allah) Onlara, içinde ebedi kalacakları, altlarından ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. İşte büyük kurtuluş (ve saadet) budur"**[25] yani Allah hicret edenlerden razı olmuştur, buyurmuştur.

Hicret sadece zahiri olarak başka yere gitmek değildir. Aynı zamanda kulluğumuzu daha güzel yapmak için bir şeyden uzaklaşmak ve onu terk etmektir. Günahtan sevaba yüz çevirmek, başka şeylerden Allah'a dönmek, şerden yüz çevirip hayra dönmek de birer hicrettir.

Hicretimiz bizim için ya hayırdır ya da şerdir. Bununla beraber nasıl ki insan şerden hayra, günahtan sevaba hicret

[22] Haşr /16
[23] Furkân /30
[24] Nisâ /100
[25] Tevbe /100

edebiliyorsa, biri hayırdan şerre, sevaptan günaha, imandan küfre de hicret edebilir.

İnsan, Kur'ân'dan hicret ederse; yani Kur'ân'dan yüz çevirip başka tarafa dönerse neyi tercih etmiş olur?

Biri Kur'ân'dan yüz çevirdiğinde hangi söze, davete icabet ederse etsin, şeytanın davetine icabet etmiş ve Allah'tan, Allah'ın kelamından, kendi hakikatinden yüz çevirmiştir. Kendimize bakalım acaba rabbimizden ve rabbimizin kelamından yüz çevirmiş miyiz! Ya da "iyi insan ol, namazını kıl, ibadetini yap" demekle gerçekten kurtulacağımızı mı zannediyoruz! Kendimize baktığımızda manevi olarak nasıl bir hâlde olduğumuzu görürüz.

Genel olarak baktığımızda her gün binlerce insan ölüyor. Acaba kaç tanesi ahirete imanla gidiyor! Bilelim ki biri iman etmiş ve Allah'tan yüz çevirmemişse imanla gider; ama hayatını yaşarken Allah'tan yüz çevirmişse öldüğünde imansız olarak öbür tarafa göçer.

Evet, Allah'tan yüz çevirmek, Kur'ân'dan yüz çevirmek demektir; çünkü insan, Allah'ı ne kadar seviyorsa sözünü de o kadar sever ve "ben, bence, bana göre" demez, bunun yerine yalnızca "Allah'a göre" der.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Kıyamet günü Allah'ın huzurunda "rabbim! Benim bu kavmim, ümmetim, bana iman edenler Kur'ân'ı muhacir bıraktı" deyip ümmetini şikâyet ediyorsa bu durumda Kur'ân'ı muhacir bırakanlar hiç imanla gidebilir mi! Elbette ki cehalet mazerettir. İnsanın bilmemesi başka bir şeydir. Biri bilmiyor; fakat bildiği kadarıyla yapmaya çalışıyorsa, Kur'ân'dan yüz çevirmiş ve onu muhacir bırakmış olmaz. İsterse öğrendiği on âyet, on emir, on hüküm olsun, o kadar bilmiş, anlamış ve gerekeni yapmaya çalışmışsa mutlaka kazanır. Biri de Kur'ân'ın; Allah'ın ipi olduğunu ve ona sarılması gerektiğini anladıysa, Kur'ân'ı okuyup, tefekkür edip rabbinin hikmetini,

muradını anlaması gerektiğini, Kur'ân'ı her gün tekrar tekrar, bıkılmadan, usanmadan okuması ve her anda onunla muhatap olması gerektiğini anladıysa, buna rağmen Kur'ân'a sarılmadıysa, o kişi Kur'ân'ı muhacir bırakıp terk etmiştir. Kur'ân'ın karşılığında ise gereksiz yere boş konuşmayı, kendisine fayda ya da zarar vermeyen şeyleri düşünmeyi ve gereksiz endişelere kapılmayı tercih etmiştir. Eğer gereksiz endişeleri tercih etmek yerine Kur'ân'ı okusa, hikmeti anlasaydı her anda Allah'ın, kuluna tecelli edip muamele ettiğini ve her anda imtihanda olduğunu anlardı.

Unutmamamız lazım ki kul her neyle muhatap olursa olsun yaşadığı tüm olaylar ya rabbimizin cemâlinin ya da celâlinin tecellisidir. Her insan, Allah'ın tecellisinin içindedir ve Allah, özel olarak her bir kuluyla beraberdir. Bununla beraber bir de kulunun gönlüne "kulum doğru şudur" deyip özel olarak vahyeder. Yalnız, Allah'ın onun gönlüne vahyettiği doğrunun, kulun gönlüne önce Kur'ân'dan yerleşmesi lazım ki kul onu gönlünde hazır bulsun. Eğer o doğru Kur'ân'dan gönlüne yerleşmemişse, Allah onun gönlüne vahyetse bile kul onu alamaz; çünkü gönlünü doldurduğu şeyler Allah'ın vahyinden daha ağır basar. Ağır bastığı için de kul, Allah'ın vahyini tercih etmez, âyetler onun korkularını bastırmaz, onu mutmain etmez; çünkü rabbinin zikri ile, Kur'ân ile mutmain olmuş bir nefse, gönle, kalbe sahip olmamıştır.

Evet, ümmet olarak Kur'ân'ı terk etmiş, muhacir bırakmışız! Rabbimizin âyet-i kerimede **"hâl böyle iken onlara ne oluyor da aslandan ürküp kaçan yaban eşekleri gibi (insanlık için ancak bir) Zikir (öğüt ve hatırlatma olan bu Kur'ân)dan yüz çevirip kaçıyorlar?"**[26] buyurduğu gibi, yaban eşeklerinin aslandan kaçtığı şekilde Kur'ân'dan kaçıyor, yüz çeviriyoruz.

Nasıl?

[26] Muddessir /49-51

Kur'ân'ı dinlemeyince, ciddiye almayınca, ona sarılmayınca ondan kaçmış oluruz. Rabbimiz ne buyurduysa doğru odur. Eğer "onlara ne oluyor da aslandan ürküp kaçan yaban eşekleri gibi Kur'ân'dan yüz çevirip kaçıyorlar" buyuruyorsa kaçıyoruz demektir. Rabbimizin bize ne söylediğini biliyor muyuz? - Bilmiyoruz; çünkü onu dinlemedik, okumadık, okumaya, anlamaya çalışmadık. Öğrenmek, anlamak için elimizden geleni yapmadık. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"kul bildikleriyle amel ederse Allah ona bilmediklerini öğretir"*[27] buyurmuştur. Eğer bildiklerimize sarılır, gerekeni yaparsak Allah bize bilmediklerimizi öğretir, bize öğrenme, anlama kapılarını açar; ama bunun için mutlaka biraz kıpırdamamız ve çaba, gayret sarf etmemiz şarttır.

Eğer Kur'ân'a sarılmış olsaydık bir olur, beraber olur, kardeş olurduk. Aynı zamanda aziz olurduk, rabbimiz bizi şereflendirirdi. Aziz; izzet sahibi demektir. Allah "eğer mü'minseniz üstünsünüz"[28] buyuruyor ya, işte Kur'ân'a sarılsaydık, Allah bize bu üstünlüğü verirdi; ama baktığımızda mü'minler olarak nasıl bir zillet içinde olduğumuzu görüyor, küfrün, şirkin, zalimlerin zulmü altında nasıl da ezildiğimizi biliyoruz. Bu konuda hiçbir bahanemiz olamaz.

Küfür milleti dünyanın her yerindeki mü'min ve Müslümanları ezmeye çalışıyor! Onların ezdikleri sadece insan değildir. Ezmeye çalıştıkları şey bizim maneviyatımızdır, imanımızdır, yaptıkları şey de Allah'a yürümemize mâni olmaktır.

Küfür tek millettir. Her seferinde bir tarafta başını gösterir ve nerede olduğu hiç fark etmez. Bir derken kendisini destekleyenlerle beraber birdir. İstisnalar kaideyi bozmaz, elbette ki küfür topluluklarının içinde iman edenler, merhamet sahibi olanlar, adaletle hüküm verip zulmü görenler de vardır. Bunlar da rabbimizin rahmetindendir; çünkü Allah, zalimin zulmünü ortaya

[27] Acluni, Keşful Hafa: 2542
[28] Âli İmrân /139

koyup mazlumların imanını da gösteriyor ve kullarına "haydi tarafınızı seçin" buyuruyor.

Yalnız burada dikkat etmemiz gereken bir husus vardır. Tarafımızı seçmekle iş bitmez; çünkü mutlaka bir şey yapmamız gerekir. İşte, o bir şey; Allah'ın ipine hep beraber sarılıp kardeş olmak, bir ve beraber olmak, birbirimizi Allah için sevmek, kardeşimizi kendi nefsimize tercih edebilmek, Allah'ın vahyini bütün insanlığa taşımak ve Allah'ın ipine sarılmaya vesile olmaktır. Aksi takdirde bu zillet bitmez ve asla aziz olamayız.

Şu an için üstünlük küfür milletindedir. Dediğim gibi: Bunun sebebi iman etmeyişimiz, rabbimizi dinlemeyişimiz, ciddiye almayışımız, kardeş olamayışımızdır. Kardeş değiliz; çünkü imanımız taklididir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"cennete giremezsiniz iman etmedikçe, iman etmiş olmazsınız birbirinizi sevmedikçe"*[29] buyurmuştur. Bu yüzden herkes sevdiği kadar mü'mindir, sevdiği kadar cennete yakındır, gönlü cennet olmuştur. Allah'ı sevdiği, Allah için mü'minleri, insanları, mahlûkatı sevdiği kadar mü'mindir. Herkes ne kadar mü'min olduğuna bakmalıdır. Bakacak ki kendini düzeltebilsin. Rabbini dinlemesi lazım ki Kur'ân'ı muhacir bırakmasın.

"Muhakkak bu (Kur'ân), (hak ile bâtılı birbirinden) ayıran kesin bir sözdür. Ve bu, (sıradan bir söz ve) şaka değildir!"[30] Bu söylediklerim şaka değildir, buyurdu Allah. Bilelim ki Allah şaka yapmaz. Eğer bir şeyi haber veriyorsa, bize "mutlaka gerekeni yap" buyuruyor.

Allah'ın ilk emri "oku"dur.[31] Okumadan iman etmiş, anlamış olmayız. Rabbimizi dinlemeden de onu ciddiye almış olmayız. Onu

[29] Müslim, îman 93, 84; Tirmizî, Et'ime 45, Kıyamet 56; İbni Mace, Mukaddime 9, Edeb 11
[30] Târık /13, 14
[31] Alak /1

ciddiye alır, okursak; nefsimizden, nefsimizin vehminden, zannından, şeytanın verdiği vesveselerden kurtulacağımızı görürüz. Bununla beraber hakkı, hakikati anlamış, hakta olmuş, Hakk ile olmuş oluruz. Bunun sonucunda da Hakk'ın güzelliği bizde tecelli eder.

İnsanı insan yapan, sahabeyi gökteki yıldızlar yapan bu Kur'ân'dır. Sahabelerin zaten Kur'ân'dan başka bilgileri yoktu. Eğer onlar gibi olmayı, rabbimizin sevdiği, razı olduğu kullardan olmayı istiyorsak Allah'ın kitabını okumamız, dinlememiz, onunla rabbimize cevap vermemiz gerekir. Aynı şekilde insanın kazanmasını ve şeytanın kaybetmesini istiyorsak Allah'ın ipine, Kur'ân'a bir de Allah'ın insanlardan olan ipine sarılmaktan başka çaremiz yoktur. Eğer aziz olmayı, izzet sahibi olmayı, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olmayı istiyorsak, küfür karşısında, şirk karşısında mağlup olmak istemiyor, zillete düşmek istemiyorsak Kur'ân'a sarılmamız şarttır.

"(Resulüm! Nefsinin) Hevâsını (arzu ve isteklerini) kendisine ilâh edinen kimseyi gördün mü? Artık ona sen mi vekil ol(up onu azaptan kurtar)acaksın?"[32]

Biri rabbini dinlemediyse nefsini dinler, yalnızca nefsinin söylediklerine, isteğine uyar ve "rabbim bana ne buyurdu" demez. Böyle olunca da kim onu Allah'tan kurtarabilir? -Hiç kimse onu Allah'tan kurtaramaz. Allah ona "seni ben yarattım, kendimden sana varlık, hayat verdim. Sana ebedi bir hayat hazırladım ve bunu sana haber verdim. Sana melekleri secde ettirdim. Yerde, gökte her ne varsa hepsini senin hizmetine verdim. Sen Hz. İnsan olasın, rabbinin güzelliğini üzerinde gösteresin diye seni celâlimle ve cemâlimle imtihanlara tabi tuttum. Sana her şeyi bir bir örneklerle anlattım, peygamberler üzerinden anlattım. Senin anlamadığın bir şey oldu mu?"

[32] Furkân /43

buyurduğunda eğer “ya rabbi! Ben anlamadım” derse, o zaman Allah ona “sen dinledin mi ki anlayasın? Sana ilk emrim ‘oku’ değil miydi? Kendini, varlığı, olayları, meseleleri okuman gerekirdi. Bunların hepsini anlatmak için bir nebîyle, resul ile sana kitap gönderdim. O kitabın nasıl okunması, anlaşılması, ona nasıl iman edip yaşanması gerektiğini en ince ayrıntısına kadar sana anlattım ve senden böyle bir kulluk istiyorum, dedim. Sen ise sana indirdiğim kitabı okumadın” demez mi!

Bu kitap, Allah’ın bize vahyettiği, öğrettiği ve bizimle konuştuğu kitaptır. Bir de sen bu kitabın, üzerinde dirildiği, insanlardan olan Allah’ın kitabını, ipini bir kulağınla dinliyor, bir gözünle görüyorsun. Gönlünle de bunu anlıyorsun; ama buna rağmen hâlâ Allah’ın vahyine sarılmaya çalışmıyorsan iman etme imkânın olmaz.

İnsan kendini bir avuç toprağa satınca, toprak olur, sonuç olarak topraktan olan da toprağa gider. Geriye ise zifiri bir karanlıktan başka bir şey kalmaz.

Evet, hep beraber Kur’ân ve insanı anlamaya çalıştık.

Allah bizi dünyayı tercih edip toprak olanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi Kur’ân ile karanlıklardan kurtarsın, Kur’ân’ın nûruyla bizi nûrlandırsın, vahyinin bilgisiyle bizi bilgilendirsin. Allah, bilgimizi husulî bilgi değil, huzurî bilgi eylesin. Bilgimiz huzurî ilim olsun ki tıpkı kendimizi bildiğimiz gibi Kur’ân’ı bilelim ve âyetleri kendimizde görelim, yaşayalım, rabbimizin âyetleri üzerimizde imana, ahlaka dönsün inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

11.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, Kur'ân ile insanın aslında bir olduğunu ve insanın hakikatinin Kur'ân olduğunu öğrenmeye çalışıyorduk.

Şimdiye kadar Kur'ân'dan dinledik ve Kur'ân'dan anlamaya çalıştık; ama şimdi Kur'ân'ı anlamaya çalışacağız inşallah.

Kur'ân bizim hayat kitabımızdır. Bize rabbimizi, kendimizi tanıtan; hayatı, dünyayı, ahireti, bütün varlığı anlatan ve ebedi hayatımızı kazanmamız için bu hayatı nasıl yaşamamız gerektiğini bize öğreten, diri ve hayy olan kitabımızdır. Sadece Kur'ân'la tevhid olur, vahdet olur, birlik olur. Biz de Kur'ân'ı biraz dikkatle dinlersek tevhidimiz olur, böylelikle gerçek manada "lâ ilâhe illallah" deriz inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

"Allah hakkında yalan uydurandan ve kendisine geldiği zaman doğruyu (apaçık beyan eden bu Kur'ân'ı) yalanlayandan daha zalim kim vardır!"[1]

Kendisine Allah'ın âyetleri geldikten sonra onu yok sayanlardan daha zalim kim vardır, buyurdu Allah. Biri Allah'ın âyetlerini yok sayarsa kendi kendine zulmetmiş ve zalimlerden olmuştur. Zalim olan, karanlıkta kalan mutlaka başkalarını da karanlığa davet eder ve onlara zulmeder. Tabii ki öncelikle ve özellikle en yakınlarına zulmeder.

[1] Zumer /32

“(Resulüm!) Muhakkak ki Biz, sana bu Kitâb’ı hak ile indirdik.”[2] Allah, insan için de **“gerçekten Biz insanı en güzel kıvamda yarattık. Sonra onu aşağıların aşağısına (hiçbir şeyi olmadan sefil bir hâlde dünyaya) indirdik”**[3] buyurmuştur. İnsanı en güzel şekilde, en kıvamında ve dengede yarattık, sonra da onu en aşağıya indirdik.

Allah, bizi en aşağıya indirdikten sonra ipini de yukarıdan aşağıya indirmiş ve bize “hadi hep beraber ipime tutunun ve ona sarılıp bana gelin”[4] buyurmuştur. Yalnızca Allah’ın ipine sarılanlar ona gidebilir, sarılmadan sadece dil ile “ben mü’minim, Müslüman’ım” demekle kimse rabbine varamaz.

Allah’a, resulüne ve ona indirilene iman edenler kurtuluşa, saadete erip cennete gider; çünkü Allah kime neyi öğrettiğini, neyi ulaştırdığını, ne imkânlar verdiğini ve kulunun neyi anladığını bilendir. Bu yüzden kimin iman edip etmediğini bilir.

Allah her bir kul için ezeli ilmine göre takdirini yapmıştır. Bununla beraber Allah, kulunun gücünün neye yettiğini ve neyi, nasıl kazanacağını bilir, kulunu dünyaya ne zaman göndereceğini, nereye göndereceğini, kimlerle beraber edeceğini, kulu için neyin hayır, neyin şer olduğunu, peygamberleri tabi tuttuğu imtihanlara kulunu tabi tutarsa kaybedeceğini bilir, dolayısıyla kimi hangi zamanda dünyaya göndermiş, kimlerle beraber etmiş, hangi anadan, babadan dünyaya göndermiş ve kendisine hangi imkânları vermişse, kul için hayr olan sadece odur. Kime göre? - Elbette ki Allah’a göre, onun ezeli takdirine ve ilmine göre. O hâlde hiç kimse kimseyi kınayamaz, “neden, niçin böyle oldu” diyemez; çünkü herkesin sahibi olan ve herkes hakkında hükmü verecek olan bir tek Allah’tır. Allah bir kuluna fazla nimet verdi diye o kişi kendisine nimet verilmeyenlere karşı kibirlenemez.

[2] Zumer /2
[3] Tîn /4-5
[4] Âli İmrân /103, 112

Hayat bir imtihandır. Bu nasıl ki zahiri olarak böyleyse manevi olarak da yine böyledir. Bundan dolayı insanın ilmi, hikmeti arttıkça tevazusu, edebi artar, edepli olur; bilgisi, ilmi onu edepli kılar.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"mü'min, mü'minin aynasıdır"*[5] buyurmuştur. El Mu'min olan Allah'tır.

Peki, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kime aynadır?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Allah'a aynadır; çünkü Allah ona El Esmâu'l Husnâ'sıyla tecelli etmiş ve Allah'ın güzelliği onda açığa çıkmıştır. Bununla beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, azim bir ahlak üzeredir, âlemlere rahmettir, sırât-ı mustakîmde hidâyet üzeredir, hidâyetçidir, müjdecidir, uyarıcıdır, Allah'ın izniyle Allah'a davet eden nûr saçan kandildir.[6] Bir tek Resulullah (s.a.v.) Efendimiz en kâmil manada Allah'a aynadır. Allah âyet-i kerimede **"(resulüm!) de ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı mağfiret etsin; çünkü Allah Ğafûr'dur, Rahîm'dir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)"**[7] buyurmuştur.

Evet, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir de canlı Kur'ân'dır. Her bir âyete iman etmiş, her âyet kendisinde ahlaka, amele dönüşmüştür. Bu durumda Kur'ân ona ayna, o da Kur'ân'a aynadır. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e bakınca Kur'ân'ı görürüz. Biz de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ne kadar iman etmişsek, ne kadar benzemişsek, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hâli, güzelliği bize ne kadar aksetmişse ona o kadar ayna olmuşuzdur.

[5] Ebu Davud, Edeb, 49
[6] Kalem /4, Enbiyâ /107, Alak /12, Yâsîn /4, Fetih /8, Ahzâb /46
[7] Âli İmrân /31

Biri, bir canlı Kur'ân'la; yani bir nebîyle ya da bir sıddıkla veya bir şahidle, salihle beraber olunca, canlı Kur'ân'la beraber olduğu ve önünde bir örnek olduğu için kazanır; çünkü aynaya bakmış ve onun üzerinde Kur'ân'ın âyetlerini görüp kendisi de beraber olduğu örneği dinlemiş ve onun gibi yapmıştır. Böylelikle canlı bir örnekle olması kendisi için kazanma imkânı olmuştur. Böyle biri Kur'ân'ı tamamen bilmiyor olsa bile yine de kazanır. Bunun sebebi; Allah'ın insanlardan olan ipiyle, canlı Kur'ân'la beraber yürümesi ve onun yaptığı gibi yapmaya çalışmasıdır.

Bir şey anlamadan hiç kimse kazanamaz; ama Allah bu kazanma imkânını da mutlaka herkese verir. Allah âyet-i kerimede **"kim Allah'a ve resul(ün)e itaat ederse, işte onlar; Allah'ın kendilerine nimet verdiği nebîler, (Rabblerine âbd olacaklarına dair verdikleri söze sadakat gösteren) sıddıklar, (her anda Allah'ın esmâsına şahidlik eden, canlarıyla, mallarıyla Allah yolunda cihad eden) şahidler ve (nefsini ıslah eden) sâlih kimselerle beraberdirler. Bunlar ne güzel yoldaştırlar"**[8] buyurmuştur.

Şu anda hiçbirimiz zahiri olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i göremedik; ama Kur'ân önümüzde ve elimizdedir. Bu nedenle Kur'ân'a baktığımızda ne kadar canlı Kur'ân olduğumuzu, ahlakımızın, amelimizin, konuşmamızın, hâlimizin, tavrımızın Kur'ân'a ne kadar benzediğini, imanımızın, teslimiyetimizin, takvâmızın, muhsinliğimizin ne kadar Kur'ân olduğunu biliriz. Bunu birbirimize bakınca da bilir, anlarız.

Dediğim gibi: Kur'ân hepimizin önündedir. Kur'ân, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kitaba dönüşmüş hâli olduğu için Kur'ân okurken Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le beraber olmuş

[8] Nisâ /69

oluruz. Kur'ân'ın kendilerinde dirildikleri de canlı Kur'ân'dır ve peygamber varisleridir.

"(Resulüm!) De ki: İşte bu, benim yolumdur. Ben basiret üzere (Allah'ın yarattığı her şeyde ve her imtihanda El Esmâu'l Husnâ'sını müşahede etmek üzere) Allah'a davet ediyorum, ben ve bana tabi olanlar (böyleyiz) ve Allah Subhân'dır (zahiri gözle görülmekten münezzehtir). Ben de müşriklerden değilim."[9]

Canlı Kur'ân olan bir peygamber varisiyle beraber basiret üzere olan yolda yürüyüp Allah'ın isimlerine şahid olmadan şirkten kurtulamayız. Allah'a basiret üzere davet edenler eğer kendileri basiret üzere değilse nasıl basiret (görmek) üzere insanları rabbine şahid olmaya davet edebilirler! Hem zahiri hem manevi olarak davet edemezler. Bilmediği bir şeyi öğretemez, görmediği bir şeye şahid kılamaz, yürümediği bir yolda da yürütemezler.

Evet, Kur'ân bizim aynamızdır. Her bir âyet için, her bir Esmâu'l Husnâ ve her bir Efâlu'l Husnâ için bu böyledir. Kur'ân'a bakınca, onu okuyunca, dinleyince, rabbimize cevap verirken rabbimizin güzelliklerine kendimizde şahid oluruz.

Nasıl?

Rabbimiz rahmeti anlatınca kendi üzerimizde rabbimizin bize nasıl rahmet ettiğini, bizim de onun yarattıklarına, kullarına nasıl rahmet ettiğimizi görüp anlarız. Aynı şekilde Allah kerimliğini anlatırken onun bize ikramını, o ikramın bizim üzerimizde nasıl tecelli ettiğini ve bizim nasıl ikram edip kerim olduğumuzu anlarız; ama Kur'ân'ı okumasak, anlamaya çalışmasak kendimizi Allah'tan, Allah'ın isimlerinden, güzelliğinden, halifeliğinden mahrum bırakmış ya da yok saymış, inkâr etmiş oluruz. Veya kabul

[9] Yûsuf /108

ettiğimizi söylemiş; ama yalanlamış oluruz. Her halükârda gerekeni yapmadıysak şirke düştük demektir.

Peki, âyetleri hayatımıza geçirmemize ve rabbimizin güzelliğini kazanmamıza engel olan şey nedir?

Bize bunu yaptırmayan, rabbimizin güzelliğini kazanmamıza perde olan, mâni olan biri vardır. Rabbimizi değil onu dinlediğimiz için rabbimizin istediği, razı olduğu gibi yapamıyoruz. O biri de iblistir, şeytandır. Rabbimize halife olmak yerine şeytanın verdiği vesvesenin peşinden gidip ona halife olmuşuz. Bu yüzden rabbimizi dinlemiyor, onun emrettiği gibi yapamıyoruz.

Söyledim: Kur'ân bizim aynamızdır. Kur'ân'a bakınca kendini görmen lazım. Bununla beraber nasıl ki Kur'ân'ı okuduğunda kendini görüyorsan, Kur'ân da sana bakınca kendini görmelidir. Kur'ân'ı bir insan olarak farz edersek, o insan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz olur. Bunun için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de sana bakınca kendini, kendi ahlakını, imanını, teslimiyetini, âbdiyetini, kulluğunu, rabbine yakınlığını, veliliğini, amelini görmelidir. Böyle olunca tevhid olur; yani sen Kur'ân'sın, Kur'ân da sensin. Sen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'sin, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de sensin.

Nasıl?

Burayı iyi anlamamız gerekir. Hayal kurmaktan bahsetmiyorum ya da hepimiz Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'iz demiyorum. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bizim aynamızdır; hâlimiz, imanımız, ahlakımız Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e benzerse bizim aynamızda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz görünür, diyorum.

Kur'ân aynasına bakıp manevi olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e benzeyip benzemediğimizi görmeye çalışmamız

şarttır. Benzemişsek tevhid olur, gerçekten "lâ ilâhe illallah" demiş oluruz. Hem biz "lâ ilâhe illallah" deriz hem Kur'ân söyler hem Resulullah (s.a.v.) Efendimiz söyler hem de Allah söyler. "Lâ ilâhe illallah" diyen odur! Çünkü Allah'ın nefhettiği rûh olduk, Allah'ın emrinden olduk. Rabbimizin kitabı, âyeti, nûrunun, güzelliğinin tecellisi olduk.

Kur'ân'a bakıp kendimizi anlamadan "âyetler böyle söyledi, hadi zahiri olarak gereğini yerine getirmeye çalışalım" demekle tevhid olmaz. "Lâ ilâhe illallah" demek böyle değildir.

İnsanın bir zahiri tarafı, bir de manevi tarafı vardır. İnsanın zahiri tarafı topraktan meydana gelen nefistir. Zahiri olarak insanın elleri, ayakları, gözleri, kulakları, konuşması vardır. Diğer organlarını artık buna göre hesap edelim. Kur'ân, uzuvlarımızın her birini nasıl kullanmamız gerektiğini bize anlatır, biz de âyetlerin gereğini yapınca hangi uzvumuzu onunla ilgili âyete göre kullanıyorsak o uzvumuz Kur'ân'dan âyet olmuş ve o âyeti anlatmış olur.

Örnek vermek gerekirse; Allah bizim her anda hikmetle, muhabbetle bakmamızı ve onunla şahid olup şehadet etmemizi emreder. Bunun için âyet-i kerimede **"nereye dönerseniz (dönün) Allah'ın vechi (zatından tecelli eden El Esmâu'l Husnâ'sı) oradadır"**[10] buyurmuştur. Allah bize "her yerde rabbinizin vechini görün" buyuruyor ve bizden böyle olmamızı istiyor. Bu durumda gözlerimizi âyete göre kullandığımızda gözlerimiz bu âyet olur, rabbimizin emri olur. Diğer bir tabirle rabbimizin emri bizde dirilmiş ve canlanmış olur.

Aynı şekilde kulaklarımızı da doğru kullanmamız lazım.

Nasıl?

[10] Bakara /115

Elbette ki rabbimizi, rabbimizin âyetlerini ve bizi rabbimize yaklaştıracak sohbetleri dinleyip âyetleri aramızda ders edinerek, gerektiğinde ilâhi müzikler dinleyerek kulaklarımızı kullanmamız lazım. Aynı zamanda yardım etmek için dertlilerin derdini, kendilerine yol göstermek için yolunu kaybedenleri dinlememiz lazım.

Allah âyet-i kerimede **"yine o (münafık)lardan öyleleri vardır ki nebîyi incitirler ve (onun için), 'o, (her söyleneni dinleyen) bir kulaktır' derler. De ki: O, sizin için bir hayır kulağıdır (sizin iyiliğiniz için sizi dinler)"**[11] buyurmuştur. Münafıklar, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için "her söyleneni dinleyen bir kulak" diyorlar! Allah da onlara cevap olarak "o sizin için hayır kulağıdır" buyuruyor.

Gördüğümüz gibi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kulağını Allah yolunda kullanmış ve onunla rabbini dinlemiştir. Bu yüzden bu âyet kendisinde tecelli etmiştir.

Rabbimizin ilk emri "oku"dur.[12] Kul, âyetleri okurken aynı zamanda dinlemelidir. **"Mü'minler ancak o kimselerdir ki Allah zikredil(ip anıl)dığı zaman (haşyet ve muhabbetle) kalpleri titreyen, kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğunda imanlarını (Allah'a olan haşyet ve muhabbetlerini) arttıran ve yalnız Rablerine tevekkül eden kimselerdir."**[13]

Kul, Allah'ın âyetleri okunduğunda onu kulaklarıyla dinler. Biri gözlerini ve kulaklarını nasıl kullanacağıyla ilgili âyetleri okuyup, hepsine iman edip ahlaka dönüştürdüğünde gözü de kulağı da artık âyet olur. Böyle olunca gözü de kulağı da artık kendisine ait değil, Allah'a ait olmuş olur.

[11] Tevbe /61
[12] Alak /1
[13] Enfâl /2

İnsan, bir de elleriyle hayır yapar. Allah, kullarının nasıl hayır işlemesi gerektiğini gönderdiği kitabında beyan etmiştir. Kul, elleriyle sadaka verir, infak eder, zekât verir, insanlara yardım eder, gerektiğinde hakkı, hakikati insanlara ulaştırmak için cihad ederse elleri artık Allah'a ait olur.

İnsan, ayaklarıyla Hakk'a yürür, rabbinin emrettiği yolda koşar, hayırda yarışır, ayaklarını hak yolda kullanırsa ayakları Allah'a ait olur.

Dil için de aynısı geçerlidir. Kul, hakkı, Allah'ın âyetlerini konuşur, insanlara anlatır, onları Allah'a davet ederse dili de konuşması da Allah'a ait olur. Bütün bunlar bir araya gelince, Kur'ân insanda tecelli eder ve o insan, Kur'ân olmuş olur.

Söylediklerimin hepsi insanın zahiri tarafıdır. Bir de insanın manevi tarafı vardır. Nasıl ki insanın zahiri tarafının görmesi, işitmesi, konuşması, elleri, ayakları varsa; manevi tarafının da görmesi, işitmesi, konuşması, elleri, ayakları vardır. Allah, zahiri olarak ne yapmamız gerektiğini söylediği gibi manevi olarak ne yapmamız gerektiğini de bir bir beyan etmiştir.

Mesela; insanın bir kalbi, gönül âlemi vardır ve kalp iman yeridir, aşk yeridir, muhabbet yeridir. Kalbin tasdiki olmazsa iman, iman olmaz. Onun için Allah âyet-i kerimelerde **"onların kalpleri vardır (ancak küfürleri sebebiyle) onunla (apaçık ortada olan hakikati idrak edip) fıkhetmezler, onların gözleri vardır (ama) onlarla (hakkı) görmezler, onların kulakları vardır (fakat) onlarla (nasihatleri) işitmezler."**[14] **"Zira gözler kör olmaz (çünkü gözlerin körlüğü, geçici bir görme yetersizliğidir), fakat (asıl) kör olan, göğüslerdeki kalpler (ve basiretler)dir"**[15] buyurmuştur. Başlardaki göz kör olmaz, kalplerdeki göz kör olur; yani insanın manevi gözü kör olur, manevi kulağı sağır olur.

[14] A'râf /179
[15] Hacc /46

Göz, kör olunca hakkı da hakikati de göremez, hikmetle bakıp anlayamaz. Kulak sağır olunca da hakkı işitemez, anlayamaz. Kulun kalbi katılaşınca, taşlaşınca orada merhamet, muhabbet, iman olmaz. İşte, manevi taraf böyledir. Kul manevi olarak Allah'a göre bakınca, Allah'a göre dinleyip anlayınca, Allah'a göre aşkla, muhabbetle, imanla konuşunca, Allah'ın nûru, âyetleri gönlüne tecelli edince zahir ile manevi bir olur ve tevhid olur. Bu arada nefsi de tezkiye olur. Nûr tecelli edince karanlık yok olur. Âyetler gelince de nefisteki zan, vehim, vesvese yok olur; yani maneviyatla zahir bir olur, tevhid olur, vahdet olur. Kul bir de Kur'ân ile, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le bir olur, Allah da isimleri ve güzelliğiyle ona tecelli eder.

Peki, bunun sonucunda kul için artık ne meydana gelir?

Allah; evveldir, âhirdir, zâhirdir, bâtındır, âlimdir, vahiddir, ehaddır, sameddir. Artık kulun zahirinde de bâtınında da tecelli eden, ona ilmini veren, öğreten, yolu yürüten ve onda bilen Allah olur. Allah bir kutsi hadiste "*kulum kendisine farz kıldıklarımla bana en güzel şekilde yaklaşır. Diğerleriyle yaklaşmaya devam eder. O bana yaklaştıkça beni sever, ben de onu severim. Ben bir kulumu sevince o kulum benimle görür, benimle işitir, benimle tutar, benimle yürür, benimle diler, benimle sever, artık onun her şeyi benimle olur."*[16] Onun manevi tarafı, gönlü ben olurum, ona ben tecelli ederim, buyurmuştur. Kul, canlı Kur'ân olunca, onun her şeyi artık Allah'a ait olur, Allah'ın kelamı, nûru, tecellisi, güzelliği olur. Tevhid de vahdet de böyledir. Böyle olmayınca sadece hayal kurmuş oluruz.

Geçen sohbetlerimizde söylemiştim: Biri Kur'ân'ın bir parçasıyla da yol gidilebilir; ama yolun Kur'ân'dan olması farklı, Kur'ân olması farklı bir şeydir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e benzemek farklı, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in birkaç zahiri

[16] Buhârî, Rikak 38

hâlini ya da manevi hâlini alıp "bu sünnettir, biz de ehl-i sünnetiz" demek farklı bir şeydir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakı, hayatı, ameli, işi, sözü Kur'ân'dır. **"O, (nefsinin) hevâsından da konuşmaz. O(nun söyledikleri Allah tarafından ona) vahyedilen bir vahiyden başkası değildir"**[17] buyurdu Allah. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz canlı Kur'ân'dır. Bu yüzden sünnet demek Kur'ân demektir. Biri Kur'ân'dan başka şeyleri sünnet diye önümüze koyup "bunlar sünnettir" derse sünneti aşağıya indirmiş ve Güneş'e "mum" demiş olur. Oysaki Güneş, mum olmaz. Nasıl ki Güneş bütün âlemi aydınlatıyorsa, sünnet de Kur'ân'da insanın her zerresini nûrlandırır, insanı Allah'ın tecelligâhı kılar. Sünnete uyan kulun gönlü Rahmân'ın arşı olur, o kul da artık rabbinden başkasını göremez olur.

Evet, evvelimiz de ahirimiz de Allah'tır. Ondan geldik, dönüşümüz yine onadır.[18] Zahirimizde tecelli eden, Allah'ın nûrudur. Bütün varlık onun nûrundandır. Her zerre onu tesbih eder, hamd eder, zikreder. Bizim zahiri tarafımız da rabbimizi hamd eder, tesbih eder; çünkü zahirimizi Allah yaratmıştır, her şeyimiz ona aittir ve onun emrinde, onun hükmündedir.

Misal; iç organlarımızdan herhangi birine "dur, çalışma" dersek durur mu? -Durmaz. Ya da dursa ve ona "çalış" dersek çalışır mı? -Çalışmaz; çünkü hiçbiri bize ait değildir. Bütün organlarımız cemaat hâlinde çalışır ve hepsi rabbini bilir, rabbini tesbih eder. Hatta gerektiğinde en önemli organ hangisiyse bir önceki organımız, kendini ona kurban edebilecek kadar irade sahibidir. Örnek vermek gerekirse; biri açlık grevine girse organları yavaşlamaya başlar. Bu durumda bütün organlar onun ağzını ve midesini korur. Olur ki bir şey gelirse bozulmasın diye; çünkü oradan gelen gıda ve su bütün organlara gider, bir sorun olmasın diye de hep beraber önce onu korumaya alırlar. Böyle

[17] Necm /3, 4
[18] Bakara /156

olunca diğer organlar tek tek iflas etmeye başlar; ama ağzın ve midenin iflas etmesine müsaade etmezler. Organların hepsi bu şekilde cemaat hâlinde, iradeli olan ve vazifesini bilen kullardır.

Rabbimiz nasıl ki yerde, gökte her ne varsa hepsini emrimize amade kılmışsa vücudumuzu da öyle emrimize amade kılmıştır. Allah onu sadece bizim emrimize amade kılmış, El Kadir isminden bize güç, kuvvet verip "hadi, kulum sana verdiğim vücudu kullan ve rabbine olan halifeliğini göster" buyurmuştur.

Az önce okuduğum hadis-i kutside Allah'ın, kuluyla nasıl beraber olduğunu anladık. Zaten rabbimizin bizimle beraber olduğunu biliyoruz. Allah kişi ile kalbi arasına girer, tecelli eder.[19] Bu durumda sırât-ı mustakîmde yürüyüp, canlı Kur'ân olunca yolculuğumuz bize tecelli edene varır. Onun nûru, güzelliği oluruz. Onunla bakar, onunla görür, onunla işitir, ondan konuşur, ona konuşur, onunla konuşuruz, ona yürürüz. Bu da bizim manevi tarafımızdır. Mesela; Allah âyet-i kerimede **"Rabbinizden bir mağfiret olarak, genişliği gökler ve yer (kadar) olan muttakiler (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar) için hazırlanmış cennete koşun!"**[20] buyurmuştur. Cennete zahiri olarak koşabilir miyiz? -Elbette ki hayır. Cennete koşan bizim manevi tarafımızdır.

"O hâlde (cin ve insan şeytanlarından ve nefsinizin azgınlığından) Allah'a firar edin."[21] **"Şüphesiz benim Rabbim sırât-ı mustakîm (dosdoğru bir yol) üzeredir (kendisine âbd olanı da dosdoğru yola iletir)."**[22] **"Muhakkak ki bu (Kur'ân) bir zikirdir (insanlara bir öğüt ve hatırlatmadır). Artık kim dilerse Rabbine (varan) bir yol tutar."**[23] Sırât-ı mustakîmde rabbimize varan yolu

[19] Enfâl /24
[20] Âli İmrân /133
[21] Zâriyât /50
[22] Hûd /56
[23] İnsân /29

tutup manevi olarak koşmamız ve rabbimize varmamız gerekir ki buna da rabbimize vasıl olmak denir.

Peki, rabbimize nasıl vasıl olabiliriz?

Rabbimize önce kendimizde kavuşmamız ve Kur'ân olmamız gerekir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Hakikat-i Muhammediye'den bize tecelli etmiştir. Zaten rabbimiz rûhundan bize nefhetmiştir. Bizim de Allah'ın bize nefhettiği rûh olmamız ve kendi gönül arşımızda rabbimize şahid olup şahadet etmemiz gerekir. Bunun için de nasıl ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Cebrail (a.s.) ile beraber bütün gökleri aşmış ve Sidretü'l Münteha'ya kadar onunla yolculuk yapmışsa bizim de bizi huzura taşıyacak biriyle olmamız şarttır.

Bilmemiz lazım ki bir Mürşid-i kâmille buluşmadan insanda değişiklik olmaz. Ancak onunla buluşunca insan bambaşka biri olur ve aşka, muhabbete gark olur. Bunun bir sebebi vardır. Bunun sebebi; Mürşid-i kâmilin, rabbinin nazarıyla nazar etmesidir. Mürşid-i kâmilin tek bir bakışı yeterlidir; ama bu nazarı almak için onu alabilecek vasıfta olmak önemlidir. Bu da sadece ihlastır, samimiyettir, ciddiyettir.

Eğer Mürşid-i kâmil, rabbiyle görüyor, rabbiyle işitiyor, rabbiyle biliyor, rabbiyle seviyor, rabbiyle tutuyor, rabbiyle yürüyor, rabbiyle diliyorsa, o zaman Mürşid-i kâmil Tuva'daki ağaç gibi olmaz mı! Hâl böyleyken insanın, Mürşid-i kâmille beraber olunca kazanamayacağı bir şey olabilir mi? -Elbette ki olmaz.

Bu bir bilgi işi değildir. Bilgi olarak hepimiz birbirimize öğretir, anlatırız; ama beraber olduğumuz zatın Kur'ân'a ayna olması gerekir. Allah "hep beraber Allah'ın ipine sarılın, insanlardan olan ipine de sarılın"[24] buyurmuştur. İşte insanlardan olan ip, canlı Kur'ân olan Mürşid-i kâmildir!

[24] Âli İmrân /103, 112

Allah, insanı en güzel kıvamda yaratmış, sonra da onu en aşağıya, esfel-i sâfiline indirmiştir; yani Allah, Kur'ân'ı indirdiği gibi insanı da indirmiştir.[25] İnsanı indirdikten sonra da bizim için ipini indirmiş ve "hadi hem indirdiğim kitaba hem de insanlardan olan ipime sarılın ve bana gelin" buyurmuştur. Allah'ın ipiyle ona gitmemiz için bir Mürşid-i kâmille beraber Allah'ın kitabı olan Kur'ân'ı iyice anlamamız ve ona sarılıp "Kur'ân benim aynamdır" dememiz gerekir; çünkü Kıyamet günü bu kitaptan hesaba çekileceğiz. Öyleyse hayatımızı yaşarken de kendimizi bu kitaptan hesaba çekeceğiz ki yaptıklarımız Allah'ın vahyine göre olsun.

Her zaman söylüyoruz: Rabbimiz ne dediyse hak odur, doğru odur. Allah'ın vahyi karşısında bizim bir fikrimiz, düşüncemiz, tercihimiz olamaz. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"Allah ve resulü bir işe hükmettiği zaman, mü'min olan bir erkek ve mü'min olan bir kadın için o işte kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Her kim de (bu hakkı kendinde görerek) Allah'a ve resulüne isyan ederse şüphesiz ki o, apaçık bir dalâlet ile (sırât-ı mustakîmden) sapmış olur."**[26] Allah ve resulü bir konuda hüküm verdiğinde mü'minlere fikir beyan etmek yaraşmaz, buyurmuştur. Allah da sadece Kur'ân ile, vahiyle hüküm verir. Onun resulü de canlı Kur'ân olduğu için böyle olunca hüküm aynı hüküm, tek hüküm olmuş olur.

"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Allah'a itaat edin! Resul'e ve sizden olan ulu'l-emre (emri Allah'tan ve resulünden alan yetki sahiplerine) de itaat edin! Eğer herhangi bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz, Allah'a ve âhiret gününe gerçekten iman ediyorsanız, onu Allah'a ve resul(ün)e arz edin (onların hükmüne göre aranızda hüküm verin)! Bu hem daha hayırlı hem de netice bakımından daha güzeldir."[27]

[25] Tîn /4-5
[26] Ahzâb /36
[27] Nisâ /59

Eğer ona uyuyorsak bu durumda emir sahibinin Allah ve resulü ile aynı emri vermesi şarttır.

Peki, ulu'l-emr kimdir?

Ulu'l-emr emir sahibi demektir; yani emri Allah'tan almış olandır. Diğer türlü "ulu'l-emr (emir sahipleri) idarecilerdir" demek küfür olur. Mü'min hiç böyle bakabilir mi! Çünkü ulu'l-emr, canlı Kur'ân olmaz, idareciler olursa, onların Allah'ın emrine ters düşen bir hüküm verme ihtimali olur.

Evet, Kur'ân'la nasıl bir olmamız gerektiğini anlamaya çalışıyorduk.

Kur'ân bizim aynamızdır, ona bakıp kendimizi görmeliyiz. Allah her neyi söylediyse her bir sözü hayırdan, iyilikten, güzelliktendir. Biz de rabbimiz bizi neye davet ettiyse kendimizi orda bilip orda bulmalı, her neyden nehyedip sakındırmışsa oradan da uzaklaşmalıyız. Böyle yapınca Kur'ân bize ayna olur ve güzelliği üzerimizde tecelli eder. Biz de onunla nefsimizi tezkiye edip temizlenmiş oluruz.

"(O gün) Resul der ki: Ya Rabbi! Muhakkak ki benim kavmim (nefislerinin hevâsını ilâh edinerek) bu Kur'ân'ı (terk edip) muhacir bıraktı."[28]

Genel itibariyle baktığımızda nefsimizin hevâsını ilâh edinerek bu Kur'ân'ı terk edip muhacir bıraktık. Kur'ân'ı terk ettiysek bilelim ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i de, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakını da terk etmiş, onun davetine icabet etmemiş, bizim için örnekliğini, imamlığını, hidâyetçi oluşunu kabul etmemiş ve ona tabi olmayı gerekli görmemişiz demektir; çünkü Kur'ân'ı terk etmeseydik Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le beraber olurduk; yani Kur'ân'la beraber olmak; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le, canlı Kur'ân'la, bir adım ötesinde ise Allah ile

[28] Furkân /30

beraber olmak demektir. Allah zaten bizimle beraberdir; ama biz rabbimizle beraber olamadık; çünkü kendimizi rabbimizin vahyinden mahrum bıraktık!

Âyette gördüğümüz üzere Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Kur'ân'ı okumayanı, dinlemeyeni, kabul etmeyeni, dinlediği hâlde dinlememiş gibi yapanı ya da dinlemediği hâlde dinlemiş gibi yapanı şikâyet ediyor. Rabbimiz bunu bize önceden haber vererek "benim peygamberim dediğin, kendisi için ilâhiler söylediğin, 'onu çok seviyorum' dediğin, ismi anılınca salavat getirip elini göğsüne koyduğun peygamberin Kıyamet günü senden şikâyetçi olacak" buyuruyor ki durumun ciddiyetini bilelim.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i sevmek, onu kabul etmek böyle değildir. Onu kabul etmek, manevi olarak ona benzemektir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde *"Allah, rûhundan nefhedip, tecelli edip Hakikat-i Muhammediye'yi yarattı sonra ondan bütün rûhları yarattı"* buyurmuştur. Biz de bunun şahidiyiz. Bırakalım Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hakikati bizde tecelli etsin.

"Yoksa sen onların çoğunu (âyetleri) dinler yahut akıllarını kullan(arak düşünüp anl)ar mı sanıyorsun? Onlar hayvanlar gibidir, hatta (idrakten daha yoksun ve) yolca daha şaşkındırlar."[29]

Biri Allah'ın kendisine olan vahyini dinlemiyor, anlamaya çalışmıyorsa aklını kullanmadığı içindir.

Peki, aklını kullanmamasının sebebi nedir?

Çünkü hayvan gibidir, hatta yolca ondan daha şaşkındır, yolunu şaşırmış, rabbine varan yolu kaybetmiştir.

[29] Furkân /44

Hiçbir zaman için Kur'ân'sız yol olmaz. Yol, sırât-ı mustakîm, sadece rabbimizin bize öğrettiği yoldur. Hidâyet bir tek Allah'ın yoludur, Kur'ân'ın yoludur.

"(Resulüm!) Artık sen kâfirlere itaat etme ve bu (Kur'ân) ile onlara karşı büyük bir cihadla mücadele et!"[30]

Demek ki mü'min Kur'ân'la, Allah'ın âyetleriyle cihad ediyormuş! Bizim de cehaleti, küfrü, karanlığı aydınlatmak için Kur'ân'la cihad etmemiz gerekir. Allah bu âyetle bize "sen konuşma, bırak rabbin konuşsun. Sen onun âyetiyle konuş, âyetini anlat! Tercih kulumundur, dilerse âyetimi kabul eder, dilerse etmez" buyuruyor. Eğer âyetleri dinlemiyorsa, Allah zaten onun için "hayvan gibi, hatta hayvandan daha şaşkın" buyurdu.

"(Resulüm!) Biz bu (Kur'ân)ı ancak, onunla muttakilere (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlara) müjde vermen ve inatçı bir kavmi onunla uyarman için senin dilinle (Arapça olarak indirip) kolaylaştırdık."[31] Allah'ın vahyini dinlemek istemeyenler aslında hakikati bilirler; ama anlamamak için inat ederler; çünkü dünyayı tercih etmişlerdir.

Allah bir de "inatçı bir kavmi onunla uyarman için Kur'ân'ı senin dilinle kolaylaştırdık" buyurmuştu. O hâlde Kur'ân'ı okuyunca Kur'ân kolaylaşmış olur.

"(Resulüm!) Biz (bu) Kur'ân'ı sana meşakkat çekesin diye indirmedik. Ancak (Allah'tan) haşyet duy(up onun azameti karşısında ürper)en kimselere bir zikir (öğüt ve hatırlatma) olsun diye (indirdik)." Biri Allah'tan haşyet duymuyorsa Kur'ân'ı dinlemez.

[30] Furkân /52
[31] Meryem /97

"(Bu Kur'ân) Yeryüzünü ve yüce gökleri yaratan (Allah) tarafından (peyderpey) indirilmiştir. Rahmân (olan Allah), Arş'a istiva ed(ip hükümran ol)muştur."[32]

Rahmân, Arş'a istiva etmiştir. Bizim gönlümüze de istiva etmiştir. Allah başka bir âyet-i kerimede **"bilin ki şüphesiz Allah, (dünyada kuluna yakınlığını tattırmak ve hakkı gönlüne vahyetmek için) kişi ile kalbi arasına tecelli eder"**[33] buyurmuştur. Allah'ın tecelli ettiği yer bizim gönül arşımızdır. Gönül, bu yüzden Rahmân'ın arşıdır.

"Göklerdeki her şey, yerdeki her şey, ikisi arasında bulunan her şey ve toprağın altında olan her şey (yalnızca) onundur. Sen, sözü açıktan söylesen de (gizlesen de Allah için birdir). Çünkü O, gizliyi de gizlinin gizlisini de bilir. Allah, kendisinden başka ilâh olmayandır (mabûd, sevilen ve âbd olunmaya layık tek zattır). El Esmâu'l Husnâ (en güzel isimler de) onundur."[34]

"(Resulüm!) İşte böylece Biz, geçmiştekilerin haberlerinden bir kısmını sana anlatıyoruz. Şüphesiz ki Biz sana katımızdan bir Zikir (olan Kur'ân'ı) verdik. Kim ondan yüz çevirirse muhakkak ki o, kıyamet günü ağır bir yük yüklenecektir. (Onlar) O (yükün altı)nda ebedi olarak kalacaklardır. (Bu ağır yük) Kıyamet günü onlar için ne kötü bir yüktür!"[35]

Kim Kur'ân'dan yüz çevirir, onu dinlememiş gibi yaparsa ya da dinlemeye, okumaya, anlamaya tenezzül etmezse ağır bir yük yüklenir ve Kıyamet günü onun altında ezilir. Bu ne kötü bir yüktür! Bu kötü yük, Kur'ân'dan, rabbimizin âyetlerinden,

[32] Tâhâ /2-5
[33] Enfâl /24
[34] Tâhâ /6-8
[35] Tâhâ /99-101

vahyinden, onun nûrundan, güzelliğinden başka her şeydir. Kur'ân'dan yüz çevirince nefsimizin kötü hâli üzerimize yük olur.

"Şüphesiz eğer Biz, bundan önce onları bir azapla helâk etseydik elbette, 'Rabbimiz! Keşke bize bir resul gönderseydin de aşağılanmadan ve rezil olmadan önce senin âyetlerine tabi olsaydık' derlerdi. (Resulüm! Sen onlara) De ki: Herkes beklemektedir, öyle ise (siz de) bekleyin. Yakında dümdüz (ve Hakk'a dosdoğru varan) yolun sahipleri kimlermiş ve hidâyette olanlar kimlermiş (iyice) bil(ip anlay)acaksınız."[36]

Allah'ın vahyine tabi olanlar dümdüz yolun, rabbine varan yolun yolcularıdır, hidâyette olanlar da onlardır. Allah bunu anlamayanlar için "bekleyin, yakında anlayacaksınız" buyuruyor.

Kur'ân bizim aynamızdır, biz de onun aynasıyız. Zahiri ve manevi tarafımız Kur'ân'la bir olunca; âyetler gönlümüzde, manevi tarafımızda tecelli edince canlı Kur'ân, rabbimizin emri, nefhettiği rûh olmuş, böylelikle Hakikat-i Muhammediye'ye; yani kendi hakikatimize kavuşmuş oluruz. Bununla beraber her birimiz ayrı ayrı bir varlığız ve imtihanlara tabi tutuluyoruz ve hakikatte nûrlandığımız kadarıyla Allah'ın sevgisine layık oluruz.

Evet, Kur'ân'ın bizim neyimiz olduğunu, bizim Kur'ân'ın neyi olduğumuzu anlamaya çalışacak ve Kur'ân'la bir olduğumuzu anlayacağız inşallah. Onsuz insan ölüdür; çünkü insan ancak Kur'ân'la dirilir. Allah âyet-i kerimede **"ey iman (ettiğini iddia) edenler! (Allah ve resulü) Size hayat verecek şeylere (âyetlerimize iman etmeye) sizi davet ettiği zaman (hemen) Allah'a ve resul(ünün davetin)e icabet edin (ve dirilin)"**[37] buyurmuştur. Allah'ın resulü insanları davet ettiğinde hem zahiri olarak âyetlerle davet eder hem de hâliyle, ahlakıyla, ameliyle, imanıyla, şehadetiyle, şahidliğiyle insanları şahid kılarak davet

[36] Tâhâ /134, 135
[37] Enfâl /24

eder. Allah'ın daveti onun vahyidir. Resulünün daveti de sadece Allah'ın vahyidir; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz canlı Kur'ân'dır. Bu şekilde baktığımızda davet de bir olmuş olur.

Ne anlatırsak anlatalım, her taraftan anlatma imkânımız olmaz, yalnızca bir tarafından anlatma imkânımız olur. Eğer Allah dileseydi hepsini anlatırdı; ama Allah, aklımızı kullanmamızı, tefekkür etmemizi, tefakkuh etmemizi, tedebbür etmemizi, düşünmemizi ve çabamızı, gayretimizi sarf etmemizi istiyor, bize de bunları emrediyor.

Kur'ân'sız hayat olmaz. Mesela; birinin kalbi elinde olsa ve onu attığında öleceğini bilse pür dikkatle kalbini elinde tutar. İşte, Kur'ân'ın da elimizde böyle durması ve "ondan mahrum kalır, onu kaybedersem, onu düşürür, muhacir bırakır, ondan yüz çevirirsem manevi olarak ölürüm" dememiz, kitabımızı böylesine sevip ciddiye almamız lazım. İnşallah hayat kitabımız Kur'ân'a hem kendimiz böyle bakacak hem de onu bütün ümmete taşımaya çalışacağız.

Evet, hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, Kur'ân'la bir olduğumuzu öğrenmeye çalıştık.

Allah bizi vahyinden yüz çevirenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi Kur'ân'ın bizim için hayat olduğunu, can olduğunu, onu kaybedersek kendimizi kaybedeceğimizi anlayanlardan eylesin. Allah bizi canlı Kur'ân olanlardan ve tevhidde olan kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

12.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, nasıl canlı Kur'ân olacağımızı ve Kur'ân'la aramızdaki bağı öğrenmeye çalışıyorduk.

Kur'ân'ın indiği ve nûrunun bütün âlemleri, insanları aydınlattığı mübarek Ramazan ayındayız. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Ramazan ayıyla ilgili olarak *"Ramazan ayının başı rahmet, ortası mağfiret, sonu da cehennemden kurtuluş ve saadettir"*[1] buyurur. Biri kurtuluşa erdi mi zaten saadete ermiş, cehennemden kurtuldu mu da cennete girmiştir.

Ve mâ erselnâke illâ rahmeten lil âlemîn:[2] "(Resulüm!) Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik." Kur'ân, âlemlere rahmet olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e inmiştir. Her bir insan farklıdır, özeldir, birbirine benziyormuş gibi görünse de iç âlemleri farklıdır, özel bir âlemdir. O yüzden insanların parmak izleri bile birbirine benzemez.

Peki, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz neyle âlemlere rahmet olur?

Elbette ki rabbimizin indirdiği Kur'ân'la. Kur'ân insanın hem dünyasına hem ahiretine rahmet olur ve insanı rahmetin içine layık eder. Ramazan ayının baş tarafı rahmet olduğu için önce onun rahmeti tecelli eder, kulu rahmetinin içine alır, kula rahmetiyle muamele edip onu kendine döndürür ve nûrunu onun gönlüne indirir; ama kul bunların farkında bile olmaz.

[1] Beyhaki, Şuabu'l-İman, 5/223; Es-Saati, El-Fethu'r-Rabbânî, 9/223
[2] Enbiyâ /107

Nasıl ki rabbi kendisiyle beraber olduğu hâlde kulun bundan haberi yoksa, kul, rabbini unutmuş, hatta rabbinden, kendinden perdelenmişse aynı şekilde bu rahmetin de farkında değildir. Kul ne zaman rabbine dönüp onu zikretmeye, tesbih etmeye, hamd etmeye, rabbini tanımaya, anlamaya başladıysa o zaman gönül aynasında Kur'ân'ın rahmetine, güzelliğine şahid olup şehadet eder.

Ramazan ayının ikinci on gününe girdik; yani ortası mağfiret olan günlere geldik hamd olsun. Bilmemiz lazım ki Allah'ın, kullarına mağfireti olmazsa hiç kimsenin kurtuluşu olmaz. **"Eğer Allah, insanları zulümleri yüzünden (hemen) cezalandırsaydı, (yeryüzü) üzerinde hiçbir canlı bırakmazdı"**[3] buyurdu Allah. Onun için Allah, insanlara onların zulümlerine, günahlarına göre muamele etmez, tam tersine rahmetiyle, mağfiretiyle muamele eder. Kul tövbe, istiğfar eder, yanlışlarından döner, rabbinden af ve mağfiret dilerse; yani rabbinden özür diler, ona dönerse kurtulur, kurtuluşa ve saadete erer.

Neyden kurtulur?

Tabii ki kendi hayali, vehmi benliğinden, varlığından, "ben, bence, bana göre" demekten, şeytanın verdiği vesveseden kurtulur. Kurtulunca da nefsi temizlenip tezkiye olur. Böyle olunca cehaletten, karanlıktan kurtulup rabbinin nûrunun, rahmetinin, affının, mağfiretinin içine girer.

Hepimiz yolcuyuz, yoldayız. Ramazan ayında rahmetin içine girmişiz. Kul olamadığımız, rabbimizi, kendimizi anlayıp tanıyamadığımız, rabbimizin bize verdiği kıymeti, değeri, şerefi taşıyamadığımız için rabbimizden af ve mağfiret dilememiz gerekir.

[3] Nahl /61

Rabbimizi, kendimizi tanıyamamamızın bir sebebi vardır. Rabbimizi dinlemediğimiz, onun bize indirdiğini okuyamadığımız için rabbimizi de kendimizi de tanıyamadık. Herkes Kur'ân'ı kendine göre öğrenmeye, anlamaya çalışmış, öğrendiğini, anladığını ise çocuklarına, sevdiklerine anladığı kadarıyla öğretmeye çalışmıştır; ama hakikatte bu iş böyle olmaz. Unuttuğumuz bir şey vardır ki o da canlı Kur'ân; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir.

Eğer çocuklarımıza Kur'ân'ı öğretirken "hadi, bu duayı oku, şu sûreyi ezberle, bu âyet şu sıkıntı için şifadır, şu sûre rızkını açar. Sabah erken kalkın, namaz kılın; çünkü insanların rızkı sabah dağıtılır" dediysek, çocuklarımıza Kur'ân'ı yanlış öğretmişizdir! Kendimiz de sabah kalkarken rızık için kalkıyoruz, bundan dolayı çocuğumuza öyle öğretiyoruz, demektir.

Şayet çocuklarımıza Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i tanıtsaydık, onun ahlakını, hayatı nasıl yaşadığını anlatmaya çalışsaydık, örnek olarak onu gösterip "Allah'ın nebîsi, resulü her birimiz için örnektir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hayatı şöyle yaşamış, şöyle konuşmuş, şöyle iman etmiş, Allah'a şöyle teslim olmuş, Allah'a kulluğunu yaparken şöyle imtihanlara tabi tutulmuştur. Bu yüzden o bizim örneğimizdir" deseydik o zaman onlara Kur'ân'ı da dinlerini de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i de doğru öğretmiş olurduk.

Allah, resulüne tabi olmamızı emretmiştir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i tanımadan ona nasıl tabi olacağız! Tanımadan tabiyet yoktur, onu imam olarak, önder olarak, örnek olarak kabul etmek yoktur! Zaten kendimiz de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i bilmediğimiz için çocuklarımıza onu öğretemedik. Öğretmediğimiz için de başıboş, rabbini, kendini bilmeyen, kimi örnek alacağını anlamayan, bu yüzden yanlış tercihler yapıp kendine başka örnekler seçen nesiller meydana gelmiştir. Herkes bu sorumluluğu taşır ve cezasını da görür.

Eğer çocuklarımıza Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i örnek olarak gösterseydik, onlar da peygamberlerini sevseydi o zaman canlı Kur'ân'ı, onun üzerinde görünen rabbimizin güzelliğini severlerdi. Bununla beraber kulluğu, âbdiyeti, rablerine dost olmayı, yakın olmayı, veli olmayı severlerdi; ama dediğim gibi: Kendimiz âbd olmayı beceremediğimiz için onlara da âbd olmayı öğretemedik, anlatamadık, rablerini, Kur'ân'ı, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i tanıtamadık. Böylelikle hep birlikte Kur'ân'ın nûrundan mahrum olduk ve karanlıkta kaldık.

Peki, rabbimizi ve kendimizi nasıl bilebilir, tanıyabiliriz?

Sadece okumakla olmaz, hatta okuyup anlamakla bile olmaz. Bu her bir kul için böyledir. Kendimizi ve rabbimizi tanımamız, kulluğumuzu doğru bir şekilde yapabilmemiz için canlı bir örneğimizin olması şarttır. Zahiri olarak bile bir şey öğrenmek istediğimizde onu gidip ustasından öğreniriz. Kaldı ki manevi işler başka türlü yürür. Herhangi bir şeyi öğrenmek için dahi onu görmemiz gerekiyorsa, âyetleri anlamamız için de canlı Kur'ân'ı görmemiz lazım. Onu görmeden âyetleri anlayamaz ve hem rabbimizi hem de kendimizi tanıyamayız; çünkü Allah canlı Kur'ân'a tecelli eder.

İnsanlar bir değildir. Rabbimizin buyurduğu gibi; hem öndekiler (mukarrebunlar, hayırda yarışanlar), hem kitabını sağından alan sağdakiler hem de kitabını solundan alan soldakiler vardır.[4] Bizim de öndekilerden, hayırda yarışanlardan, mukarrebundan, rabbimizin "veli" dediklerinden işi öğrenip âyetlere, Kur'ân'a onların üzerinde şahid olmamız lazım ki Kur'ân'ı anlayabilelim ve rabbimizin güzelliklerini oradan alabilelim.

Mesela; Allah bize örnek olarak Hz. Eyyûb (a.s.)'ın sabrını anlatmış ve Hz. Eyyûb (a.s.) için "o ne güzel bir kuldu!"[5]

[4] Vâkıa /7-11
[5] Sâd /44

buyurmuştur. Neden? -Tabii ki sabrından dolayı. Bu durumda sabreden bir kul görmezsek, bunu sadece bilgi olarak anlamış oluruz ki bu bilgi de bize sabrı kazandırmaz. Bu defa Hz. Eyyûb (a.s.)'ın, malını, evlatlarını, itibarını, sağlığını kaybetmesi karşısında nasıl sabrettiğine şahid olmadığımız için ona benzer en ufak bir olay, musibet bize geldiğinde hemen feryadı koparıp itiraz eder, şikâyet ederiz. Böyle yapınca da hiç farkında olmadan rabbimizi şikâyet etmiş oluruz; ama Hz. Eyyûb (a.s.) gibi bir kul görseydik, o kul bizi sadece sabra şahid kılmaz, bir de onun gönlünden bizim gönlümüze sabır tecellisi akardı. O kulun gönlündeki sabır, imanının gereğidir. O da zaten nasıl sabretmesi gerekirse öyle sabreder. Elbette ki bu sabrı da Allah ona vermiştir.

Aynısı kerim olmak için de geçerlidir. Kerim birini görmesek cimri oluruz, ikram edemeyiz. Rabbimiz, özümüzde, hakikatimizde kerim olmayı bize ikram edip vermiştir; fakat bizdeki bu güzelliğin açığa çıkması için âyetlerin kendisinde canlandığı bir şahsiyetle beraber olmamız şarttır. Ne zaman kerim birini görsek, gönlümüz onunla beraber olsa onun kerimliğini severiz. Onun kerimliğini sevmek, Allah'ın ismini sevmektir. Böyle olunca Allah da gönlümüzün üzerindeki perdeyi kaldırır ve bizdeki kerimliği açığa çıkarır.

Her hâlükârda her yolun başı yine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e döner. Sonuç itibariyle hayatımızda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz olmadığı için, Kur'ân'ı okumuşuz; ama ondan istifade edememişiz!

Kıyamete kadar bir Allah ve resulünün davetine icabet edenler, bir de icabet etmeyenler vardır. Allah'ın davetine icabet etmeyenler zaten müşrik olmuş, kâfir olmuştur. İcabet edenler de mü'min, Müslüman olmuştur. Mü'minler için söylüyorum; sorulsa herkes "Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bütün insanlığa gönderilmiş bir nebî ve resuldür" der. "Peki, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i ne kadar örnek alıyorsunuz" diye sorulsa, belki kendine göre bir

şeyler de söyler; ama "Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i örnek alıyorum" demek farklı bir şey, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaptığı gibi yapmak farklı bir şeydir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i örnek almak için dışarıdan bakılınca, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e benzememiz ve onun ahlakının, rahmetinin, ikramının, rabbine olan imanının, aşkının, muhabbetinin, teslimiyetinin, boyun büküşünün, halimliğinin, raufluğunun, rahimliğinin; yani Allah'ın bütün isimlerinin üzerimizde görünmesi gerekir. Eğer böyleysek Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e benziyoruz demektir; ama Allah'ın isimleri üzerimizde görünmüyorsa, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e benzemiyoruz, onu örnek almıyoruz, dolayısıyla onun yaptığı gibi yapmıyoruz demektir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in en öndeki vasfı; kendisinde benlikten eser olmaması ve sadece "Allah" demesidir. Bizim için örnek olan önce Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in imanıdır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Allah'ın kendisine indirdiğine nasıl iman ettiyse bizim de öyle iman etmemiz gerekir.

"Resul, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de (onun iman ettiği gibi iman ettiler)."[6]

Rabbimiz Kur'ân'da kendi kafanıza göre iman edin, demedi. Bu yüzden mü'minler imanı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den, onun hâlinden, tavrından, teslimiyetinden, rahmetinden, kulluğundan öğrenirler. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz nerede olursa olsun en kâmil kul, âbd, en kâmil baba, en kâmil dede, en kâmil arkadaş, en kâmil komşuydu. Hangi işi yaparsa yapsın en kâmil, en güzel, en mükemmel şekilde yapardı. Biri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i âbd olmaktan başka bir şeyle vasıflandırsaydı,

[6] Bakara /285

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onu hemen düzeltir, *"ben öncelikle rabbimin kuluyum"* buyururdu.

Bununla ilgili Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den bir kıssa anlatayım.

İman edeceklerden biri kelime-i şehadet getirirken "eşhedu en lâ ilâhe illallah ve eşhedu enne muhammeden resuluhu ve âbduhû" dedi. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, "hayır, olmadı! Önce âbduhu sonra resuluhû diyeceksin. Ben resul olmadan önce de Allah'ın âbdiydim, herkes onun âbdidir" buyurdu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kendisinin âbd olmaktan başka herhangi bir şeyle anılmasını kabul etmezdi. Resullük vazifesiyle anılmasına da bu vazifeyi kendisine Allah verdiği için müsaade ederdi.

Evet, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz her halükârda herkese karşı sonuna kadar tevazu gösteren, en aşağıya inen, herkesle beraber olabilen ve herkese rahmet olan biriydi. Allah onun âlemlere rahmet olduğunu bize haber vermiştir.[7] Hiç kimse Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'de rahmetten, hayırdan, güzellikten, hidâyetten, ikramdan başka bir şey görmemiştir, göremez. Bununla beraber, o sadece insanlara değil bütün âlemlere, varlığa, yerde, gökte her ne varsa hepsine ve her şeye rahmettir.

Allah bizi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den sonra gönderdiyse bu şerefi bize ikram etmiştir; çünkü Allah ondan önce hiç kimseye "sen azim bir ahlak üzeresin"[8] buyurmamıştı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e kadar gelen bütün nebîler, resuller işin bir bölümünü yapmıştır; ama iş, sonuçta Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le tamamlanmış, kemale ermiştir. Allah'ın vahyi de

[7] Enbiyâ /107
[8] Kalem /4

böyledir. Allah sonunda vahyini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e indirmiş, gerisini ise neshetmiştir. Allah'ın hükmü budur.

Bununla beraber Allah âyetlerinde "Allah Nûh'a, İbrahîm'e, Mûsâ'ya, Îsâ'ya, neyi indirdiyse sana da onu indiriyor"[9] buyurmuştur; ama bir de fazlası vardır. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le insanlık için nimetini tamamlamıştır. Bu nimet, Allah'ın Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e verdiği en büyük ikram olan miraçtır ki bu da hiçbir peygambere nasip olmamıştır.

Bir peygambere ne varsa, ümmetine de o nimet vardır. Tabii layık olursa vardır. Misal; Hz. Mûsâ (a.s.)'ın kavmi ona *"sen gidip rabbimizle konuşuyorsun, biz de onunla konuşmak istiyoruz"* dediler. Hz. Mûsâ (a.s.) da kavminin isteğini rabbimize söyledi. Hz. Mûsâ (a.s.), kavminin isteğini söyleyince, Allah da ona *"söyle onlara, 'üç gün boyunca tövbe, istiğfar etsinler' üçüncü günden sonra onları getir"* buyurdu. Hz. Mûsâ (a.s.) da kavminden ileri gelen yetmiş kişiyi seçip *"üç gün boyunca tövbe, istiğfar edin, bunu yaparsanız rabbimiz benimle konuştuğu gibi sizinle de konuşacak"* dedi. Üç gün sonra da onları götürdü; ama rabbimiz hitap etmeye başlar başlamaz hepsi düşüp öldüler.[10] Bu olay üzerine Hz. Mûsâ (a.s.) *"ya rabbi! Ben şimdi geri döndüğümde kavmime ne diyeceğim?"* deyince, Allah da rahmetinden dolayı onları tekrar diriltti.

Peki, o yetmiş kişinin ölmesinin sebebi neydi?

Çünkü tam olarak tövbe, istiğfar etmemişlerdi, dilleriyle yarım yamalak tövbe etmişlerdi ve işi anlamamışlardı; yani buna hazır değillerdi. Bu yüzden dayanamayıp öldüler. Demek ki ihlasla, samimiyetle gerçekten tövbe etselerdi, peygamberlerine yapılan bu ikram kendilerine de olabilirdi.

[9] Şûrâ /13
[10] A'râf /155

Aynı şekilde, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e miraç ikram edilince, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Mescid-i Aksa'ya gitmiş ve peygamberlerin hepsi onu tebrik etmeye gelmiştir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de yüz binden fazla peygambere imamlık yapmış ve onlara iki rekât namaz kıldırıp öyle miraca çıkmıştır. Bu, rabbimizin Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e verdiği şeref anlaşılsın diyedir; çünkü namaz kılınmadan önce bütün peygamberler bir aradaydı ve imam belli değildi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gelince, teklifi Hz. Âdem (a.s.) Babamıza yaptı ve ona *"hepimizin babası sensin, buyur namazı sen kıldır"* buyurdu. Hz. Âdem (a.s.) da *"bana böyle bir emir gelmedi, ben bunu yapamam"* diye cevap verdi. Sonra Cebrail (a.s.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e *"ya Resulullah! Senin imam olman gerekiyor. En son gelen nebî sensin, en öndeki de sensin. Manevi olarak bu makam senin makamındır"* dedi. Bu, Hakikat-i Muhammediye'den dolayıdır. Hepimizin maneviyatı bu nûrdan, hakikattendir ve bütün peygamberler de buna dâhildir.

Eğer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olsaydık, onu tanıyıp anlasaydık, örnek alsaydık, evlatlarımıza, ehlimize de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i tanıtıp onları yakıtı taşlar ve insanlar olan ateşten korusaydık hâlimiz böyle olmazdı, bambaşka olurdu; birbirimize rahmet eder, ikram eder, birbirimizi Allah'a davet eder, birbirimize huzur olur, nûr olur, ikram olur, birbirimizle kardeş olur ve kardeşimizi kendi nefsimize tercih ederdik.

Bütün sorun; canlı Kur'ân ile beraber Kur'ân olmamamızdır. Herhangi bir mesleği yalnızca okumakla öğrenemeyiz. Okumanın yanında bir de pratik yapmamız gerekir. Diyelim ki biri tıp fakültesinden mezun olup doktor oldu. Bu kişi diğer doktorların işi nasıl yaptığını görmeden, hastayı ona teslim etseler ve ona "hadi ameliyat yap" deseler yapabilir mi? -Elbette ki yapamaz, yaparsa hastayı öldürür. Aynı şey âlim için de geçerlidir. Biri ilmiyle amel etmiyorsa, Allah'ın vahyini yaşamıyorsa insanlara örnek olamaz,

konuştukları da kimseye bir fayda vermez; çünkü daha kendisi gerekeni yapmamıştır.

Bu yüzden "hadi, birbirimizi sevelim" demekle kimseye bu sevgiyi veremezsin. Eğer sende Allah için sevgi yoksa, muhabbet yoksa, gönlün Allah'ın sevgisi, muhabbetiyle dolu değilse, sevmeyi istediğin kadar anlat, sevgiyi kendi gönlünden karşındakine vermediğin sürece kimseyi kimseye sevdiremezsin; çünkü konuşurken kelimelerin içine gönlünde ne varsa onu koyar, seni dinleyenlerin gönlüne öyle verirsin.

Evet, bütün mahrumiyetimiz Kur'ân'dan, canlı Kur'ân olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den ayrı kalmaktan dolayıdır. Şöyle biraz tefekkür edince hepimiz sebebin bu olduğunu anlarız. Rabbimizi dinleyip, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i örnek alsaydık ve ona tâbi olsaydık sevgiden, imandan mahrum kalmazdık.

Allah âyet-i kerimede **"(resulüm!) de ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı mağfiret etsin; çünkü Allah Ğafûr'dur, Rahîm'dir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)"**[11] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olursak sevgiye layık olmuş; yani iman etmiş oluruz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmak yoksa iman yoktur.

İnsanlar sırf bu dertten kurtulmak için "iman; Allah'a, meleklere, resullere, kitaplara, ahirete inanmaktır" demiştir. Oysaki iman inanmak demek değildir. Kaldı ki inanmayan var mıdır!

"(Resulüm!) Andolsun ki eğer onlara, 'gökleri ve yeri kim yarattı?' diye sorsan, hiç şüphesiz 'Allah' derler. De ki: '(Öyleyse)

[11] Âli İmrân /31

Hamd, Allah'a mahsustur.' Fakat onların çoğu (bunu) bil(ip idrak et)mezler."[12]

"(Resulüm! O müşriklere) De ki: 'Sizi gökten ve yerden kim rızıklandırıyor? Ya da kulaklara ve gözlere malik olan kimdir? Ölüden diriyi kim çıkarıyor, diriden ölüyü kim çıkarıyor? (Her türlü) İşi kim idare ediyor?' Onlar hemen 'Allah' diyecekler. De ki: Öyle ise hâlâ takvâlı olmayacak (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışmayacak) mısınız?"[13] **"(Resulüm!) Andolsun, eğer onlara kendilerini kimin yarattığını sorsan elbette 'Allah' derler. O hâlde nasıl (oluyor da Allah'a kulluktan) döndürülüyorlar?"**[14] Hem "Allah" diyorsunuz hem de ondan dönüyor, yüz çeviriyorsunuz, buyuruyor. Demek ki onlar da Allah'a inanıyorlar!

Allah'tan yüz çevirmek; onu sevmemek demektir. Allah'ın sözünü sevmeyenler Allah'ı sevmezler. İstedikleri kadar Allah'ı sevdiklerini iddia etseler de ancak kendi kendilerini kandırırlar; çünkü Allah'ın sözünü, resulünü sevmeyenler için Allah'ı sevmek de söz konusu değildir. Böyleleri "seviyorum" derken sadece yalan söylerler.

Evet, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'de Kur'ân tecelli etmiştir. Zaten hepimiz Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hayatını okuyunca, dinleyince Kur'ân'ın tecelli ettiği hayatın nasıl olduğunu biliriz. Bununla beraber Allah da Kur'ân'da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i bize tanıtmıştır.

Nasıl?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz âlemlere rahmet olandır, azim bir ahlak üzeredir, mü'minlere karşı rauf ve rahimdir, hidâyetçidir, uyaran, ikaz eden, müjdeleyen ve izniyle Allah'a davet eden nûr

[12] Lokmân /25
[13] Yûnus /31
[14] Zuhrûf /87

saçan kandildir.[15] Rabbimiz, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i bize böyle tanıtmıştır. Bizim de Allah'ın izniyle Allah'a davet eden, nûr saçan kandil olmaya çalışmamız şarttır.

Peki, Allah neden özellikle "izniyle Allah'a davet eden nûr saçan kandil" buyurdu?

Çünkü herkes daveti ağzına dolayıp "ben seni Allah'a davet ediyorum" diyemez. Bu konuda Allah'tan izin almak gerekir. Bu izni alabilmek için de onu tanımak şarttır. Kul, Allah'a davet ederken bir tek diliyle davet edemez. Allah'ın güzelliğini üzerinde göstererek dua etmesi lazım. Allah âyet-i kerimede **"El Esmâu'l Husnâ (en güzel isimler) Allah'ındır. Öyleyse O'na o (güzel isimleriy)le dua ed(ip yalvar)ın."**[16] Allah'ın isimleriyle rabbinizden isteyin, buyurmuştur.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Allah'tan rahmeti istiyorsak bu isteğimizi Allah'ın Rahmân ve Rahîm isminden isteyip "sen rahmânsın, sen rahimsin ya rabbi! Bana rahmetinle muamele et" dememiz gerekir. Af ve mağfiret istiyorsak "sen afuvvsun, sen ğafursun, sen ğaffarsın ya rabbi! Beni affet, mağfiret et" dememiz lazım. Aynı şekilde rızık istiyorsak "sen rezzaksın, sen kerimsin, sen vehhabsın, bana ikram et ya rabbi!" dememiz lazım.

Bunlar genel duadır, bir de özel olarak rabbimize dua etmeliyiz. Böyle dua ettiğimiz hâlde bile duamızın kabul olmamasının sebebi; isimlerin yeteri kadar bizde tecelli etmemesidir.

Her mü'minin üzerinde bir İsm-i Âzam tecelli etmiştir. İsm-i Âzam genel olarak "Allah" ismidir. Özel olarak da kimin üzerinde hangi isim kemaliyle tecelli etmişse ve en öndeyse o en öndeki

[15] Enbiyâ /107, Kalem /4, Tevbe /128, Fetih /8, Ahzâb /46
[16] A'râf /180

isim kendi İsm-i Âzam'ıdır. Kul onunla dua ederse duası reddolmaz; çünkü Allah'ın o ismini söylerken doğru söylüyordur.

Diyelim ki biri çok merhametli biridir. "Sen rahimsin ya rabbi! Bana ikram et" dediğinde doğru söylemiş olur, dolayısıyla hangi duayı yaparsa yapsın, Allah'ın Rahmân ve Rahîm isimleriyle yapmalıdır; ama merhametsiz biriyse o zaman da istediği kadar "ya rabbi! Sen rahimsin" desin, aslında yalan söylemiştir. Söylediği söz doğrudur; ama kendisi yalancıdır. Eğer Allah'ın Rahîm ismine gerçekten iman etseydi, bu ismi sever, kendisi de rahim olurdu.

Başka bir örnek daha vereyim. Sen cimrisin ve dua ederken "ya rabbi! Sen kerimsin, bana ikram et" diyorsun! İyi de sen kerim değilsin ki! Sen, Allah'ın kerimliğine iman etmemiş, onun kerimliğini sevmemişsin. Allah'ın kerimliğini sevmediğin için onun kerim olduğunu bilmen sende imana dönüşmemiş, sen Allah'ın kerim olduğuna sadece inanıyorsun. İnanmak iman değildir. Eğer Kerîm ismini sevseydin sen de kerim olurdun ve bu isim senin için İsm-i Âzam olurdu. O isimle dua edince de Allah duanı kabul ederdi; çünkü İsm-i Âzam ile yapılan dua reddolmaz.

Hepimiz biliyoruz ki İsm-i Âzam bütün isimleri içinde barındıran "Allah" ismidir. Mesela; Hz. Îsâ (a.s.), ölüyü diriltirken İsm-i Âzam ile dua etmiş ve **kum bi iznillah:** "Allah'ın izniyle kalk"[17] demiştir.

Peki, biz "Allah" ismiyle böyle dua edersek duamız kabul olur mu? -Tabii ki olmaz; çünkü "Allah" demek öyle kolay bir şey değildir. Allah'ın her bir ismine tek tek iman edersek, hepsi bizim üzerimizde kemale ererse işte o zaman "Allah" deyince bütün isimleriyle beraber "Allah" demiş oluruz.

Evet, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i tanımaktan, ona iman etmekten; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i sevmekten gâfiliz.

[17] Âli İmrân /49

Eğer onun hâlini, ahlakını, imanını, Allah'a yeryüzünde halife oluşunu, rabbine ayna oluşunu, onun gönül aynasında, hayatının her anında rabbimizin güzelliğinin tecelli ettiğini bilmediysek, anlamadıysak onu sevmemiz de örnek almamız da mümkün olmaz.

Bu kadar yetti mi? -Hayır! Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i Kur'ân'dan tanımadan, üzerinde Allah'ın güzelliğinin tecelli ettiğini anlamadan bir de onu çocuklarımıza anlattık, çocuklarımız da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i sadece zahiri olarak anlamaya çalışıp hayal kurdu! Oysaki en yakınları olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i üzerimizde göstermemiz ve onlara rahmetimizle, şefkatimizle, ikramımızla, hidâyet oluşumuzla örnek olmamız gerekirdi!

Her anda nasıl bir kul olduğumuzu, Allah'ın hesabını nasıl yaptığımızı, nasıl secde ettiğimizi, rabbimizi nasıl zikrettiğimizi, tesbih ettiğimizi çocuklarımız bizim üzerimizde görüp şahid olmalıdır. O zaman davet ettiğimiz Kur'ân'a ve resulüne şahid olurlar.

Bizim gücümüz buna yetmeyebilir. Böyle bir durumda bu defa Allah'ın kendisine nimet verdiği bütün kulları örnek olarak onlara göstermeliyiz. Allah'ın kendisine nimet verdiği nebîler bu zamanda olmadığı için onları örnek olarak gösterme imkânımız yoktur. Geriye sıddıklar, şahidler ve salihler kalır.[18] Biz de çocuklarımıza onları örnek göstermeliyiz; yani kim güzel yapıyorsa çocuklarımıza onu örnek gösterip "şu kul gibi" ya da "şu kullar gibi güzel yapman lazım" demeliyiz. Tabii ki büyüdükçe durum değişir; ama mutlaka daha küçükken, Allah'ın nimet verdiği kulları onlara örnek olarak göstereceğiz ki büyüdüklerinde Allah'ın isimlerini bir gönülden alsınlar ve kendi gönüllerindeki isimler açılsın; yani

[18] Nisâ 69

tohum filizlenip yeşersin. İşte, bu yüzden canlı bir örneğe şahid olmaları şarttır.

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **"ey nebî! Muhakkak ki Biz seni (ancak insanlar için) bir şahid, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik. Ayrıca O'nun izni ile (insanları) Allah'a (çağıran) bir davetçi ve nûr saçan bir kandil olarak (gönderdik)."**[19] Seni nûr saçan bir kandil olarak gönderdik, buyurmuştur.

Nûr saçan kandil, bütün âlemi aydınlatır. Bizi de aydınlatmalıdır; ama aydınlatsaydı böylesine karanlıklarda kalmaz, kendi kendimizden mahrum olmazdık. Tam tersine kim olduğumuzu bilir, rabbimizi tanır, ona âbd olmaya, kul olmaya çalışırdık, kardeşlerimizle bir ve beraber olur, kardeş olurduk. Oysa genel itibariyle baktığımızda rabbimize ne kadar âbd olduğumuzu ve Allah'ın hesabını ne kadar yaptığımızı görüyoruz!

İnsan, rabbini tercih edince a'lâ-yı illiyyîn'e, miraca, Arş'a, Sidretu'l Münteha'ya, huzura çıkar. Tercih etmeyince ise hayvandan bile daha aşağıya iner. Bu yüzden Allah, iman etmeyenleri anlatırken **"hayvanlar gibi hatta daha (idrakten yoksun ve) şaşkındırlar"**[20] buyurmuştur. Bu başka bir varlık için geçerli değildir. Melekler zaten nûrdan yaratıldıkları için böyle bir sorumlulukları yoktur. Onlarda nefis olmadığı için isteseler de aşağı inemezler. Onlar sadece rablerini hamd ile tesbih ederler.

Hayvanların da böyle bir sorumluluğu yoktur. Rabbini, kendini tanıma sorumluluğu bir tek insanlar içindir. İnsan dışındaki varlıklar rablerini ne kadar tanıyorsa rablerini o kadar bilirler; ama onların da rablerini tanıma imkânları insanlar üzerindendir. Bu yüzden cinlere cinlerden peygamber gelmez.

[19] Ahzâb /45-46
[20] A'râf /179

Hepsi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmuştur. Önceden de aralarında Yahudi olanlar ve Hristiyan olanlar vardı.

Evet, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bizim için en büyük nimet, en büyük kazanma imkânıdır. Misal; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz miraçtan dönerken bütün melekler onu bekliyorlardı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Cebrail (a.s.)'a *"melekler neden bekliyor"* buyurunca, Cebrail (a.s.) da *"rabbimizi göreni görelim diye hepsi seni bekliyor"* dedi.

Rabbimizi göreni görmek bile kişiyi nûrlandırır, marifetten bir perde açar. Anlaşılsın diye söylüyorum: Mesela; yüze yakın kardeşimiz şu üç ayların başından itibaren yürüyüp huzura vardılar. Bir kısmı huzura kabul edildi ve rabbimizin hitabıyla, selamıyla, rahmetiyle karşılandı. Soracağım tek bir soru vardır: Eğer kardeşlerimiz bizim gibi biriyle karşılaşmasaydı ve manevi yolu yürümeseydi bundan habersiz olmazlar mıydı! Yüz bin tane kitap okusalardı, yüz bin yerde sohbet, vaaz dinleselerdi bile böyle büyük bir nimete kavuşabilirler miydi! Bunu biraz düşünelim! Tabii, elbette ki bu da Allah'ın ikramıdır. İnsan, aklını kullanıp bir Mürşid-i kâmille beraber kazanılan bu nimeti anlamaya çalışmalıdır.

Devamlı söylüyorum: Ben kendimi sadece hizmetçi ve hizmetkâr olarak biliyorum. Eğer rabbim bana "kullarıma güzel hizmet ettin" buyurursa, bu benim için en büyük şereftir ve bu söylediğim tamamen gerçektir, haktır.

O yüzden insanlar için örnek şahsiyetlerin olması lazım. Biz her bir kardeşimizi örnek şahsiyetler olarak görmeyi istiyoruz. Kardeşlerimiz öyle bir hâle gelsinler ki insanlar onlara bakınca "ben de onun gibi bir kul olmak istiyorum" desinler. Aileler, analar, babalar, çocuklarına kardeşlerimizi örnek gösterip "işte senden onlar gibi bir kul olmanı istiyorum. Hepsi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e, canlı Kur'ân'a tabi olmuş; Kur'ân'ın âyetleri,

Allah'ın rahmeti, güzelliği üzerlerinde tecelli etmiş" desinler istiyoruz.

Kendimize rabbimizin layık gördüğü kıymeti, değeri vermeliyiz. Şeytanın, insanları tuzağa düşürdüğü yer insanı değersizleştirmektir. Şeytan sırf insanın secdeye layık olmadığını dedirtmek için insana kin ve nefret tohumlarını eker, insanı kibirlendirir. İnsana zaten kim olduğunu, rabbinin kendisine nasıl bir kıymet, değer verdiğini unutturmuştur. Bu nedenle insan kim olduğunu, rabbinin kendisine yakınlığını bilmez. Bunu bilgi olarak bilse de tatmaz, tadamaz.

Peki, kulun bunu tatmamasının sebebi nedir?

Çünkü ona rabbinin yakınlığını tadan biri gereklidir; ama onu görmek insanda yine bir şeyi değiştirmez. Ebu Cehil de Ebu Leheb de diğer müşrikler de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i görüyordu. Demek ki sadece görmekle iş bitmiyormuş! Görmek için ona bakmak gerekir! Kul, canlı örneğe bakacak ki ondaki Allah'ın güzelliğine şahid olsun, dolayısıyla onu sevsin. Onu sevince gönlü onunla beraber olur. Gönlü onunla beraber olunca da o canlı örneğin gönlündeki aşk, muhabbet, teslimiyet, Allah'ın güzelliği kendisinin gönlüne akar. Dervişin mürşidiyle irtibatı böyledir ve buna rabıta denir. Yoksa rabıta öyle zahiri bir şey değildir.

Mesela; hepimiz Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i seviyoruz. Baktığımızda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e şiir söyleyenler, ilâhi söyleyenler, naat okuyanlar ya da konuşarak "Resulullah (s.a.v.) Efendimiz şöyle güzeldi" deyip onu anlatanlar vardır. Evet, hepsi de doğrudur, hepsi de haktır; ama görmemiz gereken bu değildir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz zaten güzeldir ve aslında onu öven de biz değiliz, Allah, kulları üzerinden onu övüyor.

Asıl görmemiz gereken, övgüye layık olan âlemlerin rabbinin Resulullah (s.a.v.) Efendimiz üzerindeki tecellisidir;

çünkü övgüye layık olan Allah'tır. **Elhamdu lillâhi rabbil âlemin:**[21] "Hamd (övme ve övülme, yarattıklarını rahmetiyle eğiten, büyüten) âlemlerin rabbi olan Allah'a mahsustur." Allah neyi övdüyse bizim de onu övmemiz gerekir. Böyle olmazsa kelimeyi eksik kullanmış oluruz. Eksik olmaması için herhangi birine "güzel" derken ona direkt "güzel" demek yerine, "Allah güzel yarattı" demeli, herhangi bir nimet için de "rabbim bu nimeti yaratıp bana ikram etti" demeliyiz; yani hiçbir şeyi rabbimizden ayrı düşünmemeliyiz. O zaman Allah'ın bizdeki güzelliği zuhur eder ve açığa çıkar.

Bununla beraber her ne olursa olsun rabbimizden başka tarafa dönmememiz lazım. Bu yüzden Allah âyet-i kerimelerde **"(geceleyin) Rabbinin ismini zikret ve (her şeyden sıyrılarak) bütün varlığınla ona yönel."**[22] **"Rabbini tesbih et, Rabbine hamd et,**[23] **Rabbine kulluk yap"**[24] buyurmuştur. Biz de inşallah öyle yapacağız.

Rabbimizin bize indirdiği kitabı, gönderdiği mektubu anlamak için, Kur'ân'ı rabbimizin anlattığı gibi anlamaya çalışmamız şarttır. Bunun da yolu; Kur'ân'a bakarken "bu benim hakikatimdir, beni bana tanıtandır" demektir.

Bir an için Kur'ân'ın bize indirilmediğini farz edelim, acaba ne olurdu! Söyleyeyim: Bütün insanlık karanlığa gömülürdü; çünkü Kur'ân nûrdur,[25] hidâyettir. Kur'ân inmeseydi karanlıkta ne kendimizi ne rabbimizi tanıyabilir ne nereden geldiğimizi ne de nereye gideceğimizi anlayabilirdik. Kur'ân ise bizim için saf nûrdur, hatırlatmadır.[26] Bize unuttuğumuz şeyi hatırlatır. Neyi? -

[21] Fatiha /2
[22] Muzzemmil /8
[23] Hicr /98
[24] Bakara /21
[25] Mâide /15
[26] Hûd /120

Hepimiz rabbimize bir söz verdik; ama sözümüzü unuttuk.[27] Hatta söz verdiğimizden bile haberimiz yoktur. İşte, Kur'ân da bize bizi, rabbimize verdiğimiz sözü hatırlatır. Bundan dolayı Allah, Kur'ân'a "zikir"[28] demiştir.

Şayet Kur'ân olmasaydı, insan olmaktan çıkar, insanlığımızı kaybederdik. Kur'ân ile muhatap olmayanların, iman etmeyenlerin insanlıktan nasıl çıktığını, nasıl canavarlaştığını şu anda dehşetle seyrediyoruz. O kadar ki "böyle bir şey olamaz" diyoruz! Yaptıkları zulümler en vahşi canavarların bile yapmayacağı, akılların alamayacağı şeylerdir. İnsan karanlıkta kaldığı için canavar olur. Zahiri olarak akıllıdır; ama manevi olarak canavardır. Akılları bir de plan yapar, proje yapar, silah üretir. Akıllı canavar!

"Bunlar, apaçık Kitâb'ın âyetleridir. (Resulüm!) Onlar iman etmiyorlar diye (üzüntüden) neredeyse kendini helâk edeceksin!"[29] Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, insanları davet ettiği zaman Allah'a iman etmediklerinde, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz üzülüyordu. Bu da onun âlemlere rahmet oluşundan dolayıydı; çünkü o, mü'minlere karşı rauf ve rahim, bütün insanlara karşı da rahmet sahibidir.[30]

"Biz dilersek onların üzerine gökten bir âyet (mucize) indiririz de ona boyunları eğilip kalır (hemen secdeye kapanarak iman ederler)."[31] Dilersek böyle yaparız; fakat yapmıyoruz. Onların kendi iradeleriyle, tercihleriyle iman etmelerini istiyoruz; yani "üzülme ve kendini bu kadar helâk etme" buyuruyor Allah.

[27] A'râf /172
[28] İnsân /29
[29] Şuarâ /2-3
[30] Tevbe 128
[31] Şuarâ /4

“Onlara Rahmân’dan gelen yeni bir zikir (hatırlatma ve öğüt) yoktur ki (hemen) ondan yüz çevirmesinler.”[32]

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in döneminde nasıl böyleydiyse şimdi de böyledir. Kendilerine Rahmân olan rablerinden yeni bir zikir (hatırlatma) geldiğinde; yani bir âyeti okuduklarında ya da dinlediklerinde ondan hemen yüz çevirirler.

Oysaki Rahmân’dan sana bir zikir gelmesiyle Allah sana rahmet etmeyi diliyor, bu zikirle seni rahmetine, cennete, nûra, Hz. İnsan olmaya davet ediyor. Eğer rabbinin vahyinden yüz çevirir, onu dinlemeye, anlamaya çalışmazsan kâfirlerin, müşriklerin ve münafıkların yaptığı gibi yapmış olursun.

Allah her birimizle tek tek muhataptır. Herkes rabbinin kendisinden ne istediğini ve kendisine neyi öğrettiğini, gün içinde kendisine nasıl tecelli ettiğini, neyle karşı karşıya getirip imtihana tabi tuttuğunu, neyi ikram ettiğini görüp anlamalıdır; yani rabbi ile muhatap olduğunu anlamalıdır. Öyle ki rabbinin zikrinden yüz çevirmesin ve gerekeni yapıp kazansın.

“Andolsun ki onlar (bu Kur’ân’ı da) yalanladılar; fakat kendisiyle alay edip durdukları şeylerin haberleri yakında kendilerine gelecektir.”[33] Allah “onlar alay ettiler” buyuruyor.

Eğer kabul edip iman etselerdi, Allah’ın vahyinden yüz çevirmez, onu yalanlamaz, hemen “rabbim bana ne demiş” deyip anlamaya ve gerekeni yapmaya çalışırlardı.

Evet, hep birlikte Kur’ân ve insanı, Kur’ân’la aramızdaki bağı anlamaya çalıştık.

Allah bizi tefrika yapanlardan; birliği, beraberliği, kardeşliği bozanlardan ve bölünüp parça parça olanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi ipine hep beraber sarılanlardan eylesin. Allah

[32] Şuarâ /5
[33] Şuarâ /6

bizi bir ve beraber eylesin. Şeytana yardım edenlerden eylemesin. Allah bizi âyet-i kerimede **"ey iman (ettiğini iddia) edenler! Allah'ın (onun dininin ve resulünün) yardımcıları olun"**[34] buyurduğu Allah'ın yardımcıları olan kullarından; resulüne yardım edenlerden, vahyini taşıyanlardan ve kitabına hep beraber sımsıkı sarılanlardan eylesin. Allah bizi; rabbini dinleyenlerden, Kur'ân'ın hakikatini, dolayısıyla canlı Kur'ân olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i anlayanlardan, tanıyanlardan eylesin. Allah bizi; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i örnek alanlardan ve emrettiği gibi ona tabi olanlardan eylesin. Allah bizi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yürüdüğü sırât-ı mustakîmde yürüyenlerden ve onun ahlakına bürünenlerden eylesin.

Allah hepinizden razı olsun.

[34] Saff /14

13.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, Kur'ân'la bir olduğumuzu ve onunla bir bağımızın olduğunu öğrenmeye çalışıyorduk.

Bugünkü sohbetimizde nasıl dua etmemiz gerektiğini ve rabbimizin bize duayı nasıl öğrettiğini anlamaya çalışacağız inşallah.

Ramazan ayının ortasına geldik hamd olsun. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Ramazan ayının başı rahmet, ortası mağfiret, sonu da cehennemden kurtuluş ve saadettir"*[1] buyurur. Şu an mağfiretin içindeyiz.

Her şeyi rabbimizden istiyoruz; ama baktığımızda dualarımızın kabul olmadığını görüyor, biliyoruz. Bunun mutlaka bir sebebi olmalıdır.

Peki, bunun sebebi nedir?

Rabbimiz bütün güzellikleri güzel yapanlara ihsan edip ikram eder. Âyetleri okurken buna şahid oluyoruz. Allah, Kur'ân'da her bir peygamberi övmüş, onlara ikram ettiğini buyurmuş ve sebebini de bize beyan etmiştir.

"İşte Biz, muhsinleri (güzellik yapıp güzel olanları) böyle mükâfatlandırırız."[2] **"Güzellik yapanlara güzellik vardır."**[3] Muhsin olanlara; Allah ile, Allah'ın vahyiyle, tecellisiyle güzel

[1] Beyhaki, Şuabu'l-İman, 5/223; Es-Saati, El-Fethu'r-Rabbânî, 9/223
[2] Sâffât /80, 110, 121, 131, Yûsuf /22
[3] Nahl /30

olanlara, rabbini dinleyenlere, güzellik yapanlara böyle muamele eder, ikram ederiz, buyurdu Allah.

Allah her bir peygamber için "onları böyle mükâfatlandırırız" buyurmuştur. Aynı zamanda her bir peygambere "ona selam olsun"[4] demiş, resulleri için de **ve selamun alel murselîn:**[5] "(Gönderilen bütün) Resullere selam olsun!" buyurmuştur.

Bütün mesele; hayatı yaşarken güzel yapmaktır. Biz güzel yapınca bu güzellik bizim için dua olur. Öyle ki duamızı dilimizle söylemesek, sadece gönlümüzden geçirsek bile yeterlidir, duamız makbuldür; çünkü güzel yapıyoruz.

Eğer "dua ettim; ama duam kabul olmadı" diyorsak o zaman bir sorun vardır. Duamızın kabul olması için duamızın bir karşılığının olması gerekir. Allah âyet-i kerimede **"O'na ancak temiz (ve güzel) sözler yükselir, onları da sâlih amel yükseltir"**[6] buyurmuştur. Duamızın makbul olması için sözün güzelinin yanında ona göre amelimizin de olması şarttır. Yoksa duamız Allah'a ulaşmaz. Bunu Allah söylüyor. Ulaşmaz demek; "o benim kabul edeceğim bir dua değildir" manasına gelir. Bu durumda salih amelimiz yoksa; yani duamızın karşılığında güzel bir şey yapmamışsak bilelim ki duamız kabul olan bir dua değildir. Elbette ki Allah bizim için dünyayla ilgili her neyi takdir etmişse onu yine bize verir; ama onu alabilmemiz için de yine dua etmemiz gerekir.

Kardeşlerimiz biliyorlar, otuz seneden fazladır anlatıyor, ulaşabildiğimiz herkesi davet ediyoruz. Sadece Kur'ân'ı anlattığımız ve Kur'ân'dan anlattığımız hâlde hiçbir zaman "bundan sonra bize derviş olmak isteyenleri hemen kabul etmiyorum. Önce gidip Kur'ân'ı baştan sona okusunlar, rablerine

[4] Meryem /15, Saffât /79, 109, 120, 130
[5] Saffât /181
[6] Fâtır /10

cevap versinler, sonra gelip tabi olsunlar" dememiştim. Ama "Âyetlere Göre Genişletilmiş Kur'ân-ı Kerim Meâli" çıkınca bunu söyledim. Böyle söylememin bir sebebi olmalıdır. Herkes "Kur'ân, Allah'tan bize inen iptir, hep beraber ona sarılmamız lazım" diyor mu? -Diyor. "Rabbimizin âyetlerini okuyup anlamaya çalışalım, Kur'ân'dan başka kurtuluş yok" diyor mu? -Diyor. Aynı zamanda birbirine dua edip "Allah bize hidâyet versin. Allah bizi doğru yola, sırât-ı mustâkime hidâyet etsin, Allah bize bir hidâyetçi versin. Allah bize cennetlik amelleri nasip etsin, bizi muhsinlerden ve takvâ sahiplerinden eylesin" diyor mu? -Diyor. Bunu söylemeleri bir işe yarıyor mu? -Yaramıyor! Madem herkes böyle söylüyorsa o hâlde neden kimsenin duası kabul olmuyor? -Çünkü ona göre amelimiz yok da ondan!

Biz de "bütünüyle Kur'ân'a sarılmamız lazım. Bu, Allah'ın ipidir ve Allah'ın emridir" derken, aslında buna göre amelimizin olması gerektiğini biliyorduk. O yüzden de yediden yetmişe herkes rahatça okuyup anlasın diye "Âyetlere Göre Genişletilmiş Kur'ân-ı Kerim Meali"ni hazırladık. İsteyen herkese de Kur'ân-ı Kerim mealini hediye edip gönderiyor, "buyrun, Allah'ın ipine sarılın" diyoruz. Eğer böyle bir amelimiz yoksa, insanlara "Kur'ân'ı oku" diyemeyiz. Belki birinin okuma imkânı veya okuyunca anlama imkânı yoktur. Şayet ona Kur'ân'ı anlayacağı şekilde hazırlayıp hediye edersek, onun da okumasını sağlamış oluruz. Bu durumda sözümüze göre de amelimiz olmuş olur. Böyle olunca "hep beraber Kur'ân'a sarılalım" diyebiliriz. Allah bunu bizden kabul eder; ama bu çabamız olmadan önce öyle söylersek kabul olmayacak bir dua yapmış oluruz.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"doymayan nefisten, fayda vermeyen ilimden, kabul olmayan duadan sana sığınırım ya rabbi"*[7] buyurmuştur. Amelimiz olmadan "herkes Kur'ân'a sarılsın" dediğimizde kabul olmayan bir dua yapmış, daha doğrusu

[7] Müslim, Zikir 73

duayı ağzımızda gevelemiş oluruz. Böyle bir duadan Allah'a sığınmamız gerekir. Hiçbir şey yapmamışız, sonra da "ya rabbi! şunu şöyle yap" diyoruz! İnsan ancak hizmetçisine bunu söyler! Dua böyle yapılmaz, böyle bir dua da kabul olmaz.

Kur'ân bize aynı zamanda nasıl dua etmemiz gerektiğini öğretir. Rabbimiz duayı peygamberler üzerinden zaten bize anlatmıştır. Bir de bizzat rabbimizin bize öğrettiği dualar vardır. **Rabbenâ âtinâ fîd dünyâ haseneten ve fîl âhirati haseneten ve kinâ azâben nâr:**[8] "Rabbimiz! Bize (El Esmâu'l Husnâ'n ile tecelli ederek) dünyada da güzellik ver, âhirette de güzellik ver ve bizi (cehennemdeki) ateş azabından koru!"

Biz de rabbimizin bize öğrettiği şekilde rabbimizden güzellik istiyoruz. Bu güzellik hem dünyada hem de ahirette rabbimizin güzelliğidir ve onun güzelliğiyle güzellik yapmaktır. Güzellik ahirette devam eder; çünkü dünyada kazandığımız güzellik orada da önümüze gelir.

Bir de rabbimizin öğrettiği duayı yaparken "bizi ateş azabından koru" demiştik. Azaplar çeşit çeşittir. Allah, Kur'ân'da bunların ne olduğunu bize beyan etmiştir.

Peki, bu azaplar hangileridir?

Azâbun azîm:[9] "Büyük azap." **Azâbun muhîn:**[10] "Alçaltıcı (rezil edici) azap." **Azâbun elim:**[11] "İç yakan azap"tır.

Azaplar hem dünyada hem de ahirette böyledir. Dünyadaki azap dünyanın faniliği kadardır; ama ahirettekiler ebedidir. Eğer Kur'ân'dan mahrum kalırsak bu üç azabı da kendi kendimize vermiş oluruz.

[8] Bakara /201
[9] Bakara /7
[10] Bakara /90
[11] Bakara /10

Nasıl?

Rabbimizi dinlemediğimiz için önce bize azâbun elim (iç yakan azap) gelir; yani bir şeyi anlamadığımızda, dolayısıyla yanlış yaptığımızda pişman oluruz ve içimiz yanar, bunun sonucunda "keşke şunu yapmasaydım da şöyle yapsaydım" deriz. "Keşke şöyle yapsaydım" dediklerimiz aslında Allah'ın emrettikleridir ve bu istisnasız herkes için geçerlidir. İnsan pişman olduğu her konuda "keşke şunu yapsaydım" derken, aslında "keşke rabbimi dinleseydim" demiş olur. Şayet insan, Kur'ân'ı okumaz, anlamaya ve gerekeni yapmaya çalışmazsa bilelim ki pişmanlığı ve keşkeleri her zaman içini yakar.

Rabbimizi her dinlemediğimizde içimiz yanarken, bir de azâbun muhin (alçaltıcı azap, rezil edici azap)'a uğrar, rezil oluruz. Rabbimizi dinlediğimizde ise aziz olur, şereflenir iz. Rabbimiz bizi şereflendirir. Rabbini dinleyen bir kulun zelil olması, pişman olması, utanması mümkün değildir. Azâbun azîm de diğer azapları içine alan büyük azap demektir. Rabbimizi dinlemezsek ondan mahrum kalarak en büyük azaba uğrarız.

Bakara Sûresi'nin son âyetinde rabbimiz bize duayı nasıl yapacağımızı öğretmiştir. Bakara Sûresi'nin son iki âyeti aynı zamanda rabbimizin miraçta Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e indirdiği âyetlerdir. Allah âyetin sonunda **"bizi affet, bizi mağfiret et, bize merhamet et! Sen bizim Mevlâ'mızsın (sahibimiz ve tek dostumuzsun), artık (nefsimize ve) kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et!"**[12] dememizi buyurmuştur.

Bir genel olarak kâfirler vardır. Allah'a iman etmeyi kabul etmeyenler rablerini inkâr etmiş ve kâfir olmuşlardır. Bir de özel olarak kâfirlik vardır ki gönlümüzdeki her put; yani Allah'ın vahyinin yerine koyduğumuz her şey bizim için karanlıktır,

[12] Bakara /286

küfürdür. Allah da bize "onlara karşı bize yardım et ya rabbi!" dememizi buyuruyor.

Rabbimiz bize nasıl dua edeceğimizi öğretiyorsa manevi olarak vermek içindir.

Va'fuû ânnâ: "Bizi affet." **Vağfir lenâ:** "Bizi mağfiret et." **Verhamnâ:** "Bize merhamet et." **Ente mevlânâ:** "Sen bizim Mevla'mızsın (sahibimiz ve tek dostumuzsun)." Sen bizim velimizsin, dostumuzsun, bize yardım edensin. **Fensurnâ alel kavmil kâfirîn:**[13] "Artık (nefsimize ve) kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et!"

Rabbimiz kendisiyle nasıl konuşacağımızı bize öğretiyor. "Sen bizim rabbimizsin, sen bizim Mevla'mızsın" deyince Allah'ın isimleriyle ona dua etmiş oluruz. Allah bununla ilgili olarak âyet-i kerimede **"(resulüm!) de ki: (Rabbinize) İster Allah diye dua ed(ip yalvar)ın ister Rahmân diye dua ed(ip yalvar)ın. Hangisiyle dua ed(ip yalvar)ırsanız (yalvarın), çünkü El Esmâu'l Husnâ (en güzel isimler) O'nundur"**[14] buyurmuştur.

Bu durumda rabbimizden isterken onun isimlerini zikrederek istememiz lazım. Allah neyi istememiz gerektiğini de bir bir beyan edip örneklerle anlatmış ve bize tekrar tekrar açıklamıştır. Hâl böyleyken duamızın neden kabul olmadığını anlamamız ve kabul olmayacak bir duayı boşuna yapıp rabbimize işini öğretmeye kalkışmamamız gerekir.

Allah bize nasıl dua edeceğimizi öğreterek "kulum benle sen işi beraber yapacağız. Sen önce gerekeni yapacaksın, sonra da 'ya rabbi! Ben üstüme düşeni yaptım, artık takdir senindir, senden şunu istiyorum' diyeceksin. Sen biraz kıpırda, elinden geleni yap,

[13] Bakara /286
[14] İsrâ /110

gerisini benden iste, kalanını ben yapacak ve duanı kabul edeceğim" buyuruyor.

Unutmamamız lazım ki hayat bir imtihandır ve Allah bizim tüm imtihanları kazanmamızı istiyor. İşte, Kur'ân imtihanı nasıl kazanacağımızı, Allah dilemeden, takdir etmeden, ikram etmeden hiçbir şeyin olmayacağını bize öğretir, beyan eder.

Dünya ile ahireti birbirinden ayrı tutmak gerekir. Ebedi hayatımız için manevi olarak her neyi istersek Allah onu mutlaka kabul eder ve bize ikram eder; çünkü Allah'ın bu konuda vaadi vardır; ama aynısı zahiri olarak dünya için geçerli değildir. Dünya bir imtihan yeridir. Allah da imtihan gereği olarak bize farklı farklı muamelelerde bulunur. Yeri gelir celâli tecelli eder, yeri gelir cemâli tecelli eder; yani hayatı yaşarken bazen nimet gelir, bazen de sıkıntı, musibet, hastalık gelir. Her ne kadar dünya için böyle olsa bile yine de dünya için de yarısından fazlası duaya tabidir. Bunları; Kur'ân'ı dua kitabı olarak görenler olduğu için özellikle anlatıyorum.

Artık nasıl dua edeceğimiz net bir şekilde anlaşılmalıdır. Misal; biri öldüğünde "gidelim mezarlıkta Yasîn okuyalım, onun için hatim indirelim, zikir toplayalım, ona hediye edelim ki affolsun, mağfiret olsun, cennete girsin" denilir. Oysaki böyle bir şey yoktur. Allah, Kur'ân'ı bize indirmiştir, bizim de rabbimizin öğrettiği, anlattığı gibi dua etmemiz gerekir.

Söyledim: Duamızın kabulü için öncelikle gerekeni yapmamız şarttır. Örnek vermek gerekirse; biri için hidâyet istiyorsak onun için gerekeni yapmamız lazım. Gerekeni yapmadan "ya rabbi! Falancaya hidâyet ver" demek insanı utandıran, edebe aykırı olan, çok ayıp bir duadır. Önce bir kul olarak biz elimizden geleni yapıp ona hidâyeti taşıyacağız sonra ona hidâyeti vermesi için de rabbimize dua edeceğiz. Ya da diyelim ki hastayız; ama sebeplere sarılıp ilaç almıyor, tedavi

olmuyoruz. O hâlde “ya rabbi! Bana şifa ver” dersek, edebe aykırı olan, kabul olmayan bir dua etmiş oluruz. Önce tedavi olacak, ilaçlarımızı kullanacağız, elimizden gelen her şey bittikten sonra “ya rabbi! Bana şifa ver” diyeceğiz. Böyle yapınca rabbimiz duamızı kabul eder ve bize şifayı ikram eder; çünkü sadece gerekeni yapılan dualar makbuldür. Geri kalan her konuyu artık buna göre anlamamız lazım.

Aynısı manevi dualar için de geçerlidir. Şu an hep beraber manevi bir yol yürüyoruz. “Ya rabbi! Nefsimin temizlenmesini, tezkiye olmasını, sana veli bir kul olmayı istiyorum” diye dua ettiğimizde yapmamız gereken şeyler vardır. Bunlar; rabbimizi dinlemek, zikretmek, tesbih etmek, hamd etmek ve rabbimize boyun bükmektir. Bunları yapıp “sen benim rabbimsin ben de senin âbdinim, kulunum. Ben sana âbd olmak istiyorum ya rabbi! Senin sevdiğin, razı olduğun gibi resulüne tabi olmak istiyorum. Ahlakım ona benzesin, gönül itibariyle resulünle beraber olmayı, peygamberlere arkadaş olmayı istiyorum. Bu yüzden onların iman ettiği gibi iman etmeye, teslim oldukları gibi teslim olmaya, amel ettikleri gibi amel etmeye, sabrettikleri gibi sabretmeye çalışıyorum. Senin rızanı kazanmak için her imtihan karşısında hem sabrediyor hem de gerekeni yapıyorum, karşılığında ise senden senin yakınlığını, dostluğunu, cemalini istiyorum” diye dua etmemiz gerekir. Bu şekilde çaba, gayret gösteriyorsak nefsimiz tezkiye olsun diye dua edelim; ama çabamız yoksa bunu istemeyelim; çünkü ayıp olur, edebe aykırı olur.

Evet, rabbimiz bize duayı öğretmiştir. Hayat da baştan sona duadır ve insanın duadan başka hiçbir gücü yoktur. Dediğim gibi: Çabanın olmadığı, sadece dil ile yapılan duayı Allah kabul etmez, öyle bir dua da huzura çıkmaz; çünkü güzel sözler rabbimize söylediğimiz sözlerdir ki onları ancak salih amel ulaştırır. Bu durumda duayı hem dilimizle hem bütün gönlümüzle hem de

amelimizle yapmamız şarttır. Bu üçü bir araya gelince, yaptığımız dua kabul olacak bir dua olur.

İnsanlar arasında bir de "şu sûreyi okursan bu kadar sevap kazanırsın. Bu sûreyi okursan Allah sana cennette şu kadar köşk verir. Şu sûrenin şu bölümünü okursan rızkın şöyle açılır" ya da "şu sûre bütün hastalıklara şifa verir" diyerek tavsiye edenler vardır. Bunlar da edebe aykırıdır. İnsan akıl sahibi olarak düşününce doğruyu anlar. Şöyle bir düşünelim; madem sûre okumakla her şeyi kazanıyorsak o zaman neden çalışıyoruz? Peygamberler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz neden gece gündüz çaba gayret sarf etti, her türlü sıkıntıya katlandı? Sahabeler neden her türlü işkenceyi gördüler, savaştılar, şehid oldular, yaşadıkları onca eziyete rağmen Allah'a davet ettiler? Yetmedi, Allah'ın vahyini insanlara ulaştırmak için dünyanın her tarafına dağıldılar. Onlar da oturup bu sûreyi okusaydılar zaten kazanırlardı! Neden bu kadar zahmet çektiler! Böyle söyleyenler **"muhakkak ki Allah, mü'minlerden canlarını ve mallarını, kendilerine mutlaka (vereceği) cennet karşılığında satın almıştır"**[15] âyetini acaba hiç okumadılar mı! Aslında okudular, okuyorlar da; ama işlerine gelmiyor! Hatta bilmelerini bir kenara bırakalım, "bu âyet bizim için değildir" diyorlar! Peki, hangisi sizin içindir! Kendi kendinize öğrettiğiniz din mi sizin içindir!

Bazıları da "kim Asr Sûresi'ni okursa Allah onu önder eder, imam kılar" derler. Doğrudur, Allah onu imam kılar; ama Allah'ın âyetlerine iman eder, her türlü sıkıntıya, musibete, belaya sabrederse Allah onu imam kılar. Önder olmak için iman etmek ve sabırlı olmak şarttır.[16] Birinde sabır yoksa, tevekkül yoksa, âyetlere iman yoksa, hatta imanın, sabrın ne olduğunu bile bilmiyorsa sırf Asr Sûresi'ni okudu diye Allah onu imam kılmaz. Böyle bir şey yoktur.

[15] Tevbe /111
[16] Secde /24

Evet, Kur'ân'ı okurken Allah'ın ne dediğini anlıyoruz; ama bir de Allah'ın âyetlerde ne demek istediğini anlamamız gerekir. Allah'ın ne demek istediğini anlamak için de hikmete ihtiyacımız vardır. Eğer Allah bize hikmet vermemişse mutlaka hikmet ehlinden âyetin hikmetini; yani Allah'ın muradını, ne demek istediğini anlamaya, öğrenmeye çalışmamız gerekir.

"(Allah) Hikmeti dilediğine (bu uğurda çalışıp gereğini yapana) verir. Kime de hikmet verilirse elbette (ona) pek çok hayır verilmiş demektir. Ancak gönül (ve akıl) sahiplerinden başkası (bunu düşünüp) öğüt almaz."[17] Allah "ona pek çok, pek büyük hayır verilmiştir" buyurduysa bu nimetin ne kadar büyük olduğunu buradan hesap etmemiz lazım.

Hikmet sahibi bir kul her hâlükârda Allah'ın ne demek istediğini anlar. Bu da onu marifetullaha; yani rabbini tanımaya götürür. Kul, rabbini tanıdıkça bu marifeti de beraberinde aşkı, muhabbeti getirir, dolayısıyla rabbini tanıdıkça, anladıkça sever, âşık olur, iman eder ve onun sevgisine layık olur.

Unutmamamız lazım ki bu âleme rabbimizi tanımaya gelmişiz. Diğer bütün varlıklar insan üzerinden rablerini tanır, anlarlar. İnsan ise rabbinin kendisine yaptığı vahiy üzerinden rabbini anlar, tanır. Bu yüzden insan tüm varlık için en ön saftadır, tabir-i caizse bütün varlığın göz bebeği mesabesindedir.

Peki, insanın bu kıymeti, değeri nereden gelir?

Allah bu değeri insana fıtrat itibariyle vermiştir. Âyetleri okurken Allah'ın insanı nasıl tanıttığını gördük. **Fıtratallâhilletî fataran nâse aleyhâ:**[18] "O ki Allah'ın fıtratı (El Esmâu'l Husnâ'sı)dır ve (Allah) insanları bu (fıtrat)a göre yaratmıştır." Allah insanı kendi fıtratı üzere yaratmıştır. Allah'ın fıtratı El Esmâu'l

[17] Bakara /269
[18] Rûm /30

Husnâ'sıdır. Bütün güzelliklerin kendisinde tecelli ettiği rabbimiz insanı da bu fıtrat üzere yaratmıştır.

"İşte Biz, muhsinleri (güzellik yapıp güzel olanları) böyle mükâfatlandırırız."[19] Rabbimiz bunu peygamberleri için söylüyor.

Allah, peygamberleri bize örnek olarak gösterip "senden istediğim tek şey; güzel yapmandır" buyuruyor. Onun için Allah âyet-i kerimede **"O, hanginizin daha güzel amel edeceğini imtihan etmek için ölümü ve hayatı yaratmıştır"**[20] buyurmuştur. Güzel yapmayı Kur'ân'dan, Allah'ın kitabından öğreniriz. En ufak bir şekilde bile Kur'ân'a ters düştüğümüzde güzel yapmamış ve güzelliği kaybetmiş oluruz.

Bizim için en hayırlı olan, güzel olan, rahmet olan kelam, Allah'ın kelamıdır. Bize ikram olacak ve ikramı kazandıracak olan da yine Allah'ın kelamı Kur'ân'dır. Allah'ın kelamına, Kur'ân'a sarılmadıkça asla hidâyeti bulamayız. **"Muhakkak ki Allah'ın hidâyeti, hidâyetin ta kendisidir."**[21] **"Kim Allah'ın hidâyetinde ise asıl hidâyette olan odur. Kim de dalâletteyse işte hüsrana uğrayanlar onlardır."**[22] Biri hidâyette değilse yolunu şaşırmıştır, dalâlettedir ve kaybetmiştir. Bununla beraber hüsrana uğramış ve kendine yazık etmiştir.

Ümmetin kaybetmesinin sebebi Kur'ân'ı muhacir bırakıp terk etmesidir; yani Kur'ân'dan uzak durduğu, onu okumadığı, anlamadığı, dinlemediği, ciddiye alıp iman etmediği, "rabbimin vahyi benim için olmazsa olmaz olandır" demediği için genel olarak kaybetmişiz.

Evet, Allah, insanı yaratmış ve dünyaya gönderirken ondan söz almıştır. Bir kitap, bir mektup göndererek de ne yapması, nasıl

[19] Sâffât /80, 105, 110, 121, 131
[20] Mulk /2
[21] En'âm /71
[22] A'râf /178

yapması, hayatı nasıl yaşaması gerektiğini ona bir bir anlatmıştır. Buna rağmen eğer "Kur'ân bana lazım değil" dersek, rabbimizi unuturuz, unuttuğumuz için de bu âlemde kayboluruz. Allah âyet-i kerimede **"Allah'ı unutan ve bu yüzden (Allah'ın da) onlara kendilerini unutturduğu kimseler gibi olmayın"**[23] buyurmuştur. Kim Allah'ı unutursa Allah da ona onu unutturur.

Baktığımızda kendimizi unutmuş, kaybolmuşuz. Nerede olduğumuzu, kim olduğumuzu bilmiyoruz! Kendini; aklını kaybedenler, aklını kullanmayanlar ve hakikatinin farkında olmayanlar bilmez. Kur'ân'ı okumayanlar, rabbinin kendisine ne vahyettiğini anlamak istemeyenler hakikatinin farkında değildir. Bu nedenle Kur'ân yoksa insan da yoktur. İnsan, Allah'ın âyetleriyle ne kadar muhatap olduysa, iman ettiyse, rabbini dinlediyse, rabbiyle konuştuysa o kadar insandır. Bundan dolayı Allah, âyetlerini dinlemeyenler için **"işte bunlar hayvanlar gibi hatta daha (idrakten yoksun ve) şaşkındırlar."**[24] Âyetlerinden kaçanlar için ise **"hâl böyle iken onlara ne oluyor da aslandan ürküp kaçan yaban eşekleri gibi (insanlık için ancak bir) Zikir (öğüt ve hatırlatma olan bu Kur'ân)dan yüz çevirip kaçıyorlar."**[25] Yani "yaban eşekleri" buyurmuştur.

"Eğer Biz dileseydik kesinlikle onu, o (verdiğimiz âyet)lerle yüceltirdik; fakat o, (dünya denilen) yere saplan(ıp kal)dı ve (nefsinin) hevâsına tabi oldu. Onun misali (tıpkı) köpeğin misali gibidir; onun üzerine varsan da (sana) dilini sarkıtıp solur, onu (kendi hâline) bıraksan da (sana) dilini sarkıtıp solur. İşte, âyetlerimizi yalanlayan kavmin durumu böyledir. Şimdi onlara bu kıssayı anlat, umulur ki onlar (enine boyuna düşünüp bunu)

[23] Haşr /19
[24] A'râf /179
[25] Muddessir /49-51

tefekkür ederler."[26] Allah bize kendisini dinlemeyenlerin hâlini beyan ediyor.

"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Allah'a ve resulüne itaat edin ve (âyetleri size talim ettiren resulümüzü) işittiğiniz hâlde ondan yüz çevirmeyin! Sakın (resulümüzü dinleyip duymazdan geldikleri ve onu hakiki manada) işitmedikleri hâlde 'işittik' diyenler gibi de olmayın!"[27] Yani "işitmemiş, dinlememiş, okumamış; ama sanki okumuş, dinlemiş gibi yapanlar gibi olmayın! Beni dinleyin, sizi yaratan, size kendinden varlık veren, size rızkınızı veren, sizi varlıkta tutan, kendine davet eden benim. Kendinizi başıboş zannetmeyin, 'ben biliyorum' demeyin. El Alîm olan sizin rabbinizdir ve sizin sadece ondan öğrenmeniz lazım."

Öğrendiğimiz her şeyi Kur'ân'dan ve canlı Kur'ân olan resulünden öğrenmemiz gerekir. Yalnız, bu konudaki tercih tamamen insanındır. İnsan ya rabbini dinler, rabbinin davetine icabet eder, başkalarını da Allah'a davet eder ya da nefsini, şeytanı dinler ve insanları nefsinin isteklerine, dünyaya davet eder. Allah da bize "ben seni davet ediyorum, sen de beni davet et" buyuruyor.

"(Resulüm!) Kullarım sana Benden sorar(lar)sa (söyle onlara), 'muhakkak ki Ben Karîb (ismimle herkese ve her şeye çok yakın)ım. Bana dua ettiği vakit dua edenin duasına icabet ederim. O hâlde (onlar da) Benim (kulluk davetime) icabet etsinler ve Bana iman etsinler ki rüşdlerine (manevi olarak kemâlâtlarına) ersinler."[28] Allah bu âyette dua kelimesini kullanır; ama dua ve davet beraberdir. Yani **"**ben sizin duanıza, davetinize icabet ederim. Siz de benim davetime icabet edin, benim davetime icabet bana iman etmenizdir" buyurdu Allah.

[26] A'râf /176
[27] Enfâl /20, 21
[28] Bakara /186

İman; Allah'ı, Allah'ın kelamını, vahyini, sözünü sevmektir. Biri Allah'a "seni seviyorum ama sözünü sevmiyorum" derse Allah bunu kabul etmez. Öyleyse Allah'ın davetine icabet etmek demek; onun kelamını okuyup sevdiği, emrettiği gibi yapmak ve razı olduğu gibi olmaktır.

Allah hangi âyette bizden nasıl yapmamızı istiyorsa, o konuyla ilgili bir imtihana tabi tutulunca, âyete uyup gerekeni yaptığımızda rabbimize olan sevgimizi ispatlamış ve onun sevgisine layık olmuş oluruz. Aslında bizi seven Allah'tır. Bu yüzden iman "ben Allah'ı seviyorum" demek değildir, Allah'ın bizi sevmesidir. Allah'ın bizi sevmesi de bizim rabbimizi ciddiye almamıza, dinlememize ve emrine itaat etmemize göredir. Allah bizim için her neyi buyurmuşsa bizim için onu seviyordur. Eğer rabbimizi dinlemezsek "senin benim için sevdiğini ben sevmiyorum ya rabbi" demiş oluruz ki böyle olunca da rabbimizi ilah olarak, hâlık olarak, rab olarak kabul etmemişiz demektir. Rabbimizi dinlemek işte bu kadar ciddi ve önemli bir meseledir.

Zaten baktığımızda rabbimizi dinlemediğimiz için genel olarak Kur'ân'dan, rabbimizden, hakikatimizden mahrum kaldık, dolayısıyla insanlığımızı kaybettik ve insan olmaktan mahrum olduk! Oysaki rabbimizi dinleseydik, rabbimizin güzelliği, âyetleri üzerimizde tecelli etseydi kâmil bir insan olurduk.

Kâmil insan; Allah'ın isimlerinin, güzelliğinin üzerinde tecelli ettiği, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e, peygamberlere benzeyen, Allah'ı seven, Allah için seven, varlığa rahmet eden, rahim olan, ikram eden, kerim olan, hâlim olan, manevi olarak da hidâyetçi olan, insanları cennete davet eden ve cennet yolunda yardım eden biridir. Böyle bir insan Hz. İnsandır! Rabbimizin bütün güzellikleri kâmil insanda görünür. Kur'ân'ı dinlemeyen, Allah'ın âyetlerinin üzerinde tecelli etmediği biri ise yarım yamalak bir insandır. Biraz insan, biraz da hayvan gibidir. Kızınca başka bir varlık olur, insanları eleştirir, çekiştirir, yerer. İnsanlara köpek gibi

havlar. Böyleleri dünyadayken imtihanda olduğunu unutmuştur, bu nedenle dünyaya, çamura saplanmıştır ve çamur içinde bocalayıp durur.

İnsanın bu çamurdan çıkmasının tek yolu; Allah'ın ipine sarılmakla mümkündür. Kul, Allah'ın ipine sarılınca melekut âlemine varır, melekler gibi olur, meleklerin secde ettiği varlık olur ve rabbine gider. İşte, insan budur.

Evet, bunun için yapmamız gereken şey; rabbimizden istemektir; ama isterken duamızın gereğini de elimizden geldiği ve gücümüzün yettiği kadarıyla yapmaya çalışmaktır. Allah âyet-i kerimede **"Biz hiç kimseye gücünün yettiğinden başkasını yüklemeyiz"**[29] buyurmuştur. Allah hiçbir zaman kulundan yapamayacağı bir şeyi istemez. Allah bu âyetle bize "sen sadece gücün ne kadarsa o kadar kıpırda; ama kıpırdarken mutlaka tavrını ortaya koy ve senin için takdir ettiğimi takdir et. Senin için istediğimi kendin için iste, ben kendi hayatınla ilgili takdiri sana vermişim, sen de takdirini ortaya koy. Gerisini seninle beraber yapacağız" buyurur.

Neden rabbimizin, kuluna verdiği değeri anlatırken "işi Allah ile beraber yaparız" diyorum?

Çünkü Allah'ın, kulunu nasıl ciddiye aldığını anlamamız gerekir. İşi yapan da bize ikram eden de şeref veren de Allah'tır. İşi rabbimizle beraber yapıyoruz. Allah bize imkân verip "haydi kulum, şöyle yap" buyurmuştur. Mesela; Allah kime, nereye vereceğimizi âyetlerinde beyan etmiş ve "fakire, yoksula, yolda kalmışa ver" buyurmuştur.[30] Biz de onun emrettiği gibi yapıp kullarına ikram edince, bize "sen verdin" buyurur.

Âyetleri özellikle söylemiyorum ki kendimiz Kur'ân'ı okuyalım ve okuduğumuz her âyette rabbimize cevap verelim;

[29] Mu'minûn /62
[30] Tevbe /60

çünkü her âyeti okuduğumuzda imanımız artmalıdır. Allah âyet-i kerimede **"mü'minler ancak o kimselerdir ki Allah zikredil(ip anıl)dığı zaman (haşyet ve muhabbetle) kalpleri titreyen, kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğunda imanlarını (Allah'a olan haşyet ve muhabbetlerini) arttıran ve yalnız Rabblerine tevekkül eden kimselerdir"**[31] buyurmuştur. İmanımız artınca rabbimize olan tevekkülümüz artar, dolayısıyla Allah'a bütünüyle tevekkül ederiz.

Peki, Allah'a tevekkül edenler kimdir? -Tabii ki Allah deyince, Allah zikredilince kalpleri ürperenlerdir; yani imanımız artınca hem rabbimize olan tevekkülümüz artar hem de Allah zikredilince kalpleri ürperenlerden oluruz.

Evet, duayı nasıl anlamamız gerektiğini rabbimizin bize öğrettiği, anlattığı şekilde öğrenmeye çalışıyorduk.

Kur'ân, rabbimizin bize duayı öğrettiği kitaptır; ama zannettiğimiz gibi bir dua kitabı değildir. Allah bize "sana anlattığım gibi dua etmediğin takdirde edebe aykırı bir dua yapmış olursun, ben böyle bir duayı kabul etmem" buyuruyor. Biz de bu sohbetimizde edebe aykırı duanın ne olduğunu, bununla beraber duanın nasıl kabul olacağını ve rabbimizin bize duayı nasıl öğrettiğini anlamaya çalıştık.

Kur'ân ve İnsan sohbetlerine başlarken Kur'ân'ı anlatan âyetleri okuyacağımızı söylemiştik. Ramazan ayının yarısına geldik; ama Kur'ân ile ilgili âyetlerin sadece bir kısmını anlatabildik. Biz sohbetleri yaparken kardeşlerimizin nasıl tefekkür edeceklerine dair kapı açıyoruz. Kardeşlerimiz de artık Kur'ân ile ilgili âyetleri okuduklarında her âyetin aslında kendilerini anlattığını ve rablerinin bire bir özel olarak kendileriyle konuştuğunu bilerek okurlar ve buna göre dikkat ederler inşallah.

[31] Enfâl /2

Okumadan olmaz. Hani insan sevmediği biri için "onun yüzünü görmeyi, sesini duymayı istemiyorum" der ya, diliyle söylemese bile gönlü öyle söyler. Eğer rabbini görmek istemiyorsan; yani her yerde, her anda ona şahid olup şehadet etmeyi, rabbinle muhatap olmayı istemiyorsan "onu görmeyi, sesini duymayı istemiyorum" demiş olursun. Oysaki ne yana dönersen dön, rabbinin vechi, güzelliği oradadır.[32] Her işi takdir eden Allah'tır, o dilemeden hiçbir şey olmaz. Eğer bu güzelliği, Allah'ın takdirini görmeyi istemez, "falanca şöyle yaptı, onun için böyle oldu" dersen rabbini görmek istemiyorsun demektir.

Madem her şeyi başkası yapıyor, o zaman Allah ne yapıyor! Senin hayatında Allah yok mudur! Rabbimiz böyle mi öğretti! Tabii, rabbini dinlemezsen böyle zannedersin! Her anda rabbinle muhatap olduğunu bilmeden hareket etmek onu görmeyi istememektir! Bu şekilde baktığında herkese ilâhlık vermiş ve herkesi Allah'a şirk koşmuş olursun.

Unutmamamız lazım ki her sebebin arkasında sebebin sahibi olan Allah vardır. O dilemeden hiçbir şey olmaz. Onu görmeye çalışır, aklını Kur'ân'ın nûruyla kullanıp anlamaya çalışırsan onun kudretine şahid olursun. Gözün görebilmesi için nasıl ki ışık lazımsa aklın, gönlün görebilmesi için de Kur'ân gerekir. Kur'ân'sız hakikati göremez, anlayamaz, rabbine şehadet edemezsin; yani şehadetin sadece dilinde olur.

Biri "eşhedu en lâ ilâhe illallah" dediğinde "ben şehadet ederim (şahidim) ki Allah'tan başka ilâh yoktur" demiş olur. O zaman kendisine "söyle bakalım, Allah'a nerede şahidsin" diye sorduğumuzda buna cevap vermesi gerekir.

Peki, kelime-i şehadet getiren bir kul bu soruya nasıl cevap vermelidir?

[32] Bakara /115

"Her anda, afakta ve enfüste hem kendi üzerimde hem de dışarıda, gözümün gördüğü her yerde rabbimin kudretine, yaratmasına, rahmetine, nûruna, emrine, takdirine, hükmüne şahidim ki Allah dilemeden hiçbir şey olmaz. Bu yüzden gözümü, gönlümü ondan ayırmıyorum. Rabbimin emrettiği gibi elimden geleni yapıyor ve her şeyi rabbimden istiyorum. Zaten benim gücüm bu kadardır. Rabbim bana 'vesileye sarıl' buyurmuştur, ben de vesileye sarılıyorum. Biliyorum ki benim vesileye sarılmamla bir şey olmaz, onu yapacak, yaratacak, takdir edecek olan Allah'tır, ben sadece rabbimin benden istediği üzere duamı yapıyorum" demelidir. Böyle değilse şahid olmamıştır.

"Tâ. Sîn. Bunlar Kur'ân'ın ve apaçık bir kitabın (Levh-i Mahfuz'un) âyetleridir. Mü'minler için bir hidâyet ve bir müjdedir."[33] Allah'ın Levh-i Mahfuz'dan indirdiği bu Kur'ân iman edenler için hidâyettir, müjdedir. Kur'ân yoksa hidâyet yoktur, Kur'ân yoksa müjde yoktur! Bu, Kur'ân yoksa Allah seni sevindirmez demektir.

Kur'ân bir tek mü'minler, iman edenler için hidâyet ve müjdedir; çünkü iman edenler rablerini dinler, hidâyete, müjdelenmeye ve sevilmeye layık olurlar. Allah bu mü'minlerin kim olduğunu da beyan ediyor. **"(Mü'minler) O kimselerdir ki namazı ikâme ed(erek her anda Allah'ın huzurunda durmaya çalış)ırlar, zekâtı ver(erek nefislerinin cimriliğini temizl)erler ve onlar âhirete kesinkes (görüyormuşçasına) inanırlar."** Yani iman ederler. Âyet devam ediyor: **"Muhakkak ki Biz, âhirete iman etmeyenlerin amellerini kendilerine süslü gösterdik, bu yüzden onlar (dünyada) bocalayıp dururlar. İşte onlar öyle kimselerdir ki azabın en kötüsü onlarındır ve âhirette en çok hüsrana uğrayacak olanlar da onlardır."**[34]

[33] Neml /1-2
[34] Neml /3-5

Rabbini dinlemeyenler, ondan yüz çevirenler, rabbinin huzurunda durup namazı ikame etmeyenler, temizlenmek için zekâtı vermeyenler, görüyormuşçasına ahirete iman etmeyenler; yani her anda ahiretin hesabını yapmayanlar ahirette en çok hüsrana uğrayacak olanlardır.

"(Resulüm!) Muhakkak ki bu Kur'ân Hakîm, Alîm (her işinde hikmet ve hayır olan, her şeyi ve herkesi bilen Allah) tarafından sana ilka edil(ip gönlüne indiril)mektedir."[35] Bu Kur'ân, hakîm ve âlim olan Allah tarafından sana indirilmiş, gönlüne ilka edilmiştir.

İnsan, Kur'ân'ı okuyup rabbini dinleyince âlim ve hakîm olur; hem rabbinin öğretmesiyle bilir, anlar hem de hikmet sahibi olur ve eşyanın hakikatini, rabbinin muradını öğrenir.

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"Ve bana Kur'ân'ı tilavet etmem (okuyup yaşamam ve okutup yaşatmam emredildi).' Artık kim hidâyete ererse ancak kendisi için hidâyete ermiş olur." "Kim de dalâlete düşerse ona da de ki: Ben ancak uyarıcılardanım."**[36] Ben sizi sadece Kur'ân ile uyarıyorum, artık tercih sizindir.

Rabbimizin emri; Kur'ân'ı okumak, okutmak ve okuyup emrettiği gibi yaşamaktır. Böyle yapanlar Allah'ın hidâyetiyle, Kur'ân ile hidâyete ermiştir. Yüz çevirenler ise dalâlete düşmüştür.

Ne kimse kimsenin yerine iman edebilir ne de kimse rabbini dinlemek istemeyen birine hidâyetçi olabilir, yardımcı olabilir; çünkü Allah onu özel olarak muhatap almış ve ona kıymet, değer verip onunla konuşmuştur. Buna rağmen o kişi rabbini dinlemiyorsa kimse ona yardımda bulunamaz. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e

[35] Neml /6
[36] Neml /92

“(resulüm!) sen sevdiğin kimseyi hidâyete erdiremezsin; fakat Allah dilediğini (hidâyete ermek isteyeni) hidâyete erdirir ve o, hidâyete erecek olanları en iyi bilendir”[37] buyurmuştur. Hidâyeti verecek olan benim. Kulum beni tercih ettiyse onu tercih ederim. Ne zaman ki o beni tercih etti o zaman kuluma hidâyet olur, rahmet olursun; ama beni kabul etmediyse sen ona hidâyeti veremez, onu kurtaramaz, cennete taşıyamazsın, buyuyor Allah.

“Ve (yine) de ki: Hamd, Allah’a mahsustur. O, size âyetlerini gösterecek ve siz de onlara arif olacaksınız (onları iyice idrak edip kıyamet günü bir mazeretiniz kalmayacak). Ve senin Rabbin, yaptıklarınızdan gâfil değildir.”[38]

Rabbimiz her bir kuluna âyetlerini gösterir. Âyet; mucize demektir.

Âyet nasıl bir mucizedir?

Âyet, rabbimizi gösteren bir mucizedir. Varlıktaki her şey bir mucizedir ve bize sahibimizi, yaratanın kudretini, rahmetini, kullarına olan sevgisini, muhabbetini gösterir, bizi kendine davet eder. Biz de ya bu varlık içinde çamura, dünyaya saplanır, onun içinde kayboluruz ya da rabbimizi dinler, hep beraber rabbimizin ipine, Kur’ân’a sarılıp rabbimize gideriz.

Herkes kendi tercihini kendisi yapar. Hiç kimse kimseyi ne cennete ne de cehenneme taşıyabilir. Bununla beraber kimse kimseye ne iman ettirebilir ne de kimseyi küfre götürebilir. Kimse kimsenin gönlüne müdahale edemez; çünkü gönül insanın kendi elindedir, bedeni de ona aittir. Diğer bir ifadeyle beden insanın vücut ülkesidir, gönül de onun manevi olarak yaşadığı âlemidir.

[37] Kasas /56
[38] Neml /93

Allah âyet-i kerimede **“(resulüm!) Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik”**[39] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz her bir insana gönderilmiştir, bu yüzden Allah her bir insan için “âlem” buyuruyor. Bu manevi âlemin bir de vücut ülkesi vardır ki kul bu ülkesini Allah’ın emriyle, hükmüyle, Kur’ân ile idare etmelidir.

“Kim Allah’ın indirdiği (hükümler) ile hükmetmezse, işte onlar kâfirlerin ta kendileridir.”[40] Kâfirlerden olmamak için kendimize, evimize, ailemize, çocuğumuza, iş yerimizdekilere Kur’ân’ın hükmüyle hükmetmemiz şarttır. Eğer birbirimize Allah’ın hükmüyle hükmetmezsek kâfir olmuş, hakikati örtmüş, kendimizi rabbimizin âyetlerinden perdelemiş, zalim olmuş ve kendimizi cehalet karanlığında gömmüş oluruz.

Herkes Allah’ın hükmüyle hükmedip etmediğine bakmalıdır. Biri Allah’ın hükmünü bilmiyorsa Allah’ın hükmüyle hükmedemez, dolayısıyla tamamen karanlığa gömülür, dünyaya saplanır ve çamurda kaybolur. Böyle birinin işi, gücü, derdi sadece dünya olur, para olur, iş olur. Hâlbuki ölüm vardır. Rabbin seni huzuruna davet edecek! Eğer rabbini unutur, dünyaya saplanıp kalırsan nasıl hesap vereceksin! Rabbin seni huzuruna aldığında “ya rabbi! Ben bilmedim, anlamadım” mı diyeceksin! Allah’ın böyle bir mazereti kabul edeceğini zannediyorsan yanılıyorsun. Allah, Kıyamet günü kimseden mazeret kabul etmez; çünkü kullarına her şeyi öğretmiş ve “haberim yoktu” dememeleri için ihtiyacı olan her şeyi kullarına tek tek haber vermiştir.

“Andolsun ki Biz, sözü (vahyi) onlar için peş peşe ulaştırdık ki belki tezekkür ederler (düşünüp öğüt alırlar).”[41]

[39] Enbiyâ /107
[40] Mâide /44
[41] Kasas /51

Rabbimiz iman edelim, düşünelim, anlayalım diye âyetlerini bize peş peşe ulaştırır.

Allah âyetlerini herkese ulaştırır; ama görmek istemeyenden daha kör, işitmek istemeyenden daha sağır, anlamak istenmeyenden de daha taş kalpli hiç kimse yoktur. Böyle bir kalp hastalıklı ve taşlaşmış bir kalptir.[42]

Evet, hep birlikte Kur'ân ve insanı anlamaya, Kur'ân'la aramızdaki bağı öğrenmeye çalıştık.

Allah bizi dünyada mahcup eylemesin, ahirette mahcup eylemesin, huzurunda mahcup eylemesin inşallah. Allah bizi kendisini dinleyenlerden eylesin. Allah bizi bizim için hidâyet olan, nûr olan, Furkân olan, rahmet olan, bize ebedi hayatımızı kazandıracak Allah'ın ikramı olan Kur'ân'a, Allah'ın ipine hep beraber sarılanlardan eylesin. Allah bizi bir ve beraber eylesin, kardeş eylesin. Allah bizi Allah yolunda, ebedi hayat yolunda birbirine yardım eden, destek olan kardeşler eylesin. Allah bizi hidâyette olanlardan ve hidâyete vesile olanlardan eylesin. Allah bizi Kur'ân'ı muhacir bırakmayanlardan ve Allah'ın vahyini ulaşabildiği her yere ulaştırmaya çalışanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[42] Bakara /10, 74

14.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya ve hayat kitabımız Kur'ân'la aramızdaki bağı öğrenmeye çalışıyorduk.

Rabbimiz Kur'ân'da kendini anlatır, bizi bize anlatır, bununla beraber hayatı nasıl yaşamamız, nasıl düşünmemiz ve nasıl konuşmamız gerektiğini en ince ayrıntısına kadar bize anlatır.

Rab; terbiye eden demektir. Rabbimiz vahyini indirip bizimle konuşarak, Kur'ân'ı bize okutarak bizi eğitir, terbiye eder. Bu yüzden rabbimizin ilk emri **"(Zatıyla ve sıfatlarıyla tecelli edip tüm mevcudatı) Yaratan Rabbinin adıyla (kendini ve tüm mahlûkatı) oku (anla, idrak et)!"**[1] emridir. Biz de hep beraber okumaya, anlamaya çalışacağız inşallah.

"Fakat kim (Allah'ın kendisine ikram ettiğinden) verir, takvâ sahibi olursa (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışırsa) ve en güzeli (Allah'ın âyetlerini) tasdik ederse Biz de ona (yapılması) kolay olan (Allah'a kulluğ)u kolaylaştıracağız. Fakat kim de kendini (Allah'a karşı) ihtiyaçsız görüp cimrilik ederse ve en güzeli (Allah'ın âyetlerini) yalanlarsa Biz de ona (yapılması çok) zor olan (insan olmaktan çıkmay)ı kolaylaştıracağız."[2] Sözün en güzeli rabbimizin sözüdür. Kul sözün en güzelini tasdik eder ve insanlara ikram edip verirse iman eder.

İnsan önce Allah'ın kendisine verdiğinden başkalarına vermelidir. İnsanlara ikram etmeyi sadece para olarak ya da mal

[1] Alak /1
[2] Leyl /5-10

olarak anlamayalım. Allah, kuluna kendinden güzellik vermiştir. Mesela; kuluna rahmet vermiş ve ona "haydi, sen de rahmet et" demiştir. Yani herkesin insanlara ikram etme imkânı mutlaka vardır. Bu nedenle "ben fakirim, kimseye bir şey verme imkânım yok" diyemezsin. Herkes Allah ile zengindir; çünkü Allah, güzelliğini herkese ikram edip vermiştir. Sen de biri yanlış yapınca ona rahmet et, gönlündeki affı, mağfireti kullanıp onu affet, mağfiret et. Ona muhabbet duy, onu sev. Allah'ın sana ikram ettiklerini sen de ona ikram etmeye çalış. Böyle yaptığında Allah'ın sana verdiği güzelliklerden karşındakine ikram etmiş, vermiş olursun.

Allah, bütün kullarını birbirini Allah için sevmeye davet ediyor; ama kul, rabbini sevmeden insanı sevemez. Ancak en güzele; yani Kur'ân'a tabi olanlar, rabbini dinleyenler insanları sever, onlara ikram eder, fedakârlık yaparlar. Verdikleri her şey de kendilerine Allah'ın muhabbetini kazandırır; çünkü onlar ikram edince Allah da onları sever, böylelikle verdikleriyle imanı kazanmış olurlar. Zaten iman başka türlü kazanılmaz.

İman; muhabbettir, aşktır. Aşk da; muhabbetin üst üste yığılışıdır. Allah âyet-i kerimede **"mü'minlerin Allah'a olan muhabbetleri çok şiddetlidir"**[3] buyurmuştur. Bu âyetten imanın aşk olduğunu, muhabbet olduğunu net bir şekilde anlarız.

Bir insanda ya aşk vardır ya yoktur ya aşkı kullanır ya kullanmaz ya aşkı kendinden perdelemiştir ya da aşkını sonuna kadar kullanıyordur. Bu konuda herkesin tercihi ve yaptığı farklı farklıdır. Tabii, aşkın da çeşitli dereceleri vardır.

Bununla beraber aşk sonsuz ve sınırsızdır, başka hiçbir şeye benzemez; çünkü aşk, Allah'ın zati tecellisidir. Allah'tan tecelli

[3] Bakara /165

eder. Asıl seven Allah'tır. Allah, kulunu sevmiş, yaratmıştır ve kulunun üzerinde de sadece kendi güzelliğini sever.

Peki, Allah'ın, insanı yaratmasındaki hikmet nedir?

"Ben cinleri ve insanları ancak Bana âbd olsunlar (hiçbir şeyi bana şirk koşmayarak aşkla, muhabbetle kulluk etsinler) diye yarattım."[4]

Âbd olmak; sevmek, sevdiğinin peşinden koşmak ve sevdiğinin sevgisini kazanmak için çaba, gayret sarf etmek demektir. İşte, Allah da hem kendi güzelliğine şahid olmak hem de kendi güzelliğine şahid kılmak için insanı yaratmıştır.

Allah, Kur'ân'da bize aşkı ve âşıklığı nasıl kazanacağımızı en ince ayrıntısına kadar öğretir. Allah'ın emrini yerine her getirişimizde, onun sevdiği gibi her yapışımızda Allah'ın sevgisi gönlümüzde muhabbet olarak tecelli eder. Bu muhabbet şiddetlenince de aşk olur.

Bir beşerî aşk vardır, bir de hakiki aşk vardır. Beşerî aşkta insanı severiz; ama hakikatte sevdiğimiz insan değildir. İnsanın üzerindeki Allah'ın güzelliğidir; çünkü insan yalnızca kemalatı sevebilir. Kemalat; eksiği, fazlası olmayan demektir. Biri bir başkasını sevdiğinde o kişi üzerinden Allah'ın isimlerinin güzelliğini görmüş ve onu sevmiştir, dolayısıyla aşağıdan yukarı doğru, beşerî aşktan hakiki aşka doğru bütün aşklar aslında ilâhi aşka gider ve insan sevdiği her şey üzerinden yine rabbini sevmiş olur. Bu bütün sevgiler için geçerlidir. Eğer kul beşerî aşkta severken, Allah'ın güzelliğini sevdiğini bilmez ve oraya takılırsa çamura batar.

İnsanın birini beşerî aşkla sevmesi kendi elindeki bir şey değildir. Hatta severken de o kişiyi neden sevdiğini ya da ona neden âşık olduğunu bilmez. Kendisi bunu bilmese de onda

[4] Zâriyât /56

gördüğü, Allah'ın bir isminin tecellisidir. Sevdiği kişide gördüğü tecelli kendisindeki tecelliyle karşı karşıya geldiği için de ona âşık olmuştur. Kul beşerî aşkta aslında rabbinin güzelliğini; yani rabbini sevdiğinin farkında değildir; ama ilâhi aşkta bunun farkındadır. Rabbini severken kendisini yaratanı ve kendisine tecelli edeni sever.

Bu tecelli herkeste farklı farklı mevcuttur. Kulun kemalata âşık olmasının sebebi; aslında kendisinin kemalat üzere olması ve dünyaya gelip kirlenmeden önce kâmil olmasıdır.

İnsan, birini sevdiğinde onu kendi gönlünden sever; çünkü sevdiği kişideki tecelliyi gören insanın gönlüdür. Eğer bu tecelli devam ederse insanın sevgisi de devam eder. Şayet gönlü, o sevdiği kişide gördüğü tecelliyi bir daha görmezse o kişiye karşı duyduğu aşkı da sevgisi de biter. Mesela; biri beşerî aşkta âşık olduğunda bir süre sonra bakarız ki aşkı bitmiştir. Neden? -Çünkü onda gördüğü tecelliyi artık göremiyordur. Birlikte zaman geçirince sevdiği kişinin içini görmüştür. Onun iki yüzlülük yaptığını ve kendini başka türlü gösterdiğini görünce de ona olan sevgisi bitmiş ve ondan uzaklaşmıştır. Oysaki güzelliği devam etseydi aşkı da devam edip şiddetlenirdi.

Baktığımızda öyleleri var ki birbirlerine âşık olarak evlenmiştir; ama üç ya da beş ay sonra birbirlerinden şikâyet edip "onu görmek bile istemiyorum" diyorlar. Hatta yanımıza gelip bize "ben eve gitmek istemiyorum" diyorlar. Hanımları da aynı şekilde eşleri için "eve gelmesin, onu görmek istemiyorum" diyor! Oysaki hani birbiriniz için her şeyi yapıyor, canınızı veriyordunuz! Ne oldu da birbirinizi görmek istemeyecek hâle geldiniz!

Bunun olmasının bir sebebi vardır. Eşler ilk başta birbirlerini bu kadar severken sonradan bu duruma gelmişlerse bir şeyi kaybetmişlerdir. Aslında öncesinde birbirleri üzerinde sevdikleri Allah'ın bir isminin tecellisiydi; bu tecelli kaybolunca, birbirlerine

Allah'ın güzelliğinin tecellisiyle değil de farklı bir şekilde muamele edince, onlar da birbirlerine olan sevgilerini, saygılarını, dolayısıyla aşklarını kaybettiler. Güzellik kaybolunca aşk da kaybolur. Bu güzellik, Allah'ın güzelliğinin tecellisidir.

Unutmamamız lazım ki biri karşısındakine saygı göstermez, sevgi göstermez, onu hürmete layık görmez, ciddiye almaz, düşüncesini, fikrini, isteğini görmezden gelirse o kişiyi kaybeder; çünkü aşk kayboldu mu insan sevdiğini de beraberinde kaybeder.

Aynısı iman için de geçerlidir. Kul, rabbinin sevgisini kaybedince rabbini de kaybeder. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"ey iman (ettiğini iddia) edenler! Sizden kim dininden dönerse (bilsin ki) Allah (onların yerine) öyle bir topluluk getirir ki (Allah) onları sever, (onlar da) Allah'ı severler. (Onlar) Mü'minlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı ise izzet sahibidirler. (Onlar) Allah yolunda (mallarıyla ve canlarıyla) cihad ederler ve hiçbir kınayıcının kınamasından da korkmazlar"**[5] buyurmuştur. Allah'ı sevmekten dönerseniz Allah sizin yerinize öyle bir topluluk getirir ki onlar rablerini sevdiklerini söyler, bundan korkmaz, endişe etmezler. Kim ne derse desin, rablerine olan sevgilerinin gereğini yerine getirirler. Bununla beraber Allah'ı severler, Allah da onları sever.

O hâlde biri Allah'ı sevmekten vazgeçtiyse dininden dönmüştür. Demek ki din Allah'ı sevmekmiş! Yani Allah'a iman etmek; Allah'a âşık olmakmış!

Evet, "beşerî, mecazi aşk kemalatı sevmektir. Biri bir başkasını mecazi aşkla severken Allah'ın isimleri onun üzerinde tecelli ettiği için onu sever," dedik. Bunun beşerî tarafla bir alakası yoktur; ama tecelli aşağıdan yukarı geldiği için kul bu sevgiyi karıştırır. Oysaki kulun o sevdiği kişi üzerinde sevdiği yine Allah'tır.

[5] Mâide /54

Kul hakiki aşkta rabbini, kendisini yaratanı, kendisine her türlü ikramı yapanı ve hakiki manada kendisini sevenin Allah olduğunu bilir, onun için rabbini sever. Beşerî aşkta ise insanın zahiri tarafı, nefsi devrededir; ama kul yine de orada Allah'ın bir ismini sever.

Kâmil insanı sevmek de böyledir. Biri kâmil olan bir kulda ne kadar kemalat görürse onu o kadar sever. Onun üzerinde sevdiği de yine rabbinin güzelliği, tecellisidir.

Kısacası, insan birini severken onun üzerinde Allah'ın isimlerini, güzelliğini sever. Misal; biri bir insanda ne kadar ikram görürse, güzellik görürse onu o kadar sever. Ondaki bu güzellik, Allah'ın Kerîm isminin tecellisi olduğu için onu severken rabbini sevmiş olur. Aynı şekilde birinde rahmet gördüğü için onu severse, ondaki rahmet Allah'ın tecellisi olduğu için yine rabbini sevmiş olur. Ya da kendisine yanlış yapanları affeden birini sevdiğinde o kişide affı, mağfireti sever. Bunlar da Allah'ın isimleridir ki yine Allah'ın güzelliğini sevmiş olur. Bu şekilde baktığımızda insanın aslında her hâlükârda sevdiği kendisini yaratan rabbinin isimlerinin, güzelliğinin tecellisidir. İşte, insan, sevdiklerinin üzerinde Allah'ın isimlerinin tecellisini görmeyince, onlara olan sevgisini kaybeder veya bu tecellileri bir daha üzerinde göstermezse, kendisini sevenlerin sevgisini kaybeder. Eşler arasındaki sevginin kaybolmasını bundan dolayı söyledim. Eğer sevgi kaybedilmişse, orada Allah'ın isimleriyle, güzelliğiyle muamele edilmemiştir.

Evet, insan güzelliğe âşıktır. **"(Resulüm!) Hani bir zaman da Rabbin, Âdemoğullarının sırtından zürriyetlerini çıkarmış ve onları kendi nefisleri üzerine şahid tutarak, '(Ben) sizin Rabbiniz değil miyim?' (buyurmuştu. O anda onlar da Allah'ın cemâlini ve kudretini müşahede ederek) 'Evet! Şahidiz (ki Sen bizim Rabbimizsin)' demişlerdi."**

İnsanın âşıklığı rabbini görünce başlamıştır ve bu insanın asla unutmayacağı bir şeydir. Zaten Allah da âyetin devamında böyle olduğunu buyuruyor. **"Kıyamet günü 'biz bundan habersizdik' demeyesiniz diye (bunu böyle yaptık)."**[6] Biz bundan habersizdik dememeniz için sizi şahid kıldık ve size "ben sizin rabbiniz değil miyim" diye hitapta bulunduk. Yani hepiniz rabbinizi de rabbinizin rabliğini de gördünüz. Bu yüzden "haberimiz yoktu" diyemezsiniz.

Allah "ben sizin rabbiniz değil miyim" buyurduğunda bir anda her şeyi bize gösterip öğretmiş ve bizi şahid kılmıştır. Biz de "evet, ya rabbi! Şahidiz ki sen bizim rabbimizsin" dedik.

Genel olarak bu âyet elest bezminde "Allah rûhlara hitap etti" diye anlaşılsa da işin farklı bir boyutu daha vardır. Allah için zaman ve mekân söz konusu değildir, her şey Allah için bir andır.

Peki, bu âyeti nasıl anlamamız lazım?

"Âdemoğullarının sırtından zürriyetlerini çıkardık." Her insan bir Âdem'dir. Allah kıyamete kadar gelecek olan bütün insanların zürriyetini belinden almış ve onları şahid kılmıştır. Eğer Allah, Âdem'in belinden zürriyetini aldıysa bu durumda hitap sadece rûha değildir, beden de nefis de bu hitaba dâhildir ve hepsi rabbimizin cemalini müşahede edecek kadar tertemizdir. Nasıl ki Allah, Âdem'e rûhundan nefhettiği zaman meleklere secde emrini verirken, Âdem o anda secdeye layık bir hâldeyse kul da Allah kendisine bu hitapta bulunduğu anda öyle tertemizdi.

Bir de dikkat edersek Allah "Kıyamet günü biz bundan habersizdik, demeyesiniz diye" buyurmuştu. Eğer Allah böyle söylüyorsa, insanın şimdi de bundan haberi vardır demektir. O zaman kul bu âşıklığı, sevmeyi unutmaz ve insanın bu konuda hiçbir mazereti de olmaz. Allah da onun için "biz bundan

[6] A'râf /172

habersizdik. Atalarımız, büyüklerimiz puta tapıyordu, şirkte, yanlıştaydı. Biz de onların doğru yaptığını zannettik ve onlara uyduk. Onlardan dolayı bizi helâk mı edeceksin, bize azap mı edeceksin ya rabbi!'[7] demeyesiniz diye sizi şahid kıldık. Sizi şahid kıldığım için artık biliyorsunuz. 'Bilmiyorduk' deyip mazeret göstermenizi kabul etmem" buyurdu Allah.

Rabbimiz en ince ayrıntısına kadar kim olduğumuzu, nereden geldiğimizi, neye geldiğimizi Kur'ân'da bize bu şekilde haber vermiştir.

"Hani Biz bir vakit meleklere, 'Âdem'e secde edin!' demiştik. Onlar hemen secde ettiler, iblis hariç. (iblis) Cinlerdendi ve Rabbinin emri dışına çıktı."[8] İblis, meleklerden değil, cinlerdendi ve Allah secde emrini verince, secde etmedi. Allah, melekleri Âdem'e secde ettirdiğinde, aslında tüm insanlara secde ettirdi; çünkü secde Âdem'in bedenine değil, Allah'ın nefhettiği ruhaydı.

Secde emri hem meleklere hem cinlere hem de bütün varlığa verilmiştir. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"O, göklerde ve yerde ne varsa hepsini kendi katından (bir lütuf olmak üzere) sizin hizmetinize vermiştir"**[9] buyurmuştur. Bu nedenle her şey insan içindir. Tüm kâinatta tek bir insan olsa bile yine de bütün varlık insana hizmet etmeye devam eder. Şimdiye kadar yaptığımız sohbetlerde artık burayı iyice anlamışızdır inşallah.

Allah'ın insana nasıl bir değer, kıymet verdiği akılla anlaşılmaz. **"Kim bir canı, bir can karşılığı veya yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya karşılık olmaksızın (haksız yere zahiren veya manen) öldürürse bütün insanları öldürmüş gibidir. Her kim de birini (zahiren veya manen) yaşatırsa bütün insanları**

[7] A'râf /173
[8] Kehf /50
[9] Câsiye /13

yaşatmış gibidir”[10] buyurdu Allah. Bu hem zahiri hem de manevi olarak böyledir. Biri bir insanı zahiri olarak öldürürse bütün insanlığı öldürmüş gibi olur; çünkü insanı tanımamış, anlamamıştır. Bu da birini öldürebiliyorsa bütün insanları da öldürebilir demektir.

Diriltmek de böyledir. Birini dirilten bütün insanları diriltmiş gibi olur. Öyle ki biri birinin hayatını kurtarsa sadece o kişi kazanmaz, buna vesile olan herkes kazanır. Örnek vermek gerekirse; biri kalp krizi geçiren bir kişiye hemen müdahale etse, ambulansı arayıp hastaneye götürse hem o hem kalp krizi geçiren kişiyi hastaneye taşıyanlar hem de hastanede onu tedavi eden herkes kazanır ve bundan nasibini alır; ama yardım etmek yerine durup seyretseler, umurlarında olmazsa o kişiyi ciddiye almamış olurlar ki o zaman da aslında onu yaratanı ciddiye almamış olurlar. Allah da insana yaptığımız her muameleyi kendisine yapılmış kabul eder. Nasıl ki çocuğumuza yapılan muameleyi kendimize kabul ediyorsak, Allah da kuluna yapılanı kendine kabul eder.

Zahiri olarak öldürme ile diriltme olduğu gibi manevi olarak öldürme ve diriltme de vardır. Birini Allah’tan başka tarafa döndürür, imanını kaybetmesine sebep olursan o kişiyi manevi olarak öldürmüş olursun. Manevi olarak öldürmek zahiri olarak öldürmeye benzemez; çünkü birini zahiri olarak öldürdüğünde o kişi sadece dünyasını kaybeder; ama manevi olarak öldürdüğünde o kişi ahiretini kaybeder. Bu yüzden bir insanı manevi olarak öldürmek; onu imanından etmek, Allah’tan başka tarafa çevirmek bütün insanlığı öldürmek gibidir.

İnsan, kimseyi manevi olarak öldürmemek için konuştuklarına, insanları nereye davet ettiğine ve durduğu yerin Allah’ın ‘dur’ dediği yer mi olduğuna, yoksa şeytanın peşine takılıp onun istediği yerde mi durduğuna bakmalıdır.

[10] Mâide /32

Bir de manevi diriltme vardır, demiştik. Manevi diriltme de bir insanın iman etmesine, Allah'a dönmesine, tövbe edip istiğfar etmesine, rabbine dönüp ebedi hayatını kazanmasına vesile olmaktır.

"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! (Allah ve resulü) Size hayat verecek şeylere (âyetlerimize iman etmeye) sizi davet ettiği zaman (hemen) Allah'a ve resul(ünün davetin)e icabet edin (ve dirilin)!"[11]

Kur'ân'ı okumadan, anlamadan ne kendimizi ne rabbimizi tanırız ne de rabbimizin bizden ne istediğini anlarız. Allah'ın resulü Allah'ın vahyiyle, Kur'ân'la bizi dirilmeye davet eder. Diri olmayanda aşk olmaz, iman olmaz, güzellik tecelli etmez, dolayısıyla Allah'ın güzelliği birinde ne kadar tecelli ettiyse o kul o kadar diridir. Bu yüzden rabbimiz Kur'ân'la bizi sevmeye, aşkla, muhabbetle dirilmeye davet ediyor.

Aşkla ilgili olarak Hz. Yûsuf (a.s.)'ın kıssasından bir örnek vereyim.

Allah, Yûsuf Sûresi'nde Hz. Yûsuf (a.s.)'ı anlatırken kadınların onu görünce tuttukları bıçakla ellerini kestiklerini; ama bunun farkında bile olmadıklarını anlatır. Bu da Hz. Yûsuf (a.s.)'ın güzelliğinden dolayıdır.

Baktığımızda sonuçta alt tarafı bir yüzü vardı, öyle değil mi! İnsan birinin yüzüne bakınca, hiç aklını kaybedip elini kesebilir mi! O zaman bu işin içinde başka bir şey vardır. Allah âyetin devamında kadınların ne söylediğini beyan ediyor. **"Dediler ki: Hâşâ! Allah için bu bir beşer değildir! Bu (olsa olsa) ancak kerim bir melektir."**[12] Demek ki durum bizim sandığımız gibi zahiri güzellikten dolayı değilmiş! Eğer kadınlar Hz. Yûsuf (a.s.)'ı görünce ellerini kesiyorsa o hâlde gördükleri sadece bir yüz değildir. Hz.

[11] Enfâl /24
[12] Yûsuf /31

Yûsuf (a.s.)'ın güzelliği Allah'ın güzelliğidir. Dikkat edersek kadınlar onun için "kerim bir melek" diyorlar. Eğer Hz. Yûsuf (a.s.)'da gördükleri güzellik onun zahiri güzelliği olsaydı kadınlar bu defa zahiri bir şey söylerlerdi; ama onda gördükleri manevi güzellikti; yani Allah'ın güzelliğiydi.

Burada rabbimiz bize aşkı anlatıyor. İnsan iman yolunda, aşk yolunda yürüdüğünde Allah ona aşkı, muhabbeti verir ve aşk, insana kendisini unutturur, elini kestirir, insan bunun farkında bile olmaz.

Sahabeler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den sonra Hz. Ayşe (r.a.) Annemize gidip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hâlini, ahlakını sorarlardı. Hz. Ayşe Annemiz de onlara Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i anlatır, öğretirdi. Hz. Ayşe (r.a.) Annemiz bir de Yûsuf Sûresi'ni okurken *"Hz. Yûsuf (a.s.)'ı gören kadınlar ellerini kestiler. Eğer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i görselerdi kendilerini doğrar, kalplerini parçalarlardı. Ben Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yüzüne normalde bakamazdım. O uyuduğu zamanlar onu doya doya seyrederdim"* buyurmuştur.

Tabii ki Hz. Ayşe (r.a.) Annemizin söylediği zahiri olarak bir yüzü seyretmek değildir.

Bütün mü'minler, Müslümanlar Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i görmeden sevmiştir. Neden? -Allah onu seviyor da ondan. Müslümanın Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olması gerekir de ondan. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in güzelliğini, şefkatini, Kur'ân'ı bize öğretmesini, canlı Kur'ân oluşunu biliyoruz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i ne kadar bildik, anladıysak onu o kadar severiz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ve onun getirdiği Kur'ân'a tabi olunca, Kur'ân'ı okuyunca, dinleyince, rabbimize cevap verince, onunla konuşunca, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz nasıl konuştuysa biz de öyle konuşmuş oluruz; çünkü hepimizin

taşıdığı rûh aynı ruhtur, aynı hakikattir. Allah her insana rûhundan nefhetmiştir ve herkes mutlaka bu şerefi taşır.

Eğer insanın hakikati aynı olmasaydı her insan farklı bir şey olurdu; ama baktığımızda herkes mutlaka güzelliğe âşıktır ve ebedi olanı ister. Ebediyeti istemeyen hiç kimse yoktur. Hatta herkes her nimetin ebedi olmasını ister; çünkü kendisi ebedi bir âlemden gelmiş ve ebedi bir hayat için yaratılmıştır. Buna rağmen herkes dünyadaki her şeyin fani olduğunu da bilir. O kadar ki fani oluşunu dahi düşünemez, daha doğrusu düşünmeye cesaret edemez.

Örnek vermek gerekirse; anne, babalar çocuklarını severken "evladım yarın ölecek" deyip onun mezardaki hâlini düşünebilir mi? -Elbette ki düşünemez. Böyle bir şey akıllarına gelse bile hemen Allah'a sığınırlar. Yalnız, sonunda olacak olan da budur. Buna rağmen kimse böyle bir şeyi düşünmek bile istemez.

Sürekli söylüyorum: Zamanı gelince hepimiz birbirimizi rabbimize yolculayacağız. Allah âyet-i kerimede **"ölseniz de öldürülseniz de (hepiniz) Allah'ın huzurunda toplanacaksınız"**[13] buyurmuştur. Kabul etsek de etmesek de zamanı geldiğinde birbirimizi öbür tarafa yolculayacağız. Bunu kesinlikle kabul etmemiz gerekir; çünkü bu dünya da dünyadaki bütün nimetler de musibetler de fanidir. Hepsi gelir, geçer. Bütün mesele; neyi ne kadar, nasıl sevdiğimizdir, diğer bir tabirle aşkımızı nereye kullandığımızdır.

Evet, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz âlemlere rahmettir. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için **ve mâ erselnâke illâ rahmeten lil âlemîn:**[14] "(Resulüm!) Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik" buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz öyle bir gönle sahiptir ki onun gönlü bütün âlemleri

[13] Âli İmrân /158
[14] Enbiyâ /107

içine alacak ve hepsini sevecek kadar geniştir. İnsan ne kadar severse gönlü o kadar genişler. Bu yüzden Allah hadis-i kutside *"yerler ve gökler tecellimi almadı, mü'min kulumun kalbi tecellimi aldı"*[15] buyurmuştur.

Mü'min kulun kalbi yerlerden ve göklerden daha geniştir; ama biz rabbimizden yüz çevirince, rabbimizi dinlemeyince, bizden ne istediğini anlamayınca kendimizden başka kimseyi görmez, bir tek kendimizi severiz. Öyle ki en yakınlarımızdakini, çocuklarımızı bile sevemiyor, kendimizi herkese tercih ediyoruz! Benliğimiz önümüze öyle bir perde olmuş ki kendimizden başkasını göremiyor, "ben, bence, bana göre, benim için" diyoruz; yani sürekli "bana" diyoruz. Bir insana bakarken dahi "acaba ondan nasıl faydalanabilirim" deyip ona benliğimizle bakıyor, dolayısıyla onda yine kendimizi görüyoruz. Şayet karşımızdakinde bize fayda verecek bir şey yoksa onu sevmiyor, sevemiyoruz.

Bunun sebebi; kendimizden başka kimseyi görmememizdir. Bunun ötesinde ise onun sahibini, rabbini görememizdir. Allah'ın âyet-i kerimede **"(resulüm! de ki) Muhakkak ki size Rabbinizden basiretler (hakkı görmeniz için bir nûr olan Kur'ân âyetleri) gelmiştir"**[16] buyurduğu gibi basiretimiz yoktur, gönlümüzle, ferasetimizle bakamıyoruz! Kur'ân'ımız olmadığı için basiretimiz yoktur. Kur'ân varsa basiret vardır, Kur'ân'ı okuyunca, onunla bakınca basiretle bakabiliriz.

Bir insana bakarken gözümüzün kamaşması gerekir. Bu da ancak aşkla bakmakla, rabbimiz ile bakmakla mümkündür; yani birine aşkla, rabbimizle bakarsak ona baktığımızda gözümüz kamaşır.

Nasıl?

[15] El-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ 2: 165; İmam-ı Gazâlî, İhyâ-u Ulûmiddîn, 3: 14.
[16] En'âm /104

Birine baktığımızda "bu, Allah'ın irade edip, dileyip yarattığı, rûhundan nefhettiği, melekleri secde ettirdiği, yeryüzüne halife kıldığı, yerde, gökte ve ikisi arasında her ne varsa hizmetine verdiği, kendisine muhatap aldığı, yakın kıldığı kuludur" deyip bakarsak ona baktığımızda gözümüz kamaşır. Allah âyet-i kerimede insanı anlatırken **"Biz ona (hayat veren) şah damarından (ve kendi varlığından) daha yakınız"**[17] buyurmuştur. Allah, kuluna ondan daha yakındır ve onu çepeçevre kuşatmıştır. Allah kişiyle kalbi arasına tecelli eder.[18] Şimdi biri insana böyle bakınca gözü kamaşmaz mı, onu sevmez mi! Nasıl sevmez!

Kul, insana imanla bakınca onu sever, gönlündeki aşk o insana yönelir. Aslında kul birine bakarken onun rabbini, sahibini sever ve sahibinden dolayı da onu sever. Misal; birini sevince onun çocuklarını, hatta köpeğini bile severiz. Köpek bize havlasa bile sırf sahibi incinmesin diye köpeğe taş atmayız. Sahibini incitmek istemediğimiz için köpeğe taş atamıyorsak, acaba bir de insanın sahibi incinirse ne olur!

Bilelim ki birine bir laf söylediğimizde bu lafımız onun sahibine gider ve bundan sahibi incinir. Bunu kendi üzerimizden anlamamız gerekir. Nasıl ki biri çocuğumuza laf söylese ya da hakaret edip ona sıkıntı verse, bu yaptığından dolayı bunu yapan kişiyi sevemiyorsak, aynı şey insan için de geçerlidir. İnsanın da sahibi Allah'tır ve Allah, insana yapılan her muameleyi kendisine yapılmış kabul eder.

"Biz onlara, afakta (tüm kâinatta) ve enfüste (kendi nefislerinde) âyetlerimizi göstereceğiz ki o (Kur'ân)ın hak olduğu onlara (iyice) belli olsun."[19]

[17] Kaf /16
[18] Enfâl /24
[19] Fussilet /53

Hem kendi enfüsünüzde (içinizde, gönlünüzde) hem de afakta (ufukta, gözünüzün görebildiği her yerde) âyetlerimizi size göstereceğiz ki hak olduğu iyice anlaşılsın. Allah bu imkânı herkese verir ve bununla "rabbini dinle, insan ol" buyurur.

Hiç kimse insan olmadan Müslüman olamaz. İnsan olmak için, mü'min, Müslüman olmak için yapmamız gerekenler vardır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"kendin için istediğini kardeşin için de istemedikçe gerçek mü'min, Müslüman olamazsın."*[20] *"Müslüman, insanların elinden ve dilinden emin olduğu kimsedir"*[21] buyurmuştur. Bu yüzden insan olmak için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in buyurduğu gibi olmak şarttır.

Biri bir insanın elinden ve dilinden emin değilse onda bir sorun vardır. O kişi istediği kadar ibadet etsin Müslüman olmamıştır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bununla ilgili olarak başka bir hadisinde *"Kıyamet günü insanlardan öylesi vardır ki ibadet yapmış, namaz kılmış, oruç tutmuştur; ama ibadetleri yırtık bir paçavra gibi onun yüzüne fırlatılıp 'işte senin namazın, işte senin orucun' denir"*[22] buyurmuştur.

Bunun nedeni; o kişinin insan olamamasıdır, Müslüman olamamasıdır, kendisine tanıdığı hakkı başkasına tanıyamaması ve kendini insanlardan üstün görüp kibirlenmesidir. Kibirlendiği için de "Allah'a göre" diyemez, sadece "ben, bence, bana göre" der. Hâlbuki "Allah'a göre" deseydi, Allah'a göre bakar, Allah ile nazar ederdi.

Allah ile nazar etmek; Kur'ân ile bakmak demektir. Biri Kur'ân ile bakarsa rabbinin "bak" dediği şekilde bakar ve "gör" dediğini görür; ama insan kendini rabbinin tanıttığı gibi

[20] Buhârî, Îmân, 7; Müslim, Îmân, 71
[21] Buhârî, Îman 4, 5, Rikak 26; Müslim, Îman 64-65
[22] Ebu Davut. İmam Suyuti, Camiu's-sağir: 1/694, Namaz, 78/319

tanımazsa; rabbini göremediği, anlamadığı gibi, karşısındakini de yalnızca kendini bildiği şekilde bilir.

Nasıl?

Kendini rabbinin tanıttığı şekilde tanımayan birinin kendine verdiği bir kıymeti, değeri yoktur. Aksine korkuları ve aşağılık kompleksi vardır. Kendini o kadar küçük görür ki başkalarına karşı büyüklenme, kibirlenme ihtiyacı hisseder. Eğer kendini Allah'ın, tanıttığı gibi tanısaydı, Allah'ın kendisine verdiği kıymeti, değeri, şerefi anlasaydı, kimseye karşı kibirlenemezdi.

Evet, bütün insanlar birbirinin aynasıdır. Biri rabbini tanımayınca herkese kendine baktığı gibi bakar ve onda aslında kendini görür.

Her zaman söylüyoruz: Bütün varlığın yaratılış sebebi aşktır. Allah'ın bu âlemde tecelli eden doksan dokuz isminin hepsi kul içindir. Örnek vermek gerekirse; Allah rahman ve rahimdir. Bütün varlığa rahmet eder; ama kendisine rahmet edilmesini beklemez, istemez. Allah kerimdir, bütün varlığa ikram eder; ama kendisine ikram edilmesini beklemez. Allah ğaffardır, ğafurdur, afuvvdur; yanlış yapanları affeder; ama affedilmeyi istemez. Allah rezzaktır, tüm mahlûkatı rızıklandırır; ama kimseden rızık istemez. Bu şekilde Allah'ın bütün isimleri varlık içindir ve tek taraflıdır. Allah'ın sadece bir ismi çift taraflıdır ve hem Allah için hem de kul içindir. Bu isim Allah'ın Vedûd ismidir.

Vedûd; seven, sevilmeyi isteyen ve sevilmeye layık olan manasına gelir; Allah sever, sevilmeyi de ister. Seven sevilmeye layıktır; çünkü Allah'ın sevmesi hakiki ve gerçektir. İnsanlardan gelen sevgiler tıpkı insan gibi fanidir; ama Allah'ın sevgisi bakidir. Aynı şekilde sevgi Allah için olunca da baki olur ve insanın gönlünü genişletir.

Yemen'den bir topluluk Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna gelir ve kelime-i şehadet getirdikten sonra "biz iman ettik" derler. Allah da anında âyetini indirip **"(resulüm! Sana biat etmek için gelen) Bedevi Araplar(dan bir topluluk), 'biz iman ettik' dediler. De ki: Siz iman etmediniz; fakat 'biz (Allah ve resulüne) teslim ol(arak Müslüman ol)duk' deyin; çünkü iman sizin kalplerinize henüz dâhil olmadı. Eğer Allah'a ve resulüne itaat ederseniz (Allah) amellerinizden hiçbir şeyi eksiltmez (ve buna karşılık size iman verir). Muhakkak ki Allah Ğafûr'dur, Rahîm'dir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)"**[23] buyurur. "Biz iman ettik" demeyin; çünkü iman henüz kalbinize dâhil olmadı.

Eğer Allah ve resulüne itaat ederseniz Allah sizin amelinizi eksiltmez. Bu, yaptığınız her güzellik karşılığında Allah size iman verir manasına gelir.

Sahabeler bu âyet inince *"ya Resulullah! İman bizim kalbimize inmiş mi inmemiş mi"* diye sorarlar. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de *"bunun alametleri vardır. İman bir nûrdur. Kul çabasını, gayretini sarf edip bunu hak edince Allah o nûru kulunun kalbine indirir. Böylelikle o kul, Allah'ı sever ve Allah için sever. Kulun Allah'ı sevmesi ve Allah için sevmesi iman nûrunun kalbine indiğinin birinci alametidir. İkinci alamet ise kul bu imandan sonra ateşe düşmekten korkar gibi imanını kaybetmekten korkar ve Allah'ın aşkına, muhabbetine sarılır. Bir de daha önce sevdiği kişileri iman etmedikleri için artık sevemez olur"*[24] diye cevap verir.

Kul, iman etmeyenlere zahiri olarak yine yakınlık duyar, onlara rahmet eder; ama onları sevemez. Rahmet etmek başka bir şey, sevmek başka bir şeydir. İşte, iman böyledir. Sadece âşık olan maşukunu kaybetmekten korkar. Eğer insan âşık olsaydı, rabbini aşkla sevseydi bu kadar yanlış ya da eksik yapar mıydı!

[23] Hucurât /14
[24] Buharî, İman, 9/16; Müslim, 165

Allah'ın sevgisini kaybetmekten korkmadan yaşar mıydı! Birbirine pervasızca hakaret eder, küfreder, birbirini eleştirir, çekiştirir miydi? -Elbette ki yapamazdı.

En basitinden bir örnek vereyim. Genel olarak görüyoruz: İnsanlar trafikte en basit bir hatayı bile bahane edip kavga ediyorlar! Şimdi bu, insana yakışan bir şey midir! Trafikte de olsak başka yerde de olsak bize düşen; güzel yapmaktır. Bundan dolayı sürekli arkadaşlara "trafikteyken mutlaka insanlara yol verin" diyorum.

Neden?

Çünkü yol vermek sadakadır. Buradaki mesele; karşımızdaki kulu sevindirmemizdir. Biz Allah'ın kulunu sevindirince Allah'ı sevindirmiş oluruz. Eğer kulu sevindirirken Allah'ı sevindiriyorsak bir de kulunu gücendirince, ona sıkıntı verince acaba nasıl bir duruma düşeriz!

Mü'min, Allah'ın kullarını inciten değildir. Tam tersine; her anda rabbinin huzurunda olduğunu bilendir ve o, rabbine öyle bir âşıktır ki gözünü ve gönlünü rabbinden başka tarafa çevirmez. Gözünü, gönlünü rabbinden ayırmadığı gibi rabbinin işlerinden de kullarından da gözünü ve gönlünü ayırmaz, kiminle muhatap olursa olsun mutlaka dikkat eder.

Hepimiz biliyoruz ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakı Kur'ân'dır. Rabbimiz de bize Kur'ân'da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i tanıtmıştır. En kâmil insan, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz âlemlere rahmettir.[25] Allah'ın her ismi kemaliyle onun üzerinde tecelli etmiştir, dolayısıyla azim bir ahlak üzeredir.[26] Aynı şekilde mü'minlere karşı rauftur, rahimdir.[27] Rahim olmak merhamet

[25] Enbiyâ /107
[26] Kalem /4
[27] Tevbe /128

etmektir. Rauf ise; insanlara yumuşak davranmaktır. O zaman biri rauf ve rahim değilse Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmamış demektir. Eğer tabi olsaydı, o da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaptığı gibi yapar, mü'minlere rauf ve rahim olurdu. Eğer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmak istiyorsak Allah'ın kullarına merhametli olmamız ve onlara yumuşak davranmamız ve asla incitmememiz gerekir. İşte, Allah'ın resulüne tabi olmak böyledir.

"(Resulüm!) De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı mağfiret etsin; çünkü Allah Ğafûr'dur, Rahîm'dir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)."[28]

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz canlı Kur'ân'dır ve ona tabi olmak Allah'ın emridir. Şayet Allah'ı seviyorsak onun resulüne tabi olmamız şarttır. Bizim de rabbimizin emrine "işittik ve itaat ettik" dememiz lazım. "İşittik ve anladık" değil, "işittik ve iman ettik" de değil, "işittik ve itaat ettik" deyip gerekeni yapmamız, "ya rabbi! Sen resulüne tabi olmamı emrediyorsun ya, ben de elimden geleni yapacağım ve senin resulüne tabi olacak, onun yaptığı gibi yapmaya çalışacağım ya rabbi!" dememiz gerekir. Rabbimize ancak böyle iman edilir, kulluk da âbdiyet de bir tek böyle yapılır. Diğer türlü imanı gerekeni yapmak olarak değil de inanmak olarak anlarsak kendi kendimizi kandırmış oluruz.

Gördüğümüz gibi Allah imanın ne olduğunu bize söyledi. İman Allah'ı sevmekse o zaman resulüne tabi olmamız lazım ki Allah da bizi sevsin. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmak; yapabildiğimiz kadarıyla onun iman ettiği gibi iman etmektir, Allah'a teslim olmaktır. Onun olduğu gibi takvâ sahibi olmaktır, Allah'a karşı kulluk sorumluluğumuzu bilip yerine getirmeye

[28] Âli İmrân /31

çalışmaktır. Bununla beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gibi muhsin olmaktır, güzel yapıp güzel olmaktır. Böyle olunca Allah'ın resulüne tabi olmuş oluruz.

Allah âyet-i kerimelerde buyurur. **"Kim (Allah'ın huzuruna) güzellikle gelirse ona getirdiğinin on katı vardır."**[29] **"Güzellik yapanlara (âhirette) karşılık olarak daha güzeli vardır, bir de fazlası (Allah'ın rızası ve cemâli) vardır. (O gün) Onların yüzlerini ne katran (gibi bir siyahlık) ne de bir zillet bürür. İşte onlar cennet ehlidirler. Onlar orada ebedi kalacaklardır."**[30] **"Ne yana bakarsan bak, (tarifi mümkün olmayan) bir nimet ve büyük bir saltanat görürsün."**[31] **"Onlar, o (cehennem)in uğultusunu duymazlar ve canlarının çektikleri (sonsuz nimetler) içinde ebedi kalırlar."**[32]

Cennette olmayan hiçbir şey yoktur. Hepsinin üzerinde de Allah'ın rızası vardır. Bir de orada bir fazlası vardır.

Peki, bu fazlalık kimleredir?

Elbette ki gerçek manada rabbini seven âşıklara, velilere, nebîlere, resulleredir. Onun bir fazlasının olması gerekir ki bu fazlalık da gerçek manada aşktır, âşıklıktır, âbdiyettir. Yaşadığımız âleme imanı, aşkı kazanmaya gelmişiz. Rabbimiz âşık bir kul görmek istiyor ve "beni tesbih et, bana hamd et, bana şükret, beni tekbir et, beni tevhid et, benimle konuş, kitabımı oku" buyuruyor. Bundan dolayı Allah **"Allah, sözün en güzeli (olan âyetleri)ni birbiriyle uyumlu ve (bıkılmadan) tekrar tekrar okunan bir Kitâb olarak indirdi"**[33] buyurmuştur.

[29] En'âm /160
[30] Yûnus /26
[31] İnsân /20
[32] Enbiyâ /102
[33] Zumer /23

Biz rabbimizle konuşup ona cevap verince, rabbimiz de bize cevap verir. **Fezkurûnî ezkurkum veşkurû lî ve lâ tekfurûn:**[34] "Öyle ise siz Beni zikredin (her anda benim hesabımı yapın) ki Ben de sizi zikredeyim (sizin hesabınızı yapıp size rahmetimle muamele edeyim). Bana şükredin, sakın (şükürsüzlük ederek) nankörlerden olmayın!"

Allah bu âyetle bize "sakın hakkı, hakikati örtenlerden olmayın, sakın beni unutmayın. Sizin rabbiniz benim, sizi yaratan, size kendimden varlık veren, rûhumdan nefhedip güzellik veren, size her türlü ikramı yapan, hayy ve kayyum olarak sizi varlıkta tutan, diri tutan, sizi rızıklandıran, size yol gösterip hidâyet veren benim. Sizi imtihanlara tabi tutup kendine çeken, her anda kendine davet eden benim, beni unutmayın. Hayatınızı yaşarken benim size verdiğim güzelliği seyredin; ama öncelikle kendinizde seyredin" buyuruyor.

Bir kul, Allah'ın güzelliklerini, El Esmâu'l Husnâ'sını kendi üzerinde görmez, tatmazsa Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı onda tecelli etmez. Efâlu'l Husnâ demek Allah'ın güzel fiilleri demektir. Örnek vermek gerekirse; El Hâdi, Allah'ın ismidir ve Allah, kullarına hidâyet verendir. İşte, El Hâdi, Allah'ın ismidir; kullarına hidâyet vermesi ise Allah'ın fiilidir.

Rabbimizin güzel fiillerini âyetlerde geçtiği şekilde anlayalım, iman edelim ve hayatı yaşarken her anda rabbimizin güzel fiilleriyle muhatap olduğumuzu bilip biz de Allah'ın fiilleriyle yaşadığımız imtihanlara karşılık verelim diye üç cilt hâlinde Allah'ın El Efâlu'l Husna'sı ve Aşk sohbetlerini yaptık. Kardeşlerimiz "Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk" sohbetlerini okuduklarında rabbimizin neyi, nasıl yaptığını ve rabbimizin istediği şekilde nasıl yapmamız gerektiğini anlarlar inşallah.

[34] Bakara /152

Hem Allah'ın yaptıkları vardır hem de kuluna bırakıp "haydi, kulum sen yap" dedikleri vardır. Allah bir hadis-i kutside, *"kulum bana bir adım gelirse ben ona on adım gelirim. Kulum bana yürüyerek gelirse ben ona koşarak gelirim"*[35] buyurmuştur. Tabii ki bunu zahiri olarak anlamayalım. Allah, ne yapmamız gerektiğini bizim anlayacağımız seviyede söylüyor; yani rabbimiz bizden o bir adımı atmamızı istiyor ve "sen bir adım atmadığın sürece sana bir şey yok! Sen önce elinden geleni yapıp o bir adımı at, ben sana ikram ederim. Sen bana bir adım yaklaşmaya, benim için güzel yapmaya çalışırsan ben sana on kat güzellik veririm" buyuruyor. Kaldı ki bu on kat en az olandır. Yoksa Allah bire en az on, yüz veya hesapsız verir.

"Kim (Allah'ın huzuruna) güzellikle gelirse ona getirdiğinin on katı vardır. Kim de kötülükle gelirse o sadece getirdiğinin dengiyle cezalandırılır. Onlar haksızlığa uğratılmazlar."[36]

Rabbimizin bir güzelliğe on kat vermesi ne demektir?

Allah, yanlışa misliyle; yani ayniyle güzelliğe ise on katıyla karşılık veriyorsa bu durumda biri dokuz tane yanlış yapsa ve sadece bir tane güzellik yapsa, yaptığı bu güzellik onun bütün yanlışlarını silmiş olur. Aynı şekilde doksan tane yanlış yapsa on tane de güzellik yapsa, yaptığı bu on güzellik doksan yanlışını siler.

Dikkat ederseniz genelde bu tür konulardan bahsederken "günah işlerse" demiyor, "yanlış yaparsa" diyorum. Bunun bir sebebi vardır; çünkü günah demekten hayâ ediyorum ve insana günahı yakıştıramıyorum. Bunu neden devamlı günah yerine hata, yanlış kelimesini kullandığım anlaşılsın diye söyledim.

Evet, dediğim gibi: Allah'ın bire on vermesi en az olanıdır. Bununla beraber Allah bire yedi yüz verir[37] ya da dilediğine

[35] Buhari, Tevhid 50; Müslim, Zikr 2, (2675); Tirmizi, Da'avat 142, (3598)
[36] En'âm /160
[37] Bakara /261

hesapsız verir.[38] Bütün ameller imana göre kıymet, değer kazanır; yani amelin değeri kulun rabbine olan aşkına, muhabbetine, teslimiyetine göredir.

Biri yüz tane yanlış yapsa, on bir tane de güzellik yapsa o kişi cennetliktir; çünkü o bir fazlası kendisini cennete götürür. Tabii ki imanla beraber! Hâl böyleyken insanlara baktığımızda hangi insanın yüz tane yanlışı varsa on tane de güzelliği yoktur. Ya da on tane yanlışı varsa bir tane de güzelliği yoktur. Zaten birinin yüz yanlışa karşı on tane güzelliği yoksa o kişi insanlıktan çıkmış, hayvan gibi hatta hayvandan daha aşağı olmuştur.[39]

Bu durumda rabbimize göre baktığımızda mü'minlerden cennete gitmeyecek insan görünmüyor; çünkü güzelliği olmayan hiç kimse yoktur. Bu güzellik, Allah'ın güzelliğinin tecellisidir. Hiçbir insan yüz tane yanlışa karşı on tane de güzellik yapamayacak kadar kendini örtmüş olamaz. Mutlaka fıtratındaki doksan dokuz güzellikten bir tanesi ortaya çıkar ve ona güzelliği yaptırır.

Allah, vahyiyle insanlara nasıl bakmamız gerektiğini bize öğretiyor. Bizim de Allah'ın nazarıyla nazar etmemiz lazım. Eğer Allah'ın nazarıyla nazar etmezsek nefsimizi ilâh edinmiş ve "ben Allah'tan daha çok biliyorum" demiş oluruz. Şöyle bir düşünelim: Allah Kıyamet günü günahlarımızı ve sevaplarımızı tartıyor mu? -Tartıyor. Allah, iyiliklerimizi on kat arttırıyor mu? -Arttırıyor. Sevaplarımız günahlarımıza göre bir fazla ağır gelirse "sen iyilerdensin" deyip bizi cennete gönderiyor mu? -Gönderiyor. Şimdi böyle hesap ettiğimizde hangi insana cehennemlik diye bakabiliriz! Eğer Allah'a göre bakarsak kimseye cehennemlik nazarıyla nazar edemeyiz.

[38] Bakara /212
[39] A'râf /179, Furkân /44

Öyleyse biri cennete gitmek istiyorsa yapması gereken şey; Allah'ın emirlerine dikkat etmek, emrettiği, sevdiği gibi yapmaya çalışmak, günahlardan, yanlışlardan sakınmak, rabbimizin "yapma" dediklerini yapmamak ve "yap" dediklerini elinden geldiği, gücünün yettiği kadarıyla yapmaya çalışmaktır. Her insan bunları yapabilir; çünkü Allah hiç kimseye gücünün yetmediği bir sorumluluk yüklemez.[40] Biraz önce âyeti söyledim: Allah, manevi olarak kazananları anlatırken "onlara cennet vardır, bir de fazlası"[41] buyurdu. Bu bir fazlasını isteyenler dünyadan da cennetten de geçenlerdir. Onlar rablerini isterler; yani âşık maşukunu ister. Onlar "ben sizin rabbiniz değil miyim" hitabındaki güzelliğe, sahiplerine, rablerine şahid olmuşlardır. Bu yüzden kulun o bir fazlasını alabilmek için rabbini istemesi ve dünyadan da cennetten de geçmesi gerekir.

Mecnun yalnızca Leyla'sını ister. Bütün dünyayı Mecnun'a verseniz; ama Leyla'yı vermeseniz dünya Mecnun için kâbus olur, dönüp bir kere bile dünyaya bakmaz. İşte, rabbine âşık olanlar da böyledir.

Rabbimiz, Pir Abdulkadir Geylani (r.a.) Hazretleri'ne *"cennet ehlinden öyle kullarım vardır ki cehennem ehlinin ateşten bana sığındığı gibi cennet nimetlerinden bana sığınırlar"*[42] buyurmuştur.

Onların cennet nimetlerinden Allah'a sığınmalarının hikmeti nedir?

Çünkü "bu nimetler beni meşgul etmesin. Ben seni istiyorum ya rabbi! Senden başka bir şey istemiyor, cennetten de cennet nimetlerinden de sana sığınıyorum" diyorlar. Bunu anlamak için öncelikle aşkı, âşıklığı anlamak gerekir. Zaten bu

[40] Bakara /286
[41] Yûnus /26
[42] Risale-i Gavsiye

âlemde aşktan başka bir şey yoktur. İnsana ebedi nimetleri de her şeyi de kazandıran aşktır. Kim her neyi seviyorsa ona gönlündeki aşkını, muhabbetini vermiştir. Eğer bu sevgisi Allah'a gitmediyse, Allah'ın kendisine verdiği muhabbet sermayesini israf etmiş demektir.

"Bilin ki şüphesiz Allah, (dünyada kuluna yakınlığını tattırmak ve hakkı gönlüne vahyetmek için) kişi ile kalbi arasına tecelli eder."[43] **"Rahmân (olan Allah), Arş'a istiva ed(ip hükümran ol)muştur."**[44] İnsanın gönlü Beytullah'tır, Rahmân'ın Arş'ıdır. Bu yüzden Allah hadis-i kutside *"yerler, gökler tecellimi almadı, mü'min kulumun kalbi tecellimi aldı"*[45] buyurmuştur.

Her bir kul bütün âlemleri içinde barındıran bir âlemdir. Rabbimiz de onun gönlüne tecelli eder. Kim kendini (nefsini, hakikatini) tanırsa rabbini tanır. Kim rabbini tanırsa kendini de tanımış olur. Rabbi de ona tecelli eder; çünkü o kul, Allah'a âbd olmuş, âşık olmuştur; ama insan kendini tanımayınca, anlamayınca rabbini de anlayamaz, tanıyamaz. Aynı şekilde kendini tanımayınca insanı da tanımaz, anlamaz. İnsan kendini ne kadar tanımış, anlamışsa, diğer insanlara da o gözle bakar; ama rabbini tanırsa kendini tanır ve böyle olunca da kiminle muhatap olursa olsun, onun; Allah'ın yeryüzündeki halifesi olduğunu, Allah'ın, o insana yakın olduğunu, onunla beraber olduğunu bilir. Ona muamele ederken de mutlaka onun sahibinin, rabbinin hesabını yapar.

Burada anlaşılması gereken şey edeptir. Zaten din demek; Allah'a, resulüne, Kur'ân'a, insana, hatta bütün varlığa karşı edepli olmak demektir. Şimdiye kadar manevi olarak kazananlar

[43] Enfâl /24
[44] Tâhâ /5
[45] El-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ 2: 165; İmam-ı Gazâlî, İhyâ-u Ulûmiddîn, 3: 14.

edeplerinden dolayı kazanmış, kaybedenler de edepli olmadıkları için kaybetmiştir.

Saygıya, hürmete layık olan Allah'tır. Rabbinden ötürü her insan da hürmete, saygıya layıktır. Hürmet yoksa edep yoktur. Genel olarak hepimiz biliyoruz ki birbirimizle konuşurken bile edebe riayet etmiyor, paldır küldür kelimeler kullanıyoruz. Mesela; otuz senedir anlatıyoruz. Hiç şimdiye kadar bizden en ufak bir şekilde sizi rahatsız edecek tek bir kelime duydunuz mu! Aynısı çocuklarım için de geçerlidir. Hiçbir zaman bir çocuğuma dahi "şunu şöyle yap" dememişim; çünkü "şöyle yap" demek emir vermektir. İsterse çocuğum olsun yine de ona emir vererek konuşmam, "şunu şöyle yapabilir misin" ya da "şunu şöyle yapalım mı" derim.

Peki, üslubuma neden bu kadar dikkat ediyorum?

Çünkü birbirimizle konuşurken öyle paldır küldür konuşamayız da ondan. Ağzımıza geldiği gibi konuşmak edep değildir, hayâ değildir, hürmet değildir. Kim olursa olsun karşımızdaki her insan Allah'tan dolayı hürmete layıktır ve bu gayrimüslimler için de geçerlidir. Onlar kendilerinden habersizdirler, bilmiyorlar, anlamamışlar, rablerinden başka tarafa dönmüşler. Bundan dolayı sana muhtaçtırlar. Sen de onlara rahmet etmek zorundasın. İman etmese bile o senin Hz. Âdem (a.s.)'den dolayı kardeşindir, babanız birdir. Bu durumda ona yolu göstermen gerekmez mi! Ama baktığımızda daha evimizdekilere, çocuklarımıza, arkadaşlarımıza hürmet göstermiyoruz. En kötüsü de büyüklerimize edepsizlik yapıyor, onlara layık oldukları hürmeti, saygıyı gösteremiyoruz.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"büyüklerine saygı, küçüklerine sevgi göstermeyen bizden değildir"*[46] buyurmuştur. Eğer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz birine "sen bizden değilsin"

[46] Tirmizi, Bir, 15; Ebû Dâvûd, Edeb, 66

buyurduysa bundan daha büyük bir söz olabilir mi! Çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den değilsen onu kaybetmişsin, rabbini kaybetmişsin demektir! Büyüklere hürmet, küçüklere muhabbet göstermek işte bu kadar önemlidir ve kaybetmemek için mutlaka büyüklere hürmet, küçüklere muhabbet göstermek gerekir.

Layık olduğu sevgiyi, saygıyı göstermediğimiz insanlarda hata, yanlış aramak nefsin hâlidir, şeytanın işidir. Şeytan bahane üretip insana "falanca bana şöyle yanlış yaptı, ondan onu sevmedim" dedirtir ya da "bu zaten değersiz biridir, ona hürmet etmen, saygı göstermen gerekmez" deyip vesvese verir.

Kim insana her ne yaparsa Allah katında da ona layık olur. Herkes bu âlemde bir beşer olarak rahmete, muhabbete, affa, mağfirete muhtaçtır. Kimse kâmil değildir. Tabii ki beşer olarak eksiklerimiz vardır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"kim rahmet ederse Kıyamet gününde, en zor anda Allah da ona rahmet eder. Kim ikram ederse Kıyamet günü en zor anda Allah da ona cenneti ikram eder. Kim insanların hatasını, kusurunu, özrünü affeder, mağfiret ederse en zor günde Allah da onun günahlarını affeder, mağfiret eder. Siz af ve mağfirete uğramayı istemez misiniz? Rabbinizin size rahmet etmesini, rabbinizin size ikram etmesini istemez misiniz"*[47] buyurur. Allah da cennetlikler için **"onlar orada selam ve hürmetle karşılanırlar"**[48] buyurmuştur. Selamı verecek olan kimdir? -Selamı verecek olan tabii ki Allah'tır; çünkü dünyada Allah'ın kullarına selam olarak Allah'ın selamına layık olmuşlardır.

Gördüğümüz gibi; kim ne yaparsa kendine yapıyormuş! Gösterdiğimiz saygı da sevgi de hürmet de rahmet de ikram da bize gelir. *"Bir kul başka bir kula dua ettiğinde Allah ona 'sen benim kulum için bu hayrı istiyorsun, ben de sizin rabbiniz olarak*

[47] Buhârî, Mezâlim 3; Müslim, Birr 58. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 38, 60; Tirmizî, Hudûd 3, Birr 19; İbni Mâce, Mukaddime 17

[48] Furkân /75

ikram etmez miyim? Ona da sana da verdim" buyurur Resulullah (s.a.v.) Efendimiz. Kul sadece dua etmiş diye Allah ona ikram ediyor! İnsanlara olan bakışımızın bize nasıl geri döndüğünü buradan anlamamız lazım.

Nasıl ki insanın duası kendisine hayır olarak geri dönüyorsa, bedduası da kendisine geri döner, dolayısıyla insan beddua ederek kendini rahmetten, ikramdan ve rabbinin sevgisinden mahrum eder.

Evet, insanın sevgisini her kaybediş, imanının zayıflaması demektir. Biri zahiri olarak sürekli zayıflarsa en sonunda zayıflıktan ölür. İman da böyledir, zayıflaya, zayıflaya sonunda biter, yok olur ve insan manevi olarak ölür.

"(O gün) Herkese yaptığı(nın karşılığı) tam olarak verilir. Allah, onların yaptıklarını en iyi bilendir."[49] Herkese kendi elleriyle yaptığının, konuştuğunun, düşündüğünün karşılığı vardır. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadisinde şöyle buyurmuştur: *"Kul, Kıyamet günü defterini eline aldığında içinde hiç işlemediği sevapların olduğunu görür. Sonra da 'ya rabbi! Ben bunları yapmadım' der. Rabbimiz de ona 'evet, bunları yapmadın ama yapmayı düşündün, hayal ettin. Eğer sana imkân verseydim, bunları yapardın. Yaratan yarattığını bilmez mi?' buyurur."*

Kul; cami, mescid, çeşme, köprü ya da başka şeyler yapıp insanlara yardım etmeyi, ikram etmeyi hayal etmiştir. Allah da onu yapmış olarak kabul eder ve defterine yazar.

Böyle bir kul laf olsun ya da düşünce olsun diye değil, ciddi ciddi hayır yapmayı dert edinmiş ve "Allah bana imkân verirse şöyle yapacağım" demiştir. Allah da ona "seni bu amelleri işlemiş olarak kabul ettim; çünkü sana imkân vermemiştim, eğer verseydim onları yapardın" buyurur. Sonuçta imkân verdikleri

[49] Zumer /70

yapsın da vermedikleri nimetten mahrum mu kalsın! Böyle bir şey yoktur! Allah, kulunun samimi olan fikrini, düşüncesini yapmış gibi kabul eder; ama biri hayır olan düşüncesini gerçekten yaparsa, Allah ona da on kat verir. Diğerine ise bir kat verir; çünkü o sadece düşünmüştür, hayrı yapmak için yorulmamıştır. Arada böyle bir fark vardır.

Evet, her şeyi rabbimizden öğreniyoruz. Rabbimizden öğrenmek; Kur'ân'dan öğrenmek demektir. Bununla beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den öğreniyoruz; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz canlı Kur'ân'dır. Kur'ân bir insana dönüşse o insan, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz olur. İnsan da Kur'ân'a dönüşse yine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz olur.

Aynı şey bizim için de geçerlidir. Bir âyete iman edip gereğini yerine getirince âyet bizim üzerimizde görünür ve o âyet oluruz. Örnek vermek gerekirse; Allah "rabbini zikret, tesbih et"[50] buyurmuştur. Eğer "subhânallah" dersek bu âyet bizim üzerimizde görünür. Ya da rabbimiz "infak et"[51] buyurmuştur, şayet infakta bulunursak, infak âyeti üzerimizde görünür. Allah "iman et,[52] rabbini şiddetli şekilde sev"[53] buyurmuştur, eğer iman edip seversek bu âyetler üzerimizde tecelli eder. Bütün âyetler üzerimizde tecelli edince ise canlı Kur'ân oluruz. İnsan ve Kur'ân, Kur'ân ve insan… Artık ikisi bir olur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"insan ve Kur'ân ikiz gibidir (bir gibidir)"* buyurmuştur. Canlı Kur'ân olanlar hakiki insandır. Ötekiler ise Allah'ın tahrif olmuş kitabıdır ki tahrif olan bu kitap da insanın gönlüdür. Biz de gönlümüzü bu tahrifattan kurtaracak, şeytanın verdiği vesveseleri, zanları, öğrendiğimiz yanlış bilgileri

[50] Âli İmrân / 41
[51] Bakara /195
[52] Âli İmrân /179
[53] Bakara /165

gönlümüzden sileceğiz ve yerine Allah'ın âyetlerini yazacağız inşallah. Öyle ki Allah'ın kitabı olalım.

Unutmamamız lazım ki her şey bir âyettir; ama insan, Allah'ın bütün isimlerini, güzelliğini taşıyan Allah'ın kitabıdır. Önümüzdeki bu Kur'ân da bize rabbimizi tanıtır ve kim olduğumuzu, nereden geldiğimizi, nereye geldiğimizi, hayatı, varlığı, dünyadayken ne yapmamız gerektiğini örneklerle bir bir bize anlatır.

Ahirette nasıl hesap vereceğimizi ve bu hesabın sonunda nereye gideceğimizi bize haber verebilecek olan bir tek âlemlerin rabbidir. Bunun dışında hiç kimse bize bizi haber veremez, anlatamaz, tanıtamaz. İnşallah rabbimizin kitabını okuyacak, dinleyecek ve her âyeti okuduğumuzda cevap vereceğiz. Biz rabbimize cevap verirsek rabbimiz de bize cevap verir.

Evet, hep beraber Kur'ân ve İnsanı, hayat kitabımız Kur'ân'la aramızdaki bağı öğrenmeye çalıştık.

Allah bizi Kur'ân'dan mahrum olanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi rabbine gerçek manada iman edenlerden eylesin. Allah bizi Kur'ân'a, resulüne iman edenlerden eylesin. Allah bizi her bir âyete tek tek iman edip, her bir âyeti hayatına geçirip yaşayanlardan eylesin. Allah bizi "âbdim, kulum, velim" dediği kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

15.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Kur'ân'la insanın bir olduğunu anlamaya ve hayat kitabımız Kur'ân'ı öğrenmeye çalışıyorduk.

Allah, Kur'ân'ı insan için indirmiştir, Kur'ân'da insanı, rabbini ve varlığı insana tanıtır. Hiç kimse Allah tanıtmadan gerçek bir bilgiye, ilme sahip olamaz; çünkü gaybı haber verecek olan sadece Allah'tır.

İnsan bir âlemdir. Hem zahiri, görünen âlemi vardır hem de gayb âlemi vardır.

İnsanın gayb âlemi nedir?

Allah, Abdulkadir Geylani (r.a.) Hazretleri'ne *"ben insanın sırrıyım, insan da benim sırrımdır"*[1] buyurmuştur. Allah'ın ilk yarattığı varlık, Hakikat-i Muhammediye'dir. Hakikatimiz aynı ile Hakikat-i Muhammediye'dendir. Bu yüzden sır odur; yani rabbimizin tecelli edip yarattığı hakikatimizdir. Bu sırrı da rabbimizden başka hiç kimse açıklayamaz, beyan edemez. Aynı zamanda bu sır bilgi işi değil, onu tatma işidir ve insan onu ancak aşk ile tadar, bilir.

Aşk, bütün varlığın yaratılış sebebidir; rabbimizin kendi kendini sevmesi, kendi güzelliğini bir kul üzerinde görmeyi dilemesi, aynı şekilde güzelliğini onlar üzerinde göstermesidir.

Bu sır, güzellik başlangıç itibariyle Allah'ın El Esmâu'l Husnâ'sıdır; ama ondan önce de Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sıdır. Efâlu'l Husnâ ile rabbimizin işlerini, yaptıklarını, buradan da

[1] Risâle-i Gavsiye

Allah'ın isimlerini anlarız. Sonra hem kendi üzerimizde hem de dışarıdaki varlık üzerinde Allah'ın güzelliklerini seyrederiz; yani kendimizde ve varlıkta rabbimizin El Esmâu'l Husnâ'sına şahid oluruz. Aklını kullananlar için yolculuk sırdan sırra, içten içe devam eder. Bundan dolayı aklımızı sonuna kadar kullanmamız gerektiğini söylüyoruz. Hatta aklın da üstüne çıkmamız gerekir ki bu da imandır, aşktır.

Aklın üstüne nasıl çıkabiliriz?

Allah âyet-i kerimede **"onlar gayba iman ederler"**[2] buyurmuştur. Allah'ın haber verdiği öyle şeyler vardır ki aklımızın ölçüsüne vurduğumuzda aklımız onu almaz. Böyle durumlarda "işittik ve iman ettik, kabul ediyorum ya rabbi!" dememiz gerekir. İşte bu, aklın üzerine çıkmaktır.

Aklın bir sınırı vardır. Akıl yalnızca gördükleriyle ve öğrendikleriyle kıyas yapıp hüküm verir. Onun üzerine çıkınca ise iman olur, aşk olur. Örnek vermek gerekirse; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir gece bir anda miraca çıkmıştır. Zaten müşrikler bunu akılla anlayamadıkları için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in miraca çıktığını inkâr etmiştir; ama miraç hadisesi her ne kadar akılla anlaşılamasa da sahabeler aklın üzerine çıkmış ve iman etmiştir.

Evet, miraç olayı aklın üzerinde olan bir şeydir. İnsan her ne kadar düşünmeye çalışsa da aklı oraya varamaz. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i bir gece Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya almış, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de orada yüz binden fazla peygambere imamlık yapıp iki rekât namaz kıldırmıştır. Sonra da Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i göğe yüceltip oradan her bir gök katını geçirerek onu Sidretu'l Münteha'ya, oradan da huzuruna almıştır. Akıl bunu anlamaya yetmez. Burada artık iman gerekir; çünkü aklın bir sınırı vardır. Kul bu sınırı aşmadıkça gerçek manada iman etmiş olmaz. Yoksa her şeyi aklıyla anlamaya, kabul

[2] Bakara /3

etmeye kalkarsa "ben aklımın aldığına, gözümün gördüğüne iman etmişim" demiş olur ki böyle olunca da Allah'a, Allah'ın kudretine, ahirete iman olmaz.

Her peygambere ne varsa ümmetine de o vardır. İnsanlık bu yolculuğu her bir peygamberle yapmıştır, dolayısıyla her ümmetin hâli farklı farklıdır; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz geldiğinde din insanlık için artık kemale ermiştir. Onun için Allah âyet-i kerimede **"bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım"**[3] buyurmuştur. Allah takdirini yaparken ezeli ilmine göre yapar. Bizim de bu şerefi taşımamız gerekir. Onu da sadece imanla taşıyabiliriz. Allah zaten nasıl iman etmemiz gerektiğini Kur'ân'da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i ve peygamberleri örnek göstererek bize haber vermiştir. Bu anlamda "rabbimiz bizi neyden yaratmış" diye sorulsa, "aşktan tecelli edip bizi yarattı" desek doğru olur.

Sırrı anlamaya çalışıyorduk. Sır, gözle görülmeyen, hatta akılla anlaşılmayan demektir. Hepimiz biliyoruz ki her birimiz Allah'ın sırrını taşıyoruz. Rabbimiz bize tecelli etmiş ve rûhundan nefhetmiştir; ama aklımız buna ermediği için ne görebiliyor ne de anlayabiliyoruz. Burada aklımızı bütünüyle kullandıktan sonra artık aklımızın üzerine çıkmamız lazım. Aklımızın üzerine çıkmadan gönül yolculuğu yapamaz ve rabbimizin huzuruna, yaratıldığımız makama çıkamayız.

Kendi kendimize düşünerek, bilgi edinerek bu aşkı kazanmamız mümkün değildir. **"Onlara Allah'ın âyetleri okunduğunda imanlarını (Allah'a olan haşyet ve muhabbetlerini) artırırlar"**[4] buyurdu Allah. Eğer âyetler imanı artırıyorsa o zaman âyetlerle yolculuk yapıyoruz demektir. Allah her bir âyetle bizi ileri bir safhaya alır; yani her âyeti okuduğumuzda ya da dinlediğimizde, âyetleri anlayıp rabbimizin

[3] Mâide /3
[4] Enfâl /2

istediği gibi onlara cevap verdiğimizde gönül yolculuğunu yapar ve Allah'ın "sırrım" dediği kendi hakikatimize varırız. Buna da vuslat denir. Eğer kendi hakikatimize varırsak aynı zamanda miraca hazır hâle gelmiş oluruz.

Şunu da iyice anlamak gerekir ki bu âlem, vuslat âlemi değildir. Elbette ki rabbimiz burada da bize tecelli eder, huzuruna alır, hitap eder; ama bunlar gerçek vuslat değildir, vuslattan yalnızca bir parçadır; yani Allah bize deryadan bir damla ya da bir tas misali vuslattan içirir. Gerisi ahirettedir; çünkü mükâfat yeri de ceza yeri de ahirettir.

Anlaşılması için örnek vereyim: Farz edelim ki oruç tuttuk, iftar saati gelince de önümüze yemek getirdiler; ama doyarcasına yedirmediler, yemeği sadece biraz tattırdılar. İşte dünyadaki vuslat da oruçlu birinin iftar saatinde, yemek yiyemeyip yemeğin tadına bakması kadardır. Bunu böyle bilmemiz lazım.

Elbette ki burada Allah isimleriyle, güzelliğiyle bize tecelli edebilir ya da hitap edip bir şeyler söyleyebilir. Bunların hepsi vuslattan bir yudum ya da bir lokma almak gibidir. Vuslatın gerisi ise cennettedir. Bu da imandır, aşk ve muhabbettir.

Manevi yolculuk aşkla, muhabbetle yürünür. Bu aşkı bize ikram eden, bizi yaratan rabbimizdir ki bu onun muradıdır. Âbd olmak da rabbimize âşık olmamız ve hayatımızı bu aşkla yaşamamızdır.

Aşkı olmayan hiç kimse yoktur. Aşksız insan ölüdür; ama rabbimiz, kulunu diriltir. Bu nedenle Kur'ân bizi dirilten ve bize aşkı, muhabbeti, imanı verendir. Rabbimiz bunu da keremiyle verir. Allah'ın keremini anlamak için âyetlerin beyanı gerekir. Bu beyan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz üzerinde görünür. Kur'ân apaçıktır; ama bir de âyetlerin apaçık bir şekilde bir kulun üzerinde görünmesi lazımdır. Sadece âyetlerin kendisi üstünde

tecelli ettiği bir kul Kur'ân'ı kendi üzerinde gösterebilir ve onu beyan edebilir.

"Resul, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de (onun iman ettiği gibi iman ettiler)."[5]

Allah bizden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in iman ettiği gibi iman etmemizi istiyor. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in en öndeki hâli, sünneti onun imanıdır. Bu yüzden sünnet denince ilk önce Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in, Allah'ın kendisine indirdiğine iman etmesini anlamak gerekir. Bununla beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, mü'minlere karşı rauf ve rahimdir[6], âlemlere rahmettir[7], azim bir ahlak üzeredir.[8] Onun için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i sevmeyen hiç kimse yoktur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in azim bir ahlak üzere olmasının sebebi; Allah'ın güzelliğinin, sırrının onun üzerinde görünmesi, tecelli etmesidir.

Allah'ın güzelliği hangi kulda ne kadar görünürse o kul o kadar sevilmeye layıktır, dolayısıyla Allah onu sever; yani onun üzerinde kendi güzelliğini sever ki manevi yolculuk da budur. Onun için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"din güzel ahlaktır"*[9] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakı Kur'ân ahlakıdır; yani rabbimizin güzelliğinin tecellisidir. Kul zaten güzelliğe, kendindeki hakikate âşıktır; çünkü o, rabbinin tecelli ettiği sırrıdır.

Allah önce tecelli edip kulunu yaratmış, sonra bütün âdemlerin belinden zürriyetini alıp onları kendi nefisleri üzerine şahid kılmıştır.[10] Nefis derken insanın hakikatini anlamamız lazım. Diğer manada nefis dediğimiz zaman da rûhun üzerine küfrün,

[5] Bakara /285
[6] Tevbe /128
[7] Enbiyâ /107
[8] Kalem /4
[9] Muvatta, Hüsnü'l-Hulk, 8; Ahmed B. Hanbel 2 /381; Gazali, İhya, 3 /50
[10] A'râf /172

şirkin, günahın, yanlışın bulaşmasıyla ortaya çıkan kötü hâli kastetmiş oluruz. Nefsin kötü hâli ilâhlık iddia edip "ben, bence, bana göre" der ve rûhtaki güzellikleri kendine mal edip emanete ihanet eder. Bundan kurtulması için temizlenmesi şarttır.

Evet, Allah, Âdem'in belinden zürriyetini alıp "ben sizin rabbiniz değil miyim" dediğinde hepimiz "belâ şehidnâ"[11] deyip rabbimize şahid olduk. Böylelikle rabbimizi tanıdık ve kim olduğumuzu, ne olduğumuzu anladık. Kendimize de kendi üzerimizde rabbimizin tecellisine de şahid olduk. Aşk da âşıklık da orada başlamış ve Hz. İnsan kendine gelmiştir.

İnsanın hakikati bütünüyle aşktan ibarettir; ama dünyaya gelince hakikati El Esmâu'l Husnâ elbisesi olmak üzere safha safha nûrdan elbiseler giymiş ve perdelenmiştir. En son da bu dünyada beden elbisesini giymiştir. Bu kadar elbise giyince de artık sır olmuştur. Kısacası rabbimize şahid olup şehadet ederken hepimiz sırra şahid olduk; ama dünyaya gelince, rabbimiz onu perdeledi.

Lekad halaknel insâne fî ahseni takvim: "Gerçekten Biz insanı en güzel kıvamda yarattık." **Summe redednâhu esfele sâfilîn:**[12] "Sonra onu aşağıların aşağısına (hiçbir şeyi olmadan sefil bir hâlde dünyaya) indirdik." Allah bizi en güzel surette, kıvamda; yani kâmil bir şekilde yarattı, dolayısıyla hepimizde güzelliğin ne eksiği ne de fazlası vardır.

Böyle bir güzellik kimin güzelliği olabilir? -Elbette ki rabbimizin tecellisi, güzelliği olabilir.

"Biz onu (hayırlı olanı takip edip şerli olandan kaçınması için hayır ve şer yolu olmak üzere) iki yola hidâyet etmedik mi?"[13] Allah, insanı iki yol arasına bırakmış ve ona tercih hakkını vermiştir. İnsan da ya yolculuğu rabbine yapar, rabbinin davetine

[11] A'râf /172
[12] Tîn /4-5
[13] Beled /10

icabet eder, en yüksek makama, miraca çıkıp rabbinin huzuruna varır, isterse de şeytana tabi olur, esfel-i sâfiline, aşağıların aşağısına, hayvandan daha aşağıya iner, böylelikle hayvandan daha şaşkın, daha şaşırmış hâle gelir.

İnsanın, rabbini tercih edip en yüksek makama çıkması sadece bilgiyle yapılacak bir tercih değildir. Bunun için aşk ve muhabbet gerekir. Bu yüzden Allah, ilk insan olan Hz. Âdem (a.s.) Babamızı peygamber olarak göndermiştir. Aynı şekilde hiçbir devirde insanları resulsüz bırakmamış ve **"resullerimizi peş peşe gönderdik"**[14] buyurmuştur. Allah, resullerini peş peşe gönderdi ki her biri insanlara ayna olsun, örnek olsun.

Hakikati doğru anlamamız lazım. Allah, hadis-i kutside *"kulum kendisine farz kıldıklarımla bana en güzel şekilde yaklaşır. Diğerleriyle yaklaşmaya devam eder. O bana yaklaştıkça beni sever, ben de onu severim. Ben bir kulumu sevince o kulum benimle görür, benimle işitir, benimle tutar, benimle yürür, benimle diler, benimle sever, artık onun her şeyi benimledir"*[15] buyurmuştur. Her şeyi Allah ile olan bir kulda rabbinin tecellisinden başka bir şey kalmamıştır. Bütün varlık ve bütün kullar için Allah ile bakan, onunla işiten, ondan konuşan, onunla konuşan, ona konuşan örnek bir kul, ilâhi bir nazar lazımdır.

O kulun nazarı sandığımız gibi "dur, ben sana bakayım" meselesi değildir. Öyle olsaydı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Ebu Cehil'e ve amcası Ebu Leheb'e bakardı, onlara iman ettirirdi. Nazar edilecek kişilerin bu nazara; yani rahmete layık olması lazım ki işte bunun için de gönül gerekir, kalp gerekir.

Kalbin hastalıkları vardır. Allah âyet-i kerimelerde kalbin hastalıklarını anlatırken hastalıklı kalp[16], taşlaşmış kalp[17], kilitli

[14] Bakara /87, Hadîd /27
[15] Buhârî, Rikak 38
[16] Bakara /10
[17] Bakara /74

kalp[18] ve mühürlenmiş kalp,[19] buyurur. Bunların en hafifi taşlaşmış ve hastalıklı olan kalptir. Şayet bir kalp taşlaşmışsa üzerinde bir şey yeşermez. Nasıl ki bir taşa tohum koysak, üzerine rahmet inip yağmur yağsa, Güneş vursa yine de yeşermezse, taşlaşmış kalpte de tohum yeşermez; çünkü katılaştığından dolayı onu içine almaz.

"(Ne var ki) Bunun ardından kalpleriniz (yine) katılaştı; hatta onlar, taş gibi yahut daha da katı oldu."

Böyle birinin kalbi taşlaştığı için rabbimiz konuşunca onu dinleyemez, anlayamaz ve âyetleri içeriye alamaz; ama bunu kendisi yapmış, kendisi öyle olmayı tercih etmiştir. Bu taşlaşmış kalbin tedavi olması için ona bir yardımcı lazımdır ki Allah da Hz. Âdem (a.s.)'dan kıyamete kadar bu konuda insanlara yardım edecek kullarını gönderir ve gerekeni yapar.

Kalbi katılaşmış bir kul insanlara karşı kibirlenir, büyüklenir; ama taş bile olsa yukarıdan aşağıya yuvarlanması gerekir.

Neden?

Âyet devam ediyor. **"Çünkü taşlardan öylesi vardır ki içinden nehirler çağlar. Öylesi de vardır ki (çatlayıp) yarılır da içinden su çıkar. Taşlardan bir kısmı da Allah'ın haşyetinden (yukardan aşağı) yuvarlanır. Allah, yaptıklarınızdan (asla) gâfil değildir."**[20]

Taş bile tevazu gösterir, boyun büker, rabbini dinler, ciddiye alır; ama insanın kalbi taştan daha katılaşmışsa rabbini dinleyip ciddiye alamaz! Tabii ki kalp durup dururken katılaşmaz. İnsan kendi elleriyle yaptıklarından dolayı kalbini taşlaştırır.

[18] Muhammed /24
[19] Münâfikûn /3
[20] Bakara /74

Subhânallah Sohbetleri'nde söylemiştim: Hepimiz Hz. Âdem (a.s.) ile beraber cennetteydik, rabbimizin huzurundaydık. Dünyaya gelene kadar da manevi olarak bir yolculuk yaptık ve birçok şeye şahid olduk. Zahiri açıdan annemiz, babamız vardır; ama şimdiye kadar yüzlerce, binlerce babamız olmuştur. İlk babamız Hz. Âdem (a.s.) Babamızdır. İnsan aklını kullanınca hepsinde neyi gördüğünü anlar.

Her zaman için söylüyoruz: Bu âleme aşkı yaşamaya ve yaşatmaya gelmişiz. İman budur. Rabbimizin her emrini yerine getirdiğimizde rabbimizin sevgisi gönlümüze tecelli eder. Biz de bu muhabbeti gönlümüzde hazır buluruz; ama rabbimizin sevgisini kazanmak için mutlaka çaba, gayret göstermeli ve tercihimizi doğru yapmalıyız. Hamdolsun kardeşlerimiz tercihlerini yapmışlar, rableri için feryad ediyorlar ve rablerini, rablerinin huzuruna varmayı istiyorlar. Kimi kardeşlerimiz huzura çıkıp rabbiyle muhatap olmuştur, kimi kardeşlerimiz de huzura varmış ve kapıda durup huzura alınmayı bekliyor; yani huzura çıkıp rableriyle muhatap olmayı istiyorlar. İşte, aşk insana rabbini tercih ettirir ve onu huzura çıkmaya layık hâle getirir.

Âşık sadece maşukunu ister. Tabii ki bu aşk bir kıvılcım ile başlar. Ormanı yakan da öncesinde tek bir kıvılcımdır, önce kıvılcım yanar sonra büyür ve bütün ormanı yakar. Gönlümüzdeki bu manevi kıvılcımın da salih amel işleyerek, güzel yaparak, rabbimizin emrettiği, sevdiği gibi yapmaya çalışıp "ben rabbimi, rabbimin rızasını, yakınlığını, dostluğunu ve cemalini istiyorum" diyerek harlanması gerekir.

Yolu yürüdüğümüzde aşkımız arttıkça gönlümüzdeki kıvılcım da büyüyerek her zerremize yayılmaya başlar, sonunda aklımızın üzerine çıkar ve aklımızı aşmış olur; çünkü bu yol, akıl yolu değil, gönül yoludur; akılla değil aşkla, imanla yürünecek yoldur. Rabbine gidenler gönüllerindeki bu aşkla, muhabbetle rablerine giderler. Diğer bir ifadeyle yolu yürüyen âşıktır, yol da

tamamen aşktandır! Onun için bir tane vuslat kapısı vardır; o da aşk kapısıdır.

Aşkı doğru anlamamız lazım. Aşk "işte ben rabbimi çok seviyorum" demek değildir. Allah bizim sözümüze göre amelimizin olup olmadığına bakar. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"O'na ancak temiz (ve güzel) sözler yükselir, onları da sâlih amel yükseltir"**[21] buyurmuştur. Dolayısıyla aşkımız da muhabbetimiz de söylediğimiz sözümüz de âmelimiz kadardır.

Evet, âşıkta akıl aranmaz; çünkü âşık, aklı aşmıştır. Örnek vermek gerekirse; rabbine âşık bir kul yangının ortasında kalsa ve ona "buradan kurtulmak imkânsızdır" dense, akla göre bakınca oradan kurtulmak gerçekten de imkânsız olsa, yine de o kulun gönlündeki aşk ona mutlaka "her şey Allah'ın kudretindedir, o seni buradan kurtarır" dedirtir. Maşuku bunu ona söyler. Tıpkı "insan nasıl miraca çıkar" dendiği gibi bu da aklın alabileceği bir şey değildir.

Bütün mesele kendimizi ve rabbimizin kitabını anlamaktır. Bu kadar şeyi neden söyleme ihtiyacı hissettik? -Çünkü âbdiyetliğin saf aşk olduğunu bilmemiz gerekir. Bu nedenle geçen sohbetimizde yine rabbimizin kitabının aşk kitabı olduğunu anlayalım diye aşkı anlatmaya çalışmıştık.

Kur'ân bizim için hem hidâyet kitabı hem hayat kitabı hem de aşk kitabıdır. Maşuk, indirdiği kitabıyla âşığını kendine davet ediyor. Burada söyleyeceğim çok şey vardır; ama yanlış anlaşılmaması için kelimeleri özenle seçmeye dikkat ediyorum.

Evet, maşuk, âşığını istiyor. Âşık da rabbini, sahibini ister. Maşuk ona bir kitap gönderip hayatının her anında ne yapması, nasıl düşünüp konuşması ve nasıl hareket etmesi gerektiğini bir

[21] Fâtır /10

bir ona anlatmış ve onu kendine davet etmiştir, dolayısıyla bu kitap, maşukun âşığına gönderdiği aşk kitabıdır, iman kitabıdır.

Hiçbir âyet yoktur ki onu okuduğumuzda aşk kokmasın, orada aşkın rüzgârı esmesin! O âyette rabbimiz konuşuyor ve onu kuluna, âbdine, âşığına söylüyor! Aşkı veren odur, kulunu da aşktan yaratmıştır. Bu yüzden kulunun âşıklığını görmek istiyor. Bu durumda asıl âşık, asıl seven kim olur? -Tabii ki rabbimiz olur. Yoksa kul zaten hiçbir şey bilmiyordu; ama Allah onu yarattı ve ona her şeyi öğretip talim etti.

Ve Âlleme âdeme esmâe kullehâ:[22] "Ve (Allah) Âdem'e (ve her biri bir Âdem olan insana) bütün isimleri (El Esmâu'l Husnâ'yı talim ettirip) öğretti."

Allah, Âdem'e, her bir insana Esmâu'l Husnâ'sını talim etti. El Esmâu'l Husnâ, en güzel isimler, tek güzel isimler onundur. Allah hiçbir varlığı yaratmadan önce de bütün güzellikler yine ona aitti; ama insana tecelli edip onu yarattığında güzelliğini ona verip ikram etti.

Dediğim gibi: Allah insanın sırrıdır, insan da Allah'ın sırrıdır. İnsan kendi sırrına, hakikatine varınca sır kendisine açılır. Tabir-i caizse kendisi açılır. Nasıl ki Allah, Kur'ân için **"bu (Kur'ân), insanlar için basiretler (hakkı gösteren bir nûr)dur"**[23] buyurduysa kulun da basireti açılır ve kendini, hakikatini görür. Yalnız, tekrar unutmamamız lazım ki buradaki vuslat bütünüyle olmaz. Dünyadaki vuslat, Allah'a vuslatın sadece bir bölümüdür; yani anlaşılabilecek kadarıyla Allah, kulunu şahid kılar.

Bunun mutlaka bir sebebi vardır. Peki, dünyada bütünüyle vuslatın olmamasının sebebi nedir? -Çünkü vuslat olursa aşk biter,

[22] Bakara /31
[23] Câsiye /20

kulluk biter, âbdiyet biter; ama Allah, âşığını, âşığının feryadını görmek istiyor.

İnsanı diğer bütün varlıklardan ayıran en öndeki özelliği âşık olmasıdır. Diğer varlıklarda da yakınlık, rahmet, muhabbet ve sevmek vardır. Baktığımızda her canlı varlık kendi yavrusunu rahmetiyle, sevgisiyle sever; ama hiçbiri âşık olabilecek vasıfta değildir. Âşık olabilecek tek varlık insandır. Bu yüzden melekler bile ona secde etmiştir.

Meleklerin secdesi Allah'ın nefhettiği rûhadır; yani melekler âşığa secde etmiştir. Meleklerdeki aşk, âşıktaki aşka secde etmiştir. Bu sebeple melekler secde edince, onlar da insandaki aşktan tecelli almıştır. Bundan dolayı meleklerin de secde etmesi gerekiyordu.

Allah, âşıklığa bir tek yeryüzündeki halifesi olan insanı layık görmüştür. Şayet birinde aşk olmazsa o kişi hayvan gibi, hatta hayvandan daha şaşkın olur. Aşk ise insanı yeryüzünde rabbine halife olmaya layık hâle getirir. Bunun için de kulun vuslat yolculuğu yapması şarttır.

Vuslat yolcusu manevi yolculuğunu yaparken ilk olarak melekût âlemine varır ve bu âlemdeyken melekler gibi olur; rabbini hamd ile tesbih eder, şükreder, zikreder, tevhid eder, Allah'ın kulları için dua eder, istiğfar eder. Melekût âlemini geçtikten sonra da ceberût âlemine geçer. Burası meleklerin kendisine secde ettiği âlemdir.

Melekler ceberût âlemine varamazlar. Eğer oraya geçerlerse yanarlar.

Vuslat yolcusunu ceberût âlemine taşıyan aşktır. Allah da kendini âşığına tanıtır; yani insanda ne kadar aşk varsa onun o kadar marifeti vardır. Ne kadar marifetullahı varsa o kadar da aşkı vardır!

Bu bir yolculuk olduğu için kul ceberût âlemini hemen aşamaz. Hatta kul bazen nerede olduğunu ve nereye vardığını dahi bilmez. Allah ne zaman ona perdeyi aralarsa kul o zaman bunu bilir ve kendini de tanımış olur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ya rabbi! Bana eşyanın hakikatini olduğu gibi göster"*[24] buyurmuştur. Allah'ın resulü her şeyin hakikatini görmeyi diliyor! Allah da âyet-i kerimede bize nasıl dua etmemiz gerektiğini öğretirken "rabbim! İlmimi arttır"[25] buyurmuştur. Hepimiz bu âleme rabbimizi tanımaya gelmişiz, dolayısıyla Rabbimizin bize kendi katından ilim vermesini istiyoruz.

Her şeyin bir zahiri; görünen tarafı, bir de hakikati vardır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz her şeyin hakikatine vakıf olmak için dua etmiş ve bizden de bu duayı yapmamızı istemiştir. Bunun için öncelikle rabbimizin buyurduğu gibi okumamız, anlamamız gerekir.

Manevi yolculukta önce bilmek sonra da bildiğini bulmak vardır. Hepimiz kendimizi biliyoruz; ama artık inşallah kendimizi bulma zamanıdır. Kendimizi bulmalıyız. Bilmeden bulunmaz, bulmadan da olunmaz. Kendimizi bulunca olacak olan şey aşktır. Bize bildiren de odur; ama merak etmezsek okuma tenezzülünde bile bulunmayız. Okuyup anladığımızda ise merak etmeye başlarız. Bu merakımız da bizi anlamaya ve tefekkür edip düşünmeye götürür. Ne kadar düşündüysek, tefekkür ettiysek rabbimiz bize o kadar merak ettiğimizi açar ve sırlar yavaş yavaş gelmeye başlar.

Kul yolu yürüdükçe, gösterdiği çaba, gayret kendisine aşkı, muhabbeti kazandırır ve hâlini değiştirir. Misal; ilk başta kulun gönlü kupkuru bir ağaç gibi, kereste gibiyken, rabbine dönünce

[24] Hadimi, Berika 2, 33; Aliyyu'l-Kari, Mirkat 8, 3453
[25] Tâhâ /114

şiirler yazmaya, şarkılar, türküler, ilâhiler söylemeye ve gönlü semah hâlinde dönmeye başlar. Kula bunu yaptıran rabbine olan aşkıdır.

Bu aşk bütün varlıkta, her zerrede tecelli etmiştir ve her şey bu aşkın içindedir. Sadece varlık aşkın içinde değildir, bir de aşk varlığın içinde, her zerresindedir. Bu yüzden perde açılsa hiçbir yerde aşktan başka bir şey göremeyiz.

Allah her bir varlığa varlık vermiştir ki her şey rabbine şahid olup şehadet etsin, rabbi de onun üzerinde kendi güzelliğine şehadet etsin. Böylelikle her varlık "lâ ilâhe illallah: Allah'tan başka ilâh yoktur. Allah'tan başka El Esmâu'l Husnâ'nın sahibi yoktur. Ondan başka güzellik yoktur" desin. Burası artık manevi yolculuğun sonudur.

Evet, insan, rabbinin güzelliğinden, aşkından, tecellisinden ibarettir. Onun için âşık, maşukunu ister ve istemelidir.

İnsan bütün varlığın göz bebeğidir; ama çamura batıp kendini unutunca, aklını ilâh edinip "ben akıllıyım" der. Oysaki herkeste akıl vardır. Kan döküp çoluk çocuk demeden cinayet işleyenlerin de aklı vardır; ama onların akılları kendi ilâhları olmuştur. Bu da rablerinin vahyinden mahrum kaldıkları ve hakkı, hakikati göremedikleri içindir.

Biri aklını ilâh edinirse nefsini ilâh edinip "ben, bence, bana göre" demiş ve "Allah" diyememiştir. Elbette ki rabbimizin rahmeti bütün kulları için tecelli eder. Allah her bir kuluna "doğru yap, güzel yapmaya çalış, bunun karşılığında sana cenneti ikram edeceğim"[26] buyurmuştur. Kim imanla beraber salih amel işlerse Allah ona mutlaka cenneti ikram eder.[27] Allah bu imkânı bütün kullarına vermiştir. Yeter ki kul, rabbine dönsün ve rabbinin emrettiği gibi güzel yapsın. Ama sen "ben sadece rabbimi

[26] Bakara /195, Yûnus /26
[27] Talâk /11

istiyorum" dersen, o zaman senin, aklını dosdoğru olarak rabbinin nûrunun ışığında kullanman ve aklını aşman gerekir. Aklı aşınca aşk olur. Âşıkta da artık akıl aranmaz; çünkü akıl buraya kadar vazifesini yapmış ve orayı geçmiştir. Artık kulun işi aşktır, imandır, rabbine teslimiyettir, her ne olursa olsun bütünüyle rabbine tevekkül ve güvendir.

"Mü'minler ancak o kimselerdir ki Allah zikredil(ip anıl)dığı zaman (haşyet ve muhabbetle) kalpleri titreyen, kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğunda imanlarını (Allah'a olan haşyet ve muhabbetlerini) arttıran ve yalnız Rabblerine tevekkül eden kimselerdir."[28] İşte yolculuk budur! Rabbimiz bu tek âyetle kulun nasıl olması gerektiğini bize beyan etti.

Âşığın gönlü maşuku anılınca ürperir; çünkü âşıkta akıl aranmaz, âşık istese de aklını kullanamaz. Örnek vermek gerekirse; biri âşık olduğunda ona ne söylersek söyleyelim bir şey dinletemeyiz; çünkü aşk onun aklını perdelemiştir. Evet, ne yapması gerektiğini bilir, bizi dinler, doğru söylediğimizi de bilir; ama bize uyamaz. Biz ona ne kadar "böyle yapma, çıldırma, delirme, bak böyle olmaz, bunun sonunda ölüm var" desek de o bize aldırmaz ve "olsun, bir şey olmaz" der. Çünkü aşkı, onun aklını aşmış ve perdelemiştir. Bu yüzden canını veremeyenler âşık olamaz, aşktan söz edemezler.

Âşık yalnızca maşukunu görmeyi ve maşukunu dinlemeyi ister. Maşuku konuşunca âşığın aklı başından gitmelidir. Allah âyet-i kerimede **"Kur'ân okuduğun zaman o kovulmuş şeytandan (sadece dilinle değil, boyun bükmüş bir gönülle) Allah'a sığın!"**[29] buyurmuştur. Bizim de Kur'ân'ı okurken gönlümüzü boşaltmamız ve zanlardan, peşin hüküm vermekten kurtulmamız lazım. Şeytanı

[28] Enfâl /2
[29] Nahl /98

kovmak böyledir. Yoksa sadece dilimizle euzu besmele çekmekle şeytanı kovamayız.

Peki, euzu besmeleyi nasıl çekebiliriz?

Euzu besmeleyi çekince hakikisini de yapmamız ve "şu an benimle beni yaratan rabbim konuşuyor. Ben onun huzurunda hiçbir şey bilmediğimi biliyorum. Ben hiçbir şey bilmezken Allah bana her şeyi öğretmiştir. Bana aklı veren, iradeyi veren, gözü veren, kulağı veren, bana işittiren, gösteren, öğreten benim rabbimdir. Burada benim kendime ait bir iradem, fikrim, tercihim olamaz. Şu an beni yaratan rabbim konuşuyor, benim aklımı aşmam lazım" deyip şeytanı kovmamız gerekir. Bu da ancak iman olunca mümkündür. Böyle olmadığı sürece Kur'ân'ı okurken ya da dinlerken bin bir vesveseyle Kur'ân'ı okuruz, dinleriz, hatta âyetlere karşılık verir, "neden niçin" deyip Allah'ın hükümlerini hesaba çekeriz.

Evet, bilmemiz lazım ki yol sadece aşk yoludur. Yolu yürüyecek olanlar da âşıklardır. İnsanın aşkı, muhabbeti, imanı ona sıratı geçirir ve cennete taşır. Ama bir de ötelere, miraca gitmek, huzura varmak ve huzura çıkmak vardır. Huzura ancak âşıklar çıkar. İnsanı huzura yürütecek, taşıyacak, huzura çıkaracak olan refreftir; yani aşktır.

Aşk anlaşılabilecek bir şey değildir. Âşıkların hâli anlatılır, anlaşılır; ama aşk anlatılamaz. Öyle ki aşkı tadan, yaşayan da onu anlatamaz; çünkü bu irfandır, ârif olmaktır. Aynı zamanda kendi üzerindeki aşktan dolayı aşkın sırrına ermek, en azından perdeyi aralamış olmaktır.

Kul, rabbine âşık olunca bir perdeyi aralar. Sonuçta aşk, insanın gönlünden, hakikatinden tecelli ettiği için farklı farklı anlamak da doğru değildir. Aşk bir tanedir. O da dışarıdaki değil, insandaki aşktır. İnsanın dışarıda gördüğü aşk aynada bir şeyi görmek gibidir.

Aşk yüz türlü anlatılabilir; ama aşk, akla ve mantığa uygun değildir. Mesela; biri bir insanın gözlerine âşık olabilir, konuşmasına, gülüşüne, hatta yürüyüşüne âşık olabilir. Bununla beraber saça dahi âşık olanları gördük. İnsanın bir tarafına bakıp âşık oluyorlar, sonra aşkları bitince kendileri de "ben bunun neyine âşık oldum" diyorlar. Bazıları aşkı bittiğinde "bu o kadar güzel de değildi, ben ona neden âşık oldum, hiç bilmiyorum" deyip kendisi bile önceden sevdiği kişiyi beğenmez. Bu çok ilginç bir şeydir! Yalnız, "neden âşık oldum" diyenler de doğru söylüyorlar. Gerçekten neden âşık olduklarını bilmiyorlar.

Peki, âşık olanlar sevdikleri kişide ne gördükleri için onları sevmiş, âşık olmuşlardır?

Herkeste rabbimizin El Esmâu'l Husnâ'sının tecellisi vardır. Hakikatimiz de o kuldaki esmâya şahid olup semah edince artık iş biter ve gözünü oradan ayıramaz. Böylelikle ona âşık oluruz.

Güzel olmayan hiçbir insan yoktur. Bütün mesele; bu güzelliği görebilecek birinin onu görmesidir. Allah'ın burada da mutlaka bir takdiri, hükmü vardır ve bu öyle sıradan bir şey değildir.

Herkeste âşık olma hâli; yani âşık olma potansiyeli vardır. Allah'ın onu ne zaman, nerede açığa çıkaracağını da ancak kendisi bilir; ama Allah herkese mutlaka aşkı ve âşıklığı öğretir; çünkü insan neyi severse sevsin, ne kadar severse sevsin, ne kadar âşık olursa olsun o sevdiği fanidir. Kul da orayı geçmelidir ki sahibine varabilsin. Gözü, gönlü yalnızca sahibiyle olsun.

Baktığımızda Allah sonsuz bir deryadan bir damla misali kuluna tecelli etmiştir, sen de bu tecelliyi görünce ona âşık oluyorsun. Sonuçta onun uğrunda yapamayacağın bir şey kalmıyor, gece gündüz onu zikrediyorsun. Hatta canını bile veriyorsun. Rabbin bir gölge misali oraya tecelli etmiş ve sen de bu tecelliye şahid olduğun için ona bu kadar âşık olabiliyorsan

acaba o tecellinin sahibine âşık olmak nasıl bir şeydir! Bunu ona göre hesap etmemiz gerekir.

Evet, aşk anlatılamaz, yalnızca yaşanır. Manevi yolculukta da aşk oldu mu vuslat yolcusu maşukundan başka bir şeyi göremez olur. Öyle ki kul "maşukum, âbd olduğum benden razı olsun, bana 'seni seviyorum' desin yeter" der ve sırf kendisine "kulum" desin diye onun yolunda canını verir. Öyle ki aklı aşamayan, bir şey bildiğini zannedip kendilerine "âlim" diyenler tarafından fetva verilerek birçok Allah dostu idam edilmiştir. Onlara "şöyle söyleme" dediklerinde onlar da "hayır, söyleyeceğim" demiş ve seve seve ölüme gitmişlerdir. **"Allah yolunda öldürülenleri sakın ölüler sanmayın! Bilakis (onlar) diridirler, Rabbleri katında rızıklandırılmaktadırlar."**[30] Nasıl ki Allah yolunda ölenler diriyse onlar da aşk şehididir. Yalnız ikisinin makamı birbiriyle kıyaslanmaz. Allah yolunda ölenler bir anlık kahramanlık göstererek canlarını kurban etmişlerdir. Diğerleri ise her gün canlarını kurban ederler. Bu yüzden birbiriyle kıyaslanamazlar.

Her ne olursa olsun aşka; yani imanımıza sarılmamız gerekir. Allah'ın âyet-i kerimede "Allah'a sımsıkı sarılın"[31] buyurduğu gibi; Allah'ın tecellisine, kendi gönlümüze sarılmamız ve bu yolculuğu içten içe yapmamız lazım. Bunun için de zikir yapmamız, tefekkür edip rabbimizin davetine icabet etmemiz gerekir.

Kur'ân ve İnsan sohbetleri boyunca "mutlaka her âyeti okumamız ve 'beni seven rabbim bana böyle söylüyor' deyip rabbimize cevap vermemiz gerekir" dedim. Maşukumuz indirdiği kitabıyla bizimle konuşuyor. Eğer imanımız varsa, gönlümüzde aşktan bir eser varsa rabbimize cevap vermez miyiz! Zahiri olarak anlamaya çalışırsak; sevdiğimiz biri bizimle konuşsa ve ona cevap

[30] Âli İmrân /169
[31] Hacc /78

vermezsek bu durumda onu ciddiye almamış oluruz. Hele bir de o bizi yaratan rabbimizse ona nasıl cevap vermeyiz! Bu duruma düşmemek için hamdla, şükürle, tesbihle, duayla rabbimize cevap vermemiz gerekir. Yanlışlarımız, eksiklerimiz varsa da hepsine tövbeyle, istiğfarla, afla, mağfiret dileyerek cevap vermeliyiz. Bununla beraber "bu, beni yaratan rabbimin, maşukumun, mabudumun bana buyurduğudur" deyip bütün gücümüzle Kur'ân'a sarılmalıyız; çünkü okuduğumuz sadece bir yazı değildir. Kur'ân'ın içinde rabbimizin bize olan aşkı, muhabbeti, rahmeti, affı, mağfireti tecelli eder. Kur'ân'la, El Esmâu'l Husnâ'nın sahibi kendi tecellisine konuşur ve varlık verdiği, "âbdim" dediği kulunu kendine davet eder.

Evet, Kur'ân ve İnsan sohbetlerini anlamaya, Kur'ân'la nasıl bir bağımızın olduğunu öğrenmeye çalıştık.

Allah bizi aklını ilâh edinip nefsinin hevâsına uyanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi rabbini dinleyen, "oku" emrine tabi olan ve kendisine gönderdiği Kur'ân'ı okuyup, dinleyip, rabbine cevap veren kullarından eylesin. Allah bizi bir an bile rabbini unutmayan ve her anda onun huzurunda durmaya çalışan kullarından eylesin. Allah bizi rabbine âbd olmaya çalışanlardan, rabbinin sevdiği gibi yapmaya çalışanlardan ve aşkı, muhabbeti kazanıp bu aşkla, muhabbetle sırât-ı mustakîmde rabbine koşanlardan, firar edenlerden, rabbine varanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

16.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, bir de Kur'ân'la aramızdaki bağı öğrenmeye çalışıyorduk.

En son "Kur'ân, Allah'ın insanlara olan muhabbetidir" demiştik. Allah bize "sevdiğine yanlış yapma, doğru yap, güzel yap, büyü, manevi olarak kemale er" buyuruyor ve bizi kendine davet ediyor.

"İşte bu, hakk (ve gerçekleşecek) olan (kıyamet) gün(ü)dür. O hâlde dileyen, Rabbine varan bir yol tutar."[1] Allah bize yolu gösteriyor ve "hadi bana gelin" buyuruyor. Bununla beraber kul yanlış yaparsa kaybedeceğini haber veriyor.

Birini seviyorsak ve o kişi bizi ilgilendiriyorsa kazansın diye bildiğimiz her şeyi mutlaka ona öğretmeye çalışırız. Örnek vermek gerekirse; insan, çocuklarının en yüksek makama gelmesini ister. Bu yüzden çocuklarına hem yapması gerekenleri hem de yapmaması gerekenleri öğretir. Kulun bu şekilde kendi üzerinden rabbinin yakınlığını, kendisine neler anlattığını ve kendisini neye davet ettiğini anlaması gerekir; ama kul, rabbinin kelamını okumaz, dinlemezse bunları anlayamaz. Allah'tan öğrenmek yerine de kendi kendine bir şeyler üretir ya da başkalarının söylediklerini öğrenip onları doğru zanneder.

Allah indirdiği vahyinde kullarını kendine, hayırda yarışmaya, bir ve beraber olmaya, kardeş olmaya, huzurda durmaya, namaza, salâta, rabbini zikretmeye, tesbih etmeye, hamd etmeye, tekbir etmeye, sonuç olarak "lâ ilâhe illallah"

[1] Nebe /39

demeye davet eder. Kur'ân'ın baştan sonra bütün daveti "lâ ilâhe illallah"tır. Bu yüzden rabbimizin kelamını öz olarak iki kelimeyle anlayacak olursak; Kur'ân'ın özü, özeti sadece "lâ ilâhe illallah muhammedun resulullah" olur.

"Biz senden önce hiçbir resul göndermedik ki ona (şöyle) vahyetmiş olmayalım; muhakkak ki Benden başka ilâh yoktur, öyleyse Bana âbd olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın)."[2] Sadece Allah'a âbd olun ve ona hiçbir şeyi şirk koşmayın.

Bütün peygamberlerin, nebîlerin, resullerin, kitapların geliş sebebi budur. Geriye kalan şeylerin hepsi sırf kuldaki tevhid, vahdet, kelime-i tevhid kemale ersin ve kul kâmil manada "lâ ilâhe illallah" desin diyedir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bununla ilgili olarak *"rabbimin miraçta bana verdiği iki müjde vardır: Biri Bakara Sûresi'nin son iki âyetidir. Diğeri de 'lâ ilâhe illallah' diyenin cennete gireceğidir"*[3] buyurmuştur.

Evet, "lâ ilâhe illallah" diyenler cennete girer; ama "lâ ilâhe illallah" demek kolay bir şey değildir; çünkü "lâ ilâhe illallah" bütün Kur'ân'ı kapsar.

Nasıl?

Rabbimizin her "yap" dediğini yaptığımızda, emrini her yerine getirdiğimizde, "bunu yapmayın, ondan sakının" dediğinden her sakınışımızda "lâ ilâhe illallah" demiş oluruz.

Kur'ân baştan sona tevhiddir, lâ ilâhe illallah'tır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Kur'ân'ı böyle anlamış, insanlara da aynen böyle anlatmıştır. Bizim de Kur'ân'ı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in anladığı gibi anlamaya çalışmamız gerekir. Yoksa Kur'ân'ı birilerine göre anlarsak yanılırız. Zaten Kur'ân, Resulullah

[2] Enbiyâ /25

[3] Müslim, K. El-Müsafirm, bab: 254, Hadis No: 806 /Nesai K. El-İftilah. Bab: 25

(s.a.v.) Efendimiz'in anladığı ve anlattığı gibi değil de başkalarına göre anlaşıldığı için kendini mü'min zannedenler vardır.

Misal; Allah "falancalar cehennemliktir" buyurmuştur. Hâl böyleyken öyleleri var ki cehennemlik olduğunu bildiği hâlde üstünü örtmeye çalışır ve doğru yaptığını iddia etmeye devam eder; çünkü yanlış yaptığını bilir. Eğer âyeti kendi üzerine alırsa buna dayanamaz, onun için kendi kendini kandırması gerekir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"kimin, bir insanın öldürülmesinde bir kelimenin ucuyla da payı olsa Kıyamet günü alnında 'Allah'ın rahmetinden mahrumdur' yazılıdır"*[4] buyurmuştur. Allah da **"kim bir mü'mini kasten öldürürse onun cezası, içinde ebedi kalacağı cehennemdir. Allah ona gazap etmiş, onu lanetlemiş ve (âhiret günü) onun için büyük bir azap hazırlamıştır"**[5] buyurur.

Biri bir insanı bizzat öldürmese bile sadece kelimenin ucuyla dahi konuşmuş, ölümüne katkısı olmuşsa o insanın öldürülmesinde payı olmuştur; ama bundan haberi bile yoktur. Hâlâ kendini savunduğunu zanneder ya da doğruyla yanlışı, hak ile hakikati, haklıyla haksızı Allah'a göre değil de kendi nefsine ya da birilerine göre anlatır. Böyle olunca da hiç farkında olmadan cehennemlik olur.

"Faiz yiyenler (hesap günü kabirlerinden), ancak kendisini şeytan çarpmış kimsenin cinnet nöbetinden kalktığı gibi kalkarlar. **Şüphesiz bu (hâl) onların, 'alışveriş de tıpkı faiz gibidir' demeleri yüzündendir. Hâlbuki Allah, alışverişi helâl, faizi haram kılmıştır. O hâlde kime Rabbinden bir nasihat gelir de (faizden) vazgeçerse geçmişte olan kendisinindir. Onun hakkındaki hüküm de Allah'a aittir. Kim de (tekrar faize) dönerse, işte onlar ateş ehlidirler ve onlar orada ebedi olarak**

[4] İbn Mace, Diyat, 1
[5] Nisâ /93

kalırlar."[6] Faiz yiyen ile mecbur kaldığı için faizciye işi düşenleri birbirinden ayırmak gerekir; çünkü biri zalim, öteki mazlumdur.

Evet, faizciler kabirlerinden şeytan çarpmış gibi kalkarlar, buyurdu Allah. Şeytan çarpınca insanın ağzı yüzü yamulur. Şeytanın çarpması tabir-i caizse böyledir; yani insan ona bakınca korkar. Ağzı bir tarafa, gözü bir tarafa, burnu bir tarafa kaymıştır.

"Eğer (gerçekten) iman etmiş kimselerseniz faizden (kaynaklanan alacaklarınızın) kalan (kısmın)ı bırakın (onları almaktan vazgeçin)! Eğer böyle yapmazsanız, Allah ve resulü tarafından açılmış bir savaşla karşı karşıya olduğunuzu bilin!"[7] Allah ve resulü faizcilik yapanlara karşı harp ilan ediyor!

Faiz yiyenler ebedi cehennemliktir. Öyleleri var ki hem faizcilik yaparlar hem de sanki Allah başka bir şey söylemiş gibi kendilerine mazeret üretir ve kendilerini mü'min zannederler. Hatta namazlarını kılar, ibadetlerini yaparlar; ama cehennemlik olmuş ve kaybetmişlerdir. Bunun sebebi; dünyayı, parayı ahirete, rablerinin emrine, âyetlere tercih etmeleridir.

Bir âyete dahi ters düştüğümüzde rabbimize ters düştüğümüzü bilmemiz gerekir. Eğer rabbimizin vahyini okumadık, dinlemedik, tefekkür edip anlamadıysak, âyete ters düşüp düşmediğimizi bilemeyiz, dolayısıyla rabbimizi ciddiye almamış oluruz. Allah'ın bütün emirleri ve yasakları için aynısı geçerlidir. Biri Allah'ın herhangi bir emrini ciddiye almaz, dinlemez ve doğru yaptığını söylerse ebediyen kaybeder.

Evet, Allah faizcilik yapanların cehennemlik olduğunu buyurdu. Allah birine "cehennemlik" dediyse onun işi bitmiştir. Âyetlere baktığımızda Allah bir insanı öldürenlerle, faiz yiyenlerin cehennemlik olduğunu buyuruyor. Ötekiler içinse ceza vardır, kim

[6] Bakara /275
[7] Bakara /278-279

kendi eliyle ne yapmışsa yaptığının karşılığını, cezasını mutlaka bulur.[8] Allah böyle söylüyor.

"Şüphesiz ki Allah kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz, bunun dışında kalan (günah)ları ise (kendi rahmet ve mağfiretinden) dilediği kimse için bağışlar."[9]

Hata, kusur, yanlış, eksik başka bir şeydir, rabbimizin sözünü, kelamını ciddiye almamak, yok saymak ya da Allah'ın vahyinin tersi bir şey söylemek ise başka bir şeydir. Allah'ın vahyinin karşısında konuşmak şirktir, küfürdür ya da nifaklık ve münafıklıktır.

Biri bir âyeti bile inkâr ederse kâfir olur; ama bir âyetin karşısında fikri, düşüncesi olursa bu defa şirke düşer. Bununla beraber herhangi bir âyet için bile "evet, doğrudur, Allah öyle buyurmuştur; ama…" deyip âyetin tersini yaparsa münafık olur. Bunlardan kurtulmanın tek çaresi vardır; o da rabbimizi dinlemek, ciddiye almak ve Kur'ân'ı okumaktır. Aynı şekilde rabbimize verdiğimiz sözü, ahdi yenilemek, tazelemek ve Allah'ın hem insanlardan olan ipine hem de vahyi olan ipine sımsıkı sarılmaktır.[10]

"Bu, Allah'ın hidâyetidir."[11] **"Kim Allah'ın hidâyetinde ise asıl hidâyette olan odur. Kim de dalâletteyse işte hüsrana uğrayanlar onlardır."**[12]

Biri hidâyette değilse dalâlettedir ve ebedi hüsran içinde kaybedişte dir. Öyle biraz Allah'ın emrettiği gibi biraz da şeytanın söylediği gibi olsun, demekle yarım yamalak kulluk olmaz. Şeytan

[8] Yâsîn /54
[9] Nisâ /48, 116
[10] Âli İmrân /112
[11] En'âm /88
[12] A'râf /178

bizim tek düşmanımızdır ve rabbimizi dinlememiz için bize vesvese veren de bizi Allah yolundan saptıran da odur.

Neden?

İblis, Âdem'e secde emrine itiraz edip secde etmeyince, Allah da ona **"şüphesiz (herkesin hesaba çekileceği) din gününe kadar lanetim senin üzerinedir"**[13] buyurdu. Allah ona "din gününe; yani insanların tekrar dirileceği güne kadar" buyurunca iblis de "eğer rabbimin laneti din gününe kadar üzerime ise o zaman ben rabbimden mühlet istersem rabbim bana din gününe kadar mühlet verir" diye düşündü ve **"Rabbim! O hâlde (insanların secdeye layık olmadıklarını ispatlamam için) tekrar diriltilecekleri güne kadar bana mühlet ver!"**[14] dedi. Allah da ona **"haydi, sen (o vakte kadar) mühlet verilenlerdensin"**[15] buyurdu.

"(iblis) Dedi ki: '(İnsan secdeye layık olmadığı hâlde Âdem'e secde etmemi emretmekle beni azgınlığa mahkûm ettin) Öyle ise beni azgınlığa mahkûm etmene karşılık ben de onlar(ı azdırmak) için mutlaka senin (dosdoğru yolun olan) sırât-ı mustakîmin (üzerind)e oturacağım. Sonra mutlaka onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından yaklaş(ıp onları kendime bağlay)acağım ve (sen) onların çoğunu şükredenlerden bulmayacaksın!"[16] **"Ancak onlardan (hiçbir şeyi sana şirk koşmayan ve gönülden bağlanan) ihlâslı kulların müstesna."**[17]

İblis, insanlardan samimi ve ciddi olanlar müstesna, gerisini kendine bağlar ve yoldan çıkarır, onlar da şükretmezler. Kulun

[13] Sâd /78
[14] A'râf /14, Sâd /79
[15] A'râf /15
[16] A'râf /16, 17
[17] Sâd /83

samimiyeti; rabbini dinleyip Kur'ân'ı okuduğu ve rabbine iman ettiği, teslim olduğu kadarıyladır.

Kur'ân, bütün âyetler kulun içinde, gönlünde zaten mevcuttur.

Peki, mevcut olan nedir?

Kulun içinde, fıtratında mevcut olan; güzel ile çirkini, hakla bâtılı birbirinden ayırmaktır. Bu birincisidir. Kul güzeli, güzelliği sever; çünkü Allah ona güzelliği sevdirmiş; kötülüğü, fâsıklığı, yanlışı, günahı da çirkin göstermiştir.[18]

İkinci olarak da Allah sürekli olarak kulunun gönlüne vahyeder ve onu kendine davet eder. Biz de ne zaman ki rabbimizin indirdiği Kur'ân'ı okuduk, dinledik, anladıysak gönlümüzdeki Kur'ân ile Allah'ın indirdiği Kur'ân karşı karşıya gelir ve bizde açılır. Âyetler bizde açılınca ise imana, aşka, muhabbete ve hem marifetullaha hem de kendimiz için marifete dönüşür. Biz de böylelikle rabbimizi dinlediğimiz kadarıyla rabbimizi tanırız. Rabbimizi tanıdığımız kadarıyla da kendimizi tanırız.

Genel olarak herkesin helaller, haramlar hakkında, küfür ve şirk hakkında, insan hakkında, imtihanlar hakkında, Allah'ın isimleri hakkında işittiği ve kendine göre anladığı, kulaktan dolma bir bilgisi vardır ve bu bilgileri bölük pörçüktür, böyle birinin imanı da kulluğu da bölük pörçüktür.

Yalnız, bunun bir de istisnası vardır ki o da cehaletin mazeret olmasıdır. Allah bir kula vahyin, hakikatin bilgisini ne kadar ulaştırdıysa o kulunu vahyinden o kadar sorumlu tutar. Eğer kul bildiği ile amel ederse Allah ona bilmediklerini mutlaka öğretir. Diyelim ki bir kul dağ başındadır veya bir köydedir, bu yüzden öğrenme imkânı fazla yoktur. O kul bulunduğu yerde Allah'ın vahyini ne kadar duymuş, anlamış ve gerekeni yapmaya

[18] Hucurât /7

çalışmışsa, Allah ona o kadar iman verir. Belki hiçbir âyet ya da hadis duymamıştır; ama sorduğumuzda mutlaka "doğru budur, yanlış budur" der. Bu da onun gönlündekiyle bildiği kadarıyla amel etmesinden dolayıdır. O kul elinden geleni samimiyetle yaptığı için Allah bunu ona ikram eder. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"kim bildiği ile amel ederse Allah ona bilmediklerini öğretir"*[19] buyurmuştur.

Birinin de imkânı olduğu hâlde okumuyor, "rabbim bana öğretsin" diyorsa hiçbir imkânı olmayan kulla bir tutulmaz; çünkü imkânı olanın öncelikle bildiğiyle amel etmesi gerekir. Diğer kul ise samimi ve ciddi bir şekilde gerçekten rabbini istediği için imkânı olmasa bile manevi olarak yolda yürür, velâyeti de kazanır.

Bununla ilgili olarak bir kıssa anlatayım.

Ümmi olan (okuma yazma bilmeyen) bir zatın torunu Kur'ân-ı Kerim'i okur. Çocuk ne zaman yanlış okusa o ümmi olan zat hemen "bu kısmı yanlış okudun, orayı düzelt yavrum" deyip torununu uyarır. Hanımı da ona "sen Kur'ân-ı Kerim okumayı bilmiyorsun ki nasıl oluyor da çocuğun gerçekten yanlış okuduğunu hemen anlayabiliyorsun" diye sorar. O ümmi zat da "Kur'ân-ı Kerim okunurken bir nûr tecelli ediyor ve o nûrda da okunan kelimenin harfleri vardır. Kur'ân okunduğunda her bir harf Allah'a secde eder. Bir harf bile secde etmese ben oradan çocuğun yanlış okuduğunu anlıyorum" der.

Kur'ân'ın harfleri secde ediyor! Hakikat böyledir. Kur'ân, insan kelamına benzemez. Dediğim gibi: Bunu söyleyen okuma, yazması olmayan ümmi bir zattı; ama bildiği ile amel ettiği ve bütün çabasını, gayretini sarf ettiği için Allah ona ikram edip öğretmişti. Buna karşılık bizim imkânımız varsa ve Kur'ân'ı ihmal

[19] Acluni, Keşful Hafa: 2542.N, İbni Kesir: 12.C.6322.S, İhyau Ulumiddin: 1.C.177.S, El-Albani S.Daife: 422.N, El-İman: 322.S, Fihrist: 2.C.279.S

ediyorsak bu yaptığımız "benim ihtiyacım yok" demek ve rabbimizi ciddiye almamak olur.

Allah, Kadir Gecesi'nde indirdiği ilk âyetlerde buyurur. **İkra'bismi rabbikellezî halak:** "(Zatıyla ve sıfatlarıyla tecelli edip tüm mevcudatı) Yaratan Rabbinin adıyla (kendini ve tüm mahlûkatı) oku (anla, idrak et)!" **Halakâl insâne min alak:** "(O) İnsanı alaktan (zahiren bir kan pıhtısından, manen de alakasından ve sevgisinden) yarattı." **İkra' ve rabbukel ekrem:**[20] "Oku (anla, idrak et ki)! Senin Rabbin Ekrem'dir (zatında kerim olan ve kullarına kerim olmayı ikram edendir)."

Rabbimizin ekremliğini ve insana nasıl ikram ettiğini bir tek rabbimizden öğrenebiliriz. Eğer rabbimizin ikramını görmezsek şeytana uyar, şükürsüz ve nankör bir kul oluruz.

Allah'ın bize yaptığı ikram önce manevi ikramdır. Zaten manevi ikramın ne olduğunu hepimiz biliyoruz. Manevi ikram; Allah'ın rûhundan nefhedip bizi yaratması ve melekleri bize secde ettirmesidir.

Ve alleme âdemel esmâe kullehâ: "Ve (Allah) Âdem'e (ve her biri bir Âdem olan insana) bütün isimleri (El Esmâu'l Husnâ'yı talim ettirip) öğretti." Allah sadece öğretmemiş, aynı zamanda isimleri üzerimizde nasıl göstermemiz gerektiğini de bize talim ettirmiştir.

"Sonra o (tecelli ettiği esmâ)ları meleklere arz edip, eğer doğru söyleyenlerden iseniz, (haydi) şunların isimlerini bana haber verin buyurdu." Okuyacağımız bu âyette de Allah, meleklerin ne cevap verdiğini beyan ediyor. **"(Melekler) 'Sen Subhân'sın (her türlü noksanlıktan münezzehsin ya Rabbi)! Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen Alîm'sin, Hakîm'sin (her şeyi, herkesi bilen ve**

[20] Alak /1-3

her işinde hikmet ve hayır olansın)' dediler."[21] Allah, bu isimleri meleklere öğretmemiştir. Bu yüzden bu isimleri öğrenmek sadece insana has olan özel bir şeydir; çünkü Allah, insana tecelli etmiştir.

Allemel insâne mâ lem ya'lem:[22] "İnsana (daha önce kendini, Rabbini ve hiçbir şey bilmezken) bilmediklerini öğretti." İnsan hiçbir şey bilmiyordu; ama rabbimiz kendi ilminden ona bilmediklerini ve bilmesi gerekenleri öğretti.

Demek ki hepimizin muallimi Allah'mış! Çünkü Allah bizi yaratmış, bize tecelli etmiş, talim ettirmiş ve bu isimleri üzerimizde nasıl göstermemiz gerektiğini bize öğretmiştir.

Allah'ın talim ettirdiği isimlerin hepsi her bir kulda vardır; yani istisnasız herkes nasıl rahmet edeceğini, nasıl ikram edeceğini, nasıl yardım edeceğini, nasıl af ve mağfiret edeceğini, nasıl halim olması, raûf olması, yumuşak davranması gerektiğini bilir. Rahmet etmek, cömertlik, kerimlik dışarıdan öğretilecek bir şey değildir. Bunları bize rabbimiz öğretmiştir. İşte, Allah'ın her bir ismini böyle anlamamız gerekir.

Evet, kul ya rabbini tercih eder, rabbini dinler, rabbinin isimlerini, güzelliğini üzerinde gösterir ve insan olur ya da nefsini, şeytanı dinler, böylelikle hayvandan daha aşağı olur. Unutmamamız lazım ki hiç kimse Allah'a halife olmadıkça insan olamaz. Ameller niyetlere göredir. Birinin gayesi, derdi, niyeti Allah'ın rızası, Allah'a âbdiyet, rabbine hamd ve şükür değilse başka dertleri var demektir ki derdi her neyse ilâhı da peşinden koştuğu da o olur. Böyle olunca sırf peşinden koştuğu şeyi elde etmek için ya da kimsenin kendisini görmediği yerlerde tam tersine döner ve insanlıktan çıkar.

Kellâ innel insâne le yetğâ: "Hayır (sizin zannettiğiniz gibi değil)! Muhakkak ki insan, gerçekten (haddini aşarak) azar." Biri

[21] Bakara /31, 32
[22] Alak /5

şeytanın peşine vermiş ve onu dinlemişse rabbine karşı saygısızlık yapmış, haddini aşmış ve yoldan çıkıp azmış demektir.

Allah âyetin devamında insanın neden haddini aştığını da beyan eder. **En reâhustağnâ:**[23] "Kendini müstağni (kendi kendine yeterli ve Allah'a karşı ihtiyaçsız) gördüğü için." Kendini Allah'a karşı zengin, ihtiyaçsız gördüğü için haddini aşar ve azar.

Kendini ihtiyaçsız görmek; "ben zaten biliyorum. Benim Kur'ân'ı dinlememe, okumama, anlamama gerek yok" demektir ki bu da şeytanın tuzağıdır.

Okuduğumuz bu âyetler Kadir Gecesi'nde inen ilk âyetlerdir. Allah bu âyetlerde bize insanın hâlini anlatır. Haddini aşanlar, azgınlık yapanlar kendini ihtiyaçsız gördüklerinden dolayı Allah'ı dinlemeye gerek duymazlar, kendilerini buna muhtaç görmezler, onun için hadlerini aşıp azgınlık yapar, iğvaya düşer ve şeytanın verdiği vesveseye boğulurlar.

Baktığımızda öyleleri var ki dünya için her türlü fedakârlığı yapar hem kendisi okur hem de dünyasını kazansın diye çocuklarını okutur. Oysaki ilk önce çocuklarının ahiretini kazanmaları için onlara Allah'ın kitabını okutman gerekmez mi! Okumak deyince yüzünden okusunlar, ezberleyip hafız olsunlar değil, onlara rablerini tanıtman lazım.

"Biz senden önce hiçbir resul göndermedik ki ona (şöyle) vahyetmiş olmayalım; muhakkak ki Benden başka ilâh yoktur, öyleyse Bana âbd olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın)."[24]

Allah bütün nebîleri, resulleri; Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayın ve sadece Allah'a âbd olun, demeleri için göndermiştir. Peki sen çocuğuna şirki, küfrü anlattın mı? İmanın ne olduğunu

[23] Alak /6-7
[24] Enbiyâ /25

anlatıp öğretmeye çalıştın mı? Allah'a nasıl âbd olacağını, Allah'ı nasıl sevmesi, Allah için nasıl sevmesi, Allah'ın isimlerini, güzelliğini üzerinde nasıl göstermesi gerektiğini anlattın mı! Çocuğuna "sen bu âlemde Allah'ın yeryüzündeki halifesisin" deyip halifeliği rabbine yapması gerektiğini öğrettin mi! Ona "her konuda emir ve hüküm yalnızca Allah'ındır. Hükmü Allah'ın vahyine göre vermez, kendi kendine ya da başkalarına göre verir, başkalarının hükmünü Allah'ın verdiği hükmün önünde ve üzerinde görürsen Allah'a şirk koşmuş olursun" diye öğrettin mi? Allah, insanın nerede olursa olsun Allah'ın huzurunda olduğunu,[25] insana şah damarından daha yakın olduğunu,[26] insanı çepeçevre ihata edip kuşattığını,[27] nûruyla, ilmiyle, muhabbetiyle her zerreye tecelli ettiğini buyurmuştur.[28] Sen de çocuklarına bunları söyledin mi!

Genel olarak baktığımızda anne, babalar bunu çocuklarına söylememiştir; çünkü kendileri de bilmiyorlar ya da bunu kabul edemiyorlar. Bunun sebebi; hem rabbimizin bizim için indirdiği vahyinden, kitabından, ipinden mahrum olmak hem de rabbimizin bize gönderdiği canlı kitabından, insanlardan olan ipinden[29] mahrum olmaktır. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"Allah'tan bir hidâyetçi(si) olmaksızın kendi (nefsinin) hevâsına tabi olandan daha dalâlette kim vardır!"**[30] buyurmuştur.

Her zaman için insana bir hidâyetçi gereklidir ve bu hidâyetçinin mutlaka Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i temsil etmesi ve insanı yalnızca Kur'ân'a hidâyet etmesi gerekir. Öyle ki insanları Allah'a, Allah yoluna, sırât-ı mustakîme hidâyet etmiş olsun.

[25] Sebe /46
[26] Kaf /16
[27] İsrâ /60
[28] Nûr /35, Tâhâ /98
[29] Âli İmrân /112
[30] Kasas /50

Kur'ân'sız hiç kimsenin kazanamayacağını, sırât-ı mustakîmde olamayacağını, Allah'a yeryüzünde halife olamayacağını; yani işin ciddiyetini anlamamız lazım ki iman etmiş olalım ve Allah'ın kitabına, ipine sarılabilelim. Allah bize onunla hikmet versin, feraset versin, basiret versin, biz de böylelikle Allah'ın nûruyla bakıp Allah'ın muradını, bizden ne yapmamızı istediğini anlayabilelim. Bununla beraber Kur'ân olmayınca dalâlette olacağımızı ve kaybedeceğimizi bilelim.

Allah, Kur'ân'ı dinleyenler ve iman edenler için "mü'min, Müslüman" buyurur. Kur'ân'ı dinlemeyenler, ciddiye almayanlar, âyetlerinden kaçanlar için ise "köpek gibi dilini çıkarıp solur"[31], "onlar hayvan gibidir, hatta hayvandan daha aşağıdır"[32], "aslandan ürküp kaçan yaban eşekleri gibi"[33] buyurur.

Âyetlerden kaçmak; âyetleri dinlememek, ondan yüz çevirmek, diğer bir ifadeyle âyetleri dinlemek ve anlamak istememektir. Bu yüzden Kur'ân'a, canlı Kur'ân olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e sarılmadıkça; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i örnek, önder, rehber, imam, nebî ve resul olarak kabul edip her konuda "acaba Resulullah (s.a.v.) Efendimiz olsaydı nasıl yapardı, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz nasıl yapmıştı" demedikçe mü'minlerden, Müslümanlardan olmuş olamayız.

Bir mü'min, gönlüyle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e dönünce, Allah mutlaka onun samimiyetine, imanına, ihlasına göre onun gönlüne vahyeder; ama biri gönlüyle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e dönmez, Kur'ân'ı okumazsa Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ne yaptığını anlayamaz; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le bir gönül bağı yoktur. Bu bağ aşk bağıdır. Böyle bir kulun Allah ile, bildiği, anladığı kadarıyla Kur'ân ile bir bağı olsaydı canlı Kur'ân olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le de zaten bir bağı

[31] A'râf /176
[32] A'râf /179
[33] Muddessir /49-51

olurdu ve rabbimiz Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ne yaptığını veya ne yapacağını mutlaka ona gösterir, öğretirdi.

"Tâ. Sîn. Bunlar Kur'ân'ın ve apaçık bir kitabın (Levh-i Mahfuz'un) âyetleridir. Mü'minler için bir hidâyet ve bir müjdedir."[34]

Birileri "ben Kur'ân'sız da hidâyetteyim" derse dalâlette olduğu hâlde hidâyette olduğunu söylemiş ve kendi kendini kandırmış olur. Zaten kim hangi yoldaysa onu doğru zanneder ve insanları da yürüdüğü o yola davet eder. Hidâyetin o yol olduğunu zannedenler de ona uyar. Böylelikle onlar da dalâlete düşer.

"(Allah) Buyurur ki: 'Sizden önce gelip geçmiş cin ve insan topluluklarıyla birlikte (siz de) ateşe girin!' (O gün) Her topluluk (cehenneme) girdiğinde (yolunu takip ettiği yoldaşı ve) kardeşine lanet eder. Hepsi orada birbiri ardınca toplandıkları zaman sonrakiler öncekiler için, 'Rabbimiz! Bizi bunlar saptırdı! Bu yüzden onlara ateşten kat kat azap ver' derler. (Allah da) 'Zaten (bugün) her biriniz için kat kat (azap) vardır; fakat siz (kimin ne azap çekeceğini) bilemezsiniz' buyurur."[35] Sana da sana tabi olanlara da kat kat azap vardır; çünkü onları sen yanılttın!

Biri kendisine tabi olanlara rabbinin yolunu göstermez, kendi yolunu doğru olarak takdim ederse sadece kendi cezasını çekmez, kendisine uyanların da günahını yüklenir. Aynısı hayır için de geçerlidir. Biri hayırda birine tabi olursa, kendi işlediği hayırdan tabi olduğu kişiye de vardır.

"(Mü'minler) O kimselerdir ki namazı ikâme ed(erek her anda Allah'ın huzurunda durmaya çalış)ırlar, zekâtı ver(erek nefislerinin cimriliğini temizl)erler ve onlar âhirete kesinkes (görüyormuşçasına) inanırlar. Muhakkak ki Biz, âhirete iman etmeyenlerin amellerini kendilerine süslü gösterdik, bu yüzden

[34] Neml /1-2
[35] A'râf /38

onlar (dünyada) bocalayıp dururlar."[36] Ahirete iman etmemişler ama amel ediyorlar!

Peki, insan, ahirete iman edip etmediğini nasıl anlar?

Biri ahireti dünyadan daha çok seviyorsa, dünyaya yatırım yapmak yerine ahirete yatırım yapıyor, Allah'ın kendisine ikram ettiklerini başkalarına ikram ederek ahirete gönderiyorsa o kul ahirete iman etmiştir. Allah âyet-i kerimelerde **"herkes yarın (kıyamet günü) için ne(yi yapıp âhirete) gönderdiğine baksın!"**[37] **"(Allah rızasını gözeterek) Hayır namına kendiniz için her neyi (âhirete gönderip huzura) takdim ederseniz Allah katında onu bulursunuz."**[38] **"Allah'a güzel bir borç verenler var ya, onlara (verdiklerinin karşılığı âhiret günü) kat kat ödenir"**[39] buyurmuştur. O yüzden herkesin yarın için ne gönderdiğine bakması şarttır.

Bu âyette de Allah, Kıyamet günü kaybedenlerin ne söyleyeceğini haber veriyor. **"(İşte o zaman insan) 'Yazıklar olsun bana, (keşke ben bu) hayatım için (dünyada iken bir şeyler) yapıp gönderseydim' der."**[40] İşte, ahireti dünyaya tercih etmek, ahiret için hazırlanmak ve hesap vereceğini bilerek yaşamaktır.

Öyleleri var ki ibadet etmesi, namazını kılması ya da hayır işlemesi gerekir; ama kalkıp yapmak yerine "boş zamanımda yaparım" veya "vakit bulursam yaparım" der. Hâlbuki senin vaktini Allah'a göre düzenlemen gerekir. Kendin için elbette ki bir plan-proje yapman lazım; ama bu planı, projeyi dünyaya göre değil; hayatını ahirete göre yaşayabilmek için ibadete, namaza, oruca göre yapman lazım.

[36] Neml /3-4
[37] Haşr /18
[38] Bakara /110
[39] Hadîd /18
[40] Fecr /24

"İşte onlar öyle kimselerdir ki azabın en kötüsü onlarındır ve âhirette en çok hüsrana uğrayacak olanlar da onlardır."[41] Böylelerinin en çok hüsrana uğramalarının sebebi; yaptıklarından, ibadetlerinden bir karşılık beklemeleridir. Kendilerince bir şeyler yapmışlardır ama imanları yoktur.

Şayet bir kul ahireti dünyadan daha çok sevmez, ahiret için dünyadan daha çok çaba, gayret sarf etmezse ahirete iman etmemiştir. Aynı şekilde Allah'ı kendi nefsinden daha çok sevmezse Allah'a iman etmemiştir. Melekler rablerini hamd ile tesbih eder, mü'minlere dua eder, istiğfar ederler, eğer meleklerin bu hâlini şeytanın verdiği vesveseden daha çok sevmezse meleklere iman etmemiştir. "Benim bu hayatta Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kazandığını kazanmam ve ona tabi olmam lazım. Benim önderim, rehberim, imamım, tabi olmam gereken yalnızca Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir" demeyip kendine başka örnekler, imamlar, önderler edinirse onları Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in önüne koymuş, dolayısıyla Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman etmemiş demektir. Bununla beraber herhangi bir sözü Allah'ın sözüne, âyete tercih ettiyse sadece âyeti inkâr etmiş olmaz hem Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i inkâr etmiş hem de bütün peygamberlerin örnekliğini kabul etmemiş demektir.

Kur'ân'ı okuyunca neredeyse dörtte üçünün kıssalardan, örneklerden, ibretlerden meydana geldiğini görürüz. Allah bizim için örnek olsun diye kazananların nasıl kazandığını, kaybedenlerin nasıl kaybettiğini ve insanların Allah'ın âyetlerine, peygamberlerine karşı tavrının ne olduğunu anlatır. Bu yüzden Allah âyet-i kerimelerde **"andolsun ki Biz, tezekkür ed(erek, düşünüp anla)sınlar diye, bu Kur'ân'da insanlara her türlü misali verdik."**[42] **"Belki (küfürlerinden) dönerler diye âyetleri (türlü**

[41] Neml /5
[42] Zumer /27

biçimlerde) tekrar tekrar açıkladık"[43] buyurmuştur. Neden tekrar tekrar açıkladık? -Düşünüp tefekkür edesiniz, iyice anlayasınız ve rabbinize, rabbinizi dinlemeye dönesiniz diye size âyetleri tekrar tekrar açıkladık. İman da ancak âyeti okuyup dinleyip, tefekkür edip hayata geçirmekledir.

"İşte onlar öyle kimselerdir ki azabın en kötüsü onlarındır ve âhirette en çok hüsrana uğrayacak olanlar da onlardır."[44] İman olmazsa insan hüsrana uğrar; çünkü "belki cennete giderim" diyerek yaptıklarından bir karşılık bekler; ama hiçbir karşılık göremez.

İnkâr edenler son nefeste, daha ahirete gideceklerinin ilk anında kaybettiklerini bilirler; ama iman ettiklerini zannedenler için farklı bir muamele vardır.

Nasıl?

Allah Kıyamet günü için "yevmil fasl; ayrım günü"[45] buyurmuştur. **"(Allah kıyamet günü suçlulara şöyle buyurur) Ey mücrimler! Bugün (iman edenlerden) ayrılın!"**[46] Mücrimler iman edenlerden ayrılınca mü'minlerle münafıklar iç içe kalır. Münafıklar da mü'min olduklarını söylerler. Sonra o münafıklar cennetin kapısına kadar gider, onlar tam cennete gireceklerini zannederlerken, Allah onları mü'minlerden ayırır. İşte, onların hesabı hesabın en kötüsüdür ve yaptıklarından karşılık bekledikleri; ama herhangi bir karşılık alamadıkları için en çok hüsrana da onlar uğrarlar; çünkü dünyadayken rablerini dinlemediler, peygamberlerini örnek almadılar, resulüne tabi olmadılar, nefislerini, şeytanı ya da başkalarını Allah'a şirk koştular. "Bu daha doğrudur, daha güzeldir, böyle yapmak lazım" deyip kendilerine bahaneler, fetvalar ürettiler. Oysaki ahiret uzak

[43] Ahkâf /27
[44] Neml /5
[45] Murselât /13
[46] Yâsîn /59

gibi görünür; ama öyle değildir, ahiret yarındır ve o gün geldiğinde rabbini dinlemeyenler nasıl bir hüsran içinde kaldıklarını görürler.

"(Resulüm!) Muhakkak ki bu Kur'ân Hakîm, Alîm (her işinde hikmet ve hayır olan, her şeyi ve herkesi bilen Allah) tarafından sana ilka edil(ip gönlüne indiril)mektedir."[47]

Vahyetmek farklı, ilka etmek farklıdır. İlka; mülaki olmak, karşı karşıya gelmek demektir. Allah bir kuluna ilka ettiyse vahyini onun gönlüne indirmiştir. Bir insanın gönlüne âyet inmemişse âyeti sadece bilgi olarak anlar; ama ne zaman ki âyetler gönlüne indi o zaman âyetler onda imana; aşka, muhabbete, Allah'a yakınlığa, amele dönüşür. Bu aşk, muhabbet, teslimiyet, haşyet ve edep de onun Allah'a yeryüzünde halife olabilmesi için manevi olarak güç, kuvvet olur. Böylelikle kul, rabbinin âyetlerini okur, anlar, iman eder ve tabi tutulduğu imtihanlarda gerekeni yapar. Bu yüzden ısrarla "kitabımızı okuyacak, anlayacak, rabbimize cevap vereceğiz" diyorum. Çünkü sadece okumak yeterli değildir. Bir de okuduğumuz âyetlerde rabbimize cevap vermemiz gerekir. Şayet rabbimize cevap verirsek âyetler gönlümüze ilka olur. Eğer âyetler gönlümüze ilka olmasaydı yolu yürüyemezdik. İlka olduğunda Allah'ın nûru, vahyinin nûru, rabbimizin muhabbeti, rızası gönlümüzde zuhur eder.

Bununla beraber rabbimize verdiğimiz cevap sıradan bir cevap olmamalıdır. Bizi yaratan rabbimizle konuşuyor ve ona cevap veriyoruz. Bu nedenle cevabımızın buna göre olması gerekir. **"Her ne işte olursan ol, Kur'ân'dan her ne okursan oku ve siz her ne yaparsanız yapın, ona daldığınız zaman Biz mutlaka üzerinizde şahidizdir"**[48] buyurdu Allah. Rabbimiz bizi dinliyor.

Hiç âyetleri haşyetle, edeple okuyup rabbine cevap verenle sıradan bir söze cevap veren bir olur mu! Ya da "ben Kur'ân'ı

[47] Neml /6
[48] Yûnus /61

okudum, bilgimi aldım" diyenle "bunları beni yaratan rabbim bana söylüyor ve rabbim benimle konuşuyor" diyen bir olur mu! Hiç bu ikisinin kazandığı bir olur mu? -Elbette ki olmaz.

"(Resulüm! De ki) 'Ben ancak (Allah'ın) mukaddes kıldığı bu şehrin (Mekke'nin) Rabbine kulluk etmekle emrolundum ve her şey ona aittir. Bana da Müslümanlardan olmam emredildi. Ve bana Kur'ân'ı tilavet etmem (okuyup yaşamam ve okutup yaşatmam emredildi). Artık kim hidâyete ererse ancak kendisi için hidâyete ermiş olur, kim de dalâlete düşerse ona da de ki: Ben ancak uyarıcılardanım."[49] Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ne söylemesi gerektiğini buyuruyor.

Allah bu hitabı aslında her birimize söylüyor ve hepimize Kur'ân'ı okumamızı emrediyor; çünkü ancak Kur'ân'ı okuyunca hidâyete ereriz. Kim Kur'ân'ı okuyup ya da dinleyip anladıysa kendisi için hidâyete erer. Kim de Kur'ân'ı dinlemediyse, ciddiye almadıysa dalâlete düşer ve işi biter.

Evet, Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "ben ancak uyarıcılardanım ve sizi uyarıyorum, de" buyurdu. Şayet Resulullah (s.a.v.) Efendimiz uyarıcılardansa bu durumda tek uyarıcı değildir, uyarıcılardan biridir.

Peki, bunu nasıl anlamamız gerekir?

Kıyamete kadar uyarıcılar gelmeye devam eder. Hepimizin birbirimize Kur'ân'ı okuyup okutmamız ve anlatmamız gerekir. Karşımızdakinin bizi kabul edip etmemesi bizi ilgilendirmez. Bize düşen; uyarıcı vazifemizi yapmaktır. Mesela; biri uçurumdan aşağıya düşmek üzereyse o kişiye "dikkat et orası uçurumdur" demeyecek miyiz? -Tabii ki diyeceğiz. Bunu söylemek bizim rahmetimizin ve insan olmamızın gereğidir. Hâl böyleyken biri cehenneme yuvarlanıyorsa onu da "dur" deyip uyarmamız ve

[49] Neml /91-92

"bak rabbimiz böyle buyurmuş, şöyle emretmiş, bizi kendine davet ediyor" deyip uyarıcılardan olmamız gerekmez mi! Asıl uyarıcı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Bizim de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ümmeti, ona tabi olanlar olarak onu temsil etmemiz şarttır.

"Ve (yine) de ki: Hamd, Allah'a mahsustur. O, size âyetlerini gösterecek ve siz de onlara arif olacaksınız (onları iyice idrak edip kıyamet günü bir mazeretiniz kalmayacak). Ve senin Rabbin, yaptıklarınızdan gâfil değildir."[50] Rabbimiz âyetlerini bize gösterecek, biz de ona arif olacağız. Rabbimiz yaptıklarımızdan gâfil değildir.

Âyet; mucize demektir, sahibini gösteren şey demektir, aynı zamanda rabbimizin kelamı demektir. Rabbimizin kelamı her hâliyle mucizedir; çünkü rabbimiz âyetlerinde kendini, kendi tecellisini tanıtır, bununla beraber bize kulluğumuzu anlatır, kim olduğumuzu öğretir ve Kıyamet günü nasıl hesap vereceğimizi, ahirette bizi nelerin beklediğini haber verir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde *"hesaba çekilmeden evvel kendinizi hesaba çekin"*[51] buyurmuştur. Allah bizi Kıyamet günü Kur'ân ile hesaba çekecek. Bizim de kendimizi Allah'ın kitabına, Kur'ân'a göre şimdiden hesaba çekmemiz lazım. Eğer imanımız, İslam'ımız, niyetimiz, ihlasımız, amelimiz Kur'ân'a uyuyorsa doğru yapmışızdır, dolayısıyla kazanırız; ama Kur'ân'a uymuyorsa o zaman da yanlış yapmışız demektir ki böyle olunca da ebediyen kaybetmiş oluruz.

Kur'ân hepimizin önündedir ve elimizdedir. Kendimizi hesaba çekmek için hayat kitabımızı okuyacak, dinleyecek ve ona ne kadar uyup uymadığımıza, gerçekten rabbimizin istediği bir kul olup olmadığımıza, rabbimizin istediği gibi iman edip

[50] Neml /93
[51] Tirmizi, Kıyâme, 25

etmediğimize, teslim olup olmadığımıza, takvâ sahibi olup olmadığımıza, muhsinlerden, güzel yapıp güzel olanlardan olup olmadığımıza hem kendimize hem de insanlara rahmet olup olmadığımıza, insanları sevip sevmediğimize, affedip etmediğimize bakacağız, bakmamız gerekir. Kendine rahmet olmayan başkasına rahmet olamaz. Daha kendisi karanlıkta, zulüm içinde olan, kendi kendine zulmeden biri başkasına nasıl rahmet edebilir!

Yetmez, bir de Allah âyet-i kerimelerde **"onlardan önce o yurda (Medine'ye) yerleşmiş ve (gönüllerine) imanı yerleştirmiş olanlar (yani ensar), kendilerine hicret ed(ip gel)en (muhacir)leri severler ve onlara verilenlerden dolayı sinelerinde bir ihtiyaç (ve rahatsızlık) duymazlar. Kendilerinin bir sıkıntıları (ve ihtiyaçları) olsa bile onları kendi nefislerine tercih ederler."**[52] **"Yine onlar, (Allah'ı sevdikleri ve rızasını kazanmak istedikleri için) o (malları)nı sevmelerine rağmen (mallarını ve) yemek(ler)ini yoksul(lar)a, yetim(ler)e ve esir(ler)e yedirirler(di). (Doyurdukları kimselere ise şöyle derlerdi) Biz sizi ancak Allah'ın vechi(ni, rızası ve cemâlini kazanmak) için doyuruyoruz. (Ayrıca) Biz sizden ne bir karşılık ne de bir teşekkür bekliyoruz"**[53] buyurmuştur. Sahabeler yaptıkları ikramın ve fedakârlığın karşılığını bir tek rablerinden istiyorlar. İşte iman budur, Allah'a âşıklık böyledir.

Biz de kendimize bakacağız; acaba karşılığını bir tek rabbimizden bekleyerek kardeşlerimize ikram ediyor, onlar için fedakârlıkta bulunuyor muyuz! Biri kardeşlerine elinden geldiği kadarıyla ikram etmiyor, bunun yerine malı topluyor ya da hangi konuda olursa olsun zulmediyor, sonra da "ben mü'minim" diyorsa bilelim ki Allah'ın tarif ettiği Müslüman da mü'min de böyle değildir.

[52] Haşr /9
[53] İnsân /8-9

Peki, bir Müslüman, bir mü'min nasıl olmalıdır?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Müslüman, insanların elinden ve dilinden emin olduğu kimsedir. Mü'min de insanların elinden ve dilinden fayda umduğu kimsedir"*[54] buyurmuştur. Müslümanın da mü'minin de böyle olması gerekir. Acaba genel olarak "ben Müslüman'ım" diyenlerden emin oluyor muyuz! Mesela; baktığımızda gecenin bir vaktinde, kimsenin olmadığı bir yerde birine rastladığımızda ona ne kadar güvenebiliyoruz! Güvenmenin tam tersine o esnada tedirgin olup kendi kendimize "bu adam kimdir, neyin nesidir" diyoruz. Böyle mü'minlik, Müslümanlık olmaz. Genel olarak birbirimize güveni kaybetmişiz. Bu nedenle evimizi kilitlediğimiz hâlde yine de emin olamıyor, birileri gelip kapıyı açabilir, hırsızlık yapabilir, diye endişe ediyoruz.

Umreye gittiğimizde Mekke'de gördünüz, namaz vakti geldiğinde eşyaların hepsi dışarıdaydı, dükkânı kapatma diye bir şey yoktu, esnaflar mallarının üstüne ya bir örtü atıyorlardı ya da açıkta bırakıyorlardı. Neden? -Çünkü orası emin beldedir, kimse yanlış yapmaz, başkasının malına, eşyasına el uzatmaz.

Diyelim ki biri mecbur kalıp oradan bir su alsaydı, suyun parasını bırakmadan yanından ayrılmazdı. Her ne kadar emir hüküm öyleyse de orada bir haşyet vardı; çünkü orası emin beldedir.

"Eğer sana cevap veremezlerse bil ki onlar ancak (nefislerinin) hevâlarına tabi olurlar. Allah'tan bir hidâyetçi(si) olmaksızın kendi (nefsinin) hevâsına tabi olandan daha dalâlette kim vardır! Muhakkak ki Allah (hem kendine hem de başkalarına zulmeden) zalim kavmi hidâyete erdirmez."[55]

Allah'tan bir hidâyetçisi olmayan ve kendi nefsinin hevâsına uyanlar kendine zulmetmiştir, Allah da onlara "zalim" demiştir.

[54] Tirmizî, Îmân, 12; Nesâî, Îmân, 8
[55] Kasas /50

Dikkat edersek Allah bir tek kişi için “Allah o zalimi hidâyete erdirmez” demiyor, “Allah, zalim kavmi hidâyete erdirmez” buyuruyor.

Neden?

Çünkü zalimler beraberdirler; birbirlerini sever, destekler, birbirlerini över, zulmü birlikte yapar ve bu zulümde birbirlerine destekçi olurlar. Her kim kiminle beraberse, kimi seviyorsa bilelim ki onlardandır. Bu yüzden zalimler tek kavimdir.

Evet, “sana cevap veremez, ‘işittik ve itaat ettik’ demezlerse, kendi nefislerinin hevâsına, arzusuna, isteğine, şeytanın verdiği vesveseye tabi olmuşlardır. Allah’tan bir hidâyetçisi olmaksızın nefsinin hevâsına tabi olandan daha dalâlette kim vardır” buyurdu Allah. Böyle biri sırât-ı mustakîmden çıkmış, yolunu şaşırmış ve zalimlerden olmuştur. Allah da onu hidâyete erdirmez.

Allah zaten kulunu hidâyete davet etmiş, hidâyetçisini de Kur’ân’ı da onun önüne koymuştur. Biri Allah kendisine bu kadar imkân verdiği hâlde “haydi rabbimize gidelim” diyeni reddederse, bu durumda rabbini tercih etmemiş ve zalimlerden olmuş olur, dolayısıyla hidâyetten de mahrum kalır.

Allah senin önüne hidâyetçiyi getiriyor ve seni onunla kendine davet ediyor, sen ise “yok, rabbimiz bize hidâyet versin, bize ikram etsin, rabbimiz bizi affetsin, mağfiret etsin” diyorsun! Tamam da sen rabbini ciddiye almadın ki! Sen Allah’ı rabbin olarak kabul etmiyorsun. Senin ilâhın nefsinin hevasıdır, o zaman affı da mağfireti de nefsinden iste!

Allah’ın böylelerini hidâyete erdirmemesinin tek sebebi; onların Kur’ân’ı dinleyip okumaması ve anlamaya çalışmamasıdır.

“Andolsun ki Biz, sözü (vahyi) onlar için peş peşe ulaştırdık ki belki tezekkür ederler (düşünüp öğüt alırlar).”[56]

Vahiy peş peşe iner. Nasıl ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’den önce ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’le beraber vahiy peş peşe indiyse şimdi de peş peşe inmeye devam eder. Örnek vermek gerekirse; şimdi burada âyetleri anlatıyoruz, o hâlde okuduğumuz âyetler peş peşe gelmiş ve bize okunmuş olur. Neden? -Tabii ki düşünüp tezekkür edelim, öğüt alalım, rabbimizi zikredelim, iman edelim, hatırlayalım, nereden geldiğimizi, kim olduğumuzu, dünyada neden bulunduğumuzu anlayalım diye Allah bize vahyini peş peşe indirir ve okutur. Rabbimizin anlatmadığı hiçbir şey yoktur, dolayısıyla rabbimizi dinleyince her şeyi anlarız.

Rabbimiz bir de mü’minlerden, Müslümanlardan önce Allah’ın kendilerine kitap verdiklerini anlatır. Ehl-i kitaptan olanları genellemek ve onlara toptan “Yahudi, Hristiyan, kâfir” demek doğru değildir. Çünkü Allah âyet-i kerimede **“bundan önce kendilerine kitap verdiğimiz o kimseler var ya, onlar bu (Kur’ân)a da iman ederler”** buyurmuştur. Eğer ehl-i kitaptan olanlar kendi kitaplarına gerçekten iman etmişlerse Kur’ân’a da iman ederler.

Âyet devam ediyor. **“Ve onlara (Kur’ân) okunduğu zaman derler ki: Biz ona iman ettik. Muhakkak ki o, Rabbimizden (gelen) haktır; zaten biz ondan önce de Müslüman kimseler idik.”**[57]

Gördüğümüz gibi onlar önceden de Müslümanmış! Bizim de onlara karşı bakışımızın böyle olması lazım. Eğer önceden Müslümanlarsa Kur’ân’ı dinler dinlemez “evet, biz ona iman ettik ve bu kitap rabbimizden gelen haktır” derler. Böyle

[56] Kasas /51
[57] Kasas /52-53

söylemeyenler zaten kendi kitabına, peygamberine iman etmemiştir, iman ettiğini söyleyerek tıpkı şimdiki "ben mü'minim, Müslümanım, benim kitabım Kur'ân'dır" deyip Kur'ân'dan mahrum kalan, İslam'ın güzelliği üzerinde görünmeyen, Allah'a teslim olmayan, rabbini dinlemeyenler gibi yalan söylüyordur. Biri rabbini dinlemediyse, âyetleri kabul etmediyse nasıl Müslüman olabilir, Allah'a nasıl teslim olsun! Hakkı inkâr edenleri görüyoruz. İsimleri mü'min, Müslümandır, "peygamberleri kabul ediyoruz" diyorlar. Kitapları da vardır; ama iman etmiyorlar! Yaratan yarattığını bilmez mi?

Evet, ehl-i kitaptan biri önceden kendi kitabına ve peygamberine iman etmişse Kur'ân kendisine okunduğunda mutlaka "ben Kur'ân'a iman ettim, bu benim rabbimden gelen haktır" der. Demediyse kâfirdir, müşriktir ve kurtuluşu yoktur.

Âyet devam ediyor. **"İşte onlara, sabretmelerinden dolayı mükâfatları iki defa verilir. (Çünkü onlar) Kötülüğü güzellikle savarlar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan (Allah yolunda) infak ederler."**[58]

Onlar kötülüğü güzellikle savarlar, buyurdu Allah. Böyleleri iki sefer iman etmiştir; yani hem kendi peygamberine, kitabına iman etmiş hem de kendilerine Kur'ân okunduktan sonra Kur'ân'a iman etmiş ve "bu, rabbimizden gelen haktır" demişlerdir.

Peki, genel itibariyle baktığınızda siz hiç kötülüğü iyilikle, güzellikle savan gayrimüslim gördünüz mü? Hepimiz onların hâlini görüyoruz, Yahudiler de Hristiyanlar da en zalim şekilde insanlara zulmediyorlar. Mesela; bu mübarek Ramazan ayında yine Gazze'ye saldırmışlar! O kadar ki dört yüzden fazla çocuk bu saldırılarda şehadete ermiş! Bu nasıl bir vicdansızlıktır! Bu nasıl bir merhametsizliktir! Dilini çıkarmış kuduz köpek gibi olmak ancak bu kadar olabilir. Oysaki Allah ehl-i kitaptan iman edenler için

[58] Kasas /54

"onlar kendilerine verdiğimiz rızıktan (Allah yolunda) infak ederler"[59] buyurmuştu. Onlar ise Gazze'ye giden rızkı dahi kesmeye çalışıyorlar!

Onlar kendilerine yakışanı yapıyorlar. Her zaman için mesele; bizim ne yaptığımızdır. Bütün sorun, sıkıntı; bizim kardeş olamayışımızdır. Eğer kardeş olabilseydik "ben mü'minim, Müslümanım" diyen yaklaşık iki milyar sözde mü'min, Müslüman vardır, elliden fazla da Müslüman ülke vardır. Şimdi bu kadar mü'min, Müslüman bir ve beraber olsaydı, küfrün hiçbir hükmü kalır mıydı! Zalimler Müslümanlara böyle zulmedebilir miydi! Hatta fazla da değil, üç beş ülke bir araya gelse ve "bu zulümdür, biz de size gerekeni yapıyoruz" deselerdi, o zalimler bir daha zulmetmeye cesaret edemezlerdi; ama Müslüman ülkeler bunu söyleyemiyorlar; çünkü korkuyorlar.

Mü'minler bu kadar ferasetsiz, basiretsiz olur, kimi desteklediğini görmez ve küfrün ne yapmaya çalıştığını anlamazsa zalimlerden yana olurlar. Böyle olunca da o insanların öldürülmesinde bir kelimenin ucuyla bile olsa parmakları olmuş olur ve Kıyamet günü de alınlarına "rahmetten mahrumdur" yazılır.[60]

Unutmamamız lazım ki kim binlerce, yüz binlerce insanın ölümüne sebep olan birilerini destekliyorsa ya da onların desteklediğini destekliyorsa bu cinayetleri işleyenlerle aralarında hiçbir fark yoktur, onlar da aynıdır. Onları destekletmek şeytanın tuzağıdır. Kul bu tuzağa düşmemek için mutlaka kendi gönlüne dikkat etmeli ve "rabbim ne buyurduysa doğru olan odur" demelidir.

Her zaman söylüyorum: Cemaat yoktur, öncelikle ümmet vardır! Bizim de her şeyden önce bir ve beraber olmamız, kardeş

[59] Bakara /3, Enfâl /3
[60] İbn Mace, Diyat, 1

olmamız gerekir; çünkü hepimizin rabbi Allah'tır, kitabı Kur'ân'dır, peygamberi de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Bundan başka parti ya da cemaat bilmiyoruz. Bu yüzden öncelikle mü'min olduğumuzu ve kardeş olduğumuzu bilmemiz lazım, sonra herkes bulunduğu yerde rabbimizin emrettiği gibi cem olur, bir araya gelir ve Allah yolunda hizmet etmek, rabbine yürümek, Allah'ın güzelliğini üzerinde gösterip bütün insanlara örnek olmak için cemaat olur.

Allah "hayır işlerinde yarışın, iyilik ve takvâ üzerine yardımlaşın, günah ve düşmanlık üzerine yardımlaşmayın"[61] buyurmuştur. Herkes bulunduğu yerde bir araya gelmeli, iyilik ve takvâ üzerine yardımlaşıp kulluğunu yapmalıdır. Zaten cemaat, ümmetin içindeki bir topluluktur. "Bizim cemaatimiz doğru yoldadır, diğer cemaatler yanlış yoldadır" demekle kimse doğru yolda olamaz. Kim Allah'ın ipine sarılmışsa, bildiğiyle amel etmeye çalışıyor ve rabbini dinliyorsa o kişi doğru yoldadır. Mü'minleri, Müslümanları eleştirip çekiştirenler ise şeytanın yoluna sapmış ve şeytanın peşine verip kardeşliği bozmuştur.

Kardeşliği bozmak şeytanın işidir. Zaten mü'minlerin arasını bozanlara da bunu şeytan yaptırır. Bu yüzden bir yerde birlik, beraberlik yoksa, kardeşlik yoksa, bunun yerine kardeşlerini eleştirmek, kötülemek, dışlamak, hatta küfürle itham etmek varsa bilelim ki orada şeytan vardır.

Evet, hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, aynı şekilde Kur'ân'la aramızdaki bağı öğrenmeye çalıştık. İnşallah mü'min, Müslüman olarak hep beraber Allah'ın ipine sımsıkı sarılacağız. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in *"cennete giremezsiniz iman etmedikçe, iman etmiş olmazsınız birbirinizi sevmedikçe"*[62] buyurduğu gibi birbirimizi seveceğiz.

[61] Bakara /148, Mâide /2
[62] Kitâbü'l-Îmân, Hadis 101

Unutmamamız lazım ki insan sevilmeye layıktır; çünkü insanı yaratan rabbi sevmiş, öyle yaratmıştır, onun için insanı üç kuruşa satmak, insanlığını kaybetmektir. Dediğim gibi: Hesap yakındır. Kardeşlerine yanlış yapanlar, zulmedenler yanlışlarının cezasını sadece ahirette çekmezler, burada da çekerler. Rabbine güvenen, iman eden, tevekkül eden, teslim olan, rabbine âbd olmaya, kul olmaya çalışanlara da Allah hem dünyada hem de ahirette her konuda yardım edip ikram eder.

Allah bizi nefsinin hevâsına uyup zalim olanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi Kur'ân'a, kitabına, ipine sarılanlardan eylesin. Allah bizi resulüne tabi olanlardan eylesin. Allah bizi sırât-ı mustakîmde rabbine yürüyenlerden, koşanlardan ve rabbine varanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

17.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, bir de hayat kitabımız Kur'ân'la nasıl bir bağımız olduğunu öğrenmeye çalışıyorduk.

Hamd olsun Ramazan ayının son on gününe; yani kurtuluş ve saadet günlerine geldik. Allah âyet-i kerimede **"(o gün) kim (cehennem) ateş(in)den uzaklaştırılıp cennete konursa işte (o) gerçekten kurtuluşa (ve saadete) ermiştir"**[1] buyurur.

Cehennem bizim gönlümüzdedir. Bize cehennem olan kendi nefsimizdir. Nefis, insanın kendisidir. İnsanın bir hakikati vardır, bir de bedenden, çamurdan meydana gelen, benlik iddiasında bulunan, rûha ait güzelliklere sahip çıkan, kör ve sağır olan; yani rabbinin güzelliğini görmeyen, rabbine karşı nankör olan, rabbini işitmeyen, aynı şekilde işitince anlamak istemeyen bir varlığı vardır ki bu da insanın nefsidir. Eğer nefsimizden kurtulursak Hz. İnsan oluruz, nefsimizden kurtulamazsak cehennem oluruz ve nefsimizdeki bu cehennem sadece ahirette değil, dünyada da bizi yakar.

Nefsimizi terbiye eder, tezkiye eder, rûhumuzun nûruyla, güzelliğiyle nûrlandırıp güzelleştirirsek nefsimiz bütünüyle mutmain olmuş bir nefis olur ve bundan sonra sadece rabbini ister. Aynı şekilde zahiri olarak gözlerimiz, kulaklarımız, dilimiz, elimiz, ayağımız vardır. Bu uzuvlarımız rûhumuzun hükmüne girince mü'min ve Müslüman olur, rabbimize teslim oluruz.

[1] Âli İmrân /185

Nasıl?

Gözümüz hikmetle bakar, biz de baktığımız her yerde rabbimize şahid olup şehadet ederiz. Kulağımız hakkı işitir, biz de hak olmayan şeyleri reddeder, onları gönlümüze almayız. Ayaklarımız hak yolunda, rabbimizin gösterdiği yolda yürür. Elimiz de iş yaparken Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi yapar. İşte, böyle olduğumuzda rabbimizin terbiye etmesiyle terbiye olmuş, edeplenmiş oluruz.

Evet, hayat kitabımız Kur'ân'ın bizim için ne kadar önemli olduğunu anlamaya çalışıyorduk. Bu sohbetimizde inşallah kaderi öğrenmeye ve rabbimizin bizim için takdirinin ne olduğunu âyetlerde geçtiği şekilde anlamaya çalışacağız.

Kur'ân bize Hz. İnsan olmayı, ebedi hayatımızı kazandırır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in, Ramazan ayı için *"Ramazan ayının ilk on günü rahmet, ikinci on günü mağfiret, üçüncü on günü de kurtuluş ve saadettir"*[2] buyurmasının sebebi Kur'ân'ın inmesinden dolayıdır; çünkü rahmet de mağfiret de cehennemden kurtulmak da nefsin temizlenip tezkiye olmasıyla, dolayısıyla Allah'ın kitabı Kur'ân ile, rabbimizin vahyiyle olur.

Rabbimiz bize Kur'ân'da her şeyi beyan etmiştir. Biz de rabbimizi dinlediğimiz kadarıyla iman eder, teslim olur ve ne yapmamız gerektiğini anlarız. Bununla beraber manevi yolu yürümek için bize lazım ve gerekli olan her şeyi yine rabbimiz bize haber vermiş; nefsimizi nasıl temizleyip tezkiye edeceğimizi, sırât-ı mustakîmde nasıl yürüyeceğimizi, kimi örnek alacağımızı ve kime tabi olacağımızı bir bir beyan etmiştir. Bu konuda anlaşılmayan hiçbir şey yoktur; ama insan, rabbinden öğrenmeyince, sorularına kendine göre cevaplar bulmaya çalışır, bulduğu cevapların hiçbiri de doğru olmaz.

[2] Beyhakî, Şuabu'l-İman, 5/223; Es-Saâtî, El-Fethu'r-Rabbânî, 9/223.

İnsanlığın anlayamadığı, bu yüzden doğru cevaplayamadığı soru "ben kimim" sorusudur. Herkes kim olduğu konusunda kendine göre, öğrendiği kadarıyla bir şeyler söyler, onu da zaten parça parça söyler. "Rabbini anlat" diye sorduğumuzda da yine herkes kendine göre, öğrendiği kadarıyla parça parça cevap verir; ama parça hiçbir zaman bütünün yerini almaz.

Mürşid-i kâmiller bütünü anlatmaya çalışırken şöyle bir hikâye ile izah etmişlerdir.

Daha önce hiç fil görmemiş insanları sırayla, içinde bir filin olduğu karanlık bir odaya koyarlar. Odadan çıktıktan sonra da onlara "fil nasıl bir şeydi" diye sorarlar. Filin ayaklarını tutanlar "fil bir sütun gibidir", hortumunu tutanlar "fil bir hortum gibidir", sırtını tutanlar da "fil bir duvar gibidir" derler.[3]

Hepsi her ne kadar doğru söylemiş olsa da sonuçta anlattıkları fil değil, filin bir parçasıdır. Din de iman da Müslümanlık da Allah'a teslimiyet de takvâ da aynen böyledir. Herkes kendine göre bir şeyler anlatır ve hepsinin söylediği de doğrudur, dindendir; ama dinin bir parçasıdır. Neticede fili karanlıkta el yordamıyla anlamaya çalışanların da söyledikleri doğruydu; fakat tarif ettiklerinin hiçbiri fil değildi, filden sadece bir parçaydı ve bu parçalar bütünün aslını anlatmıyordu.

Aynı misal insan için de geçerlidir. İnsan hakkında söylenen özellikler de insanda vardır ve insanın sadece bir parçasıdır; ancak bu özellikler hiçbir zaman bütünün yerini tutmaz. Bu yüzden insanı bütünüyle anlamadan, tanımadan insan hakkında söz söylenemez.

Biri Allah'ın dinini yaşarken Kur'ân'dan mahrumsa dinin bütününü bilemez, anlayamaz; çünkü Allah her konuda gerekli olan her şeyi tek tek anlatmıştır. Kula düşen; dinden bir parçaya

[3] Mesnevi, 3. Cilt

bakmak değil, onun bütününü görmek ve anlamaya çalışmaktır. Diğer türlü Allah'ın dinini de Kur'ân'ı da birkaç âyetle anladığını zannetmiş olur ki Allah'ın dinini öyle birkaç âyetle anlamak mümkün değildir.

Şimdiye kadar otuz senedir dinin bütününü anlatmaya çalışıyoruz; ama sadece bizi dinleyenler ve gerçekten gerekeni yapanlar hem kendini hem de rabbimizin dinini anlayabildi. Dinlemeden kimse hiçbir şey anlayamaz; çünkü bütün mesele; insanın, rabbini dinlemesi ve rabbinin kendisine indirdiği Kur'ân'ı okuyup anlamasıdır.

"Ben mü'minim" diyen herkesin Kur'ân'ı okuması, şayet okuma imkânı yoksa dinlemesi şarttır. Bunu yapmadığı takdirde bir parçaya sarılır ve o parçayı din zanneder, daha da kötüsü sarıldığı o parçayı da insanlara din diye takdim eder. Baktığımızda öyle de olmuştur. Herkes İslam hakkında, din hakkında, Allah hakkında konuşur. Hatta sorsak herkes sırât-ı mustakîmde nasıl yürüneceği ve rabbimize âbd olmak için ne yapılması gerektiği hakkında birçok bilgiye sahiptir, o kadar ki dinini tamamen bildiğini zanneder. Bu yüzden kimse kimseyi dinlemeye bile tenezzül etmez ve Allah'ın âyet-i kerimede **"Hayır (sizin zannettiğiniz gibi değil)! Muhakkak ki insan, kendini müstağni (kendi kendine yeterli ve Allah'a karşı ihtiyaçsız) gördüğü için gerçekten (haddini aşarak) azar."**[4] buyurduğu gibi "benim Kur'ân'a ihtiyacım yok" der, böylelikle kendini müstağni (ihtiyaçsız) görür. Bilmemiz lazım ki "benim Kur'ân'a ihtiyacım yok" diyenler, "benim Allah'a ihtiyacım yok" demiştir ki bunun cezası da çok büyüktür.

Kur'ân'ı okuyanlar rabbimizin tekrar tekrar "Kur'ân'dan başka hidâyet yoktur. Allah'ın hidâyetinden başka hidâyet yoktur"[5] buyurduğunu net bir şekilde görür. O zaman Kur'ân'ı

[4] Alak /6-7
[5] Bakara /2, 120, Âli İmrân /73, 138

sürekli okumamız ve her âyete iman etmemiz lazım ki Kur'ân'ın bütününü anlamış, onunla hidâyete ermiş olalım. Bütünü anlamadan dinin bir parçasını alıp "bu dindir" dersek, karanlık içindeki fili el yordamıyla tanımaya çalışıp anlatanlar gibi oluruz. O anlattığımız da asla rabbimizin dini olmaz, Kur'ân olmaz.

Geçen sohbetlerimizde söyledim: Kur'ân ve insan birdir. İnsan, Kur'ân'la bütünleşmeden insan olamaz. Evet, zahiri olarak insandır; ama gönül itibariyle Kur'ân'la bir olunca; gözlerinden kulaklarına, ellerinden ayaklarına, susmasından konuşmasına kadar her hâli Kur'ân olur, Allah'ın nûru, güzelliği, yeryüzündeki halifesi olur ki işte o zaman kul zahiri olarak da manevi olarak da tam bir insan olur.

Kur'ân bize hem hakkı, hakikati bildirir, öğretir hem de bize kendimizi, hakikatimizi buldurur. Bütün çabamızla, gayretimizle vuslat yolunda yolculuk yaparken önce rabbimizin emrettiği gibi okumalı, dinlemeli ve rabbimizin vahyini anlamaya çalışmalıyız. Bu bilmektir. Sonra bulmamız gerekir; yani kendimizi bulmamız ve kim olduğumuzu, ne yapmamız gerektiğini anlamamız gerekir. Bir adım ötesinde ise zamanı geldiğinde kardeşlerimize "buyurun huzura" diyebilmemiz lazım. Bunun için kardeşlerimizde rabbimizin nûrundan, El Esmâu'l Husnâ'sından, güzelliğinden, Kur'ân'dan başka bir şey olmamalıdır ki kardeşlerimiz huzura layık olsunlar. Sadece birkaç tecelli ile iş bitmez. Bizim kardeşlerimizden istediğimiz şey bunun ötesindedir. Her birinden istediğimiz; rabbimizin huzuruna çıkmaya layık hâle gelmeleri ve canlı Kur'ân olmalarıdır.

Evet, Kur'ân bizim hayat kitabımız, hidâyet kitabımız, iman kitabımız, rabbimize teslim olma kitabımız, her işi ona sorup gereğini yapma kitabımız, amel kitabımız, marifetullah kitabımızdır. Rabbimiz Kur'ân'da kendini tanıtır, bizi bize tanıtır ve hayatı en ince ayrıntısına kadar nasıl yaşamamız gerektiğini bize anlatır. Bununla beraber sırât-ı mustakîmin ne olduğunu, sırât-ı

mustakîmde nasıl yürünmesi gerektiğini, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sahabesiyle beraber nasıl yürüdüğünü, peygamberlerin nasıl yürüdüklerini, hayatı nasıl yaşadıklarını, Allah'a nasıl teslim olduklarını anlatır. Bir de özel olarak bir kısım iman eden kullardan ve Nemrut'la Firavun gibi ilâhlık iddia edenlerden bahseder ki herkes kendine baksın ve manevi olarak nerede olduğunu anlasın.

Bu sohbetimizde kaderin ne olduğunu ve rabbimizin bizim için takdirini anlatacağımızı söylemiştik, başlayalım inşallah.

Kur'ân bizim kader kitabımızdır. Kader için genel olarak "kader hakkında konuşmayın, kader anlaşılmaz" denilir. Oysaki bu yanlıştır. Hem kader için imanın şartı diyeceksiniz hem de kaderi bilemeyeceğimizi söyleyeceksiniz! Hiç böyle bir şey olabilir mi! İnsan bilmediği bir şeye nasıl iman edebilir!

Kur'ân, kaderimizi tayin eden ve bize kaderimizi öğreten Allah'ın kitabıdır. Allah, Kur'ân'la bize bizim kaderimizi öğretir.

Nasıl?

Şöyle düşünelim: Rabbimiz bize her şeyi anlattı mı? -Anlattı. Bize kendini tanıttı mı? -Tanıttı. Bizi bize tanıttı mı? -Tanıttı. Kim olduğumuzu, nereden geldiğimizi, neye geldiğimizi, yeryüzünde rabbimize halife olduğumuzu ve onu temsil etmemiz gerektiğini anlattı mı? -Anlattı. Hatta halifeliğimizi yapabilmemiz için bize isimlerini bir bir sayıp, bir de isimlerinin üzerimizde nasıl tecelli etmesi gerektiğini anlattı mı? -Anlattı. Bunların hepsini bize eksiksiz olarak öğretti, talim ettirdi ve bizi böylelikle cehaletten kurtardı. O zaman hepimiz kaderimizi biliyoruz demektir.

İkra' bismi rabbikellezî halak:[6] "(Zatıyla ve sıfatlarıyla tecelli edip tüm mevcudatı) Yaratan Rabbinin adıyla (kendini ve tüm mahlûkatı) oku (anla, idrak et)!" Hepiniz biliyorsunuz bu âyet

[6] Alak /1

rabbimizin indirdiği ilk âyettir. Allah bu emri Kadir Gecesi'nde indirmiştir.

"Oku" emri rabbini dinleyip okuyanlar içindir. Yaratan rabbinin ismiyle tek bir şekilde okunabilir. Eğer hayatı, varlığı yaratanın indirdiğiyle okur, onun söylediği gibi anlamaya çalışırsan, yaratan rabbinin adıyla okumuş olursun. Yoksa kendi kendine "ben araştırdım şu şöyledir" demek yaratan rabbinin adıyla okumak değildir.

Peki, yaratan rabbinin adıyla önce neyi okuman gerekir?

Halakal insâne min alak:[7] "(O) İnsanı alaktan (zahiren bir kan pıhtısından, manen de alakasından ve sevgisinden) yarattı."

Yaratan rabbinin adıyla önce kendini okuman ve hem zahiri tarafını hem de manevi tarafını anlaman gerekir. Zahiri olarak alaktan; yani iki damla sudan, bir parça etten, kısacası topraktan yaratıldığını ve toprağa ait olduğunu bilmen; manevi olarak da Allah'ın seni alakasından, ilgisinden, sevgisinden, muhabbetinden yarattığını bilmen lazım. İkisi birleşmiş ve zahiri olan tarafın manevi tarafına elbise olmuştur; ama ikisi de birdir.

Evet, gördüğümüz gibi daha ilk âyetlerde Allah, insanı zahiri ve manevi olarak neden yarattığını beyan etti. Daha sonra bu hayatı yaşamak için bizi yeryüzüne indirdiğini, hayatı nasıl yaşamamız gerektiğini, bizim için neyi takdir ettiğini; yani kaderimizin ne olduğunu, bir de ahirette nelerin olacağını anlattı ve bize "eğer iman eder, salih amel işler, Allah'a ve resulüne itaat eder, rabbinizin âyetlerini dinleyip iman eder, El Esmâu'l Husnâ'sını ahlak edinirseniz, resulüne tabi olup onun iman ettiği gibi iman eder, teslim olduğu gibi teslim olur, takvâ sahibi olduğu gibi takvâ sahibi olursanız, Allah'ın resulü hayatı nasıl yaşadıysa siz de hayatınızı öyle yaşamaya çalışır, ailenize, ehlinize,

[7] Alak /2

çocuklarınıza, komşularınıza, arkadaşlarınıza, Allah'ın resulünün yaptığı gibi muamele eder, onu örnek alır, ona tabi olursanız bana kulluğunuzu yapmış olur ve manevi olarak kazanıp cennete gidersiniz; ama beni dinlemez, ciddiye almaz, âyetlerimden yüz çevirir, inkâr eder, yalanlar, âyetlerim hakkında mücadele eder, onları hükümsüz bırakmaya çalışırsanız o zaman da rabbinizi, insanlığınızı kaybeder, hayvandan daha aşağı olur, böylelikle cehennemlik olursunuz" buyurdu.

İşte, bu, Allah'ın yaptığı takdiridir ve bizim kaderimizdir. Bu yüzden "kaderi bilmedim, anlamadım" diye bir şey yoktur! Bu kitap kader kitabımızdır. Rabbimiz bu kitapta iman edenlerin de kendisinden yüz çevirenlerin de hâlini en ince ayrıntısına kadar tekrar tekrar misallendirip anlatmıştır. Rabbimizi dinleyince, iman edince, amel edince kazanırız. Rabbimizden yüz çevirince ise kaybederiz. Bu konudaki tercih tamamen bize aittir, biz de ya hayatımızı yaşarken rabbimizi dinler ve kazanırız ya da rabbimizden yüz çevirir ve ebediyen kaybederiz.

Yani Allah bize "benim senin için takdirim mutlak hayırdır, rahmettir, muhabbettir, cennettir, yakınlıktır, velâyettir, dostluktur. Senin kaderin budur. Ben senin için dostluğumu takdir etmişim; ama benim takdirimden yüz çevirme hakkın da vardır. Sana kaderini tayin etme hakkını veriyorum. İster sırât-ı mustakîmi tercih eder, bana varan yolda yürürsün, istersen de dalâleti, cehenneme varan yolu tercih edersin. Takdirini, tercihini yap. Ben seni cennet için, velayet için, âşıklık için, bana halife olman, ayna olman, güzelliğimi üzerinde göstermen için yarattım. Ben seni seviyorum. Senin de beni sevmeni seviyorum. Eğer rabbini bırakıp başka şeylere âbd olursan o zaman kaybedenlerden olursun, tercihini yap, kazananlardan mı yoksa kaybedenlerden mi olmak istiyorsun" buyuruyor.

Evet, Allah bizi rabbimize âşık olalım, âbd olalım diye yaratmıştır. Seven de sevilen de odur! Aynı şekilde güzelliğinden

verip bizi sevmeye ve sevilmeye layık yapan da odur. Biz de bu arada Allah'ın takdiri içinde kendi tercihimizi yaparız.

Hepimiz Allah'ın takdiri içindeyiz ki bu takdiri rabbimizin tecelli ettiği derya gibidir. Bu derya da saf rahmet, saf muhabbet, saf nimet, saf ikramdır ve hepsi Allah'ın El Esmâu'l Husnâ'sının tecellisidir. Hepimiz bütünüyle bu tecellinin içindeyiz. İstersek şükredip hamd edenlerden ve rabbini tesbih edenlerden oluruz. İstersek de rabbinin bütün ikramlarını yok sayanlardan ve nankörlerden oluruz.

İnsanı nankörlüğe davet eden iblistir, şeytandır. Allah âyet-i kerimede buyurur. **"(iblis) Dedi ki: (İnsan secdeye layık olmadığı hâlde Âdem'e secde etmemi emretmekle beni azgınlığa mahkûm ettin) Öyle ise beni azgınlığa mahkûm etmene karşılık ben de onlar(ı azdırmak) için mutlaka Senin (dosdoğru yolun olan) sırât-ı mustakîmin (üzerind)e oturacağım. Sonra mutlaka onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından yaklaş(ıp onları kendime bağlay)acağım ve (Sen) onların çoğunu şükredenlerden bulmayacaksın!"** Kul şükretmeyince işi biter.

"(Allah) Buyurdu: (Haydi) Yerilmiş ve kovulmuş olarak oradan çık! Andolsun ki onlardan her kim sana tabi olursa mutlaka sizin hepinizle cehennemi dolduracağım!"[8] İnsan, rabbinden yüz çevirdiği ve şeytana tabi olup şükretmediği için cehenneme gider. Yalnız, insan burada kendi tercihini kendisi yapmış ve rabbini dinlemek yerine şeytanı, iblisi dinlemeyi tercih etmiştir.

İblis, insanı düştüğü yerden düşürür ve kendine arkadaş yapar. Eğer iblis, rabbine şükretseydi, Allah'ın kendisine verdiği nimetleri görür, insana anında secde ederdi; ama iblis, Allah'ın kendisine verdiği nimetleri görmemiş, meleklerle beraber cennette dolaşabilecek durumdayken, kendisine "secde et"

[8] A'râf /16-18

denince kibirlenip "ben daha yüksek makamlara layığım" demiştir. Bu yüzden de nankörlük yapıp secde etmemiştir.

Herkes "acaba rabbime şükür mü ediyorum, yoksa şeytana tabi olup rabbime karşı nankörlük mü yapıyorum" diye kendine bakmalıdır. Kendine baktığında manevi olarak nasıl bir hâlde olduğunu görür.

Evet, Kur'ân bizim kader kitabımızdır ve bize kaderimizi beyan eder. Bu nedenle "ben kaderimi bilmiyorum" diyemezsin. Böyle söylüyorsan o zaman rabbini dinlemiyorsun demektir. Rabbin sana apaçık olan kitabını indirmedi mi, sana her şeyi anlatmadı mı! Ne yaparsan cennete ne yaparsan cehenneme gideceğini haber vermedi mi! Nasıl iman edeceğini, ne yaparsan, ne düşünürsen mü'min olacağını; ne yapar, ne düşünürsen de kâfir, müşrik, münafık olacağını buyurmadı mı! Bunların hepsini rabbin sana en ince ayrıntısına kadar tek tek beyan etti. O zaman nasıl olur da kaderini bilemezsin ya da "ben kaderimi bilmiyorum, anlamadım" dersin. Bu kader öyle gizli bir şey midir! Eğer kaderimiz gizliyse bu durumda karanlıktayız demektir. Oysaki tam tersine herkesin kaderi apaçıktır, nettir. Kime göre? -Elbette ki Allah'a göre, ebedi hayatımıza göre; yani istisnasız herkes Kur'ân'ı okuduğunda Allah'ın kendisine manevi olarak neyi takdir ettiğini, ona göre yaşayıp yaşamadığını, sonuç olarak ise ahirette nereye gideceğini bilir, anlar.

"Şüphesiz biz (her şeyimizle) Allah'a aidiz ve elbette biz (sonunda) ona döneceğiz."[9]

Burası yolda kaldığımız bir konaktır, iki kapılı handır. Bir kapıdan içeri girer, kendimizi dünyada buluruz, öteki kapıdan ise çıkar ve geldiğimiz yere, rabbimizin huzuruna döneriz. Biri bunu göremeyecek, anlamayacak kadar aklını kullanamıyorsa ona deli denir. Deliye de zaten hesap yoktur; ama biri bile bile aklını

[9] Bakara /156

kullanmıyor, kim olduğunu, sorumluluğunu anlamak istemiyor, rabbinden, kendinden yüz çeviriyorsa o zaman da ebediyen kaybeder.

Şöyle bir düşünelim: Bir kul ki rabbini dinlemiyor, ciddiye almıyorsa nasıl kazansın! Böyle biri Allah'a âbd olmuş mudur, rabbini seviyor mudur! Eğer rabbini sevseydi, onun emrini dinler gerekeni yapar ve kazanırdı. Öyle değil mi! Bu durumda rabbini, rabbinin kelamını sevmeyenlerin kazanma imkânları olabilir mi!

Rabbimizi sevebilmemiz için önce kendimizi sevmemiz gerekir. Rabbimiz bize tecelli etmiştir, bize bizden daha yakındır! Bizi varlıkta tutan, bize her şeyi ikram eden, bilmediklerimizi öğreten, kendini tanıtan, bizim için ebedi bir hayat hazırladığını haber veren, bizi kendine, cennete davet eden, yolu yürümemiz için bize sırât-ı mustakîmi, hidâyeti gösteren ve bize hidâyeti veren odur. Hâl böyleyken rabbimizden yüz çeviriyorsak takdirimizi kendimiz yapmış ve bile bile başka tarafa dönmüşüz demektir. Bundan kurtulmanın tek yolu da yine rabbimizin kelamı Kur'ân'dır.

Allah'ın âyet-i kerimede **"işte bu (Kitâb), Allah'ın hidâyetidir"**[10] dediği bu Kur'ân hepimize hidâyettir. Ona sarılırsak, okumaya, anlamaya, iman etmeye çalışırsak manevi olarak kendimize gelir, hayatı nasıl yaşayacağımızı bilir ve kazanırız; çünkü Kur'ân bizim kader kitabımızdır. Burayı çok iyi, çok doğru anlayalım. İnsanın "ben kaderimi, öldükten sonra cennete mi cehennem mi gideceğimi bilmiyorum" demesi doğru değildir.

Çünkü Allah ne yaparsak cennete, ne yaparsak cehenneme gideceğimizi beyan etmiştir. Hayatımızı, kendimizi Kur'ân'ın ölçüsüne vurduğumuzda eğer rabbimizin tarif ettiği m'minler gibi yapmaya çalışıyorsak, kaderimizde cennete gitmek vardır. Tam

[10] Zumer /23

tersine hayatımızı ebedi hayatını kaybedenler gibi, rabbimizin sevmediği, razı olmadığı şekilde yaşıyorsak o zaman da kaderimizde cehenneme gitmek vardır. Bunu anlamayacak, bilmeyecek hiçbir şey yoktur.

Evet, hepimiz yoldayız ve bir yolculuk yapıyoruz. Bu yolculuk; rabbimizin huzurundan dünyaya geldiğimiz andan itibaren rabbimizin bize olan vahyini anlayıp iman etmenin, rabbimize teslim olmanın, rabbimizin bize ne buyurduğunu anlamaya çalışıp davetine icabet etmenin ve çıkacağımız bu kapıdan tekrar rabbimizin huzuruna giderken, Hz. Âdem (a.s.) Babamızın indirildiği cennete varabilmenin yolculuğudur. Elbette ki bu yolculukta her türlü imtihanlara tabi tutuluruz. Eğer gözümüz sadece toprağı, çamuru, parayı görüyorsa, kaderi de bundan ibaret zanneder ve hemen "benim kaderimde zengin olmak mı yoksa fakir olmak mı vardır" ya da "acaba ben kiminle evleneceğim" der, kaderimizi zahiri şeylerde ararız.

Eğer böyleysek bilelim ki çamura batmışız, bu yüzden de çamuru düşünüyoruz! Hâlbuki bizim kaderimiz; Hz. İnsan olmaktır, Allah'a dost olmak, veli olmak, Allah'a yeryüzünde halife olup güzelliğini üzerimizde göstermektir. Gönlümüzü cennete çevirip rabbimizin tecellisini ve cemalini müşahede etmeye hazır hâle getirmektir. Allah'ın bizim için takdir ettiği kaderimiz budur.

Manevi olarak kazanıp cennete gidenler rabbinin takdirine bakmış ve onun kendisine takdir ettiği kaderi tercih etmiştir. Cehennemlikleri de iblis, şeytan davet etmiştir, dolayısıyla onlar da iblisin, şeytanın davetini kabul edip onun kendileri hakkındaki takdirini tercih etmiştir.

"Nihayet (onların hesapları görülüp) iş(leri) bitirilince şeytan (onlara) der ki: Muhakkak, Allah size hak olan (âyetleri ve resulleriyle, hakikat)i vaad etti, ben de size (hoşunuza giden şeyleri) vaad ettim; ama sözümden caydım. Bununla beraber

zaten benim sizi zorlayacak bir gücüm yoktu. Ben sadece sizi (apaçık ortada olan hakikati inkâra) davet ettim, siz de hemen benim davetime icabet ettiniz. O hâlde beni kınamayın, kendinizi kınayın! (Bugün artık) Ne ben sizi kurtarabilirim ne de siz beni kurtarabilirsiniz! Kuşkusuz ben daha önce sizin beni (Allah'a) ortak koşmanızı da kabul etmemiştim. Şüphesiz (bugün hem kendine hem de başkalarına zulmeden) zalimlere elem verici (iç yakan) bir azap vardır."[11] Allah sizi kendine davet ettiği hâlde siz rabbinizi dinlemek yerine beni dinlediniz, şimdi de beni suçluyorsunuz! Rabbini dinlemeyenler; şeytanın davetine icabet edip onun peşinden gidenler ve ebediyen kaybedenlerdir.

Evet, her şeyi rabbimizden öğrendiğimiz gibi kaderi de rabbimizden öğrenmeliyiz. Dediğim gibi: Rabbimiz bizim için ahirete ait takdirini yapmış ve bize cenneti, yakınlığını, dostluğunu, velâyeti, cemalini takdir etmiştir. Sonra da bize tercih hakkını vermiş ve "takdir senindir, kendi takdirini kendin yap, istersen benim davetime icabet edersin, istersen benden yüz çevirir, şeytanın, iblisin davetine icabet edersin" buyurmuştur. O yüzden rabbimize iman etme, teslim olma, sırât-ı mustakîmde rabbimize yürüme ve ebedi hayatımızı kazanma takdiri bütünüyle bizdedir, bize aittir. Diğer türlü Allah bizi yaratsın sonra bize takdir etme hakkı vermesin, hâşâ böyle bir şey yoktur.

Zaten baktığımızda bazıları öyle de söylüyor, "Allah dilediğini cennete, dilediğini cehenneme gönderir" diyorlar! Böyle bir düşünce doğru değildir. Kim neyi dilerse Allah da onu diler. Kul cehenneme gitmeyi dilerse Allah da onun için cehennemi diler; yani "madem cehennemi istiyorsun, tercih senindir, ben sana cenneti takdir etmiştim; ama benim takdirimin gerçekleşmesi senin tercihine bağlıydı, ille de cehenneme gitmek istiyorsan sen bilirsin" buyurur. Hiç kimseyi asla ne zorla cennete ne de zorla cehenneme gönderir. Rabbimiz ne kimseye torpil

[11] İbrâhîm /22

yapar ne de kimseye zulmeder. Hâşâ, böyle bir şey düşünmek rabbimizi tanımamaktır. Onun için Allah âyet-i kerimelerde **"artık o gün hiç kimseye hiçbir şekilde zulmedilmez. Size ancak yaptıklarınızın karşılığı verilir."**[12] **"Doğrusu insana, çalışmasından başka bir şey yoktur."**[13] **"Namazı ikâme ed(erek her anda Allah'ın huzurunda durmaya çalış)ın, zekâtı ver(erek nefsinizin cimriliğini temizley)in! (Allah rızasını gözeterek) Hayır namına kendiniz için her neyi (âhirete gönderip huzura) takdim ederseniz Allah katında onu bulursunuz. Muhakkak ki Allah, yaptıklarınızı hakkıyla görendir."**[14] Kendi ellerinizle her ne yaptıysanız ahirette onu bulacaksınız, yaptıklarınızdan başkasını bulacağınızı mı zannettiniz, buyurmuştur.

Hiç kimse Allah'ın mülkünün, tecellisinin, ilminin dışına çıkamaz. İstisnasız hepimiz rabbimizin mülkü ve tecellisi içindeyiz. Aynı şekilde takdirimiz de Allah'ın takdiri içindedir. Bununla beraber Allah bizim rahman ve rahim olan rabbimizdir ve bizim sadece kazanmamızı ister. Bize yaptığı her muameleyi de biz kazanalım diye yapar.

Şimdiye kadar sayısını Allah'ın bildiği kadarıyla peygamber, nebî, resul, veli, Mürşid-i kâmil ve âlim gelmiştir. Peygamberler, Allah'ın kendilerine vahyettiğini insanlara haber vermiş, diğerleri de bildiklerini öğretmeye, anlatmaya çalışmıştır. Hepsinin anlattığı tek şey de; Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmadan ona âbd olmak, "lâ ilâhe illallah" demek, iman edip rabbimizi sevmek, rabbimize şükretmek; ufak tefek şeylere takılıp nankörlük yapmamak, rabbimize itiraz etmemek ve isyan etmemektir. Aynı şekilde peygamberlerin hâli neyse bizim de hâlimizin, ahlakımızın öyle olmasıdır. Bunlar Allah'ın bizim hakkımızdaki manevi

[12] Yâsîn /54
[13] Necm /39
[14] Bakara /110

takdirleridir ve bu takdiri tercih edip etmemek tamamen bize aittir.

Allah, Kur'ân'ı indirmiş ve insanlara Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i göndererek "haydi cennete, rabbine yakınlığa, velâyete, vuslata gel" buyurmuş, kazansın diye de kuluna her türlü imkânı vermiştir. Tabii ki bu imkânları da temizlenmesi için kime ne gerekiyorsa öyle vermiştir. Kimin duası neyse Allah'ın ona olan muamelesi ve onu tabi tuttuğu imtihanları da ona göre olur. Rabbimizin takdiri herkes kazansın diyedir, zaten kulunu bunun için yaratmıştır. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"onlar her yıl bir veya iki kez (çeşitli musibetlerle) imtihan edildiklerini görmüyorlar mı? Yine de ne tövbe ediyorlar ne de (bunlardan ibret ve öğüt alıp) tezekkür ediyorlar!"**[15] buyurmuştur. Rablerine dönsünler ve akıllarını başlarına alsınlar diye Allah imtihana tabi tutuyor. Demek ki en azılı kâfirler, en zalim insanlar bile imtihana tabi tutulduklarını biliyorlarmış! Bunu Allah söylüyor. O hâlde bilmeyen hiç kimse yoktur.

Okuyacağımız bu âyette Allah, Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın neden kavminin putlarını kırdığını beyan ediyor. **"(İbrâhîm, sağlam kalan büyük putu göstererek) 'Aslında bu işi şu büyükleri yapmış (olmalı). Haydi onlara sorun, eğer konuşabiliyorlarsa!' dedi. Bunun üzerine (orada bulunanlar) kendi vicdanlarına dönüp (Allah'tan başka ilâhlar edindikleri için kendi kendilerine), 'hiç şüphesiz asıl zalimler sizlersiniz, sizler!' dediler. Sonra yine (şeytanın aldatmasıyla) eski düşüncelerine geri döndürüldüler."**[16] Putlar konuşamazlar, ellerinden bir şey gelmez, herhangi bir yararları da yoktur. Aslında oradakiler de putların taş parçasından ibaret olduğunu biliyorlar, hatta asıl zalimlerin kendileri olduğunu da söylüyorlar; ama yine de eski hâllerine dönüyorlar.

[15] Tevbe /126
[16] Enbiyâ /63-65

Bu âyette de Allah, Firavun'un hâlini beyan eder. **"Ne zaman ki (Firavun denizde) boğulacağını anladı, 'gerçekten İsrâîloğulları'nın kendisine iman ettiğinden başka ilâh olmadığına ben de iman ettim ve ben Müslümanlardanım' dedi." Allah da ona "şimdi mi (iman ettin)!"**[17] buyurdu.

Firavun, tam öleceği anda mı âlemlerin rabbinin Allah olduğunu anlamıştı? -Elbette ki hayır, Firavun zaten biliyordu, eğer hakikati bilmeseydi o anda iman edemezdi; ama dünyaya, çamura saplanıp dünya hayatını, mevkiyi, makamı tercih ettiği için iman etmek istemedi.

"Allah her şey için bir kader (belirli bir ölçü ve vakit) takdir etmiştir."[18] Allah taşa da ağaca da kuşa da suya da havaya da yere de göğe de var olan her bir şeye kaderini koymuştur. Aynı şekilde âbd olmakla, iman etmekle yükümlü olan insan için de takdirini yapmış ve insana tercih hakkını verdikten sonra onu serbest bırakıp, "ben kendi güzelliğimi senin üzerinde görmek istiyorum; ama tercih senindir. İster bütün varlığınla, gönlünle şükreden, hamd eden, rabbine şahid olup şehadet eden, gerçek manada 'eşhedu en lâ ilâhe illallah' diyen bir kul ol, istersen de dünyayı, nefsini tercih et" buyurmuştur.

Hiç kimse kulluğu tam olarak beceremez. Zaten bu yüzden rabbimiz güzelliğe en az bire on verir.[19] Yani biz beceremediğimiz hâlde Allah bize rahmetiyle muamele eder; çünkü rabbimizin muradı ona âbd olup cennete gitmemizdir. Aynı şekilde yine rahmetinden dolayı kulu temizlensin, nefsini tezkiye etsin, hakikati iyice anlasın, ters tarafa gidiyorsa pişman olup tövbe, istiğfar etsin ve rabbinin keremini, ikramını görsün diye Allah

[17] Yûnus /90-91
[18] Talâk /3
[19] En'âm /160

onun için dünya hayatında takdirde bulunur ve ona ikram üstüne ikram eder.

Musibetlere gelince rabbimiz bizi onunla uyarır, ikaz eder, temizler, yüceltir, bizi kendine çeker ve bize hakkı, hakikati öğretir. Gözümüzü açarsak böyle olduğunu görürüz; ama gözlerimizi kapatırsak göremeyiz. İnsan, köre bir şey gösteremez, sağıra da bir şey işittiremez.

Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"(resulüm!) muhakkak ki sen ölülere işittiremezsin, arkalarını dönüp giderlerken sağırlara da (hakka olan bu) daveti duyuramazsın. Sen (manevi olarak) kör olanları dalâletlerinden (vazgeçirip) hidâyete de erdiremezsin"**[20] buyurmuştur.

Her anda rabbimizin saf rahmeti, saf muhabbeti tecelli eder ve hepimiz rabbimizin bu rahmetinin, muhabbetinin, kudretinin içindeyiz. Allah sürekli bize ikramda bulunur ve bizi kendine davet eder. Eğer her anda rabbimizin huzurunda olduğumuzu, bize şahdamarımızdan daha yakın olduğunu hissetmez, kabul etmezsek, nerede olduğumuzu ve kim olduğumuzu anlamak istememiş, dolayısıyla insanlıktan çıkmış oluruz.

Evet, bu kitap bizim kader kitabımızdır. İmanın şartlarından sayılan kadere iman, Kur'ân'da yoktur. "Kadere iman vardır" diyenler kaderin ne olduğunu bilmedikleri için bunu söylerler.

Peki, kadere imanı nasıl anlamamız lazım?

Kader, Allah'ın takdiridir. Allah'ın takdirini anlamak için de öncelikle Kur'ân'ın hepsini bilmek, ona iman etmek ve Allah'ın takdirinin dışına çıkmamak gerekir. Kalkmış "yok, ben kadere iman ediyorum" diyorsun! Bilmediğin bir şeye nasıl iman ediyorsun! Senin kader kitabın Kur'ân'dır. Kur'ân'ı bütünüyle bilmiyorsun sonra da kadere iman ettiğini söylüyorsun. "Ben

[20] Rûm /52-53

kadere iman ettim" demekle kadere iman mı olur! En azından doğru bir şey söyle!

Kader, Allah'ın El Kadîr isminin tecellisidir. Bununla beraber Allah'ın her bir isminin tecelli ettiği bir hâldir ki buna da "iman" diyemezsin; çünkü kadere iman, Allah'a imandır ve Allah'a iman zaten vardır. Öyleyse gereksiz yere "kadere iman vardır" deyip kaderi ayrıca anlatmaya çalışma. Bir de "hayır ve şer Allah'tandır" derler. Hâşâ, şer hiç Allah'tan olabilir mi! Sadece hayır Allah'tandır, şer ise kulun, Allah'tan yüz çevirmesindendir, cehaletindendir, şeytana uyup onun davetine icabet etmesindendir. Hâl böyleyken nasıl şerri Allah'ın yarattığını söyleyebiliyorsun!

Şerrin Allah'tan geldiğini her kim söylerse söylesin bilelim ki doğru söylememiştir; çünkü Allah insana indireceğini indirip ona doğru yolu göstermiş sonra da ona takdir hakkını vermiştir. Biri kendi tercihiyle doğru yoldan çıkacak sonra da Allah'ın kendisini oraya koyduğunu söyleyecek öyle mi! Bu, Allah'a iftira atmaktır.

Allah nasıl ki kuluna Basîr isminden görme, Es Semî' isminden işitme vermişse Kadîr isminden de kudret vermiştir. İşte, insan, hayatı yaşarken Kadîr isminin tecellisiyle hareket eder.

"Hak Rabbinizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin."[21] **"Şüphesiz ki Biz, ona (hidâyet) yolu(nu da) gösterdik. (O artık, ona ikram ettiğimiz maddi ve manevi tüm nimetlerimize) İster şükreder (mü'min olur) ister inkâr eder (kâfir olur)."**[22] **"Dileyen, Rabbine varan bir yol tutar."**[23]

Dileyen rabbine varan yolda gider, dileyen de şeytanın peşinden gider. Dikkat edersek rabbimiz devamlı "dileyen, isteyen" buyuruyor. Gördüğümüz gibi; Allah, kulunun kaderini

[21] Kehf /29
[22] İnsân /3
[23] Nebe /39

kulun kendi takdirine, dilemesine bırakmıştır. O zaman başına gelen bir şerde "Allah böyle takdir etmiş" demekle Allah'a iftira atmış, günahını, küfrünü, şirkini Allah'a mal etmiş olursun. Bu da senin için bir felakettir; çünkü Allah hakkında su-i zanda bulunanlara Allah gazap eder ve onları lanetler. Allah âyet-i kerimede **"(bir de bunlar) Allah hakkında kötü zan ile zanda bulunan münafık erkeklere ve münafık kadınlara, müşrik erkeklere ve müşrik kadınlara azap etmesi içindir. Kötülük onları çepeçevre kuşatsın! Allah onlara gazap etmiş, onları lanetlemiş ve (âhiret günü) onlar için cehennemi hazırlamıştır. (Orası) Ne kötü bir varış yeridir!"**[24] buyurmuştur. Lanete uğrayan iblistir. Sen de Allah hakkında su-i zanda bulunursan iblisin durumuna düşersin.

Evet, unutmamamız lazım ki Allah güzellikten başka bir şey yapmaz. O bizim, rahman ve rahim olan rabbimizdir. Allah El Hayr olandır. Onun bütün işi, muamelesi saf güzelliktir, rahmettir, hayırdır. Biz ise her ne yapıyorsak kendi ellerimizle yapıyor, birbirimize imtihan oluyoruz. Bununla beraber birbirimize imtihan olmamıza Allah'ın müsaade etmesinde de bizim için mutlaka bir hayır vardır.

İmtihanlara karşı bakışımızın nasıl olması gerektiğini anlamak için bütün peygamberlere bakacağız. En büyük imtihanları peygamberler yaşamıştır; ama onların yaşadığı imtihanlar yanlış yaptıklarından dolayı başlarına gelmemiştir. Örnek vermek gerekirse; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Taif'te taşlandıktan sonra oradan çıkarken *"Ya rabbi! Sen bana gazap etmediysen, bana kızmadıysan, darılmadıysan, benim taşlanmam önemli değildir"* yani "yaşadıklarım kendi yanlışımdan ya da eksiğimden dolayı değilse taşlanmam önemli değildir" buyurmuştur.

[24] Fetih /6

Yaşadıklarımız kendi eksiğimizden, yanlışımızdan dolayı gelmişse, yaptıklarımıza tövbe, istiğfar edeceğiz. Eğer yaşadıklarımız kendi elimizle yaptığımızdan dolayı değilse o zaman da imtihandır; yani bizim için kazanma ve temizlenme imkânıdır. Rabbimiz bu imtihanla bizi temizliyor, nefsimizi tezkiye ediyor ya da bizi büyütüyor, yüceltiyor demektir; ama imtihanı doğru anlamayınca yaşadığımız sıkıntılara feryad eder, isyan ederiz. Elbette ki bir beşer olarak insan sıkılır, daralır, bunalır; ama daralmak farklı şey, imtihanlardan dolayı rabbimize itiraz etmek farklı bir şeydir.

"(Ey mü'minler!) Yoksa siz, sizden önce gelip geçen (ümmet)lerin başına gelenler sizin de başınıza gelmeden (kolayca) cennete gireceğinizi mi sandınız? Onlara öyle (katlanılmaz) darlıklar ve sıkıntılar dokunmuş ve öyle sarsılmışlardı ki resul(leri) ve onunla beraber iman edenler, 'Allah'ın yardımı ne zaman!' diyecek kadar. Dikkat edin, muhakkak ki Allah'ın yardımı çok yakındır."[25]

Sizden önceki ümmetlerin başına gelenler sizin de başınıza gelmeden cennete gireceğinizi mi sandınız demek imtihan gelecek demektir. Bu durumda imtihana tabi tutulduğumuzda "rabbim bana yardım et" dememiz gerekir. Allah bu âyetle bize "Allah'ın yardımı nerede kaldı, diyecek kadar büyük imtihanlara tabi tutulabilirsiniz. Buna hazır olun" buyuruyor.

Allah'ın bizi böyle bir imtihana tabi tutup tutmayacağı onun bileceği iştir; ama bizim, dünyanın bir imtihan yeri olduğunu bilip her şeye hazır olmamız şarttır.

Elbette ki rabbimizden sıhhat ve afiyet, sorunsuz ve sıkıntısız bir hayat isteyebiliriz; ama böyle olmuyor. Yapmamız gereken şey; başımıza hangi imtihan gelirse gelsin "başım gözüm üstüne ya rabbi! Emir senin, hüküm senin, takdir senindir, yaratan

[25] Bakara /214

sensin. Ben biliyorum ki sen benim rahman ve rahim olan, kerim olan, ekrem olan, El Hayr olan, halim olan, rauf olan rabbimsin. Ben yaşadıklarım karşısında sıkılabilirim, daralabilirim, bunalabilirim; ama senden hayr olanı istiyorum ya rabbi! Ben kendim için hayır olanın ne olduğunu bilmiyorum. Benim için hayrolan neyse sen onu ikram et! Benim duam, benim senden istediğim benim için takdir ettiğindir ya rabbi!" dememiz gerekir. Eğer rabbimizi tanımış, anlamışsak tabi tutulduğumuz imtihanlarda söyleyeceğimiz söz budur.

Bununla beraber nasıl ki insan hasta olunca iyileşmek istiyorsa, bir imtihana tabi tutulduğunda da bir beşer olarak bunalabilir. Yaratan yarattığını bilmez mi?[26] Bu sıkılma, bunalma, Allah'a isyan ya da itiraz değildir. İsyan, itiraz gönülden gelendir. Sen rabbine gönülden boyun bükmüşsen; ama uğradığın musibetten dolayı sıkılmış, daralmış, bunalmışsan bu hâlin itiraz olmaz. Rabbimiz senin hâlini görüyor mu? -Görüyor, senin itiraz etmediğini, sadece bir beşer olarak bunaldığını biliyor, dolayısıyla seni rabbine isyan edenlerle, itiraz edenlerle bir tutmaz.

Hiç kimse Allah'ın, kulunu sevdiği gibi sevemez. Bütün annelerin, çocuklarına olan sevgisini, muhabbetini, rahmetini toplasak yine de Allah'ın rahmeti, muhabbeti karşısında bir zerre bile olmaz. Dünyadaki bütün annelerin rahmeti de yine Allah'ın rahmetinden tecelli etmiştir. Kaldı ki annelerin bu sevgileri, rahmetleri fanidir; ama Allah'ın, kuluna olan sevgisi ve rahmeti bakidir, kıyas bile kabul etmez.

Bize düşen; rabbimizin âyet-i kerimede **"Allah'a firar edin"**[27] buyurduğu gibi rabbimize firar etmek, koşmak, rabbimizi dinlemek, ne yaparsak kazanacağımızı ve ne yaparsak kaybedeceğimizi bilip takdirimizi yapmaktır. Bu takdiri de ancak

[26] Mulk /14
[27] Zâriyât /50

Kur'ân'dan, kader kitabımızdan öğrenebiliriz; çünkü Allah bizi bu kitaptan hesaba çekecek!

"Muhakkak ki bu (Kur'ân), sana ve kavmine bir zikir (bir öğüt, hatırlatma ve büyük bir şeref)tir. Yakında (hepiniz ondan) hesaba çekileceksiniz."[28]

Allah Kıyamet günü bizi Kur'ân'dan sorumlu tutup "takdirini nasıl yaptın" diye bize sorar. Eğer rabbimizin takdirini tercih etmezsek o zaman da "benim senin için yaptığım takdir, senin için hayr olan, rahmet olan, cennet olan takdirdi. Sen benim senin için yaptığım takdiri beğenmediysen kaybedenlerden oldun. Demek sen benden daha iyi biliyordun öyle mi" buyurur.

Bir beşer olarak eksik, yanlış yapmak başka bir şeydir, Allah'ın takdirini beğenmemek başka bir şeydir. Allah'ın takdirini beğenmemek; Kur'ân'ı beğenmemek ve iman etmemektir. Bu yüzden kadere iman; Kur'ân'a, rabbimizin bizim için yaptığı takdire imandır.

Sohbetlerimiz boyunca sürekli "Kur'ân ve insan" dedik ve Kur'ân'la insan arasındaki bağın ne olduğunu izah etmeye çalıştık. Her ne olursa olsun Kur'ân'ı okumamız, anlamamız şarttır; çünkü Kur'ân, hayatı ona göre yaşamamız gereken bizim hayat kitabımızdır. Rabbimiz onu bize göndermiş ve "hayatını sana yaptığım vahye göre yaşa. Ona göre iman et, rabbine teslim ol, rabbine yönel, rabbine koş, firar et, rabbini, kendini tanı, kim olduğunu anla, ne olman gerektiğini, çıktığın bu yolculukta nereden geldiğini bil, nerede olduğunu ve rabbine nasıl dönüp vasıl olacağını rabbinden öğren" buyurmuştur.

Rabbimiz her bir kuluna apaçık şekilde öğretiyor; ama körlere gösteremez, sağırlara işittiremeyiz, hele ki bir de ölmüşse ona hiç işittiremeyiz. Az önce okuduğumuz âyette gördük, Allah

[28] Zuhrûf /44

âyet-i kerimede **"(resulüm!) muhakkak ki sen ölülere işittiremezsin, arkalarını dönüp giderlerken sağırlara da (hakka olan bu) daveti duyuramazsın"**[29] buyurmuştu. Biri rabbini dinlemek istemiyorsa o kişi manevi olarak intihar etmiş ve ölmüştür. Bunu da rabbinden yüz çevirerek, şeytana tabi olarak ve şeytanın verdiği vesveseyi ciddiye alıp onun peşinden sürüklenerek yapmıştır.

Kur'ân sadece bizim hayat kitabımız değildir, aynı zamanda bizim ahlak kitabımız; yani Allah'ın isimlerinin, güzelliğinin tecelli ettiği kitabımızdır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Kur'ân'la ilgili olarak *"kim Kur'ân'dan bir harf okursa ona on sevap yazılır. Eğer 'Elif, Lâm, Mîm' derse, ona otuz sevap yazılır; çünkü Elif bir harf, Lâm bir harf, Mîm bir harftir"*[30] buyurmuştur.

Kur'ân'ın her bir harfine on sevap vardır, ondan on nûr tecelli eder ve bu nûr bizim gönlümüze, bulunduğumuz yere tecelli eder. Onun için Allah Kur'ân'a bir de "Nûr"[31] demiştir. Biz de ya bu Nûr'a sarılır, onunla nûrlanır, Hz. İnsan olur, sırât-ı mustakîmi bulur, yolu yürür, rabbimize varırız ya da ondan yüz çevirir, şeytana tabi olur, dost olur, böylelikle kaybedenlerden ve zelil olanlardan oluruz.

Evet, hep birlikte kader kitabımızı anlamaya çalıştık. Sohbetimizin başında söylediğim gibi: Nasıl ki karanlık bir odada filin bir parçasını tutup kendine göre file isim verenler aslında filin bir parçasını söylemişse ve hiçbiri gerçekte fil değilse, biz de dinin parça olmadığını söylüyoruz. "Ben kitaptan, Kur'ân'dan anlatıyorum" diyorsun, doğrudur, kitaptan anlatıyorsun; ama dinin bir parçasını anlatıyorsun. Öyle bir şeyleri kendine göre anlatmakla din olmaz.

[29] Rûm /52
[30] Tirmizî, Fezâilü'l-Kur'ân, 16. Hadis No: 2910
[31] Nisâ /174

Bundan kurtulmanın tek bir çaresi vardır; o da anlattığın kişilerin önüne Allah'ın kitabını koyup "bu senin kitabındır, mutlaka bunu okuyup anlaman şarttır" demen gerekir. Çünkü Kıyamet günü herkesin kitabı önüne konup **"kitabını oku! Bugün hesap sorucu olarak sen kendine yetersin"**[32] denir. Rabbimiz böyle buyuruyor. Öyleyse bu kitap bizim hesap kitabımızdır. Kendimiz için neyi takdir etmişsek hesabımız da ona göre olur. Hepimiz hesabımızı biliyoruz, Kıyamet günü kaybetmemek için o gün gelmeden hesabımızı burada görmeliyiz.

"Yaptığın (iyilik veya kötülük) bir hardal tanesi ağırlığında bile olsa ve bu bir kayanın içinde veya göklerde yahut yerin derinliklerinde bulunsa da Allah onu (senin karşına) getirir."[33]

Dolayısıyla "kimse nereye gideceğini bilmiyor, meçhuldür" demek doğru değildir. Böyle bir şey yoktur. İnsanın nereye gideceğini bilmemesi nasıl olabilir! Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"sizden biri Allah ve resulünü her şeyden, canından da çok sevmedikçe iman etmiş olmaz"*[34] buyurmuş, başka bir hadisinde de *"cennete giremezsiniz iman etmedikçe, iman etmiş olmazsınız birbirinizi sevmedikçe"*[35] buyurmuştur. Bu durumda Allah ve resulünü her şeyden, canından da çok sevip sevmediğine, bununla beraber kardeşlerini sevip sevmediğine bakman gerekir. Bakarsan iman edip etmediğini anlar ve nereye gideceğini bilirsin.

Allah seni davet ediyor, senin de rabbini dinleyip davetine icabet etmen lazım. Öyle ki kazanabilesin. Eğer manevi olarak nerede olduğunu bilmezsen Allah sana hile yapmış demektir. Biri "ben nereye gideceğimi bilmiyorum" derse "Allah bana hile yapıyor" demiş olur ki böyle söyleyerek de Allah hakkında su-i zanda bulunmuş ve Allah'a iftira atmış olur.

[32] İsrâ /14
[33] Lokmân /16
[34] Buhârî, İman, 8; Müslim, İman, 69,70
[35] Müslim, Îmân 93-94; Tirmizî, Et'ime 45; İbni Mâce, Mukaddime 9

Kimse bir başkasının nereye gideceğini bilemeyebilir; ama herkes mutlaka kendini bilir. Hâl böyleyken kimse kendini kandırıp "ben bilmiyorum" ya da "benim haberim yok" diyemez, herkesin haberi vardır; çünkü Allah ona haber vermiştir. Kitabın elindedir, buyur kitabına bak, nerede olduğunu anlarsın. Ben anlamıyorum da ne demek! Sen ne yaptığını bilmiyor musun! Allah'ın sana neyi yapmanı emrettiğini bilmiyor musun? -Hepsini biliyorsun. Buyur, kitabını oku, hesabını gör, öyle "ben anlamadım" diyerek kendini kandırma!

İçinde bulunduğumuz bu mübarek Ramazan ayının başı rahmetti. Ramazan ayının başında öncelikle rabbimizin rahmeti tecelli etti. O, bizim rahman ve rahim olan rabbimizdir. Ramazan ayının ortası mağfiret olduğu için rabbimiz bize "haydi tövbe et! Bak sana iman verdim, muhabbet verdim, bana dönme imkânı verdim. Haydi her ne yapmışsan tövbe, istiğfar et ve affımın, mağfiretimin içine gir. 'Estağfirullah! Özür diliyorum ya rabbi!' de, ben sanki hiç yanlış yapmamışsın gibi bütün yanlışını silerim" buyurdu. Rabbimiz kullarını nasıl seviyor, nasıl rahmet ediyor, kuluna olan sevgisinden dolayı mağfireti nasıl tecelli ediyor! Bu akılla anlaşılabilecek bir şey değildir. Rabbimizin affını istiyorsak bizim de rabbimize dönmemiz ve tövbe, istiğfar hâlinde olmamız gerekir.

"Şüphesiz ki Allah kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz, bunun dışında kalan (günah)ları ise (kendi rahmet ve mağfiretinden) dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah'a şirk koşarsa gerçekten büyük bir günah (işleyerek ona) iftira etmiş olur."[36] Allah bütün günahları affeder; ama şirki affetmez.

Şirk; Allah'ın kitabını, vahyini kabul etmemek ve rabbimizin söylediklerinden yüz çevirip başkalarını dinlemektir. Bu şirke düşmemek için gönlümüz mutmain olana ve "ben rabbimin

[36] Nisâ /48

ikramına, cennetine layığım" diyene kadar Kur'ân'ı okumamız, rabbimizi dinleyip ona cevap vermemiz gerekir. Bu, kibirlenmek değil, kendi hesabımızı görmektir. Biz de rabbimizin kitabını okuyacak ve dünyadayken rabbimizin kitabıyla hesabımızı göreceğiz inşallah.

Allah bir hadis-i kutside *"ben kulumun zannı üzereyim"*[37] buyurmuştur. Yalnız, bu zan sıradan bir zan değildir. "Kulum beni nasıl bilirse ona öyle muamele ederim" demektir.

Peki, kul, rabbini nasıl ve nereden bilmelidir?

Elbette ki Kur'ân'dan bilmelidir. Eğer kul Kur'ân'a bakıp kendini hesaba çeker ve "ben cenneti kazandım" derse, Allah da ona öyle muamele eder; ama Kur'ân'ı okuyunca kendini hesaba çektiğinde "ben kaybettim" derse, bu defa Allah ona öyle muamele eder; çünkü Allah, kulunun zannı üzeredir. Diğer türlü "Allah, kulunun zannı üzeredir" demek insanın kendi kendini kandırıp "belki ben cennetliğim, belki ben veliyim" demek değildir; çünkü bu zan değil, yalandır ve kendi kendini kandırmaktır. Bu yüzden ona "zan" denmez, hayal denir.

Allah kazanıp kazanmayacağımızın tercihini bize vermiş, takdiri bize bırakmıştır. Biz de ya Allah'ın bizim için takdir ettiğini takdir eder, meleklerin secde ettiği varlık olur, en azından yolda olur, cennete varır, ebediyen kurtuluşa, saadete ereriz ya da rabbimizden, bize indirdiği vahyinden, bizimle konuşmasından yüz çevirir, rabbimizi dinlemez ve kaybedenlerden oluruz. Bu konudaki tercih tamamen bize aittir. Bu nedenle Allah âyet-i kerimede **"hak Rabbinizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin."**[38] İman da bellidir, küfür de bellidir, dileyen iman etsin, dileyen kâfir olsun, takdir sizindir, buyurmuştur.

[37] Buharî, Tevhid 15; 35; Müslim, Zikr 2, (26 75), Tevbe 1, (2675)
[38] Kehf /29

Evet, hep beraber Kur'ân ve insanı, hayat kitabımız Kur'ân'la aramızda nasıl bir bağın olduğunu öğrenmeye çalıştık.

Allah bizi rabbinin kendisi için takdir ettiğinden yüz çevirip ebediyen kaybedenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi Allah'ın kendisi için takdir ettiğini takdir edenlerden eylesin. Allah bizi; rabbini dileyenlerden eylesin. Allah bizi Allah'ın kendisi için neyi takdir ettiğini anlayanlardan eylesin. Allah bizi kadere, Kur'ân'ın her bir âyetine gerçek manada iman edenlerden eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

18.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, Kur'ân'la aramızdaki bağı öğrenmeye çalışıyorduk.

Rabbimiz Kur'ân'ı her bir insana indirmiştir. Bu yüzden "Kur'ân'ı bize başkaları anlatsın, biz onu anlayamayız" dediğimizde kendimize hem haksızlık hem de hakaret etmiş oluruz. Aynı zamanda bu hakaretimizin nereye gideceğini de anlamaya çalışmamız gerekir.

Allah bize "Kur'ân mubindir, apaçıktır"[1] buyurduysa bu durumda onu anlamamamız mümkün değildir. Evet, Kur'ân apaçıktır; ama Allah bir de **"her ilim sahibinin üstünde daha iyi bir bilen vardır"**[2] buyurmuştur. Biz üzerimize düştüğü kadar rabbimizin kitabını okuyup anlamaya çalışacağız, bilmediklerimizi, anlayamadıklarımızı ise o zaman bir bilene soracağız.

Kur'ân'da anlayamadığımız kısımlar müteşabih olan âyetlerdir ve Kur'ân'ın az bir kısmıdır. Onları da ilim sahiplerine sorar öğrenir sonra üzerlerinde tefekkür edip anlamaya çalışırız; ama geri kalan diğer âyetler herkesin anlayabileceği şekilde apaçıktır; çünkü konuşan rabbimizdir. Bir kul, rabbi ile muhatap olmadıysa; yani Kur'ân'ı okumadıysa, dinlemediyse kendi kendine birtakım bilgiler edinir ki öğrendiği bu bilgiler de doğru olmaz.

Bir şey hakkında "ben şöyle öğrendim. Falan hoca böyle söyledi, annem, babam şöyle söyledi" ya da "öncekiler böyle rivayet etmişler" demek başka bir şey, "rabbim böyle söylüyor"

[1] Yûsuf /1
[2] Yûsuf /76

demek başka bir şeydir. “Bunu rabbim söylüyor” dediğimizde rabbimizin hitabıyla muhatap olmuş ve rabbimize, onun vahyine iman etmiş oluruz. Allah her anda bizi muhatap alır. Bizim de rabbimizi muhatap alıp dinlememiz ve bize ne söylediğini anlamaya çalışmamız gerekir. Geriye kalanları da birbirimizden öğreneceğiz.

Rabbimizin bize ne söylediğini anlayabilmek için hem Allah’ın indirdiği âyetleri okumalı hem de gözümüzün gördüğü her bir âyeti okumalıyız. Rabbimiz bize her şeyin bir âyet olduğunu haber vermiş ve bize “oku,[3] Güneş’i, Ay’ı, yıldızları, yarattığım her bir varlığı oku; ama önce bütün âyetleri kendinde barındıran, rûhumdan nefhedip El Esmaû’l Husnâ’mla tecelli ettiğim kâmil insanı oku” buyurmuştur.

Her şey bir âyettir; ama insan, Allah’ın kitabıdır. İnsan; bir bitkiyi, hayvanı, yerde ya da gökte olsun herhangi bir varlığı yaratan rabbinin ismiyle okuduğunda, onu okurken bir âyet okumuş olur ki bu da kendisini Allah’a yaklaştırır.

Varlık âyetlerinin yanında bir de hadisat; yani olaylar, meseleler, hadiseler âyetleri vardır. Meydana gelen bütün olayları âyet olarak okumamız gerekir. Rabbimiz bize ne zaman, nerede, nasıl muamele ettiyse, yaptığı her muamele bir âyettir; ama onu yaratan rabbimizin ismiyle okuyunca o bizim için âyet olur. Yaratan rabbimizin ismiyle okumayınca ise imtihan olur. Bu defa rabbimizin bize yaptığı her muameleyi ya nimet ya da musibet olarak görürüz.

Rabbimizin ismini okumak ilmimizi, marifetimizi artırır ve bizi Allah’a yaklaştırıp yakın eder. “Rabbim bana böyle muamelede bulundu ve benden şunu anlamamı istedi” dediğimizde rabbimizin anlamamızı istediği o şey bizim için âyet olur; çünkü yapan da yaratan da takdir eden de bize muameleyi

[3] Alak /1

yapan da odur. Böyle baktığımızda insan hiçbir zaman Allah'ın âyetlerinin dışında değildir, her ânda Allah'ın âyetlerinin içindedir. İster zahiri olsun ister manevi olsun bu böyledir; çünkü zahir olan da bâtın olan da odur. Bildiğimiz ve bilmediğimiz, gördüğümüz ve görmediğimiz her ne varsa hepsi rabbimizin ya cemâlinin ya da celâlinin tecellisidir; yani onları ya nimet olarak ya da imtihan olarak, musibet olarak, hastalık olarak, bela olarak görürüz ki aslında ikisi de aynı şeydir.

İnsanı eğiten, büyüten, kemale erdiren, nefsini temizleyip tezkiye eden, marifetullaha erdiren, sırât-ı mustakîmde yürüten âyetlerdir. Yaratan rabbimizin ismiyle okuduğumuzda onun yaratmadığı, takdir etmediği, tecelli etmediği bir an dahi olmadığını görürüz. Buradaki bütün mesele; rabbimizle beraber olmaktır, ona şahid olup şehadet etmektir. Eğer rabbimize şahid olup şehadet ediyorsak imanımız vardır. Şehadet etmezsek taklidi bir imana sahip oluruz ki böyle olunca da "falanca şöyle yaptı, ondan böyle oldu" deyip birbirimizi suçlarız.

Eğer her şeyi başkaları yapıyorsa o zaman öyle olurken Allah ne yapıyordu! Eğer rabbimizin her anda fââl olduğunu görmediysek, anlamadıysak rabbimizin âyetlerine, takdirine karşı kör ve sağır davranmışız, gözümüzü, gönlümüzü rabbimizin âyetlerine kapatmışız demektir.

Evet, Kur'ân bizim için ilim kitabı, marifetullah kitabı, rabbini tanıma kitabı, kendi kendimizi tanıma, hayatı nasıl yaşamamız gerektiğini ve rabbimizin ismine nasıl okuyacağımızı anlama kitabıdır. Her şeyi nasıl anlamamız gerektiğini sadece rabbimizden öğrenebiliriz. İşte, Kur'ân, ne yaparsak kazanacağımızı, ne yaparsak kaybedeceğimizi, huzurda nasıl duracağımızı, hesabımızın ne olacağını bize öğreten, apaçık gösteren kitaptır. Allah vaadinden dönmez, her ne söylemişse mutlaka öyledir, öyle de olur. Bizim de rabbimizin söylediklerine bakıp hesabımızı görmeye çalışmamız lazım. Böyle yaparsak

ahirette nereye gideceğimize şahid oluruz; çünkü Allah, vaadinden dönmez. Bunun haricinde "belki şöyle olur" demekle ancak kendi kendimizi kandırırız.

Unutmayalım ki herkese sa'yının; yani peşinden koştuğunun ve kendi elleriyle yaptığının karşılığı vardır.[4] Zerre kadar hayır, zerre kadar şer, bir kayanın içinde de yerin dibinde de göklerde de olsa Allah onu mutlaka karşımıza getirir.[5] Herkese kendi elleriyle yaptığının karşılığı varsa o zaman herkes kendi eliyle, diliyle, hâliyle neler yaptığını bildiği için nereye gideceğini de bilir. Allah da her bir kulunu bilir. Onun için herkes kendi hesabını Kur'ân'a bakarak anlayabilir. Demek ki Kur'ân bizim için şahidmiş!

Nasıl?

Hesap günü amel kitabımız Kur'ân'ın ölçüsüne vurulur ve Allah, Kur'ân'a göre hakkımızda hüküm verir. Bu kitap, kendisiyle hesap görüleceğimiz kitabımızdır. Bu yüzden kim ne derse desin bize düşen; rabbimizin kitabını okumak, dinlemek, anlamak ve Allah'ın ipine sarılıp onun emrettiği, sevdiği gibi yapmaya çalışmaktır.

Rabbimize nasıl döneceğimizi, bu yolculuğu nasıl yapacağımızı, Allah'a nasıl veli, dost olacağımızı Kur'ân'dan; yani rabbimizden öğreneceğiz. Hepimiz biliyoruz ki insanlık olarak rabbimizden mahrum kalmışız. Davete icabet eden mü'minler, Müslümanlar olarak da kitabımızdan mahrum kalmışız. Birbirimize sadece "böyle yaparsan kazanırsın, şöyle yaparsan kaybedersin" demiş ve dinimizi böyle öğretmeye çalışmışız. Elbette ki bunu söyleyenler de Kur'ân'dan söylerler; ama bunlar dinimizin sadece bir parçasıdır ve parça da bizi kemale erdirmez, kâmil insan, Hz. İnsan yapmaz, ancak yarım yamalak bir şey yapar.

[4] Necm /39
[5] Lokmân /16

Nasıl ki insanın zahiri olarak bir parçası, azası eksik olursa o insan beden itibariyle kâmil insan olmuyorsa; insan, rabbini bilmeyince, tanımayınca da kâmil insan olamaz. Örnek vermek gerekirse; Allah kendini doksan dokuz ismiyle tanıtmıştır. Eğer rabbimizi doksan dokuz ismiyle tanıyamadıysak o hâlde rabbimizi yarım yamalak tanıyoruz, bu da rabbimizi tanımıyoruz demektir. Zaten rabbimizi tanımadığımız için herhangi birine "Allah'ın kaç tane ismini biliyorsun" diye sorulduğunda genel olarak üç, beş veya on tane isim sayar, on tane isimden fazlasını bilmez.

Müslüman olduğunu, rabbini sevdiğini söylüyorsun ama rabbinin vasıflarını bilmiyorsun! Eğer rabbini esmâsından tanımadıysan onun işini de efâlini de anlamazsın. Aynı şekilde rabbinin güzel fiillerini, isimlerini, sıfatlarını anlamadıysan, rabbini tanımıyorsun demektir. Tanıdığını zannettiğin âlemlerin rabbi olan Allah olmaz, kendi kendine hayal edip tasavvur ettiğin putun olur. Rabbini tanımadığın için ona yanlış şeyler mal edersin. Allah'a yanlış şeyler mal etmek su-i zandır; yani Allah'a yanlış şeyler mal ettiğinde Allah hakkında kötü düşünmüş, yanlış düşünmüş olursun. Allah da kendisi hakkında su-i zanda bulunanlara lanet eder, gazap eder.[6] Bu duruma düşmemek için hiç kimsenin Kur'ân'ı okumaktan, anlamaktan başka çaresi yoktur.

Her şeyi gerek kitaplardan gerekse de birbirimizden öğrenmeye, anlamaya çalışıyoruz. Oysaki her neyi öğrenmeye, anlamaya çalışırsak çalışalım, rabbimiz ona "doğru" demediyse o öğrendiğimiz yanlıştır. Yanlış bilgiler almamak için önce Kur'ân'ı okumalı ve Kur'ân ile bilgilenmeliyiz ki öğrendiğimiz bilgileri ya da birilerinin bize söylediklerini Kur'ân'ın ölçüsüne vurabilelim. Doğruysa zaten doğrudur; ama yanlışsa o zaman onların yanlış olduğunu bilelim ve kendimizi yanlış bilgilerle kirletmeyelim.

[6] Fetih /6

Aynısı hadisler için de geçerlidir. Hangi kitap olursa olsun ya da kim söylemiş olursa olsun birileri bazı sözleri bize hadis diye anlatabilir. Onu da Kur'ân'ın ölçüsüne vuracağız. Rabbimiz ona "doğrudur" dediyse doğrudur, "yanlış" dediyse yanlıştır. Bununla ilgili olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"hadislerim tartışma konusu olduğunda onu Kur'ân'ın ölçüsüne vurun. Tutuyorsa alın, doğrudur, bendendir; ama tutmuyorsa onu atın"*[7] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Kur'ân'ın dışında bir şey söylemez. Bunu söylemesinin sebebi; ölçünün Kur'ân olduğunu bilmemiz içindir.

Evet, hayat kitabımız Kur'ân'ı anlamaya çalışıyorduk.

"Muhakkak ki bu (Kur'ân), sana ve kavmine bir zikir (bir öğüt, hatırlatma ve büyük bir şeref)tir. Yakında (hepiniz ondan) hesaba çekileceksiniz."[8]

Kıyamet günü rabbimizin huzurunda bu Kur'ân'dan hesaba çekileceğiz. Eğer rabbimiz bize "neden şöyle yaptın, niye böyle düşündün, niçin şöyle konuştun" diye sorduğunda, "ya rabbi! Sen öyle buyurmuştun ondan bunu yaptım" diyemezsek hesabımızı veremeyiz. Aynı şekilde Allah bize "kime göre böyle yaptın" diye sorarsa ve biz de "falancaya göre yaptım" dersek, Allah bunu mazeret olarak kabul etmez; çünkü hepimizin Kur'ân'ı okuma, anlama ve rabbimizi dinleme imkânı vardır.

İmkânımız yoksa, Kur'ân'ı okuyamamış olmamız bizim için mazeret olabilir. Herkes ancak imkânı dâhilinde ne kadar öğrendiyse o kadar sorumludur. Bu nedenle Allah âyet-i kerimede **"Biz hiç kimseye gücünün yettiğinden başkasını yüklemeyiz"**[9]

[7] Aclunî, Keşfu'l-Hafa, cilt 1, s. 86; Heysemi, Mecmau'z- -Zevaid, cilt 1, s. 170; Suyuti, Miftah, s. 16.
[8] Zuhrûf /44
[9] Mu'minûn /62

buyurmuştur. Gördüğümüz gibi; Allah, kulunu yerine getiremeyeceği hiçbir şeyden sorumlu tutmaz.

Her ne kadar insanlar "benim imkânım yok" dese de aslında şu anda hepimiz gerçekten imkânı olmayacak insanların pek az olduğunu biliyoruz. Herkesin mutlaka Kur'ân'ı okuma ve rabbinin kendisine ne vahyettiğini anlama imkânı vardır. Yeter ki Kur'ân'ın Allah'ın kitabı olduğuna iman etmiş olsun.

Evet, Kur'ân bizim için her şeydir, Kur'ân bizim her şeyimizdir. Nasıl ki zahiri olarak yemeye, içmeye, nefes almaya ihtiyacımız varsa manevi olarak da Kur'ân'a, Allah'ın âyetlerine ihtiyacımız vardır. Zahiri olarak yemez, içmez, nefes almazsak ölürüz, manevi olarak da Kur'ân'dan mahrum kalırsak ölürüz, Allah'ın davetine icabet etmezsek dirilemeyiz.

"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! (Allah ve resulü) Size hayat verecek şeylere (âyetlerimize iman etmeye) sizi davet ettiği zaman (hemen) Allah'a ve resul(ünün davetin)e icabet edin (ve dirilin)!"[10]

Kur'ân ile muhatap olmadan diri bile olmayız. Rabbimizi dinlemiyorsak manevi olarak ölüyüz! Sahabeler müşrikken ölüydüler; ama ne zaman ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onları Kur'ân ile, Allah'ın âyetleriyle davet etti, onlar da Allah'ın davetine icabet ettiler, işte o zaman iman ettiler, mü'min oldular ve Allah'ın âyetleriyle, vahyiyle dirildiler. Yetmez, bir de nefes almaya devam ettiler.

"Allah, sözün en güzeli (olan âyetleri)ni birbiriyle uyumlu ve (bıkılmadan) tekrar tekrar okunan bir Kitâb olarak indirdi."[11]

[10] Enfâl /24
[11] Zumer /23

Biz de rabbimizin vahyini bıkmadan, usanmadan okuyacak, dinleyecek ve anlamaya çalışacağız. Kur'ân'ı tekrar tekrar okumamız gerekir. Onun için Allah Kur'ân'a "Zikir" demiştir.

"Muhakkak ki (insanlar için bir öğüt ve hatırlatma olan bu) Zikri Biz indirdik ve muhakkak ki onu yine Biz koruyacağız."[12] **"Kim Rahmân'ın zikri (olan Kur'ân)ı görmezlikten gelirse, Biz ona bir şeytanı musallat ederiz de o, ona karîn olur (uydu gibi onun etrafında dolanıp ona en yakın dost olur)."**[13]

Gördüğümüz gibi; Allah, Kur'ân'a "Zikir" buyuruyor. Biri, Allah'ın âyetlerinden yüz çevirince, ona karşı kör davranınca; yani âyetleri görmemiş, anlamamış, dinlememiş gibi yapınca, şeytan onunla beraber olur, o da şeytana arkadaş olur. Böyle olunca da şeytan ona vesveseyi verir ve onu peşinden sürükler; ama kul, rabbinin âyetlerini dinler, anlamaya çalışırsa manevi olarak nefes alır ve dirilir.

Kur'ân'sız nefes olmaz. Kur'ân bizim için marifetullah nefesidir, aşk, muhabbet nefesidir, iman nefesidir, takvâ nefesidir, ihsan nefesidir, muhsin olma, rabbimizin güzelliğiyle güzel olma nefesidir. Nefesi sadece Allah'ın âyetleriyle alabiliriz.

Kur'ân'ın isimlerinden biri de Nûr'dur.[14] Allah, Kur'ân'a Nûr demiştir. "**O gün mü'min erkeklerle mü'min kadınları önlerinden ve sağlarından (amellerinin) nûrları aydınlatıp hızla giderken görürsün (onlara şöyle denir), 'bugün sizin müjdeniz, içinde ebedi kalacağınız, altlarından ırmaklar akan cennetlerdir.' İşte büyük kurtuluş (ve saadet) budur."** İman etmeyenlerin nûrları yoktur, onlar da nûru iman edenlerden isterler. **"O gün münafık erkeklerle münafık kadınlar, iman edenlere derler ki: Bize bakın**

[12] Hicr /9
[13] Zuhrûf /36
[14] Nisâ /174

da nûrunuzdan (biz de biraz) faydalanalım."[15] **"(O gün) Yeryüzü, Rabbinin nûru ile aydınlanmıştır."**[16]

Kıyamet günü Güneş ve Ay yoktur; çünkü rabbimiz hepsini tek çarpışta darmadağın etmiş, yeryüzünü de dümdüz yapmıştır. Bundan dolayı o gün yeryüzü yalnızca rabbimizin nûruyla aydınlanır.

Az önce okuduğumuz âyette, münafıklar mü'minlere "bize bakın da nûrunuzdan istifade edelim" demişti. Mü'minler nûrlarını rablerini dinlemekten, Kur'ân'ı okuyup anlamaktan, iman edip amel işlemekten ve ahlaka dönüştürmekten alırlar. O gün, mü'minleri önlerinden ve sağlarından nûrları aydınlatır; ama sol tarafta günahları olduğu için sol kısımları karanlıkta kalmıştır.

"Onları önlerinden ve sağlarından (amellerinin) nûrları aydınlatıp hızla giderken onlar (şöyle) derler: Rabbimiz! Nûrumuzu bizim için tamamla!"[17]

Mü'minlerin Kıyamet günündeki duaları "rabbimiz! Nûrumuzu tamamla" duasıdır. Rabbimiz bize bunu şimdiden öğretiyor ki dünya hayatını yaşarken nûrumuzu tamamlayalım.

Peki, nûrumuzu nasıl tamamlayabiliriz?

Tabii ki tövbe, istiğfar ederek, yanlışımızı düzelterek, nefsimizi temizleyip karanlıkta kalan kısımlarımızı nûrlandırmaya çalışarak nûrumuzu tamamlayabiliriz. Böyle yapmazsak Kıyamet günü nûrumuz eksik olur. Bu nûr, Kur'ân'ın nûrudur, Kur'ân'a iman etme nûrudur. Rabbimizi dinleme, emrini yerine getirme ve bizi sakındırdığı her şeyden sakınma nûrudur.

Biz Kur'ân'ı okuyup gerekeni yapmaya çalışırsak âyetlerin nûru üzerimizde tecelli eder ve nûrlanmış oluruz. Mü'minleri

[15] Hadîd /12-13
[16] Zumer /69
[17] Tahrîm /8

önlerinden ve sağlarından aydınlatan nûrlarının kaynağı Kur'ân'dır.

Evet, Kur'ân bizim nûrumuzdur. Bu yüzden onu sürekli okuyup dinlememiz, hayatımızı yaşarken nerede olursak olalım "rabbim bu konuda hangi âyeti indirmiş, bana ne buyurmuş, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu âyeti nasıl anlamış, amele nasıl dökmüştür" deyip onunla nûrlanmamız gerekir.

"Rabbim bana ne buyurmuş, benden ne yapmamı istiyor, rabbimin rızası nerededir" dediğimizde rabbimizi zikretmiş, bize ne buyurduğunu hatırlamış ve rabbimizin huzurunda her anda zikir hâlinde olmuş oluruz. Demek ki insanı huzurda durduran ve zikrettiren de yine Kur'ân'mış! İnsan, Kur'ân'la olunca zikir olur, her zerresi rabbini zikreder, nûr olur, canlı Kur'ân olur.

Biri Allah'ın kitabı olan Kur'ân olmazsa mutlaka gider, başkalarının kitabı olur. Allah'ın âyetleriyle dirilmezse manevi olarak ölür, zaten ölüdür. Aynı şekilde biri Kur'ân'ı okusa, dinlese, anlasa; ama Kur'ân'dan yüz çevirip gereğini yerine getirmezse manevi olarak yine ölür. Nasıl ki insan zahiri olarak nefes alamayınca ya da gıdasını almayınca ölüyorsa manevi olarak da Kur'ân'la olmayınca ölür. İman etmeyenler bundan dolayı ölüdürler.

İnsanın zahiri tarafı topraktandır, yediği, içtiği her şey de topraktandır; yani insan toprağa muhtaçtır. İnsanın manevi olan, Allah'ın rûhundan nefhettiği tarafının gıdası da nefesi de rabbinin tecellisidir. İnsan, Kur'ân'dan, rabbinin tecellisinden nefes almalıdır ki maneviyatı diri kalsın, aksi takdirde manevi olarak ölür.

İşin ciddiyetini mutlaka anlamamız gerekir. Bilmemiz lazım ki Kur'ân'dan mahrum olanlar Allah'tan da mahrumdur. Baktığımızda mü'minler, Müslümanlar bir kısım âyetlerle dirilmişlerdir; ama bu çok eksiktir. Herkes altı bin iki yüz otuz altı

âyetin ne kadarına iman ettiğine ve ne kadarıyla dirildiğine bakmalıdır. Baktığında bunu mutlaka anlar.

Evet, dirilmek için Kur'ân'ı okumamız ve "bu, bana rabbimin indirdiği kitaptır" deyip âyetlere iman etmemiz lazım. Elbette ki kulun bir beşer olarak âyetlerin hepsiyle amel etmeye gücü yetmeyebilir. Aynı zamanda hata, kusur, günah işleyebilir veya yanlış yapabilir, rabbimiz ğafûrdur, rahîmdir, afuvvdur, tevvâbtır. Kul yanlış yapınca, hemen kendine gelir tövbe eder, manevi olarak ayağa kalkarsa Allah sanki hiç yanlış yapmamış gibi ona muamele eder. Mesele; rabbimizi ciddiye almaktır. Bunun da yolu Kur'ân'ı okuyup anlayıp iman etmektir.

Allah âyet-i kerimede **"bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım"**[18] buyurdu. İnsan, Kur'ân'ı gerçek manada anlamayınca yarım insan, çeyrek insan olur. Kemalatı da Allah'a yakınlığı da eksik olur.

Allah bize "Kur'ân ile kemale erer, nimetin tamamına erersin, Kur'ân'dan eksik kalırsan kemalatın olmaz, nimet üzerinde tamamlanmaz" buyuruyor. Biz de rabbimizden nimetin tamamını istiyoruz. Bunun için inşallah Kur'ân'ı dosdoğru okuyacak, Kur'ân okurken rabbimizle muhatap olduğumuzu anlayacağız. Kenardan köşeden bilgi toplamak yerine bilgiyi, ilmi, marifeti, hikmeti rabbimizden, rabbimizin kelamından, Kur'ân'dan öğrenecek ve rabbimizin kitabına sımsıkı sarılacağız. Kur'ân'a sımsıkı sarılmak Allah'ın emridir. Allah bize hep beraber ipine sarılmamızı emretmiştir.[19] Allah'ın ipine, Kur'ân'a sarılınca kelamın sahibini, rabbimizi buluruz.

Kur'ân'a öyle bir sarılmamız, onunla öyle bir nefes almamız, öyle bir nûrlanmamız gerekir ki Kur'ân'la bir olalım. Eğer Kur'ân bizim kitabımızsa, rabbimiz onu bize indirmişse o zaman onunla

[18] Mâide /3
[19] Âli İmrân /103, 112

bir olmamız gerekir. İşte, âyetlerin hepsine iman edip rabbimizin vahyinin gereğini yerine getirince Kur'ân'la bir olur, Kur'ân oluruz.

Dediğim gibi: Allah, Kur'ân'ı herkesin anlayacağı şekilde apaçık olarak indirmiştir. Bu yüzden insanı küçümseyip "bu Kur'ân âlimlere inmiş, siz okumayın, okusanız da anlayamazsınız, âyetlere mana veremezsiniz" demek, Allah'a karşı yapılmış en büyük saygısızlıktır, insana da hakarettir; çünkü böyle söyleyince, insana "siz geri zekalısınız" demiş olursunuz! Ne demek sadece âlimler Kur'ân'ı anlar! Allah, kuluyla konuşacak; ama kul, Allah'ın ne dediğini anlamayacak, hiç böyle bir şey olabilir mi! Allah sadece Kur'ân'la değil her an kulunun gönlüne vahyeder ve kuluyla konuşur. Kul da Allah'ın vahyinin her birini anlar, anlamadığı bir şey olmaz.

Bütün mesele; rabbimize karşı ciddi olmak, samimi olmak ve rabbimizi dinlemektir. Allah âyetinde "Allah'ın ipine sımsıkı sarılın, insanlardan olan ipine de sarılın"[20] buyurmuştur. Allah'ın, ipi olarak beyan ettiği o insan, Kur'ân olmasa, Allah'ın ipinin aynısı olmasa Allah hiç "insanlardan olan ipine de sarılın" buyurur mu! Aklımızı sonuna kadar kullanalım. Demek ki bu Kur'ân onda dirilmiş, o kul canlı Kur'ân olmuş ki Allah onun hakkında "insanlardan olan ipim" buyuruyor. Kitap olan ip, okunması gereken Kur'ân, insanlardan olan ip ise şehadet edilmesi gereken Kur'ân'dır. Biri okunur, öteki de üzerinde gösterip şahid kılar ve insana rabbinin vahyini, güzelliğini okutur.

"(O) Rahmân'dır (ve) Rahîm'dir (rahmeti herkesi ve her şeyi kuşatan, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)."[21]

Bir kulda El Esmâu'l Husnâ tecelli etmişse bu âyet onun üzerinde görünür; yani kul bütün varlığa karşı rahmet ediyor,

[20] Âli İmrân /112
[21] Fâtihâ /3

mü'minlere de özel olarak rahmette bulunuyorsa onda bu âyet tecelli etmiş demektir. Allah'ın isimleri onda tecelli ettiği için de o, Allah'a yeryüzünde halife olur.

Aynı şekilde Allah âyet-i kerimelerde "namazı ikame et, beni zikret, beni tesbih et"[22] buyurmuştur. Biri namazı ikame ediyor, rabbini tesbih ediyor, zikrediyor, tekbir ediyorsa bu âyetler onun üzerinde tecelli eder. O da bu âyetlere uyduğu kadarıyla rabbine ayna olur, halife olur, kâmil insan olur ve üzerinde âyetlerin nûru görünür; ama âyetler insanın üzerinde tecelli etmezse, bu defa insan gelişi güzel şekilde, rabbinden ayrı olarak düşünür, konuşur, hareket eder. Tabii ki bir beşer olarak herkes hata yapabilir, günah işleyebilir, yanlış yapabilir, biz yanlış yapmaktan bahsetmiyoruz. Bizim söylediğimiz; rabbimizin vahyine, emrine karşı fikir beyan etmektir, rabbimizin buyurduğunun tam tersini söylemektir. Bu duruma düşmemek için mutlaka rabbimizin âyetlerine iman etmemiz ve rabbimizi tanımamız gerekir. Rabbimizi ne kadar tanıyorsak; yani ne kadar marifetullah sahibiysek imanımız da o kadardır ve kendimizi de insanı da varlığı da o kadar tanır, hayatı ve rabbimizin üzerimizdeki muradını da o kadar anlarız.

Mesela; biri bizimle konuşur, her şeyi anlatırsa onun muradının ne olduğunu anlarız; ama susarsa, bizimle konuşmazsa muradını; yani ne istediğini anlayamayız. Kur'ân'ı okumak da böyledir. Allah bizimle konuşmuştur. Eğer Kur'ân'ı okumazsak Allah'ın muradını anlayamayız. Allah'ın muradını anlamazsak rabbimizi de kendimizi de tanıyamaz, bu âlemde ne yapmamız gerektiğini ve neden burada bulunduğumuzu da anlayamayız.

Rabbimiz bize her şeyi anlatmıştır; dinimizi kemale erdirmiş ve üzerimizdeki nimetini tamamlamıştır. Bizi kemale erdirecek,

[22] Ankebût /45, Âli İmrân /41

nimeti tamamlayacak olan bu nimet yalnız Kur'ân'dır. Dinimiz kemâle erince, nimet tamamlanınca ise canlı Kur'ân oluruz.

Evet, Kur'ân bizim hayat kitabımızdır. Bu nedenle her konuda kim ne söylerse söylesin mutlaka duyduklarımızı, öğrendiklerimizi Allah'ın kitabı Kur'ân'ın ölçüsüne vurmalıyız. Rabbimiz ona "doğru" dediyse doğrudur, "yanlış" dediyse yanlıştır, biz de o öğrendiğimizi bırakmalı ve onu yanlış olarak kabul etmeliyiz.

Eğer elimizde ölçümüz olmazsa aldığımızda da sattığımızda da zarar ederiz. Allah âyet-i kerimede **"Kitâb'ı ve mizanı (adaleti) hak olarak indiren Allah'tır"**[23] buyurmuştur. Allah, Kur'ân'a "mizan, terazi" buyuruyor. Şayet terazimiz bozuksa ölçerken yanlış ölçeriz, böyle olunca alırken de satarken de yanlış yaparız ve hem kendimize hem de başkalarına zulmederiz; yani iki durumda da zulmetmiş ve haksızlık etmiş oluruz.

Bizim hayatımızın terazisi, mizanı, ölçüsü de Kur'ân'dır. Hakla bâtılı birbirinden ayıran, bize hakkı, hakikati öğreten, bâtıldan koruyup muhafaza eden, cehennemin çukurlarını, uçurumlarını gösteren rabbimizdir. Rabbimiz Kur'ân'la bize cehennem uçurumlarını göstererek "oraya yaklaşmayın" buyuruyor.

"(Resulüm!) Muhakkak ki Kur'ân'ı (okumayı, yaşamayı ve tebliğ etmeyi) sana farz kılan (Allah) elbette seni dönülecek yere iade edecektir. De ki: Rabbim kimin hidâyetle geldiğini ve kimin apaçık bir dalâlet içinde olduğunu en iyi bilendir. Sen bu Kitâb'ın sana ilka (edilip vahy)edileceğini ummuyordun. (Bu Kur'ân) Ancak rabbinden bir rahmettir. O hâlde sakın kâfirlere arka çıkma! Allah'ın âyetleri sana indirildikten sonra (müşrikler) sakın

[23] Şûrâ /17

seni (ondan) alıkoymasınlar. Sen Rabbine davet et ve asla müşriklerden olma!"[24]

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "Allah'ın âyetleri sana indirildikten sonra müşrikler seni ondan alıkoymasınlar. Sen rabbine davet et ve müşriklerden olma" buyuruyor. Bu nedenle hiç kimsenin âyetlere uymaktan başka bir yolu yoktur. Biz de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olanlar olarak hem kendimiz davete icabet edecek hem de insanları Allah'ın âyetlerine davet edeceğiz inşallah.

"Allah ile birlikte başka bir ilâha (yalvarıp) dua etme! O'ndan başka ilâh yoktur. O'nun vechinden (cemâli ve zatından) başka her şey helâk olucudur. Hüküm (yalnızca) O'nundur ve (hepiniz) O'na döndürüleceksiniz."[25]

Bu âlemde Allah'ın nûrunu, güzelliğini, El Esmâu'l Husnâ'sının tecellisini almaktan başka kazanabileceğimiz hiçbir şey yoktur. Kazandığımızı zannettiğimiz her şey yok olur ve sadece Allah'ın güzelliği kalır. Bu güzellik rabbimizin nûrunun, El Esmâu'l Husnâ'sının güzelliğidir. Hepimizin, El Esmâu'l Husnâ'nın nûruyla ne kadar güzel ahlaka sahip olduğuna bakması lazım. Bu güzelliği nasıl kazanacağımızı bizi yaratan rabbimiz bize Kur'ân'da öğretmiştir.

"Kendisine âyetlerimizden (bir kısmını) göstermek için kulu (Muhammed)i bir gece Mescid-i Harâm'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren (Allah), Subhân'dır (her türlü noksanlıktan münezzehtir). Muhakkak ki O, Semî'dir, Basîr'dir (her şeyi, herkesi işiten ve gizli, açık her şeyi görendir). Muhakkak ki bu Kur'ân kıvamında olmaya (yaratılışta Allah'ın takdir ettiği gibi sizi kâmil insan olma makamına) hidâyet eder

[24] Kasas /85-87
[25] Kasas /88

ve sâlih ameller işleyen mü'minlere de kendileri için büyük bir mükâfat olduğunu müjdeler."

İnsan, Kur'ân ile kıvamında olur, ahsen-i takvim üzere olur. Kur'ân, kulu kâmil insan makamına hidâyet eder. Kâmil olmasalar da salih amel işleyenler için de büyük bir mükâfat vardır.

"Âhirete iman etmeyenlere de onlar için elem verici (iç yakan) bir azap hazırladığımızı (haber verir). İnsan hayra dua eder gibi (kendi yararına olduğunu zannederek yalvara yakara) şerre dua eder ve (duasının hemen kabul olmasını ister; çünkü) insan çok acelecidir."[26]

"Hakkında bilgi sahibi olmadığın bir şeyin de ardına düşme! Çünkü kulak, göz ve gönül, bunların hepsi ondan sorumludur." Kullarımın hatasını, kusurunu, eksiğini araştırma, onlar hakkında bir bilgiye sahip değilsen hatalarının peşine düşme! Düşersen eğer kulağın, gözün, gönlün ondan sorumlu olur.

Bu âyette de rabbimiz nasıl yürümemiz gerektiğini bize öğretiyor. **"Ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme! Çünkü sen (ağırlık ve azametinle) ne yeri yarabilir ne de boyca (ululuk itibariyle) dağlara erişebilirsin."**

"Bütün bu(sayıla)nların kötü (ve yasak) olmasının sebebi; Rabbinin katında hoş karşılanmayan şeyler olmalarındandır. İşte bunlar, Rabbinin sana vahyettiği hikmetlerdir. Allah ile beraber başka bir ilâh edinme! Sonra kınanmış ve kovulmuş olarak cehennemle karşı karşıya gelirsin."[27]

"(Ey müşrikler!) Rabbiniz, erkek çocukları sizin için seçip ayırdı da kendisi meleklerden kız çocuklar mı edindi! Gerçekten siz (Allah'ın gayretine dokunacak, vebali) çok büyük bir söz

[26] İsrâ /1, 9-11
[27] İsrâ /36-39

söylüyorsunuz. Andolsun ki Biz, onların düşünüp öğüt almaları için bu Kur'ân'da (her türlü ikaz ve ihtarları) değişik biçimlerde açıkladık; fakat bu, onların nefretlerinden başka bir şeyi arttırmıyor. Hani sana, 'Rabbin, insanları (tecellisiyle çepeçevre) kuşatmıştır' demiştik."[28]

Allah, insanı çepeçevre kuşatmıştır. Şayet rabbimiz haber vermeseydi bunu hiçbir zaman bilemezdik. Bununla beraber rabbimizin bizi çepeçevre kuşattığını, bizi her anda gördüğünü bildiğimiz hâlde gerektiği gibi yaşayamıyor ve ürpermiyoruz!

Allah âyet-i kerimede gerçek mü'minleri anlatırken **"onlar öyle kimselerdir ki Allah zikredil(ip anıl)dığı zaman (haşyet ve muhabbetle) kalpleri ürperir"**[29] buyurmuştur. Allah'ı zikredince "ben rabbimin huzurundayım, rabbim beni nûruyla, ilmiyle, kudretiyle çepeçevre kuşatmıştır" deyip kalbimizin ürpermesi gerekir. Tabir-i caizse kendimizi rabbimizin tecellisi, nûru içinde, deryadaki bir balık gibi görmemiz lazım; çünkü bizde zaten rabbimizin nûrundan başka bir şey yoktur, hepimiz onun tecellisinden ibaretiz.

"O (gökyüzü ve yeryüzü) üzerinde bulunan her şey fânidir (ve yok olacaktır). Ancak Zûl Celâli vel İkrâm (celal ve ikram sahibi ve celaliyle tecelli ettiği her muamelesinde mutlaka kuluna bir ikramı) olan Rabbinin vechi (zatı ve zatından tecelli eden El Esmâu'l Husnâ'sı) bâki kalacaktır."[30] Her şey yok oluyor ve rabbimizin vechi baki kalıyorsa bu durumda hakikatte hiçbir şey yoktur, sadece rabbimizin vechi vardır demektir. Biz de ya rabbimizle beka bulur, varlık oluruz ya da yok mesabesinde oluruz.

[28] İsrâ /40-41, 60
[29] Hacc /35
[30] Rahmân /26-27

Yok mesabesinde olanlar ebediyen kaybedenler; yani cehennemliklerdir. Allah, kaybedenleri anlatırken **"şu muhakkak ki kim Rabbin(in huzurun)a (nefsinin hevâsına uyan) mücrim olarak gelirse kesinlikle ona cehennem vardır. Orada ne ölür (ki bu azaptan kurtulsun) ne de (bir hayat) yaşar"**[31] buyurmuştur. Cehennemdekiler ne diridir ne de ölüdür. Hem ölü gibidirler ama ölü değildirler hem de yaşamıyorlar! Yani yaşadıkları hayat, hayat değildir.

Allah başka bir âyet-i kerimede kaybedenler için **"işte bunlar hayvanlar gibi hatta daha (idrakten yoksun ve) şaşkındırlar"**[32] buyurur.

Bir de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz cennet ehli için buyurur: *"Cennetlikler cennete, cehennemlikler cehenneme gittikten sonra Allah, cennet ehline hitap eder ve tecelli edip cemalini gösterir. Sonra onlara 'bundan sonra sizin için ölüm yoktur, burada her istediğiniz vardır' buyurur. Bu tecelli öyle bir tecellidir ki bütün cennetlikler rablerinin cemaline şahid olunca cennette olduklarını unuturlar. (Rablerinin affına, mağfiretine, rahmetine, muhabbetine, sevgisine şahid olurlar.) Ondan sonra cennet ehline nimet yoktur."*

Cennetliklerin; rablerinin cemalini müşahade etmesi zahiri bir görme değildir. Gönlün görmesi bambaşka bir şeydir. Bu öyle bir nimettir ki insana cenneti dahi unutturur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, kelimeyi insanların anlayacağı şekilde kendi dilinde kullandığı için *"ondan sonra cennet ehline nimet yoktur"* buyurmuştur. Bunu böyle söylemek başka bir şeydir. O kadar ki kul, Allah'ın cemalini müşahededen sonra artık cennetteki diğer nimetleri göremez, hissedemez olur. Tabii Allah perdeyi kapatınca herkes yine cennette olduğunu anlar.

[31] Tâhâ /74
[32] A'râf /179

Aynı şekilde Allah, cehennem ehline de hitap eder. Hitabı neydi? **-"Susun, bir daha benimle konuşmayın."**[33] Cehennemdekiler durmadan dua ederler. Dua, Allah ile konuşmaktır. Orada durmadan rabbini zikreder, tesbih eder, hamd eder, istiğfar ederler. Bununla beraber "bizi bir daha dünyaya gönder ya rabbi! Bu sefer doğru yapacağız, resulüne tabi olacağız. İman edip salih amel işleyeceğiz, iman edip sadaka vereceğiz" derler.[34] Her biri kendine göre dua eder. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bununla ilgili olarak *"rabbimiz onlara 'susun, bir daha benimle konuşmayın' dediğinde bu öyle bir hitaptır ki cehennemdekiler cehennemde olduğunu unutur. Artık onlar için başka bir azap yoktur"* buyurur. Bu öyle bir azaptır ki bu azabın büyüklüğü karşısında cehennemde olduklarını unuturlar; çünkü rablerini kaybetmişlerdir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kelimeyi de öyle kullanmıştır; yani onlar için azap yoktur, demiştir.

Eğer dünyadayken rabbimizle konuşmazsak, rabbimizin "susun, bir daha benimle konuşmayın" dediklerinden oluruz. Bunu da kendimiz tercih etmişiz. Diğer türlü insan dünyadayken rabbiyle konuşursa, rabbinin âyetlerine cevap verirse, ahirette rabbimiz ona hiç "sus, benimle konuşma" buyurur mu! Tam tersine Allah zaten "beni zikredin, tesbih edin, ayaktayken, otururken, yan üzere yatarken bana dua edin. Başkasına dua etmeyin. Kur'ân'ı okuyun, tefekkür edin, dinleyin; yani benimle konuşun" buyuruyor. İnsan buradayken rabbiyle konuşursa ahirette kazanır; ama burada rableriyle konuşmayanlar, cehennemin içinde konuşup rablerinden af diler, mağfiret diler, rablerini tesbih eder, secde ederler; fakat hiçbiri kendilerine fayda vermez. Allah onlara sadece "susun, bir daha benimle konuşmayın" buyurur.

[33] Mu'minûn /108, En'âm /27, İbrâhîm /44, Munâfikûn /10
[34] Fâtır /37

"Susun, bir daha benimle konuşmayın" demek "burada gevezelik yapmayın. Size imkân vermiştim; ama benimle konuşmadınız. Ben sizinle konuştum; ama siz beni dinlemediniz, ciddiye almadınız. Şimdi mi benimle konuşuyorsunuz!" demektir.

"Ne zaman ki (Firavun denizde) boğulacağını anladı, 'gerçekten İsrâîloğulları'nın kendisine iman ettiğinden başka ilâh olmadığına ben de iman ettim ve ben Müslümanlardanım' dedi." Rabbimiz de ona cevap verdi. **"Şimdi mi (iman ettin)!"**[35]

Yani "sana o kadar imkân vermiştim; ama sen gerçeği bildiğin hâlde hiçbir gün ikrar etmedin, şimdi mi ikrar ediyorsun!" Gördüğümüz gibi Firavun da son ana gelince iman ettiğini söylüyor; ama Allah bunu ondan kabul etmiyor! Bu duruma düşmemek için imkânımız varken rabbimizin âyetlerini okumamız ve onunla konuşmamız lazım.

Nasıl?

Âyetleri okuyunca mutlaka "rabbim bunu bana söylüyor" dememiz gerekir. Bununla beraber güzel bir şey olunca manevi tarafımızı öne almamız, uyarı ve ikaz olunca ise nefsimize bakmamız gerekir. Örnek vermek gerekirse; rabbimiz, Hz. Mûsâ (a.s.)'dan bahsedince manevi tarafımıza, Firavun'dan bahsedince de nefis tarafımıza bakacağız. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den bahsedince manevi tarafımıza, Ebu Cehil'den, Ebu Leheb'den, müşriklerden bahsedince ise kendini rabbine şirk koşan nefsimize bakacağız. Öyle ki nefsimizi temizlemeye çalışalım ve nefsimizdeki şirkten, küfürden, nifaktan kurtulalım.

Allah bizi dünyada rabbiyle konuşmadığı için ahirette de Allah'ın kendisiyle konuşmadıklarından eylemesin inşallah. Allah bizi kendisini dinleyenlerden ve rabbiyle konuşanlardan eylesin. Allah bizi istediğini rabbinden isteyenlerden ve rabbini gönlüne

[35] Yûnus /90, 91

davet edenlerden eylesin. Allah bizi rabbini zikredenlerden, tesbih edenlerden, hamd edenlerden, tekbir edenlerden ve tevhid edip “lâ ilâhe illallah” diyenlerden eylesin. Allah bizi gönlü cennet olanlardan ve cennete layık olanlardan eylesin. Cennette rabbimizin ikramı, cemali vardır. Allah bizi bu âlemde de hayatı yaşarken gönlü cennet olup rabbinin tecellisine mazhar olan kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

19.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, aynı şekilde hayat kitabımız Kur'ân'la aramızdaki bağı öğrenmeye çalışıyorduk.

Kur'ân bize hem geldiğimiz âlemi hem şimdi bulunduğumuz âlemi hem de gideceğimiz âlemi haber veren ve bize her şeyi öğreten hayat kitabımızdır.

Rabbimiz haber vermezse biz her şeyi kendi kendimize öğrenmeye çalışırız, öğrendiğimiz o bilgiler de Allah'ın bize bildirdikleri olmadığı için yanlış bilgiler edinmiş oluruz. Belki öğrendiğimiz bilgiler Allah'ın bize verdiği bilginin; yani hakikatin kenarından, köşesinden, hatta hakikatin gölgesi olan bilgiler olur ki gölge de aslın yerini tutmaz.

Hakikat, rabbimizin bildirdikleridir. Bize her türlü haberi verecek olan Allah'tır. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"andolsun ki onlara (bu Kur'ân ile kendilerini küfürden ve şirkten) meneden nice önemli haberler geldi"**[1] buyurmuştur. Allah bize hem buradaki durumumuzu hem de Kıyamet günkü hâlimizin haberini verir.

Her zaman söylüyoruz: Bu âleme rabbimizi, kendimizi tanımaya ve rabbimizin bizi tabi tuttuğu imtihanlarla yolu yürüyüp rabbimize varmaya gelmişiz ki bunun adına "vuslat" denir. Vuslatı nasıl yapacağımızı bize haber veren yine Allah'tır; ama yaratan rabbinin ismini okumayanlar yolu yürüyemezler,

[1] Kamer /4

öğrendikleri de sadece bilgiden ibaret kalır. Bu bilgileri ise Kıyamet günü kendilerine fayda vermez.

Allah bize her ne öğretmiş, bizi neye şahid kılıp şehadet ettirmişse hepsi sırât-ı mustakîmde yolu yürümemiz içindir; çünkü bu âlem aşk âlemidir, âşıklık âlemidir. Biz de bu âleme âşıklığı, imanı yaşamaya gelmişiz. Öyleyse öncelikle dünyadayken nasıl yaşamamız gerektiğini anlamaya çalışmamız gerekir. Zaten rabbimiz bunun için önümüze peygamberleri koymuştur.

Allah, âyet-i kerimede **"resul, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de (onun iman ettiği gibi iman ettiler)"**[2] buyurur. Önce Resulullah (s.a.v.) Efendimiz iman eder; çünkü kâmil manadaki insan odur, kul odur, rabbine yürüyen, koşan, insanlara örnek olan, şahid olan, insanları Allah'a davet edip nûr saçan kandil olan ve miracı yapan odur. Bize düşen de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in iman ettiği gibi iman etmektir.

Bu âleme sıkıntı çekmeye geldiğimizi anlamayanlar, bunu kabul edemeyenler dünyayı cennet olarak görmeyi isterler. Sırf dünyayı ya da hayatlarını cennete çevirmek için çaba, gayret sarf etmekle de bir şeyler olacağını zannederler; ama hiçbir şey olmaz. Eğer dünya hayatının cennet olma ihtimali olsaydı önce Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e olurdu; çünkü Allah'a en yakın, en sevgili olan odur.

Herkes kendi hayatına baktığında dünyanın cennet olmadığını anlamaya çalışmalıdır. Belki hiçbir sevincimiz bir gün bile sürmüyor! Bütün hayatımızda kaç tane günümüz için "sabahtan akşama kadar mutluydum, huzurluydum, sevinçliydim" diyebiliriz! Belki birkaç gün sayarız ama geri kalan günlerimiz üzüntü, keder, sıkıntı, hasret ve özlemle geçmiştir.

[2] Bakara /285

Hepimiz biliyoruz ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bütün hayatı sıkıntılarla doludur. Bunun bir sebebi olmalıdır ya da sıkıntı çok büyük bir nimet olmalı veya en büyük nimetlere vesile olan bir şey olmalıdır. Üzülmek, sıkılmak, daralmak, bunalmak, hasret çekmek, özlem çekmek, bunların hepsi bize gözyaşını, ağlamayı getirir.

Gözyaşıyla ilgili bir kıssa anlatayım.

"Hz. Mûsâ (a.s.) Tûr'a giderken, biri ona 'ya Mûsâ! Rabbimize benim yerime sor: Ben o kadar eksik yapıyorum, yanlışlar yapıyorum; ama rabbim sürekli bana ikramda bulunuyor, ceza vermiyor. Acaba bunun hikmeti nedir?' der. Hz. Mûsâ (a.s.) da Tûr-i Sina'da rabbimizin huzurunda onun sorusunu arz eder. Bunun üzerine Allah, 'ona en büyük cezayı vermişim; ama bundan haberi yok: Ondan gözyaşını aldım' buyurur." Allah ona en büyük cezayı vermiş, o da bu yüzden ağlayamıyor, üzülemiyor! Demek ki gözyaşının alınması en büyük cezaymış!

Kulun bir sıkıntısı olacak ki üzülsün, dolayısıyla ağlasın. İnsan olmak bunu gerektirir. Bu aynı zamanda Hz. İnsan olmaya yolculuktur. Allah âyet-i kerimelerde **"Allah sabredenleri sever, Allah sabredenlerle beraberdir"**[3] buyurmuştur. Kul üzülecek, sıkılacak, daralacak, bunalacak, özlem çekecek, hasret çekecek ki sabretsin.

Bütün peygamberlere baktığımızda hepsinin hayatı sıkıntı içinde geçmiştir. Her biri özlem çekmiş, hasret çekmiş, üzülmüş, ağlamıştır. Örnek vermek gerekirse; Hz. İbrâhîm (a.s.), Allah'tan "en sevdiğini, evladını kurban et" emrini almıştır.

Peki, Hz. İbrâhîm (a.s.), Hz. İsmâîl (a.s.)'ı hemen mi götürüp kurban etti? -Elbette ki hayır. Önce Hz. İsmâîl (a.s.)'ın büyümesini

[3] Âli İmrân /146, Enfâl /46, 66, Bakara /153, 249

ve yürüyecek çağa gelmesini istedi. Acaba o arada neler çekti, gönül hâli nasıldı!

Hz. İbrâhîm (a.s.) ateşe atılırken de sıkıntı yaşadı; ama orada "hasbunallâhu ve ni'mel vekil" dedi. Zahiri olarak bunu söylemek başka şey, içeriden yanmak başka bir şeydir. Hatta Nemrud'un ateşi o iç ateşinin yanında hiç kalır; ama Hz. İbrâhîm (a.s.) gerekeni yapıp hepsinden geçmiş ve Allah onun hakkında **"İbrâhîm'e selam olsun"**[4] buyurmuştur.

Hz. Eyyûb (a.s.)'ın da hayatı sıkıntılarla geçmiştir. O da musibetler, belalar, hastalıklar, dedikodular, iftiralar karşısında sabrettiği için Allah ona **"o ne güzel kuldu"**[5] buyurmuştur.

Allah'ın bize haber verdiği peygamberlerden biri de Hz. Yakûb (a.s.)'dır. Hz. Yakûb (a.s.) da Hz. Yûsuf (a.s.)'ı kaybetmiştir. Üstelik bu sıradan bir kaybediş de değildi; Hz. Yûsuf (a.s.)'ı diğer evlatları tarafından kaybetmişti; yani bu ayrı bir üzüntü, Hz. Yûsuf (a.s)'ı kaybetmesi ayrı bir üzüntüydü.

Allah, Hz. Yakûb (a.s.)'ı anlatırken **"(öyle bir feryad etti ki) üzüntüsünden iki gözüne ak düştü"**[6] buyurmuştur. Hz. Yakûb (a.s.), Hz. Yûsuf (a.s.)'dan ayrıldıktan sonra otuz küsur sene boyunca ona kavuşamamıştı. Bu arada o kadar ağlamıştı ki sonunda gözlerine perde inmişti.

Rabbimiz bunu haber veriyorsa bize bir şey öğretiyor demektir. Yoksa hâşâ Allah'ın peygamberleri yanlış mı yaptı! Aksine hayatları boyunca insanları Allah'a davet ettiler, kendileri de her anda rablerine âbd olmaya çalıştılar; ama hepsinin kazanması için bunları yaşamaları gerekliydi.

[4] Sâffât /109
[5] Sâd /44
[6] Yûsuf /84

Aynı şekilde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in de hayatı sıkıntılar içinde geçmiştir. Daha doğmadan babası, altı yaşındayken annesi, sekiz yaşındayken de kendisini büyüten, eğiten dedesi vefat etmiştir. Daha sonra ise hanımı Hz. Hatice (r.a.) Annemizi ahirete göndermiştir. Zaten miraca da bundan sonra çıkmıştır. Bununla beraber Hz. Fatıma (r.a.) Annemiz hariç diğer bütün çocukları Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hayattayken vefat etmiştir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bunları yaşarken, rabbine teslim olarak gözyaşı dökmüştür; ama bu gözyaşlarının hepsi rahmettendir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hayatında ve rabbimizin bize haber verdiği peygamber kıssalarında, bütün peygamberlerin bu sıkıntıları yaşamasının mutlaka bir hikmeti, sebebi olmalıdır. Bir kul olarak önce bu hikmetin ne olduğunu anlamaya çalışmamız gerekir.

Peki, Allah bize bu kıssalarda ne öğretiyor?

Birinin hayatında gerektiği kadar üzüntü, sıkıntı, musibet, bela, hasret, özlem yoksa o kul ham kalır ve manevi olarak büyüyemez. İnsanın, olgunlaşmak için bu safhalardan geçmesi, geçerken de her sıkıntı karşısında mutlaka rabbinin huzurunda durup onu zikretmesi; yani rabbini hatırlaması gerekir. Bu nedenle insanın bir sıkıntı yaşadığında feryad etmesi doğru değildir. İnsan her ne yaşarsa yaşasın mutlaka içeriden yanmalı, gözyaşı dökmeli, buna rağmen rabbinin huzurunda sabredip hakta durmalı ve "seni seviyorum ya rabbi! Sen her neyi bildirdiysen hak olan, doğru olan odur, ben de onu kabul ederim" demelidir. Mü'min budur, sabretmek böyledir. Kur'ân da bize nasıl mü'min olacağımızı öğretir ve bize bizi tanıtır.

Kur'ân aynı zamanda bize sırlarımızdan haber verir. Eğer sır olmasaydı, herkes Allah'ın takdirini bilseydi, insanlar üzülürken, sıkılırken, daralırken, bunalırken, hasret çekerken, özlem

çekerken peygamberler gibi sabretseydi dünya cennete dönerdi. İnsana bakarken karşımızda rabbimizin nûrunun, güzelliğinin, rahmetinin tecelli ettiği, başkaları için üzülen, karşısındakini kendisi gibi gören bir Hz. İnsan görürdük. Başkasının üzülmesi onun için kendi üzüntüsü olurdu. Hakikat böyledir ve bu bizim sırrımızdadır.

Peki, hakikati neden göremiyoruz?

Tabii ki "ben, bence, bana göre" dediğimiz için hakikati göremiyoruz. Hakikatin içindeyiz; ama göremiyoruz. Mesela; rabbimiz bizimle beraberdir; ama bunu sadece bilgi olarak biliyor, göremiyoruz. Rabbimiz bize rûhundan nefhetmiştir; ama onu gerektiği gibi tadamıyor, göremiyoruz. İstesek de istemesek de rabbimizin nûru mutlaka gönlümüze tecelli ediyor; ama bunu göremiyor, doğru okuyamıyoruz. Okuyabilmemiz için rabbimizin kelamına sarılmamız gerekir.

Allah, bize vahyinde sürekli bu âleme ait olmadığımızı haber verir. O zaman ebedi bir hayat için yaratıldığımızı anlamaya çalışmamız gerekir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"insanın bir vadi altını olsa bir vadi daha ister, bir vadi altını daha olsa bir vadi daha ister de gönlü asla doymaz"*[7] buyurmuştur. İnsana bütün saltanatları verip her isteğini yerine getirsek, üstüne de bin sene yaşasa yine de mutmain olamaz; çünkü ebedi bir hayat için yaratılmıştır. Kendisi de elindeki nimetlerin fâni olduğunu ve bir gün onları kaybedeceğini bilir. Bu da ona sıkıntı ve üzüntü verir, sonra kul bu üzüntüyü yaşamamak için dünyanın fani olduğunu unutmaya, görmemeye, anlamamaya çalışır ve dünyaya ebediymiş gibi muamele eder. Bu tavrı da ona ahireti unutturur; çünkü ebediliği buradaki nimetlere, mevkilere, makamlara, ikramlara vermiştir. Oysaki bu dünyadaki nimetler de musibetler

[7] Buhârî, Rikâk 10; Müslim, Zekât 116

de sıkıntılar da nimetleri ve sıkıntıları tadan beden de hayatın kendisi de fanidir, gelip geçicidir.

Neden insan her istediği olsa da bir türlü mutmain olamaz?

Çünkü Allah âyet-i kerimede **"dikkat edin! Kalpler ancak Allah'ın zikriyle mutmain olur"**[8] buyurmuştur. Kul sadece rabbi ile beraber olunca mutmain olur. Baki olan Allah'tır. Ebedi bir hayat için yaratılan insanın kendi rûhudur, maneviyatıdır, hakikatidir. Rabbimiz tecelli edip onu yaratmıştır. Kul da rabbiyle, sahibiyle beraber olunca, rabbini zikredince, hatırlayınca, unutmayınca, rabbini tesbih edince, hamd edince, onun huzurunda olduğunu bilip tadınca, rabbini tanıdığı için gönlü, kalbi mutmain olur, itminana erer ve huzur bulur. Fani hiçbir şeyle mutmain olamaz. Bunları bize haber veren Allah'tır.

"Onlar ki ayaktayken, otururken ve yanları üzerine (yatarken her vakit) Allah'ı zikrederler."[9] **"Öyle ise siz Beni zikredin (her anda Benim hesabımı yapın) ki Ben de sizi zikredeyim (sizin hesabınızı yapıp size rahmetimle muamele edeyim). Bana şükredin, sakın (şükürsüzlük ederek) nankörlerden olmayın!"**[10] Sana yakınlığımı verdiğim, seni ebedi bir hayat için yarattığım ve sana ebedi bir hayat hazırladığım için bana şükret, buyurdu Allah.

Manevi yolu yürürken rabbimizi zikredince, rabbimize olan yakınlığımızı tadarız. Bu yüzden Allah **"Beni zikretmek için namaz kıl"**[11] buyurmuştur. Demek ki namaz zikirmiş! Zikir; bizi yaratan rabbimizi hatırlamaktır. Allah zikirle ilgili olarak **"Allah'ı zikir en büyüktür"**[12] buyuruyor. Neden? -Çünkü bütün ibadetler zikirdir

[8] Ra'd /28
[9] Âli İmrân /191
[10] Bakara /152
[11] Tahâ /14
[12] Ankebût /45

de ondan. Biz de "Allah Allah" diye zikrediyoruz ki rabbimizi hatırlayalım ve bize olan yakınlığını her zerremizle tadalım.

Rabbini zikredince hemen tecelli almayan hiçbir mü'min yoktur, olamaz; ama bu tecelli bir saniyeden fazla sürmez. Bir anlık gelir ve şimşek çakması gibidir. Onun için bu tecelliye "Berkî" yani "Şimşek Tecellisi" denir ki bu tecelli hakiki bir tecellidir. Aynı zamanda bu tecellinin bir de gölgesinin tecelli etmesi vardır. Kul hazır oluncaya kadar hakiki tecelliye dayanamayacağı için Allah da ona bu tecellinin gölgesini ikram eder.

Kul, Berkî Tecelli'yi alırken bir anda irkilir, "Allah" der ve her zerresi ürperir. Kalp, gönül sadece rabbiyle beraber olunca mutmain oluyor ya gönül de bu anda rabbiyle beraber olur. Allah da bu tecelliyle kuluna "seni seviyorum" demiştir.

Kul ister namazda ister zikirde ister yolda yürürken tefekkür hâlinde isterse de Allah'ın âyetlerini okurken olsun hiç fark etmez, her durumda bu tecelliyi alabilir.

Evet, "Berkî Tecelli gelince insanın her zerresi ürperir" dedik. Kalbin ürpermesiyle ilgili olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bir hadisini söyleyeyim.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabelere "*duanın kabul olup olmadığını nasıl anlarsınız*" diye sorar. Sahabeler de *"Allah ve resulü daha iyi bilir"* derler. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "*hani içiniz titrer, ürperir, 'tüylerim diken diken oldu' dersiniz ya, işte bu, duanızın kabul olduğunu gösterir"* diye cevap verir.

Eğer dua ettikten sonra tenimiz, kalbimiz ürperiyorsa o anda rabbimizin tecellisi gelmiştir; çünkü gönlümüzün mutmain olması gerekir. Şayet bu tecelli gelmeseydi, duamız lafta kalmış olurdu. Allah "beni zikret, ben de seni zikredeyim" buyuruyor ya,

işte biz de dua etmekle rabbimizi zikrettiğimiz için Allah da bize tecelli ederek cevap verir ve bizi zikrettiğini bize göstermiş olur.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Kul, rabbinin rahmetini ister, onun için boynunu büker, feryad eder, içi yanar, rabbimiz de ona "seni rahmetimin içine aldım" diye tecelli eder. Kul da bu tecelliyi içinin ürpermesiyle tadar. Aynı şekilde kul istiğfar eder, Allah'tan af ve mağfiret diler, rabbimiz de ona "seni affettim" deyip karşılık verir. Kul da bunu yine içinin, kalbinin ürpermesiyle tadar, anlar.

Zahiri olarak herkesin hâli farklıdır; ama manevi olarak herkesin tatması birdir. Herkes manevi hâli farklı farklı olsa bile mutlaka bu hâli tatmalıdır; çünkü bunu tatmayanlar ölüdür.

Rabbimizin tecellisi sadece bu âlemde bir saniyedir. Ahirette ise durum çok daha farklıdır. Asıl nimet; yani cemalullah nimeti ahirettedir. Rabbimizin rızası orada tecelli eder; ama her ne kadar bu dünyada perdenin olması gerekiyorsa da Allah arada bir perdeyi aralar ve o bir saniyede bize yakınlığını tattırır, aynı zamanda bu bir saniye içinde bize çok şeyi öğretir. Yalnız, o bir saniye bile ahiretteki asıl tecellinin gölgesidir. Bir saniyeden sonra bu tecellinin nûru yine devam eder. Hatta kulun üç, beş gün aklı başına gelmeyebilir.

Peki, bu bir saniyeyle kulun, rabbine olan hasreti, özlemi biter mi?

Elbette ki bitmez, aksine gittikçe artar ve yangına dönüşür. Şayet yangına dönüşmediyse bir sorun vardır. Rabbimizden yüz çevirmiş, kendimizi perdelemişiz demektir.

Evet, gözyaşının, üzüntünün önemini anlatmaya çalışıyorduk, devam edelim inşallah.

Kul bir şeyi özlediğinde aslında geldiği âlemi özler ve onun hasretini çeker. Hepsinin üzerinde ise rabbini özler. Bunu bize Kur'ân haber veriyor. Kur'ân bizi bizden, bizi her şeyden haberdar eden ve bu âlemde neden bulunduğumuzu bize öğreten, anlatan kitabımızdır. Rabbimiz bu kitapta bize her şeyi açıklamış ve bu dünyanın fani olduğunu, imtihan âlemi olduğunu, asıl hayatın ise ahiret hayatı olduğunu beyan etmiştir.[13]

Bu âlem nimetler âlemi değil, imtihanlar âlemidir. Buna rağmen kul dünyadaki nimetleri ister, hem de ebedi olacak şekilde ister ve hiçbirini kaybetmek istemez; ama istese de istemese de sonunda kendisine verilen nimetleri kaybeder. Hatta kendini de kaybeder; yaşlandıkça gücünü kaybeder, görmesi, işitmesi, kuvveti azalır; yani "ben" dediği varlığını kaybeder. İnsanın hakikati ise bambaşkadır. Zaman ona etki etmez; çünkü insanın hakikati Allah'ın tecellisidir, Allah ona rûhundan nefhetmiştir. O da sadece rabbine, kemalata doğru yolculuk yapar.

Nasıl?

Kulda rabbinin güzelliği tecelli ettikçe kul kâmil olur, kemale erer. Bu da üzülmekle, ağlamakla, feryad etmekledir. Bu âlemde feryad etmekten başka bir şey yoktur. Kendimizi hiç kandırmayalım. Hayata da şimdiye kadar neler yaşadığımıza da rabbimizin bizi tabi tuttuğu imtihanlara da dosdoğru baktığımızda hayatımızın nasıl bir feryad içinde geçtiğini görürüz. İşte, bunların hepsi kemalata doğru yolculuk yapalım diyedir.

Rabbimizin huzurunda boyun büküp gözyaşı dökmek bizi manevi olarak diriltir. Bu yüzden bir göz yaşarmıyorsa; yani üzülmüyor, ağlamıyorsa ölü demektir. Bununla beraber insan

[13] Ankebût /64

sadece kendi dertleri için değil, bütün insanların, hatta bir hayvanın derdinden bile üzülmelidir.

Tabii ki hayvanlara asla hakaret nazarıyla bakmamamız lazım; ama insanla hayvan arasında fark da vardır. Mesela; kurbanlık bir hayvan getirip az sonra onu kesecek olsak, hayvan kesileceğini bildiği hâlde üzülmez, üzülmesi gerektiğini dahi bilmez. Evet, o anda bir şeyler hisseder; ama yarım saat sonra kesileceğini bildiği hâlde ot yemeye devam eder; çünkü üzülebilecek bir vasfa sahip değildir. Bu vasfa sahip olan yegâne varlık, Allah'ın yarattığı insandır ki insanı insan yapan da budur. Ancak insanlığını kaybedenler başkaları için üzülmeyi kaybederler. Baktığımızda hepimiz İsrail'in Gazze'de yaptıklarını televizyonda görüyoruz. Attıkları bombalarla savunmasız çocukları ve kadınları öldürüyorlar, bir de ölümlerine sevinip dans ediyorlar! Bunun sebebi; üzülmeyi, insanlıklarını kaybetmeleridir.

Evet, az önce okuduğumuz âyette Allah **"dikkat edin! Kalpler ancak Allah'ın zikriyle mutmain olur"**[14] buyurmuştu. Kalplerimizin yalnızca Allah'ın zikriyle mutmain olması; rabbimizi özlediğimiz, ona hasret çektiğimiz ve geldiğimiz vatanı istediğimiz içindir; fakat, Allah'ın haber vermesinden habersiz olunca, kendimizi bundan perdeleyince rabbimizi özlediğimizi bilmez, bunu anlamaz oluruz.

Allah El Habîr'dir; her şeyden haberi olan ve kullarını haberdar edendir. Allah bizi bizden haberdar eder. Yetmez, bir de hayatı nasıl yaşamamız gerektiğini bize haber verir. Yalnız, "hayatı nasıl yaşamamız gerektiğini haber verir" demek, Allah "zahiri olarak şu kadar ibadet edeceksiniz, buyurmuş" demek değildir. Bu, rabbimize göre hayatı yaşamak değildir. Rabbimiz Kur'ân'la bize gönül hâlimizin nasıl olması gerektiğini haber veriyor ve her anda hayatı nasıl yaşayacağımızı bize öğretiyor.

[14] Ra'd /28

Okuyacağımız bu âyette Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için buyurur. **"Andolsun ki size, kendi içinizden öyle bir resul gelmiştir ki sizin zahmet ve meşakkat çekmeniz ona çok ağır gelir. (O) Size çok düşkün, mü'minlere karşı ise çok Raûf'tur, Rahîm'dir (Allah'ın esmâsının üzerinde tecelli etmesiyle mü'minlere karşı şefkatle muamele eden ve ahlakında her zaman Allah'ın rahmeti tecelli edendir)."**[15] Size; bütün âlemlere rahmet olan, sizin için üzülen, feryad eden, kurtuluşunuzu ve saadetinizi isteyen bir resul geldi ve o size çok haristir, çok düşkündür.

Hepimiz biliyoruz ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz seccadeyi ıslatacak kadar ağlıyor, kimsenin en ufak bir üzüntüsüne bile dayanamıyordu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz insanların sadece ebedi hayatı için üzülmüyordu, aynı zamanda zahiri sorunları, dertleri olunca da üzülüyordu. İşte, insan budur. Bu yüzden başkaları için üzülmeyi sıradan bir şey olarak görmeyelim. Biri üzülüyorsa, ağlıyorsa insandır.

Daha önceki sohbetlerimizde söylemiştim. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ikram edilen miraç bütün mü'minlere de vardır; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz miracı hem zahiri hem de manevi olarak yapmışken, mü'minlerin miracı yalnızca manevidir.

Manevi miracı yapan Allah dostlarından biri de Beyazıd-i Bistamî (r.a.) Hazretleri'dir. Beyazıd-i Bistamî (r.a.) Hazretleri manevi miracını anlatırken, *"ben Arş'a çok büyük bir heyecanla vardım; ama vardığımda hiçbir şey bulamadım. Ben de o sırada 'ben rabbimin tecellisiyle karşı karşıya geleceğimi bekliyordum' dedim. Arş da bana "ben de seni bekliyordum, diye cevap verdi"* demiştir.

[15] Tevbe /128

Beyazıd-i Bistamî (r.a.) Hazretleri'ne cevabın Arş'tan gelmesinin hikmeti nedir?

Rahman olan rabbimiz bir hadis-i kutside *"ben kalbi kırıkların, gönlü mahzun olanların yanındayım. Ben kalbi kırık, mahzun olanları bekliyorum. Buraya varanlar kalbi kırık ve mahzun olanlardır"*[16] buyurur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de *"mü'min kulun kalbi Rahman'ın arşıdır"*[17] buyurmuştur; çünkü Allah, Arş'a tecelli etmiştir.

Şimdi de mü'minin, kalbinin neden kırık olduğunu izah edeyim.

Mü'min, rabbinin hasretini, özlemini çektiği için kalbi kırıktır. Bununla beraber kulluğu anlamıştır; ama çabasını, gayretini sarf edip Allah'a âbd olmayı, kul olmayı beceremiştir. Hata, yanlış, kusur, eksik, günah işlemiştir ve her ne kadar boynunu büküp tövbe etse de "tövbe etmeyi bile beceremiyorum" diye düşünür, bu nedenle kalbi kırıktır. Onun için biz de manevi yolculuğu yaparken tövbeyle, istiğfarla, boynumuzu bükerek rabbimize gideriz. Başımız dik bir şekilde, kibirlenerek rabbimize varamayız. Rabbimize varmak için boynumuzun bükük olması ve aşağıda olmamız, aynı zamanda tevazuyla durup Allah'ın kullarına rahmetle, muhabbetle bakmamız şarttır. Allah'ın kullarına öyle bir rahmet nazarıyla bakmalıyız ki insanların sıkıntısı olduğu gibi bize aksetmelidir.

Genel olarak bu hâli yaşamışızdır. Yeri geldiğinde dünyanın öbür ucunda bir sıkıntı olur, biz de oradaki insanlarla beraber sıkılırız, uykumuz kaçar, hatta kızar, "şimdi orada olsaydım şöyle şöyle yapardım" deriz. Tam da böyle olmamız gerekir. Üzerimizde bu hâl yoksa insan olmak da yoktur. Aynı şekilde hasret yoksa, özlem yoksa insan olmak yoktur; çünkü ağlamamız, gönül

[16] *Sahavi, el-Mekasıdu'l-Hasene, 1/169*
[17] Aclûnî, II, 129, 130; Karî, Esrar, s. 260; Sehâvî, s. 308

kırıklığımız, üzülmemiz, mahzun olmamız yoksa gönül feryadımızı kaybetmişiz, Allah'ın âyet-i kerimede **"(ne var ki) bunun ardından kalpleriniz (yine) katılaştı; hatta onlar, taş gibi yahut daha da katı oldu"**[18] buyurduğu gibi içimiz katılaşmış ve taşlaşmış demektir. Başka bir âyette de Allah **"kendinizi ve (bütün) ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan (cehennem) ateş(in)den koruyun"**[19] buyurmuştur. Taşlar ve insanlar cehennemin yakıtıdır. Bu durumda kalbimiz taşlaşınca taşlar ile aynı konumda oluruz.

Evet, dediğim gibi: Bu kitap bize bizi tanıtır ve iç âlemimizin sırlarını, iç âlemimizde yapacağımız yolculuğu nasıl yapmamız gerektiğini bize haber verir. Bundan dolayı Allah, bize peygamberlerinin hâllerini, üzüntülerini anlatmıştır. Eğer Allah dileseydi araya hiç perde koymazdı, biz de sürekli rabbimizin huzurunda dururduk. Ama yaratan yarattığını bilir.[20] Allah araya perde koyuyor ki buna dayanabilelim. Örneğin; hepimiz rabbimizin huzurunda olduğumuzu biliyoruz; ama rabbimiz rahmetinden dolayı onun huzurunda olduğumuzu perdeliyor ki hayatı yaşayabilelim. Eğer perdelemeseydi dünyada duramaz, konuşamaz, gülemezdik.

Allah âyet-i kerimede **"(ağlanacak hâlinize) gülüyorsunuz da ağlamıyorsunuz!"**[21] buyurmuştur. Bu âyet "sizin ağlamanız gerekir, bu ne hâlinizdir" demektir. Bununla beraber elbette ki sevineceğiz. Misal; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hiç kahkahayla gülmemiştir, onun gülmesi tebessümdü. Hatta bazen tebessüm ederken dişleri görünürdü.

Neden?

Çünkü bizi büyütecek olan ağlamamız, feryadımız ve özlemimizdir. Her şeyin rabbimizden geldiğini, rabbimizin bizi

[18] Bakara /74
[19] Tahrîm /6
[20] Mulk /14
[21] Necm /60

imtihana tabi tuttuğunu, her anda rabbimizin huzurunda olduğumuzu tatsak, buna iman etsek, istesek de istemesek de üzülür, ağlarız ve hiçbir zaman rabbimize isyan edemez, itiraz edemeyiz. Hem rabbimizden razı oluruz hem de birbirimizden razı oluruz; yani rıza makamında oluruz.

Unutmamamız lazım ki kul itiraz ettiği, nankörlük yaptığı, rabbinin davetine icabet etmediği, hatta rızkını bile başka yerde aradığı her anda imandan çıkmıştır ve bundan haberi bile yoktur. Rezzak olan, kerim olan Allah'tır. Kulun, rızkını yalnızca rabbinden aldığını bilip rızkı doğru yerde araması, ararken de dua hâlinde olması gerekir. Öyle ki rızkını Allah'tan başka yerde arayıp imandan çıkmasın.

Evet, insanda bir sır vardır, dedik. Bu sırrı bize beyan edecek, öğretecek, gösterecek ve sırrı bizde açığa çıkaracak olan Allah'tır. Bunu da Kur'ân'la yapar. Yalnız bu bizim hakikatimizdeki ilk sırrımızdır; yani şahid olup şehadet edeceğimiz ilk adımdaki sırdır.

Bu sırdan öteye bir de sırrın sırrı vardır. Onun ötesinde başka bir sır daha vardır ve adına hâfa denir. Hâfadan öteye ise ahfa vardır. Ahfa, hafadan da ötedir, içeridir ki işte rabbimizin tecelli ettiği, "gönül Rahmân'ın Arşı'dır" dediğimiz Arş burasıdır. Burada rabbimize mülaki olur, varır, şahid olup şehadet ederiz. Bu yüzden rabbimizi dışarıda aramayalım, rabbimiz tecelli edince onu buluruz. Zaten o tecelli edince gönlümüz aşka, muhabbete, haşyete gark olur ve edebe bürünürüz.

Bunun için olması gereken şey kırık ve mahzun bir kalptir. Böyle bir kalbe sahip olan bir kul, Allah'a gerektiği gibi âbd olamayınca bile mahzun olur ve rabbini ister. Rabbini razı etmek için çabasını, gayretini sarf eder; ama giydiği çamurdan elbise onu çamura çeker. O da çamura çekildiği için hata işler, yanlış yapar.

Sonra da “böyle yapmak bana yakışmadı” deyip ağlar, feryad eder, üzülür ve rabbine boynunu büker.

Kulun, rabbine boynunu bükmesinin alameti; tövbe ve istiğfar etmesidir. Kalbi mahzun olan kul da “bana yakışmayan bir şekilde çamura düştüm, emrinin dışına çıktım, yanlış düşündüm, yanlış yaptım ya rabbi” deyip boynunu büker. Hele bir de içine düştüğü bataklık şirk bataklığıysa, “ben, bence, bana göre, ben biliyorum” demenin bataklığıysa, insanı, varlığı rabbiyle görememiş, buna şahid olamamışsa o zaman gözyaşları durmaz ve feryadı artar.

Kul, insanı rabbiyle görürse herkesin masum olduğunu bilir, yetmez, elinden geldiği kadarıyla fedakârlık yapıp insanların dertlerini, sorunlarını, sıkıntılarını gidermeye çalışır. Biri açsa onu doyurur, elbisesi yoksa onu giydirir, sıkıntısı varsa elinden geleni yapar ve sıkıntısını gidermeye çalışır.

Neden bu dünyada fakirin de zenginin de zulmün de adaletin de olması gerekir? -Çünkü bu dünya imtihan yeridir. Allah, Abdulkadir Geylani (r.a.) Hazretleri’ne hitap ettiği bir hadis-i kutside *“ben insanın en büyük sırrıyım. İnsan da benim sırrımdır”*[22] buyurmuştur. Allah, insana tecelli etmiştir ve bu sır insandadır. Sırrın açıklanması için kulun vuslat yolunu yürümesi şarttır. Kul, yolu yürürken kendini unutur, rabbiyle beraber olur. Böyle olunca da her anda Allah’ın kendisini imtihana tabi tuttuğunu bilir. Rabbini mülkün maliki ve meliki olarak kabul eder, buna iman eder ve gözünü, gönlünü ondan ayırmaz.

Elbette ki kul yanlış yapıp manevi olarak düşebilir; ama mutlaka yanlışına tövbe, istiğfar edip feryad eder; ayağa kalkar ve gönlündeki aşkla, özlemle, hasretle rabbine yürür, koşar.

[22] Risale-i Gavsiye

Birinde rabbine karşı özlem, aşk, muhabbet yoksa, kendini bilmiyorsa, tanımıyorsa, anlamamışsa, rabbinin yakınlığını tatmıyorsa kendini kaybetmiş, bu âlemde kaybolmuştur.

Allah'ın, kulunu daimî aşk hâlinde tutmaması da Allah'ın rahmetindendir. Eğer kul sürekli bu aşk hâlinde olursa hayatı yaşayamaz hâle gelir; yani yerinde duramaz, meczup olur, böyle olmaması için bu hâlin perdelenmesi gerekir; ama kulun, hayatı yaşamak için perdelenmesi farklı şey, rabbini unutması farklı şeydir. Kulun perdelenirken dahi rabbini unutmaması, rabbini dinleyip ne söylediğini anlamaya çalışması, yetmez, bir de âyetlerin gereğini mutlaka yerine getirmeye çalışması gerekir; çünkü biri rabbini unutmuyorsa kuldur.

Evet, insan ancak Allah'ın zikriyle mutmain olur. İstersek ona bütün dünyayı verelim yine de mutmain olmaz. Bunu bize rabbimiz haber veriyor.[23] İnsan bir tek Allah ile mutmain olur ve mutmain olunca mü'min olur. Mü'min; Allah ile, Allah'ın zikriyle, onun huzurunda durarak mutmain olan, hayatı Allah'ın hesabını yaparak yaşayan, rabbinden emin olan, "her şey rabbimin kudretindedir, bütün olayları rabbim takdir ediyor ve bizi imtihanlara tabi tutuyor. İsterse işin sonunda ölüm olsun, ben yalnızca rabbimin rızasını kazanmaya çalışırım. Zaten bu âleme ölmeye gelmişiz" deyip rabbine böylesine güvenen, tevekkül edendir.

Bu yüzden Allah gerçek mü'minleri tarif ederken **"mü'minler ancak o kimselerdir ki Allah zikredil(ip anıl)dığı zaman (haşyet ve muhabbetle) kalpleri titreyen, kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğunda imanlarını (Allah'a olan haşyet ve muhabbetlerini) arttıran ve yalnız Rabblerine tevekkül eden kimselerdir"**[24] buyurmuştur.

[23] Ra'd /28
[24] Enfâl /2

Allah zikredilince mü'minin kalbi ürperir, titrer. Eğer birinin kalbi ürpermiyor, titremiyor, bu heyecanı, haşyeti yaşamıyorsa, Allah'ın âyetleri kendisine okunduğunda âyetler onu Allah'a yaklaştırmıyor, marifetullaha erdirmiyor, aşkı, muhabbeti vermiyorsa, hayatı yaşarken bütünüyle Allah'a güvenip tevekkül etmiyorsa, rabbinden, rabbinin rahmetinden, kerimliğinden, ikramından emin değilse, tereddütleri varsa, rızkından, geleceğinden korkuyor, endişe ediyorsa onun imanında, mü'minliğinde sorun vardır ve daha mü'min olamamış demektir.

Hepimiz Allah dilemeden bir şey olamayacağını biliyoruz; ama bunu bilmek başka, iman olarak, aşk ve muhabbet olarak tatmak başka bir şeydir. Biliyor; ama tadamıyoruz. O hâlde sorun tatmamızdadır. İnsan olduğumuzu biliyoruz; ama tek kelimeyle insanlığımızı tadamıyoruz, yani insanlığımızda eksiklik vardır.

Peki, insanlığımızı tamamen tadarsak ne olur?

Allah'ın zatıyla, sıfatıyla tecelli ettiği, Allah'ın nûru, El Esmâu'l Husnâ'sının, güzelliğinin tecellisi, âlemlere rahmet olan, canlı Kur'ân olan, insanlara hidâyet olan, nûr olan, cennet olan ve Allah'ın, kullarına kendisi üzerinden ikram ettiği bir kul oluruz. Böyle biri Hz. İnsandır! Hazret; tertemiz olan, kendisine hiçbir şey bulaşmamış, hakiki ve gerçek demektir. Diğerlerine ise her şey bulaşmıştır. Üzerimize bulaşan şeylerden kurtulmak için tövbeyle, istiğfarla temizlenmemiz ve gönlümüzü rabbimizden başka tarafa çevirmememiz lazım.

Biliyorsunuz, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, her sene Ramazan ayının son on gününde itikâfa girerdi. Biz de hamd olsun Ramazan'ın son on gününün içindeyiz. İsterseniz şimdi de itikâfı kısaca izah edeyim.

İtikaftaki emirler farklıdır. Ramazan ayında iftar vakti geldiğinde kulun yeme, içme ve eşiyle beraber olma imkânı vardır. Tabii, eşle beraber olma izni daha önce yoktu, insanlar bunu

başaramayınca Allah da onlara müsaade etti. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"Allah sizin (ramazan gecelerinde onlara yaklaşarak) nefislerinize yazık ettiğinizi bildi de size af (ve mağfiret)iyle yönel(ip muamele et)ti"** buyurur. Yani işi beceremediğinizi bildi ve sizi affedip mağfiret etti. Allah âyetin devamında bir de **"bununla birlikte mescidlerde ibadete çekilmiş (itikâfta) iken kadınlara yaklaşmayın"**[25] buyurmuştur.

İtikâf huzurda durmak demektir. Bu yüzden itikâftayken eşinle beraber olamazsın. Bütün vaktini, zamanını rabbinin huzurunda geçirmen, becerebildiğin kadarıyla sadece rabbinle olmaya çalışman gerekir. Bunu da zikirle, tefekkürle, murakabeyle, secdeyle, duayla, tövbeyle, istiğfarla yaparsın. Sadece böyle yapınca rabbinle olursun; çünkü itikâftayken hiçbir şeyin seni meşgul etmemesi gerekir.

İtikâfa girmek için önce niyet etmek gerekir. Kul niyet ettiği gibi artık itikâftadır. Şayet itikâfını bozarsa kaza etmek zorundadır; çünkü verilen söz sorumluluğu gerektirir.

Hepimiz biliyoruz ki bu zamanda on gün boyunca tek başına itikâfta bulunmak zor bir şeydir. Biz de en azından bir gün de olsa itikâfa girelim. Yapabilen bir gün, iki gün itikâfta kalabilir; ama vaktini sadece rabbimizle geçirmelidir. Bayan kardeşlerimizin bu konudaki işi çocukları kendilerini meşgul ettiği için daha zordur. Onlar da iki namaz arasında itikâf yapabilirler; yani namazlarını kıldıktan sonra diğer namaz vaktine kadar oturur, sağa sola bakmaz, başka bir şeyle meşgul olmaz, tefekkürlerini yapar, Allah'ın huzurunda durmaya çalışırlar ya da günün bir bölümünü yapabildikleri kadarıyla itikâfta geçirebilirler.

[25] Bakara /187

İnşallah ramazanın bu son günlerini itikâfla, rabbimizin huzurunda durmakla ve rabbimizle beraber olmakla geçiririz. En azından iki namaz arasında da olsa itikâfı yapmaya çalışalım.

Herkes kendi imkânına göre iki gün, beş gün artık ne kadar yapabildiyse mutlaka itikâfa girmelidir. İmkânımız yoksa bir gece itikâfta kalalım, ona da imkânımız yoksa en azından iki vakit arasında itikâfta durup rabbimizle beraber olalım, sohbetimizi ve duamızı rabbimizle yapalım.

Unutmamamız lazım ki bize gelen her tecelli rabbimizden gelir. İnşallah Kur'ân'ı okudukça, nûru bizde tecelli ettikçe aklımızla bazı şeyleri anlayamasak bile rabbimiz bizdeki sırrı ve sırrımıza nasıl vakıf olacağımızı bize öğretir. Böylelikle bize vuslat yolculuğunu yaptırır ve bizi kendine vasıl eder inşallah.

Evet, hep beraber Kur'ân ve insanı, Kur'ân'la aramızdaki bağın ne olduğunu öğrenmeye çalıştık.

Allah bizi dünyaya, çamura saplananlardan ve vahyinden yüz çevirenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi Kur'ân'ı okuyanlardan, dinleyenlerden, anlamaya çalışıp gerekeni yapanlardan eylesin inşallah. Allah bizi sırrına vakıf olanlardan eylesin. Allah bizi onunla, Kur'ân'la kendi sırrına vakıf olanlardan eylesin.

Allah hepinizden razı olsun.

20.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, daha doğrusu Kur'ân'ın bizim neyimiz olduğunu öğrenmeye çalışıyorduk. Önceki sohbetimizde "Kur'ân, bizim sırrımızı açıklayan kitabımızdır" demiştik. Sırra ereceğimiz yolu bize gösterecek ve bizi hidâyete, rüştümüze erdirecek olan kitap yalnız Kur'ân'dır.

Allah hadis-i kutside *"insan benim en büyük sırrımdır (sırrım insanda tecelli etmiştir) ben de onun sırrıyım"*[1] buyurmuştur. Sır; gizli olan şeydir. İşte, Kur'ân bu gizliliği; yani rabbimizin "sır" dediği hakikatimizi ortaya çıkarma yolunu bize gösterecek, bizi sırrımıza vardıracak ve manevi olarak büyütüp kemale erdirecek kitabımızdır.

Genel itibariyle Kur'ân'dan mahrum kaldığımız için sırrımıza vakıf olamamışız; ama rabbimiz bizi bize haber veriyor ki sırrımızı, hakikatimizi bilelim ve kendimizi tanıyalım.

Peki, Allah, insanı nasıl tanıtmıştır?

Allah âyet-i kerimelerde "ben insana rûhumdan nefhettim, melekleri ona secde ettirdim.[2] İnsanı yeryüzünde kendime halife kıldım.[3] Her şeyi onun emrine verdim.[4] Onu güzelliğimin üzerinde göründüğü ayna olması ve güzelliğime şahid olması için yarattım. İnsan kendi üzerinde benim sırrıma, hakikatine aşina olsun,

[1] Sırrül Esrar, Abdulkadir Geylani Hz.
[2] Hicr /29
[3] Bakara /30
[4] Lokmân /20

şehadet etsin. Ben de ona bakınca üzerindeki güzelliğe şahid olayım diye insanı dünyaya gönderdim" buyurmuştur.

Sohbetimiz sırasında her konu hakkındaki bilgileri tek tek beyan etmemiz mümkün değildir. Biz de aslında sadece öğrenmemiz gereken konuların başlıklarını söylüyoruz; yani bir parça da olsa kardeşlerimiz için tefekkür kapısını aralıyor ve onlara "buyrun tefekkür edin ve anlamaya çalışın" diyoruz.

Bu sohbetimizde hep birlikte sabrın ve şükrün önemini, rabbimize nasıl şükredeceğimizi ve musibetler karşısında nasıl sabretmemiz gerektiğini anlamaya çalışacağız inşallah.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz imanı tarif ederken "*imanın yarısı sabır, yarısı şükürdür"*[5] buyurmuştur. Sabrı olmayanın imanının yarısı yoktur, şükrü olmayanın da imanının diğer yarısı yoktur. Allah bizi imana davet ediyor. İman edebilmek için de sabrımızın ve şükrümüzün olması şarttır.

Elbette ki her mü'minin imanı kadarıyla, az da olsa sabrı da şükrü de vardır. Kulun imanı ne zaman kemale ererse kul o zaman kâmil manada sabırlı ve şükreden bir kul olur.

Şükretmek; bize gelen bütün nimetleri, ikramları Allah'tan bilmektir. Sabretmek ise Allah'ın takdirine, taksimatına razı olup boyun bükmek ve tabi tutulduğumuz imtihanlarda feryad etmemek, itiraz etmemektir.

Sabrın da şükrün de dereceleri vardır. Kimin sabrı ve şükrü ne kadar kâmilse manevi olarak derece itibariyle de o kadar yüksektedir; yani rabbine o kadar yakındır. Bu yüzden sabır da şükür de hafife alınacak bir şey değildir. İkisi de gönül meselesidir.

Allah, kulunu manevi olarak büyüsün, rüştüne ersin, kâmil insan olsun, rabbine olan imanını, rabbi için her şeyden

[5] Suyutî, El-Camiu's Sagîr, s. 186, H. No: 3106

vazgeçebileceğini ortaya koyup ispatlasın, her şeyin Allah'a ait olduğuna ve mülkün malikinin, El Mâlik olanın, Mâlikü'l Mülk olanın Allah olduğuna iman etsin diye imtihanlara tabi tutar. Kul da imtihanlar karşısında gerekeni yaparsa manevi olarak kazanır ve kemale erer.

İnsanı üzen, sıkan, daraltan, bunaltan bütün imtihanlar sabrı gerektirir. Eğer kul hayatı yaşarken kendine ait bir şeyi görmezse ne olursa olsun sabreder.

Sabrın çeşitleri vardır. Bir sıkıntılara sabretmek bir de nimetlere, günahlara sabretmek vardır. Hepimiz musibetlere sabretmeyi biliyoruz: Karşılaştığımız musibetlere dayanmaya çalışmak musibetlere sabretmektir.

Günahlara sabretmek nasıldır?

Günahlar bizi kendine çeker; ama günah işlememek için direnip çabamızı, gayretimizi sarf ettiğimizde günahlara sabretmiş oluruz.

Bunlardan başka bir sabır daha vardır ki o da aşka sabırdır. Mecazi aşkta insan sevdiğine kavuşmak için çabasını, gayretini gösterir ve sevdiğine kavuşacağı zamana kadar bekleyerek sabreder ya da sevdiğine kavuşamaz, rabbinin takdirine rıza göstererek sabreder.

Bir de hakiki aşka sabretmek vardır. Kul, hakiki aşkta rabbini, rabbine vasıl olmayı ve aradaki manevi perdelerin açılmasını ister; ama bunun için de tabii ki sabır gerekir.

Her sabır birbirinden farklıdır. Bir üzüntüye, sıkıntıya sabretmek, dayanmak vardır, bir de farklı şekilde sabretmek vardır. Buna da "melal, melul olmak" denir. Melul olmak farklı bir şeydir, diğer sabırlara benzemez; çünkü melul olmak manevi sabırdır. Bu sabrın içinde aşk ve muhabbet vardır. Rabbini istersin; ama Allah sana perdeyi açsa da açmasa da bir muhabbetin vardır,

rabbinle yine muhatap olursun. Onun için bu sabır, diğer sabırlara benzemez. Ötekileri sıkıntı verir; ama bu sabır sıkıntı vermez, muhabbet verir; yani muhabbetle karışıktır.

Allah sabırla ilgili olarak âyet-i kerimelerde **"Allah sabredenlerle beraberdir."**[6] **"Allah sabredenleri sever"**[7] buyurmuştur. Allah'ın bizimle beraber olmasından, bizi sevmesinden daha büyük bir ikram olamaz. İşte, imtihanlar olmazsa sabredemez, dolayısıyla rabbimizin sevgisini, beraberliğini kazanamayız. Bu yüzden musibetleri, sıkıntıları reddetmek demek; Allah'ın ikramlarını, aşkı reddetmek demektir. Hele bir de musibetler karşısında itiraz ediyorsak bu defa Allah'ın ikramını reddetmek şöyle dursun, rabbimize şirk koşmuş oluruz.

"(Resulüm!) Kullarım sana Benden sorar(lar)sa (söyle onlara), muhakkak ki Ben Karîb (ismimle herkese ve her şeye çok yakın)ım. Bana dua ettiği vakit dua edenin duasına icabet ederim. O hâlde (onlar da) Benim (kulluk davetime) icabet etsinler ve Bana iman etsinler ki rüşdlerine (manevi olarak kemâlâtlarına) ersinler."[8] Eğer rabbimize kavuşmayı istiyorsak bize düşen; isyan etmeden, itiraz etmeden feryadla, gözyaşıyla rabbimizden istemek ve bunları yaparken sabretmektir.

Bu sabırların üzerinde başka bir sabır vardır ki bu bambaşka bir sabırdır. Gelen musibetlere dayanmak, boyun bükmek sabırdır. Bir de aşkla, muhabbetle karışık bir sabır vardır. Bu sabırda kul hem musibetlere dayanır hem de vazgeçmeden rabbini istemeye devam eder. Her ne yaşarsa yaşasın "neden, niçin böyle oldu" demez. Bu sabır razı olma hâlidir. Kul rıza hâlinde her türlü sıkıntıya, musibete, üzüntüye, melul olmaya, sabreder.

Nasıl?

[6] Bakara /153
[7] Âli İmrân /146
[8] Bakara /186

Rıza hâlindeki bir kul, Yunus Emre (r.a.) Hazretleri'nin *"hoştur bana senden gelen ya hilat u yahut kefen ya gonca gül yahut diken. Kahrın da hoş, lütfun da hoş"* buyurduğu gibi, rabbimiz ona lütfedince şükreder, kahır tecelli edince ise "kahrın da hoş ya rabbi" deyip sabreder. Yani sabrederken bir sıkıntılara dayanmak vardır, bir de sıkıntıyı bile hoş görmek, sevmek vardır ki bunun da adı rızadır. Artık bunun üzerini söylemek doğru değildir.

Manevi yolu yürüdükçe rızanın ne olduğunu anlarız. Ben yine de kısaca bile olsa biraz izah edeyim.

Kul, rıza makamına gelince kendisi için nimet de musibet de bir olur. Bir kul için nimetle musibet bir olmadıkça o kul velâyete layık olmaz; çünkü ikisinin de sahibi birdir. İşte, velayet sahibi bir kul nimeti ya da musibeti görmek yerine onun sahibini görür ve ikisini de hoş karşılar.

Bundan sonrasında ise artık ortada nimeti ve musibeti hoş karşılayacak biri olmaz. Böyle bir kul kendinde rabbinin tecellisinden, güzelliğinden başka bir şey görmez ki yaşadıkları hakkında bir hüküm verip "bu nimettir" ya da "bu musibettir" diyebilsin. O kulun böyle bir bakışı olmaz, olamaz. Zahiri olarak dünyada yaşadığı için elbette ki gelen nimetler ya da musibetler karşısında gerekeni yapar; ama bakış itibariyle ikisini de rabbinin güzelliği olarak görür.

Bu anlattıklarım imanın ilk yarısı olan sabırla ilgiliydi. Bir de imanın diğer yarısı olan rabbimize şükretmek vardır.

Şeytan bizi nereye davet ediyorsa bilelim ki orası bizim için cehennemdir, rabbimizi, insanlığımızı ve güzelliğimizi kaybetmektir. Şeytan da bizi şükürsüzlüğe, rabbimize nankör olmaya davet eder.

“(iblis) Dedi ki: (İnsan secdeye layık olmadığı hâlde Âdem’e secde etmemi emretmekle beni azgınlığa mahkûm ettin) Öyle ise beni azgınlığa mahkûm etmene karşılık ben de onlar(ı azdırmak) için mutlaka Senin (dosdoğru yolun olan) sırât-ı mustakîmin (üzerind)e oturacağım. Sonra mutlaka onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından yaklaş(ıp onları kendime bağlay)acağım ve (Sen) onların çoğunu şükredenlerden bulmayacaksın!”

“(Allah) Buyurdu: (Haydi) Yerilmiş ve kovulmuş olarak oradan çık! Andolsun ki onlardan her kim sana tabi olursa mutlaka sizin hepinizle cehennemi dolduracağım!”[9] Gördüğümüz gibi şükür olmadı mı orada şeytana tabi olmak vardır, dolayısıyla cehennem vardır.

Genel itibariyle baktığımızda sabırdan ve şükürden kendimizi ne kadar mahrum bıraktığımızı anlarız. Sabırdan ve şükürden mahrum kalmak kendimizi imandan mahrum etmektir. Mesela; baktığımızda insanların en ufak bir şey olduğunda bile hemen sabırsızlığı ortaya çıkar, yaşadıkları olay karşısında hemen feryad eder, isyan edip itiraz ederler.

Bunları kimseyi suçlamak için söylemiyoruz, genel olarak nasıl bir durumda olduğumuzu bilelim diye en basitinden örnek veriyoruz. Misal; biri trafikte yanlış yapınca insanlarda sabır diye bir şey kalmaz, hemen onunla kavga ederler ve birbirlerine bağırıp çağırırlar. İnsanlar bu şekilde Allah’ı, kendini, kim olduğunu, nerede olduğunu unutmuş hâldedir. Kaldı ki daha en hafifini, en basitini söyledim. Hele bir de ortaya menfaat girince insanlar bambaşka bir hâle bürünürler ve sırf daha fazlasını almak için tıpkı köpeklerin arasına kemik atılmış gibi ondan biraz daha fazla almak için birbirlerini kan revan içinde bırakırlar.

[9] Â’râf 16-18

Böyle bir nefsin hâli manevi olarak köpeğin hâlidir, dolayısıyla manevi olarak da sureti köpek olur ve bu da onun üzerinde görünür. İnsanlar onun nefsinin köpekliğini göremeyebilir; ama gök ehli, melekler böyle birine baktığında onu köpek olarak görürler. Her ne kadar zahiri olarak insan suretinde olsa da içindeki dışarıya yansıdığı için köpekliği onun üzerinde görülür.

Elbette ki nefiste sadece köpeğin hâli yoktur. Nefis bütün hayvanları içinde barındırabilecek manevi bir varlıktır. Bu yüzden nefiste başka hayvanların hâli de vardır. Mesela; nefsin domuz gibi, yılan gibi, deve gibi, eşek gibi hâlleri de vardır. Eşek gibi olanlar "ben sadece işime, ticaretime, menfaatime bakarım" derler. Böylelerinin menfaatine dokunmadıkça köpeklikleri ortaya çıkmaz, bir kez menfaatlerine dokunduğumuzda ise hemen köpeklikleri ortaya çıkar ve bize saldırmaya başlarlar.

Eğer rabbimize şükretmezsek şeytanın peşine takılırız. Daha doğrusu şeytan ipini boynumuza takar ve bizi peşinden sürükler. Bunun için de bize her türlü vesveseyi verip "şurada şöyle bir menfaatin var, böyle yaparsan kazanırsın" deyip bize her türlü vaatte bulunur; yani bize Hz. Âdem (a.s.) Babamıza yaptığı vaatleri yaparak "söylediğimi yaparsan ebediyen rahat edersin, huzurlu olursun, saltanat sahibi olursun, kıymetin, değerin, şerefin olur, bununla kazanırsın"[10] der ve bizi peşinden sürükler.

Allah âyet-i kerimede **"şeytan, insana '(Allah'ın âyetlerini ve resulünü) inkâr et' der"**[11] buyurur. Şeytan, insanın imanını bütünüyle alıncaya kadar ona bu şekilde hile yapar. İmanını alınca da insana "sen bunların hepsini kendi aklınla, ilminle kazandın" der. Şeytan, insana bu kibri yaptırınca da insan hiç farkında olmadan rabbini inkâr eder; yani rabbinin kerimliğini, ikramını kendine mal eder ve rabbini göremez olur; çünkü şeytan ona

[10] Tâhâ /120, A'râf /20
[11] Haşr /16

"bunların hepsini sen kendin kazandın" demiş ve rabbini inkâr ettirmiştir.

Âyet devam ediyor. **"(İnsan) İnkâr edince de, 'şüphesiz ben senden uzağım; çünkü ben âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım' der."**[12] Şeytan, insana önce inkâr ettirir, insan inkâr edince de şeytan ondan Allah'a sığınır; ama insan kendini hâlâ doğru yolda olan, akıllı olan, işini bilen biri olarak görür; yani kendini kâmil bir köpek olarak, eşek olarak, davar olarak görür.

Allah, peygamberleri anlatırken onları sabırlarıyla, şükürleriyle, Allah'a olan güvenleri ve tevekkülleriyle övmüştür. Peygamberler de zaten hayatları boyunca hiçbir şekilde itiraz etmeden rablerine güvenmiş ve sabredip tevekkül etmişlerdir.

Allah sabır konusunda özellikle Hz. Eyyûb (a.s.)'ı bize anlatır. Peki, bir tek Hz. Eyyûb (a.s.) mı sabırlıydı? -Elbette ki hayır. Bütün peygamberler sabırlıydı; ama Hz. Eyyûb (a.s.)'ın sabrı kâmildi. Allah'ın onu sabır konusunda en öne almasının sebebi; Hz. Eyyûb (a.s.)'ın her şeyini tek tek kaybettiği hâlde hiçbir şekilde rabbine itiraz etmemesinden dolayıdır.

Hz. Eyyûb (a.s.) bu sıkıntıları hak edecek bir şey mi yapmıştı? -Hâşâ! Hz. Eyyûb (a.s.) kıyamete kadar sabırla anılacak bir güzelliğe layıktı ve bunu da yapabilecek vasıftaydı. Bu sıkıntıları çekmesinin sebebi; rabbimize daha yakın olması ve daha kâmil olması içindi. Zaten Allah sonradan her şeyi iki katıyla ona geri vermiştir.[13] Allah bunu yaparak bize "bilin ki her şey benim kudretimdedir, hayatınız hakkındaki takdiri yapan benim" buyurur.

Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın da hayatı sıkıntılarla geçmiştir. Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın yıllarca çocuğu olmamış ve evlat hasreti çekmişti. Sonunda Allah ona doksan yaşında Hz. İsmâîl (a.s.)'ı, yüz on

[12] Haşr /16
[13] Sâd /43

yaşında ise Hz. İshâk (a.s.)'ı ikram etmişti. Hz. İbrâhîm (a.s.), yıllarca evlat özlemi çektiği hâlde, Allah ona "İsmâîl'i kurban et"[14] buyurdu ve onu en sevdiğiyle imtihana tabi tuttu. Şöyle bir düşündüğümüzde acaba buna nasıl bir sabır gerekir! Tabii, bu da düşünmekle anlaşılmaz; çünkü böyle bir sabır aklın dışındaki bir şeydir. Bunu ancak âşık olanlar anlayabilir. Sonuçta her ne kadar peygamber olsa da Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın beşerî bir tarafı vardı. Acaba çocuğunun kurban edilmesi emrine nasıl sabretmişti! Üstelik onu kendi eliyle kurban etmesi gerekiyordu.

Hz. Yakûb (a.s.) da devamlı sıkıntı çekmiştir. Mesela; otuz küsür sene boyunca evladı olan Hz. Yûsuf (a.s.)'ı beklemiş, ağlamış, sonunda ise gözlerine perde inmiştir; ama yine de hiçbir şekilde itiraz etmemiş, "bana düşen bir sabr-ı cemil ile (güzel bir sabırla) sabretmektir"[15] demiştir. Aynen dediği gibi de yapmış ve öyle sabretmiştir. O kadar ki çocuklarına bile "siz ne yaptınız" diye sormamış, bunun yerine "bu ayrılık rabbimin takdiriyse ben boynumu büküyorum ve rabbimin bana Yûsuf'umu geri göndermesini bekliyorum" demiştir.

Hz. Yakûb (a.s.), Hz. Yûsuf (a.s.)'ın ölmediğini ya da öldürülmediğini biliyor; ama ona ne olduğunu bilmiyordu. Allah perdeledi mi bilmesine müsaade etmez. Hz. Yakûb (a.s.)'da Hz. Yûsuf (a.s.)'a ne olduğunu bilmeden yıllarca sabretmiş ve rabbimizin razı olduğu şekilde durmuştur. Bu yüzden peygamberlerin hepsi bizim için sabır örnekleridir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hayatı da sürekli sabretmekle geçmiştir. Baktığımızda müşrikler tarafından her türlü hakareti görmüş, insanlar ona "mecnun" demiş, "deli" demiş, "büyücü" demiş, "sihirbaz" demiş ve küfretmiş, taşlamıştır. O kadar ki kullandıkları bazı kelimeleri kullanmak ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yaptıklarını anlatmak bile edebe

[14] Sâffât /102
[15] Yûsuf /18, 83

aykırı olur. Hatta müşrikler durmamışlar, hicret edince Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in peşinden gitmiş ve onu öldürmeye çalışmışlardır; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz her birinde de sabretmiş, güzel yapmıştır.

Sabır sadece tahammül etmek değildir, Allah'ın istediği şekilde gerekeni yapmaktır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de sabrederken kendisine yakışır şekilde sabretmiştir?

Nasıl?

Her defasında elini açıp "ya rabbi! Onlar bilmiyor, sen onlara hidâyet ver, bilselerdi böyle yapmazlardı" buyurmuş ve rabbine boynunu bükmüştür. İnsanlar ona sıkıntı veriyorlar; ama o yine de insanlar için af ve mağfiret diliyor, hidâyet diliyor! İşte, sabır budur, peygamberî sabır böyledir! Bu yüzden peygamberin sabrını anlatırken "bu kadar sıkıntı çekti; ama hepsine dayandı" demek doğru değildir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz zamanında bir kadın, çocuğunu kaybeder ve isyan hâlinde feryad eder. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de ona *"sabret"* deyip kadını teselli etmeye çalışır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onu teselli etmeye çalıştığında kadının arkası Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e dönüktür, bu yüzden kadın kendisine "sabret" diyenin Resulullah (s.a.v.) Efendimiz olduğunu görmez. Görmediği için de *"ölen çocuk senin çocuğun değil, sabret demek senin için kolaydır"* der. Kadın böyle söyleyince, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz oradan ayrılır. Kadın kendine gelince, sahabeler ona *"sana sabret diyen kimdi biliyor musun? O, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'di"* derler. Kadın bunu duyunca hemen kendini toparlar ve direkt Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in evine gidip *"ya Resulullah! Onun siz olduğunuzu*

bilmiyordum, artık sabrediyorum" der. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de ona *"sabır, darbenin geldiği ilk andadır"*[16] buyurur.

Bize Allah'ın sevgisini, beraberliğini kazandıran ilk andaki sabrımızdır; çünkü imanımız ilk anda ortaya çıkar. Bu yüzden imanın yarısı sabır, yarısı şükürdür. Bir de ilk an geçtikten sonra üzüntümüz zaten durur, dolayısıyla mesele o ilk andaki sabredişimizdir. Allah daha sonra o sabrı, dayanma gücünü zaten bize verir; çünkü Allah, çekemeyeceğimiz yükü bize yüklemez.

Allah bizi musibetin geldiği o ilk anda sabreden kullarından eylesin.

Şimdi de şükrü kısaca anlatmaya çalışalım inşallah.

Şükür iki türlüdür. Biri manevi ikramlara şükretmek, diğeri de zahiri ikramlara şükretmektir.

Manevi şükür; varlığımıza, rabbimizin bize tecelli edip güzelliğiyle yoktan yaratmasına, nûruyla tecelli edip bizi rûhundan yaratmasına ve kendi güzelliğiyle şereflendirmesine şükürdür.

İnsanın manevi şükrünü mutlaka yapıp Allah'ın kendisiyle beraber oluşuna, şah damarından daha yakın oluşuna ve kendisine peygamber gönderip Kur'ân'ı indirmesine şükretmesi gerekir.

"Öyle ise sizden her kim o aya erişirse (Kur'ân'ın o ayda indirilmesine şükretmek için) o (ay)da oruç tutsun!"[17] Allah bize "Ramazan ayında Kur'ân'ın indirilmesine şükretmek için oruç tutun" buyuruyor.

Tuttuğumuz oruçlar Kur'ân için şükürdür, teşekkürdür; çünkü Kur'ân bizim her şeyimizdir ve bize bizi gösteren

[16] Buhârî, Cenâiz,31
[17] Bakara 185

aynamızdır. Her ne olursa olsun öncelikle manevi nimetlere, ikramlara şükretmemiz lazım. Rabbimiz bizi kemale erelim, rabbimize şahid olalım, kendimizi tanıyalım, kendi çabamız, gayretimizle marifetullahı, rabbimizin yakınlığını, dostluğunu hak edip varlık olalım diye bu âleme göndermiştir.

"O, hanginizin daha güzel amel edeceğini imtihan etmek için ölümü ve hayatı yaratmıştır."[18] Güzel yapanlar; sabredenler ve şükredenlerdir. Geriye kalan diğer güzellikler sabrın ve şükrün içindedir ve hepsi sabrımızı, şükrümüzü; yani imanımızı tamamlar.

"Senin Rabbin dilediğini yaratır ve (zatına) seçer."[19] Allah, nebîlerini, resullerini, velilerini seçer. Rabbimizin seçtikleri sabredip şükredenler ve âyetlerine gerçek manada iman edenlerdir. **"Onların içinden, sabrettikleri zaman emrimizle (insanları) hidâyete erdiren önderler çıkardık; çünkü onlar âyetlerimize kesinkes (görüyormuşçasına) iman ediyorlardı."**[20] Allah bunu Yahudiler için söylüyor. Allah, ben-i İsrail'in içinden âyetlerine iman edip sabredenleri önder, imam ve hidâyetçi olarak seçmiştir.

Sabır yoksa bir şey yoktur. Bundan dolayı bütün nebîlerde, resullerde en kâmil manada göreceğimiz şey sabır ve Allah'ın verdiği nimetlere şükürdür ki iman da zaten budur. Sabır ve şükür oldu mu iman tamam olur. Bu da kula Allah'tan gelir; çünkü kul, sabretmiş, şükretmiş ve Allah'ın sevgisini kazanmıştır.

Aynı şekilde kul nimetleri görüp şükredince, iblis, şeytan çıldırır. Şeytan ona istediği kadar nankörlük, şükürsüzlük yaptırmaya çalışsa da çabası bir işe yaramaz ve ona yaklaşamaz; çünkü şeytan, ona her vesvese vermeye çalıştığında, o kul "bütün nimetler bana rabbimin ikramıdır, benim varlığım da rabbimin

[18] Mulk /2
[19] Kasas /68
[20] Secde /24

bana bütünüyle ikramıdır" der. Bir kul böyle söylerse şeytan ona ne yapabilir! Aynı zamanda musibetlere, imtihanlara tabi tutulunca da o kul "rabbim benim sabretmemi istiyor" der ve rabbine itiraz etmez. Yani şeytan kendisine her vesvese vermeye çalıştığında, şeytana "sen kim oluyorsun ki bana isyan ettirmeye, itiraz ettirmeye çalışıyorsun" der.

Unutmamamız lazım ki hiçbir şey göründüğü gibi değildir. Biz gelen musibetlerin kalıcı olduğunu zannederiz. Oysaki her gecenin sonunda mutlaka sabah vardır. Mutlaka güneş doğar ve imtihanlar biter. Hayatı yaşadıkça en büyük sıkıntıların, musibetlerin, en büyük belaların bile geçtiğini görürüz. Geçmeyen hiçbir şey yoktur.

"Allah, bir zorluktan sonra (mutlaka) bir kolaylık verecektir"[21] **"Muhakkak ki (her) zorlukla beraber bir kolaylık vardır. Mutlaka (her) zorlukla beraber bir kolaylık (daha) vardır."**[22] Gördüğümüz gibi; Allah iki defa "her zorlukla beraber bir kolaylık vardır" buyuruyor. Allah mutlaka bizim için hayrı yaratır. Bize düşen; "bakalım rabim ne yapacak" deyip onun işini seyretmektir.

Evet, her zaman için mesele; yaşadığımız musibetlerden ötürü rabbimize isyan etmemek, itiraz etmemek, ona güvenip tevekkül etmek ve rabbimize sığınmaktır. Allah dilemeden ağaçtaki yaprak düşer mi? Ya da onun ilminin dışında bir şey olur mu? -Hâşâ! Elbette ki olmaz. Yere gireni, yerden çıkanı, gökten ineni, göğe çıkanı, yerin dibine kaç tane tohum girdiğini ve kaç tanesinin yeşereceğini bilen Allah'tır. Yeşerten odur. Hâl böyleyken Allah bizim sıkıntımızı bilmez mi! Her şeyi zaten bizim için yaratmıştır ve kazanalım diye bize muamelede bulunur.

[21] Talak /7
[22] İnşirâh /5, 6

Her anda rabbimize güvenip tevekkül etmemiz gerekir ki bu imandır. Rabbimize güvenip tevekkül edersek bunun karşılığı sabır ve şükür olur. Allah Hayy ve Kayyûm isimleriyle tecelli edip bizi zahiri olarak diri tutar, varlıkta tutar. Bizi yürütür ve bize manevi yolu, hidâyeti gösterir. Peygamberi örnek olarak önümüze koyar, kitabımızı da elimize verip "haydi, rabbinin ismiyle oku ve anlat" buyurur. Okuyunca hem sabrı hem de şükrü kazanırız. Allah zaten onu bize vermiştir, biz okudukça Allah da gönlümüzdeki, fıtratımızdaki sabrı ve şükrü açar. Biz de hakikatimize yaklaştıkça sabırlı ve şükreden bir kul oluruz.

Sabredip şükrettikçe "ne kadar güzel yaptın ya rabbi! Senin bütün işlerin eksiksiz ve noksansızdır" deyip rabbimizi över, ona hamd eder, rabbimizi tesbih eder, "senden başka büyük yoktur, tek büyük sensin ya rabbi!" deyip rabbimizi tekbir eder, işin sonunda ise "lâ ilâhe illallah! Senden başka ilâh yoktur. Mâbud yoktur, maşuk yoktur. Seven sensin, sevilmesi gereken sensin. Mülk senindir, mülkün maliki, meliki, sahibi, idare edeni sensin. Ben de senin mülkünüm ve senin idarendenim. Beni sen idare ediyorsun ya rabbi! Sen beni imtihanlara tabi tutuyor, nimetleri, musibetleri veriyor, beni kendine çekiyorsun; çünkü beni seven, yaratan, üzerimde bir muradı olan sensin. Ben sana güveniyor, tevekkül ediyorum" deriz. Sabırla şükür bu şekilde birbirini tamamlar, bunların ikisi birdir.

Rabbimize güvenmezsek çamura batar, kendi feryadımızla, ateşimizle baş başa kalırız. Gönlümüz ateş dolar, ağlar, feryad eder, böylelikle "şu niye şöyle oldu" deriz. Önce bir susalım, seyredelim ve bize muameleyi kimin yaptığına bakalım.

Dediğim gibi: Her gecenin sonunda sabah vardır. **Fe inne maâl usri yusrâ:** "Muhakkak ki (her) zorlukla beraber bir kolaylık vardır." **İnne maâl usri yusrâ:** "Mutlaka (her) zorlukla beraber bir kolaylık (daha) vardır." **Fe izâ ferağte fensab:** "O hâlde (bir işi bitirip) boş kaldığın zaman hemen (başka bir işe) koyul!" Ne

zaman bir işi bitirdiysen durmak yerine çabanı, gayretini sarf et ve güzel yapmaya çalış. Senin işin sadece çabanı sarf etmektir, sonucu yaratacak olan ise Allah'tır.

Ve ilâ rabbike ferğab:[23] "Ve (rızasını, cemâlini isteyerek her anda) Rabbine rağbet et!" Rabbini iste, rabbini tercih et. Ondan başka bir tarafa dönme. Elindeki işin zorluğuna boğulma, rabbine güven, ondan emin ol. Sen bir tek rabbinin rızasını iste, rabbini iste ve rabbin için güzel yap, doğru yap, yanlış yapma.

Evet, bize şükrü de sabrı da öğretecek ve manevi olarak kazandıracak olan Allah'ın kelamıdır. Bu yüzden Kur'ân bizim şükür kitabımız, sabır kitabımızdır. Diğer bir ifadeyle Kur'ân bizi rabbimize götürecek, bize hakikati öğretecek, sırrımıza yaklaştıracak ve kendi sırrımızın, hakikatimizin kapısını bize açacak olan iman kitabımızdır. Ancak sabredince ve şükredince her şeyi Allah'a teslim eder, rabbimize şahid olur, şehadet eder ve rabbimizin işini seyrederiz.

Bu şehadetimizden meydana gelecek olan şey de; rabbimizi tesbih etmek, hamd etmek, tekbir etmek, tevhid etmek, secde etmek ve rabbimize boyun bükerek onun yolunda yürümektir, dolayısıyla insanları suçlamaktan ve bütün şirklerden kurtulmaktır.

İnsanlar bize yanlış yapmış olabilir. Unutmayalım ki herkese kendi elleriyle yaptığının karşılığı vardır.[24] Allah zaten yanlış yapanları hesaba çeker ve onlara hakkını verir. Bizim bakmamız gereken yer orası değildir. Biz bir kendimize bir de rabbimize bakmalı ve "acaba ben rabbimin katında neredeyim" demeliyiz.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabelere *"gönlünüze bakın, Allah sizin gönlünüzde neredeyse siz de onun katında*

[23] İnşirâh /5-8
[24] Necm /39

oradasınız"[25] buyurmuştur. Biz de kendi gönlümüze bakalım. Rabbimiz bizim gönlümüzde neredeyse biz de onun katında oradayız. İşte bizim yapmamız gereken şey; insanların bize yaptığı yanlışlarla meşgul olmak yerine rabbimiz için güzel yapıp onun sevgisini, yakınlığını kazanmaya çalışmaktır.

Allâhu lâ ilâhe illâ huvel hayyul kayyûm:[26] "Allah, kendisinden başka İlâh olmayandır (mabûd, sevilen ve âbd olunmaya layık tek zattır). (O) Hayy'dır, Kayyûm'dur (diri, her şeyin kendisiyle diri olduğu ve varlığı varlıkta tutandır)." **Li menil mulkul yevm, lillâhil vâhidil kahhâr:**[27] "(Allah onlara) 'Bugün mülk (hakimiyet ve hükümranlık) kimindir?' (Diye sorar ve yine Allah buyurur ki: Bugün mülk) Vâhid, Kahhâr (sıfatlarında ve isimlerinde tek olan ve dünyadayken onun sıfatlarına, isimlerine sahip çıkanları bugün kahredecek) olan Allah'ındır."

Allah nasıl ki Kıyamet günü "bugün mülk kimindir" diye soruyorsa, Kur'ân'ı her okuduğumuzda da yine bize sorar ve bu âyet dünyada tecelli eder.

Peki, Allah bize "mülk kimindir, sen kime aitsin, kimin mülküsün" diye buyuruyorsa, bu soruya nasıl cevap vermemiz lazım?

Lillâhil vâhidil kahhâr: "(Mülk) El Esmâu'l Husna'nın kendisine ait olduğu, isimlerinde bir olan, tek olan, vahid ve kahhar olan Allah'ındır. Ben de Allah'a aidim. Her şeyi rabbime teslim ettim ve ona teslim oldum. Ben her şeyden vazgeçtim. Bendeki bütün El Esmâu'l Husnâ'lar bir tek rabbimindir. Gerisini ise rabbim kahretmiş, hükmü altına almıştır. Ben de Allah'ın hükmündeyim" diye cevap vermemiz lazım.

[25] Suyûtî, el-Câmiu's-Sagir, cilt 6, hadîs no: 8386
[26] Bakara /255
[27] Mu'min /16

Evet, âyetleri okurken rabbimizin bize ne söylediğini anlamaya çalışmamız gerekir. Âyetleri tekrar tekrar okuyacağız ki rabbimizin vahyi bizde tecelli etsin, imana, aşka, muhabbete ve teslimiyete dönüşsün. Böylece her musibet, bela ve yokluk karşısında sabredelim. Acaba "rabbimiz nasıl yapacak" deyip her anda rabbimizi seyredelim. Hüküm yalnızca Allah'ındır, o dilemezse hiçbir şey olmaz. Biz de bütün nimetleri, ikramları sadece rabbimizden görelim.

Şükrü doğru anlamamız gerekir. "Ya rabbi şükür!" demekle şükür olmaz. Rabbimize şükretmek için elimizdeki nimet hangi işe yarıyorsa rabbimizin rızasını kazanmak için nimeti orada kullanmamız ve "bu nimet bana değil, rabbime aittir. Rabbim onu bana emanet ederek onunla kazanmamı istiyor" dememiz şarttır.

Rabbimizin bize ikram ettiği nimet ister mal olsun, ister ilim olsun, ister bir mevki, makam olsun hiç fark etmez, Allah bize her ne ikram etmişse onunla rabbimizin kullarına yardım edip kazanalım, insanlığımızı; Allah'ın güzelliğini, rahmetini, ikramını, yardımını üzerimizde gösterelim, birileri bize eksik yapmış, yanlış yapmışsa onları affedip rabbimizin mağfiretini isteyelim diyedir. Eğer böyle şükretmez, nimeti kendimize ait zannedersek Allah'a değil, nefsimize şükretmiş ve nefsimizin hevâsını Allah'a şirk koşmuş oluruz.

Allah âyet-i kerimede **"(resulüm! Nefsinin) hevâsını (arzu ve isteklerini) kendisine ilâh edinen kimseyi gördün mü?"**[28] buyurmuştur.

Bu âyeti nasıl anlamalıyız?

Öyleleri var ki en ufak bir mevkidedir, buna rağmen nefsi ilâhlık taslar. İnsanlara yardım etmek, güzel yapmak, onunla Allah'ın rızasını kazanmaya çalışmak yerine mevkisiyle kibirlenir.

[28] Furkân /43

Oysaki sen kime karşı kibirleniyorsun! Bu âlemde kibirlenecek bir şeyin mi var!

Hepimiz Allah'ın kuluyuz. Ya Allah'a kul olmayı, âbd olmayı kabul eder, sabır ve şükür sahibi olur, sabrımızla, şükrümüzle imanımızı kemâle erdirip Hz. İnsan oluruz ya da "ben alimim, ben biliyorum, bunlar benim hakkımdır, benim kazandıklarım bir tek benimdir" der, kul olmayı, insan olmayı kabul etmeyiz. Kul olmayı kabul etmezsek yarın neler olacağını hep beraber huzurda görürüz. Sadece Kıyamet günü de görmeyiz. O "ben, bence, bana göre" diyenleri dünyadayken vahid ve kahhar olan Allah kahreder ve onlar için kahır tecelli eder. Onlar da böylelikle nasıl bir yanlış yaptıklarını anlarlar.

Evet, "ben" diyenler için kahır, mü'minler içinse aşk ve muhabbet tecelli eder. Çünkü mü'minler "beni teslim al ya rabbi! Sen vahidsin, bütün güzellikler senindir, sendendir. Ben kendimde senin güzelliğinden başka bir şey görmüyorum, nefsimde de bir şey varsa onu kahret" deyip rabbine teslim olmuştur. Allah kendinden razıdır ve kendi güzelliğini sever. Mü'min "lillâhil vahidil kahhar" dediğinde "bütün güzellikler Allah'a aittir ve Allah sadece kendi güzelliğini sever" demiş olur. Bu yüzden mü'minlere saf aşk, muhabbet ve rıza tecelli eder. "Ben, bence, bana göre" diyenlerden ise Allah verdiği nimeti geri alır.

Bunun sebebi; "ben biliyorum, ben akıllıyım, ben kazandım" demelerinden dolayıdır. Allah, kaybedenleri anlatırken "onlar davarlar gibidir"[29] buyurmuştu ya işte böyle biri tövbe edip bu hâlinden dönmezse, Allah ona "sen köpekten daha aşağısın, sen hayvan gibisin. Sen rabbini dinlemiyorsun, sen nankörsün. Bunca nimete böyle mi karşılık veriyor, şükrediyor, teşekkür ediyorsun! Sen insanlığını, rabbini kaybetmişsin!" buyurur ve ona öyle muamele eder.

[29] A'râf /179

Bu duruma düşmemek için yapmamız gereken şey; şükreden ve sabreden bir kul olmaktır. Bu manevi bir yolculuktur. Sabır, Allah'ın diğer isimlerini beraberinde getirir. Allah'ın emirlerini yerine getirip her sabrettiğimizde halîmliğimiz, raufluğumuz, rahmetimiz, ikramımız, affımız, mağfiretimiz artar, dolayısıyla rabbimizin nûru, güzelliği üzerimizde tecelli eder.

Aynısı şükür için de geçerlidir. Rabbimize şükrettiğimizde nimetin kıymetini bilmiş oluruz. Allah şükürle ilgili olarak âyet-i kerimede **"hatırlayın ki Rabbiniz size, 'eğer şükrederseniz muhakkak size (olan nimetimi) arttırırım ve eğer nankörlük ederseniz hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir' diye duyurmuştu"** buyurur.

Şiddetli azap yalnızca nimeti kaybetmekle ilgili değildir. Şükretmeyince rabbimizden mahrum kalırız; ama şükredince ikram eder ve kerim olur, ekrem olur, vehhab olur, ğaniy olur, hâfi oluruz; yani rabbimizin güzelliği üzerimizde tecelli etmiş olur. Bu durumda asıl nimet rabbimizin güzelliği, El Esmâu'l Husnâ'sının tecelli etmesiymiş! Çünkü Allah'ın isimleri bizde tecelli edince rabbimize ayna olur, halife olur, yakın, dost olur ve rabbimizin güzelliğine şahid olup şehadet ederiz. Bir adım ötesinde ise rabbiyle gören, rabbiyle işiten, rabbiyle tutan, onunla yürüyen, onunla dileyen, onunla seven, onunla rahmet eden, onunla ikram eden bir kul olur ve her anda, her yerde rabbimizin güzelliğini seyrederiz.

Allah'ın güzelliğinin üzerinde tecelli ettiği bir kul manevi olarak ne kadar güzel olursa olsun her zaman için yaratılmış kuldur; ama Allah'ın nefhettiği rûhu, hakikati taşıyan bir kuldur; yani onda hakikat tecelli etmiştir. Böyle bir kul her daim Arş'ta rabbinin huzurundadır.

İnsan isterse alay-ı illiyine çıkar isterse de esfel-i sâfiline, en aşağıya iner. Bu konudaki tercih insanın kendisine aittir. İnsandan

başka alay-ı illiyin ile esfel- i safilin arasında tercih hakkı olan başka bir varlık yoktur. Allah, insanı tam iki yol arasına bırakmıştır.[30] Bu nedenle insan isterse alay-ı illiyyine, Arş'a yolculuk yapıp rabbine varabilir. İsterse de şeytandan bile daha aşağı olan, şeytanın bile kendisinden Allah'a sığındığı biri olabilir. Böyle olunca da kulluğu kabul etmeyen, Allah'a kul olmak yerine şeytana kul olan, şeytandan daha beter, daha kötü, daha şaşkın biri ortaya çıkar.

Unutmamamız gereken bir şey vardır ki o da rabbimiz bize "senin için imtihan sahnesi olarak yarattığım dünyaya git ve gel" demiştir. Şimdiye kadar gelenlerin hepsi rabbimizin huzurundan gelmiş ve yine rabbimizin huzuruna gitmiştir.

Allah âyet-i kerimede **"onlar ki kendilerine bir musibet geldiği zaman, 'şüphesiz biz (her şeyimizle) Allah'a aidiz ve elbette biz (sonunda) O'na döneceğiz' derler."**[31] Hepiniz ondan geldiniz, dönüşünüz onadır, buyurmuştur. Burada nasıl yaşadıysak, nasıl iman ettiysek, ne olmak istediysek, neyin peşinde koştuysak huzura da öyle gideriz. Tabii bir de Allah'ın, huzurundan reddettikleri ve "onu huzuruma getirmeyin" dedikleri vardır.

İnsan istediği kadar kendini kandırmaya çalışırsa çalışsın aslında nerede olduğunu da hangi yolda olduğunu da kendi gönül hâlini de imanını da bilir. "Bilmiyorum" diye bir şey yoktur. Biri "ben bilmiyorum" derse "Allah beni tuzağa düşürdü" demiş olur ki hâşâ Allah da bundan münezzehtir.

"Gerçekten size Allah'tan bir nûr (olan resulü) ve apaçık bir Kitâb (olan Kur'ân) gelmiştir."[32] **"Âyetleri (türlü biçimlerde) tekrar tekrar açıkladık."**[33] **"Andolsun ki Biz, Kur'ân'ı (üzerinde**

[30] Beled /10
[31] Bakara /156
[32] Mâide /15
[33] Ahkâf /27

düşünüp) öğüt alınsın diye kolaylaştırdık. Öğüt alan var mı?"[34] Allah bize nasihat edip öğüt veriyor ve tekrar tekrar "öğüt alan var mı" diye soruyor. Yani Allah bizimle konuşuyor. Biz de Allah'ın bize konuşmasından, hitabından başka bir ses duymak istemiyoruz. Biz susacağız, rabbimiz konuşacak! Rabbimiz konuştuysa susup sadece onu dinleyecek ve onun davetine icabet edeceğiz.

Diyelim ki bir kalabalıkta yüzlerce kişi konuşsa, biz kimi dinlemek istersek onu dinler, onun bize söylediklerini anlarız. Gerisini ise yalnızca bir uğultu olarak duyarız. Rabbimizi dinlerken de aynen böyle yapmamız gerekir. Rabbimiz konuştuğunda bir tek onu dinleyelim, geriye kalan bütün sesleri de bir uğultu olarak işitelim. Bununla beraber kendisini yaratan Allah konuşunca yaratılmış bir kul nasıl başka bir şey söyleyebilir! Ya da nasıl rabbinin söyledikleri için "belki doğrudur" diye düşünebilir! Hiç böyle bir şey olabilir mi!

Sen rabbinin vahyine karşılık "belki" diyorsan hakikati bilmiyorsun, rabbini dinlememişsin, kendini anlamamışsın demektir. Âlemlerin rabbi seninle konuşuyor, sen ise başka yerde bilgi arıyor, marifet arıyor, üstelik onunla bir yere varabileceğini düşünüyorsun! Aynı şekilde Allah'ın davetine icabet etmiyor; ama kazanacağını düşünüyorsun! Dünyanı da ahiretini de kaybetmişsin ve bundan haberin bile yoktur! Şeytan senin boynuna ipini geçirmiş, seni peşinden sürüklüyor, sen de rabbinin davetine icabet etmek yerine şeytanın verdiği vesveselerle onun peşinden gidiyorsun. Bir de kendini doğru yolda zannediyorsun!

Allah tercihi kullarına vermiştir. İman da bellidir, küfür de bellidir. Diğer insanların sözleri de kelamı da konuşması da Allah'ın vahyi de bellidir. Diğer insanların; Allah'ın vahyi karşısında akıllarıyla, fikirleriyle "ilim" dedikleri kitapları da belli, Allah'ın hak olan kitabı da bellidir ve önümüzdedir. Dileyen Kur'ân ile, Allah'ın

[34] Kamer /17, 22, 32, 40

kitabıyla Allah'a varan bir yol tutar.[35] Dileyen de kâfir olur, kendini rabbinden perdeler, rabbini yok sayar, kendine başka yollar, başka nimetler arar.[36] Tercih tamamen insanındır.

İnşallah Kur'ân ayı olan bu Ramazan ayında Kur'ân'a sımsıkı sarılacak, rabbimizin kitabını okuyup anlamaya, iman edip ahlaka dönüştürmeye çalışacağız ve rabbimizi tercih edeceğiz. Bize "Kur'ân senin neyindir" diye sorulsa, vermemiz gereken cevap; "Kur'ân bizim her şeyimizdir. Bizi dirilten, bize hidâyeti veren, sırât-ı mustakîmi gösteren, bize iman kazandıran, sabretmeyi, şükretmeyi, rabbimizin huzurunda edeple durmayı öğreten; yani bize Allah'a karşı edep kazandıran kitabımızdır" cevabıdır.

Sabrı ve şükrü olmayanın da edebi yoktur. Biri edebini kaybettiyse imanını da kaybetmiştir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"büyüklerine saygı, küçüklerine sevgi göstermeyen bizden değildir"*[37] buyurmuştur. Kaldı ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bunu daha insanlar için söylüyor. Bir de insan, Allah'a karşı saygılı değilse, rabbine hürmet etmiyor, Allah'ın ekberliğini görmüyor, kendi küçüklüğünü bilmiyorsa, aynı şekilde Allah'ı yaratan, kendisini de yaratılan olarak görmüyor, "Allah vahiddir, ehaddır, sameddir" demiyorsa ondan daha saygısız, daha edepsiz, daha hürmetsiz kim vardır! İstediği kadar "ben bilmiyorum, anlamadım" desin hakikat böyledir; çünkü Allah herkese mutlaka bir şekilde doğruyu öğretir.

Evet, hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, hayat kitabımız Kur'ân'la olan bağımızı öğrenmeye çalıştık.

Allah bizi şükretmeyenlerden ve sabretmeyenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi rabbine hürmet eden, yaratıldığını bilen ve rabbine karşı edep sahibi olan kullarından eylesin. Allah

[35] Muzzemmil /19
[36] Kehf /29
[37] Tirmizî, Birr, 15; Ebû Dâvûd, Edeb, 66

bizi sabredenlerden ve şükredenlerden eylesin. Allah bizi, Allah'a iman edip Allah'ın kitabına sımsıkı sarılanlardan ve her âyeti gönlüne alan kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

21.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, Kur'ân'ın bizim neyimiz olduğunu ve Kur'ân'la aramızdaki bağı öğrenmeye çalışıyorduk. Geçen sohbetimizde sabrı ve şükrü anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde yine sabrı ve şükrü anlamaya devam edeceğiz inşallah.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in buyurduğu gibi; imanın yarısı sabır, yarısı şükürdür.[1] İnsanın bütün hayatı sabır ve şükür arasında bir hayattır. Yani hayat; musibetlere, sıkıntılara, belalara, yokluklara, hastalıklara, dedikodulara, iftiralara sabretmek ve Allah'ın ikram ettiği nimetlere de şükretmekten ibarettir.

Bir şey bize ağır geliyorsa orada mutlaka sabretmemiz gerekir. Sabır sadece dayanmak ve durup başımıza gelenleri seyretmek değildir. Sabır, Allah'a vuslat yolculuğudur. Aynısı şükür için de geçerlidir. Şükür "ya rabbi şükür" demek değildir, şükrün gereğini yapmak, Allah bize hangi nimeti ikram etmişse onu Allah yolunda ikram ederek Allah'a yakın olmak, böylelikle manevi yolculuğu yapmaktır. Sabır ve şükür bir kuşun iki kanadı gibi bizi bu şekilde rabbimize götürür.

Bu hayatta sabretmekten ve şükretmekten başka bir muameleyle karşı karşıya değiliz; çünkü karşılaştığımız olaylara ya seviniriz, dolayısıyla şükretmemiz gerekir ya da üzülürüz, bu nedenle sabretmemiz gerekir.

Sabır; her türlü imtihanı Allah'tan bilmek ve yaşadığımız her şeyde Allah'ın müdahalesinin olduğuna iman edip Allah'ın

[1] Suyutî, El-Camiu's Sagîr, s. 186, H. No: 3106

huzurunda durarak, onun bizden ne istediğini anlamaya çalışmaktır. Şükür de rabbimizin ikram ettiği nimetlerin fani olduğunu bilip o nimetleri kullanarak rabbimizle ticaret yapmak, alışveriş yapmaktır. Her iki hâlde de rabbimize yaklaşırız. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"mü'minin hâline şaşılır. Allah bir musibet verince sabreder, kazanır. Nimet verince de şükreder, kazanır (sürekli rabbine yakın olur)"*[2] buyurmuştur.

Kur'ân bize sabrı, şükrü öğreten ve imanı kazandıran kitabımızdır. Zaten kul ancak iman ederek rabbine yaklaşabilir.

"(Resulüm!) Kullarım sana Benden sorar(lar)sa (söyle onlara), 'muhakkak ki Ben Karîb (ismimle herkese ve her şeye çok yakın)ım. Bana dua ettiği vakit dua edenin duasına icabet ederim. O hâlde (onlar da) Benim (kulluk davetime) icabet etsinler ve Bana iman etsinler ki rüşdlerine (manevi olarak kemâlâtlarına) ersinler."[3] Bana benimle iman etsinler; yani kendilerini ve her şeyi bana ait görerek bana iman etsinler.

Rabbimizin davetine icabet etmek iman etmektir. İşte, sabır ve şükür arasında gidip geldiğimizde iman etmiş oluruz. Bu yüzden sabrı olmayanın imanı olmaz, şükrü olmayanın da imanı olmaz.

Kendi nefsimize baktığımızda nefsimizin sabırsız ve şükürsüz olduğunu görürüz. Nefis, nimetleri ya kendinden bilir, şükretmez ya da başkalarından bilir, şükretmez. Aynı şekilde musibetleri de imtihanları da başkalarından bildiği için, insanları suçlar ve sabretmez. Böyle birinin imanı yoktur.

Evet, nimete vesile olanı da musibetlere, sıkıntılara, imtihanlara sebep olanı da görmek gerekir; ama her şeyden önce hepsinin sahibini görmek gerekir ki imanımız olsun. Yoksa

[2] İmam Müslim 5313; İmam Ahmed 18171-18175-22797-22804; Camiüssağir-5382
[3] Bakara /186

rabbimize yürümemiş, koşmamış, firar etmemiş, sadece kendi kendimizi kandırmış oluruz.

Herkes sabrına ve şükrüne bakmalıdır. Sabır ve şükür; Allah'a yolculuktur, Allah'ın huzurunda durmak, Allah'ı unutmamak, rabbimizi zikretmek, tesbih etmek, hamd etmek, tekbir edip tevhid etmektir. Sabrımız yoksa dilimizle istediğimiz kadar tesbih edelim, hamd edelim, şükredelim, tekbir edelim, tevhid edelim, gönlümüz bunları kabul etmemiş, imanımız da desteklememiştir; çünkü sabrın ve şükrün olmadığı yerde iman da yoktur.

Allah'ın kitabı olan Kur'ân bize nasıl sabretmemiz, nasıl şükretmemiz ve rabbimize nasıl yürüyüp yolculuk yapmamız gerektiğini öğretir. Kur'ân bize sadece bilgi vermez. Onun için Allah'ın âyetlerini okurken "ben bilgi sahibi oldum" demeyelim. Böyle dersek Allah'ın âyetlerine hakaret etmiş ve onu insan kelamı gibi görmüş oluruz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Allah'ın, kullarına üstünlüğü neyse Allah'ın kelamının da insanların kelamına üstünlüğü odur"*[4] buyurmuştur. Kur'ân'ın üstünlüğünü buradan anlamamız gerekir. Kur'ân bize bilginin yanında bir de iman verir, aşk verir, muhabbet verir, nûr verir ve bizi nûrlandırır.

"Mü'minler ancak o kimselerdir ki Allah zikredil(ip anıl)dığı zaman (haşyet ve muhabbetle) kalpleri titreyen, kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğunda imanlarını (Allah'a olan haşyet ve muhabbetlerini) arttıran ve yalnız Rabblerine tevekkül eden kimselerdir."[5] Allah'ın kelamı mü'minlerin imanını arttırır ve onları Allah'a yaklaştırır. Bundan dolayı Kur'ân bir beşerin kelamıyla kıyaslanamaz.

[4] Tirmizi, Fedailu'l-Kur'an, 35; Dârimî, Fedail-ül Kur'ân, 6; İbn Hacer, Fethu'l-Bari-Beyrut, 1379- 9/66

[5] Enfâl /2

Kur'ân'ı bir sefer değil tekrar tekrar okumamız gerekir. Allah âyet-i kerimede **"Allah, sözün en güzeli (olan âyetleri)ni birbiriyle uyumlu ve (bıkılmadan) tekrar tekrar okunan bir Kitâb olarak indirdi"**[6] buyurmuştur. Nasıl ki vücudun nefes almaya ihtiyacı varsa maneviyatımızın, rûhumuzun da Kur'ân nefesini, vahiy nefesini alması gerekir. Öyle ki dirilsin. Sonra nefes almaya devam etmesi gerekir ki diri kalmaya devam etsin; çünkü bir tek diriler sevebilir, iman edebilir, rabbine yolculuk yapabilir. Ölüler yolculuk yapamaz, anlayamaz, göremez, işitemezler.

"Bu (Kur'ân), insanlar için basiretler (hakkı gösteren bir nûr)dur."[7] Bu Kur'ân bize hakkı, hakikati gösteren basirettir, gözdür, işittiren kulaktır, anlamamızı sağlayan gönüldür, kalptir. **"Onların kalpleri vardır (ancak küfürleri sebebiyle) onunla (apaçık ortada olan hakikati idrak edip) fıkhetmezler, onların gözleri vardır (ama) onlarla (hakkı) görmezler, onların kulakları vardır (fakat) onlarla (nasihatleri) işitmezler."**[8] Allah, vahyinden yüz çevirenler için "onlar ölü gibidir, karanlıkta yüzüstü sürünenler gibidir. Bir şeyler anlamaya çalışır; ama anlayamazlar" buyuruyor.

Her şeyi sadece rabbimizden öğrenmeliyiz; çünkü imanı da sabrı da şükrü de Kur'ân'dan alabilir, Kur'ân'la dirilebilir, onunla yürüyebiliriz. Kur'ân'ı okuyunca rabbimizin muradını, bizden ne istediğini anlar, hikmet sahibi olur ve rabbimize karşı marifet sahibi olur, marifetullaha ereriz.

Kur'ân bize bizi tanıtan, rabbimizin muradını, her anda ne yapmamız, hangi hâlde olmamız gerektiğini öğreten kitabımızdır. Kur'ân yoksa hiçbir şey yoktur! Kur'ân ne kadar varsa o kadar şey vardır. Ancak Kur'ân ile bakınca Allah'ın nazarıyla nazar etmiş, rabbimizin "gör" dediğini görmüş, "anla" dediğini anlamış oluruz.

[6] Zumer /23
[7] Câsiye /20
[8] A'râf /179

Kur'ân olmazsa nefis mağarasının içinden dışarıya bakıp "herhâlde bütün kâinat bu kadardır" diye düşünür, öyle zannederiz.

Kur'ân'ı okumayanların, anlamaya çalışmayanların içinde bulundukları mağara nefis mağarasıdır, benlik ve bencillik mağarasıdır. Kur'ân ile olmayanlar rableri ile bakamazlar; çünkü rabbimizle bakabilmemiz için Kur'ân'ı okuyup rabbimizi dinlememiz lazım.

Hepimiz iyice anladık ki insanın gönlü bütün kâinattan daha geniştir ve insan göklerin, yerlerin, dağların yüklenemediği emaneti yüklenmiştir.[9] Bununla ilgili olarak Allah bir hadis-i kutside *"gökler, yerler tecellimi almadı, mü'min kulumun kalbi tecellimi aldı"*[10] buyurmuştur. İnsan yerlerden, göklerden daha geniş bir kalbe, gönle sahip olduğu için Allah oraya tecelli eder; ama insan kendi nefis mağarasında boğulur. "Ben, bence, bana göre, falancalara göre" ya da "şunun şöyle olması gerekir" deyip zanda bulunur. Oysaki Allah bu kitap sizin için basiretlerdir;[11] yani gözünüzü açan, size hakkı gösteren gözdür, gönül gözüdür, buyurmuştur.

Peki, Kur'ân bize neyi gösterir?

Bize bütün âlemi, kâinatı ve gönlümüze tecelli eden rabbimizi gösterir. Gösteren Allah'tır. Tabir-i caizse Kur'ân'dan tecelli eden kırıntılara bakıp "herhâlde din budur" demek dini anlamamak, rabbimizi tanımamaktır. Rabbimiz bize Kur'ân'la bunları ikram ediyor; ama Kur'ân'ı okumayarak onları almayı biz kabul etmiyoruz. Eğer rabbimiz "hep beraber Allah'ın ipine sımsıkı sarılın, insanlardan olan ipine de sımsıkı sarılın"[12] buyuruyorsa ve biz buna rağmen Kur'ân'a sarılmıyorsak Kur'ân'ın bize

[9] Ahzâb /72
[10] K.Hafâ: 2256, İhya-u Ulum'id Din
[11] Câsiye /20
[12] Âli İmrân /103, 112

kazandırdıklarını ya da kazandıracaklarını kazanmak istemiyoruz demektir. Bu da Kur'ân'la beraber ne kazanacağımızı bilmediğimizden dolayıdır. Zannımızı o kadar büyütmüşüz ki bu zannımızı Allah'ın vahyinin önüne koyup "ben zaten biliyorum, benim öğrenmeye, rabbimi dinlemeye, kitabını okumaya ihtiyacım yok" demişiz. Diğer bir ifadeyle kendimizi ihtiyaçsız, müstağni görmüşüz. İhtiyacımız olmayan bir şeyi de Allah bize vermez; çünkü "ya rabbi! Benim buna ihtiyacım var, duam budur" demediğimiz bir şeyi rabbimizden alamayız.

Bilmemiz lazım ki Allah herkesin duasına göre tecelli eder, karşılık verir ve duasını kabul eder. **"(Resulüm!) De ki: Eğer duanız (istediklerinizi mülkün Mâlik'i ve Melik'inden istemeniz) olmasa, Rabbim size ne diye değer versin!"**[13] buyurdu Allah. İnsanın değeri, kıymeti duası kadardır. Senin de neyi nasıl kimden istediğine bakman lazım. Eğer rabbinden sadece dünyayı istiyorsan ya da "Allah'ın bana verdikleri benim için zaten yeterlidir, dua etmeme gerek yok" diyorsan kıymetin, değerin de bu kadardır. Duan olmasa Allah sana neden değer versin!

İnşallah şimdiye dek yaptığımız sohbetlerle, duanın ne olduğunu, rabbimizin bize hangi duaları yaptırdığını ve kim olduğumuzu öğrenmişiz.

Peki, nasıl dua etmemiz lazım?

"Ya rabbi! Ben senin üzerimdeki muradını bilmeyi, anlamayı ve muradının üzerimde gerçekleşmesini istiyorum. Ben senin rûhundan nefhedip, kendinden varlık verdiğin, isimlerini, güzelliğini ikram ettiğin, melekleri secde ettirdiğin, yeryüzünde halife kıldığın âbdinim, kulunum. Sen benim kazanıp hakiki varlık olmam için bana bir imtihan sahnesi hazırladın. Orada beni imtihanlara tabi tutup bana kazanma imkânı verdin. Musibetlere sabredip nimetlere şükretmemi ve kazanmamı istiyorsun. Ben de

[13] Furkân /77

senin muradın üzerimde gerçekleşsin istiyorum. Bu yüzden gözümü, gönlümü senden ayırmıyor, huzurunda duruyorum. Başıma her ne gelirse gelsin senden geldiğini biliyorum. Senden izinsiz, senin takdirin dışında hiçbir şeyin olmayacağını biliyorum. Bunu bana haber veren sensin. Beni bana haber veren, kendini bana haber veren, anlatan, bildiren sensin. Senin anlattıkların dışında her ne varsa karanlıktır ya rabbi!" dememiz gerekir.

"Allah, iman edenlerin velisi (dostu ve destekçisi)dir, onları (cehalet ve nefsani) karanlıklardan nûra çıkarır. İnkâr edenlere gelince, onların veli(si, dostu ve destekçi)leri ise tâğuttur (azgınlığın kaynağı olan şeytan ve şeytanlaşmış insanlardır) onları nûrdan karanlıklara çıkarır. İşte bunlar ateş ehlidirler ve onlar orada ebedi olarak kalırlar."[14]

Şeytan bizi nûrdan karanlığa davet eder. Eğer önümüzde bir örnek olmazsa herhangi bir bilgiyi doğru anlamamız mümkün olmaz. Bütün peygamberlerin hepsi bizim için iyiliğe, güzelliğe, hayra, kulluğa, sabra, şükre, imana, Allah'a yakınlığa örnektir. Nasıl ki iman için örneğimizin olması gerekiyorsa tam tersinden de bir örneğin olması gerekir ki onun için Allah bize iblisi, şeytanı anlatmıştır.

İblis, şeytan, rabbimize dost olmaya, veli olmaya değil; bâtıla, küfre, karanlığa, kaybetmeye, cehenneme, cehennemliklere örnektirler. Aynı şekilde insanlığımızdan mahrum olmaya örnektirler. İblis; Allah'ın rahmetinden mahrum olan demektir. İblis, şeytan; Allah'a imandan, kulluktan, âbd olmaktan mahrumdur. Bu mahrumiyet, Allah'tan mahrumiyettir. Şeytanı böyle anlamamız gerekir.

"**Kim Allah'a ve resul(ün)e itaat ederse, işte onlar; Allah'ın kendilerine nimet verdiği nebîler, (Rabblerine âbd olacaklarına dair verdikleri söze sadakat gösteren) sıddıklar, (her anda**

[14] Bakara /257

Allah'ın esmâsına şahidlik eden, canlarıyla, mallarıyla Allah yolunda cihad eden) şahidler ve (nefsini ıslah eden) sâlih kimselerle beraberdirler. Bunlar ne güzel yoldaştırlar![15]

Allah önümüze peygamberleri örnek olarak, şeytanları da ibret olarak koyuyor ki şeytanlar ve peygamberler arasında tercihimizi yapalım. Allah bize bununla "istersen peygamberleri örnek alır, onlar gibi olmaya çalışır, peygamberlere yakın, dost olur ve onların kazandığını kazanırsın. İstersen de şeytanı, iblisi örnek alır, onun peşinden gidersin. Öyle 'okudum; ama anlamadım' deme. İşte örnek de ibret de önündedir" buyuruyor. Burada tercihimizi artık biz yaparız.

Evet, peygamberler ve peygambere tabi olanlar bizim için örnek, iblis ve ona uyanlar ise bizim için ibrettir. Eğer iblis şükredip sabretseydi nankörlerden olup Allah'ın rahmetinden mahrum kalmaz, rabbinin emrine itiraz etmezdi.

Sabretmeyi doğru anlayalım. Sabretmek beklemek değildir, sabretmek; başına gelenin Allah'tan geldiğini, onun bir imtihan olduğunu, kazanma imkânı olduğunu bilmek ve hakta durup gerekeni yapmaktır. Yoksa insan "kendime hâkim olamadım, şöyle yaptım" der ve pişman olur. Bu yüzden baktığımızda cezaevleri kendine hâkim olamayanlar ile doludur ve bu bizim için ders almamız gereken bir durumdur.

Nasıl?

İnsan cezaevine girince, aslında kendi nefsinin mağarasında yaptığı yanlışın cezasını çeker. Allah, insana cezaevi üzerinden "haydi kendini düzelt ve nefis hapishanesinden çık. Bak hapishaneden çıkmak istiyorsun; ama senin asıl çıkman gereken yer kendi nefsinin mağarasıdır. Yaptığın bütün yanlışlar nefis mağarasında durduğun içindir. Eğer rabbinin huzurunda durmuş

[15] Nisâ /69

olsaydın o yanlışı yapamazdın. Nefis zindanının, mağarasının ne kadar kötü olduğunu gördün, bir daha nefis mağarasına girme ve bu yanlışı yapma" buyurur. Her şeyi bir âyet olarak okumamız gerekiyor ya, işte cezaevi âyetini de böyle okumamız gerekir.

Evet, imanın yarısı sabır, yarısı şükürdür. Eğer sabrı, şükrü anlamadıysak imanı da anlayamayız. Sadece ibadet yapmakla ya da "ben inanıyorum" demekle iman ettiğimizi zannederiz. Aynı şekilde sabrı da sadece susmak zannederiz; ama iman, Allah'a inanmak değildir, sabır da susmak değildir. İman; Allah ve resulünü her şeyden, canından da çok sevmektir. Sabır ve şükür ise Allah'a vuslat yolculuğudur, iki kanatlı kuş gibi rabbimize uçmaktır.

Dediğim gibi: Bütün hayat sabretmekten ve şükretmekten ibarettir, bu ikisinden başka bir şey yoktur. Hayatı yaşarken hem sabretmemiz gereken hem de şükretmemiz gereken olaylarla karşı karşıya geliriz. Ya bunları kabul eder, rabbimize koşar, uçarız ya da yere çakılır, çamura batar, nefis bataklığına gömülürüz. Her "ben, bence, bana göre" deyip rabbimizi yok saydığımızda ve mülkün sahibi sanki Allah değilmiş gibi düşündüğümüzde, konuştuğumuzda, hareket ettiğimizde nefsin bataklığına gömülürüz.

Sadece dilinle rabbini zikretmen, tesbih etmen, şükretmen, tekbir edip tevhid etmen yetmez. Gönlünle de rabbinin huzurunda durarak, her şeyin ondan geldiğini bilerek başına gelenleri karşılaman lazım; çünkü o an yaşadığın şey rabbinin sana tecellisidir, muamelesidir. İşte, mesele de senin bu muameleyi nasıl karşıladığındır.

Başına gelen olayları rabbinden bilir, anlar, iman eder, onlara rabbinin istediği gibi karşılık verirsen, rabbine yürür, koşar ve "sen benim rabbimsin" demiş olursun; ama karşılaştığın olayları rabbinden bilmezsen, rabbini görmezden gelmiş, hakikati

yalanlamış olursun. Hakikat rabbimizin bize buyurduğudur, dolayısıyla hakikati yalanlayınca Kur'ân'ı, Allah'ın âyetlerini, peygamberini yalanlamış olur ve şeytanın davetine icabet etmiş olursun.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"sabır, darbenin geldiği ilk andadır"*[16] buyurmuştur. Bu yüzden sabır, musibeti karşıladığın ilk andadır. Mesele; ilk anda imtihanı nasıl karşıladığındır. Eğer karşılaştığın muameleyi rabbinin huzurunda durarak onun emrettiği, sevdiği gibi karşılarsan sabredenlerden olursun. Allah sabredenlerle beraber olduğu için[17] sabredince rabbin de seninle beraber olur. Eğer rabbin seninle beraberken sen de o anda sabredip rabbinle beraber olmazsan rabbinin beraberliğini, yakınlığını kaybedersin.

Aynı şekilde "Allah sabredenleri sever" [18] buyurdu Allah. Sabredip rabbinle beraber olunca Allah'ın sevgisini kazanırsın, dolayısıyla rabbinin sevgisine layık olur; yani imanı kazanırsın. Bu yüzden imanın yarısı sabır, yarısı şükürdür.

Sabır derken her şeye sabretmeyi anlamak gerekir. Hem musibetlere; her türlü sıkıntıya, belaya, dedikoduya, iftiraya, yokluklara, hastalıklara, insanlardan gelen sıkıntılara "rabbim beni imtihana tabi tutuyor" deyip sabretmeyi hem de ibadeti, kulluğu yaparken sabretmeyi anlamamız gerekir; çünkü ibadet ederken her şey bizi meşgul edip başka tarafa çekmeye çalışır; ama biz rabbimizin huzurunda durup onun emrettiği, sevdiği gibi yaptığımızda ibadetlerde sabretmiş oluruz.

Bir de Allah'ın nimetlerine sabretmek vardır. Allah'ın bize verdiği nimetleri Allah yolunda sarf edince yine sabretmiş oluruz. Eğer onu Allah yolunda değil de günahta, yanlışta kullanırsak

[16] Buhârî, Cenâiz 32; Müslim, Cenâiz 14
[17] Bakara /153
[18] Âli İmrân /146

nimete, aynı zamanda günahlara sabretmemiş oluruz; çünkü günaha düşmemek için de sabretmemiz lazım. Kısacası sabır, hayatımızın her anını kapsar. Biz de rabbimizin huzurunda olduğumuzu bilir, onun emrettiği, sevdiği gibi yaparsak; yani sabredersek rabbimizin beraberliğini, sevgisini, imanı kazanmış oluruz; ama sabrımız olmazsa imanımızın yarısı gider, yarısı gidince öteki yarısı da bizi kurtarmaz.

"İnsanlardan öylesi de vardır ki Allah'a kıyısından (köşesinden, sadece işine gelen şeyler yönünden) kulluk yapar. Eğer kendisine bir hayır dokunursa (gönlü) onunla mutmain olur. Şayet başına bir imtihan gelirse de yüzüstü (küfre geri) döner. O, dünya(sın)ı da âhireti(ni) de kaybetmiştir. İşte bu apaçık hüsranın ta kendisidir."[19] **"Fakat insan, ne zaman Rabbi kendisini imtihan edip böylece ona ikramda bulunsa ve ona nimet verse, 'Rabbim bana ikram etti' der. Ne zaman da onu imtihan edip rızkını daraltsa, 'Rabbim (beni önemsemedi ve) bana ihanet etti' der."**[20]

Gördüğümüz gibi; rabbimize şükretmeyince imanımızın yarısı gider. Sabır olmayınca da diğer yarısı gider, böylelikle imanımızı kaybederiz. Rabbimizin bize tanıttığı bütün peygamberler sabreden kullardır. Hepsi insanları Allah'a davet etmiş, bu yolda en büyük sıkıntıları yaşamalarına rağmen "rabbim beni imtihana tabi tutuyor" deyip onlara sabır göstermiş, rablerine boynunu bükmüş ve gerekeni yapmışlardır. Bir an bile olsa haktan, insanları Allah'a davetten geri durmamışlardır. Yetmez, davet ettikleri insanlar için istiğfar etmiş, tövbe etmiş, dua etmişlerdir. İnsanlardan yüz çevirmek yerine onlar için rahmet olmaya, nimet olmaya, hidâyet olmaya devam etmişlerdir. İşte Hz. İnsan, sabreden, örnek olan kullar onlardır.

[19] Hacc /11
[20] Fecr /15-16

Biz de onlara ne kadar tabi olup benzediysek, onları ne kadar örnek aldıysak Allah'a o kadar yakın olur, dost oluruz.

Herkes peygamberlere ne kadar tabi olduğuna bakmalıdır. Kendine baktığında tabi tutulduğu imtihanlarda peygamberler gibi yapıp yapmadığını, dolayısıyla sabredip etmediğini, şükredip etmediğini anlar.

Nasıl sabretmemiz gerektiğini anladık. Peki, şükrü nasıl yapacağız?

Şükür, nimetin cinsiyle yapılır. Rabbimizin bize ikram ettiklerini başkalarına ikram edince rabbimize şükretmiş oluruz. Bilmemiz lazım ki fakir hiç kimse yoktur. Herkes Allah ile zengindir. Genel olarak baktığımızda insan zenginliği dünyaya göre anlar. Dünyevi zenginlik Allah için kullanılması gereken başka bir vesiledir; ama asıl zenginlik dünyevi zenginlik değildir, Allah ile zenginliktir.

Mesela; kulun muhabbeti sınırsızdır; çünkü muhabbet Allah'a aittir, Allah'tan tecelli eder. İnsan, Allah'ı sınırsız olarak sevebilir; ama başka bir şeyi sınırsız olarak sevemez. Eğer severse ona kul olmuş ve onu Allah'ın yerine koymuş olur. Sınırsız olarak sevilmesi gereken bir tek Allah'tır. Kul, rabbini istediği kadar sevsin, sevgisi bitmez. Tam tersine, rabbini sevdikçe muhabbeti daha da büyür, genişler.

Kulun gönlünü büyüten, genişleten şey Allah'ı sevmesi ve Allah için sevmesi; yani imanıdır ki bu iman da kulun gönlünü Allah'ın tecelligâhı, Rahmân'ın Arşı yapar. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"iman bir kalbe dâhil olunca o kalp, latif sahralar gibi genişler ve kul, Allah'ı sever, Allah'ın sevdiğini de Allah için sever"*[21] buyurmuştur.

[21] Buhari, İman 9, 14, İkrah 1, Edeb 42; Müslim, İman 67; Tirmizi, İman 10

İmanın kalbine dâhil olduğu bir kul iradesiz olarak rabbini sever, rabbi için sever. İman, muhabbet demekti ya, işte rabbimiz onu sevince muhabbetini kulunun gönlüne indirerek ona tecelli eder, böyle olunca da kulun gönlü genişler. Hatta öyle bir genişler ki kul artık rabbi ile bakar.

Sevmenin dereceleri vardır. Allah için seven bir kul, herkesi derece derece sever. Mü'mini başka, kendisine yakın olanı başka, insanları başka, hayvanları başka, varlığı başka sever. Her biri için Allah'a göre muhabbeti vardır ve her birine olan muhabbeti farklıdır, başka başkadır. Daha doğrusunu söylemek gerekirse aslında onun gönlünden seven Allah'tır. Kul bunu böyle tadar, böyle anlar. İman onun gönlüne öyle bir tecelli etmiş, öyle bir inmiştir ki kul, bu imanıyla mutmaindir; çünkü Allah'ın kendisini nasıl sevdiğini gönlünden anlamış ve bütün şiddetiyle tatmıştır.

Allah'ın bizi sevdiğini bilgi olarak bilmek başka, bizi yaratan rabbimizin sevgisini, muhabbetini gönlümüzde tatmak, yaşamak başka bir şeydir. Biri gölgedir, diğeri hakikidir.

Evet, Allah, kuluna kendinden ikram etmiş ve onu zengin etmiştir. Bu yüzden kul zengindir; ama kul hakikatinden, rabbinden yüz çevirince çamur olan tarafına saplanır ve kendine çamurdan bir varlık arar, onu da hemen bulur; çünkü çamurun arzuları, istekleri vardır. Çamur, dünyayı, çamur olanı ister, onu nimet olarak görür. Çamura kavuşunca ise nimete kavuştuğunu sanır. Bunun sebebi; Allah ile bakmadığı, çamurla baktığı içindir. Çamurla baktığından dolayı rabbinin kendisine ikram ettiği güzelliği, kendindeki zenginliği, Allah'ın kendisine verdiği şerefi göremez. Bunu görmeyince de çamuru ister.

İnsanın; rabbinin kendisine ikram ettiği zenginliği, şerefi görememesinin sebebi Kur'ân'dan mahrum olmasıdır; Kur'ân'ı okumaması, rabbini dinlememesi ve âyetlerin kendisinde imana dönüşmemesidir. Âyetleri kenarından, köşesinden biraz

anlamıştır; yani Güneş'ten gönlüne sızan biraz ışık almıştır, o da sızan bu ışığı Güneş zanneder, kendini de Allah'a âbd olmuş, halife olmuş, meleklerin secde ettiği varlık olmuş, Allah'ın "velim" dediği kullardan olmuş zanneder. Oysaki zannetmekle hakikat bir değildir. Allah âyet-i kerimede **"şüphesiz ki zan haktan hiçbir şeyi kazandırmaz."**[22] Zan ilimden hiçbir şeydir, buyurmuştur. Kimse zannetmekle rabbine âbd olmuş, halife olmuş olmaz.

Peki, rabbimize nasıl âbd olabiliriz?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"kişi arkadaşının dini üzeredir."*[23] *Başka bir hadisinde ise "kişi sevdiğiyle beraberdir"*[24] buyurmuştur. Bu nedenle sevdiklerimiz, arkadaşlarımız, beraber olduğumuz kişiler mutlaka Allah'a dost olan, rabbini seven, rabbine yürümeye, koşmaya çalışan, mü'min olan, Allah'ı her şeyden, canından da çok seven, her şeyi Allah için seven, Allah için fedakârlık yapan, Allah için sabreden, şükreden kullar olsun ki biz de onlarla beraber olduğumuzda onların hâline bürünelim ve onların nûruyla nûrlanabilelim. Böylelikle rabbimize âbd olabilelim.

Beraberliği sadece bir arada olmak şeklinde anlamamız doğru değildir. Beraberlik, gönül beraberliğidir; yani sevmektir. Sevince mü'minlerin nûruyla nûrlanmamız mümkün olur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"kişi sevdiğiyle beraberdir"* buyurduysa bu böyledir.

Allah'ı sevenler; Allah'ı dinleyenler ve Allah'ın âyetleriyle beraber olanlar Allah ile beraberdir. Şeytanı sevenler de şeytanın verdiği vesveseyle uğraşıp onunla meşgul olanlardır. Biri vesveselerle uğraşıyorsa şeytanlarla beraber olur. Allah âyet-i kerimelerde **"de ki: Hak geldi, bâtıl yok oldu. Zaten bâtıl yok**

[22] Yûnus /36
[23] Ebu Davud, Edeb, 19, Tirmizi, Zühd, 45
[24] Buhârî, Edeb, 96; Müslîm, Birr, 165

olmaya mahkûmdur."[25] **"Haktan öte dalâletten başka ne vardır?"**[26] Hakkı çekip çıkarırsak geriye bâtıldan başka bir şey kalmaz, buyurmuştur. Aynı şekilde hayatımızdan Kur'ân'ı çekip çıkarırsak geriye bâtıldan başka bir şey kalmaz. Ancak hayatımızda Kur'ân olursa bâtıl yok olur, vesvese yok olur, şeytan yok olur. Güneş doğunca karanlıkların yok olduğu gibi iman gelince de küfür yok olur, hayal, zan yok olur ve hakikat tecelli eder.

Evet, Ramazan ayının son günlerindeyiz. Ramazan ayı Kur'ân ayıdır. Kur'ân'la beraber olabilmemiz için Kur'ân'ın bizim neyimiz olduğunu iyice anlamamız şarttır. Öyle başımızı kuma gömüp "ben bilmedim, anlamadım" demeyelim. Rabbimiz her anda bizi kendine davet eder. Biz de ya rabbimizin davetine icabet eder, rabbimize gideriz ya da rabbimize gitmeyiz. Rabbimize gitmek için de bize Kur'ân lazımdır; yani sabır lazım, şükür lazımdır. İşte, Kur'ân da bize sabrı ve şükrü öğreten, kazandıran kitabımızdır. Onun için Kur'ân, herhangi birinin sözüne ya da vaaz edenin vaazına benzemez. Konuşan Allah'tır. Allah konuşunca sadece öğretmez, bir de bize öğrettiği sabrı ve şükrü verip ikram eder. Yalnız, bunu görebilmek ve anlayabilmek için tabii ki göz lazım, kulak lazım, gönül lazım. Daha doğrusu iman lazım. Eğer Kur'ân'ı okur, anlamaya ve iman etmeye çalışırsak rabbimizin bize sabrı ve şükrü nasıl verdiğine şahid oluruz inşallah.

Hamdolsun kardeşlerimiz manevi olarak yolu yürüyor, rablerine koşuyorlar. Şimdiye dek huzura varanlar yaklaşık olarak yüzü geçmiştir. Yürüyenler nasıl yürüdüyse bizim de öyle yürümemiz gerekir. Sadece dinleyenler, ciddiye alanlar, "ben, bence, bana göre" demeyenler, "Allah" diyenler, rabbinin kelamını okuyup anlamaya çalışanlar yolu yürüyüp huzura varabilir. Herkes gücü kadar rabbine âbd olmaktan sorumludur. Biz elimizden geleni yapalım, gerisini rabbimiz bize ikram eder.

[25] İsrâ /81
[26] Yûnus /32

Gönlünü açıp Allah için sevenler, nefsine taviz vermeyenler, hata, kusur, eksik, yanlış aramayanlar, birbirine kızmayanlar, kibirlenmeyenler, birbirini kırmayanlar, hatta birbirlerine kırılmamaya çalışanlar, her ne olursa olsun "sahibimiz Allah'tır" deyip rabbinin hesabını yapanlar bu yolu yürür; çünkü onlar perdeyi aradan çekenlerdir, nefsine, şeytana taviz vermeyen, "rabbim Allah'tır" deyip fedakârlık yapabilenlerdir. Canı kurban etmek, nefsi kurban etmek böyledir. Diğer türlü rabbimizi unutup "ben, bence, bana göre" deyip insanlara muamele ettiğimizde kaybedenlerden oluruz.

"Ey nebî! Muhakkak ki Biz seni (ancak insanlar için) bir şahid, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik. Ayrıca O'nun izni ile (insanları) Allah'a (çağıran) bir davetçi ve nûr saçan bir kandil olarak (gönderdik)."[27]

"(Resulüm!) De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı mağfiret etsin; çünkü Allah Ğafûr'dur, Rahîm'dir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)"[28]

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i şahid, müjdeleyici uyarıcı, davetçi ve nûr saçan bir kandil olarak göndermiş ve ona tabi olmamızı bize emretmiştir. Dolayısıyla Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olanlar olarak, biz de böyle olunca ona arkadaş olur, refik olur, ona benzer ve rabbimize olan sevgimizi, imanımızı ispatlar, rabbimizin sevgisine layık oluruz.

Herkesin nefsi üzerindedir. Cehaletimiz, rabbimizi bilmeyişimiz, nefsimizi bilmeyişimiz, tanımayışımız üzerimizdedir. Bütün feryadımız da bundan dolayıdır. Bir an bile olsa rabbimiz bizi huzura kabul etsin, bize hitap etsin, rabbimizin muhabbeti, affı, mağfireti tecelli etsin, kendini bize tanıtsın ve bize "kulum,

[27] Ahzâb /45, 46
[28] Âli İmrân /31

âbdim" desin istiyoruz. Hâl böyleyken yaptıklarımıza bakalım. Sürekli rabbimizin huzurunda olduğumuzu, bizimle beraber olduğunu, bize şahdamarımızdan daha yakın olduğunu bildiğimiz hâlde nasıl da rabbimizi yok sayıp düşünebiliyor, konuşabiliyor, hareket edebiliyor, birbirimize muamele edebiliyor, kendimizi perdeliyoruz! İşin bundan daha kötüsü, nasıl da doğru yaptığımızı zannediyor, bu yüzden kendimizi unutup başkalarına nasihat ediyor, öğretmeye çalışıyoruz.

Allah âyet-i kerimede **"ey iman (ettiğini iddia) edenler! Yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz? Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz Allah katında büyük bir gazab(a sebep) olur"**[29] buyurmuştur.

Allah bize "kendine bak, başkalarına nasihat edip kendini unutuyor musun? Bak beni unutmuş olduğun hâlde kendine bakmıyor, insanlara nasihat ediyorsun ve kendin de gerekeni yapmıyorsun. Bu hâlinden dolayı hayâ etmen gerekmez mi! Başkasına nasihat edip sanki sana söylemiyormuşum gibi yapma, önce sen nasihatlerinin gereğini yap" buyuruyor.

Birine anlattığımızda aslında Allah, anlattıklarımızı bize söyler. Bizim de artık rabbimizi dinleyip içinde bulunduğumuz durumu iyice anlamamız ve rabbimizin emrettiği, sevdiği gibi yapmamız lazım.

Evet, Ramazan ayının sonuna, Kadir Gecesi'ne doğru yaklaşıyoruz. Hamdolsun üç aylardan itibaren bu nûrun içinde yürüyüş yapıyor güneşin doğduğu geceye, Kadir Gecesi'ne doğru koşuyorduk. Kadir Gecesi'nde doğan güneş, Kur'ân güneşidir. Bu an devamlı tekrar eder. Zaman döner ve aynı yere gelir, o zamanda ne tecelli etmişse aynı tecelli şimdi de devam eder. Bu yüzden zamanı durdurmamız ve o tecelliyi almamız gerekir.

[29] Saff /2-3

Peki, zamanı nasıl durdurabiliriz?

Eğer Kur'ân bizim gönlümüze inerse, Allah'ın **"(Zatıyla ve sıfatlarıyla tecelli edip tüm mevcudatı) yaratan Rabbinin adıyla (kendini ve tüm mahlûkatı) oku (anla, idrak et)!"**[30] buyurduğu gibi biz de yaratan rabbimizin ismiyle hayatı okursak o zaman sabreden, şükreden, iman eden kullar oluruz ki böyle olunca da zamanı Kadir Gecesi'nde durdurmuş oluruz. Güneş; yani Kur'ân gönlümüze tecelli edince, biz de rabbimizin ismine okuyup varlıkta rabbimizin isimlerini okuyunca zaman durur ve sürekli Kadir Gecesi'nde oluruz.

Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır.[31] İşte, onu hayırlı kılan da Kur'ân'dır, Kur'ân'ın o gecede inmesidir. Kur'ân gönlümüze inince rabbimizin bize verdiği şerefi alırız. **"(Ey insanlar!) Andolsun ki size içinde zikriniz (şeref ve şanınız) bulunan bir Kitâb (olan Kur'ân'ı) indirdik"**[32] buyurdu Allah. Kul, Allah ile olunca şereflidir, onsuz şerefini kaybeder; çünkü insan bir avuç topraktan ve iki damla sudan başka bir şey değildir.

Kul da dünyada kendisine ait sandığı şeyler de fânidir. Baki olan bir tek Allah'tır. **"O (gökyüzü ve yeryüzü) üzerinde bulunan her şey fânidir (ve yok olacaktır). Ancak Zûl Celâli vel İkrâm (celal ve ikram sahibi ve celaliyle tecelli ettiği her muamelesinde mutlaka kuluna bir ikramı) olan Rabbinin vechi (zatı ve zatından tecelli eden El Esmâu'l Husnâ'sı) bâki kalacaktır."**[33] Biz de ya onunla güzel olur, rabbimizin güzelliğini alır, fâni olanı feda eder, baki olanı alır, rabbimizle beka buluruz ya da güneş doğunca karanlık yok olur; yani perdeler açılınca her şeyi kaybettiğimize şahid olur, anlarız; ama iş işten geçmiştir.

[30] Alak /1
[31] Kadir /3
[32] Enbiyâ /10
[33] Rahmân /26-27

“(Resulüm!) De ki: Eğer duanız (istediklerinizi mülkün Mâlik’i ve Melik’inden istemeniz) olmasa, Rabbim size ne diye değer versin!”[34]

Dua uzun bir konu olduğu için bir sonraki sohbetimizde duayı nasıl anlayacağımızı ve duamızın nasıl olması gerektiğini anlatacağız inşallah. İster hayrolsun ister şer olsun her tavrımız, hareketimiz, düşüncemiz, sözümüz bizim duamızdır. Hem de başkasına değil, kendimize duamızdır! Biz başkasına dua ya da beddua ettiğimizi zannederiz; ama yanılırız.

Peygamberlere baktığımızda beddua etmemiş, sürekli dua hâlinde olmuşlardır.

Neden?

Çünkü duanın ne olduğunu iyi biliyorlardı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir sefer beddua edince, Allah vahyedip “onlardan sana ne” buyurdu ve anında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’i uyarıp ikaz etti. Hem de beddua ettiği kişiler, yetmiş tane Suffe ehlini şehid eden müşriklerdi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz suffe ehlinden yetmiş tane sahabeyi özel olarak seçip irşad için göndermişti ve hepsi de Mürşid-i kâmildi. Müşrikler de bu sahabelere saldırdılar ve onları şehid ettiler. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onları şehid edenlere beddua etti; ama Allah, âyetini indirip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e sözünü geri aldırdı. Beddua etmemenin ne kadar önemli olduğunu ve dua hâlinde olmamızın ne kadar gerekli olduğunu buradan anlamamız gerekir.

Evet, Hep birlikte Kur’ân ve insanı, Kur’ân ile aramızdaki bağı öğrenmeye çalıştık.

[34] Furkân /77

Allah bizi sabredenlerden, şükredenlerden eylesin inşallah. Allah bizi sabrı sessizlik, suskunluk, tembellik, ilgisizlik, alakasızlık olarak anlamayanlardan; sabrın hakikatini anlayanlardan eylesin. Allah bizi sabrın, Allah'ın huzurunda durmak olduğunu, her gelenin Allah'tan geldiğini, her ana Allah'ın müdahale ettiğini ve Allah'ın bizi imtihanlara tabi tutup kendine çektiğini anlayanlardan eylesin. Allah bizi her nimete nasıl şükredilmesi gerektiğini rabbinden öğrenip şükredenlerden eylesin. Allah Eş Şekûr olandır, şükre layık olan ve şükredilmesi gerekendir. Allah Eş Şâkir olandır; şükreden, teşekkür edendir. Bize nasıl teşekkür edeceğimizi öğreten rabbimizdir. Allah bizi şekûr ve şâkir olanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

22.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Kur'ân ve insanın beraberliğini, yakınlığını, hatta bir oluşunu anlamaya çalışıyorduk.

Allah, insana rûhundan nefhetmiştir.[1] Allah, rûhla ilgili olarak âyet-i kerimelerde **"sana rûh hakkında soruyorlar. De ki: Rûh, Rabbimin emrindendir ve size ancak (onun hakkında) pek az bir ilim verilmiştir."**[2] Kur'ân için de **"(resulüm!) işte böylece sana da emrimizden bir Rûh (olan bu Kur'ân'ı) vahyettik"**[3] buyurmuştur.

Kur'ân, rabbimizin emrindendir. Allah, bize rûhundan nefhetmiş, Kur'ân'la da bize emrinden bir rûh indirmiştir. Böyle olunca insan ve Kur'ân aynı şey olmuş olur.

İnsan, rabbini dinleyince, kendini, rabbini tanıyınca, rabbinin yeryüzündeki halifesi olduğunu anlayınca rabbinin kelimesi olduğunu anlar, tadar. Aynı şekilde Allah'ın kendisine rûhundan nefhettiğini de tadar. Yalnız, bunun için mutlaka manevi bir yolculuk gerekir ki bu yolculuk da sırât-ı mustakîmde rabbimize varmak için yaptığımız yolculuktur, vuslat yolculuğudur.

"Şüphesiz benim Rabbim sırât-ı mustakîm (dosdoğru bir yol) üzeredir (kendisine âbd olanı da dosdoğru yola iletir)."[4] Sırât-ı mustakîmde yürüyenler mutlaka rablerine varırlar. Allah

[1] Hicr /29, Sâd /72
[2] İsrâ /85
[3] Şûrâ /52
[4] Hûd /56

âyet-i kerimede **“dileyen, Rabbine varan bir yol tutar”**[5] buyurmuştur. Rabbimize varacağımız yol yalnızca sırât-ı mustakîmdir. Allah, bir de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için “sen sırât-ı mustakîm üzeresin”[6] buyurmuştur. Sırât-ı mustakîmde olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’dir. Bu yüzden biz de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e tabi olursak sırât-ı mustakîmde oluruz.

Kul her şeyi rabbinden; Kur’ân’dan ve canlı Kur’ân olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’den öğrenmelidir; çünkü Allah, bize “senden onun gibi, sırât-ı mustakîm üzere rabbine yürüyen, koşan biri olmanı ve onunki gibi bir kulluk, âbdiyet, âşıklık yapmanı istiyorum” demiş, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’i önümüze örnek olarak, imam olarak, önder olarak, rehber olarak koymuştur.

Herkes hayatı yaşarken kendine kimi önder, rehber, imam olarak aldığına; kime tabi olduğuna, kimi sevdiğine ve kimin gibi olmak istediğine bakmalıdır. İnsan, kimi kendine örnek alıyor, kim gibi olmak istiyorsa en fazla onun gibi olabilir. Eğer örnek olarak aldığı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz olmazsa bu durumda sırât-ı mustakîmde yürüyemez, dolayısıyla kaybeder.

Önceki sohbetimizde hep beraber sabrı ve şükrü anlamaya çalışmıştık. Mesele; hayatı yaşarken sabreden ve şükreden bir kul olmaktır. Sabırla şükür imanın iki yarısıdır. İkisi bir kulda olunca kul iki kanatlı bir kuş gibi, rabbine uçar; ama biri olmadı mı uçamaz ve toprağa gömülür; çünkü tek kanatlı kuş uçamaz. Rabbimize varabilmek için hem sabır hem de şükür sahibi olmamız gerekir ki ikisi de imanın gereğidir.

Mülkün malikinin Allah olduğuna iman edince, her nimeti, ikramı rabbimizden bilir ve şükreden bir kul oluruz. Bununla beraber rabbimize iman etmişsek o hâlde her imtihanı rabbimizden biliriz, aynı zamanda imtihanın peşinden mutlaka

[5] Nebe 39
[6] Zuhrûf /43

ikramın geleceğini biliriz, dolayısıyla rabbimizin her söylediğini kabul eder ve sabreden bir kul oluruz.

Sabır da şükür de bize nimeti kazandırır. Mesele; gönül meselesidir, nimeti de musibeti de; ikramları da imtihanları da rabbimizden bilmek, rabbimizi mülkün maliki ve sahibimiz olarak kabul etmek, hayatta hiçbir tesadüfün olmadığını ve Allah'ın her şeyde bir muradının olduğunu, her şeyi bir hikmetle, hak ile yarattığını unutmamaktır.

Allah âyet-i kerimede **"Hasîb (mahlûkata muamele ederken onun kazanması için her şeyi bir hesapla yapan ve her şeyin hesabını soran) olarak Allah yeter."** [7] Yani Allah her şeyi bir hesapla yapandır, buyurmuştur. Hiçbir şey tesadüfen olmaz. Allah her şeyi mutlaka bir hesapla yapar.

Nasıl?

Allah, kulu manevi olarak kazansın diye kulunun hesabını yapar ve kul nasıl kazanabiliyorsa kuluna öyle muamelede bulunur. Bu da kul için saf rahmet ve saf hayırdır.

Evet, sabrı ve şükrü kısaca anlamaya çalışmıştık. Şimdi de hep beraber duanın ne olduğunu öğrenmeye, anlamaya çalışalım inşallah.

İnsanın bütün gücü gönlündeki imanı, duası ve tercihidir. İnsan neyi tercih ederse onu sever, neyi severse onu tercih eder, kazanabileceği de sadece o olur. Bir de insan kimlerin kazandığını kazanmak istiyorsa gönlü onlarla beraber olur, onları sever, onların peşinden gider. Böyle olunca da kazanabileceği şey en fazla onların kazandığı olur.

İnsan istese de istemese de hayat böyledir; çünkü Allah herkesin hakkını teslim edendir. Biri şeytanla beraber olacak,

[7] Nisâ /6

sonra da “ben peygamberlerin gittiği yere gitmek istiyorum” diyecek, hiç böyle bir şey olabilir mi! Şeytanla beraber olanın peygamberlerin gittiği yere gitmesi zulümdür. Diğer bir ifadeyle Allah’ın Kıyamet günü şeytanı takip edenleri şeytanla beraber etmemesi onlara zulüm olur; çünkü şeytanla beraber etmezse onlara haklarını teslim etmemiş olur. Kul neyi hak etmişse; yani duası neyse Allah, kuluna onu verir, ikram eder. Duasından başka bir şeyi kuluna ikram etmez.

Allah, insan için bir tercih yapmış ve bu tercihin ne olduğunu Kur’ân’da kuluna haber verip “seni yeryüzünde halife kılmışım, melekleri sana secde ettirmişim, sana rûhumdan nefhetmiş, seni velim olarak takdir etmiş, her şeyi senin hizmetine vermişim. Sen benim sırrımsın. Öyleyse manevi yolculuğunu yap ve hakikatine ermeye çalış. Ben sana mutlaka yardım eder, senin için gerekeni yaparım; ama beni tercih etmezsen tercih ettiğin şey her ne ise en fazla o olursun. Kişi sevdiğinin dini üzeredir, kiminle olursan onun dininden olur ve onun taptığına tapmış olursun” buyurmuştur. Allah’ın, kulu için yaptığı tercih budur. Bunları açık ve net söylüyorum ki anlaşılmayan hiçbir şey kalmasın, sonra sorumlu duruma düşmeyelim.

İnsanın bu hayatta sadece duası vardır, duasından başka bir gücü yoktur. Allah da kulunun duasına göre tecelli eder, yaratır. El Mucîb olan; dualara cevap veren, icabet eden Allah’tır. İnsan kimden her neyi istiyorsa onu da verecek olan Allah’tır. Ondan başka hiç kimse dualara icabet edemez.

Allah, manevi olarak kulunun her türlü duasını kabul eder. Biri Allah’a dost olmak istiyorsa, Allah onun duasını kabul eder ve onu kendine dost olarak, veli olarak seçer. Ya da “ben cennete varayım yeter” derse Allah ona cenneti verir. “Ben cehennemden kurtulayım yeter” derse, Allah onun duasını yine kabul eder. “Hesabım kolay olsun yeter” derse, Allah onun hesabını kolay

kılar. Yeter ki kul dualarına karşılık tövbe ve istiğfar edip elinden geleni yapsın.

Aynısı tam tersi için de geçerlidir. Biri bu kadar güzellik içinde insan olmayı değil de hayvan olmayı tercih eder ve "ben insan olmayı istemiyorum, hayvan olmak istiyorum" derse, Allah da "tercih senindir" buyurur ve onun duasını reddetmez; çünkü Allah, dualara cevap verendir.

Herkes kendisi için mutlaka hayrı ister. Allah da kuluna ya kulun istediği hayrı verir ya hemen vermez daha sonra verir ya da daha güzelini verir. Kul her ne kadar kendisi için hayrı istemiş olsa bile, aslında kendisi için neyin hayır neyin şer olduğunu bilemez. Bunu bilen bir tek Allah'tır. Birçok şey vardır ki, kul onu daha önce şiddetle istemiş, hatta onun için günlerce dua edip yalvarmıştır; ama geriye dönüp baktığında, duası kabul olmamışsa "ya rabbi! İyi ki bu duamı kabul etmedin" demiştir. Çünkü kul, ilk başta istediği şeyin kendisi için hayır olduğunu düşünüyordu; ama zaman geçince aslında onun hayır olmadığını, şer olduğunu anladı. Belki de zahiri olarak bütün dualarımız böyledir.

Evet, herkes sadece hayrı istediği için Allah kulunun duasını kabul edip ona istediğini verse de duasını kabul etmeyip başka bir şey vermiş olsa da netice de yine kuluna hayırlısını vermiş ve onun duasını kabul etmiş olur.

Rabbimiz bize nasıl dua etmemiz gerektiğini öğrettiyse bizim de rabbimizin öğrettiği gibi dua etmemiz şarttır. Allah nasıl dua edeceğimizi Kur'ân'da apaçık bir şekilde beyan etmiş, bize öğretmiştir. Bu Kur'ân aynı zamanda bizim dua kitabımızdır.

İnsan bütünüyle duadan ibarettir, duadan başka bir gücü yoktur. Her ne kadar işi kendisinin yaptığını zannetse de hakikat öyle değildir. İnsan, bir tek dua etmiştir, Allah da onun duasını kabul edip istediği şeyi onun için yaratmıştır; çünkü yaratan bir tek odur.

"O, hanginizin daha güzel amel edeceğini imtihan etmek için ölümü ve hayatı yaratmıştır."[8] Allah bize "sana verdiğim sıfatlarımla, isimlerimle güzel yap, tabi tutulduğun imtihanlarda sana öğrettiğim gibi yap" buyuruyor.

Nasıl?

Allah, insana El Kadîr isminden bir parça vermiştir. İnsanın kudreti de görmesi de işitmesi de üzerindeki diğer isimler de Allah'ın takdirinin içindedir; çünkü Allah dilemezse kul göremez, işitemez, anlayamaz, takdir edemez. Allah, bu şekilde isimlerini kuluna ikram etmiş sonra da ona takdir etme hakkını vermiştir. Kul isterse bu isimlerle rabbinin yakınlığını, sevgisini kazanır. İsterse de rabbinin kendisi için takdir ettiklerini değil, her neyi isterse onu tercih eder.

Allah, kulu için sadece hayrı, hidâyeti, cenneti, kendisine yeryüzünde halife olmayı, güzelliği takdir etmiş ve onu güzelliğe davet etmiştir. Biri rabbinin kendisi için takdir ettiklerini takdir etmezse bunlardan mahrum kalır, dolayısıyla kaybeder.

Allah, kuluna "ben takdirimi senin cüz'i takdirin için kullanacak ve sen nasıl istersen öyle yapacağım" demiştir. Çünkü insan, Allah'ın halifesidir. Bu yüzden Allah'ın takdiri kulun takdirine tabidir; yani kul bir duada bulunur, Allah da onun duasını kabul eder; ama insan, rabbinin emrini unutup kendini Allah'tan bağımsız bir varlık olarak görünce, bu defa şeytan ona "sen benden bağımsız bir varlık değilsin" der ve onu kendine bağlayıp yolu gösterir.

Şeytan, Hz. Âdem (a.s.)'a vesvese verince, Hz. Âdem (a.s.), rabbine verdiği sözü unuttu ve rabbine asi oldu."[9] Allah, şeytanın bu tuzağını Hz. Âdem (a.s.) Babamız üzerinden bize öğretiyor. Hz. Âdem (a.s.), rabbinin emrini unuttuğu için asi oldu. Her âyet bize

[8] Mulk /2
[9] Tâhâ /115, 120-121

emirdir, o hâlde rabbimize asi olmamak için her âyeti mutlaka öğrenip anlamaya çalışmamız, iman edip ahlaka dönüştürmemiz gerekir. Öyle ki rabbimizin bize olan emrini unutmayalım ve rabbimize asi olmayalım.

Kur'ân'da iki yüzden fazla dua âyeti vardır. Allah bu âyetlerin hepsinde nasıl dua etmemiz gerektiğini bize öğretir. Bir de peygamberlerin yaptığı dualar vardır ki bu duaları da yine Allah onlara öğretmiştir. Aynı şekilde salih kulların ya da iman etmiş kavimlerin yaptığı dualar vardır. Bunların da yanında rabbimizin "istiğfar edin, tesbih edin, hamd edin" diye emrettiği ve nasıl zikretmemiz gerektiğini bize öğrettiği âyetler vardır. Bize düşen; rabbimizin kitabını okuyup nasıl dua etmemiz, zikretmemiz gerektiğini öğrenmek ve hayatı yaşarken rabbimizin emrettiği gibi dua etmektir.

Dua etmek; rabbimizi bir şey yapmaya davet etmektir. Örnek vermek gerekirse; "rabbim bana ikram et" dediğimizde "ya rabbi! Ben kendim için onu hayır olarak görüyorum. Sen de onu benim için takdir et, yarat" demiş ve rabbimizi bize ikram etmeye davet etmiş oluruz.

"(Resulüm!) Kullarım sana Benden sorar(lar)sa (söyle onlara), 'muhakkak ki Ben Karîb (ismimle herkese ve her şeye çok yakın)ım. Bana dua ettiği vakit dua edenin duasına icabet ederim. O hâlde (onlar da) Benim (kulluk davetime) icabet etsinler ve Bana iman etsinler ki rüşdlerine (manevi olarak kemâlâtlarına) ersinler."[10] Bana iman edin ki rüştünüze, kemale eresiniz.

Biz dua ederek rabbimizi davet ediyoruz. Rabbimiz de bizi kendisine iman etmeye davet ediyor. Nasıl ki bizim kendimiz için

[10] Bakara /186

duamız varsa, rabbimizin de bizim için yaptığı takdiri, daveti vardır ve onun davetine mutlaka icabet etmemiz gerekir.

Kur'ân baştan sona davettir, bizim davet kitabımız, dua kitabımızdır. Mesele; dua etmek değildir. Dua etmek yola çıkmamız için sadece bir başlangıçtır. Manevi yolu yürüyünce artık susmamız gerektiğini de öğrenmemiz lazım. Rabbimiz hiçbir şeyi eksik bırakmamıştır. Bu yüzden asıl duayı, daveti bize yapan rabbimizdir. Rabbimizin bize yaptığı davet de ona iman etmemiz ve hayatı rabbimizin istediği, razı olduğu şekilde yaşamamızdır. Böyle yapınca rabbimizin davetine icabet etmiş oluruz.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde *"dua, ibadetin özüdür, beynidir, iliğidir"*[11] buyurur. Dua ibadetin hakikatidir ve bütün ibadetler duadır; çünkü dua ederken rabbimizin emrettiği, sevdiği şeyleri yaparız.

İbadet olarak, âbdiyet olarak, kulluk olarak her şeyi rabbimizden isteriz. Hz. Mûsâ (a.s.)'ın "ya rabbi! Bana indireceğin her hayra muhtacım"[12] buyurduğu gibi biz de her şeyi rabbimizden istiyoruz; çünkü biz de rabbimizden gelecek her hayra muhtacız; ama duamızın bir edebi olmalıdır. Öyle fikir beyan edip "ille de benim istediğim gibi olsun" değil, "benim istediğim budur ya rabbi! Ama benim tercihim, senin benim hakkımda takdir ettiklerindir. Benim duam budur" dememiz gerekir ki rabbimize iman etmiş ve onun rahmetine, ikramına, ilâhlığına, muhabbetine güvenmiş olalım.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e baktığımızda onun her hâli duaydı. Yatarken dua hâlinde, uyanırken dua hâlinde, yürürken dua hâlinde, her halükârda dua hâlindeydi ve rabbimizle konuşuyordu. Dua ederken de yalnızca "sen benim rabbimsin, ben de senin âbdinim. Benim gücüm hiçbir şeye yetmez. Mülkün

[11] Tirmizî, Daavât 1, Dua 1
[12] Kasas /24

maliki, sahibi; meliki, idare edeni sensin. Ben her şeyimi senden istiyorum. Sen takdir etmeden hiçbir şey olmaz. Ben senin huzurunda secdedeyim, duadayım ve senin benim için takdir ettiğini istiyorum" deyip rabbimizden sürekli hayrı istiyordu. Bizim de Resulullah (s.a.v.) Efendimzi'e tabi olup rabbimize böyle dua etmemiz lazım.

İnsan hem kendisi için hem de başkaları için ya dua ya da beddua olur. İnsanlar için hayrı düşünür, hayrı isterse insanlara dua olur, şerri ve kötülüğü, zahiri ya da manevi olarak kaybetmelerini isterse de insanlara beddua olur; ama bunları yaparken aslında insanlara değil, kendine ya dua ya da beddua olmuştur; çünkü Allah âyet-i kerimelerde **"Doğrusu insana, çalışmasından başka bir şey yoktur."**[13] Herkese kendi elleriyle yaptığının; yani sa'yının, peşinde koşturduğu şeyin karşılığı vardır. **"Kim sâlih bir amel işlerse (bu) kendi lehinedir. Kim de kötülük yaparsa (o da) kendi aleyhinedir. Senin Rabbin kullar(ın)a asla zulmedici değildir."**[14] Yaptığınız iyilik, güzellik lehinize, kötülük aleyhinizedir, buyurmuştur.

Rabbimizin bize ne söylemek istediğini iyice anlamamız gerekir. Eğer herkese kendi elleriyle yaptığının karşılığı varsa bu durumda her ne kadar başkasına yapıyor görünsek de duayı da bedduayı da başkasına değil, kendimize yaparız; çünkü biri için güzel düşünsek, hayrı istesek bu hayra önce biz kavuşuruz. Kendisi için hayrı istediğimiz kişiye ise Allah onu ya verir ya vermez. Bu, rabbimizin bileceği bir şeydir; ama kulları için hayrı istediğimiz için duamız bize geri döner ve Allah bize mutlaka hayır verir.

Aynısı beddua için de geçerlidir. Beddua ettiğimiz kişiye bedduamızın gidip gitmeyeceği rabbimizin bileceği bir şeydir. Karşımızdaki neyi hak etmişse Allah zaten buna göre ona

[13] Necm /39
[14] Fussilet /46

muamele eder; ama bizim bedduamız bize geri gelir ve gönlümüzü harabeye, cehenneme çevirir.

Evet, biz başkalarına dua ya da beddua ettiğimizi zannediyoruz; ama yaptığımız her şeyi kendimize yapıyoruz. O hâlde hayatı yaşarken kendimize dua mı, yoksa beddua mı ettiğimize bakmamız lazım.

"Muhakkak ki Allah ve melekleri, nebîye salât ed(ip dinine yardım ederek onu destekl)erler. Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Siz de ona salât ed(ip dine yardım ederek onu destekley)in ve tam bir teslimiyetle (onun örnekliğine) teslim olun!"[15]

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e salavat getirip selam verince Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hâşâ bizim salavatımızdan şeref mi alıyor! Ya da biz Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e salavat getirdik diye, Allah ona bir ikramda mı bulunacak! Böyle düşünüyorsak rabbimizin bize ne buyurduğunu anlamamış, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i tanımamışız demektir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e salavat getirmeyi nasıl anlamalıyız?

Salavatı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e değil, kendimize yaparız. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e salavat getirdiğimizde, rabbimiz onu sevdiği için, onun adına selamı alacak ve bize iade edecektir. Bu durumda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e salavat getirdiğimizde aslında onun bize selam etmesine vesile olmuş ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in selamını kazanmış oluruz. Allah ve melekleri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e salât ediyor ya, işte Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e salavat getirince hem Allah'ın hem de meleklerin selamını kendimize alırız.

[15] Ahzâb /56

Peki, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e nasıl yardım edebiliriz?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in getirdiği Kur'ân'ı taşıyınca, iman edip amel edince, âyetleri ehlimize ya da birilerine okuyup anlatınca Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yardım etmiş ve onu desteklemiş oluruz. Aynı zamanda Allah'ın emrini de yerine getirmiş, Kur'ân'ı muhacir bırakmamış oluruz.

"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Allah'ın (onun dininin ve resulünün) yardımcıları olun"[16] **"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Eğer siz Allah'a (ve onun resulüne dinini destekleyerek) yardım ederseniz, (O da) size yardım eder ve ayaklarınızı (sırât-ı mustakîmde) sabit kılar."**[17]

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yardım edince karşılığında Allah da bize yardım eder. Allah bir kul için "benim yardımcım" buyurursa, bütün âlemlerde bundan daha büyük bir şeref düşünülebilir mi? -Tabii ki düşünülemez. Böyle olunca da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yardım ederken yine kendimize yardım etmiş oluruz.

Evet, kim ne yaparsa yapsın kendine yapar; çünkü muameleyi kime yaparsa yapsın o muameleyi insanın sahibine yapmıştır, sahibi de onun karşılığını mutlaka ona verir. Hatta insan isterse muameleyi karıncaya yapsın, karşılığını yine karıncanın sahibinden alır.

Dediğim gibi: İnsan hayatı boyunca ya dua olur ya beddua olur, ya rahmet olur ya zulüm olur, ya şer olur ya hayır olur, ya iyilik olur ya da kötülük olur. İsterse bunları aklıyla, fikriyle, düşüncesiyle, gönlüyle isterse de diliyle, eliyle, ayağıyla yapsın hiç fark etmez, her hâlükârda insanlar için ya duadır ya da bedduadır.

[16] Saff /14
[17] Muhammed /7

Burayı iyi anlamamız gerekir. Mesele dua etmek değil; dua olmaktır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bütün âlemler için duadır, rahmettir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den dua beklemek doğru değildir; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de bütün peygamberler de kendileri duadır. Şeytan ise hem insanlar için hem cinler hem de bütün varlık için sadece bedduadır.

Âlemlere rahmet olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bize sadece dua etmez, aynı zamanda dua olur ve bizi dua yapar. Onunla beraber olunca bütün varlığa, mahlûkata dua oluruz, rahmet olur, nimet olur, ikram olur, hidâyet olur, cennet olur, aşk olur, muhabbet oluruz. Böylelikle Allah'a yakın oluruz. İşte bu, dua olmaktır.

Sohbetlerimiz boyunca "Kur'ân ile insan birdir" demiştik. Kur'ân da bizim için dua olur. Eğer Kur'ân'ı okur, iman edip ahlaka dönüştürmeye çalışırsak onunla dua oluruz.

Dua, davettir ve bu davet Allah'adır. Allah'ın güzelliğini üzerimizde gösterince, insanları Allah'ın güzelliğini sevmeye davet etmiş oluruz; çünkü insanlar bizde rahmeti, ikramı, yardımı, affetmeyi, mağfiret etmeyi, sevmeyi görünce üzerimizdeki güzelliği sever. Bu güzellikler Allah'ın güzelliği olduğu için Allah'ın güzelliğini üzerimizde göstererek insanları Allah'a davet etmiş oluruz; yani hâlimiz davet olur. Aynı şekilde bu hâlimiz Allah'ın emridir, hükmüdür, âyetleridir ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakıdır. Bu durumda her şey bir oldu. Tevhid, vahdet budur.

Bunlar hayali şeyler değildir. Allah bizi "lâ ilâhe illallah" demeye davet ediyor. Allah ismi bütün manalarıyla yalnızca aşk ve muhabbet demektir. Allah, ilâh; aşk demek, muhabbet demek, sevmek, âşıklık demektir. Uğruna akıl kaybedilircesine âşık olunan demektir. Her şey Allah'a davet eder. Üzerimizde rabbimizin güzelliği tecelli edince, Allah'ı sevmiş, Allah için sevmiş ve insanları hâlimizle, tavrımızla, konuşmamızla, bakışımızla, işimizle,

amelimizle; Allah'ın davetiyle Allah'a, Allah'ın kelamına davet etmiş oluruz. Böyle olanlar her hâliyle duadadırlar ve Allah'ı davet ederler. Dua etmek başka bir şey, dua olmak başka bir şeydir. Böyle olanlar da dua olmuşlardır.

Biz de kardeşlerimizden dua etmelerini değil, dua olmalarını istiyoruz. Bu da Allah'ın güzelliğini üzerlerinde gösterip insanları Allah'ın güzelliğiyle davet etmekle mümkündür. Bunu görmeyenlerin dervişlikle alakaları yoktur, bunlar gözlerini açıp bakmamış, görmemiştir.

Evet, Kur'ân bizim dua kitabımız, davet kitabımız, hidâyet kitabımızdır. Yalnız, burayı doğru anlayalım. Kur'ân'ın dua kitabı olması, "mezarlığa gidip vefat edenlere Kur'ân okuyalım" ya da "şu âyetleri okuyalım rızkımız açılsın, şu sûreleri okuyalım duamız kabul olsun" demek değildir. Bu, Allah'ın kitabını Allah'ın sevmediği şekilde anlamaya çalışıp kendimize başka bir din üretmektir. Kur'ân bizim Allah'ın güzelliğinde, El Esmâu'l Husnâ'sında kaybolacağımız, fena ve beka bulacağımız, bize manevi yolculuk yaptıracak, yolu gösterecek, rabbimize yürütecek ve bize nûr olacak, hidâyet olacak kitabımızdır.

Kur'ân'dan daha güzel bir kitap bilen varsa veya Allah'tan daha güzel anlatanı, davet edeni, duayı öğreteni bilen varsa gidip ona sarılsın! Bütün mü'minler, Müslümanlar, "ben iman ettim" diyenler için Allah'tan daha güzel öğreten, anlatan yoktur. Artık herkes kendi tercihini yapar. Kur'ân'ı kabul edenler Allah'ın nûruyla aydınlanır, etmeyenler ise kendilerini Allah'ın nûrundan mahrum bırakır.

"Muhakkak ki bu (Kur'ân), sana ve kavmine bir zikir (bir öğüt, hatırlatma ve büyük bir şeref)tir. Yakında (hepiniz ondan)

hesaba çekileceksiniz."[18] Seni ve sana iman edenleri Kıyamet günü bu kitaptan sorumlu tutacağız.

Hepimiz Kur'ân'dan sorumluyuz. Bu yüzden alimmiş, şeyhmiş, veliymiş, cemaatmiş, hiç kimseyi Kur'ân'ın önüne koymamamız gerekir. Böylelerine "Allah'tan korkun ve Allah'a karşı edepli olun" diyoruz.

Tabii ki insan, Kur'ân'ı parça parça okuyabilir ve öğrendiklerini, anladıklarını başkalarına da öğretebilir; ama asla "bu anlattıklarım sırât-ı mustakîmdir, din budur" diyemez.

Deryanın ortasında dağılan geminin bir tahtasına yapışmış, kurtulmaya çalışıyorsun, inşallah kurtulursun. Ama yapıştığın bu tahtaya "gemi" diyemezsin. Seninle beraber iki kişi daha o tahta parçasına sarılırsa hepiniz batarsınız. Tahta seni yukarıda tutar; ama seni kurtarmaz. Dinin bir parçasına sarıldın diye onu dinin bütünü zannetme!

Manevi yolculuk, vuslat bir tek Kur'ân ile yapılır. Fenayı da bekayı da Kur'ân'la bulabilirsin. Allah sana kitabıyla böyle bir ikram yapmıştır. Hâl böyleyken hidâyeti başka yerlerde ararsan kendine zulmetmiş, rabbine en büyük saygısızlığı yapmış olursun. Kur'ân, Allah'ın ipidir, bir de Allah'ın insanlardan olan ipi vardır.[19] Kur'ân ve canlı Kur'ân… Allah'ın insanlardan ipiyle beraber Kur'ân'a sarılınca manevi yolculuğunu yapar, rabbine varırsın. Diğer türlü Kur'ân'ın bir parçasına sarılarak vuslat yolculuğu yapamazsın.

İnşallah hep beraber Kur'ân'a sarılacak ve insanlar için âyet âyet dua olacağız. Unutmamamız lazım ki her bir âyet bize rabbimizin davetidir. Bu yüzden Kur'ân bizim dua kitabımız, davet kitabımızdır.

[18] Zuhrûf /44
[19] Âli İmrân /112

“Siz(in içiniz)den (her zaman) hayra davet eden, iyiliği emredip kötülükten meneden bir topluluk bulunsun. İşte onlar felaha (kurtuluş ve saadete) erenlerdir.”[20]

İçinizden Allah’ın emrettiği gibi bir topluluk, cemaat bulunsun ve o cemaat mutlaka vardır. Asıl kurtuluşa, saadete erenler de onlardır. Onun için “ben sadece kendimi kurtarayım” demekle kurtuluş olmaz. Kim Allah’ın beyan ettiği bu topluluğa ne kadar yakın olursa o kadar kurtuluşa ve saadete erer.

Herkesin bu âlemde bir vazifesi, rabbimizin kendisi üzerinde bir muradı vardır. Her şey yerli yerindedir. Mesele; rabbimizin bizi koyduğu yerde durmaktır. Peki, genel olarak baktığımızda rabbimizin bizi koyduğu yerde durabiliyor muyuz? - Elbette ki duramıyoruz. İşin kötüsü daha nerede durmamız gerektiğini dahi bilmiyoruz. Eğer nerde durmamız gerektiğini anlayamadıysak aklımızı kullanamıyoruz demektir.

Allah herkesin hakkını teslim edendir. Kim neyi hak etmişse Allah ona mutlaka hakkını verir ve kimsenin hakkını zayi etmez. Bir örnek vereyim: Bu mübarek Ramazan ayında, Kadir Gecesi’nin arifesinde olmamıza rağmen yine de dışarıda Allah’ın emrine ters düşen ve edebe aykırı hareketlerde bulunan binlerce insan vardır. Onlar birilerine bir şey yapacaklarını zannederler; ama hakikat öyle değildir. Kim ne yaparsa kendine yapar; çünkü kim ne yapıyorsa kendisi için de aynı muameleyi hak eder.

Bununla beraber biri hiçbir şey yapmasa bile zalimleri destekliyorsa isterse dünyanın öbür ucunda olsun, gönlü onlarla beraber olduğu için o zalimlerin hak ettiğini hak etmiş olur. Öyleyse herkes gönlünün nerede olduğuna, kimlerle beraber olduğuna ve duasının ne olduğuna bakmalıdır. İnsan, gönlünün

[20] Âli İmrân /104

kimlerle olduğuna bakacak ki zalimleri destekleyip onların kazandığını kazanmasın.

Evet, Allah herkesin hakkını veren, duasına, davetine icabet edendir. Onun için insanın başkalarına yaptıkları aslında kendisine yaptığıdır; ama insan bunu bilmiyor, görmüyor! Görse zaten karşısındakine beddua etmez. Ayrıca insan, başkasına beddua ettiğini, kendisi içinse hayrı istediğini zanneder; ama hakikat öyle değildir. Bu da insanın tevhide erememesinden, kendisinde nasıl bir âlemin olduğunu, düşüncelerinin, fikirlerinin, konuştuklarının, duasının kendisine neler kazandırdığını ya da neyi kaybettirdiğini bilmemesinden dolayıdır.

"Kim sâlih bir amel işlerse (bu) kendi lehinedir. Kim de kötülük yaparsa (o da) kendi aleyhinedir."[21] Yani "kim ne yaparsa kendine yapar" buyurdu Allah.

Hayat bir imtihandır, kazanma imkânıdır ve Allah bu hayatta herkesin hakkını teslim edendir. Kimse kendine zulmetmemeli ve yaptığı her şeyin mutlaka farkında olmalıdır. Peygamberler bile en ufak bir hata yaptığında "biz kendimize zulmettik"[22] demişlerdir. Çünkü peygamberler bir hata işlediklerinde kendilerine zulmettiklerini ve nereye düştüklerini bilirler.

Baktığımızda hiçbir peygamber "şu şöyle yaptı ondan böyle oldu" deyip bir başkasını suçlamamıştır. Ne Hz. Âdem (a.s.) babamız ne Hz. Nûh (a.s.) ne Hz. Mûsâ (a.s.) ne Hz. Yûnus (a.s.) ne de Hz. Yûsuf (a.s.), mazeret üretip "falanca böyle yaptı" demiştir. Hepsi de "ben kendime zulmettim" deyip suçu, eksiği, yanlışı kendilerine mal etmiştir.

Nefis bütün şiddetiyle kötülüğü emreder ve insanı başka yere davet eder. Allah da kulunu kendine, hayra, güzelliğe davet

[21] Fussilet /46
[22] Â'râf /23, Kasas /16

eder. Tabii ki biri hâlâ işi anlamamış olabilir, dolayısıyla düşebilir; ama insanın rabbine dönmesi ve "ben ne yapıyorum" demesi gerekir. Öyle ki doğru yapabilsin. Şayet kendisi için dua etmek istiyorsa yapması gereken şey; bedduada değil duada olmak, insanlar için rahmet olmak, af ve mağfiret istemek, hidâyet istemek, nimeti ve ikramı istemektir. Kul elinden geldiği kadarıyla böyle yaptığında, rabbimiz de ona "sen benim güzel kulumsun. Sen âleme benimle; rahmetimle, kerimliğimle, affımla, mağfiretimle bakıyorsun. Benim güzelliğim sende tecelli etmiş, sen benim yeryüzündeki halifemsin, güzelliğimin göründüğü aynamsın, gel, yaklaş" buyurur. Böyle bir kul yaklaşmaya layıktır ve mutlaka yaklaşır. Rabbimize bunun dışında bir şeyle yaklaşılmaz. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hadis-i şeriflerinde *"din güzel ahlaktır."*[23] *"Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim."*[24] *"Kişi güzel ahlakıyla sabaha kadar ibadet, gündüz oruçlu sevabı alır."*[25] *"Sizin Allah'a en sevgili olanınız ahlakça en güzel olanınızdır"*[26] buyurmuştur.

Vuslat yolculuğu, ahlak yolculuğudur. Bu yolculuğu yaparken rabbimize gideriz, rabbimizin güzellikleri, El Esmâu'l Husnâ'sı üzerimizde tecelli eder. Allah âyet-i kerimede **"El Esmâu'l Husnâ (en güzel isimler) Allah'ındır. Öyleyse ona o (güzel isimleriy)le dua ed(ip yalvar)ın"**[27] buyurur. Yani sende benim güzel isimlerim tecelli etsin hem kendin hem de kullarım için güzelliğimi, isimlerimin tecellisini iste.

"En güzel isimler Allah'ındır, Allah'a güzel isimleriyle dua edin, onu bu isimlerle davet edin" buyurdu Allah; yani duayı bütün El Esmâu'l Husnâ ile yapmamız lazım.

[23] Gazali, İhya, 3/50
[24] Muvatta, Hüsnü'l-Hulk, 8; Ahmed B. Hanbel 2/381
[25] Ebû Dâvûd, Edeb 7. Ayrıca bk. Tirmizî, Birr 62
[26] Ravi: Hz. Enes (r.a.) Ramuz-ul Ehadis Ahmet Ziyauddin Gümüşhanevi
[27] A'râf /180

Nasıl?

"Ya rabbi! Sen rahmansın, rahimsin" dediğimizde, Allah'ın rahmanlığının, rahimliğinin bizde tecelli etmesini isteriz. Eğer rahmet etmemiz gereken durumlarda rahmet etmiyorsak bu duayı yapınca yalan söylemiş oluruz. Yalan dua da kabul olmaz; ama Allah'ın rahmetini isterken, rahmet etmemiz gereken yerde rahmet edersek o zaman Allah'ın rahmeti bizde tecelli eder, sonra başkaları için rahmet istediğimizde duamız yalan olmaz, biz de doğru dua etmiş oluruz. Biz karşımızdakine rahmeti istediğimiz için rahmet bize de gelir. Sonra Allah dilerse karşımızdaki kişiye rahmetiyle tecelli eder, dilerse de etmez, bunu Allah bilir; ama bizim yaptığımız dua mutlaka bize gelir.

"(Resulüm!) De ki: (Rabbinize) İster Allah diye dua ed(ip yalvar)ın ister Rahmân diye dua ed(ip yalvar)ın. Hangisiyle dua ed(ip yalvar)ırsanız (yalvarın), çünkü El Esmâu'l Husnâ (en güzel isimler) onundur."[28]

Allah'ın güzelliğini davet et, Allah ile güzel ol. Güzel olunca bütün insanlara da varlığa da Allah'ın isimleriyle muamele etmiş olursun. Bu, Allah'a yeryüzünde halife olmaktır. Allah'a yakınlık Allah'ın isimlerinin, güzelliğinin tecellisiyle ölçülür; çünkü Allah'ın güzelliği sende tecelli edince, rabbine ayna olmuş ve insanlara dua olmuş olursun. Demek ki dua, El Esmâu'l Husnâ'ylamış, Allah'ın güzelliği, halifesi olmakmış!

Evet, Kur'ân bize dua etmeyi öğretmeye gelmemiştir. Elbette ki nasıl dua etmemiz gerektiğini de Kur'an'dan öğreniriz; ama Kur'ân bizi dua yapmaya ve bize dua olmaya gelmiştir.

Peki, Kur'ân bizi nasıl dua yapar?

Bizi kendi nûruna, hidâyetine, aşka, muhabbete, rabbimizin kendini tanıttığı gibi El Esmâu'l Husnâ'ya büründürünce bizi dua

[28] İsrâ /110

yapmış olur. Biz de böylelikle dua olur, âyet olur, rabbimize halife olur, canlı Kur'ân olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmuş, ona benzemiş ve canlı Kur'ân olmuş oluruz. Böyle olunca da tevhid olur, vahdet olur ve bizde Allah'ın güzelliğinden başka bir şey kalmaz.

Evet, kim ne yaparsa yapsın kendine yapar,[29] buyurdu Allah. Onun için zulmedenler kendilerine zulmediyor, yazık ediyorlar. Şeytan onlarla oynuyor, onları peşinden sürükleyip rablerinin emirlerini, vahyini, peygamberini unutturuyor. Onlar da "biz doğru yoldayız, biz haklıyız, güzel yapıyoruz" diyorlar!

Zamanın geldiğinde Allah sana "gel" diyecek ve sen de gidip rabbinin huzurunda hesap vereceksin. Allah seni başkalarıyla meşgul olman için yaratmadı, senin işin insanların ne yaptığına bakmak değildir. Senin rabbine yürüyüp varman gerekir. Rabbin seni en aşağıya indirmiş, sonra "sana verdiğim imtihan imkânlarını birer birer kazanıp bana gel. Sana emrettiğim gibi, sevdiğim, razı olduğum gibi, sana gösterdiğim gibi yap" demiş, önüne bir de örnek olarak peygamber koyup "senden onun gibi bir kulluk yapmanı, onun iman ettiği gibi iman etmeni, onun yaptığı gibi halifelik yapmanı istiyorum. Tercih senindir ya sana emrettiğim gibi yapar kazanırsın ya da iman etmezsin" buyurmuştur.

Hepimiz biliyoruz ki insanların pek azı hariç, çoğu iman etmez! Bu yüzden Allah âyet-i kerimelerde **"insanların çoğu iman etmezler."**[30] Pek azı müstesna gerisi şeytana, iblise tabi olur. **"İnsanların çoğu aklını kullanmaz."**[31] Çoğu düşünmez, tefekkür etmez, akletmez, buyurmuştur. Çoğunluk her zaman için böyledir.

Bununla ilgili olarak sahabeden bir kıssa anlatayım.

[29] Fussilet /46
[30] Ra'd /1, Hûd /17, Yûsuf /103
[31] Ankebût /63

Bir gün sahabenin biri Mescid-i Nebevi'de namazı bitirdikten sonra "ya rabbi! Beni az olanlardan eyle" diye dua eder. Hz. Ömer (r.a.) da onun bu duasını işitince merak edip duasının bitmesini bekler; çünkü daha önce böyle bir dua işitmemiştir. Sahabe, duasını bitirdikten sonra Hz. Ömer (r.a.) ona, "ya rabbi! Beni azlardan eyle, diye dua ettin. Bu ne demektir" diye sorar. O da "sen duymadın mı, rabbimiz 'insanların pek azı aklını kullanır, pek azı iman eder' buyuruyor. İşte, ben de o azlardan olmak istiyorum" der.

Biz de rabbimizin buyurduğu o azlardan olmak istiyoruz. Allah bizi az olanlardan eylesin inşallah.

İnsanın bütün gücü duasıdır ve herkes duasını kendi gönlünde taşır. İnsan, duasının rabbinin razı olduğu bir dua olup olmadığını anlamak için kendi gönlündeki duaya; yani bu âlemde beklediği, istediği şeyin ne olduğuna bakmalıdır.

Hz. Mûsâ (a.s.) zahiri olarak dua ederken **"Rabbim! Gerçekten ben, bana indireceğin her hayra muhtacım"**[32] buyurmuştur. Allah bize Hz. Mûsâ (a.s.) üzerinden nasıl dua etmemiz gerektiğini öğretiyor. Başka bir âyette de Allah **"insanlardan öylesi vardır ki, Rabbimiz! Bize (nasibimizi mal ve servet olarak) dünyada ver!' derler. Böylesinin âhirette hiçbir nasibi yoktur"**[33] buyurmuştur.

Dünya hayatını tercih edip nasibini dünyada isteyenlerin ahiretten nasibi yoktur. Peki, kimin ahiretten nasibi vardır? Bunun cevabını da Allah veriyor. **Ve minhum men yekûlu rabbenâ âtinâ fîd dunyâ haseneten ve fîl âhirati haseneten ve kınâ azâben nâr:**[34] "Onlardan bir kısmı da, 'Rabbimiz! Bize (El Esmâu'l Husnâ'n

[32] Kasas /24
[33] Bakara /200
[34] Bakara /201

ile tecelli ederek) dünyada da güzellik ver, âhirette de güzellik ver ve bizi (cehennemdeki) ateş azabından koru!' der."

Bazı âlimlerimiz âyette geçen "hasene" kelimesini iyilik olarak çevirmişlerdir. Oysaki bu doğru değildir. Hasene kelimesi "güzellik" anlamına gelir. Allah burada bize duayı öğretirken "rabbimiz! Bize dünyada da güzellik ver, ahirette de güzellik ver ve bizi ateş azabından koru" buyuruyor.

Allah bunu rahmetiyle yapar. Dünyadaki güzellik de Allah'ın güzelliğidir. Burada güzel olanlar, rabbinin nurûyla nûrlanmış olanlardır.

"O gün mü'min erkeklerle mü'min kadınları önlerinden ve sağlarından (amellerinin) nûrları aydınlatıp hızla giderken görürsün (onlara şöyle denir), 'bugün sizin müjdeniz, içinde ebedi kalacağınız, altlarından ırmaklar akan cennetlerdir.' İşte büyük kurtuluş (ve saadet) budur."[35]

Dünyadayken nûrlandıkları için ahirette de önlerinden ve sağlarından nûrları onları aydınlatır; çünkü üzerlerindeki rablerinin güzelliği dünyadayken de üzerlerinde tecelli etmiştir. Onlar hayatı yaşarken güzel yapmışlar, insanlara dua olmuşlar, hayır olmuşlar, rahmet olmuşlar, nimet olmuşlar, ikram olmuşlar, rablerinin güzelliğine, El Esmâu'l Husnâ'sına ayna olmuş, halife olmuşlardı. Onlar dünyada güzel oldukları için ahirette de güzeldirler.

Âyet devam ediyor. **"O gün münafık erkeklerle münafık kadınlar, iman edenlere derler ki: 'Bize bakın da nûrunuzdan (biz de biraz) faydalanalım.' (Onlara) 'Arkanıza dönün de bir nûr arayın!' denilir. Derken onların arasına içinde rahmet, dış tarafında azap bulunan kapılı bir sur çekilir. (O münafıklar) Onlara, 'biz (dünyada) sizinle beraber değil miydik?' diye**

[35] Hadîd /12

seslenirler. (Mü'minler de) Derler ki: 'Evet (beraberdiniz), fakat siz kendinize yazık ettiniz, (bizim başımıza her zaman bir musibet ve bela gelmesini) beklediniz, (üstelik siz Allah'ın âyetlerinden de resulünden de sürekli) şüphe ettiniz ve (dünyaya dair) boş temenniler sizi aldattı. Hatta Allah'ın emri (olan ölüm) gelip çatıncaya kadar o aldatıcı (şeytan), sizi Allah(ın affı ve rahmeti) ile aldattı."[36]

Mü'minler onlara "evet, dünyadayken bizimle beraberdiniz; ama siz hakikati kabullenemediniz, 'acaba' deyip şüpheye düştünüz, onun için münafık oldunuz" derler.

Münafıklar, rablerinin âyetleri karşısında "acaba" derler. Ya da "böyle olmasa da olur" derler. Bir de "ben öyle düşünmüyorum, benim düşüncem farklıdır" derler. Bilmemiz lazım ki Allah'ın âyetleri karşısında böyle söyleyenler münafık olur ve Kur'ân'ın, âyetlerin nûrunu alamaz; çünkü rablerini dinlememişlerdir. Bu nedenle de münafık olmuş ve nûrlarını kaybetmişlerdir.

Okuduğumuz âyette Allah "sonra aralarına içinde rahmet, dışında azap olan bir sur çekilir" buyurmuştu.

Peki, bu şimdi de böyle midir?

Allah'a yemin ederim ki şimdi de aynen böyledir. Zaten bütün feryadımız da bunun içindir. Kulluk, her an yapılması gerekendir. Allah'ın âyetlerinden kaçılmaz. Öyle "ben kendi kendime yaparım" ya da "ben zaten biliyorum" denmez. Ebedi hayat, Allah'ın rızası üç kuruşa satılmaz. Allah'ın verdiği mühleti doğru kullanalım. Yoksa mühletimiz dolduğunda iş işten geçmiş olur.

Şayet Kıyamet günü nûrunu kaybedenlerden olmak istemiyorsak, susup kendi gönül âlemimize dönmemiz, duamıza,

[36] Hadîd /13-14

hamdımıza, şükrümüze, sabrımıza, rabbimizin huzurunda ne kadar durduğumuza ve hayatımızı rabbimizin huzurunda ne kadar yaşadığımıza bakmamız lazım. Sonra pişmanlığımız bize fayda vermez. Bundan dolayı ısrarla "rabbimize varmamız lazım" diyoruz; çünkü boşa geçirecek bir anımız bile yoktur. Yol imanla, aşkla, Allah'ın ipine sarılarak yürünür. Yolu yürürsek rabbimize varırız, varacağız inşallah.

Evet, hep beraber Kur'ân ve insanı, Kur'ân ile aramızdaki bağın ne olduğunu anlamaya çalıştık.

Allah bizi Kıyamet günü nûrunu kaybedip karanlıkta kalanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi vahyine, kitabına sımsıkı sarılanlardan eylesin. Allah bizi rabbinin istediği, razı olduğu gibi dua edenlerden ve insanlara dua olanlardan eylesin. Allah bizi imanla, aşkla rabbine yürüyenlerden ve rabbine varanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

23.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, bir de hayat kitabımız Kur'ân'la aramızdaki bağı öğrenmeye çalışıyorduk.

Hamd olsun Kadir Gecesi'ne kavuştuk. Hepimizin Kadir Gecesi mübarek olsun. Eğer Ramazan ayı boyunca rabbimize yürümeye, koşmaya çalışıp çabamızı, gayretimizi sarf ettiysek Kadir gecemiz mübarek olmuş, bizi de mübarek kılmıştır inşallah.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in her konu hakkında buyurduklarını ciddiye aldığımızda işin özünü, hakikatini, meselenin ne olduğunu anlamış oluruz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Recep ayı geldiğinde *"ya rabbi! Receb'i, Şaban'ı bizim için hayırlı eyle ve bizi Ramazan'a kavuştur. Ramazan'da da bizi Kadir Gecesi'ne kavuştur"*[1] buyurmuştur; çünkü Kadir Gecesi güneşin, vahyin doğduğu ve bütün âlemi aydınlattığı gecedir.

Peki, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in *"Receb'i, Şaban'ı da bizim için hayırlı eyle"* buyurmasının hikmeti nedir?

Eğer Recep ve Şaban aylarında hayır işlemeye çalışıyor, hayırda yarışıyorsak, yaptıklarımız ve gönül hâlimiz bizi Ramazan'a, dolayısıyla Kadir Gecesi'ne hazırlamış olur.

"(Zatıyla ve sıfatlarıyla tecelli edip tüm mevcudatı) Yaratan Rabbinin adıyla (kendini ve tüm mahlûkatı) oku (anla, idrak et)!"[2]

[1] Taberânî, *Evsat*, IV, 189; Beyhakî, *Şuab*, V, 348. Krş. Ahmed, I, 259
[2] Alak /1

Kadir Gecesi'nde Alak Sûresi'nin ilk âyetleri inmiştir. Rabbimiz bu âyetleri indirerek bizi isimlerini okumaya hazırlamış oldu. Daha doğrusu biz rabbimizin indirdiği kitabını okuyarak bizi yaratan rabbimizin isimlerini okumaya hazırlanmış oluruz. İsimleriyle nasıl okumamız gerektiğini de yine Allah bize öğretmiştir. Bu yüzden Kur'ân'ı okumayanlar kendini rabbinden, rabbinin ismiyle okumaktan mahrum bırakırlar; ama bunu kendileri tercih ettiğinden onlar için yapabileceğimiz hiçbir şey yoktur.

Biliyorsunuz sürekli Allah'ın bize indirdiği kitabını okuyalım diye feryad ediyoruz. Okumayanlara manevi olarak hiçbir şey yoktur. Yolu birlikte yürüyoruz. Bir olmamız gerekir ki beraber yürüyelim. Şayet söylediklerimiz birilerine fayda vermiyorsa yolu birlikte yürümüyoruz demektir. Aynı şekilde biri bizi dinlemiyorsa kendi kendine "ben zaten kendim de yolu yürürüm, benim sana ihtiyacım yok" demiştir. Allah'ın kitabını okumadığı için aynı zamanda rabbimize de "benim sana ihtiyacım yok" demiş olur.

"Hayır (sizin zannettiğiniz gibi değil)! Muhakkak ki insan, kendini müstağni (kendi kendine yeterli ve Allah'a karşı ihtiyaçsız) gördüğü için gerçekten (haddini aşarak) azar."[3] Yani "ben dinlemesem de okumasam da olur" deyip bilgisini, aklını kendisi için yeterli görür. Böyle yapınca da "rabbimi dinlememe gerek yok" demiş olur.

Biri Allah'ı ciddiye almazsa istediği kadar dua etsin, feryad etsin, secde etsin, rabbini zikretsin, rabbi de onu ciddiye almaz. **"Oku (anla, idrak et ki)! Senin Rabbin Ekrem'dir (zatında kerim olan ve kullarına kerim olmayı ikram edendir)."**[4] Rabbinin ikramını, keremliğini, kerimliğini oku. Okumadıysak rabbimizi

[3] Alak /6-7
[4] Alak /3

ciddiye almamış, dinlememiş oluruz. Allah, bu aklı bize kullanalım diye vermiştir. Aklımızı kullandığımızda böyle olduğunu anlarız.

İnşallah bundan sonra hayat kitabımızı, rabbimizin bize indirdiği Kur'ân'ı okuyacak, aynı zamanda varlığa, hayata bakarken "rabbimin buradaki muradı nedir" deyip her şeyi yaratan rabbimizin ismiyle okumaya, anlamaya çalışacak ve yolu Kur'ân ile yürüyeceğiz. Bunu kesinlikle unutmamamız lazım ki vuslat yolculuğu sadece Kur'ân ile, Allah'ın âyetleriyle, Allah'ı zikirle ve Allah'ın emrini yerine getirmekle yapılır. İnşallah biz de Kur'ân'ı okumaya, rabbimizin emirlerini yerine getirmeye çalışacak ve vuslat yolculuğumuzu yapacağız.

Özellikle her şeyden önce rabbimize karşı edepli olmamız gerekir. Edebi olmayanlar hiçbir şey kazanamazlar. Edepli olmanın yolu da ancak rabbimizi dinlemekle mümkündür. Rabbimiz konuşuyor ve biz onu ciddiye almıyorsak edepli olmuş olur muyuz? -Elbette ki olmayız. Kur'ân'ı okumamak, dinlememek rabbimizin sözüne, kelamına, Kur'ân'a hürmet değildir. Aynı şekilde "her konuda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz nasıl yapmış" demezsek Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hürmet, kıymet, değer vermiş olmayız. Gerçekten Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i sevdiğimizi söylüyorsak bu durumda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gibi olmaya çalışmamız gerekir.

"(Resulüm!) De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı mağfiret etsin; çünkü Allah Ğafûr'dur, Rahîm'dir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)."[5]

Yani şimdiye kadar yanlış yaptınız, bari bundan sonra yanlış yapmayın ve ona tabi olun; onun iman ettiği gibi iman edin, teslim olduğu gibi teslim olun. Âlemlere rahmet olduğu gibi rahmet olun, onun sevdiği gibi sevin, hidâyet olduğu gibi hidâyet olun, örnek

[5] Âli İmrân /31

olduğu, şahid olduğu gibi örnek olun, şahid olun ve insanları da şahid ettirin.

Allah, kitabında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i ve diğer peygamberleri bize örnek olarak göstermiş, sonra da bize "senden böyle bir kulluk yapmanı istiyorum" demiştir. İyice anlamamız için de hepsinin hâlini bize bir bir anlatmış, beyan etmiştir. Hâl böyleyken hâlâ anlamayanlar aklını kullanmayanlardır, daha doğrusu aklını kullanmak istemeyenlerdir. Bu da işlerine gelmediği, dünyayı ahirete, fani olanı baki olana tercih etmelerinden dolayıdır. İstedikleri kadar "hayır, öyle değil" deyip kendilerini kandırmaya çalışsınlar, hakikat böyledir.

Şimdi kendimizi kandırmaya çalışıyor olabiliriz; ama bilelim ki ölüm vardır, hesap vardır, rabbimizin huzuruna çıkmak vardır! Daha ne zamana kadar kendimizi kandıracak ve bu hâlimize devam edeceğiz!

Evet, rabbimizin huzuruna çıkıp hesap vereceğiz. Hesabımızı vermeyi istiyorsak rabbimizin kitabını okumaya, dinlemeye, anlamaya ve iman edip amel etmeye çalışacak, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz her ne yapmış, ne buyurmuşsa onun gibi yapmaya çalışacağız. Örnek vermek gerekirse; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"cennete giremezsiniz iman etmedikçe, iman etmiş olmazsınız birbirinizi sevmedikçe"*[6] buyurmuştur. Bizim de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in buyurduğu gibi birbirimizi sevmemiz lazım. Eğer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"iman etmiş olmazsınız birbirinizi sevmedikçe"* buyurduysa o zaman birbirimizi sevmek imanımızın ölçüsüdür. Bu yüzden birbirimizi ne kadar sevdiğimize, aynı şekilde birbirimize ne kadar yardım ettiğimize, birbirimizin hayrını ne kadar istediğimize, kardeşimiz hayırda olsun, ebedi hayatını kazansın, Allah'ın huzurunda mahcup

[6] Müslim, Îmân 93-94; Tirmizî, Et'ime 45; İbni Mâce, Mukaddime 9

olmasın ve kaybetmesin diye birbirimize ne kadar yardım etmeye çalıştığımıza, fedakârlık yaptığımıza bakmamız lazım.

İman ispat ister, aşk ispat ister. Kulluk, âbdiyet, sevmek ispat ister. Sadece dil ile "seviyorum" demekle iş bitmez. Amelimiz söylediklerimizi tasdik etmelidir. Allah âyet-i kerimelerde **"O'na ancak temiz (ve güzel) sözler yükselir, onları da sâlih amel yükseltir."**[7] **"Allah'a davet eden, sâlih amel işleyen ve 'ben Müslümanlardanım' diyenden daha güzel sözlü kim vardır"**[8] buyurmuştur. Sözümüzle birlikte salih amelimizin olması şarttır. Eğer salih amelimiz yoksa güzel sözümüz bir işe yaramaz.

İnşallah biz de birbirimizi Allah'ın emrini, hükmünü, Kur'ân'ı, rabbimizi dinlemeye, anlamaya davet edecek ve birbirimize rabbimizi, rabbimizin hükümlerini hatırlatacağız.

Herkes Allah'ın kuludur, dolayısıyla herkes âbd olmaktan sorumludur. Hiç kimse hakkında "şu anlamaz" diyemeyiz. Yaratan yarattığını bilmez mi?[9] Âlemlerin rabbi konuşuyorsa onu anlamayan hiç kimse olamaz. Yeter ki rabbinin kendisine ne buyurduğunu okusun, dinlesin mutlaka anlar.

Elbette ki herkesin anladığı birbirinden farklıdır; çünkü herkes rabbinin vahyini nefsinin mertebesine göre anlar. Misal; levvame nefsinde olan biri ile raziye nefsinde olan biri aynı şeyi anlamaz. Levvamedeki ancak vuslat yolunu yürüdükçe raziyeye geldiğinde raziye nefsindekinin anladığını anlayabilir; ama yolu yürüyebilmesi için öncelikle kendi bulunduğu yerden rabbinin vahyini anlaması lazım. Eğer kendi bulunduğu yerden değil de raziye mertebesindeki bir kulun bulunduğu yerden rabbinin vahyini anlamaya çalışmaya kalkarsa yolu yürüyemez, nefsini tezkiye edip temizleyemez. Bu yüzden önce rabbinin kendisine

[7] Fâtır /10
[8] Fussilet /33
[9] Mulk /14

söylediklerini bulunduğu yerde anlamaya çalışmalı ve anladıklarıyla nefsini tezkiye edip yolu yürümelidir.

Yolculuk hayat yolculuğudur ve âlemlerin rabbinedir. Allah âyet-i kerimede **"dileyen, Rabbine varan bir yol tutar"**[10] buyurmuştur. Bu yol, sırât-ı mustakîmdir. Biz de bu yolda Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi doğru yapmaya, güzel yapmaya çalışacak ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olup yolu yürüyeceğiz inşallah.

İnsanların birbiriyle olan yakınlıklarının, muhabbetlerinin, dostluklarının dereceleri farklı farklıdır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabesi için *"sahabem hakkında Allah'tan korkun"*[11] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu sözü o anda beraber bulunduklarına söylediğine göre Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in burada "sahabem" diye kastettiği özel olanlardır.

Peki, onlar kimlerdir?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gerçekten arkadaş olanlar, malıyla, canıyla Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yanında duranlar ve omuzunu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in taşıdığı vahiy yükünün altına koyanlardır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyle olanlar için "sahabem" buyuruyor. Öyle ki sahabesi hakkında ileri geri konuşulmasına asla taviz vermiyor, diğerlerine "onlara karşı Allah'tan korkun" buyuruyor.

Hadis devam ediyor. *"Kim sahabeme buğzederse bana buğzettiği için buğzeder. Kim de bana buğzederse aslında Allah'a buğzettiği için buğzeder."*[12]

Bu durum kıyamete kadar devam eder. Ne demişler: Tarih tekerrürden ibarettir. Şu an ahir zamanda, en karanlık çağdayız. Kur'ân'ın nûrunun bütün âlemi aydınlatması gerekir. Bu yüzden

[10] Nebe /39

[11] Menâkıb: 59, El-İsâbe 1: 10

[12] Tirmizi, Menâkıb, 58; Ahmed, IV/87; V/54, 57. Bkz. Münavî, Feyzü'l-Kadîr, II/122.

hep beraber vahyi taşımaya çalışıyoruz. Biliyorsunuz daha önce de "dünyanın her ülkesine, her şehrine, ilçesine, kasabasına, köyüne, hatta her evine, her gönle Allah'ın vahyini, marifetullahı, imanı, aşkı, muhabbeti, âbdiyeti, âşıklığı taşımaya çalışıyoruz" demiştim. Emeklerimiz meyvesini veriyor hamdolsun. Şimdi de Kur'ân'ı yetmiş farklı dile çevirdik ki dünyanın neresinde olursa olsun herkes Kur'ân'ı kendi diliyle okuma ve dinleme imkânı bulsun. Bu vesileyle Kur'ân'ın nûru bütün âleme yayılsın. Bizim bütün işimiz, vazifemiz Allah'ın vahyini taşımaktır. Bunu yaparken aynı zamanda vuslat yolculuğunu da yapmış oluruz; çünkü vuslat yolculuğu bir tek Kur'ân ile yapılır.

Bilmemiz lazım ki Kur'ân'ın bütününe, her bir âyete iman etmeden, teslim olup gerekeni yapmadan hiç kimse kemale eremez, kemalattan sadece bir parça alır; yani biraz mü'min olur, Müslüman olur, takvâ sahibi olur ve bu parça da insanın rüştüne ermesi, kemale ermesi demek değildir. Kur'ân'dan bir parça alanlar kâmil insan olmazlar, insanlıktan yalnızca bir parça almış olurlar.

Bununla ilgili bir misal vereyim.

Mevlâna (r.a.) Hazretleri anlatır. *"Eşeğin biri yolda yürürken yürüdüğü yerde ayağının izi çıkmış, yağmur yağınca da o ayak izinin içi su olmuş. Sonra rüzgâr o ize bir saman çöpünü savurmuş. Derken sineğin biri o saman çöpüne konmuş ve 'herhâlde derya dedikleri budur, bu üstünde durduğum da gemidir' demiş."* Mevlâna Hazretleri bundan dolayı *"merkep izinde su görüp deryayı gördüm sanma"* demiştir.

Kulluk, âbdiyet basit bir şey değildir. Hepimiz göklerin ve yerin yüklenmekten haşyet duyduğu emaneti, meleklerin secde ettiği, Allah'ın rûhundan nefhettiği hakikati taşıyoruz ve Allah'a yeryüzünde halifeyiz. Onun için kulluk üç beş kelime öğrenmek ya da bir şeyleri yapmaya çalışmakla olacak şey değildir. Bunun için

sorumluluğumuzu taşımamız gerekir. Kulluğumuzu yapmak istiyorsak sorumluluğumuzu yüklenelim ve taşıyalım. Bunun da yolu Kur'ân'ın bütününe, tamamına iman edip gerekeni yapmaktır. Eğer birkaç âyetle kulluk yapmaya çalışırsak "herhâlde ben dosdoğru yapıyorum, bu kadarı yeterlidir" diye düşünürüz. Oysaki olan şey; merkep izindeki suyu görüp deryayı gördüğümüzü zannetmektir.

İnsan, Allah'ın yeryüzündeki halifesi ve Allah'ın huzura, vuslata, miraca davet ettiği kuludur. Allah bizi kendine muhatap almıştır. Bizim de rabbimizin bize verdiği kıymeti, değeri bilip gerekeni yapmaya çalışmamız ve Kur'ân'a sarılmamız lazım.

İnşallah hem hayat kitabımız Kur'ân'ı kendimiz okuyacak, anlayacak, iman edip teslim olacağız hem de sahabelerin dünyanın her yerine Allah'ın vahyini, Kur'ân'ı taşıdıkları gibi her yere taşıyacağız. Bu her mü'minin vazifesidir. Böyle yapmazsak Kur'ân'ı muhacir bırakmış oluruz.

"(O gün) Resul der ki: Ya Rabbi! Muhakkak ki benim kavmim (nefislerinin hevâsını ilâh edinerek) bu Kur'ân'ı (terk edip) muhacir bıraktı."[13]

Kur'ân'ı muhacir bırakanlardan olmamak için yapmamız gereken şey; Kur'ân'ı taşımaktır. Elbette ki herkesin gücü Kur'ân'ı taşımaya yetmeyebilir; ama birileri mutlaka Kur'ân'ı taşımalıdır. Gücü yetmeyenler de onlara destek olmalıdır.

Allah âyet-i kerimede **"siz(in içiniz)den (her zaman) hayra davet eden, iyiliği emredip kötülükten meneden bir topluluk bulunsun. İşte onlar felaha (kurtuluş ve saadete) erenlerdir"**[14] buyurmuştur. Kurtuluşa erenler onlardır. Gerisi de onların

[13] Furkân /30
[14] Âli İmrân /104

davetine ne kadar icabet ettiyse o kadar kurtuluşa ve saadete ermiştir.

Davet, Allah'tandır. Rabbimizin beyan ettiği bu topluluk, Allah'ın davetiyle insanları Allah'a davet eder. Eğer kurtuluşa eren topluluktan olmak istiyorsak hep beraber bir olacağız, beraber olacağız, rabbimizin vahyini taşıyacağız. Rabbimize layık olduğu kıymeti, değeri verip hürmet edeceğiz.

Rabbini dinlemeyenler onu hürmete, dinlenilmeye layık görmemiş olur. Eğer rabbimizi dinler, ciddiye alır, hürmet gösterirsek rabbimiz de bizim gönlümüzü birbirine bağlar.

"Hani siz (birbirinize) düşman (kimse)ler idiniz de (O), kalplerinizi birleştirmişti ve O'nun nimeti sayesinde kardeş (kimse)ler olmuştunuz. Yine siz (gönlünüzde var olan küfürle dolu) ateşten bir çukurun kenarında idiniz de (O) sizi oradan kurtarmıştı."[15] **"(Allah, mü'minlerin) Kalplerinin arasını (iman ve muhabbet ile) birleştirmiştir. Sen yeryüzünde bulunan her şeyi verseydin, yine de onların kalplerinin arasını birleştiremezdin; fakat Allah, (onları birbirlerine kardeş yaparak) aralarını (muhabbetle) kaynaştırdı; çünkü O, Azîz'dir, Hakîm'dir (bütün şeref ve kudretin sahibi olan, her işinde hikmet ve hayır olandır)."**[16]

Hamdolsun hepimiz rabbimizin gönüllerimizi birbirine nasıl bağladığını yaşıyor, biliyoruz. Nerede olursak olalım rabbimiz gönüllerimizi birbirine bağlamıştır, bu yüzden birbirimizi böyle seviyoruz. Biz bütün dünyayı verseydik de bunu yapamazdık. Bu muhabbet Allah'tandır, o bunu bize ikram etmiştir.

Eğer rabbimiz gönüllerimizi birbirine bağlamışsa bu durumda seven de odur. Allah, bir o kulunu sever, bir de ötekini

[15] Âli İmrân /103
[16] Enfâl /63

sever, bu muhabbet iki gönülde tecelli edince ise birleşir, birbirine bağlanmış olur.

Biri sevmiyorsa Allah'ın muhabbeti onun gönlünde tecelli etmemiştir. Bu hâle düşmemek için şeytan bize ne kadar vesvese verirse versin, araya girmeye çalışırsa çalışsın, ona taviz vermeyelim ve birbirimizi sevelim. Birbirimizde hata, kusur, eksik yanlış görününce hemen affedelim, mağfiret edip silelim. Allah ğafurdur, ğaffardır, tevvabtır, afuvvdur. Allah'ın bu isimleri bizde de tecelli etmelidir. İnsanlar hata, kusur, eksik yapmasaydı onları affedemezdik, dolayısıyla Allah'ın isimleri bizde tecelli etmezdi. Tecelli etmeyince de Allah'ın affından, mağfiretinden mahrum kalırdık.

Evet, hep birlikte rabbimizi istiyor, onu tercih ediyoruz. Öyle ki her şeyden vazgeçiyor ve sadece rabbimize yürüyor, ona koşuyoruz. Allah âyet-i kerimede **"Allah dilediğini zatına seçer"**[17] buyurmuştur. Allah'ın seçtiklerinden olmak için öncelikle Allah'ı seçmek ve onu her şeye tercih etmek gerekir. Biz de rabbimizi tercih ettik. İnşallah bu her birimiz için böyledir. Allah'ı tercih edip ona koşunca Allah'ın vahyini taşıyan, insanları hayra, sabra, rahmete davet eden, Allah'ın emrettiği gibi Kur'ân ile iyiliği, güzelliği emreden, rabbimizin emrini öğreten, kötülüklerden de meneden bir topluluk oluruz.

Daha önceki sohbetlerimizde söylemiştim: Bayan kardeşlerimizden doksan beş kişi huzura varmış, doksan beş kişinin içinden bir kısmı ise hem huzura çıkmış hem de rabbi ile muhatap olmuştur.

Rabbimiz bu kardeşlerimizden kimine "selam olsun", kimine "kulum", kimine de "seni seviyorum" diye hitap etmiştir;

[17] Şûrâ /13

yani bu kardeşlerimizin imanları ilm-el yakînden ayn-el yakîn derecesine çıkmıştır. İşte velâyet budur!

Tabii yol bitmiş değildir, kardeşlerimiz daha yolun ortasındadırlar ve bunun devamı da vardır. İnşallah kardeşlerimiz çabalarını göstermeye devam ettikçe Allah da kendilerine ikram eder.

Bunu söylediğimizde kendini âlim zannedenler bu nimetin varlığından bile habersiz oldukları için "böyle bir şey olamaz" derler. Oysaki bu miraçtır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"namaz mü'minin miracıdır"*[18] buyurmuştur. İşte, insan, miracın ne olduğunu bilmezse, kul ile rabbinin arasını ayırır ve Allah sanki kuluyla muhatap olmuyormuş gibi zanneder. Böyle zannettiği için de bu nimetten mahrum olur.

İnşallah her namazımız miraç olur, devamlı rabbimizin huzurunda dururuz. Hâlimizi rabbimize arz ederken de onun tecellisine, rahmetine mazhar olur, rabbimizin hitabıyla muhatap oluruz.

Kardeşlerimizin nasıl bir nimet aldıklarını söyledim ki birbirimizin kıymetini bilelim. Birbirimize hitap ederken sıradan bir şekilde hitap etmeyelim ve birbirimize karşı hürmetli olalım. Allah bir kula "seni seviyorum" demişse, biz onu sevmeyince Allah'a ters düşmüş oluruz. Sevilmeye en layık olan Allah'tır ve Allah'ın sevdikleridir. Allah'ın sevdiklerine karşı dikkatli olmamız gerekir. Yoksa hiç farkında olmadan rabbimize ters düşeriz.

Bir yolu beraber yürüyenlere "yol arkadaşı" ya da "yoldaş" denir. Allah'ın kendisiyle yol gösterdiği biriyle yürüyenler de birbirine "Pirdaş" demelidir. "Yoldaş" kelimesini başkaları kullandığı için kullanmayalım. Birbirimize hitap ederken "Pirdaş" kelimesini kullanalım.

[18] Fahrettin Râzi, Et- Tefsiru'l-Kebir, C:1, S:226; Alüsi, Rûhu'l-Meâni, C:10, S:453

Peki, kimler Pirdaş kelimesini kullanacak?

Tabii ki biat edenler, beraber yürümeyi gerçekten kabul edenler, bizi dinleyenler ve ciddiye alanlar kullanacak. Yoksa tabiyeti lafta olanlar değil! Bizi kabul edenler ve bizim de kabul ettiklerimiz bizimle yoldaş olmuş ve bize Pirdaş olmuştur.

Kardeşlerimiz birbirine "Pirdaş" diye hitap ederse birbirini anlamış ve birbirine karşı edepli olmuş olur; çünkü "Pirdaş" dediklerinde bizimle arasındaki bağını ve onları bizim yürüttüğümüzü her defasında hatırlamış olurlar. Aynı zamanda birbirlerine yaptıkları muamelenin bana geleceğini anlamış olurlar.

İnşallah kardeşlerimiz birbirlerine bundan sonra "Pirdaş" diye hitap ederler. Bu kelimeyi rastgele başkalarına kullanmayalım. Söyledim: Sadece bize gerçekten tabi olan ve yolu yürümeye çalışan kardeşlerimiz için "Pirdaş" demeliyiz. Eğer kelimeyi gelişigüzel kullanırsak onu sulandırmış oluruz. Sulandırmamak için gelişigüzel kullanmayacağız. Aynı şekilde "Pirdaş" derken edep ve hürmetle söyleyeceğiz; çünkü birine "Pirdaş" diyorsak o kişi kendisinden istifade edeceğimiz biri demektir.

Birlikte bir yol yürüyoruz. Onun için beraber yürüdüklerimiz, hâlleri ne olursa olsun ya yardım edebileceklerimiz ya da yardımını alabileceğimiz mü'min ve Müslüman kardeşimizdir, yol arkadaşımızdır.

Bu yolu yürümek isteyenler mutlaka edeple yürümelidir; çünkü edebi olmayanlar yolu asla yürüyemez ve hiçbir şey kazanamazlar. Düşünürken, konuşurken, bir iş yaparken ya da biriyle muhatap olurken edepli olmamız ve "ben şu anda beni yaratan rabbimin huzurundayım, rabbim bu kuluyla beraberdir, ona şah damarından daha yakındır. Benim ona yapacağım her muameleyi benim rabbim kendine kabul eder" dememiz şarttır.

“O bana yanlış yaptı, ben de ona kızdım” dememiz doğru değildir. Çünkü Allah bize insanların yaptığı yanlışı sormaz, onların yanlışına karşılık “sen ne yaptın” der ve bizim ne yaptığımızı sorar. İnsanların yanlışı onlara, bizim hesabımız bizedir.

Yüze yakın kişi huzura vardıysa, bu bizimle yürümek ve miraca çıkmak isteyen herkese kapının açık olduğu manasına gelir ve bu zor bir şey de değildir. Bunun için yapmamız gereken şey; her bir yanlışımıza tövbe, istiğfar edip gönlümüzü temizlemektir. Aynı zamanda birbirimize edep ve hürmet göstermektir.

Her şeyden önce Allah’a hürmet etmemiz lazım. Allah’a karşı edepli, hürmetli olanlar, resulüne karşı da edepli ve hürmetli olur, “Resulullah (s.a.v.) Efendimiz en güzelini yapmıştır” deyip ona tabi olur. Bir de Kur’ân’a, Allah’ın âyetlerine karşı hürmetli olur. Sonra da insana karşı edepli ve hürmetli olur. Onun için bütün Mürşid-i kâmillerin söz birliği ile söyledikleri bir söz vardır: *“Bu yolda kazananlar edebinden dolayı kazanmıştır. Kaybedenler de edepli olmadıkları için kaybetmişlerdir.”* Edepli olanı Allah sever, resulü sever, insanlar sever. Edepsiz olanı ise ne Allah sever ne resulü sever ne de insanlar sever.

Allah âyet-i kerimede **“Allah, kendini beğenmiş, övünüp duran kimselerin hiçbirini sevmez”**[19] buyurmuştur. Birine ibadetleri, marifeti, okudukları, anladıkları, iman ettikleri edep vermemişse o kişi bir şey kazanamamıştır. Böyle biri yalancıdır; çünkü edepsiz insan, yalancı insandır, böyle biri numara yapar, iki yüzlülük yapar, münafıklık yapar.

Bu edebin senin içinden, imanından gelmesi, Allah’ın huzurunda olduğunu bilip Allah için dikkat etmen gerekir. İncitmemek ne kadar önemliyse incinmemek de onun iki katı, belki on katı kadar önemlidir. Sen de Allah için incinme; çünkü incinirsen karşıdaki senin incinmenden dolayı zarar görür; yani

[19] Lokmân /18

Allah'ın gazabı ona gider. Bu yüzden incinmek yerine yanlış yapana rahmet et, ikram et.

İnşallah hep beraber Allah'ın ipine sımsıkı sarılıp rabbimize yürüyeceğiz, koşacağız. Her anda rabbimizin huzurunda olduğumuzu unutmayacak, edeple duracağız. Bu gece mübarek Kadir Gecesi'dir, güneşimizin doğduğu gecedir. Hepimiz gönlümüzün, hayatımızın Kur'ân ile aydınlandığı Kadir Gecesi'ndeyiz. İnşallah rabbimizin vahyinden, Kur'ân'dan, canlı Kur'ân olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den yüz çevirmeyiz. İnşallah hep aydınlıkta oluruz ve hayatımız, sözümüz, fikirlerimiz, düşüncelerimiz, işlerimiz, amellerimiz her şeyimiz Kur'ân'ın nûruyla nûrlanır.

"Onları önlerinden ve sağlarından (amellerinin) nûrları aydınlatıp hızla giderken onlar (şöyle) derler, Rabbimiz! Nûrumuzu bizim için tamamla ve bizi mağfiret et!"[20]

"O gün münafık erkeklerle münafık kadınlar, iman edenlere derler ki: Bize bakın da nûrunuzdan (biz de biraz) faydalanalım. (Onlara) 'Arkanıza dönün de bir nûr arayın!' denilir. Derken onların arasına içinde rahmet, dış tarafında azap bulunan kapılı bir sur çekilir. (O münafıklar) Onlara, 'biz (dünyada) sizinle beraber değil miydik?' diye seslenirler. (Mü'minler de) Derler ki: 'Evet (beraberdiniz), fakat siz kendinize yazık ettiniz, (bizim başımıza her zaman bir musibet ve bela gelmesini) beklediniz, (üstelik siz Allah'ın âyetlerinden de resulünden de sürekli) şüphe ettiniz ve (dünyaya dair) boş temenniler sizi aldattı. Hatta Allah'ın emri (olan ölüm) gelip çatıncaya kadar o aldatıcı (şeytan), sizi Allah(ın affı ve rahmeti) ile aldattı."[21]

[20] Tahrîm /8
[21] Hadîd /13-14

Münafıkların nûru yoktur. Mü'minler onlara "evet, siz kabul edemediniz. Vesveseler ve zanlar sizi meşgul etti. Siz de şüpheye düşüp 'acaba' dediniz ve size ölüm gelinceye kadar acabalar içinde gidip geldiniz. Geriye dönün de nûr arayın. Bunu dünyada kazanmanız gerekirdi" derler.

Yol, sırât-ı mustakîmdir. Yolu bize Allah gösteriyor. Kim sırât-ı mustakîmden başka yol, Allah'ın hidâyetinden başka hidâyet ararsa dalâlette kalır, rabbini kaybeder. Allah ona yolu göstermiş; ama o kendine başka yol arıyor! Böyle biri dalâlette kalmaz mı!

İnşallah hep beraber Allah'ın ipine sımsıkı sarılacağız. Hayat bir yoldur ve bu yolda rabbimize yürüyebilmemiz için rabbimiz bize bütün kazandıklarımızla güç vermiş, kuvvet vermiş, iman gücü, yakınlık gücü vermiştir. Her ibadetimiz, kulluğumuz, rabbimizin bize indirdiği Kur'ân'ı her okuyuşumuz, anlayışımız, âyetlere cevap verişimiz bize imanı, rabbimize yakınlığı kazandırır, rabbimize yürümek, koşmak için güç, kuvvet verir. Biz de öyle yapacak ve bu güçle rabbimize yürümeye, koşmaya ve kazanmaya devam edeceğiz inşallah.

Sadece Ramazan ayında ya da Recep ve Şaban'da veya Kadir Gecesi'nde kazanmıyoruz. Hayatımızı yaşarken "her konuda rabbim benden ne istiyor, rabbimin buradaki muradı nedir? Nasıl yapmam lazım ki rabbim benden razı olsun, nasıl yapayım ki rabbimin sevgisine layık olayım" dediğimizde rabbimizin ismiyle, ismini okumuş oluruz. Sadece âyetleri okumak da yeterli değildir. Bir de âyetleri okuyup, anlayıp, iman edip hayatı onunla yaşamamız gerekir; çünkü âyetlerin dışına çıktığımız her anda Kur'ân'ın dışına çıkmış ve rabbimizden yüz çevirmiş oluruz.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Ebu Zer (r.a.) Hazretleri'ne *"ya Ebu Zer! Diline hâkim ol; çünkü insanların çoğu dili yüzünden cehenneme gider"* buyurmuştur. Ebu Zer (r.a.) de

buna şaşırıp *"ya Resulullah! İnsanlar dillerinden dolayı cehenneme nasıl gider"* diye sorar. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"insanlar bir kelimeyle kâfir olur, bir kelimeyle iman eder. Bir kelimeyle gönül kırabilir, bir kelimeyle gönül yapabilir. Bir kelimeyle savaş çıkar, bir kelimeyle barış olur"*[22] buyurmuştur.

Nasıl?

Biri görmediği bir şeyi söyleyince kimin hakkında konuşuyorsa o kişiye iftira atmış olur. Allah âyet-i kerimede **"namuslu kadınlara zina isnadında bulunup sonra (bunu ispat etmek için) dört şahid getiremeyenler(in her birin)e ise seksen sopa vurun ve artık onların şahidliğini ebediyen kabul etmeyin! İşte onlar fâsıkların ta kendileridir"**[23] buyurmuştur. Böyle biri yalancıdır ve yalancılar defterine yazılır. Onun için ağzımıza geleni konuşmayalım, söylemeyelim.

Mesela; biri bize "falanca şöyle söyledi" deyip bir haber getirdiğinde o haberi kendimiz duymadıysak, buna rağmen gidip başkasına söylediysek yalancı olmuş oluruz; çünkü başkasından duyduğumuz sözü söylemişiz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"her duyduğunu başkasına söyleyen, yalancılar defterine yazılır"*[24] buyurmuştur. Allah birini yalancılar defterine yazarsa onun işi biter. Bu duruma düşmemek için dilimize hâkim olmamız, birbirimizle konuşurken hayrı, iyiliği, güzelliği, rahmeti konuşmamız şarttır.

Hâl böyleyken öyleleri var ki "şu şöyle yaptı, bu böyle yaptı" deyip insanlar hakkında konuşur. Oysaki sana ne! Sen ne yaptığına bak! İlle de kardeşin hakkında konuşacaksan onun iyiliğini, güzelliğini, kardeşliğini söyle. Neden onun etini yiyorsun!

[22] Tirmizî, Riyâdüs-Sâlihin
[23] Nûr /4
[24] Müslim, Mukaddime 5

Biri başkası hakkında bir şey söylediyse bil ki onun gıybetini yapıyor ve kardeşinin etini yiyor! En basitinden, söylediği söz doğru olsa bile o sırada kardeşinin etini yiyor ve sana da kardeşinin etini yediriyor. Kardeşinin etini ancak bir canavar yiyebilir. Böyle bir şeyle karşılaştığında yapman gereken şey; kardeşine yardım etmen ve kardeşin hakkında konuşan kişiye "ben kardeşimin etini almayayım" demektir. Bunu söylersen belki o da bir dahaki sefere kardeşinin yanlışını sana söylemeye utanır ve kardeşinin etini yemez, dolayısıyla böyle yaptığında ona da yardım etmiş olursun.

Evet, ne olursa olsun diline hâkim olman, diline hâkim olabilmen için de gönlüne hâkim olman; yani hayır düşünmen gerekir. Allah âyet-i kerimede **"ey iman (ettiğini iddia) edenler! Zannın çoğundan kaçının; çünkü zannın bazısı (yani kötü zan) günahtır"**[25] buyurmuştur. Haram olan, günah olan, düşündüğün şeydir. Hele bir de düşündüğün şeyi dile dökersen acaba ne olur! Madem öyle neden kendini gereksiz yere ateşe atıyorsun!

Gıybetini yaptığın kişi senin mü'min kardeşindir. Eğer mü'min değilse bu defa Hz. Âdem (a.s.)'dan olan insan kardeşindir. Onun hakkında su-i zanda bulunarak, gıybet ederek şeytan, seni gönlünü kirletmeye meylettirir. Sen de kardeşin hakkında bir şey söyleyince ya da dinleyince gönlün kirlenmiş olur, bu da Allah ile arana girer, perde olur. Sonra da "neden namazdayken huzurda duramıyorum? 'Allah' deyip zikrettiğimde neden muhabbet alamıyorum" dersin. Tabii muhabbet alamazsın, gönlün çöplüğe dönmüş ya da gönlünü çöplüğe döndürmüşler. Bu durumda nasıl muhabbet alacaksın!

Hiçbir zaman gönlünün çöplüğe dönmesine müsaade etme! Sen zaten bunu yapma ve buna da müsaade etme! Sen yalnızca "Allah" de. Allah âyet-i kerimede **"(resulüm! Sen) 'Allah'**

[25] Hucurât /12

de, sonra onları bırak, (bırak onlar) daldıkları (küfür bataklığı)nda oynayadursunlar!"[26] buyurmuştur. Onlar bataklıkta oynayabilir. Sen neden bataklığa atlıyorsun! Sen bir tek "Allah" de, rabbini zikret, rabbini unutma! "Rabbim bu konuda benden ne istiyor" deyip nasıl daha güzel yapacağına bak! Böyle yapmazsan Allah'ın huzurunda hangi yüzle duracaksın!

Şeytanın işi, insanların arasına fitne sokmak, düşmanlık yerleştirmek, birbirinden nefret ettirmek ve kardeşliği bozmaktır. Bir şey ki mü'min kardeşliğini, birliği, beraberliği bozuyorsa bilelim ki orada şeytan vardır, onu yaptığımızda şeytana uymuş oluruz.

İnsanların yanlışı, eksiği, hatası olabilir. Sen yanlışa, eksiğe takılırsan hani af nerede, mağfiret nerede, hoşgörü nerede, kardeşine yardım etmek nerede! Böyle mi kardeş olacağız!

Muhatap olduklarımız kim olursa olsun, hiç fark etmez; ister derviş kardeşimiz ister mü'min, Müslüman kardeşimiz isterse de insan kardeşimiz olsun her birinin tehlikesi birbirinden farklıdır. Hele bir de insan beraber yürüdüğü kardeşi için su-i zanda bulunur, gıybetini yaparsa bu bambaşka bir şey olur.

Evet, hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, Kur'ân ile aramızdaki bağı öğrenmeye çalıştık.

Allah bizi vahyinden mahrum olup karanlıklarda kalanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi dünyada mahcup eylemesin, ahirette mahcup eylemesin, huzurunda mahcup eylemesin. Allah bizi bir ve beraber eylesin, kardeş eylesin. Allah bizi Allah'ın ipine ve insanlardan olan ipine sarılanlardan eylesin. Kadir Gecesi, Kur'ân'ın indiği gecedir. Allah bizi Kur'ân'ı gönlüne indirdiği kullarından eylesin. Allah bizi nefis karanlığını nûrlandıran, aydınlatan kullarından; rabbinin vahyini, Kur'ân'ı hem yaşayıp hem de taşıyanlardan eylesin. Allah bizi Kur'ân ile

[26] En'âm /91

şereflenen, kıymetlenen, değerli olan kullarından ve son nefese kadar Kur'ân'dan ayrılmayan, sırât-ı mustakîmde rabbine yürüyen, koşan kullarından eylesin inşallah.

Allah bizi bu âlemde rabbinin rızasını, yakınlığını, dostluğunu, cemalini isteyenlerden eylesin. Allah bizi Allah'ın âyetleriyle, vahyiyle emrettiği gibi yapmaya çalışanlardan eylesin. Allah bizi Kur'ân'ı öğrenen, öğreten kullarından, Kur'ân'ın, âyetlerin gönlüne tecelli ettiği, Allah'ın kitabı Kur'ân olan kullarından eylesin. Allah bizi canlı Kur'ân olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e benzeyenlerden eylesin. Gönüllerimizi beraber eylesin. Allah bizi tevhid ehli, vahdet ehli, birlik ehli olanlardan ve her şeyi Allah'a ait görenlerden eylesin. Allah bizi Allah'ın huzurunda fikir beyan etmeyenlerden, Allah'ın hükmü karşısında her konuda "işittik ve itaat ettik" diyenlerden eylesin. Allah bizi gönlünde hiçbir ağırlık hissetmeden rabbinin emrini, hükmünü kabul edenlerden eylesin inşallah.

Allah bizi nebîlere, sıddıklara, şahidlere, salihlere arkadaş eylesin, onların yürüdüğü yolda yürüyenlerden eylesin. Allah bizi nefsine, şeytana taviz vermeyenlerden, "ben, bence, bana göre" demeyenlerden eylesin. Allah bizi hidâyete, hayra vesile olanlardan, rabbi için her türlü fedakârlığı yapabilen, her şeyden vazgeçebilen ve rabbini tercih eden kullarından eylesin inşallah.

Allah bizi isimlerinin güzelliğinin üzerinde tecelli ettiği, yeryüzündeki halifesi olan kullarından eylesin. Allah bizi kendini görenlerden değil, her halükârda rabbine şahid olup şehadet edenlerden eylesin. Allah bizi her şeyiyle, bütün varlığıyla, gönlüyle rabbine teslim olanlardan eylesin. Allah bizi bir dost gibi, bir sevgili gibi huzuruna aldığı kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

24.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Kur'ân ve insanı anlamaya, hayat kitabımız Kur'ân'la olan bağımızı öğrenmeye çalışıyorduk.

Kur'ân'ı anladığımız kadarıyla insanı, insanı anlayıp tanıdığımız kadarıyla Kur'ân'ı anlamış oluruz. Aynı şekilde rabbimizi tanıdığımız kadarıyla kendimizi, kendimizi tanıdığımız kadarıyla da rabbimizi anlamış ve tanımış oluruz.

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"(Resulüm!) İşte böylece sana da emrimizden bir Rûh (olan bu Kur'ân'ı) vahyettik. (Bundan önce sen) Kitâb nedir, iman nedir bilmezdin."**[1] Kur'ân'ı, kitabı anlamadan imanı anlayamayız. İmanı başka yerde değil, Kur'ân'da aramamız lazım. Kendimizi de rabbimizi de başka yerde değil yine Kur'ân'da, dolayısıyla kendimizde aramamız lazım.

Rabbimizi istediğimiz kadar dışarıda arayalım, onu bulamayız. Evet, rabbimizin tecellilerine, yaratmasına, rahmetine, güzelliğine, ikramına şahid oluruz; ama rabbimizi bulamayız; çünkü rabbimizi bulmamız gereken yer dışarısı değil, Rahmân'ın arşı olan gönlümüzdür.

Hepimiz görmemizin Allah'ın Basîr isminin tecellisi olduğunu, işitmemizin onun Semi' isminin tecellisi olduğunu, konuşmamızın, gücümüzün, kuvvetimizin, rahmetimizin, ikramımızın, yardımımızın, affımızın, mağfiretimizin, güzelliğimizin, her sıfatımızın, güzel hâlimizin; Allah'ın isimlerinin, güzelliğinin tecellisi olduğunu, Allah'ın bize rûhundan nefhettiği

[1] Şûrâ /52

hakikatimizin de zatının tecellisi olduğunu biliyoruz. Bütün bunları rabbimiz bize haber vermiştir. Bize düşen de; önce bilmek, sonra bulmak, daha sonra ise olmaktır. Bilmeyenler bulamaz, bulmayanlar da olamaz.

Nasıl?

Her şeyi rabbimizden öğrenip bileceğiz sonra bildiklerimize iman edip hepsini amele, ahlaka dönüştürüp bulacağız. Daha sonra ise rabbimizin güzelliği, tecellisi olacağız. Diğer türlü bilgiyi birbirimize aktararak "ben biliyorum şu şöyledir" demekle bir şey kazanamayız; çünkü mesele birbirimize bilgi aktarmak değil, sırât-ı mustakîmde yolu yürümektir.

Rabbimiz bize yolu göstermiştir. Yol Kur'ân'dır, dinimiz Kur'ân'dır. Kur'ân olmazsa din olmaz. İmanımız yine Kur'ân'dır. Allah'ın, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "bundan önce kitap nedir, iman nedir bilmezdin" buyurduğu gibi, Kur'ân olmazsa imanın ne olduğunu bilemeyiz.

"Resul, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de (onun iman ettiği gibi iman ettiler)."[2]

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz daha önceden de bir bilgiye sahipti; ama Kur'ân'ı bilmeyen kimselerin bilgisi kadar biliyordu. İbadet ediyor, rabbini zikrediyor, tesbih ediyor, namaz kılıyor, secde ediyordu; ama imanın aşk olduğunu bilmiyor, rabbini El Esmâu'l Husnâ'sıyla, kendini tanıttığı gibi tanımıyordu. Tabir-i caizse kenarından, köşesinden anlamaya çalışıyor ve feryad ediyordu. Zaten feryad etmek için insanlardan uzaklaşıp Hira Mağarası'na sığınıyor "bana öğret, kendini tanıt ya rabbi" deyip rabbine dönüyor, rabbi ile beraber oluyordu ve bu altı ay sürmüştü.

[2] Bakara /285

Üç aydan beridir biz de hep beraber rabbimizin vahyini tefekkür etmeye, anlamaya çalışıyoruz. Hamd olsun bu konuda rabbimiz bize büyük bir imkân vermiştir, biz de rabbimizin verdiği imkânı değerlendirmeye ve bize indirdiğini okumaya, anlamaya, dinlemeye, onunla bir olmaya çalıştık.

Bir olmak demek tevhid demektir. Allah âyet-i kerimede **"Biz senden önce hiçbir resul göndermedik ki ona (şöyle) vahyetmiş olmayalım, muhakkak ki Benden başka ilâh yoktur, öyleyse Bana âbd olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın)."**[3] Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayın, sadece, yalnız Allah'a âbd olun, buyurmuştur.

Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmamak tevhiddir, vahdettir. Tevhid de nereye bakarsak bakalım her şeyde rabbimizin tecellisini görmektir; yani yaratılmışlardan önce onları yaratanı görmek, hangi olay, mesele, hadisat olursa olsun orada onun sahibini görmektir. Bununla beraber "böyle olmasında mutlaka Allah'ın bir muradı vardır" deyip her şeyde rabbimizin muradını görmeye, anlamaya çalışmaktır. Böyle olunca tevhid olur, biz de "lâ ilâhe illallah" demiş oluruz. İlâh bir tek Allah'tır. Güç, kuvvet, kudret sahibi, mülkün sahibi, maliki, meliki, idare edeni odur. Tecelli eden ve bizi imtihanlara tabi tutan odur. İşte lâ ilâhe illallah demek budur.

Bütün varlıkta rabbimizin tecellisini, güzelliğini görmek; kesrette vahdet; yani çoklukta tevhid, birlik, çoklukta bir olanın tecellisini, kudretini, yaratmasını, muradını görmek demektir. Vahid; isimlerinde tek olandır. Bütün varlıkta Allah'ın isimleri tecelli etmiştir. Bu yüzden bütün varlıkta rabbimizin tecellisini görmek, çoklukta birliği görmektir ki bu da kesrette vahdettir, tevhiddir. Böyle olunca kul "lâ ilâhe illallah" dediğinde doğru söylemiş olur.

[3] Enbiyâ /25

Sebepleri görüp sebeplerin sahibini görmeyenler "lâ ilâhe illallah" diyemezler; çünkü her bir sebebe farkında olsalar da olmasalar da ilâhlık vermiş olurlar ki bu da rabbimizi görememektir, dolayısıyla şirktir. Zaten biri sebebin sahibini görürse sebepleri de görür; ama onları mutlaka rabbine bağlar.

Bir de vahdette kesret vardır; yani o çoklukta yine birlik vardır. İkisini birbirinden ayırınca, her birine hakkını teslim edince rabbimizi anlamış oluruz. Rabbimiz çokluğu görmemizi; ama bu çokluğu tevhid, vahdet içinde görmemizi, varlığı görürken onda her şeyin sahibini, rabbimizin ne yaptığını, muradının ne olduğunu, ne yapmak istediğini anlamamızı ve böyle bir şuurla şuurlanmamızı istiyor. Kur'ân bizi şuurlandırır. Bu dengeyi kuramazsak, sadece tevhidde kalıp çokluğu göremezsek ya da çoklukta kalıp tevhidi göremezsek eksik yapmış, yanlış yapmış oluruz. Böyle olmadan şirke düşmekten kurtulmak mümkün olmayacak kadar zordur.

"(Resulüm!) De ki: İşte bu, benim yolumdur. Ben basiret üzere (Allah'ın yarattığı her şeyde ve her imtihanda El Esmâu'l Husnâ'sını müşahede etmek üzere) Allah'a davet ediyorum, Ben ve bana tabi olanlar (böyleyiz) ve Allah Subhân'dır (zahiri gözle görülmekten münezzehtir). Ben de müşriklerden değilim."[4]

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "böyle söyle" buyuruyor. Bunun dışına çıkıp rabbimizi basiret üzere görmeyince, her halükârda ona şahid olup şehadet etmeyince, rabbimize şirk koşmuş ve müşrik olmuş oluruz.

Peki, rabbimize neyi şirk koşarız? -Tabii ki sebepleri, insanları şirk koşarız. Rabbimize her neyi şirk koşarsak koşalım, her halükârda bize müşriklik bulaşmış olur.

[4] Yûsuf /108

"Şüphesiz ki Allah kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz, bunun dışında kalan (günah)ları ise (kendi rahmet ve mağfiretinden) dilediği kimse için bağışlar."[5]

Şirk gönülde yapılandır ve nefsin kötü hâlidir. Mesela; Allah, bir yanlışı, günahı affediyorsa; ama biz bize yapılan bir yanlışı affetmiyorsak ya da Allah'ın affetmediği bir şeyi affediyorsak bu durumda kendimizi Allah'a şirk koşmuş oluruz. Eğer Allah bütün günahları affediyorsa, o zaman bizim de bize karşı yanlış yapıldığında affetmemiz gerekir.

Zaten Allah başkalarının günahını araştırmayı yasaklamış ve bize casusluk yapmayın, günaha düşen birini eleştirmeyin,[6] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de bununla ilgili olarak *"birini günahından dolayı kınar, eleştirirsen Allah onu sana yaşatmadan canını almaz"*[7] demiştir. Yardım etmek başka, eleştirmek, kötülemek, küçümsemek başka bir şeydir. Kul tövbe, istiğfar edince Allah onu affeder. Hatta hiç tövbe etmese bile Kıyamet günü Allah dilediği kimseyi yine affeder; ama şirki affetmez. Bunu Allah söylüyor.

Eğer nefsimizi şirkten, küfürden temizlemeden ahirete gidersek kurtuluşumuz olmaz. Kurtulmak için bize lazım olan şey; rabbimizin kelamını dinlemek, okumak, ona iman etmek ve onu ahlaka, amele dönüştürmektir. Mesele; ahlakımızın Kur'ân olmasıdır. Ahlakımız Kur'ân olunca amelimiz de Kur'ân olur, Kur'ân'dan olur.

Hz. Ayşe (r.a.) Annemize *"bize Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i anlatır mısınız"* diye sorduklarında, Hz. Ayşe Annemiz onlara *"siz*

[5] Nisâ /48, 116
[6] Hucurât /12
[7] Tirmizi, Kıyamet, 53, no: 2507; Beyhaki, Şuabu'l-İman, 5/315, no: 2778; bk: Keşfu'l-Hafa, 2/265

Kur'ân okuyor musunuz" diye sorar. *"Evet"* dediklerinde ise *"işte, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakı Kur'ân'dır"* buyurur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakı da konuşması da Kur'ân'dır. Bu yüzen Allah âyet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i anlatırken **"o, (nefsinin) hevâsından konuşmaz. O(nun söyledikleri Allah tarafından ona) vahyedilen bir vahiyden başkası değildir"**[8] buyurmuştur. Sünnet dediğimiz şey Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in âdeti demektir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in âdeti de Kur'ân'dır; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hayatı Kur'ân'dır, daveti de Kur'ân'adır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz istisnasız her hâliyle rabbinin kendisine vahyettiği Kur'ân'ı üzerinde göstermiştir. Onun ahlakı Kur'ân, konuşması Kur'ân'dır, daveti Kur'ân'adır. Kendisi de canlı Kur'ân'dır. Bu, insanın sırât-ı mustakîmde yürümesi gereken yoludur. İnsan farkında olsa da olmasa da bu böyledir.

Rabbimizin bize ne vahyettiğini mutlaka bilmemiz gerekir. Elbette ki "Kur'ân'ın hepsini ezberleyelim" demiyoruz. Zaten rabbimiz de bizden böyle bir şey istememiştir; rabbimiz bunu emretseydi Kur'ân'ı ezberlemek zorunda olurduk; ama rabbimizin bize emri Kur'ân'ı ezberlemek değil, onu okuyup anlamamızdır. Misal; rabbimiz iki yüz küsur âyette namazı emretmiştir. Bu durumda iki yüz âyeti ezbere bilmemiz gerekmez. En azından namaz konusundaki âyetlerin hepsini bir sefer de olsa dinlememiz ya da okumamız yeterlidir. Sonra bu âyetlere iman edip namazımızı ikame etmeye çalıştığımızda, namaz kıldığımız, secde ettiğimiz için namazla ilgili bütün âyetler bizde tecelli etmiş olur.

Aynı şekilde zekâtla ilgili âyetleri de bir sefer okuyup anlamamız yeterlidir. Sonra zekâtımızı verince zekâtla ilgili bütün âyetler üzerimizde tecelli eder. Emirlerle, hükümlerle ilgili âyetler böyledir; ama Kur'ân'ın bütün âyetleri emirlerden ibaret değildir.

[8] Necm /3-4

Allah kitabında kendini bize tanıtmış, bizi bize tanıtmıştır. Bu âyetleri bir sefer okuyup anlamaya çalışmamız yeterli değildir. Onları tekrar tekrar okuyup anlamaya çalışmamız gerekir.

Örnek vermek gerekirse; benden en az yüzlerce defa insanın kim olduğunu dinlemişsinizdir, sohbetlerimiz boyunca tekrar tekrar "ben kimim" sorusuna cevap vermeye çalıştık. Peki, kendimizi tanıyabildik mi? -Hayır. O zaman başka bir şey lazım. Kendimizi tanımaya ve hakikatimizi anlamaya, arif olmaya marifetü'l nefis denir. Kendimizi tanımamız için sürekli dönüp dönüp kendimize hatırlatmamız gerekir; yani sürekli zikretmemiz ve Kur'ân okumamız gerekir.

Yatmadan önce, uyanınca yatağımızdan kalkmadan önce, rabbimizi, kim olduğumuzu, rabbimizin huzurundan geldiğimizi ve rabbimizin bize verdiği kıymeti, değeri, şerefi hatırlamamız şarttır. Aynı şekilde rabbimizin bizim için bir imtihan sahnesi hazırlayıp bizi dünyaya gönderdiğini, her günümüzün bizim için yeni bir hayat olduğunu hatırlamamız gerekir. Bununla beraber "bakalım rabbim bugün benim için hangi tecellilerde bulunacak" deyip rabbimizin tecellileri ile muhatap olacağımızı bilerek yataktan kalkmamız, tabir-i caizse muhabbetle, heyecanla dirilmemiz gerekir. Yataktan çıkınca, yeni güne başladığımızda her şeye hazır olmalıyız; çünkü o gün ne olacağını asla bilemez, tahmin edemeyiz.

"Hiçbir şey için sakın, 'ben yarın şunu mutlaka yapacağım' deme! Ancak, '(inşallah) Allah dilerse (yapacağım)' (de)."[9]

Allah her neyi hükmetmişse hayatımızı yaşarken ancak onu görürüz. Bu yüzden "yarın şunu şöyle yaparım" demek olmaz. Bizim kendimiz için öyle bir niyetimiz olsa da bu niyetimiz kendimiz için yaptığımız takdirimizdir ve bu takdirimiz, Allah'ın

[9] Kehf /23-24

sonsuz takdiri içindedir. Allah'ın bizim için ne takdirde bulunduğunu yaşamadan, anlamadan bunu bilemeyiz.

Elbette ki bir şey bizim tahmin ettiğimiz gibi olabilir; ama tam tersi de olabilir ya da hiç beklemediğimiz bambaşka bir şey de yaşayabiliriz. Biz Allah'tan bağımsız bir varlık değiliz. Hayatı yaşarken ille de bizim kendimiz için takdir ettiklerimiz gerçekleşecek diye bir hüküm yoktur. Hüküm sadece Allah'ındır. Bizim takdirimiz de Allah'ın takdiri içindedir. Kendimiz için takdir ettiklerimizi Allah da takdir ederse olur, takdir etmezse olmaz.

Evet, Kur'ân aynı zamanda bizim kader kitabımızdır, kaderimizi tayin eden kitabımızdır. İnsanın kaderi bellidir. Allah, insanın kaderini yazmış, takdir etmiş, vahyetmiştir. Bu takdirimiz, kaderimiz elimizde, önümüzdedir.

Peki, kaderimiz nedir?

Allah bizim için cenneti takdir etmiştir. Eğer iman eder, salih amel işler, Allah'a ve resulüne itaat eder, Allah'a karşı takvâ sahibi olur, muhsinlerden, güzel yapıp güzel olanlardan olur, hayırda yarışır, birbirimize yardım eder ve birbirimizi seversek yolculuğumuzu cennete yaparız, dolayısıyla kaderimiz cennet olur. Tam tersine Allah'tan, Kur'ân'dan, vahyinden, resulünden yüz çevirir, onu unutur, ciddiye almaz, anlamamış gibi yaparsak, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i örnek almaz, şeytana tabi olur ve şeytanın verdiği vesvesenin peşinden gidersek bu defa yolculuğumuz şeytanla beraber cehenneme olur. Allah bize takdirini böyle yapmış ve bize "işte sana hem cennetin hem de cehennemin yolu, istediğini takdir et, tercih et" buyurmuştur.

Allah âyet-i kerimelerde **"de ki: Hak Rabbinizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin."**[10] İman da bellidir, küfür de bellidir, dileyen iman etsin, dileyen kâfir olsun. **"Şüphesiz**

[10] Kehf /29

ki Biz, ona (hidâyet) yolu(nu da) gösterdik. (O artık, ona ikram ettiğimiz maddi ve manevi tüm nimetlerimize) İster şükreder (mü'min olur) ister inkâr eder (kâfir olur)."[11] Dileyen şükretsin, dileyen nankörlük yapsın, buyurur. Allah takdiri yapmış ve bizi bu iki yol arasına bırakıp "tercih senindir. Haydi tercihini yap. Kendi kaderini kendin için takdir et. Ben senin takdirine karışmıyorum, sen ne istiyorsan öyle yap. Ben zaten senin için takdirde bulunmuş; seni cennet için, bana âbd olman, iman etmen, âşık olman, Hz. İnsan olman için yaratmışım, dünyaya da bunun için göndermişim. Seni manevi olarak kazanman, rüştüne, kemale ermen, imanını ispatlaman, rabbini dinlemen, rabbinle konuşman, istediğini rabbinden istemen, dua etmen ve dua olman için de imtihanlara tabi tutuyorum. Artık tercih senin, takdir senindir. Benim senin için takdirim senin Hz. İnsan olman ve cenneti kazanmandır. Sen de ya benim senin için takdir ettiğimi takdir eder, benimle olur, benim âbdim olur, sevdiğim, razı olduğum kullardan olursun ya da benden yüz çevirir, nefsini, şeytanın sana verdiği vesveseyi veya şeytanın vesvese verdiği insanların tercihini kendin için tercih eder, onlardan olursun" buyurmuştur.

İnsan ya Allah'a kul olur ya da şeytana kul olur; çünkü kul olmak insanın kaderinde vardır. İnsan, Allah'ın kuludur; ama rabbine âbd, kul olmayıp ondan yüz çevirince şeytana kul olur.

Şeytan bütün kullarını kullanır ve onlara kötülük yaptırır, bozgunculuk yaptırır, dedikodu yaptırır, düşmanlık yaptırır, iftira attırır, kan döktürür. Tek kelimeyle; insanı insan olmaktan çıkarır ve ona insanlığını kaybettirir. Şeytanın bizim için tercihi budur.

"(Münafıkların durumu ise tıpkı) Şeytanın durumuna benzer. Çünkü şeytan, insana '(Allah'ın âyetlerini ve resulünü) inkâr et' der. (İnsan) İnkâr edince de, 'şüphesiz ben senden

[11] İnsân /3

uzağım; çünkü ben âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım' der."[12]

Kâfir, örten demektir. Şeytan, insanın sadece kaybetmesini ister. Bunun için de insana "hakikati inkâr et, perdele, ört ve kâfir ol" der. İnsan, kâfir olunca ise şeytan ona "ben senden uzağım, ben âlemlerin rabbinden korkarım; çünkü ben rabbimi inkâr etmedim. Ben sadece bir sefer rabbimin emrine itiraz ettim. Rabbim, Âdem'e secde etmemi söyledi; ama ben ona secde etmedim.[13] Sen ise rabbini inkâr ediyor, rabbinin emrini, hükmünü, takdirini, nebîsini, resulünü, indirdiği Kur'ân'ı, vahyi yok sayıyorsun. Ben senin bu yaptıklarından uzağım; çünkü ben âlemlerin rabbinden korkarım" der.

Allah âyet-i kerimede **"şüphe yok ki münafıklar (cehennem) ateşin(in) en alt tabakasındadırlar"**[14] buyurmuştur. Cehennemin en alt katında münafıklar, üstünde müşrikler, onun üstünde ateşe tapanlar, onun üstünde ise şeytanlar ve iblis vardır. Demek ki şeytan yer olarak bayağı yukarıdaymış!

Allah, kâfirleri anlatırken **"inkâr edenler zaman zaman, keşke biz de Müslüman olsaydık, diye arzu ederler"**[15] buyurur. Onlar da hakikati örtüp gizlerler. Hepsi birbirine karışıktır. Eğer birinin münafıklığı ağır geliyorsa münafık olur, küfrü, şirki ağır geliyorsa o zaman da müşrik ve kâfir olur. Netice itibariyle şeytandan bile çok daha aşağı durumdadırlar. Bundan dolayı şeytan onlardan Allah'a sığınıyor!

Evet, rabbimizin vahyine sarılır, sırât-ı mustakîmde yürür, koşarsak rabbimize varırız inşallah. Bu Ramazan ayında hepimiz böyle yapmaya çalıştık, inşallah son nefesimize kadar da Rabbimizin bize ikram ettikleriyle yolu yürümeye ve rabbimize

[12] Haşr /16
[13] Bakara /34
[14] Nisâ /145
[15] Hicr /2

koşmaya devam edeceğiz. Kur'ân'a sarıldıkça, Allah bizi onunla şeytanın verdiği bütün vesveselerden korur, biz de şeytandan kurtulmuş oluruz. Ramazan'ın son on günü kurtuluş ve saadettir, rabbimizin buyurduğu gibi yapıp Kur'ân'a sarılırsak kurtulur, saadete ereriz inşallah.

Her ne olursa olsun Kur'ân'ı hiçbir zaman bırakmayalım ve onu sürekli okumaya, anlamaya çalışalım; çünkü rabbimize onunla yürüyecek, gönlümüzü onunla nûrlandıracağız. Hakla bâtılı Kur'ân ile birbirinden ayıracağız. İmanın, küfrün, hakkın, bâtılın, doğrunun, yanlışın, güzelin, çirkinin, bize kazandıran ve kaybettiren şeylerin ne olduğunu Kur'ân'dan; yani rabbimizden öğrendik, öğrenmeye de devam edeceğiz inşallah. Bunun için sürekli rabbimizi dinleyecek, nerede olursak olalım "acaba rabbim benden nasıl yapmamı istiyor" diyeceğiz.

Kur'ân'a baktığımızda rabbimizin bizden ne yapmamızı istediğini anlarız. Kur'ân'ı tekrar tekrar okuduğumuzda, güzel yapmamız, doğru yapmamız gereken bir muameleyle karşılaştığımız zaman gönlümüze döndüğümüzde onunla ilgili âyetler kelime itibariyle olmasa bile mana itibariyle açılır ve gönlümüzdeki Kur'ân bize ne yapmamız gerektiğini söyler; çünkü gönlümüzdeki Kur'ân'la rabbimizin indirdiği Kur'ân karşı karşıya gelmiş ve bir olmuştur. Bu yüzden neyin doğru neyin yanlış olduğunu Kur'ân'a sorduğumuzda "bu doğrudur, şu yanlıştır" der, biz de onun Allah'tan olduğunu biliriz.

Evet, Kur'ân ile nûrlanmaya ve onunla yolculuk yapmaya devam ediyoruz. Allah âyet-i kerimede **"dileyen Rabbine varan bir yol tutar"**[16] buyurmuştur. Biz de hep beraber onunla varan yolu tutuyor, rabbimizi dinliyor, hayatı yaşarken her konuda "rabbim bana ne buyurmuş, neyi emretmiş, nasıl yapmamdan

[16] Nebe /39

razıdır, nasıl yapmamı istiyor, seviyor" dediğimizde gerekeni yapmış ve Kur'ân ile rabbimize yaklaşmış oluruz.

Kur'ân bizim vuslat yolculuğu kitabımızdır. Vuslata Kur'ân'la yürür, Kur'ân'la ereriz. Manevi olarak önce aşka; yani aşkı kazanmaya yolculuk yaparız. Sonra rabbimizin emrettiğini yapmaya çalıştıkça, Allah'ın sevgisini, aşkını kazanırız ve kazandığımız aşkla yolculuğumuz devam eder, biz de rabbimize yaklaşırız. Aşkla yolculuktan sonra ise aşkta yolculuk yaparız, böylelikle hayatımız aşk olur. Bu aşk gönlümüzden, imanımızdan tecelli eden aşk ve muhabbettir ki rabbimizden gönlümüze tecelli etmiştir.

Allah'ın her emrini davetini aşkla, muhabbetle yerine getirmeye çalışırken bir de bakarız ki âşık olmuşuz, hatta tamamen aşk olmuşuz. Aşk olmak; canlı Kur'ân olmak, rabbimizin tecellisi, güzelliği olmak ve hakikatimize ermek demektir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"din, güzel ahlaktır"*[17] buyurmuştur. Din, Allah'ın El Esmâu'l Husnâ'sının tecellisidir. Aşk olan biri uyusa bile uykusu ibadettir. Bu hâlinden dolayı gece sabaha kadar ibadet, gündüz ise oruçlu sevabı alır;[18] yani sürekli Allah yolundadır, Allah'a koşar.

Bununla ilgili olarak bir kıssa anlatayım.

Hz. Mûsâ (a.s.) mescide giderken, mescidin kapısında iblisin durup içeri baktığını görür. Hz. Mûsâ (a.s.) da ona "neye bakıyorsun" diye sorar. Sonra mescidin içine bakınca birinin uyuduğunu, birinin de namaz kıldığını görür. İblis, Hz. Mûsâ (a.s.)'a "içerdekini bekliyorum" der. Bu defa Hz. Mûsâ (a.s.) "hangisini, namaz kılanı mı bekliyorsun" diye sorar. Bunun üzerine iblis, "yok, uyuyanı bekliyorum. Namaz kılan kişi zaten cahildir. Ben onu seviyorum, o da beni seviyor. O cahil olduğu için

[17] Gazali, İhya, 3 /50
[18] Ebû Dâvûd, Edeb 7

bizdendir; ama uyuyan zat âlimdir. Kendisini de kendisiyle beraber yüzlerce insanı da kurtarabilir. Benim asıl düşmanım odur" der.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu kıssayı rivayet ederken devamında *"âlimin uykusu, cahilin ibadetinden eftaldir"*[19] demiştir. Bu yüzden Allah âyet-i kerimelerde **"hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?"**[20] **"Hiç körle gören bir olur mu?"**[21] buyuruyor.

Bir bilgiyle bilenler vardır, bir bildiğinin şuurunda olanlar vardır, bir de bildikleri imana, ahlaka, amele dönüşenler vardır ki işte onlar canlı Kur'ân olmuş, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakına bürünmüş ve Allah'ın El Esmâu'l Husnâ'sının nûru, güzelliği kendilerinde tecelli etmiştir. Şeytan onlara yaklaşırsa yanar. Eğer şeytan birine yaklaştığında yanmıyorsa, şeytanın onu kullanması kolaydır, ipini o kişinin boynuna geçirir ve ona bin bir türlü vesvese verip onu cehenneme doğru sürükler; ama biri Allah'ın ipine, Kur'ân'a sımsıkı sarıldıysa şeytanın ipi ona zarar veremez, şeytan da ipini onun boynuna geçiremez; çünkü o kul, Allah'ın ipine sarılmıştır.

Evet, Allah'ın ipine sarılmayan, Allah'ın ipi kendisinde tecelli etmeyen; yani Kur'ân olmayan, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakı, güzelliği, rabbimizin El Esmâu'l Husnâ'sı kendisinde tecelli etmeyen, nûrdan, güzellikten, aşktan, muhabbetten bir varlık olmayanları ateşten olan şeytan ateşe sürükler. Ateşten yaratılanla beraber olmak insanı ateşten başka yere götürmez. Bu nedenle şeytana arkadaş olanlar ateşe, cehenneme arkadaş olurlar.

"Artık (o gün) kimin (hayırda) tartıları ağır gelirse o, razı olacağı bir hayat içindedir. Fakat kimin de (hayırda) tartıları hafif

[19] İhyâ-u Ulûmi'd-Dîn, 1. cilt, ilmin fazileti bölümü
[20] Zumer /9
[21] En'âm /50

gelirse onun anası (varacağı yer ve sığınağı) Hâviye'dir. Hâviye'nin ne olduğunu biliyor musun? O, kızgın bir ateştir."[22]

Kâfirlerin, müşriklerin, münafıkların anası neden haviyedir?

Herkesin anası zahiri olarak bellidir. Burada rabbimizin kastettiği ana manevi anadır. Ebediyen kaybedenleri şeytan emzirmiş ve onları verdiği vesveselerle büyütmüştür. Bu yüzden onların anası şeytandır, dolayısıyla ateştir.

Nasıl ki şeytan, insanı emzirip büyütebiliyor, onların anası olabiliyorsa, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de manevi olarak sahabeler için öyledir. Eğer sahabeler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "anam, babam sana feda olsun ya Resulullah" diyorlarsa, bu sözleri şaka değildir. Her defasında böyle söylemelerinin mutlaka bir hikmeti vardır.

Sahabelerin anne, babalarını feda ettikleri şey; Allah'ın tecellisidir. Sahabeler kendileri için gerçek manada anne ve baba olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in manevi tarafını tercih etmişler, bundan ötürü zahiri taraflarını onun manevi tarafına kurban etmişlerdir. **"Nebî(miz olan Muhammed), mü'minlere kendi canlarından daha evlâdır (daha önemli ve yakındır)"**[23] İmanın, asıl yakınlığın ne olduğunu işte bu âyetten anlamamız gerekir. Zahiri olanı, fani olanı, baki olana kurban etmedikçe kimse baki olanı alamaz, kazanamaz.

Rabbimizle beraber olmayınca neleri kaybettiğimizi anlarız.

Peki, neyi kaybediyoruz?

Elbette ki hayatımızı, vaktimizi, zamanımızı, günlerimizi, aylarımızı, yıllarımızı kaybediyoruz. Sonra on sene geçer ve geriye dönüp bakarız ki hâlâ eski yerimizdeyiz, hatta belki de geri gitmişizdir! Oysaki Allah'ın verdiği bu hayatı rabbimize yürüyerek,

[22] Kâria /6-11
[23] Ahzâb /6

yaklaşarak, kendi hakikatimize ererek, rabbimizden geldiğimiz gibi rabbimize dönerek, manevi olarak büyüyüp rüştümüze, kemale ererek yaşamamız lazımdı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in *"ya rabbi! Yarın bana tekrar hayat verir ve beni diriltirsen inşallah yarınım bugünden daha güzel olacak"* buyurduğu gibi her gün, rabbimize yaklaşmak için biraz daha ileri gitmemiz gerekir.

Ramazan aylarına karşı bakışımız böyle olmalıdır. Geçen Ramazan ayında çok şey kazanmıştık. Ondan önceki Ramazan ayında da çok şey kazanmıştık; ama bu seferki Ramazan ayımız hepsinden daha güzel ve daha kâmildi; çünkü şimdiye kadarki ramazanlarımız birikti, biz de hayatı yaşarken rüştümüze, kemale doğru yürüdük ve büyüdük.

Kemalat; rabbimize, resulüne, Kur'ân'a, kendi hakikatimize, Allah'ın tecellisine, güzelliğine yakınlıktır. Hepsi bizi rabbimize götürür ve bizim için olmazsa olmaz olan vesilelerdir.

Evet, Kur'ân, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Hepimiz biliyoruz ki Mürşid-i kâmille beraber yolu yürüdüğümüzde mürşidimiz bizi irşad eder. Takdiri böyle yapan Allah'tır ve bu, rabbimizin ikramıdır.

Hamdolsun biz de hep beraber yürüdük. İnşallah bundan sonra da Allah'ın ipine hep birlikte öyle bir şekilde sımsıkı sarılacağız ki bir daha onu asla bırakmayacağız.

Nerede olursak olalım, neyle karşılaşırsak karşılaşalım "rabbim benden ne istiyor, bu konuda rabbimiz hangi âyeti indirmiş" deyip rabbimizin bize ne buyurduğuna bakacağız. Bir imtihanla karşılaştığımızda onunla ilgili olan âyet o anda bize inmiş ve rabbimiz bize o konuda ne yapmamız gerektiğini vahyetmiştir. Bütün hayatımız böyle olmalıdır. "Rabbim şu anda bana ne söylüyor" dediğimizde o âyet bize o anda inmiştir.

Bununla beraber o imtihanlar gibi yüz tane hâl yaşamış olabiliriz; ama her defasında o âyet bize o anda inmiştir. Biz de âyeti hayatımıza geçirip gerekeni yaptığımızda nefsimizin hevasına uymamış, rabbimizin bize indirdiği vahye tabi olmuş, Allah ile aramızdaki perdeleri kaldırmış, Kur'ân'ın nûruyla, Allah'ın emriyle, hükmüyle nûrlanmış ve rabbimizin sevgisine layık olmuş oluruz, dolayısıyla imanımız artar, rabbimizin sevgisine layık oluruz. O anda rabbimizin sevgisi, muhabbeti, rahmeti, ikramı gönlümüze tecelli eder; çünkü Allah seriu'l hisabtır, hesabı anında, seri olarak görendir.[24]

"Biz her insanın kuşunu (kazandığı amelini) onun boynuna astık ve kıyamet günü (bunu) onun için açılmış bulacağı bir kitap olarak (karşısına) çıkarırız."[25]

Boynumuzdaki bizim amelimizin kitabıdır ve mutlaka üzerimizde görünür. Bu yüzden herkes kendine baktığında hangi hâlde olduğunu bilir, bilmelidir. Öyle sanki karanlıkta kalmış gibi "ben hangi hâlde olduğumu bilmiyorum" diye bir şey yoktur.

Kur'ân bizim hesap kitabımızdır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"hesaba çekilmeden evvel kendinizi hesaba çekin"*[26] buyurmuştur. Kendimizi hesaba çekersek rabbimiz bizim hesabımızı görür; ama rabbimizin hesabını kabul etmez, "bence ben böyleyim" dersek kendimizi kandırmış oluruz. Sonra Kıyamet günü Allah perdeleri aralayınca, Kur'ân ortaya konunca ve onunla hesaba çekilince bizim düşüncemiz bir işe yaramaz. Hatta rabbimiz bize günahımızı bile sormaz.

Allah âyet-i kerimede **"mücrimlerden günahları sorulmaz (çünkü Allah onların hepsini bilir)"**[27] buyurmuştur. Allah, birine günahını bile sormuyorsa, o kişi bu kadar bile ciddiye alınmıyor

[24] Bakara /202
[25] İsrâ /13
[26] Tirmizi, Kıyame: 25; İbn Mâce, Zühd: 31
[27] Kasas /78

demektir; çünkü o da dünyadayken Allah ile konuşmamış, rabbini dinlememiştir. Allah da Kıyamet günü onu ciddiye almaz ve onunla konuşmaz. Bu duruma düşmemek için nerede olursak olalım, rabbimizle konuşacak, sohbetimizi onunla yapacak, rabbimizi dinleyecek, davetine icabet edecek ve her halükârda "işittik ve itaat ettik" diyeceğiz inşallah.

Evet, hep birlikte Kur'ân ve İnsanı anlamaya, hayat kitabımız Kur'ân'la olan bağımızı öğrenmeye çalıştık.

Allah bizi Kur'ân'ı muhacir bırakanlardan, terk edenlerden ve ondan yüz çevirenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi kendi şerefinden mahrum kalanlardan eylemesin. Allah bizi Kur'ân'ı okuyanlardan, dinleyenlerden ve rabbine duayla, tövbeyle, istiğfarla cevap verenlerden eylesin. Allah bizi "işittik ve itaat ettik" diyenlerden, Kur'ân'a sımsıkı sarılanlardan ve Kur'ân'ın nûruyla nûrlananlardan eylesin inşallah.

Allah bizi; Kur'ân'ı hayat kitabı olarak kabul edip, ona iman edenlerden, hayatı Kur'ân ile yaşayanlardan eylesin. Allah bizi canlı Kur'ân olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e benzeyenlerden, onun ahlakına bürünenlerden, onun iman ettiği gibi iman edenlerden, teslim olduğu gibi teslim olanlardan, âbd olduğu gibi âbd olmaya çalışanlardan ve canlı Kur'ân olanlardan eylesin inşallah.

Allah bizi, kendisine nimet verdiği kullar olan nebîlere, sıddıklara, şahidlere, salihlere arkadaş eylesin ve onların kazandığını kazanmayı ikram eylesin. Allah bize; rabbimize yürürken yardım eylesin ve bizi rabbinin yoluna, rabbini dinlemeye davet edenlerden eylesin. Allah bizi, rabbinin vahyini üzerinde, gönlünde, önce ailesine, akrabasına, yakınlarına, sonra da ulaşabildiği her yere taşıyanlardan eylesin. Allah bizi şerefine sımsıkı sarılıp Kur'ân ile şereflenen kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.